

IV

(Pranešimai)

EUROPOS SAJUNGOS INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR ORGANŲ PRANEŠIMAI

EUROPOS AUDITO RŪMAI

Pagal SESV 287 straipsnio 1 ir 4 dalies nuostatas ir 2018 m. liepos 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) 2018/1046 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 ir Sprendimas Nr. 541/2014/ES, bei panaikinamas Reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 966/2012, 258 straipsnį ir 2018 m. lapkričio 26 d. Tarybos reglamento (ES) 2018/1877 dėl 11-ajam Europos plėtros fondui taikomo finansinio reglamento, panaikinamo Reglamentą (ES) 2015/323, 43 straipsnį

Europos Sąjungos Audito Rūmai 2019 m. liepos 18 d. posėdyje priėmė**METINES ATASKAITAS****dėl 2018 finansinių metų**

Ataskaitos kartu su institucijų atsakymais į Audito Rūmų pastabas buvo perduotos institucijoms, atsakingoms už biudžeto įvykdymo patvirtinimą, ir kitoms institucijoms.

Audito Rūmų nariai yra šie:

Klaus-Heiner LEHNE (Pirmininkas), Henri GRETHEN, Ladislav BALKO,
Lazaros S. LAZAROU, Pietro RUSSO, Baudilio TOMÉ MUGURUZA, Iliana IVANOVA,
Alex BRENNINKMEIJER, Danièle LAMARQUE, Nikolaos MILIONIS, Phil WYNN OWEN,
Oskar HERICS, Bettina JAKOBSEN, Janusz WOJCIECHOWSKI, Samo JEREB, Jan GREGOR,
Mihails KOZLOVS, Rimantas ŠADŽIUS, Leo BRINCAT, João FIGUEIREDO, Juhan PARTS,
Ildikó GÁLL-PELCZ, Eva LINDSTRÖM, Tony MURPHY, Hannu TAKKULA,
Annemie TURTELBOOM, Viorel ȘTEFAN, Ivana MALETIĆ.

METINĖ BIUDŽETO VYKDYMO ATASKAITA

(2019/C 340/01)

TURINYS

	<i>Puslapis</i>
Bendrasis įvadas	7
1 skyrius. Patikinimo pareiškimas ir patvirtinamoji informacija	9
2 skyrius. Biudžeto ir finansų valdymas	35
3 skyrius. Siekiant ES biudžeto rezultatų	55
4 skyrius. Pajamos	111
5 skyrius. Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti	121
6 skyrius. Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda	135
7 skyrius. Gamtos ištekliai	159
8 skyrius. Saugumas ir pilietybė	179
9 skyrius. Europos vaidmuo pasaulyje	187
10 skyrius. Administravimas	197
Institucijų atsakymai	205

Bendrasis įvadas

0.1. Europos Audito Rūmai (EAR) yra Europos Sąjungos (ES) institucija ⁽¹⁾ ir ES finansų išorės auditorius ⁽²⁾. Vykdydami šiuos įgaliojimus, mes atliekame nepriklausomo visų ES piliečių finansinių interesų sergėtojo vaidmenį ir padedame gerinti ES finansų valdymą. Daugiau informacijos apie mūsų darbą galima rasti mūsų metinėse veiklos ataskaitose, mūsų specialiosiose ataskaitose, mūsų padėties apžvalgose bei mūsų nuomonėse apie naujus ar atnaujintus ES teisės aktus arba kitus sprendimus, turinčius poveikį finansų valdymui ⁽³⁾.

0.2. Šioje metinėje ataskaitoje, mūsų 42-ojoje ES biudžeto vykdymo ataskaitoje, nagrinėjami 2018 finansiniai metai. Atskira metinė ataskaita skirta Europos plėtros fondams.

0.3. Kiekvienais metais Taryba ir Europos Parlamentas tvirtina ES bendrąjį biudžetą. Mūsų metinė ataskaita, taip pat specialiosiomis ataskaitomis, jei tinkama, remiamasi atliekant biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūrą, kai Parlamentas, Tarybai pateikęs rekomendaciją, sprendžia, ar Komisija tinkamai įvykdė savo su biudžetu susijusias pareigas. Mes metinę ataskaitą, ją paskelbus, siunčiame nacionaliniams parlamentams, Europos Parlamentui ir Tarybai.

0.4. Svarbiausia mūsų ataskaitos dalis yra *patikinimo pareiškimas* dėl ES konsoliduotų finansinių ataskaitų patikimumo bei *operacijų* teisėtumo ir *tvarkingumo*. Šis pareiškimas papildomas konkrečiais kiekvienos didelės ES veiklos srities įvertinimais.

0.5. Kaip ir ankstesniais metais, šiais metais ataskaitos struktūra yra tokia:

- 1 skyriuje pateikiamas patikinimo pareiškimas ir mūsų atlikto finansinių ataskaitų patikimumo ir operacijų tvarkingumo audito rezultatų santrauka;
- 2 skyriuje pateikiama mūsų biudžeto ir finansų valdymo analizė;
- 3 skyriuje daugiausia aptariama, ką mums atskleidžia ES biudžeto veiksmingumo rodikliai, pristatomi reikšmingi rezultatai iš mūsų 2018 m. veiksmingumui skirtų specialiųjų ataskaitų ir analizuojama, kaip Komisija įgyvendino rekomendacijas, kurias mes pateikėme 2015 m. specialiosiose ataskaitose;
- 4 skyriuje pristatomi nustatyti faktai, susiję su ES pajamomis;
- su pagrindinėmis dabartinės *daugiametės finansinės programos (DFP)* ⁽⁴⁾ išlaidų kategorijomis susijusiuose 5–10 skyriuose parodyti mūsų operacijų tvarkingumo testavimo ir Komisijos metinių veiklos ataskaitų ir kitų jos vidaus kontrolės sistemų elementų bei valdymo priemonių nagrinėjimo rezultatai.

0.6. Kadangi atskirų finansinės būklės ataskaitų atskiroms DFP išlaidų kategorijoms nėra, kiekviename skyriuje pateiktos išvados nėra audito nuomonės. Šiuose skyriuose aprašomi kiekvienai DFP išlaidų kategorijai būdingi svarbūs klausimai.

0.7. Mes siekiame pristatyti savo pastabas aiškiai ir glaustai. Ne visada galime išvengti tik ES, jos politikoms ir biudžetui ar apskaitai ir auditui būdingų terminų. Savo svetainėje paskelbėme terminų žodynėlį pateikdami daugumos šių specifinių terminų apibrėžtis ir paaiškinimus ⁽⁵⁾. Žodynėlyje apibrėžti terminai pažymėti *kursyvu* pirmą kartą juos panaudojus kiekviename skyriuje.

0.8. Komisijos atsakymai į mūsų pastabas (arba, kai tinkama, kitų ES institucijų ir įstaigų atsakymai) pateikti šioje ataskaitoje. Mes, kaip išorės auditorius, privalome pranešti apie audito metu nustatytus faktus ir padaryti būtinas išvadas, kad pateiktume nepriklausomą ir nešališką finansinių ataskaitų patikimumo ir operacijų tvarkingumo įvertinimą.

⁽¹⁾ EAR, kaip institucija, buvo įsteigti Europos Sąjungos sutarties, taip pat žinomos kaip Maastrichto sutartis, 13 straipsniu (OL C 191, 1992 7 29, p. 1). Tačiau jie, kaip nauja už išorės audito funkciją atsakinga Bendrijos įstaiga, buvo pirmą kartą įsteigti Briuselio sutartimi 1977 m. (OL L 359, 1977 12 31, p. 1).

⁽²⁾ Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 285–287 straipsniai (OL C 326, 2012 10 26, p. 47).

⁽³⁾ Galima rasti mūsų svetainėje adresu www.eca.europa.eu

⁽⁴⁾ Mes nepateikiame 6 išlaidų kategorijos („Kompensacijos“) arba išlaidų, kurių neapima DFP, specialiojo vertinimo. Į mūsų 3 išlaidų kategorijos („Saugumas ir pilietybė“) ir 4 išlaidų kategorijos („Europos vaidmuo pasaulyje“), kurios atitinkamai pateiktos 8 ir 9 skyriuose, analizę įvertintas klaidų lygis neįtrauktas.

⁽⁵⁾ https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/GLOSSARY_AR_2018/GLOSSARY_AR_2018_LT.pdf

1 SKYRIUS

Patikinimo pareiškimas ir patvirtinamoji informacija

TURINYS

	<i>Dalis</i>
Audito Rūmų patikinimo pareiškimas, teikiamas Europos Parlamentui ir Tarybai. Nepriklausomo auditoriaus ataskaita	I–XXX
Įvadas	1.1–1.5
Europos Audito Rūmų vaidmuo	1.1–1.3
ES išlaidos – svarbi priemonė siekiant politikos tikslų	1.4–1.5
Atliekant 2018 finansinių metų auditą nustatyti faktai	1.6–1.41
Finansinių ataskaitų patikimumas	1.6–1.9
Finansinės ataskaitos nebuvo paveiktos reikšmingų iškraipymų	1.6–1.8
Pagrindiniai audito klausimai, susiję su 2018 m. finansinės būklės ataskaitomis	1.9
Operacijų tvarkingumas	1.10–1.32
Mūsų auditas apima 2018 m. Komisijos patvirtintas išlaidas	1.11–1.14
Mūsų 2018 m. audito rezultatai rodo, kad klaidos yra susijusios su konkrečiomis išlaidų rūšimis	1.15
Taisyklių sudėtingumas ir tai, koku būdu yra išmokamos ES lėšos, turi poveikį klaidų rizikai	1.16–1.32
Komisijos informacija apie tvarkingumą	1.33–1.41
Komisijos klaidų lygio įvertis yra truputį žemiau mūsų intervalo	1.35–1.36
Atskiros Komisijos įverčio sudėtinės dalys ne visuomet atitinka mūsų nustatytus faktus	1.37–1.39
Rizika užbaigiant programą priklauso nuo įvertintų būsimų pataisymų ir susigrąžinimų	1.40–1.41
Apie įtariamo sukčiavimo atvejus pranešame OLAF	1.42–1.46
Išvados	1.47–1.49
Audito rezultatai	1.48–1.49

1.1 priedas. Audito metodas ir metodika

Audito Rūmų patikinimo pareiškimas, teikiamas Europos Parlamentui ir Tarybai. Nepriklausomo auditoriaus ataskaita

Nuomonė

- I. Mes auditavome:
- a) 2018 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų Europos Sąjungos konsoliduotas finansines ataskaitas, kurias sudaro konsoliduotos finansinės būklės ataskaitos ⁽¹⁾ ir biudžeto vykdymo ataskaitos ⁽²⁾ ir kurias Komisija patvirtino 2019 m. birželio 26 d.;
 - b) atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą, kaip to reikalauja Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 287 straipsnis.

Finansinių ataskaitų patikimumas

Nuomonė dėl finansinių ataskaitų patikimumo

II. Mūsų nuomone, 2018 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų Europos Sąjungos (ES) konsoliduotose finansinėse ataskaitose 2018 m. gruodžio 31 d. ES finansinė būklė bei tą dieną pasibaigusių finansinių metų operacijų ir pinigų srautų rezultatai bei grynojo turto pokyčiai visais reikšmingais aspektais yra pateikti teisingai, laikantis Finansinio reglamento ir apskaitos taisyklių, pagrįstų tarptautiniu mastu pripažintais viešojo sektoriaus apskaitos standartais.

Finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumas ir tvarkingumas

Pajamos

Nuomonė dėl pajamų teisėtumo ir tvarkingumo

III. Mūsų nuomone, 2018 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų finansinėse ataskaitose atspindimos pajamos visais reikšmingais aspektais yra teisėtos ir tvarkingos.

Išlaidos

Sąlyginė nuomonė dėl išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo

IV. Mūsų nuomone, išskyrus Pagrindo pareikšti sąlyginę nuomonę dėl išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo dalyje aprašytų dalykų poveikį, 2018 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių metų finansinėse ataskaitose patvirtintos išlaidos visais reikšmingais aspektais yra teisėtos ir tvarkingos.

Pagrindas pareikšti nuomonę

V. Mes auditą atlikome remdamiesi IFAC tarptautiniais audito standartais (TAS) ir etikos kodeksais ir INTOSAI tarptautiniais aukščiausiųjų audito institucijų standartais (TAAIS). Su šiais standartais susijusi mūsų atsakomybė išsamiau aprašyta toliau skyriuje „Auditoriaus atsakomybė už konsoliduotų finansinių ataskaitų ir atspindimų operacijų auditą“. Mes taip pat laikėmės nepriklausomumo reikalavimų ir atlikome savo etines pareigas pagal Tarptautinių buhalterijų etikos standartų valdybos (IESBA) Buhalterijų profesionalų etikos kodeksą. Esame įsitikinę, kad savo nuomonei pagrįsti surinkome pakankamus ir tinkamus audito įrodymus.

⁽¹⁾ Konsoliduotas finansinės būklės ataskaitas sudaro balansas, finansinių rezultatų ataskaita, pinigų srautų lentelė, grynojo turto pokyčių ataskaita, svarbių apskaitos metodų santrauka ir kita aiškinamoji informacija (įskaitant segmentų informaciją).

⁽²⁾ Biudžeto vykdymo ataskaitos taip pat apima aiškinamąją informaciją.

Sąlyginės nuomonės dėl išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo pagrindas

VI. 2018 m. nustatėme, kad didelės rizikos išlaidos (daugiausia kompensavimu pagrįstos išlaidos, kurioms taikomos sudėtingos taisyklės) ⁽³⁾ yra paveiktos reikšmingo klaidų lygio. Mūsų įvertintas klaidų lygis didelės rizikos išlaidose yra 4,5 %. Mūsų bendras įvertintas (2,6 %) klaidų lygis vis dar viršija mūsų reikšmingumo ribą, tačiau nėra paplitęs. Nedidelės rizikos išlaidos, kurios daugiausia patiriamos teisių į išmokas pagrindu ir kurioms taikomos supaprastintos/mažiau sudėtingos taisyklės, nėra paveiktos reikšmingo klaidų lygio ⁽⁴⁾.

Pagrindiniai audito dalykai

Mes įvertinome galimą Jungtinės Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos poveikį 2018 m. finansinėms ataskaitoms

VII. 2017 m. kovo 29 d. Jungtinė Karalystė (JK) oficialiai pranešė Europos Vadovų Tarybai apie savo ketinimą išstoti iš ES. 2019 m. balandžio 10 d. Europos Vadovų Taryba sutiko pratęsti JK išstojimo dienos terminą ⁽⁵⁾ tiek, kiek reikia, tačiau bet kuriuo atveju ne vėliau kaip iki 2019 m. spalio 31 d. Remiantis Tarybos sprendimu, JK turėtų išstoti iš ES pirmą kito mėnesio po ratifikavimo procedūrų pabaigos dieną arba 2019 m. lapkričio 1 d., atsižvelgiant į tai, kuri data ankstesnė. Jungtinė Karalystė liks valstybe nare iki naujosios išstojimo dienos, turėdama visas teises ir pareigas pagal Europos Sąjungos sutarties 50 straipsnį, ji turi teisę bet kuriuo metu atšaukti savo pranešimą.

VIII. Kaip nurodyta II dalyje, 2018 m. ES konsoliduotos finansinės ataskaitos parengtos taip, kad atspindėtų 2018 m. gruodžio 31 d. ES finansinę padėtį ir 2018 m. rezultatus, pinigų srautus ir grynojo turto pokyčius. 2018 m. ES konsoliduotos ataskaitos atspindi derybų padėtį 2018 m. gruodžio 31 d. Tą dieną ir iki tos dienos, kurią baigėme savo audito darbą, JK vis dar buvo ES valstybė narė.

IX. Mes nenustatėme jokių įvykių, susijusių su išstojimo procesu, dėl kurių reiktų atlikti patikslinimus pagal tarptautinį apskaitos standartą dėl įvykių po atskaitomybės datos ⁽⁶⁾.

X. Mes toliau vertinsime galimą JK išstojimo iš Europos Sąjungos poveikį ES konsoliduotoms finansinėms ataskaitoms. Būsimose ES konsoliduotose finansinėse ataskaitose turėsime atsižvelgti į išstojimo proceso padėtį ar rezultatus. Nuo tos dienos, kai atlikome 2018 m. finansinių ataskaitų auditą, dar nebuvo žinoma, ar Jungtinė Karalystė iš tikrųjų išstos iš ES, o jei išstos, tai kurią dieną ir kokiomis sąlygomis.

XI. Atsižvelgiant į dabartinę padėtį, 2018 m. ES konsoliduotose metinėse finansinėse ataskaitose nereikia pateikti finansinio poveikio, ir darome išvadą, kad 2018 m. gruodžio 31 d. finansinėse ataskaitose tą dieną teisingai atspindėtas išstojimo procesas.

Mes įvertinome pensijų ir kitų išmokų darbuotojams įsipareigojimą

XII. 2018 m. pabaigoje ES balansas apėmė 80,5 milijardo eurų pensijų ir kitų išmokų darbuotojams įsipareigojimą. Tai vienas didžiausių įsipareigojimų balanse, sudarantis daugiau nei trečdalį visų 235,9 milijardo eurų įsipareigojimų 2018 m.

XIII. Didžioji šio pensijoms ir kitoms išmokoms darbuotojams skirto įsipareigojimo dalis (70,0 milijardo eurų) yra susijusi su Europos Sąjungos pareigūnų ir kitų tarnautojų pensijų sistema („EPPS“). Į finansines ataskaitas įrašytas įsipareigojimas atspindi sumą, kuri būtų buvusi įtraukta į pensijų fondą, jei jis būtų įsteigtas apmokėti esamus su senatvės pensija susijusius įsipareigojimus ⁽⁷⁾. Be senatvės pensijų jis apima invalidumo pensijas ir ES darbuotojų našlių ar našlaičių pensijas. Išmokos pagal šią pensijų sistemą mokamos iš ES biudžeto. Valstybės narės bendrai užtikrina išmokų mokėjimą, o pareigūnai padengia vieną trečdalį sistemos finansavimo. Eurostatas Komisijos apskaitos pareigūno vardu apskaičiuoja šį įsipareigojimą remdamasis Komisijos aktuarių konsultantų įvertintais parametrais.

⁽³⁾ Jos sudarė 61,0 milijardo eurų. Daugiau informacijos pateikiame mūsų 2018 m. metinės ataskaitos 1.19–1.21 dalyse.

⁽⁴⁾ Jos sudarė 59,6 milijardo eurų. Daugiau informacijos pateikiame mūsų 2018 m. metinės ataskaitos 1.18 dalyje.

⁽⁵⁾ EUCO XT 20 013/19 – Europos Vadovų Tarybos sprendimas, priimtas kartu su Jungtine Karalyste, kuriuo pratęsiamas išstojimo laikotarpis pagal ES sutarties 50 straipsnio 3 dalį.

⁽⁶⁾ Žr. 14 Tarptautinį viešojo sektoriaus apskaitos standartą (TVSAS) „Ūkiniai įvykiai po atskaitomybės datos“.

⁽⁷⁾ Žr. 39 TVSAS „Išmokos darbuotojams“. Dėl EPPS, nustatyto dydžio išmokos įsipareigojimas atspindi dabartinę numatomų būsimų mokėjimų, kuriuos ES turės atlikti, vykdydama pensijos įsipareigojimus, susijusius su darbuotojo tarnyba dabartiniu ir ankstesniais laikotarpiais, vertę.

XIV. Antra pensijoms ir kitoms išmokoms darbuotojams (8,7 milijardo eurų) skirto išpareigojimo reikšmingiausia dalis yra ES įvertintas išpareigojimas, susijęs su bendrąja sveikatos draudimo sistema (BSDS). Šis išpareigojimas susijęs su ES darbuotojų sveikatos priežiūros sąnaudomis, kurios turi būti sumokėtos laikotarpiais po veiklos vykdymo (jų įnašais atskaičius mokesčius).

XV. Atlikdami auditą, su pensijomis susijusio išpareigojimo atveju įvertinome aktuarines prielaidas ir susijusį vertinimą. Šį vertinimą grindėme išorės aktuarinių ekspertų atliktu darbu, siekiant parengti tyrimą dėl pensijų ir BSDS išpareigojimų. Mes patikrinome kiekybinius duomenis, aktuarinius parametrus ir išpareigojimo skaičiavimą ir pateikimą konsoliduotame balanse ir konsoliduotų finansinės būklės ataskaitų aiškinamosiose pastabose. Kaip nurodyta konsoliduotųjų finansinės būklės ataskaitų 2.9 pastaboje, Komisija ir toliau dirbo stiprindama savo išmokų darbuotojams išpareigojimo apskaičiavimo procesus, kuriuos nuolat stebėsime.

Mes vertinome finansinėse ataskaitose pateiktus reikšmingus metų pabaigos įverčius

XVI. 2018 m. pabaigoje įvertintų paramos gavėjų patirtų, bet dar nepraneštų tinkamų finansuoti išlaidų vertė buvo 99,8 milijardo eurų (2017 m. pabaigoje: 100,9 milijardo eurų). Šios sumos į ataskaitą įrašytos kaip sukauptos sąnaudos ⁽⁸⁾.

XVII. 2018 m. pabaigoje finansinėms priemonėms pagal pasidalijamojo valdymo principą ir pagalbos schemoms nepanaudota įvertinta suma, įrašyta į ES finansines ataskaitas, buvo 6,5 milijardo eurų (2017 m. pabaigoje: 4,7 milijardo eurų), balanse pateikta kaip „Kiti avansai valstybėms narėms“.

XVIII. Siekdami įvertinti šiuos metų pabaigos įverčius, patikrinome Komisijos įdiegtą sistemą, pagal kurią atliekami finansinių metų atskyrimo skaičiavimai, ir įsitikinome jos tikslumu ir išsamumu generaliniuose direktoratuose, kuriuose atliekama dauguma mokėjimų. Sąskaitų faktūrų ir išankstinių mokėjimų imties audito metu patikrinome atitinkamus finansinių metų atskyrimo skaičiavimus, kad būtų išvengta klaidų sukauptose sumose rizikos. Mes prašėme Komisijos apskaitos tarnybų paaiškinti bendrą metodiką, skirtą nustatyti šiuos įverčius.

XIX. Darome išvadą, kad bendros sukauptų sąnaudų ir kitų avansų valstybėms narėms sumos įvertis, pateiktas konsoliduotajame balanse nurodytas teisingai.

Kita

XX. Vadovybė yra atsakinga už „kitos informacijos“ teikimą. Ją sudaro „Finansinės būklės ataskaitų aptarimas ir analizė“, bet ne konsoliduotos finansinės ataskaitos ar su jomis susijusi mūsų ataskaita. Mūsų nuomonė dėl konsoliduotų finansinių ataskaitų neapima šios kitos informacijos ir mes nepateikiame jokios su ja susijusios patikinimo išvados. Mūsų pareiga, susijusi su mūsų konsoliduotų finansinių ataskaitų auditu, yra perskaityti šią kitą informaciją ir įvertinti, ar ji nėra iš esmės nesuderinama su konsoliduotomis finansinėmis ataskaitomis ar mūsų audito metu įgytomis žiniomis ir ar neatrodo kitaip reikšmingai iškraipyta. Jei mes darome išvadą, kad kita informacija yra reikšmingai iškraipyta, mes privalome apie tai pranešti. Šiuo klausimu mes neturime nieko pranešti.

Vadovybės atsakomybė

XXI. Pagal SESV 310–325 straipsnius ir Finansinį reglamentą vadovybė yra atsakinga už ES konsoliduotų finansinių ataskaitų parengimą ir pateikimą, laikantis tarptautinių mastu pripažintų viešojo sektoriaus apskaitos standartų, bei už jose atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą. Ši atsakomybė apima vidaus kontrolės priemonių parengimą, įgyvendinimą ir palaikymą, siekiant parengti ir pateikti finansinės būklės ataskaitas, kuriose nėra reikšmingų dėl sukčiavimo ar klaidų atsiradusių iškraipymų. Vadovybė taip pat privalo užtikrinti, kad finansinės būklės ataskaitose atspindima veikla, finansinės operacijos ir informacija atitiktų jas reglamentuojančius teisės aktus. Galutinė atsakomybė už ES finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą tenka Komisijai (SESV 317 straipsnis).

⁽⁸⁾ Jos apima 62,9 milijardo eurų sukauptų sąnaudų balanso išpareigojimų pusėje ir 36,9 milijardo eurų balanso turto pusėje, sumažinančių išankstinio finansavimo vertę.

XXII. Rengiant ES konsoliduotas finansines ataskaitas, Komisijai tenka atsakomybė įvertinti, ar ES geba užtikrinti veiklos tęstinumą, atskleisti svarbius su tęstinumu susijusius dalykus ir taikyti veiklos tęstinumo prielaidą apskaitai, nebent jis ketina likviduoti subjektą ar nutraukti operacijas arba yra priverstas tą padaryti, neturėdamas kitos realios išeities.

XXIII. Komisija atsakinga už ES finansinės atskaitomybės proceso priežiūrą.

XXIV. Pagal Finansinių reglamentą (XIII antraštinę dalį) Komisijos apskaitos pareigūnas turi pristatyti audito tikslams ES konsoliduotas finansines ataskaitas, pirma kaip negalutines finansines ataskaitas iki kitų metų kovo 31 d. ir kaip galutines finansines ataskaitas – iki liepos 31 d. Jau negalutinėse ataskaitose turėtų būti pateiktas tikras ir teisingas ES finansinės padėties vaizdas. Todėl labai svarbu, kad visi negalutinių ataskaitų straipsniai būtų pristatyti kaip galutiniai skaičiavimai, leidžiantys mums atlikti mūsų užduotį pagal Finansinio reglamento XIV antraštinę dalį per nustatytą laikotarpį. Bet kokie pakeitimai tarp negalutinių ir galutinių finansinių ataskaitų paprastai turėtų būti tik mūsų pastabų rezultatas.

Auditoriaus atsakomybė už konsoliduotų finansinių ataskaitų ir atspindimų operacijų auditą

XXV. Mūsų tikslai yra gauti pakankamą patikinimą dėl to, ar ES konsoliduotose finansinėse ataskaitose nėra reikšmingų iškraipymų, o jose atspindimos operacijos yra teisėtos ir tvarkingos, bei, remiantis mūsų auditu, pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai patikinimo pareiškimą dėl finansinių ataskaitų patikimumo bei jose atspindimų operacijų teisėtumo ir tvarkingumo. Pakankamas patikinimas užtikrina aukštą patikinimo lygį, tačiau jis nėra garantija, kad audito metu visuomet buvo nustatyti galimi reikšmingi iškraipimai ar neatitikties atvejai. Tokius atvejus gali nulemti sukčiavimas ar klaidos ir jie laikomi reikšmingais jei, imant atskirai ar subendrinus, galima pagrįstai tikėtis, jog jie darys įtaką bet kokiems ekonominiams sprendimams, priimamiems remiantis šiomis konsoliduotomis finansinėmis ataskaitomis.

XXVI. Pajamų srityje mūsų PVM ir BNPj pagrįstas nuosavų išteklių tikrinimas pradedamas nuo makroekonominių suvestinių duomenų, pagal kuriuos šios pajamos yra skaičiuojamos, taip pat įvertinamos Komisijos sistemos, skirtos šiems duomenims apdoroti iki tol, kol yra gaunami ir į konsoliduotas finansines ataskaitas įtraukiami valstybių narių įnašai. Tradicinių nuosavų išteklių srityje mes tikriname muitinės įstaigų finansines ataskaitas bei analizuojame mūito mokesčių srautą iki tol, kol sumas gauna Komisija ir jos įtraukiamos į finansines ataskaitas.

XXVII. Išlaidų srityje mes nagrinėjame mokėjimų operacijas, kai išlaidos buvo padarytos, užregistruotos ir patvirtintos. Šis tikrinimas apima visas mokėjimų kategorijas, išskyrus avansus jų išmokėjimo momentu. Išankstiniai mokėjimai tikrinami lėšų gavėjui pateikus jų tinkamo panaudojimo įrodymą ir institucijai ar įstaigai sutikus su tuo įrodymu ir patvirtinus išankstinį mokėjimą, o tai gali užsitęsti iki kitų metų.

XXVIII. Atlikdami auditą pagal TAS ir TAAIS, per visą auditą mes remiamės profesine nuovoka ir laikomės profesinio skepticizmo principo. Mes taip pat:

- a) Nustatome ir įvertiname dėl sukčiavimo ar klaidų atsiradusių reikšmingų iškraipymų konsoliduotose finansinėse ataskaitose ar susijusių operacijų reikšmingos neatitikties ES teisės aktams riziką. Atsižvelgdami į šias rizikas, mes parengiame ir vykdome audito procedūras ir surenkame savo audito nuomonei pagrįsti pakankamus ir tinkamus audito įrodymus. Aptikti dėl sukčiavimo atsiradusius reikšmingus iškraipymus arba neatitiktį yra sudėtingiau nei tada, kai jie atsiranda dėl klaidų, kadangi sukčiavimas gali apimti sąmokslą, klastojimą, tyčinio pobūdžio neveikimą, klaidingų duomenų pateikimą arba vidaus kontrolės nepaisymą. Todėl yra didesnė rizika, kad tokie atvejai nebus aptikti.
- b) Susipažįstame su auditui svarbia vidaus kontrole tam, kad galėtume parengti tinkamas audito procedūras, bet ne tam, kad pareikštume nuomonę dėl vidaus kontrolės veiksmingumo.
- c) Įvertiname vadovybės taikomos apskaitos politikos tinkamumą ir vadovybės atliktų apskaitinių įvertinimų ir susijusios atskleistos informacijos pagrįstumą.

- d) Darome išvadą dėl vadovybės apskaitos veiklos tęstinumo principo tinkamumo ir, remdamiesi gautais audito įrodymais, nustatome, ar egzistuoja reikšmingas su įvykiais arba sąlygomis susijęs netikrumas, dėl kurio gali kilti reikšmingų abejonių dėl subjekto gebėjimo toliau užtikrinti veiklos tęstinumą. Jei mes darome išvadą, kad toks reikšmingas netikrumas egzistuoja, mes privalome atkreipti dėmesį savo ataskaitoje į susijusią konsoliduotose finansinėse ataskaitose atskleidžiamą informaciją arba, jei ši atskleidžiama informacija yra netinkama, pakeisti savo nuomonę. Mūsų išvados pagrįstos audito įrodymais, gautais iki mūsų ataskaitos pateikimo dienos. Tačiau dėl būsimų įvykių arba sąlygų subjektas gali daugiau neužtikrinti veiklos tęstinumo.
- e) Įvertiname bendrą konsoliduotų finansinių ataskaitų pateikimą, struktūrą ir turinį, įskaitant visą atskleidžiamą informaciją, ir tai, ar konsoliduotose finansinėse ataskaitose operacijos ir įvykiai pateikti teisingai.
- f) Gauname pakankamų ir tinkamų audito įrodymų, susijusių su finansine informacija apie subjektus, patenkančių į ES konsolidavimo apimtį, kad galėtume pateikti nuomonę dėl konsoliduotų finansinių ataskaitų ir jose atspindimų operacijų. Mes atsakome už vadovavimą auditui, jo priežiūrą ir jo atlikimą, ir esame tik patys atsakingi už mūsų audito nuomonę.

XXIX. Mes su vadovybe aptariame, be kita ko, planuojamą audito apimtį ir tvarkaraštį bei reikšmingus audito metu nustatytus faktus, įskaitant bet kokius nustatytus reikšmingus vidaus kontrolės trūkumus.

XXX. Iš tų dalykų, kurie buvo aptarti su Komisija ir kitais audituojamais subjektais, mes nustatome tuos dalykus, kurie buvo svarbiausi einamojo laikotarpio konsoliduotų finansinių ataskaitų auditui ir todėl yra pagrindiniai audito dalykai. Mes apibūdiname šiuos dalykus savo ataskaitoje, nebent remiantis įstatyminiu teisės aktu ar reglamentu jų negalima viešai atskleisti arba mes ypač retomis aplinkybėmis nustatome, kad dalykas neturėtų būti pateiktas mūsų ataskaitose, kadangi pagrįstai galima tikėtis, jog neigiamos tokio veiksmo pasekmės nusvers viešojo intereso naudą.

2019 m. liepos 18 d.
Klaus-Heiner LEHNE
Pirmininkas

Europos Audito Rūmai
12, rue Alcide De Gasperi, Liuksemburgas, LIUKSEMBURGAS

Įvadas

Europos Audito Rūmų vaidmuo

1.1. Mes esame Europos Sąjungos nepriklausomas auditorius. Vadovaudamiesi Sutartimi dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV), mes:

- a) teikiame nuomonę dėl ES finansinių ataskaitų;
- b) tikriname, ar ES biudžetas naudojamas laikantis galiojančių įstatymų ir kitų teisės aktų;
- c) teikiame ataskaitą dėl ES lėšų panaudojimo ekonomiškumo, efektyvumo ir veiksmingumo ⁽⁹⁾;
- d) teikiame patarimus dėl siūlomų finansinių poveikį turinčių teisės aktų.

1.2. Su *patikinimo pareiškimu* susijęs mūsų darbas (paaiškintas **1.1 priede**) skirtas įgyvendinti pirmąjį ir antrąjį tikslus. Rengiant metinę ataskaitą, mūsų darbas daugelyje ES išlaidų sričių ⁽¹⁰⁾ taip pat skirtas tikrinti išlaidų ekonomiškumą, efektyvumą ir veiksmingumą. Mes pranešame apie įvairius Komisijos įdiegtos sistemos, skirtos užtikrinti tinkamą lėšų panaudojimą, aspektus ⁽¹¹⁾. Apskritai mūsų audito darbas taip pat yra svarus indėlis mums rengiant nuomones dėl siūlomų teisės aktų.

1.3. Šiame metinės ataskaitos skyriuje:

- a) pateikta su mūsų patikinimo pareiškimu susijusi aiškinamoji informacija ir apžvelgti mūsų nustatyti faktai ir išvados dėl finansinių ataskaitų patikimumo ir *operacijų tvarkingumo*;
- b) pateikta informacija apie įtariamo sukčiavimo atvejus, apie kuriuos pranešame OLAF;
- c) apibendrintas mūsų audito metodas (žr. **1.1 priedą**).

ES išlaidos – svarbi priemonė siekiant politikos tikslų

1.4. ES išlaidos yra svarbi, bet ne vienintelė, priemonė siekiant politikos tikslų. Kitos svarbios priemonės – teisės aktų taikymas ir laisvo prekių, paslaugų, kapitalo ir žmonių judėjimo visoje ES užtikrinimas. 2018 m. ES išlaidos siekė 156,7 milijardo eurų ⁽¹²⁾, jos sudarė 2,2 % ES valstybių narių visų bendro valdžios sektoriaus išlaidų ir 1,0 % ES bendrųjų nacionalinių pajamų (žr. **1.1 langelį**).

⁽⁹⁾ Žr. žodyną: patikimas finansų valdymas.

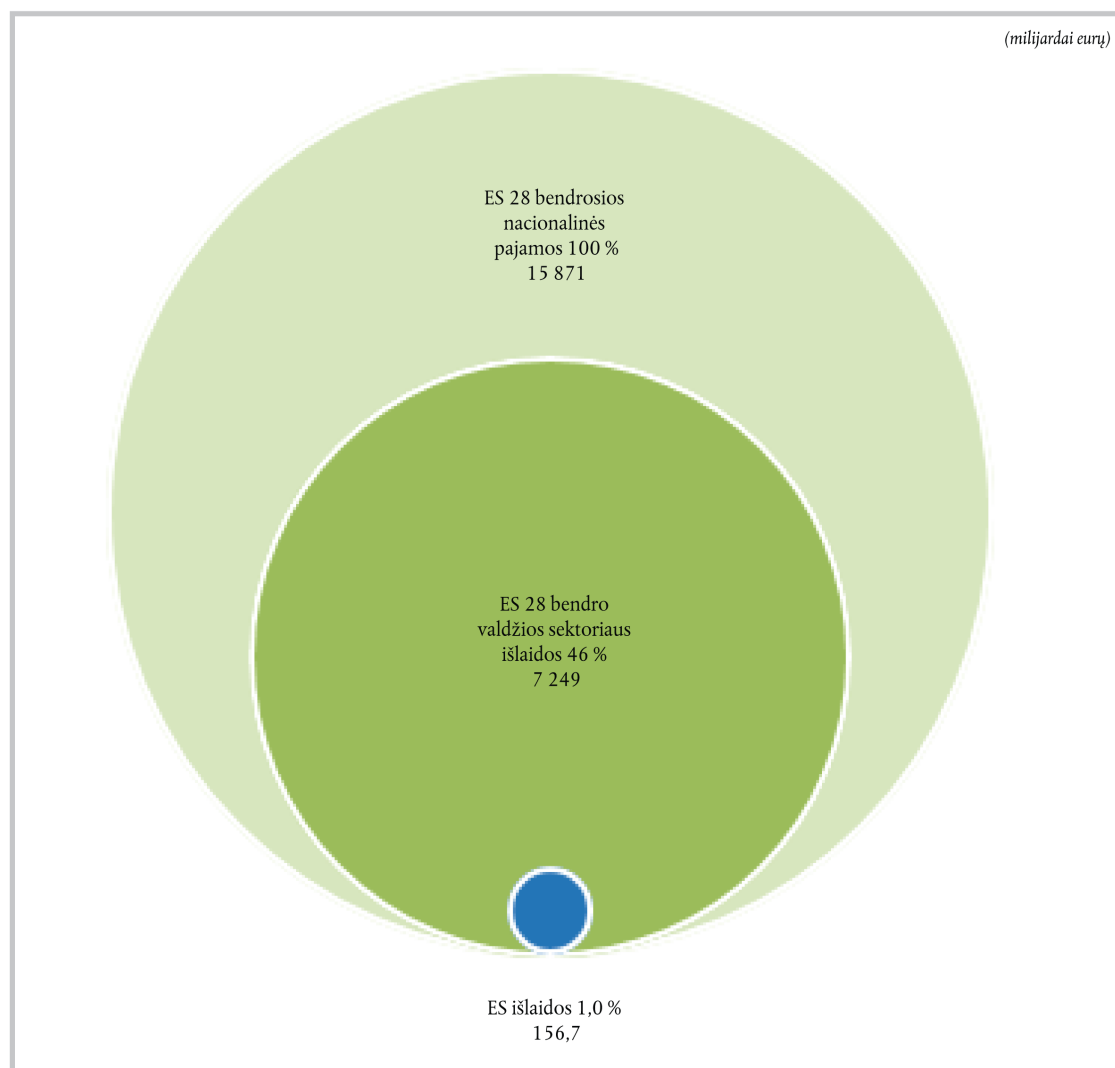
⁽¹⁰⁾ Žr. 5, 6, 7, 8 ir 9 skyrių **2 dalis**.

⁽¹¹⁾ Žr. 3 skyrių.

⁽¹²⁾ Žr. 2018 metų ES konsoliduotąsias metines finansines ataskaitas, biudžeto vykdymo ataskaitas ir aiškinamąją informaciją, DFP 4.3: „Mokėjimų asignavimų panaudojimas“.

1.1 langelis

2018 m. ES išlaidos, išreikštos kaip bendrųjų nacionalinių pajamų (BNP) ir bendro valdžios sektoriaus išlaidų dalis

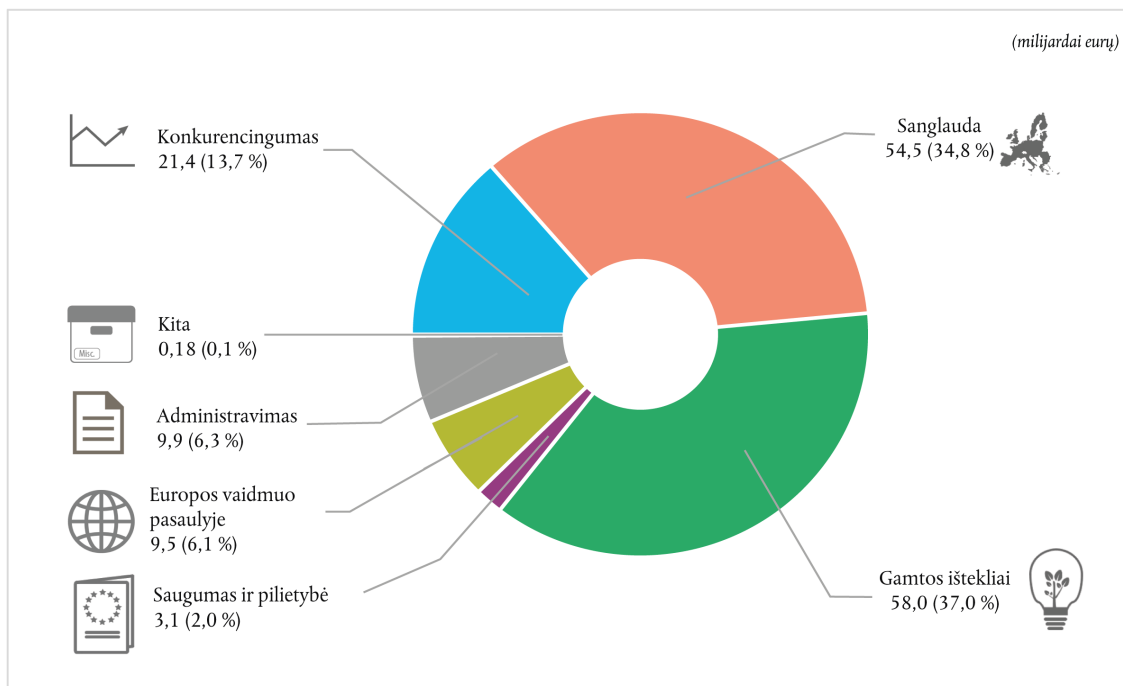

Šaltinis: valstybių narių BNP: 2018 m. Europos Komisijos metinės finansinės ataskaitos. A priedas. Pajamos; valstybių narių bendros valdžios sektoriaus išlaidos: Eurostatas, metinės nacionalinės finansinės ataskaitos. ES išlaidos: Europos Komisija. 2018 m. Europos Sąjungos konsoliduotos metinės finansinės ataskaitos.

1.5. ES lėšos išmokamos paramos gavėjams kaip vienkartinės išmokos/metinės dalinės išmokos arba kaip periodiniai mokėjimai pagal daugiamečių išlaidų schemas. 2018 m. mokėjimai iš ES biudžeto sudarė [126,8] ⁽¹³⁾ milijardo eurų vienkartinių, tarpinių arba galutinių mokėjimų ir 29,9 milijardo eurų išankstinio finansavimo. Kaip parodyta **1.2 langelyje** didžiausia ES biudžeto dalis skirta „Gamtos ištekliams“, „Sauglaidai“ ir „Konkurencingumui“.

⁽¹³⁾ 37,4 milijardo eurų šių tarpinių mokėjimų yra pagal DFP 1b 2007–2013 m. ir 2014–2020 m. programavimo laikotarpiams. Pagal mūsų šioje srityje taikomą metodą šie mokėjimai nepriklauso mūsų audito populiacijai 2018 m. metinės ataskaitos tikslais.

1.2 langelis
2018 m. mokėjimai pagal daugiamečių finansinės programos (DFP) išlaidų kategorijas

DFP 1a. Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti („Konkurencingumas“)

DFP 1b. Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda („Sanglauda“)

DFP 2. Gamtos išteklių

DFP 3. Saugumas ir pilietybė

DFP 4. Europos vaidmuo pasaulyje

DFP 5. Administravimas

DFP 6. Kompensacijos („Kita“)

Šaltinis: Audito Rūmai.

Atliekant 2018 finansinių metų auditą nustatyti faktai

Finansinių ataskaitų patikimumas

Finansinės ataskaitos nebuvo paveiktos reikšmingų iškraipymų

1.6. Mūsų pastabos teikiamos dėl 2018 finansinių metų Europos Sąjungos konsoliduotų finansinių ataskaitų⁽¹⁴⁾ („ataskaitų“). Mes jas gavome kartu su apskaitos pareigūno vadovybės pareiškimu 2019 m. birželio 26 d. iki galutinio jų pateikimo termino pagal Finansinių reglamentą⁽¹⁵⁾. Šios ataskaitos teikiamos kartu su dokumentu „Svarstymai dėl finansinės būklės ataskaitų ir jų analizė“⁽¹⁶⁾. Ši analizė mūsų audito nuomonėje nėra nagrinėjama. Tačiau laikydamiesi audito standartų mes įvertinome, ar ji atitinka finansinėse ataskaitose pateiktą informaciją.

1.7. Komisijos paskelbtose finansinėse ataskaitose matyti, kad 2018 m. gruodžio 31 d. visi įsipareigojimai sudarė 235,9 milijardo eurų, palyginti su visu 174,4 milijardo eurų turtu. 2018 m. ekonominis rezultatas yra 13,9 milijardo eurų.

1.8. Audito metu nustatėme, kad finansinės ataskaitos nebuvo paveiktos reikšmingų iškraipymų. Mūsų pastabos dėl su ES lėšomis susijusio finansų ir biudžeto valdymo pateiktos 2 skyriuje.

Pagrindiniai audito klausimai, susiję su 2018 m. finansinės būklės ataskaitomis

1.9. Pagrindiniai audito dalykai – tai dalykai, kurie, mūsų profesiniu sprendimu, buvo svarbiausi mūsų einamojo laikotarpio finansinės būklės ataskaitų auditui. Šie dalykai buvo nagrinėjami mūsų bendro finansinės būklės ataskaitų audito kontekste ir rengiant susijusią audito nuomonę, tačiau apie juos mes neteikiame atskiros nuomonės. Pagal tarptautinį aukščiausiųjų audito institucijų standartą (TAAIS) 1701 patikinimo pareiškime pranešame apie pagrindinius audito klausimus.

Operacijų tvarkingumas

1.10. Mes tikriname ES pajamas ir išlaidas siekdami įvertinti, ar jos atitinka taikomus įstatymus ir kitus teisės aktus. 4 skyriuje pateikiame savo audito rezultatus, susijusius su pajamomis, o 5–10 skyriuose – su išlaidomis.

Mūsų auditas apima 2018 m. Komisijos patvirtintas išlaidas

1.11. Atlikdami auditą mes tikrinome ES finansinėse ataskaitose atspindimas operacijas. Išlaidas sudarė lėšų pervedimai iš ES biudžeto galutiniams ES lėšų gavėjams. Mes tikriname išlaidas tame etape, kai galutiniai ES lėšų gavėjai vykdė veiklą arba patyrė išlaidų, ir kai Komisija šias išlaidas patvirtino (*patvirtintos išlaidos*). Praktiškai tai reiškia, kad mūsų operacijų populiacija apima tarpinius ir galutinius mokėjimus. Mes netikrinome išankstinio finansavimo sumų, nebent jos buvo patvirtintos 2018 m.

1.12. Kaip pabrėžta mūsų 2017 m. metinėje ataskaitoje, 2014–2020 m. sektorinės teisės aktų „Sanglaudos“ srityje pakeitimai turėjo įtakos tam, ką Komisija laiko „patvirtintomis išlaidomis“ šioje srityje⁽¹⁷⁾. Todėl nuo 2017 m. su šia DFP išlaidų kategorija susijusi mūsų audito populiacija apima galutinius mokėjimus (įskaitant išankstinį finansavimą, kuris buvo patvirtintas) 2007–2013 m. laikotarpiu ir išlaidas, įtrauktas finansines ataskaitas, kurias kasmet patvirtina Komisija, 2014–2020 m. laikotarpiu (žr. **1.1 priedo** 2–4 dalis ir 6.7–6.8 dalis). Tai reiškia, kad mes testavome operacijas, kurių atžvilgiu atitinkami taisomieji veiksmai buvo atlikti valstybių narių lygmeniu, joms pačioms nustačius klaidas.

⁽¹⁴⁾ Konsoliduotas finansines ataskaitas sudaro:

- a) konsoliduotos finansinės būklės ataskaitos, kurias sudaro balansas (kuriame pateiktas turtas ir įsipareigojimai finansinių metų pabaigoje), finansinių rezultatų ataskaita (kurioje pripažįstamos finansinių metų pajamos ir išlaidos), pinigų srautų ataskaita (kurioje parodyta, kaip sąskaitų pokyčiai paveikia pinigus ir pinigų ekvivalentus) ir grynojo turto pokyčių ataskaita bei prie finansinės būklės ataskaitų pridėtos pastabos;
- b) biudžeto vykdymo ataskaitos dėl finansinių metų pajamų ir išlaidų ir susijusios aiškinamosios pastabos.

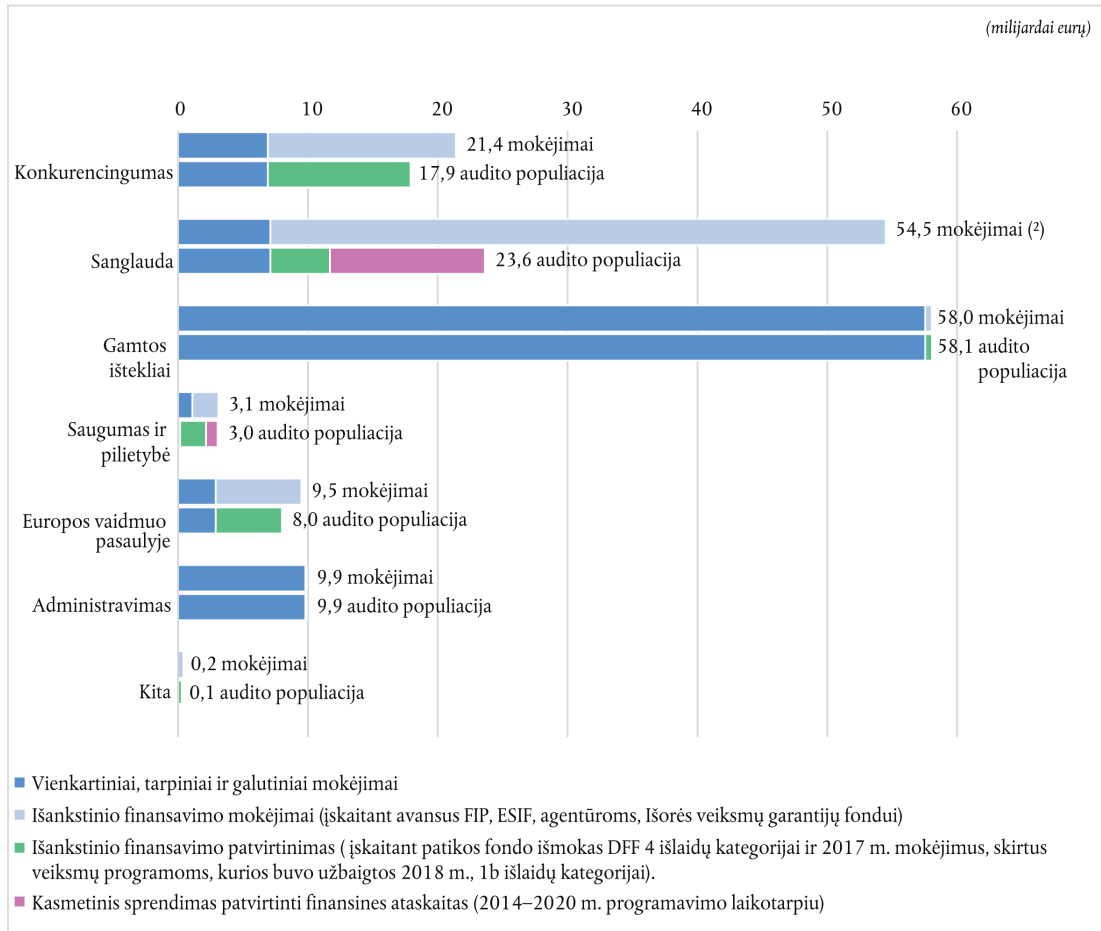
⁽¹⁵⁾ 2018 m. liepos 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2018/1046 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 ir Sprendimas Nr. 541/2014/ES, bei panaikinamas Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 966/2012 (OL L 193, 2018 7 30, p. 1).

⁽¹⁶⁾ Žr. 2-ą Tarptautinių viešojo sektoriaus apskaitos standartų valdybos (IPSASB) rekomenduojamą praktikos gairę (RPG 2) „Svarstymai dėl finansinės būklės ataskaitų ir jų analizė“.

⁽¹⁷⁾ Žr. mūsų 2017 m. metinės ataskaitos 1.12 ir 1.13 dalis.

1.13. **1.3 langelyje** parodytas mūsų 2018 m. audito populiacijos pasiskirstymas į vienkartinius, tarpinius (Komisijos patvirtintus) ir galutinius mokėjimus, patvirtintas išankstinio finansavimo sumas ir metinius sprendimus dėl finansinių ataskaitų patvirtinimo. Mūsų 2018 m. audito populiacija iš viso sudarė 120,6 milijardo eurų. „Sanglaudos“ srityse atveju 2014–2020 m. laikotarpio 2018 m. atlikti tarpiniai mokėjimai bus įtraukti į mūsų populiaciją vėlesniais metais, kai tik Komisija patvirtins finansines ataskaitas ir kai jie bus patvirtinti metiniu sprendimu.

1.3 langelis
Mūsų audito populiacijos (120,6 milijardo eurų) ir ES išlaidų (156,7 milijardo ⁽¹⁾ eurų) palyginimas pagal DFP išlaidų kategorijas 2018 m.

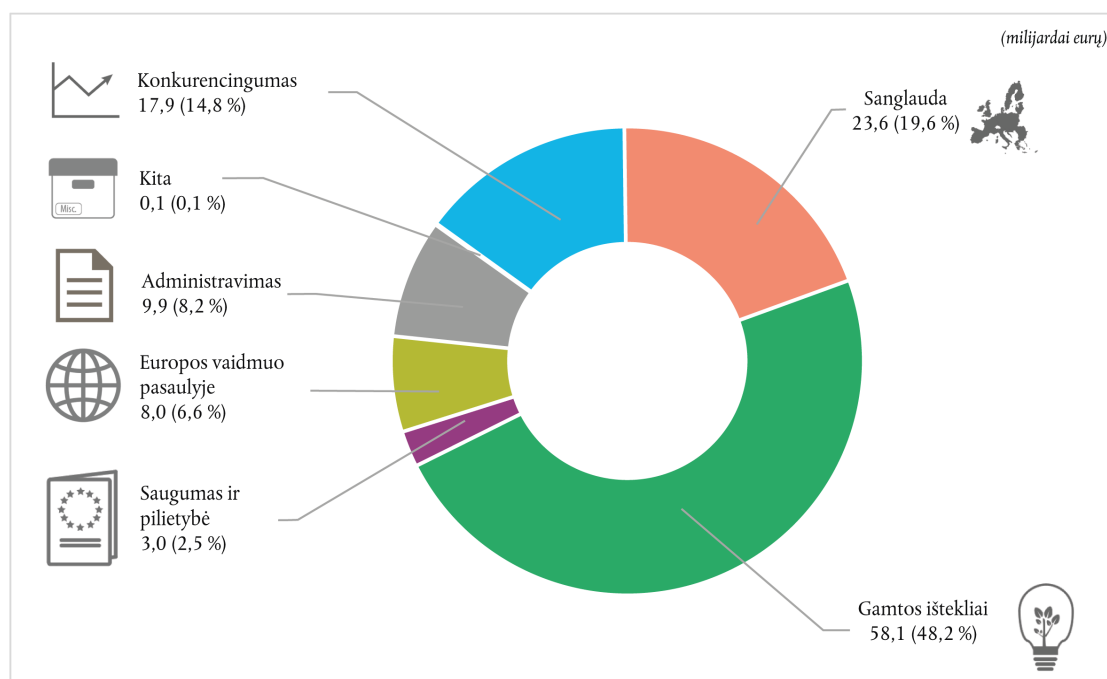
(¹) Dėl apvalinimo mokėjimai pagal DFP išlaidų kategorijas padidėja iki 156,6, o ne iki 156,7.

(²) „Sanglaudos“ srityje 47,4 milijardo eurų išankstinio finansavimo suma apima tarpinius mokėjimus 2007–2013 m. ir 2014–2020 m. programavimo laikotarpiais, kurie sudaro 37,4 milijardo eurų. Pagal mūsų metodą šioje srityje šie mokėjimai nėra mūsų audito populiacijos rengiant 2018 m. metinę ataskaitą dalis.

Šaltinis: Audito Rūmai.

1.14. **1.4 langelyje** parodyta, kad „Gamtos išteklių“ sudaro didžiausią mūsų bendros populiacijos dalį (48,2 %), toliau seka „Sanglauda“ (19,6 %) ir „Konkurencingumas“ (14,8 %).

1.4 langelis
Mūsų 2018 m. 120,6 milijardo eurų audito populiacijos apžvalga pagal DFP išlaidų kategorijas

Šaltinis: Audito Rūmai.

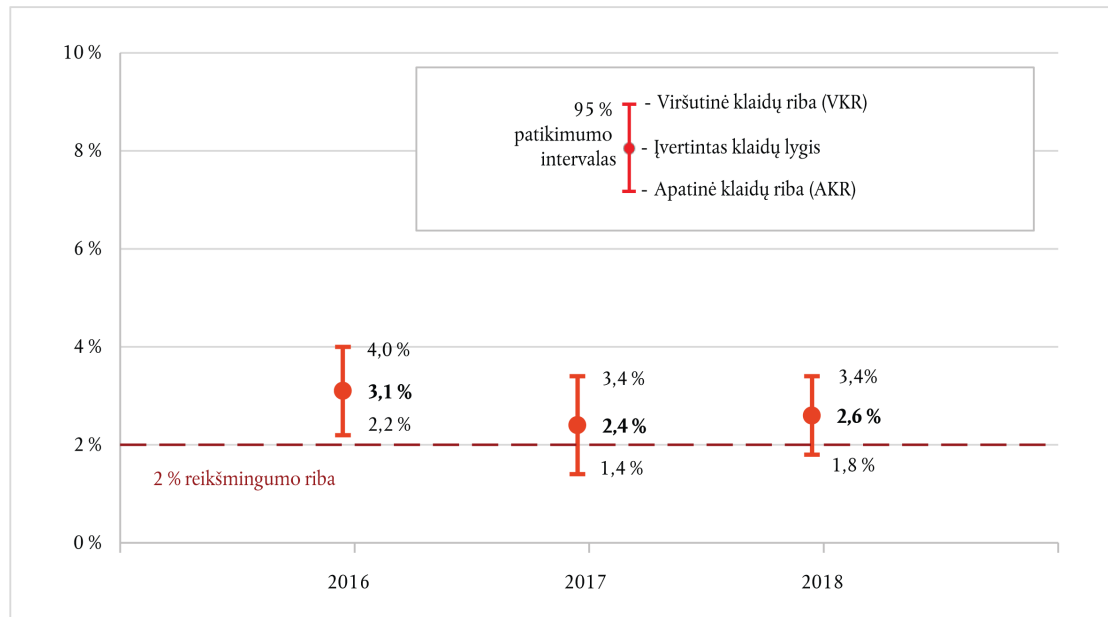
Mūsų 2018 m. audito rezultatai rodo, kad klaidos yra susijusios su konkrečiomis išlaidų rūšimis

1.15. Dėl ES pajamų ir išlaidų tvarkingumo, pagrindiniai mūsų nustatyti faktai buvo šie:

- Pajamose nebuvo reikšmingo klaidų lygio. Mūsų tikrintos su pajamomis susijusios sistemos buvo veiksmingos, tačiau pagrindinės mūsų įvertintos *tradicinių nuosavų išteklių (TNI)* vidaus kontrolės priemonės Komisijoje ir kai kuriose valstybėse narėse buvo tik iš dalies veiksmingos (žr. 4.22 dalį);
- Dėl išlaidų, mūsų bendri audito įrodymai rodo, kad klaidų lygis buvo reikšmingas. Mūsų įvertintas bendras klaidų lygis išlaidose yra 2,6 %⁽¹⁸⁾, tačiau reikšmingas klaidų lygis buvo susijęs su išlaidomis, kurioms taikomos sudėtingos taisyklės (iš esmės kompensavimu grindžiamomis išlaidomis) (žr. 1.19–1.22 dalis), kurios sudaro apie 50,6 % mūsų audito populiacijos. Mūsų bendras įvertintas klaidų lygis, palyginti su praėjusiais metais, nežymiai padidėjo (žr. **1.5 langelį**).

⁽¹⁸⁾ Esame 95 % įsitikinę, kad įvertintas klaidų lygis populiacijoje yra tarp 1,8 % ir 3,4 % (atitinkamai apatinė ir viršutinė klaidų ribos).

1.5 langelis
Įvertintas klaidų lygis (2016–2018 m.)

Šaltinis: Audito Rūmai.

Klaida yra pinigų suma, kuri neturėjo būti sumokėta iš ES biudžeto, kadangi ji nebuvo panaudota pagal ES taisyklės ir neatitinka Tarybos ir Parlamento tikslų, kurių siekiama atsižvelgiant į atitinkamus ES teisės aktus, ar konkrečių nacionalinių taisyklių valstybėse narėse.

Taisyklių sudėtingumas ir tai, koku būdu yra išmokamos ES lėšos, turi poveikį klaidų rizikai

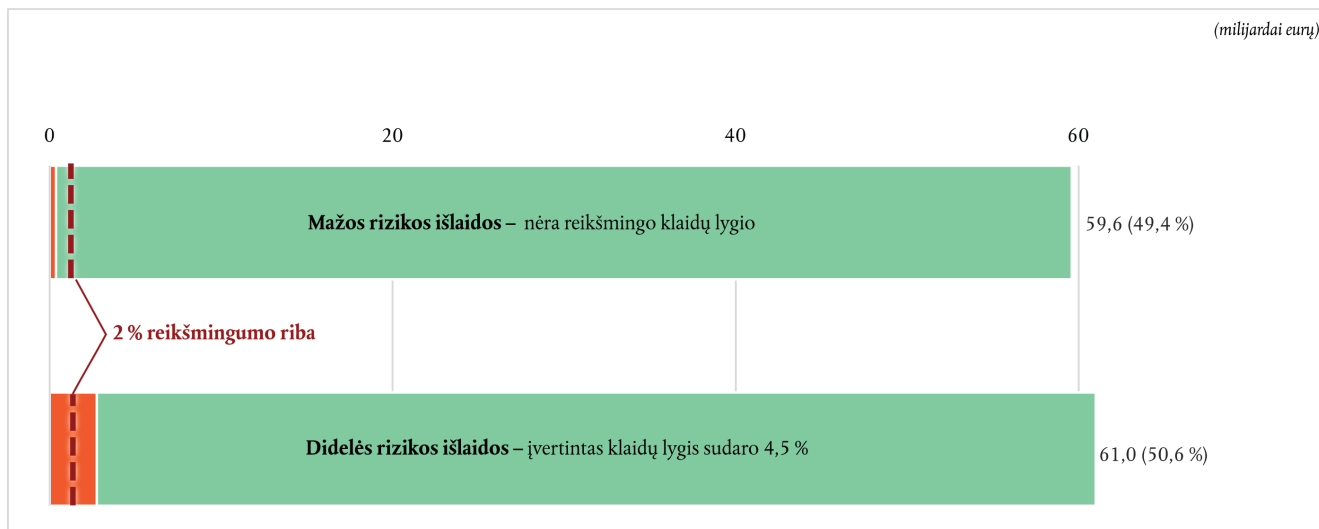
1.16. Atlikę ankstesniais audito rezultatais pagrįstą rizikos analizę, mes padalijome susijusių operacijų audito populiaciją į didelės rizikos ir mažos rizikos išlaidas. Mūsų 2018 m. audito rezultatai patvirtina mūsų ankstesniais metais nustatytus faktus, konkrečiai tai, kad klaidų rizikai poveikį turi būdas, kuriuo lėšos yra išmokamos.

- Klaidų rizika yra didelė išlaidoms, kurioms taikomos sudėtingos taisyklės. Tai daugiausia susiję su **kompensavimu grindžiamais mokėjimais**, kai paramos gavėjai turi pateikti prašymus dėl turėtų tinkamų finansuoti sąnaudų. Šiuo tikslu, taip pat parodydami, kad jie vykdo veiklą, kuriai gali būti skirta parama, jie privalo pateikti informaciją, įrodančią patirtas sąnaudas, už kurias jie gali prašyti kompensacijos. Tai darydami jie privalo laikytis sudėtingų taisyklių, susijusių su tuo, kas gali būti prašoma apmokėti (tinkamumas) ir kaip gali būti tinkamai patiriamos sąnaudos (viešieji pirkimai ar valstybės pagalbos taisyklės).
- Klaidų rizika yra mažesnė išlaidoms, kurioms taikomos supaprastintos / mažiau sudėtingos taisyklės. Šio tipo išlaidos iš esmės yra **teisėmis į išmokas grindžiami mokėjimai**, kai paramos gavėjai gauna išmoką, jei įvykdo tam tikras sąlygas. Tokiuose mokėjimuose klaidų rizika paprastai būna mažesnė, jei nustatytos sąlygos nėra perdėm sudėtingos.

1.17. 2018 m. mes ir toliau nustatėme, kad mažos rizikos (daugiausia teisėmis į išmokas grindžiamose) išlaidose⁽¹⁹⁾ nebuvo reikšmingo klaidų lygio, tačiau didelės rizikos (daugiausia kompensavimu grindžiamose) išlaidose ir toliau buvo reikšmingas klaidų lygis (1.6 langelis).

⁽¹⁹⁾ Teisėmis į išmokas pagrįstos išlaidos apima administracines išlaidas.

1.6 langelis
2018 m. mažos rizikos ir didelės rizikos išlaidų pasiskirstymas

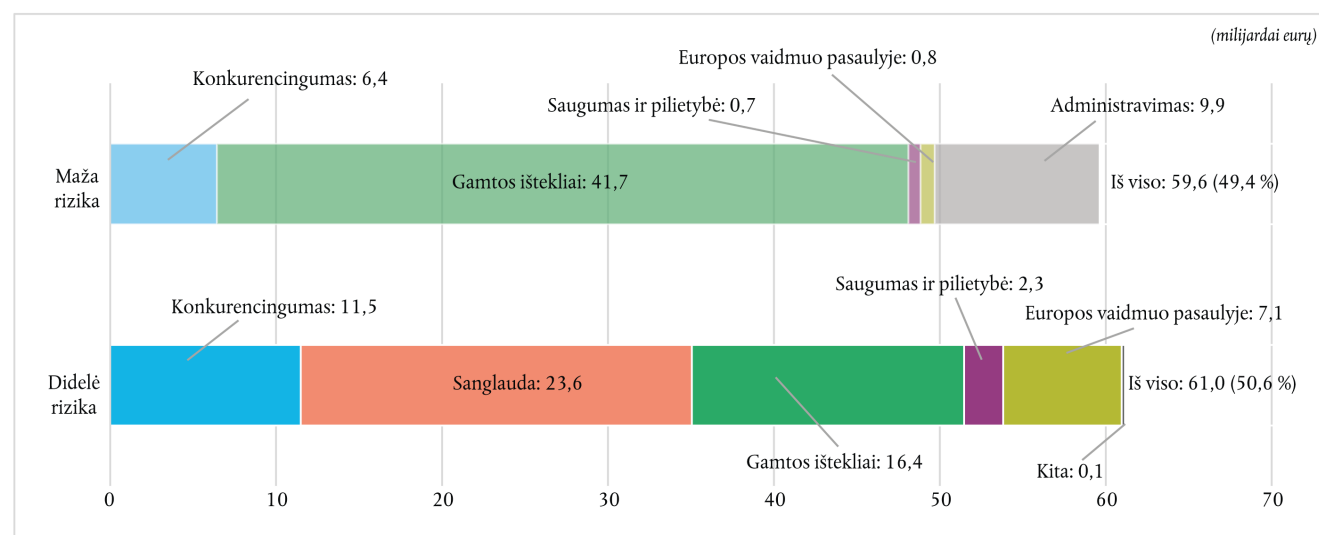

Šaltinis: Audito Rūmai.

Apie 50 % mūsų audito populiacijos nebuvo reikšmingų klaidų lygio

1.18. Dėl 49,4 % mūsų audito populiacijos, remdamiesi savo audito darbu, darome išvadą, kad įvertintas klaidų lygis yra žemesnis už 2 % reikšmingumo ribą, kaip ir 2017 m. Mažos rizikos išlaidos daugiausia yra teisėmis į išmokas grindžiami mokėjimai ir administracinės išlaidos (žr. 1.7 langelį). Teisėmis į išmokas grindžiami mokėjimai yra stipendijos studentams ir tyrėjams („Konkurencingumas“ – 5 skyrius), tiesioginė pagalba ūkininkams („Gamtos ištekliai“ – 7 skyrius) ir parama ne ES trečiųjų šalių biudžetams („Europos vaidmuo pasaulyje“ – 9 skyrius). Administracines išlaidas daugiausia sudaro ES pareigūnų atlyginimai ir pensijos („Administravimas“ – 10 skyrius).

1.7 langelis
Didelės ir mažos rizikos išlaidų pasiskirstymas pagal DFP išlaidų kategorijas (1)

(1) Dėl apvalinimo mažos rizikos išlaidos padidėja iki 59,5, o ne iki 59,6.

Šaltinis: Audito Rūmai.

Reikšmingos klaidos išlieka išlaidose, kurioms taikomos sudėtingos tinkamumo sąlygos

1.19. Tais atvejais, kai buvo taikomos sudėtingos sąlygos, nustatėme didelę klaidų riziką. Tai taikoma išlaidų kompensavimu grindžiamoms išlaidoms ir nedidelei teisėmis į išmokas grindžiamų išlaidų daliai, kuriai taikomos sudėtingos sąlygos (kai kurios kaimo plėtros schemos). Šios rūšies didelės rizikos išlaidos sudaro apie 50,6 % mūsų audito populiacijos. Mes įvertinome, kad klaidų lygis šios rūšies išlaidose yra 4,5 % (2017 m.: 3,7 %), o tai viršija 2 % reikšmingumo ribą (žr. **1.6 langelį**).

1.20. Didžioji dalis kompensavimu grindžiamų ES išlaidų yra panaudojamos mokslinių tyrimų projektams („Konkurencingumas“ – 5 skyrius), su įdarbinimu susijusiems projektams („Sanglauda“ – 6 skyrius), regioninės ir kaimo plėtros projektams („Sanglauda“ – 6 skyrius ir „Gamtos ištekliai“ – 7 skyrius) ir vystymosi projektams ne ES šalyse („Europos vaidmuo pasaulyje“ – 9 skyrius) (žr. **1.7 langelį**).

1.21. Dėl tokio sudėtingumo atsiranda klaidų, kurios turi įtakos mūsų išvadai dėl „Konkurencingumo“ (žr. 5.35 dalį), „Sanglaudos“ (žr. 6.71 dalį) ir „Gamtos išteklių“ (7.37 dalį).

Mes nustatėme reikšmingą klaidų lygį „Konkurencingumo“, „Sanglaudos“ ir „Gamtos išteklių“ išlaidose.

1.22. Šiais metais, kaip ir 2017 m., mes teikiame specialų vertinimą dėl keturių DFP išlaidų kategorijų: „Konkurencingumo“, „Sanglaudos“, „Gamtos išteklių“ ir „Administravimo“.

1.23. Mes nevertiname klaidų lygių kitose išlaidų srityse, įskaitant skyrius „Saugumas ir pilietybė“ (8 skyrius) ir „Europos vaidmuo pasaulyje“ (9 skyrius). Iš viso su mūsų patikinimo pareiškimu susijusios išlaidos šiose dviejose srityse sudarė 11,0 milijardo eurų (9,1 % mūsų audituotų išlaidų). Su šiomis sritimis susijęs darbas ir toliau prisideda prie mūsų bendrų išvadų dėl 2018 m.

1.24. „Konkurencingumas“ (5 skyrius). Mūsų įvertintas klaidų lygis yra žemesnis nei paskutiniiais dvejais metais. Kaip ir ankstesniais metais, išlaidos mokslinių tyrimų srityje išlieka didelės rizikos sritimi ir yra pagrindinis klaidų šaltinis. Klaidos su moksliniais tyrimais susijusiose išlaidose apima skirtingas netinkamų finansuoti sąnaudų kategorijas (visų pirma tiesiogines personalo sąnaudas, kitas tiesiogines ir netiesiogines sąnaudas ir subrangos sąnaudas).

1.25. „Sanglauda“ (6 skyrius). Šios srities išlaidos daugiausia yra susijusios su kompensacijomis. Pagrindinės audito institucijų nustatytų klaidų rūšys buvo netinkamos finansuoti sąnaudos ir viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimai. Dėl šių klaidų valstybių narių institucijos taikė pataisymus, kad sumažintų likutinius klaidų lygius tiek, kad jie nesiektų 2 % reikšmingumo ribos. Tačiau mes taip pat nustatėme klaidų, kurių nebuvo aptikusios audito institucijos, pavyzdžiui, ES valstybės pagalbos taisyklių pažeidimus. Nei valstybės narės, nei Komisija iki šiol šioms klaidoms netaikė finansinių pataisymų. Atsižvelgę į klaidas, kurias nustatė audito institucijos ar mes patys, ir į visus atitinkamus finansinius pataisymus, mes vertiname, kad klaidų lygis yra reikšmingas.

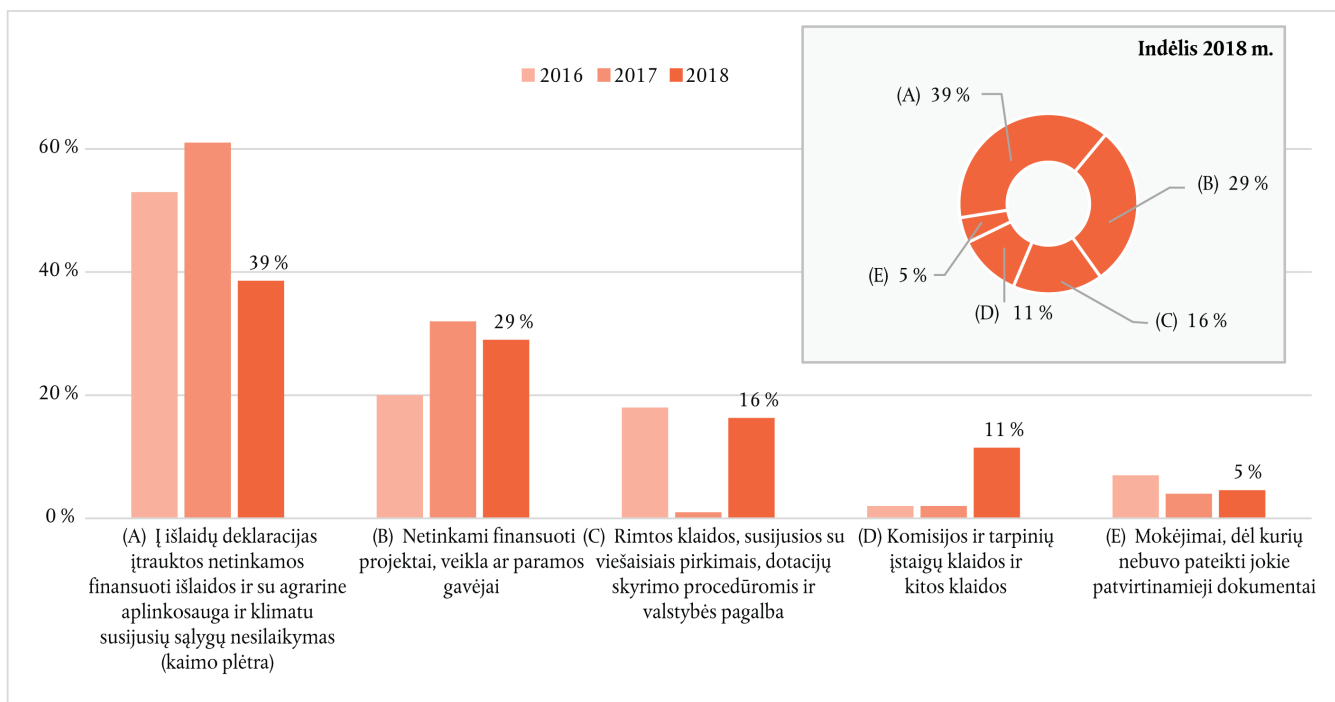
1.26. „Gamtos ištekliai“ (7 skyrius). Iš esmės ši sritis yra reikšmingai paveikta klaidų. Tačiau tiesioginiai mokėjimai iš *Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF)*, kurie sudaro 71,8 % šios srities išlaidų, nėra paveikti reikšmingo klaidų lygio. Tiesioginiai mokėjimai ūkininkams yra grindžiami teisėmis į išmokas, joms buvo taikomos supaprastintos žemės tinkamumo finansuoti taisyklės ir veiksminga kontrolės sistema (IAKS – integruota administravimo ir kontrolės sistema), kurią taikant galima atlikti automatizuotas kryžmines patikras tarp duomenų bazių. Mes ir vėl nustatėme reikšmingą klaidų lygį kitose išlaidų srityse (kaimo plėtros, EŽŪGF rinkos priemonių, žuvininkystės, aplinkos ir klimato politikos). Išlaidos šiose srityse daugiausia paremtos sąnaudų kompensavimu ir turi atitikti sudėtingas tinkamumo finansuoti sąlygas. Netinkami finansuoti paramos gavėjai, veikla ar deklaruotos sąnaudos ir pateikta netiksli informacija apie plotus ar gyvulius daugiau nei pusėje atvejų prisidėjo prie įvertinto klaidų lygio šioje DFP išlaidų kategorijoje.

1.27. „Administravimas“ (10 skyrius). Šioje srityje nėra reikšmingo klaidų lygio. Didžiausią administracinių išlaidų dalį sudaro ES institucijų ir įstaigų mokami atlyginimai, pensijos ir išmokos.

Tinkamumo finansuoti klaidos ir toliau daugiausia prisideda prie įvertinto klaidų lygio išlaidų, kurioms taikomos sudėtingos sąlygos, atveju

1.28. Pastaraisiais metais daugiau dėmesio skyrėme klaidų, aptiktų išlaidose, kurioms taikomos sudėtingos taisyklės (daugiausia kompensavimu grindžiamose išlaidose), rūšims, kadangi tai sritis, kurioje reikšmingas klaidų lygis išlieka. **1.8 langelyje** pateiktas 2018 m. įvertinto klaidų lygio 4,5 % pasiskirstymas didelės rizikos (daugiausia kompensavimu grindžiamose) išlaidose pagal klaidų tipą. Jame taip pat pateikti palyginamieji skaičiai pagal 2017 m. (3,7 %) 2016 m. (4,8 %) įverčius.

1.8 langelis
Prisidėjimas prie 2018 m. įvertinto klaidų lygio didelės rizikos (daugiausia kompensavimu grindžiamose) išlaidose pagal klaidų tipą

Šaltinis: Audito Rūmai.

1.29. Išlaidų kategorijos „Sanglauda“ (43,0 %), „Kaimo plėtra“, EŽŪGF rinkos priemonės, žuvininkystė, aplinka ir klimato kaita pagal išlaidų kategoriją „Gamtos ištekliai“ (30,2 %), „Konkurencingumas“ (12,2 %) ir „Europos vaidmuo pasaulyje“ (4,5 %) daugiausia prisidėjo prie mūsų įvertinto 2018 m. klaidų lygio didelės rizikos išlaidose.

1.30. Kaip ir ankstesniais metais, tinkamumo finansuoti klaidos (t. y. netinkamos finansuoti sąnaudos išlaidų deklaracijose arba netinkami finansuoti projektai, veikla ar paramos gavėjai) daugiausia prisidėjo prie įvertinto klaidų lygio didelės rizikos išlaidose. Tačiau jų poveikis buvo mažesnis nei 2017 m. (2018 m.: 68 %; 2017: 93 %). Taip atsitiko dėl to, kad 2018 m. nustatėme daug didesnių klaidų skaičių, susijusių su viešaisiais pirkimais, valstybės pagalbos taisyklėmis ir dotacijų skyrimo procedūromis. Šios klaidos prisidėjo 16 % prie mūsų įvertinto didelės rizikos išlaidų klaidų lygio (2017 m.: 1 %). Jų daugiausia buvo išlaidų kategorijose „Sanglauda“ ir „Gamtos ištekliai“.

1.31. Šiais metais patvirtintos su Europos regioninės plėtros fondu (ERPF) ir Sanglaudos fondu susijusios išlaidos sudarė 74 % visų „Sanglaudos“ išlaidų. Šių fondų lėšomis bendrai finansuojamose operacijose dažniau daromos su viešaisiais pirkimais susijusios klaidos (žr. 6.26–6.28 dalis).

1.32. Išlaidų kategorijose „Sanglauda“ ir „Gamtos ištekliai“ daugiausia buvo *tarpinių institucijų* ⁽²⁰⁾ padarytų administracinių klaidų (žr. kategoriją „kita“ **6.2 langelyje** ir kategoriją „administracinės klaidos“ **7.2 langelyje**). Šios klaidos apima neteisingus pagalbos skaičiavimus.

Komisijos informacija apie tvarkingumą

1.33. Pagal SESV 317 straipsnį Komisijai tenka galutinė atsakomybė už ES biudžeto įvykdymą, ir ji valdo ES išlaidas kartu su valstybėmis narėmis ⁽²¹⁾. Komisija atsiskaito už savo veiksmus trijose ataskaitose, kurios visos sudaro „Integruotą finansinės atskaitomybės rinkinį“ ⁽²²⁾:

- a) ES konsoliduotos finansinės ataskaitos (negalutinės kovo mėn.; galutinės birželio mėn.);

⁽²⁰⁾ Pasidalijamojo valdymo atveju tarpinės įstaigos yra nacionalinės institucijos.

⁽²¹⁾ SESV 317 straipsnis:

„Biudžetą vykdo Komisija bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, laikydamasi pagal 322 straipsnį priimtų reglamentų nuostatų, savo pačios atsakomybe ir neperžengdama nustatytų asignavimo ribų, atsižvelgdama į patikimo finansų valdymo principus. Siekdamas užtikrinti, kad asignavimai būtų naudojami pagal patikimo finansų valdymo principus, valstybės narės bendradarbiauja su Komisija.“

⁽²²⁾ https://ec.europa.eu/info/publications/annual-management-and-performance-report-2018-0_en

- b) ES biudžeto metinė valdymo ir veiksmingumo ataskaita (MVVA) (be negalutinės versijos; galutinė versija birželio mėn.);
- c) Tolesnių veiksmų, susijusių su praėjusių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimu, ataskaita (liepos mėn.).

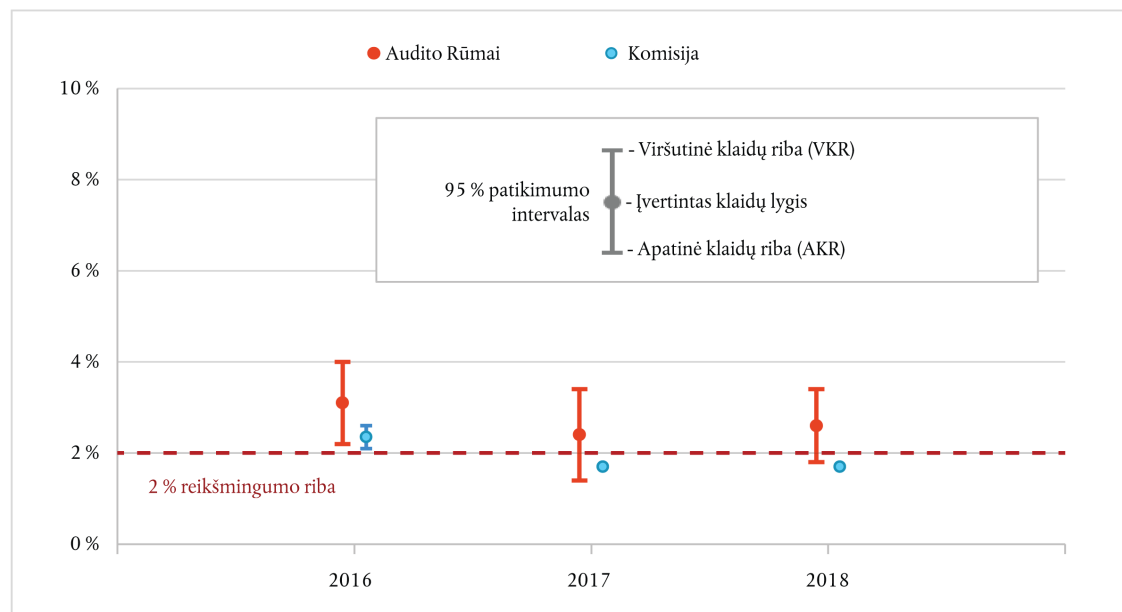
1.34. Pagal mūsų 2018–2020 m. strategiją nusprendėme grįsti savo patikinimo pareiškimą *atestavimo metodu*, kitaip tariant, ateityje ketiname pateikti patikinimą dėl Komisijos (vadovybės) pareiškimo. Sprendimas pagrįstas mūsų patirtimi, susijusia su šio metodo taikymu nuo 1994 m. audituojant finansinių ataskaitų patikimumą. Dėl finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų tvarkingumo, mes bendradarbiaujame su Komisija siekdami nustatyti sąlygas, būtinas pažangai taikant šį metodą. Svarbus elementas yra savalaikis informacijos pateikimas rengiant dokumentus ir vykdant auditą ⁽²³⁾.

Komisijos klaidų lygio įvertis yra truputį žemiau mūsų intervalo

1.35. MVVA Komisija 2018 m. finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų atveju pateikia rizikos atliekant mokėjimą vertinimą. Rizika atliekant mokėjimą – tai Komisijos apskaičiuota suma mokėjimo metu, kuri buvo išmokėta nesilaikant galiojančių taisyklių. Ši sąvoka labiausiai atitinka mūsų klaidų lygio įvertį.

1.36. **1.9 langelyje** Komisijos rizikos atliekant mokėjimą skaičiai pateikti su mūsų įvertinto klaidų lygio intervalu. 2018 m. Komisijos rizikos atliekant mokėjimą įvertis yra truputį žemiau mūsų 1,7 % intervalo. Mūsų įvertintas klaidų lygis yra 2,6 % (2017 m.: 2,4 %) intervale tarp 1,8 % ir 3,4 %.

1.9 langelis
Komisijos rizikos atliekant mokėjimą įvertis, palygintas su mūsų įverčiu

Šaltinis: Audito Rūmai.

⁽²³⁾ Žr. Specialiosios ataskaitos Nr. 27/2016 „Valdymas Europos Komisijoje – geriausia patirtis?“ 2 rekomendacijos f punktą.

Atskiros Komisijos įvertinio sudėtinės dalys ne visuomet atitinka mūsų nustatytus faktus

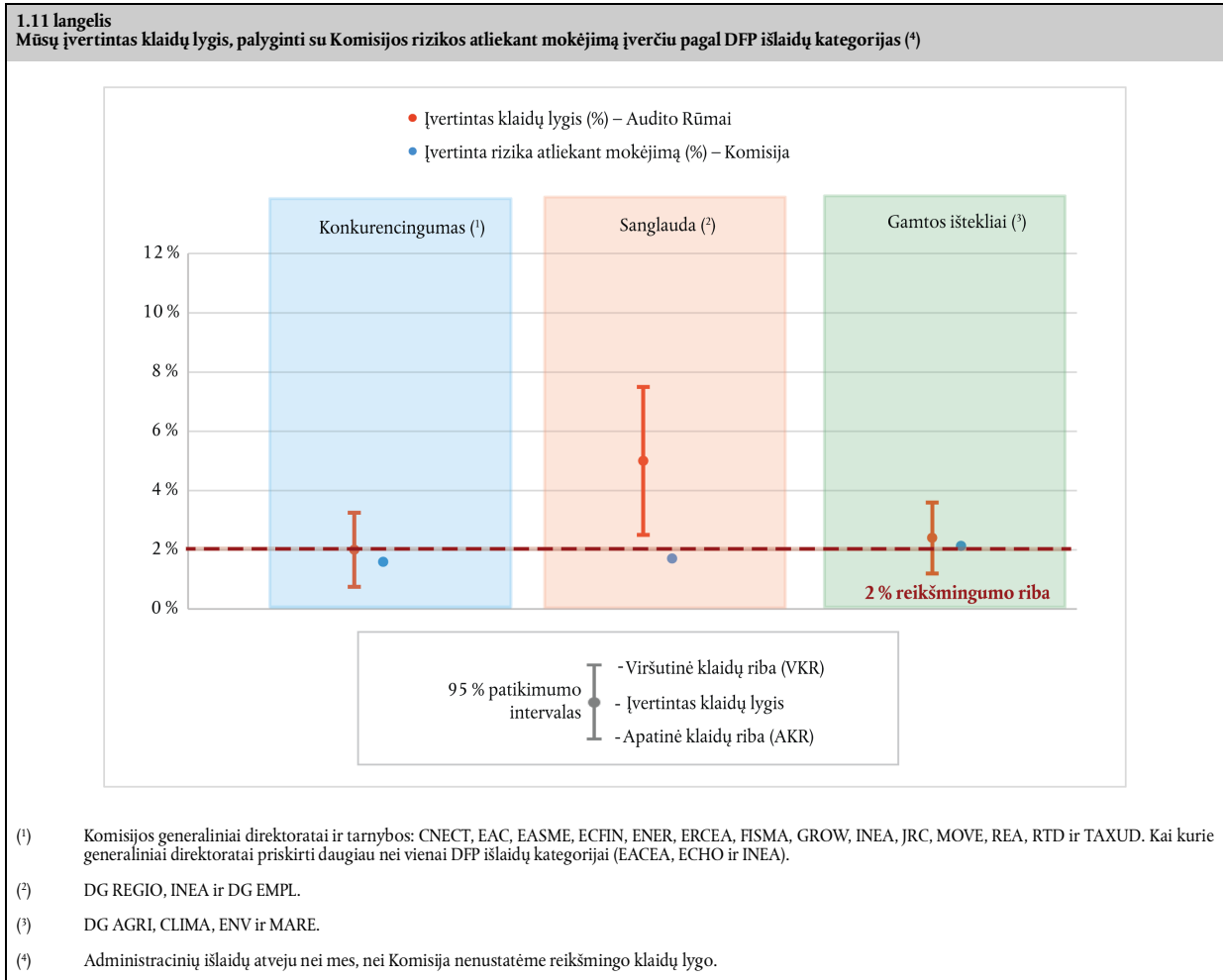
1.37. Komisija naudoja patikinimo pareiškimus, kuriuos jos generaliniai direktoriai teikia savo metinėse veiklos ataskaitose (MVA) kaip pagrindą jos rizikos atliekant mokėjimą bendram teisėtumo ir tvarkingumo vertinimui įvairiose politikos srityse. Rizika atliekant mokėjimą daugiausia grindžiama Komisijos atliktų *ex post* patikrinimų srityse, kurioms taikomas tiesioginis arba netiesioginis valdymas, arba nacionalinių institucijų atliktų patikrinimų srityse, kurioms taikomas pasidalijamasis valdymas, rezultatais. **1.10 langelyje** parodytas rizikos atliekant mokėjimą pagrindas įvairiose išlaidų srityse.

1.10 langelis

Komisijos rizikos atliekant mokėjimą įvertinimo pagrindas

- **„Konkurencingumas“** – programos „Horizonto 2020“ atveju Komisijos bendra audito tarnyba vidutiniškai kas 18 mėnesių parengia reprezentatyvią sąnaudų ataskaitų imtį. Remdamasi audito, atlikto iki 2018 m. pabaigos, rezultatais ji įvertina riziką atliekant mokėjimą. Atliekant 2018 m. vertinimą, mokslinių tyrimų generaliniai direktoriai naudojo audito rezultatus, remdamiesi išlaidų imtimis nuo programos pradžios iki 2018 m. vasario mėn. pabaigos. Septintosios bendrosios programos („Horizontas 2020“ pirmtakės) audito rezultatai yra susiję su patirtomis išlaidomis iki 2016 m.
- **„Sauglaida“** – dauguma 2018 m. išlaidų dar nebuvo perėjusios viso kontrolės ciklo. Todėl DG REGIO ir DG EMPL riziką mokėjimą apskaičiuojo taikydami aukščiausią iš šių dviejų lygių: arba patvirtintą *likutinį bendrą išlaidų klaidų lygį* išlaidoms (2016–2017 ataskaitinių metų išlaidos), arba *likutinį bendrą klaidų lygį*, kurį pateikė audito institucijos 2017–2018 ataskaitiniais metais.
- **„Gamtos išteklių“** – DG AGRI naudoja iš mokėjimo agentūrų gautus nacionalinius statistinius kontrolės duomenis. Jis taip atlieka patikslinimus, remdamasis sertifikavimo įstaigų atliktų auditų rezultatais ir savo paties patikrinimais bei profesine nuovoka, kad gautų patikslintą tiesioginių išmokų, kaimo plėtros ir rinkos priemonių sričių klaidų lygį.
- **„Europos vaidmuo pasaulyje“** – Komisija rizikos atliekant mokėjimą įvertė šioje srityje daugiausia grindžia likutinio klaidų lygio tyrimu, kurį kasmet užsako DG DEVCO ir DG NEAR. Šio tyrimo tikslas – įvertinti klaidų, išvengusių visų valdymo patikrų, lygį. Konkrečių metų (n metų) klaidų lygio tyrimas grindžiamas sutartimis, baigtomis nuo n-1 metų rugšėjo 1 d. iki n metų rugpjūčio 31 d. Tyrimas neapima sutarčių, su kuriomis susijusios operacijos vykdytos daugiau kaip prieš penkerius metus, arba kurių atveju yra neįmanoma atlikti būtino darbo.
- **„Administravimas“** – rizika atliekant mokėjimą pagrįsta 2018 m. išlaidų patikrų rezultatais.

1.38. Komisija nurodo riziką, kuri gali būti priskiriama konkrečiai politikos sričių grupei, o ne kiekvienai DFP išlaidų kategorijai ⁽²⁴⁾. **1.11 langelyje** palyginame mūsų įvertintą klaidų lygį šiose DFP išlaidų kategorijose, kurioms pateikiame specialųjį vertinimą, su Komisijos bendro įverčio sudedamosiomis dalimis. Atsižvelgėme į skirtumą, kaip mes vertiname klaidų lygį ir kaip Komisija pateikia savo duomenis MVVA ⁽²⁵⁾.

⁽²⁴⁾ Kadangi mes pateikiame specialiuosius vertinimus ir vertiname klaidų lygį DFP 1a išlaidų kategorijoje „Konkurencingumas“, 1b „Sanglauda“, 2 „Gamtos ištekliai“ ir 5 „Administravimas“.

⁽²⁵⁾ Pavyzdžiui, Komisija pateikia DG MARE duomenis pagal kategoriją „Sanglauda, migracija ir žuvininkystė“, o **1.11 langelyje** duomenys įtraukti į kategoriją „Gamtos ištekliai“.

1.39. Nustatėme, kad:

- DFF išlaidų kategorijos „**Konkurencingumas**“ atveju bendras rizikos atliekant mokėjimą įvertis (1,6 %), kurį apskaičiavome remdamiesi MVVA pateikta informacija, patenka į mūsų įvertinto klaidų lygio intervalą (žr. 5.36 ir 5.38 dalis).
- DFF išlaidų kategorijos „**Sanglauda**“ atveju Komisijos ⁽²⁶⁾ bendras įvertis (1,7 %) yra žemiau mūsų įvertinto klaidų lygio intervalo (žr. 6.56 ir 6.74 dalis).
- DFF išlaidų kategorijos „**Gamtos ištekliai**“ atveju bendras rizikos atliekant mokėjimą įvertis (2,1 %), kurį apskaičiavome remdamiesi MVVRA pateikta informacija ir Komisijos atliktais visų BŽŪP išlaidų ir tiesioginių išmokų įverčiais, atitinka mūsų išvadą (žr. 1.38, 7.37 ir 7.38 dalis).

Rizika užbaigiant programą priklauso nuo įvertintų būsimų pataisymų ir susigrąžinimų

1.40. Komisija MVVA pateikia dar vieną tvarkingumo rodiklį, vadinamą *rizika užbaigiant programą*. Tai yra rizika atliekant mokėjimą (žr. 1.36 dalį), atėmus įvertintus būsimus pataisymus ir susigrąžinimus, kuriuos tikisi atlikti ES lėšų valdytojai, atsižvelgiant į 2018 m. išlaidas kitais ar ateinančiais vykdomų programų metais.

1.41. Kad parengtų būsimų pataisymų ir susigrąžinimų įvertį, Komisija naudoja istorinį vidurkį, pagrįstą ankstesnių metų operacijomis. Norint užtikrinti, kad jis būtų aktualus dabartinėms programoms, pagal Komisijos vidaus gaires reikalaujama, kad kiti generaliniai direktoratai patikslintų istorinius vidurkius arba, prireikus, naudotų kitą vertinimo metodą ir nurodytų šiuos patikslinimus ir metodą, kurį jie taikė MVA. 2018 m. dauguma Komisijos generalinių direktoratų patikslino savo istorinius vidurkius.

Apie įtariamo sukčiavimo atvejus pranešame OLAF

1.42. Mes glaudžiai bendradarbiaujame su Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF) kovoje su ES biudžetui žalą darančiu sukčiavimu. Mes OLAF pranešame apie visus įtariamo sukčiavimo, korupcijos ar kitos nelegalios veikos, turinčios įtakos ES finansų interesams, atvejus, kuriuos mes nustatome mūsų audito darbo metu (įskaitant mūsų su veiksmingumu susijusį darbą) arba remdamiesi mums tiesiogiai pranešta trečiųjų šalių informacija. Tuomet OLAF nagrinėja šiuos atvejus, nusprendžia, ar reikia atlikti tyrimą, ir, prireikus, bendradarbiauja su valstybių narių institucijomis.

1.43. 2018 m.:

- a) dirbdami su mūsų metine ataskaita susijusį audito darbą, įvertinome 728 operacijos tvarkingumą ir parengėme 35 specialiąsias ataskaitas;
- b) pranešėme OLAF apie 9 mūsų auditų metu nustatytus įtariamo sukčiavimo atvejus (2017 m. – 13); OLAF nepranešėme apie jokių atvejų, remdamiesi trečiųjų šalių pateikta informacija (2017 m. – 6).

1.44. 2018 m. dažniausiai pasitaikantys įtariamo sukčiavimo atvejai, nustatyti mūsų darbo metu ir apie kuriuos pranešėme OLAF, buvo susiję su įtarimais sudaryti dirbtines sąlygas ES finansavimui gauti, sąnaudų, neatitinkančių tinkamumo finansuoti kriterijų, deklaravimu ar pirkimų pažeidimais. Kai kurie įtariamo sukčiavimo atvejai, apie kuriuos pranešėme OLAF, susiję su keliais pažeidimais.

⁽²⁶⁾ Žr. 2018 m. metinės ES biudžeto valdymo ir veiksmingumo ataskaitos 2 priedo B lentelę, p. 205.

1.45. Atlikę audito darbą, 2018 m. OLAF pranešė apie devynis atvejus. OLAF pradėjo du tyrimus. Septyniais atvejais OLAF nepradėjo tyrimo dėl vienos iš šių priežasčių:

- OLAF manė, kad nacionalinė institucija arba ES institucija, įstaiga, organas ar agentūra yra geriau pasirengusi nagrinėti bylą ir atitinkamai ją perdavė,
- tyrimas jau buvo pradėtas nacionaliniu lygmeniu, apie kurį mes nežinojome,
- dėl proporcingumo,
- dėl nepakankamo įtarimo.

1.46. Remdamasi iš mūsų 2010–2018 m. gauta audito informacija, OLAF rekomendavo iš viso susigrąžinti iš 312,8 milijono eurų. Atitinkamos finansinės rekomendacijos susijusios su 24 bylą, atlikus mūsų audito darbą ⁽²⁷⁾.

Išvados

1.47. Pagrindinė šio skyriaus funkcija – paremti patikinimo pareiškime pateiktą audito nuomonę.

Audito rezultatai

1.48. Mes nustatėme, kad finansinės ataskaitos [ne]buvo paveiktos reikšmingų iškraipymų.

1.49. Dėl operacijų tvarkingumo, mes darome išvadą, kad pajamose reikšmingo klaidų lygio nebuvo. Išlaidų srityje mūsų audito rezultatai rodo, kad įvertintas klaidų lygis praėjusiais metais nežymiai padidėjo. Kaip ir praėjusiais metais, mes darome išvadą, kad išlaidose, kurioms taikomos supaprastintos (mažiau sudėtingos taisyklės) (daugiausia teisėmis į išmokas grindžiamose išlaidose) nėra reikšmingo klaidų lygio. Reikšmingas klaidų lygis nustatytas tik išlaidose, kurioms taikomos sudėtingos taisyklės (daugiausia kompensavimu grindžiamose išlaidose), kurios šiais metais sudarė 50,6 % mūsų audito populiacijos.

⁽²⁷⁾ Informaciją pateikė OLAF, mes jos netikriname.

1.1. PRIEDAS

AUDITO METODAS IR METODIKA

- 1) Mūsų audito metodas yra nustatytas Finansinio ir atitikties audito vadove, su kuriuo galima susipažinti mūsų interneto svetainėje ⁽¹⁾. Planuodami savo darbą mes naudojames patikinimo modeliui. Planavimo etape mes nagrinėjame riziką, kad klaidos atsiras (būdingą riziką), ir riziką, kad klaidos nebus užkardytos arba nebus aptiktos ir ištaisytos (kontrolės riziką).

1 DALIS. Metodas, atsižvelgiant į mūsų su patikinimo pareiškimu susijusių 2018–2020 m. strategiją

- 2) 2018 m., pirmaisiais mūsų strategijos metais, pagerėjo mūsų patikinimo pareiškimo pridėtinė vertė.
- 3) Mūsų pastarųjų metų metinėse ataskaitose parodyta, kad pagerėjo valdymo ir kontrolės sistemos, kad mūsų audituojamieji teikia geresnę teisėtumo ir tvarkingumo informaciją. Atsižvelgę į šiuos pokyčius, mes stengiamės geriau pasinaudoti mūsų audituojamų subjektų teikiama teisėtumo ir tvarkingumo informacija srityse, kur tai įmanoma. Mūsų galutinis tikslas – per ateinančius metus pereiti prie atestavimo metodo ⁽²⁾. Taikant šį metodą, auditoriai surenka pakankamą ir tinkamą informaciją, leidžiančią pateikti išvadą dėl patikinimo, kurią suformulavo atsakingas subjektas. Praktiškai tai reikštų, kad srityse, dėl kurių buvome įsitikinę, kad informacija buvo pakankamos kokybės, ir galėjome gauti patikinimą, remdamiesi teisėtumo ir tvarkingumo informacija, kurią pateikė mūsų audituojamas subjektas, mes peržiūrėtume ir, prireikus, pakartotinai atliktume jų darbą.
- 4) Nuo 2017 m. mes pataisėme savo audito metodą, kurį taikome išlaidų kategorijai „Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“, atsižvelgdami į 2014–2020 m. programavimo laikotarpio kontrolės sistemų koncepcijos pakeitimus. Mūsų tikslas yra, be to, kad tuo prisidedama prie 2018 m. patikinimo pareiškimo, padaryti išvadą dėl Komisijos šioje srityje taikomo pagrindinio tvarkingumo rodiklio – likutinio klaidų lygio ⁽³⁾ – patikimumo.

2 DALIS. Audito metodas ir metodika, susiję su finansinių ataskaitų patikimumu

- 5) Mes tikriname ES konsoliduotas finansines ataskaitas, kad nustatytume jų patikimumą. Jas sudaro:
 - a) konsoliduotos finansinės būklės ataskaitos;
 - b) biudžeto vykdymo ataskaitos.
- 6) Konsoliduotos finansinės ataskaitos turėtų visais reikšmingais aspektais tinkamai atspindėti:
 - a) Europos Sąjungos finansinę būklę metų pabaigoje;
 - b) jos operacijų ir pinigų srautų rezultatus;
 - c) pasibaigusį finansinių metų grynojo turto pokyčius.
- 7) Savo audito metu mes:
 - a) įvertiname apskaitos kontrolės aplinką;
 - b) tikriname pagrindinių apskaitos procedūrų ir metų pabaigos užbaigimo procedūrų veikimą;
 - c) analizuojame pagrindinių apskaitos duomenų nuoseklumą ir pagrįstumą;
 - d) analizuojame ir sutikriname finansines ataskaitas ir (arba) likučius;
 - e) atliekame reprezentatyviomis imtimis pagrįstus *įsipareigojimų*, mokėjimų ir konkrečių balanso straipsnių pagrindinius testus;
 - f) kur įmanoma, remiamės kitų auditorių darbu, atsižvelgdami į tarptautinius audito standartus, visų pirma audituojant Komisijos valdomas skolinimosi ir skolinimo veiklas, kurioms buvo išduoti išorės audito sertifikatai.

⁽¹⁾ <https://www.eca.europa.eu/en/Pages/AuditMethodology.aspx>

⁽²⁾ Žr. TAAIS 4000 40 dalį.

⁽³⁾ Žr. aiškinamąjį pranešimą: „Pakeistas Europos Audito Rūmų patikinimo pareiškimų auditų metodas sanglaudos srityje“ pateiktas mūsų svetainėje (https://www.eca.europa.eu/lt/Pages/Doctem.aspx?did=44_524).

3 DALIS. Audito metodas ir metodika, susiję su operacijų tvarkingumu

- 8) Mūsų dabartinis požiūris į vertinimą, ar finansinėse ataskaitose atspindimos operacijos atitinka ES taisykles ir reglamentus, daugiausia paremtas tiesioginiais testais, skirtais nustatyti atitiktį didelėje atsitiktinėje reprezentatyvioje operacijų imtyje.
- 9) Tačiau atsižvelgiame į tai, ar mes galime veiksmingai pasinaudoti kitų auditorių atliktomis tvarkingumo patikromis. Jei atlikdami audito darbą norime pasinaudoti šių patikrų rezultatais, kaip numatyta audito standartuose, mes įvertiname trečiųjų šalių nepriklausomumą ir kompetenciją ir jų darbo apimtį ir tinkamumą.

Kaip mes testuojame operacijas

- 10) Kiekvienoje DFP išlaidų kategorijoje, dėl kurios mes teikiame mes teikiame specialų vertinimą (5, 6, 7 ir 10 skyriai), mes testuojame reprezentatyvią operacijų imtį, siekdami įvertinti netvarkingų operacijų dalį visoje populiacijoje.
- 11) Kiekvienos atrinktos operacijos atveju mes nustatome, ar pateiktas prašymas arba atliktas mokėjimas atitiko biudžetą patvirtintą ir atitinkamuose teisės aktuose nustatytą tikslą. Mes tikriname, kaip buvo apskaičiuota mokėjimo prašymo ar mokėjimo suma (didesnės apimties paraiškų atveju remiamasi reprezentatyvia visų elementų operacijoje atranka). Tai atliekant, operacija atsekama nuo biudžeto sąskaitų iki galutinio gavėjo lygmens (pvz., ūkininko, mokymo kursų organizatoriaus ar paramos vystymuisi projekto) bei kiekvienu lygmeniu testuojama atitiktis.
- 12) Testuodami pajamų operacijas, mes pradedame pridėtinės vertės mokesčiu ir BNPj pagrįstų nuosavų išteklių tikrinimą nuo atitinkamų makroekonominių suvestinių duomenų, pagal kuriuos šie ištekliai yra skaičiuojami. Mes tikriname Komisijos kontrolės priemonės, skirtas šiems valstybių narių įnašams, iki tol, kol jie gaunami ir įtraukiami į konsoliduotas finansines ataskaitas. Tradicinių nuosavų išteklių srityje mes tikriname muitinės įstaigų finansines ataskaitas bei analizuojame mūsto mokesčių srautą iki tol, kol juos gauna ir užregistruoja Komisija.
- 13) Išlaidų srityje mes tikriname mokėjimus, kai išlaidos buvo padarytos, užregistruotos ir patvirtintos. Šis tikrinimas apima visas mokėjimų kategorijas (įskaitant mokėjimus įsigyjant turtą). Mes netikriname avansų jų išmokėjimo momentu, tačiau tuomet, kai:
 - a) galutinis ES lėšų gavėjas (pvz., ūkininkas, mokslinių tyrimų institutas, bendrovė, vykdanči darbus ar teikianti paslaugas per viešuosius pirkimus) pateikia jų tinkamo panaudojimo įrodymą;
 - b) Komisija (ar kita ES lėšas administruojanti institucija ar įstaiga) pritaria galutiniam lėšų panaudojimui ir išankstinį mokėjimą patvirtina.
- 14) Mūsų audito imtis sudaroma taip, kad būtų galima įvertinti visų išlaidų, o ne atskirų operacijų (pvz., atskiro projekto), klaidų lygį. Atrinkdami mokėjimo prašymus ar mokėjimus, *naudojame piniginių vienetų atranką* ir, žemesniu lygmeniu, atskirus elementus operacijoje (pvz., projekto sąskaitas faktūras, ūkininko mokėjimo prašyme nurodytus žemės sklypus). Su šiais elementais susiję pateikti klaidų lygiai neturėtų būti laikomi išvada dėl jų atitinkamų operacijų, šia informacija veikiau tiesiogiai prisidedama prie bendro visų ES klaidų lygio.
- 15) Mes ne kasmet tikriname operacijas kiekvienoje valstybėje narėje, naudos gavėjų valstybėje ir regione. Kai minimos kai kurios valstybės narės, naudos gavėjų valstybės ir (arba) regionai, tai nereiškia, kad pavyzdžiai negalėtų būti aptikti kitur. Šioje ataskaitoje pateikti susipažinti pavyzdžiai nesudaro pagrindo išvadoms dėl atitinkamų valstybių narių, naudos gavėjų valstybių ir (arba) regionų.
- 16) Mūsų metodas nėra skirtas surinkti duomenis apie klaidų dažnį visoje populiacijoje. Todėl pateikti duomenys apie DFP išlaidų kategorijoje, generalinių direktoratų valdomose išlaidose ar atitinkamos valstybės narės išlaidose nustatytą klaidų skaičių nėra klaidų dažnio ES finansuojamose operacijose ar atskirose valstybėse narėse rodiklis.

Kaip mes vertiname ir pateikiame operacijų testavimo rezultatus

- 17) Klaida gali būti susijusi su visa atskiros operacijos suma ar jos dalimi. Mes nustatome, ar klaidos yra kiekybiškai įvertinamos, ar ne, pagal tai, ar įmanoma įvertinti, kokią tikrintos sumos dalį paveikė klaida. Klaidos, nustatytos ir ištaisytos prieš mūsų patikras ir nepriklausomai nuo jų, neįtraukiamos skaičiuojant ir nustatant klaidų dažnį, jei, jų nustatymas ir ištaisymas rodo, kad kontrolės sistemos yra veiksmingos.

- 18) Mūsų viešųjų pirkimų klaidų kiekybinio vertinimo kriterijai apibūdinti dokumente „Neatitiktis viešųjų pirkimų taisyklėms: pažeidimų tipai ir kiekybinio vertinimo pagrindas“ (*).
- 19) Priimant sprendimą dėl to, kokių priemonių reikėtų imtis netinkamo viešųjų pirkimų taisyklių taikymo atveju, mūsų kiekybinis įvertinimas gali skirtis nuo Komisijos ar valstybių narių atliekamo kiekybinio vertinimo.

Įvertintas klaidų lygis

- 20) Dėl daugelio DFP išlaidų kategorijų ir bendro ES biudžeto pateikiame „įvertintą klaidų lygį“. Įvertintas klaidų lygis apima tik kiekybiškai įvertinamas klaidas ir išreiškiamas procentine dalimi. Klaidų pavyzdžiai – taikytinų reglamentų, taisyklių, sutarčių ir dotacijų skyrimo sąlygų kiekybiškai įvertinami pažeidimai. Mes taip pat įvertiname apatinę klaidų ribą (AKR) ir viršutinę klaidų ribą (VKR).
- 21) Rengdami savo nuomonę naudojame 2 % reikšmingumo ribą. Taip pat atsižvelgiame į klaidų pobūdį, mastą ir kontekstą.
- 22) Mūsų patikinimo pareiškimas daugiau nebegrindžiamas vien tik mūsų bendru klaidų lygio įverčiu. Nuo 2016 m. mes ir toliau nustatome ES biudžeto mažos rizikos sritis, kuriose tikimės nereikšmingo klaidų lygio patvirtintose išlaidose, ir didelės rizikos sritis, kuriose manome, kad klaidų lygis bus reikšmingas. Tai mums suteikia galimybę kuo veiksmingiau nustatyti, ar nustatytos reikšmingos klaidos yra paplitusios.

Kaip mes vertiname sistemas ir pranešame rezultatus

- 23) Komisija, kitos ES institucijos ir įstaigos, valstybių narių institucijos, naudą gaunančios šalys ir regionai įdiegia sistemas, kad galėtų valdyti biudžetui kylančią riziką ir prižiūrėtų/užtikrintų operacijų tvarkingumą. Yra naudinga tikrinti šias sistemas, kad būtų galima nustatyti tobulintinas sritis.
- 24) Kiekvienoje DFP išlaidų kategorijoje, įskaitant pajamas, naudojama daug atskirų sistemų. Kiekvienais metais mes atrenkame sistemų imtį ir pateikiame rezultatus su rekomendacijomis dėl patobulinimo.

Kaip mes rengiame patikinimo pareiškime pateikiamas nuomones

- 25) Mes planuojame savo darbą, siekdami gauti pakankamus, svarbius ir patikimus audito įrodymus, leidžiančius pagrįsti mūsų nuomonę dėl ES konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų tvarkingumo. Šis darbas pristatytas 4–10 skyriuose. Mūsų nuomonė teikiama patikinimo pareiškime. Mūsų darbas leidžia mums suformuluoti pagrįstą nuomonę, ar klaidos populiacijoje viršija reikšmingumo ribas, ar jų neviršija.
- 26) Kai aptinkame reikšmingą klaidų lygį ir nustatome jo poveikį audito nuomonei, turime nustatyti, ar klaidos arba audito įrodymų nebuvimas yra „paplitę“ ar ne. Tai darydami taikome TAAIS 1705 pateiktas gaires (išplėsdami šių gairių taikymo sritį teisingumo ir tvarkingumo klausimams, atsižvelgiant į mūsų platesnius įgaliojimus). Kai klaidos yra reikšmingos ir paplitusios, pateikiame neigiamą nuomonę.
- 27) Klaida arba audito įrodymų nebuvimas yra laikomi „paplitusiais“, kai, remiantis auditoriaus nuožiūra, jie neapsiriboja konkrečiais elementais, sąskaitomis arba finansinės būklės ataskaitų eilutėmis (t. y. jie pasklidę po įvairias testuojamas sąskaitas arba operacijas) arba, jeigu jais apsiribojama, jie sudaro arba gali sudaryti svarbią finansinės būklės ataskaitų dalį arba yra susiję su atskleidimais, kurie yra labai svarbūs, kad naudotojai galėtų suprasti finansinės būklės ataskaitas.
- 28) Mūsų 2018 m. geriausias bendrų išlaidų klaidų lygio įvertis yra 2,6 %. Nemanome, kad šios klaidos yra paplitusios, kadangi apsiribojama konkrečia išlaidų rūšimi, kuriai taikomos sudėtingos taisyklės (šios išlaidos daugiausia grindžiamos kompensavimu). Įvairiose DFP išlaidų kategorijose įvertinti klaidų lygiai skiriasi, kaip aprašyta 5–7 ir 10 skyriuose.

(*) http://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/Guideline_procurement/Quantification_of_public_procurement_errors.pdf.

Įtariamo sukčiavimo atvejai

- 29) Jei galime pagrįstai įtarti sukčiavimą, mes apie tai pranešame ES kovos su sukčiavimu tarnybai OLAF. OLAF atsako už bet kokių susijusių tyrimų atlikimą. Per metus mes pranešame OLAF apie keletą tokių atvejų.

4 DALIS. Ryšys tarp audito nuomonių dėl finansinių ataskaitų patikimumo ir operacijų tvarkingumo

- 30) Mes paskelbėme:
- a) audito nuomonę dėl pasibaigusių finansinių metų ES konsoliduotųjų finansinių ataskaitų;
 - b) audito nuomones dėl finansinėse ataskaitose atspindimų pajamų ir mokėjimų tvarkingumo.
- 31) Mūsų darbas atliekamas ir nuomonės rengiamos vadovaujantis IFAC tarptautiniais audito standartais ir etikos kodeksais bei INTOSAI tarptautiniais aukščiausiųjų audito institucijų standartais.
- 32) Kai auditoriai pateikia audito nuomones dėl finansinių ataskaitų patikimumo ir jose atspindimų operacijų tvarkingumo, pagal šiuos standartus nustatyta, kad pakeista nuomonė dėl operacijų tvarkingumo savaime nereiškia, kad turi būti keičiama nuomonė dėl finansinių ataskaitų patikimumo.

2 SKYRIUS

Biudžeto ir finansų valdymas

TURINYS

	<i>Dalis</i>
Įvadas	2.1–2.3
Biudžeto valdymas 2018 m.	2.4–2.21
Biudžete turimi įsipareigojimai ir mokėjimai buvo beveik visiškai panaudoti	2.4–2.7
DFF įgyvendinimui turėjo įtakos ESI fondų įgyvendinimo vėlavimas	2.8–2.21
Iš esmės dėl vėlavimų didelės ESI fondų nepanaudoto metinio išankstinio finansavimo sumos buvo grąžintos į ES biudžetą	2.9–2.11
Neprireikė didelės bendrosios mokėjimų maržos mokėjimams sumos	2.12–2.16
Neįvykdyti įsipareigojimai vis didėja	2.17–2.18
Iškyla rizika, kad būsimuose biudžetuose bus nepakankamai mokėjimų asignavimų	2.19–2.21
Finansų valdymo klausimai, susiję su 2018 m. biudžetu ir ateitimi	2.22–2.41
Valstybių narių ESI fondų lėšų įsisavinimas tebėra iššūkis	2.22–2.24
Padidėjus garantijoms, padidėja ES biudžetui kylanti rizika	2.25–2.32
Europos investicijų bankas – neatsiejama ES struktūros dalis, bet skirtinga atskaitomybės tvarka	2.33–2.41
Išvados ir rekomendacijos	2.42–2.48
Išvados	2.42–2.47
Rekomendacijos	2.48

2.1 priedas. EIB skirti ES įgaliojimai. Pagrindinės kategorijos

2.2 priedas. EIB grupės valdomos finansinės priemonės

Įvadas

2.1. Šiame skyriuje pateikta mūsų atlikta biudžeto ir finansų valdymo klausimų peržiūra. Jame taip pat nurodytos rizikos ir iššūkiai, su kuriais susidurs ES biudžetas ateinančiais metais, remiantis mūsų dabartiniu darbu ir mūsų specialiosiose ataskaitose, skubiose atvejo apžvalgose, apžvalginiuose pranešimuose ir nuomonėse pateikta nuomone.

2.2. 2018 m. gegužės mėn. Komisija Europos Parlamentui ir Tarybai (kurios kartu sudaro *biudžeto valdymo instituciją*) pateikė pasiūlymą dėl naujos 2021–2027 m. *daugiametės finansinės programos* (DFP) ⁽¹⁾. Šiuo metu vyksta derybos, kad iki 2019 m. pabaigos būtų pasiektas susitarimas. Mes šiuo klausimu pateikėme nuomonę apžvalginiame pranešime ⁽²⁾.

2.3. Jungtinės Karalystės išstojimas iš ES neturi poveikio 2018 m. biudžeto sąskaitoms. Savo analizės dalyse pateikiame prognozes dėl būsimų ES biudžetų. Tokiais atvejais darėme prielaidą, kad Jungtinės Karalystės ir ES išstojimo susitarimo projektas ⁽³⁾ bus patvirtintas ir įgyvendintas.

Biudžeto valdymas 2018 m.

Biudžete turimi įsipareigojimai ir mokėjimai buvo beveik visiškai panaudoti

2.4. Kiekvienais metais biudžeto valdymo institucija nustato naujų ES finansinių įsipareigojimų (*įsipareigojimų asignavimų*) ir mokėjimų, kurie gali būti atlikti iš ES biudžeto (*mokėjimų asignavimų*), ribą.

2.5. 2018 m. įsipareigojimų asignavimai buvo panaudoti beveik visiškai. Iš 2018 m. ES biudžete turimų 160,7 milijardo eurų asignavimų buvo panaudoti 159,9 milijardo eurų (99,5 %) (žr. **2.1 langelį**).

2.6. ES taip pat panaudojo beveik visus į galutinį biudžetą įtrauktus mokėjimų asignavimus ⁽⁴⁾. Iš turimų 144,8 milijardo eurų buvo atlikti 142,7 milijardo eurų mokėjimai (98,6 %) ⁽⁵⁾ (žr. **2.1 langelį**). Po dvejų metų, kuriais atliktų mokėjimų suma buvo mažesnė, nei pradžioje įrašyta į biudžetą. 2018 m. labai padidėjo valstybių narių mokėjimų prašymų iš Europos struktūrinių ir investicijų fondų (ESI fondų) ⁽⁶⁾. Šie fondai sudaro apie 43 % 2014–2020 m. DFF ⁽⁷⁾.

2.7. Skirtumas tarp pradinio ir galutinio biudžeto buvo nedidelis. 2018 m. priimti šeši taisomieji biudžetai pridėjo tik 583 milijonus eurų ⁽⁸⁾ įsipareigojimų asignavimų ir 87 milijonus eurų mokėjimų asignavimų.

⁽¹⁾ Pasiūlymas dėl Tarybos reglamento, kuriuo nustatoma 2021–2027 m. daugiametė finansinė programa, COM(2018) 322 final.

⁽²⁾ Apžvalginis pranešimas. Komisijos pasiūlymas dėl 2021–2027 m. daugiametės finansinės programos, 2018 m. liepos mėn.

⁽³⁾ Susitarimo dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos projektas (OL C 66 I, 2019 2 19, p. 1).

⁽⁴⁾ Galutinį biudžetą sudaro pradinis biudžetas ir vėlesni taisomieji biudžetai, kuriuos patvirtino biudžeto valdymo institucija.

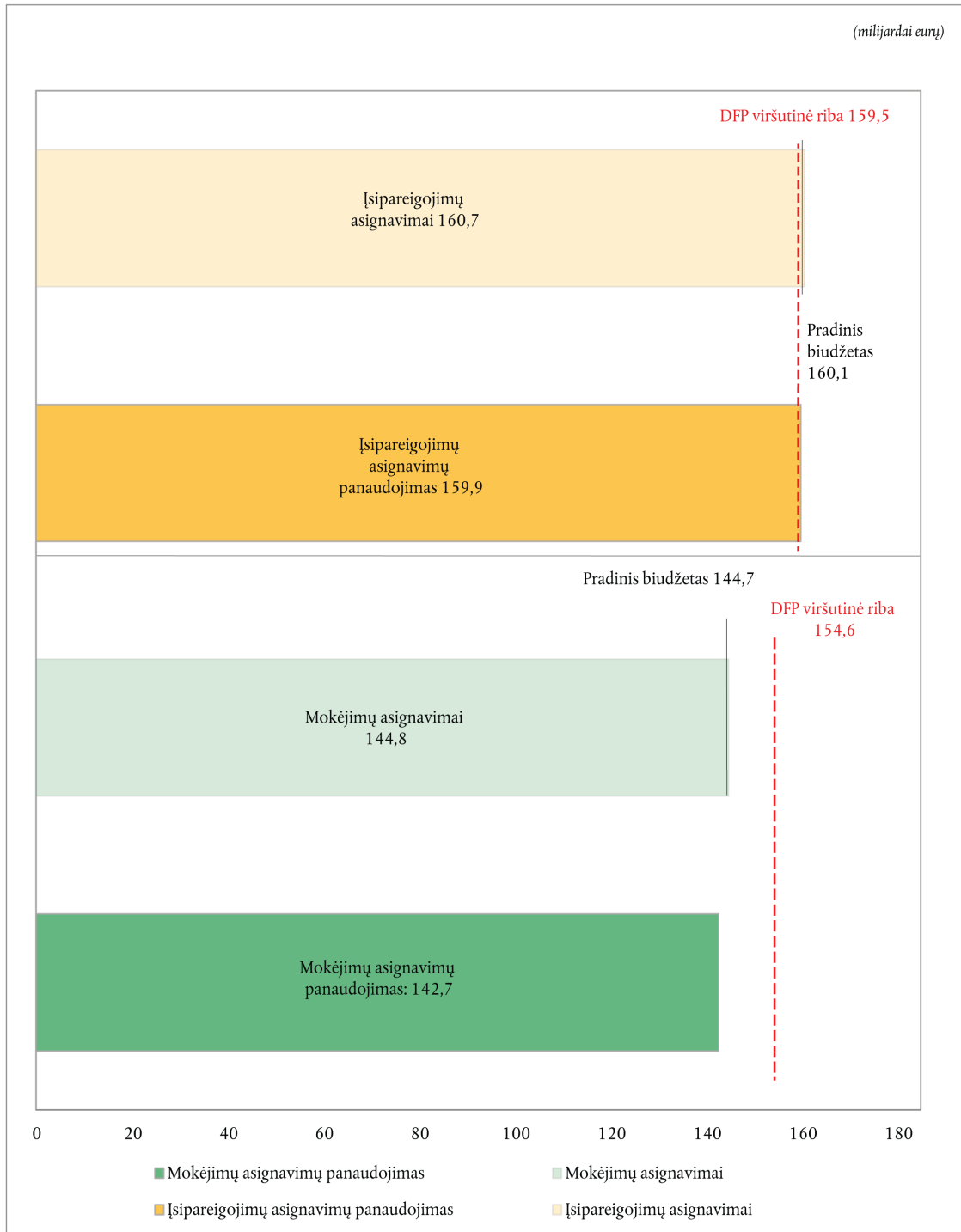
⁽⁵⁾ 2018 m. mokėjimai iš viso sudarė 156,7 milijardo eurų, iš kurių 142,7 milijardo eurų mokėjimai iš galutinio 2018 m. biudžeto, 1,9 milijardo eurų *perkėlimai* į kitus metus ir 12,1 milijardo eurų *asignuotosios pajamos*. Perkėlimų į kitus metus ir asignuotųjų pajamų neįtraukėme, kadangi jie nėra patvirtinto biudžeto dalis ir jiems taikomos skirtingos taisyklės. Daugiau informacijos rasite „2018 m. finansinių metų Europos Komisijos biudžeto ir finansų valdymo ataskaitos“ A4-A5 dalyje.

⁽⁶⁾ ESI fondus sudaro ankstesnės DFF Sanglaudos fondas, Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai (EŽŪFKP) ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas (EJRŽF).

⁽⁷⁾ Remiantis Komisijos pateiktais duomenimis, valstybėms narėms skiriant 464,9 milijardo eurų ESI fondų programų lėšų ir 2014–2020 m. DFF 1 087,2 milijardo eurų įsipareigojimų asignavimų, atlikus 2018 m. techninį patikslinimą, COM(2017) 473.

⁽⁸⁾ Didžiausias buvo taisomasis biudžetas Nr. 3, kuriame numatyta 500 milijonų eurų suma Pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonei kaip priemonės 3 milijonų eurų „antrosios dalies“ dalis 2018 ir 2019 m. laikotarpiu, kaip susitarta 2016 m. kovo 18 d. ES ir Turkijos pareiškime.

2.1 langelis
Biudžeto vykdymas 2018 m.

Pastaba. Viršutinė DFP riba – tai didžiausia metinė suma, kuri gali būti panaudota pagal dabartinį DFP reglamentą. Tačiau leidžiama, kad įsipareigojimų asignavimai ir jų panaudojimas viršutinę ribą viršytų specialiųjų priemonių verte (žr. DFP reglamento 3 straipsnio 2 dalį).

Šaltinis: 2018 finansinių metų Europos Sąjungos konsoliduotos metinės finansinės ataskaitos, biudžeto vykdymo ataskaitos ir aiškinamosios pastabos, 4.1–4.3 pastabos ir 2018 m. techninis patikslinimas.

DFF įgyvendinimui turėjo įtakos ESI fondų įgyvendinimo vėlavimas

2.8. ESI fondai turi įtakos planuojant ir įgyvendinant DFF dėl dviejų pagrindinių priežasčių. Pirma, jie yra pagrindinė DFP dalis. Antra, jie įgyvendinami per daugiamečius *įsipareigojimus*, o mokėjimo prašymai gali būti pateikti bet kuriais vėlesniais metais. ESI fondų įgyvendinimo vėlavimai, apie kuriuos Komisija yra pranešusi anksčiau ir kuriuos mes patvirtinome ⁽⁹⁾, vis dar turi įtakos galutiniams šios DFP metams. Atkreipiame dėmesį į tai, kad Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) atveju įgyvendinimo lygiai buvo ženkliai aukštesni nei kitų ESI fondų atveju. Didelės vertės mokėjimo prašymų vykdymas buvo atidėtas ir jie bus pateikti ateinančiais metais. Kaip aprašyta toliau, tai paveikė išankstinio finansavimo naudojimą ir neįvykdytų įsipareigojimų raidą ir turės įtakos mokėjimų asignavimų poreikiams kitos DFP pradžioje.

Iš esmės dėl vėlavimų didelės ESI fondų nepanaudoto metinio išankstinio finansavimo sumos buvo grąžintos į ES biudžetą

2.9. Kiekvienais metais valstybės narės gauna metinį išankstinį finansavimą ESI fondų operacijoms (išskyrus EŽŪFKP) iš ES biudžeto ⁽¹⁰⁾. Jei valstybė narė pateikia prašymus sumai, kuri yra mažesnė už gautą išankstinio finansavimo sumą, nepanaudotas išankstinis finansavimas grąžinamas į kitų metų ES biudžetą. Tai yra ESI fondų metinio finansinių ataskaitų tikrinimo ir pripažinimo procedūros, kuri buvo įdiegta dabartinėje DFP ir pirmą kartą taikyta 2017 m., dalis.

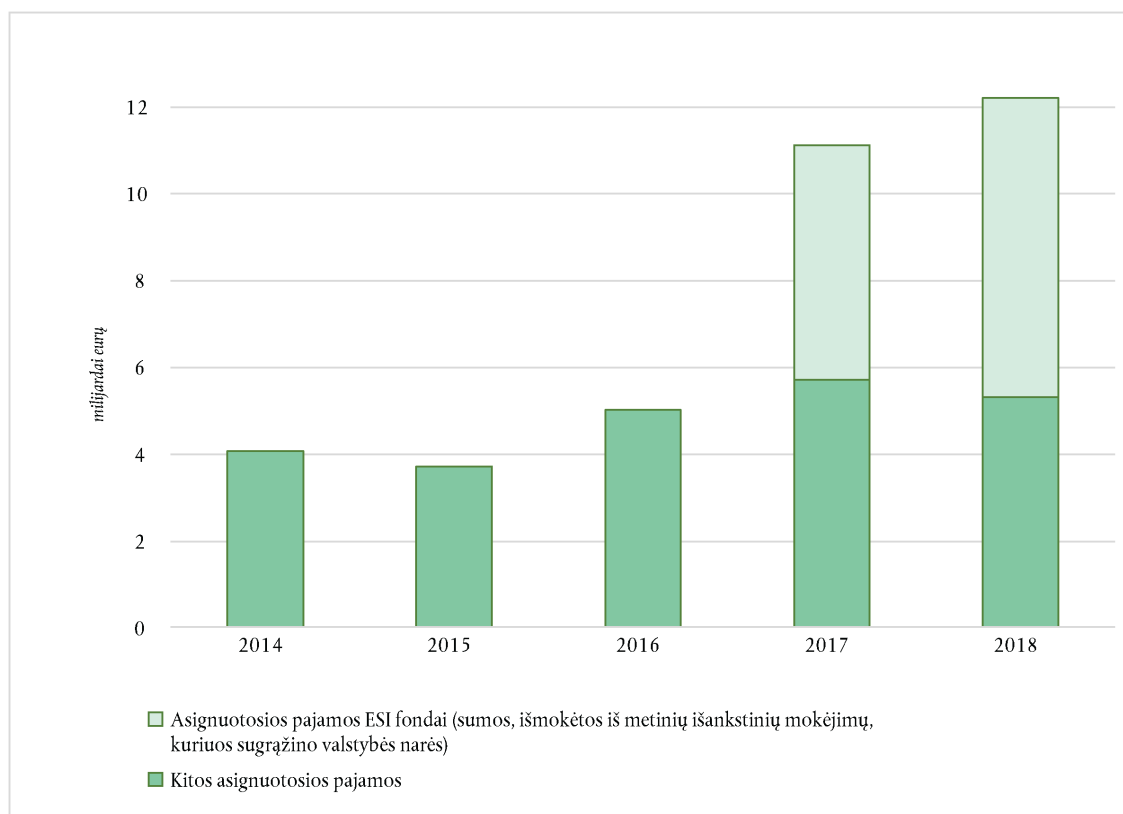
2.10. Šios nepanaudotos išankstinio finansavimo sumos yra iš naujo įtraukiamos į biudžetą kaip asignuotosios pajamos. Jos skirtos naudoti tik atitinkamoms ESI fondų biudžeto eilutėms. Jos tampa įsipareigojimų ir mokėjimų asignavimais, kurie papildo metų biudžeto asignavimus. Įsipareigojimų asignavimai naudojami nedelsiant. Mokėjimų asignavimai turi būti naudojami mokėjimams valstybėms narėms tais pačiais arba kitais metais, kad nebūtų panaikinti.

2.11. Valstybės narės 2016 m. gavo 6,8 milijardo eurų ir 2017 m. 9,0 milijonus eurų metinio išankstinio finansavimo. Daugiausia dėl įgyvendinimo vėlavimų valstybės narės grąžino dideles šio nepanaudoto metinio išankstinio finansavimo sumas: 6,6 milijardo eurų 2017 m. ir atitinkamai 8,1 milijardo eurų 2018 m. Tai ženkliai padidino asignuotąsias pajamas šiais dvejais metais. Dėl šių grąžintų sumų susidarę mokėjimų asignavimai buvo panaudoti mokėjimams pagal valstybių narių prašymus, kurie viršijo patvirtintą metų biudžetą. Jie sudarė 5,4 milijardo eurų 2017 m. ir 6,9 milijardo eurų 2018 m. (žr. toliau **2.2 langelį**). Jei šių mokėjimų asignavimų nebūtų buvę pakartotiniam naudojimui, galbūt 2018 m. būtų reikėję naudoti bendrąją mokėjimų maržą.

⁽⁹⁾ Žr. mūsų 2017 m. metinės ataskaitos 2.5–2.16 dalis ir atitinkamus Komisijos atsakymus.

⁽¹⁰⁾ EŽŪFKP atveju išankstinis finansavimas skiriamas tik pirmuosius trejus 2014–2020 m. laikotarpio metus (pagal Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 35 straipsnio 1 dalį).

2.2 langelis
Iš asignuotųjų pajamų išmokėtos sumos

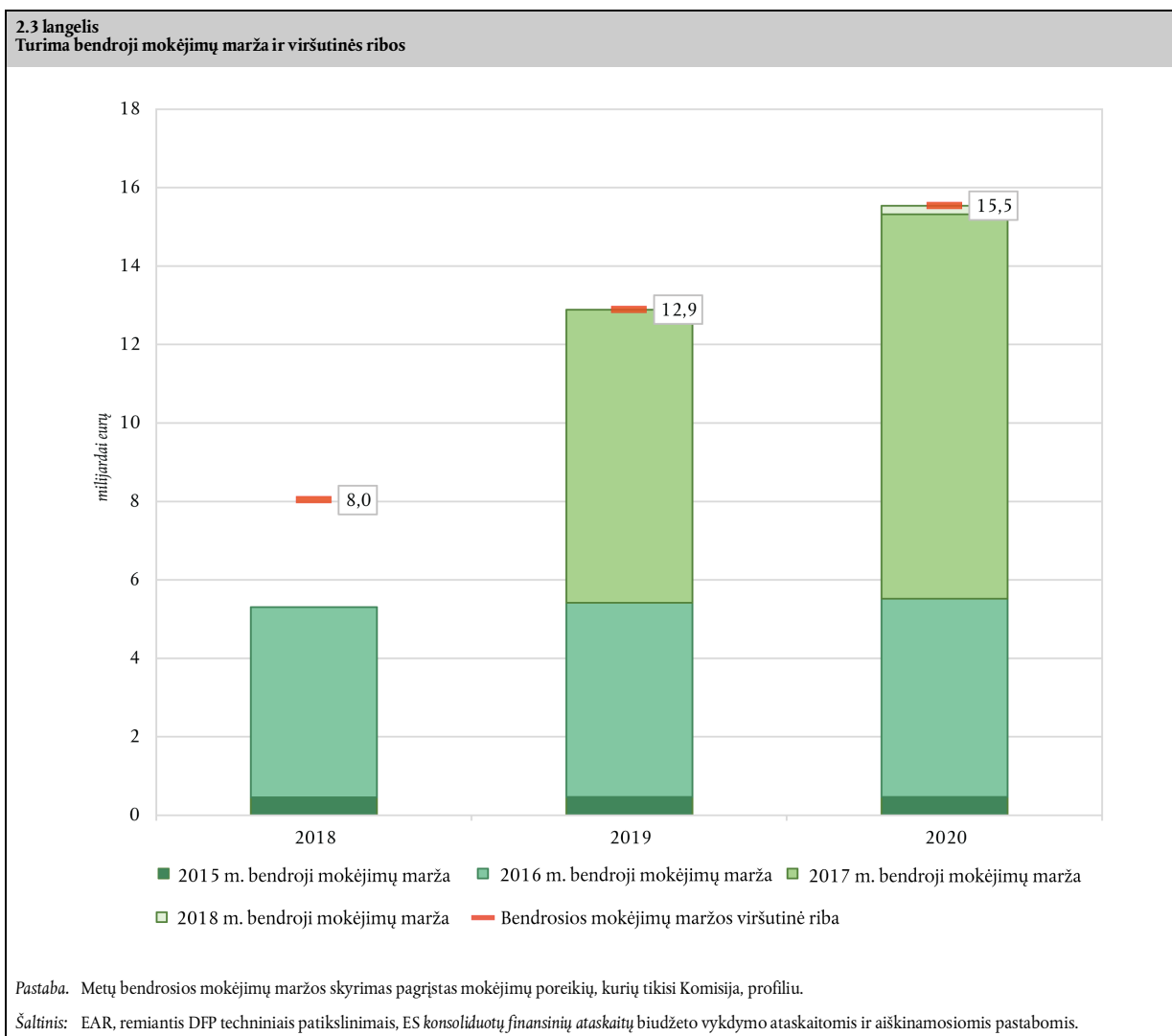
Šaltinis: EAR, remiantis Europos Komisijos 2014–2018 m. biudžeto ir finansų valdymo ataskaitomis.

Neprireikė didelės bendrosios mokėjimų maržos mokėjimams sumos

2.12. Bendroji mokėjimų marža – dabartinėje DFP įvestas mechanizmas, siekiant, kad mokėjimų asignavimai būtų lankstesni. Jos tikslas – išvengti mokėjimų asignavimų trūkumo, kaip atsitiko ankstesnės DFP paskutiniiais metais⁽¹⁾. Šis mechanizmas suteikia galimybę kiekvienų metų nepanaudotus asignavimus, laikantis DFP numatytos viršutinės ribos, perkelti ir naudoti ateinančiais metais.

⁽¹⁾ Žr. mūsų 2012 m. metinės ataskaitos 1.51–1.53 dalis.

2.13. Turimos bendrosios mokėjimų maržos suma, perkelta į 2018–2020 m. iš ankstesnių metų yra 33,7 milijardo eurų (2018 m.: 5,3 milijardo eurų; 2019 m.: 12,9 milijardo eurų ir 2020 m.: 15,5 milijardo eurų) (žr. **2.3 langelį**). DFP viršutinė riba yra 36,5 milijardo eurų naudojant bendrąją mokėjimų maržą 2018–2020 m. (2018 m.: 8,0 milijardai eurų; 2019 m.: 12,9 milijardo eurų ir 2020 m.: 15,5 milijardo eurų).

2.14. 2018 m. nereikėjo atlikti papildomų mokėjimų ir neprireikė turimos bendrosios mokėjimų maržos 5,3 milijardo eurų sumos iš ankstesnių metų. Tačiau jie negalėjo būti perkelti į ateinančius metus, nes buvo pasiektos 2019 m. ir 2020 m. bendrosios mokėjimų maržos viršutinės ribos. Dėl tos pačios priežasties 2018 m. nepanaudotų mokėjimų asignavimų 11,2 milijardo eurų papildoma suma ⁽¹²⁾ negalėjo būti perkelta į 2019 arba 2020 m.

⁽¹²⁾ Tik maža 219 milijonų eurų (183 milijonų eurų 2011 m. kainomis) bendrosios mokėjimų maržos suma iš turimos 11,4 milijardo eurų sumos 2018 m. nepanaudotų mokėjimų asignavimų buvo perkelta į 2020 m. Žr. COM(2019) 310, p. 7.

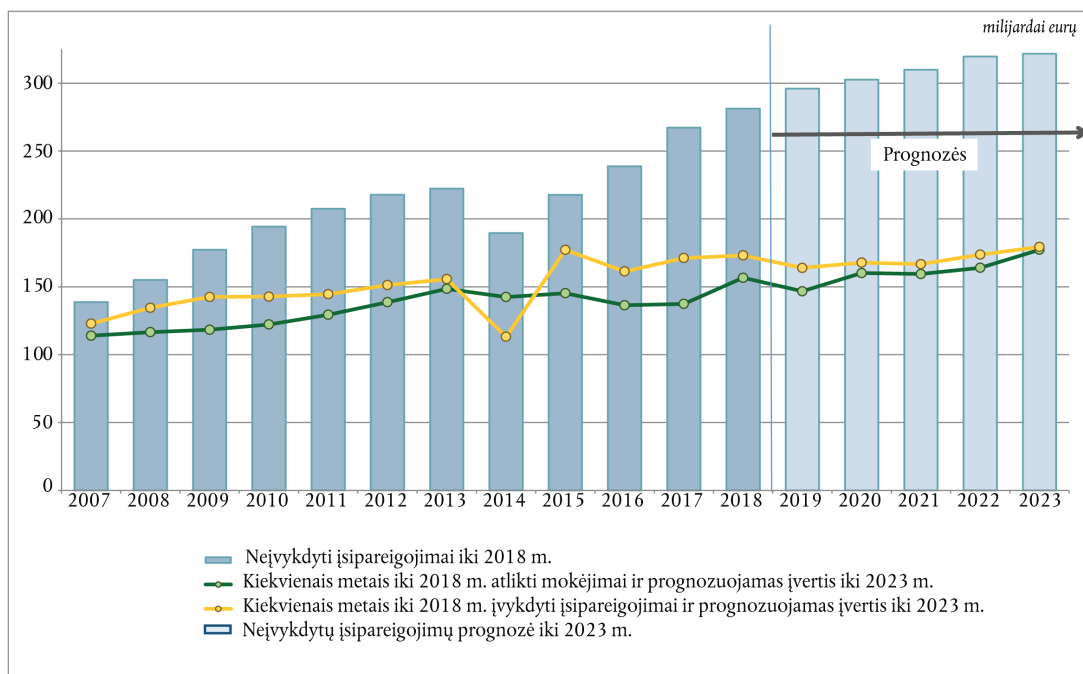
2.15. Pagal pradinį 2019 m. biudžetą 12,9 milijardo eurų turimos metų bendrosios mokėjimų maržos taip pat neprireiks įvykdyti mokėjimų reikalavimus ⁽¹³⁾. Be to, remiantis 2020 m. biudžeto projektu ⁽¹⁴⁾, visos turimos 15,5 milijardo eurų bendrosios mokėjimų maržos 2020 m. gali nereikėti. Todėl iš viso 2018–2020 m. gali nereikėti 33,7 milijardo eurų turimos bendrosios mokėjimų maržos sumos.

2.16. 33,7 milijardo eurų turima bendrosios mokėjimų maržos suma 2020 m. liks nepanaudota, nebent 2019–2020 m. padidės mokėjimų poreikiai. Kartu su 2018 m. 11,2 milijardo eurų nepanaudotų mokėjimų asignavimų, kurie negalėjo būti perkelti į ateinančius metus (žr. 2.14 dalį), iki 2020 m. iš viso gali likti nepanaudota 44,9 milijardo eurų mokėjimų asignavimų suma. Lankstumas, kuris užtikrinamas bendrąja mokėjimų marža, baigiasi su dabartine DFP 2020 m. Ja negalima patenkinti jokių lankstumo poreikių kitoje DFP (žr. 2.19–2.21 dalis).

Neįvykdyti įsipareigojimai vis didėja

2.17. Neįvykdyti įsipareigojimai toliau augo ir 2018 m. pabaigoje pasiekė 281,2 milijardo eurų (2017 m.: 267,3 milijardo eurų). Nuo 2011 m., atitinkamų ankstesnės DFP metų, per septynerius metus jie padidėjo 36 % (73,7 milijardo eurų) (žr. **2.4 langelį**). Remiantis Komisijos ilgalaikę prognoze ⁽¹⁵⁾, neįvykdyti įsipareigojimai iki 2023 m. sudarys 313,8 milijardo eurų. Ši prognozė yra panaši į mūsų prognozę.

2.4 langelis
Neįvykdyti įsipareigojimai, įsipareigojimai ir mokėjimai, įskaitant prognozes iki 2023 m.

Šaltinis: 2007–2018 m. ES konsoliduotos metinės finansinės ataskaitos. Prognozėms: EAR, remiantis 2019 m. biudžetu ir COM(2018) 687 – Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai „Ilgalaikė ES biudžeto gaunamų ir netenkamų pinigų srautų prognozė (2019–2023 m.)“.

⁽¹³⁾ Mokėjimų asignavimų viršutinė riba 2019 m. yra 166,7 milijardo eurų ir apima bendrąją mokėjimų maržą. NET jei bendroji mokėjimų marža sumažinama 12,9 milijardo eurų, viršutinė riba vis dar bus aukštesnė nei 148,2 milijardo eurų mokėjimų asignavimų 2019 m. balsuotame biudžete.

⁽¹⁴⁾ Žr. 2020 m. biudžeto projektą, COM(2019) 400.

⁽¹⁵⁾ COM(2018) 687 final, Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai „Ilgalaikė ES biudžeto gaunamų ir netenkamų pinigų srautų prognozė (2019–2023 m.)“.

2.18. Mes išsamiai išnagrinėjome neįvykdytus įsipareigojimus mūsų skubioje atvejo apžvalgoje „Neįvykdyti įsipareigojimai ES biudžete – atidesnis žvilgsnis“⁽¹⁶⁾, kuri apima laikotarpį iki 2017 m. pabaigos. Padarėme išvadą, kad jie padidėjo dėl trijų pagrindinių priežasčių: metinio įsipareigojimų ir mokėjimų asignavimų skirtumo, lėto ESI fondų įgyvendinimo ir ES biudžeto apimties padidėjimo.

Iškyla rizika, kad būsimuose biudžetuose bus nepakankamai mokėjimų asignavimų

2.19. Iškyla rizika, kad nebus pakankamai mokėjimų asignavimų, kad būtų galima padengti visas sumas, mokėtinas pirmaisiais naujosios DFP metais. Remiantis Komisijos ilgalaikę prognozę⁽¹⁷⁾, mokėjimų asignavimai 2019 m. ir 2020 m. bus gerokai žemiau viršutinės ribos⁽¹⁸⁾. Tai reiškia, kad mokėjimų poreikiai, kuriuos anksčiau planuota patenkinti 2019–2020 m., bus perkelti į pirmuosius naujosios DFP metus.

2.20. 2021–2023 m. pateiktų prašymų vertė daugiausia priklausys nuo to, kaip valstybės narės įgyvendina savo ESI fondų veiksmų programas. Remiantis mūsų peržiūra, 2021–2027 m. DFP pradžioje turimų mokėjimų asignavimų gali neužtekti padengti visus mokėjimų reikalavimus pirmaisiais laikotarpio metais. Tai gali būti ypač taikytina 2021 m., t. y. pirmaisiais naujos DFP metais.

2.21. Komisijos ilgalaikėje prognozėje numatyta, kad 2021 m. mokėjimų asignavimai, susiję su įsipareigojimais iki 2021 m. pagal 1b ir 2 išlaidų kategorijas⁽¹⁹⁾, kurie daugiausia susiję su ESI fondais, sudarys 63,7 milijardo eurų. Pagal 2007–2013 m. DFP apie 40 % sanglaudos fondų vis dar neįvykdytų įsipareigojimų 2013 m. pabaigoje, paskutiniiais šios DFP metais, išmokėta 2014 m., pirmaisiais dabartinės DFP metais. Darant prielaidą, kad panašia dalimi (40 %) ESI fondų įsipareigojimų iš dabartinės DFP, kurie vis dar bus neįvykdyti iki 2020 m. pabaigos ir kuriais bus atlikti mokėjimai 2021 m., numatytos 63,7 milijardo eurų mokėjimų asignavimų sumos gali neužtekti. ESI fondų neįvykdyti įsipareigojimai 2018 m. pabaigoje pasiekė 200,9 milijardo eurų ir bus dar didesni 2020 m. pabaigoje; 40 % 2018 m. ESI fondų neįvykdytų įsipareigojimų jau sudaro 80 milijardų eurų (gerokai daugiau nei numatyti 63,7 milijardo eurų mokėjimų asignavimų), todėl 40 % 2020 m. neįvykdytų įsipareigojimų greičiausiai bus didesnė suma. Rizika, kad mokėjimų asignavimų nepakaks yra dar didesnė, atsižvelgiant į tai, kad ESI fondų įgyvendinimas buvo dar labiau atidėtas nei ankstesnėje DFP, ir kad gali būti pateikta daugiau prašymų nei 2014 m.

Finansų valdymo klausimai, susiję su 2018 m. biudžetu ir ateitimi

Valstybių narių ESI fondų lėšų įsisavinimas tebėra iššūkis

2.22. ESI fondų įsisavinimas ėgavo pagreitį 2018 m. – penktaisiais dabartinės DFP metais. Tačiau metų pabaigoje vidutiniškai tik 27,3 % bendros visai DFP skirtos asignavimų sumos buvo sumokėta, palyginti su 33,4 % su 2011 m. pabaigoje, atitinkamais ankstesnės DFP metais. 2018 m. visų asignavimų sumokėta dalis sudarė 10,9 %, ji buvo panaši ankstesnės DFP 2011 m. sumokėtų asignavimų dalį (11,3 %). Kadangi įgyvendinimas buvo lėtesnis nei numatyta ankstesniais dabartinės DFP metais⁽²⁰⁾, dabartinis bendras įgyvendinimo lygis yra daug žemesnis nei ankstesnės DFP atveju. Be nepakankamų mokėjimų asignavimų prasidėjus kitai DFP rizikai, iš esmės sutaps DFP laikotarpiai, todėl tikėtina, kad valstybių narių administracijos turės per daug darbo ir bus vėlavimų pirmaisiais 2021–2027 m. DFP metais panašių į tuos, su kuriais susidurta įgyvendinant dabartinę DFP.

2.23. **2.5 langelio** diagramoje parodyta, kiek iš viso ESI fondų asignavimų pagal dabartinę daugiamečių finansinę programą buvo išmokėta iki 2018 m. pabaigos ir kiek buvo išmokėta iki 2011 m. pabaigos, atitinkamų ankstesnės DFP metų. Taip pat matyti, kad tik Bulgarija, Liuksemburgas, Austrija, Rumunija ir Suomija sparčiau įsisavina lėšas dabartinės DFP laikotarpiu, palyginti su ankstesniu laikotarpiu.

⁽¹⁶⁾ Paskelbta 2019 m. balandžio mėn.

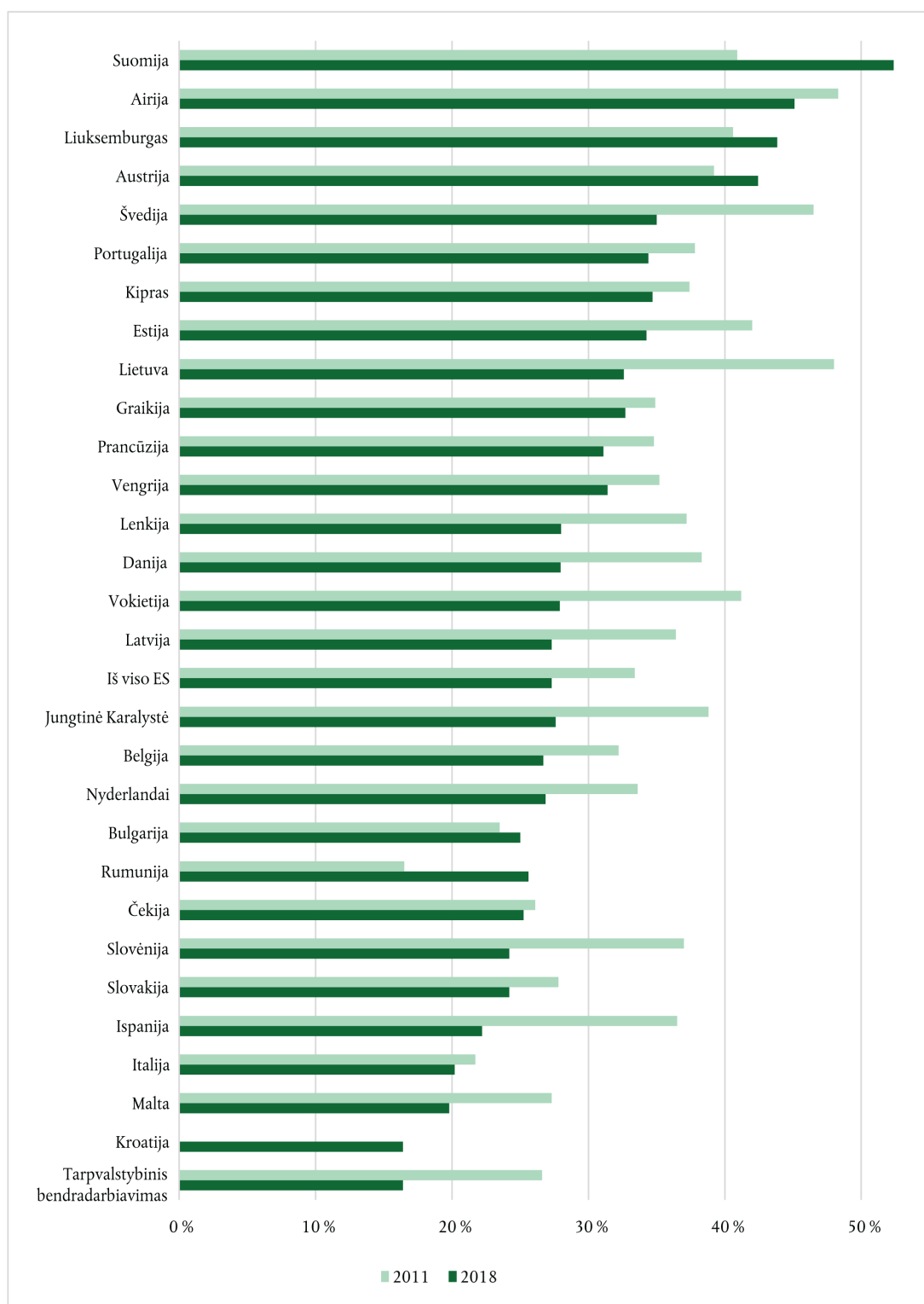
⁽¹⁷⁾ Žr. 15 išnašą.

⁽¹⁸⁾ Tai patvirtinta 2019 m. balsuotame biudžete, į kurį įtraukti 148,2 milijardo eurų mokėjimų asignavimai – 18,5 milijardo eurų žemiau viršutinės 166,7 milijardo eurų sumos.

⁽¹⁹⁾ 1b išlaidų kategorija „Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“: 48,5 milijardo eurų ir 2 išlaidų kategoriją „Tvarus augimas. Gamtos išteklių“: 15,2 milijardo eurų.

⁽²⁰⁾ Žr. 2017 m. metinės ataskaitos 2.13–2.19 dalis.

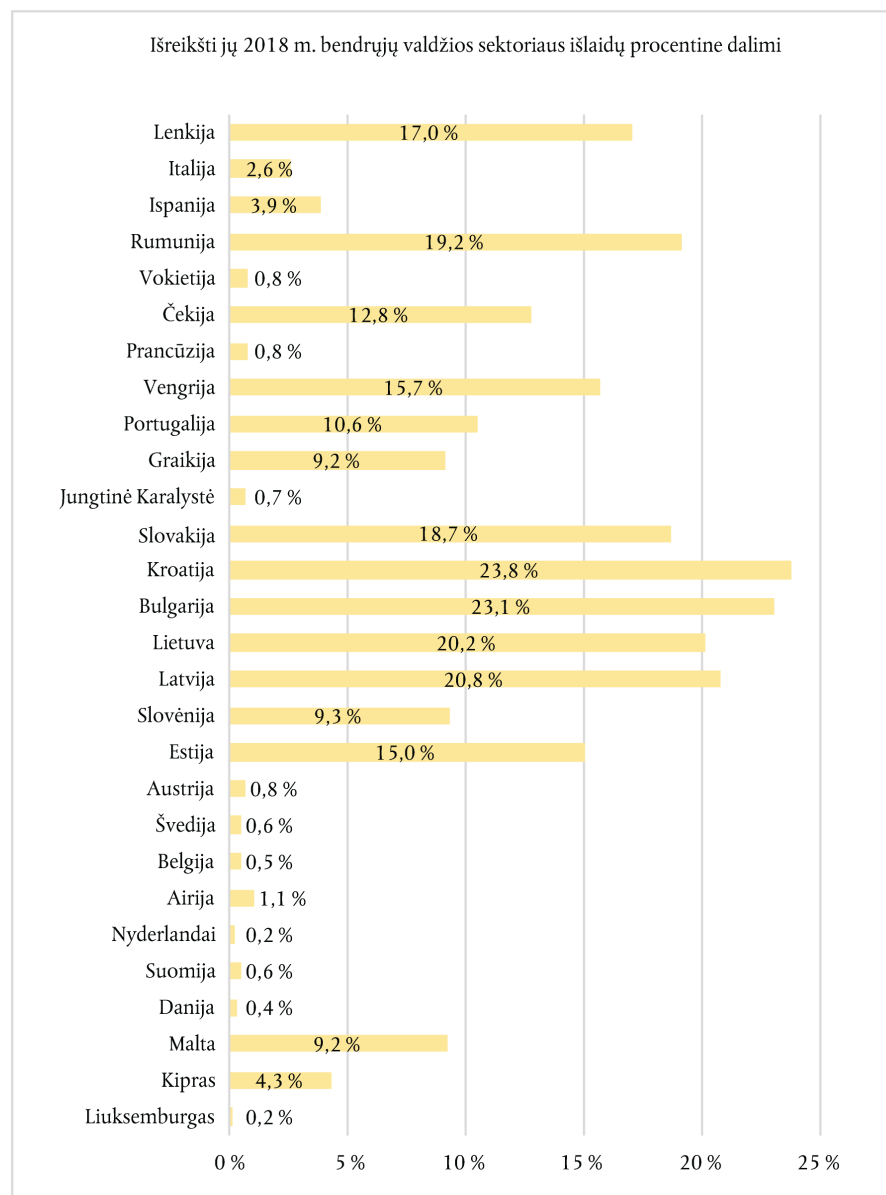
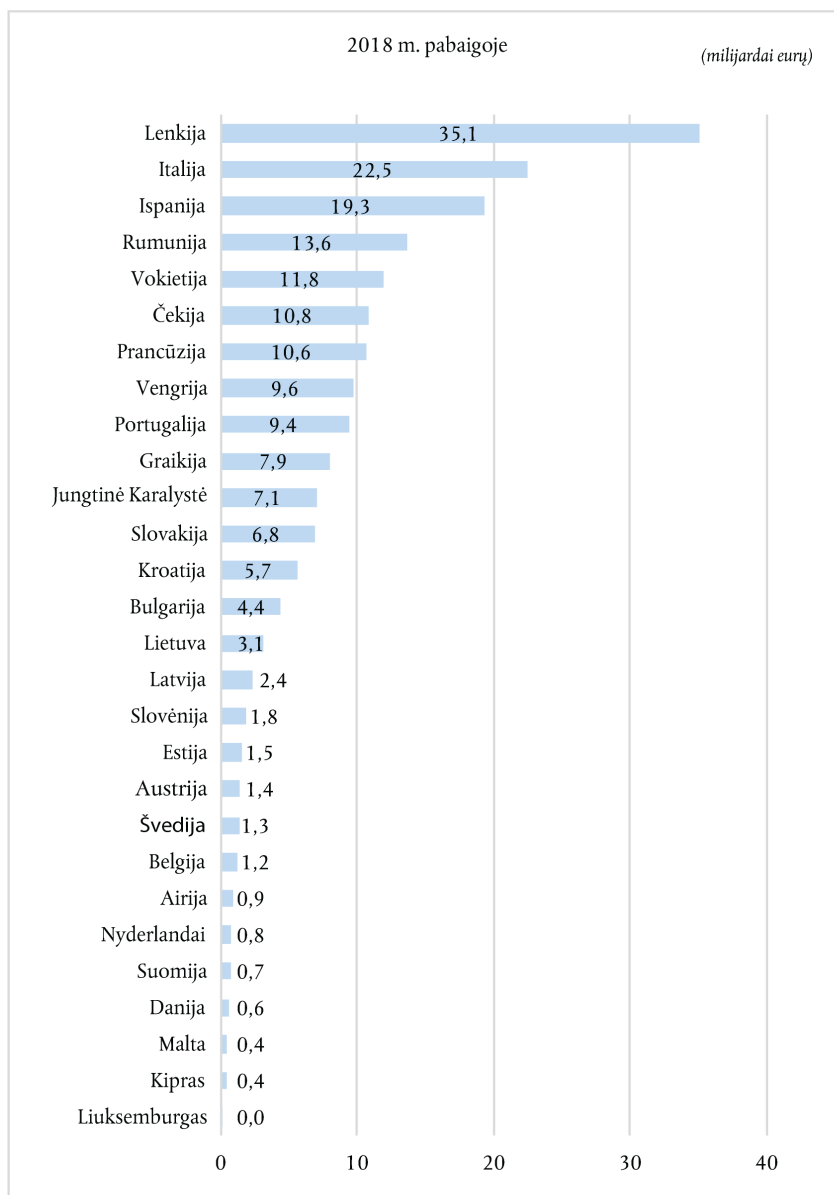
2.5 langelis
ESI fondų lėšų įsisavinimo lygiai pagal valstybes nares 2018 m. pabaigoje ir 2011 m. pabaigoje

Šaltinis: EAR, remiantis Komisijos informacija.

2.24. Dėl žemo išsivertusių ESI fondų lygio padidėjo ESI fondų neįvykdyti išpareigojimai. Toliau **2.6 langelyje** parodyti kiekvienos valstybės narės neįvykdyti išpareigojimai suma eurais ir kaip jų 2018 m. bendrųjų valdžios sektoriaus išlaidų procentinė dalis.

2.6 langelis
ESI fondų neįvykdyti įsipareigojimai pagal valstybes nares

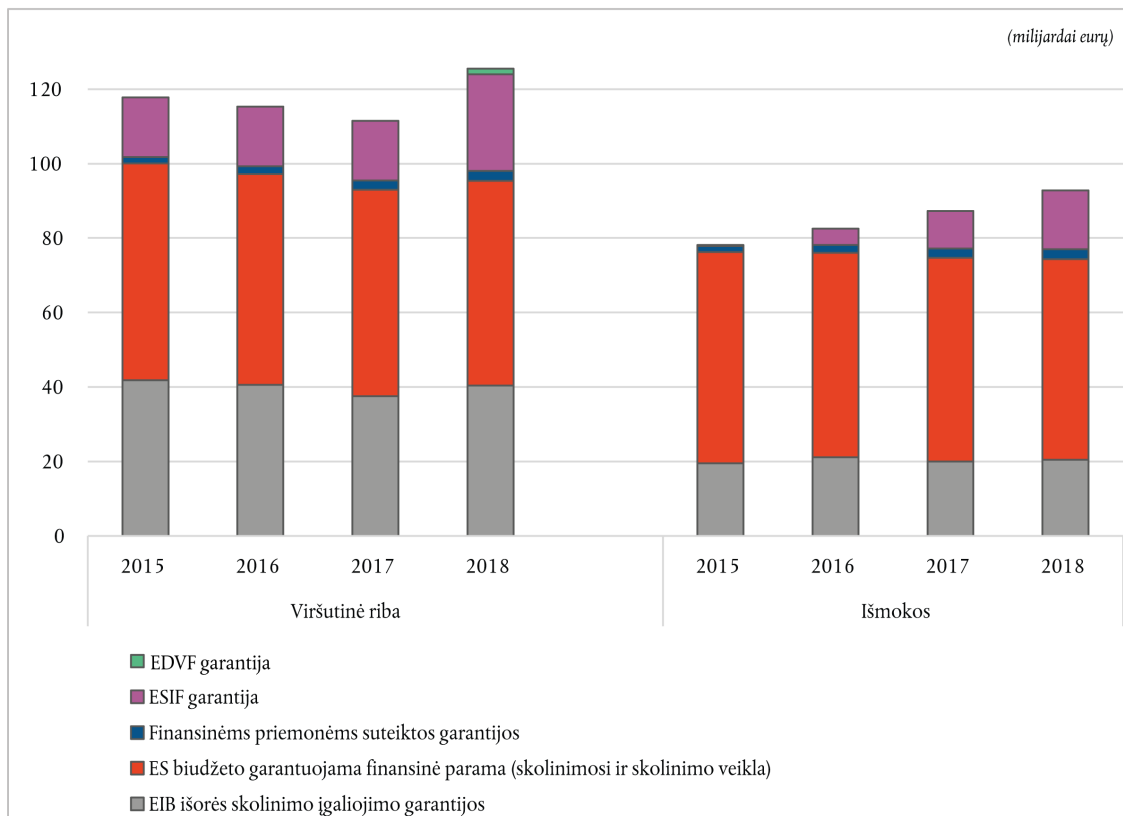

Šaltinis: EAR, remiantis Komisijos informacija. Eurostato duomenys apie 2018 m. bendrąsias valdžios sektoriaus išlaidas.

Padidėjus garantijoms, padidėja ES biudžetui kylanti rizika

2.25. Kaip parodyta 2.7 langelyje, garantijos per pastaruosius kelerius metus padidėjo, daugiausia dėl *Europos strateginių investicijų fondo* (ESIF) garantijos ir *Europos darnaus vystymosi fondo* (EDVF) garantijos. Šių garantijų tikslas buvo pritraukti išorės lėšų, siekiant didinti galimą ES biudžeto poveikį. Kitos garantijos, remiamos ES biudžeto, yra *išorės skolinimo įgaliojimo* garantijos, kurios suteikiamos EIB ⁽²¹⁾, ir ES garantijos skolinimosi ir skolinimo veiklai, kurios daugiausia skiriamos valstybėms narėms ⁽²²⁾ ir kurios egzistavo daug metų gana nuosekliu lygiu. Tačiau dėl šio didėjimo ES biudžetui iškilo galima rizika, kuri turi būti nuolat stebima, kad netaptų pernelyg didelė ⁽²³⁾.

2.7 langelis
Didžiausias galimas ir faktinis ES biudžeto panaudojimas, atsižvelgiant į garantijas

Šaltinis: EAR, remiantis 2015–2018 m. Europos Sąjungos konsoliduotomis finansinėmis ataskaitomis.

2.26. Viršutinės ribos rodo didžiausią galimą ES biudžeto panaudojimą. Pratęsus ESIF ⁽²⁴⁾ ir įdiegus EDVF garantiją, 2018 m. viršutinės ribos padidėjo – jos 2018 m. pabaigoje siekė 125,5 milijardo eurų. Faktinis panaudojimas palaipsniui didės, nes atliekamos išmokos ⁽²⁵⁾. 2018 m. pabaigoje iš viso faktinis panaudojimas sudarė 92,8 milijardo eurų.

⁽²¹⁾ Šios garantijos remiamos Išorės veiksmų garantijų fondo, jos suteikia likvidumo apsaugą galimiems nuostoliams padengti. Šis fondas turi būti išlaikytas 9 % garantuotų negrąžintų paskolų metų pabaigoje. Mokėjimai atliekami iš garantijų fondo, kai vykdomi kvietimai dėl garantijų.

⁽²²⁾ Žr. mūsų 2017 m. metinės ataskaitos 2.42–2.45 dalis ir 2018 finansinių metų Europos Sąjungos konsoliduotų finansinės būklės ataskaitų 4.1.1–4.1.3 aiškinamąsias pastabas.

⁽²³⁾ Iš ES biudžeto remiami įvairūs įsipareigojimai – faktiniai įsipareigojimai balanse, biudžeto įsipareigojimai, pavyzdžiui, neįvykdyti įsipareigojimai ir neapibrėžtieji įsipareigojimai, kurie daugiausia yra garantijos.

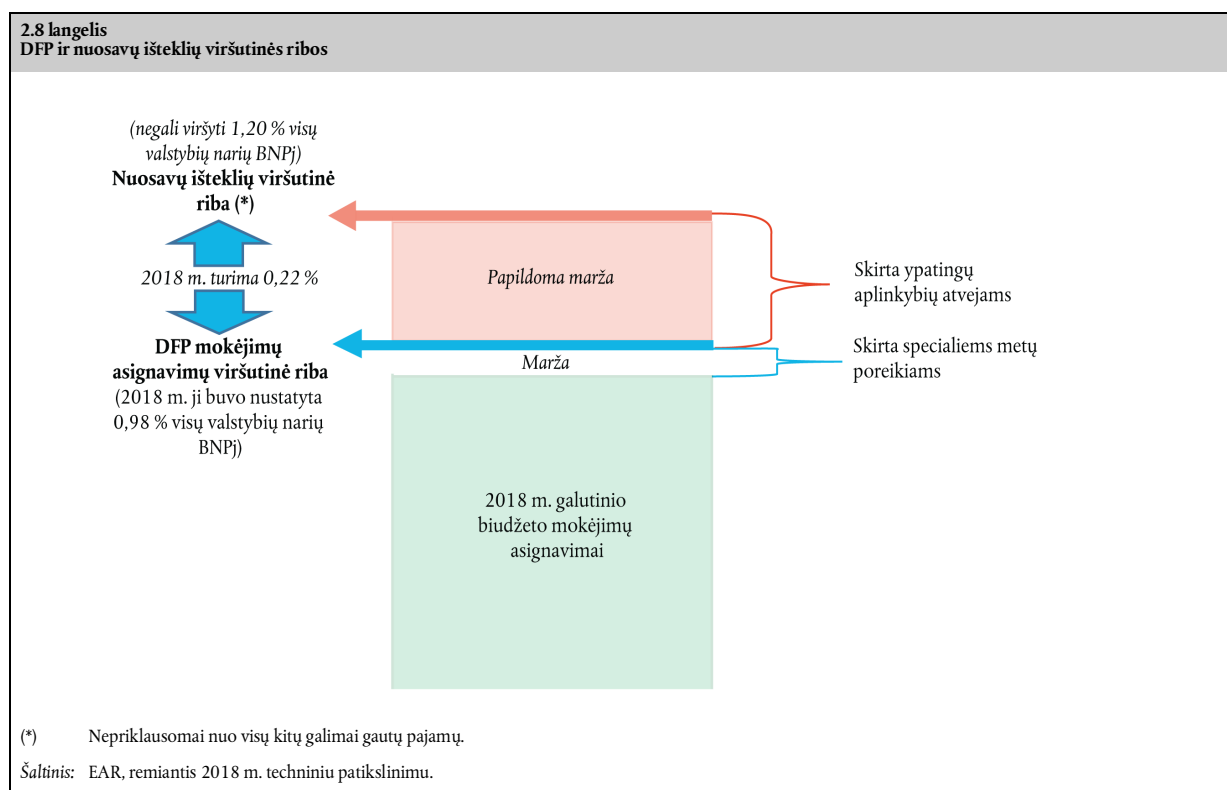
⁽²⁴⁾ 2017 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/2396, kuriuo iš dalies keičiamos reglamentų (ES) Nr. 1316/2013 ir (ES) 2015/1017 nuostatos dėl Europos strateginių investicijų fondo veiklos laikotarpio pratęsimo ir to fondo bei Europos investavimo konsultacijų centro techninių patobulinimų (OL L 345, 2017 12 27, p. 34).

⁽²⁵⁾ Išmokos atspindi garantijoms paremtas sumas, skirtas galutiniams paramos gavėjams.

2.27. Kai kurios iš šių garantijų yra remiamos garantijų fondų, kurie suteikia likvidumo apsaugą galimiems nuostoliams padengti. Trijų garantijų fondų turtas 2018 m. pabaigoje iš viso sudarė 8,3 milijardo eurų (5,5 milijardo eurų ESIF garantijų fondo, 2,5 milijardo eurų Išorės veiksmų garantijų fondo ir 0,3 milijardo eurų EDVF garantijų fondo). Mokėjimai atliekami iš šių garantijų fondų, kai vykdomi kvietimai dėl garantijų. 2018 m. pabaigoje reikšmingų kvietimų dėl šių garantijų nebuvo vykdoma.

2.28. Įvykiai ateityje gali turėti įtakos kvietimams dėl garantijų, kurias reikės sumokėti nedelsiant. Vertindama šių įvykių atsitikimo riziką, Komisija remiasi istoriniais įvykiais, lyginamaisiais kriterijais, esamomis sąlygomis ir profesine patirtimi. Rizikos vertinimo pavyzdys įtrauktas į Komisijos ESIF garantijų naują vertinimą kaip jos pasiūlymo pratęsti ESIF dalis ⁽²⁶⁾. Komisija taip pat parengia metinę ataskaitą dėl biudžeto numatytų garantijų, kurioje analizuojama tokia rizika ⁽²⁷⁾.

2.29. Esama įvairių priemonių, siekiant teikti neatidėliotiną paramą tuo atveju, kai bus pasinaudota garantijomis, pavyzdžiui, garantijų fondai ⁽²⁸⁾. Šie fondai padengia nuostolius, susijusius su ES garantijomis, ir buvo sukurti naudojant ES biudžeto lėšas, neviršijant DFP viršutinės ribos. Įprastomis aplinkybėmis mokėjimo poreikiai gali būti patenkinti šiais garantijų fondais ir mokėjimų asignavimais iki DFP viršutinės ribos. Be to, yra nustatyta nuosavų išteklių viršutinė riba aukščiau ir žemiau DFP viršutinės ribos (žr. **2.8 langelį**), kaip atsargos rezervas, padengti su ekstremaliomis aplinkybėmis susijusias išlaidas, pavyzdžiui, esant dideliame ekonominiame nuosmukiui. Visų nuosavų išteklių, surinktų iš valstybių narių, suma atitinkamais metais neturi viršyti 1,2 % visų valstybių narių BNP sumos. Turima suma tarp DFP viršutinės ribos ir nuosavų išteklių viršutinės ribos, skirta padengti mokėjimų asignavimus, kasmet skiriasi ir ji kasmet perskaičiuojama kaip DFP techninio patikslinimo dalis nepriklausomai nuo kitų pajamų sumų. 2018 m. ji sudarė 33,9 milijardo eurų arba 0,22 % bendros visų valstybių narių BNP sumos.

⁽²⁶⁾ SWD(2016) 297 final, Komisijos tarnybų darbo dokumentas, Vertinimas, papildantis Komisijos pasiūlymą COM(2016) 597 final.

⁽²⁷⁾ Naujausia ataskaita yra COM(2018) 609 final, Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai dėl bendrajame biudžete nustatytų garantijų, 2017 m. gruodžio 31 d. padėtis.

⁽²⁸⁾ Žr. 2018 finansinių metų Europos Sąjungos konsoliduotų finansinės būklės ataskaitų 2.4.1 aiškinamąją pastabą.

2.30. Jungtinei Karalystei išstojus iš ES, sumažės valstybių narių BNPj suma, o į ES biudžetą įtraukus Europos plėtros fondą (EPF), padidės DFP viršutinės ribos. Dėl šių koregavimų, Komisija pasiūlė kitu DFP laikotarpiu padidinti nuosavų išteklių viršutinę ribą 0,09 % ⁽²⁹⁾ iki 1,29 % visų valstybių narių BNPj sumos, kad būtų atsižvelgta į šiuos pakeitimus.

2.31. Be to, 2021–2027 m. DFP laikotarpiu Komisija sutelks garantijų fondus į bendrą atidėjinių fondą, remiantis veiksminga atidėjinių norma ⁽³⁰⁾, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos geriau valdyti suteiktas garantijas ⁽³¹⁾.

2.32. Naujame *Finansiniame reglamente* pripažįstama vis didesnė garantijų, finansinės pagalbos ir *finansinių priemonių* svarba. Į jo naują X antraštinę dalį (208–220 straipsniai) įtrauktos visos svarbios *nuostatos*, siekiant išspręsti su šia sritimi susijusius klausimus. Mūsų nuomonėje dėl Finansinio reglamento mes palankiai įvertinome X antraštinės dalies įtraukimą ⁽³²⁾.

Europos investicijų bankas – neatsiejama ES struktūros dalis, bet skirtinga atskaitomybės tvarka

2.33. EIB grupės ⁽³³⁾ tikslas – teikti paskolas, garantijas ar kitų rūšių paramą nesiekiant pelno ir atstovauti ES interesams. 2018 m. pabaigoje bendra EIB grupės suteiktų ir negrąžintų paskolų suma buvo 536 milijardai eurų (2017 m.: 548 milijardai eurų) ⁽³⁴⁾.

2.34. EIB grupės veiklos dalis reglamentuojama su ES susijusiais įgaliojimais (žr. **2.1 priedą**). Pastaraisiais metais ES vis dažniau naudojo finansines priemones ir biudžeto garantijas, skiriamas EIB grupei, siekiant apimti dalį jos finansinės veiklos. Didžiausias padidėjimas buvo per ESIF nuo 2015 m. 2018 m. pabaigoje EIB grupė buvo pasirašiusi sutarčių, susijusių su ESIF remiamomis finansinėmis operacijomis, kurių vertė – 53,6 milijardo eurų (2017 m.: 36,7 milijardo eurų). Mes paskelbėme specialiąją ataskaitą dėl ESIF operacijų 2019 m., nurodydami, kokie veiksmai, mūsų manymu, yra būtini užtikrinti visapusišką ESIF sėkmę ⁽³⁵⁾. Be to, pirmiau buvome pranešę apie EIB grupės vykdomą kitų ES fondų valdymą ⁽³⁶⁾.

⁽²⁹⁾ (COM(2018) 325 *final*, pasiūlymas dėl Tarybos sprendimo dėl Europos Sąjungos nuosavų išteklių sistemos.

⁽³⁰⁾ Tai norma, naudojama nustatyti pinigų ir pinigų ekvivalentų sumą, kurios reikia bendrame atidėjinių fonde, kad būtų atsižvelgta į garantijų kvietimus.

⁽³¹⁾ Finansinio reglamento 213 straipsnis (Reglamentas (ES, Euratomas) 2018/1046).

⁽³²⁾ Nuomonė Nr. 1/2017 dėl pasiūlymo peržiūrėti Finansinį reglamentą.

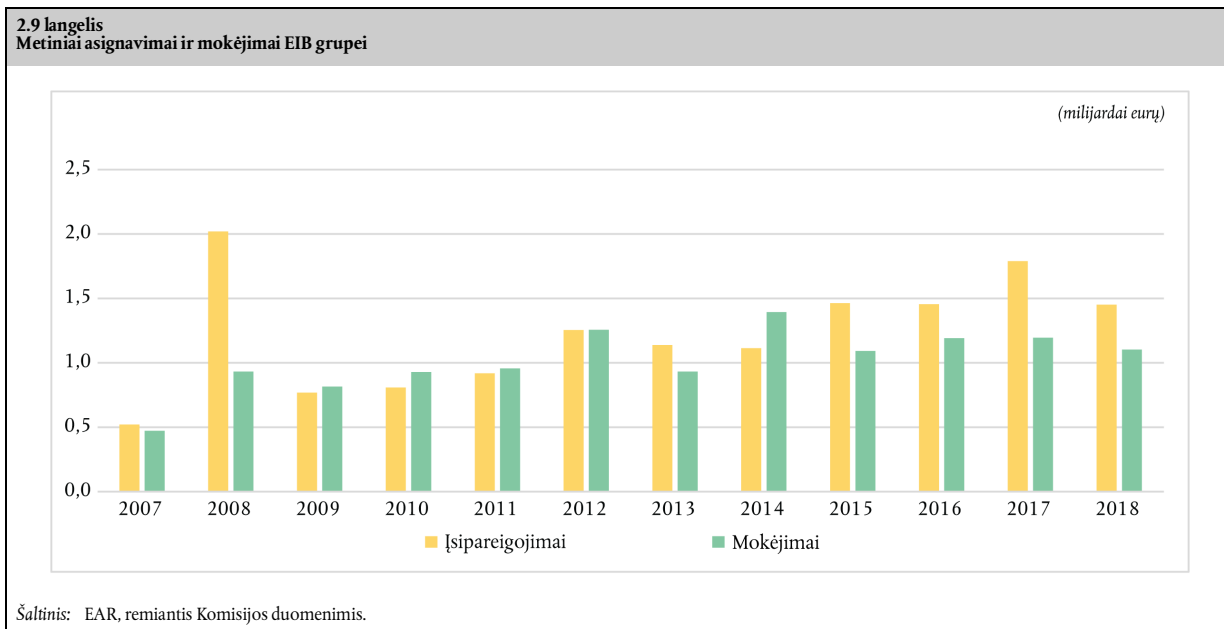
⁽³³⁾ EIB grupę sudaro Europos investicijų bankas (EIB) ir Europos investicijų fondas (EIF) ir ES mikrofinansų platforma.

⁽³⁴⁾ 2018 m. EIB grupės finansinė ataskaita, p. 44.

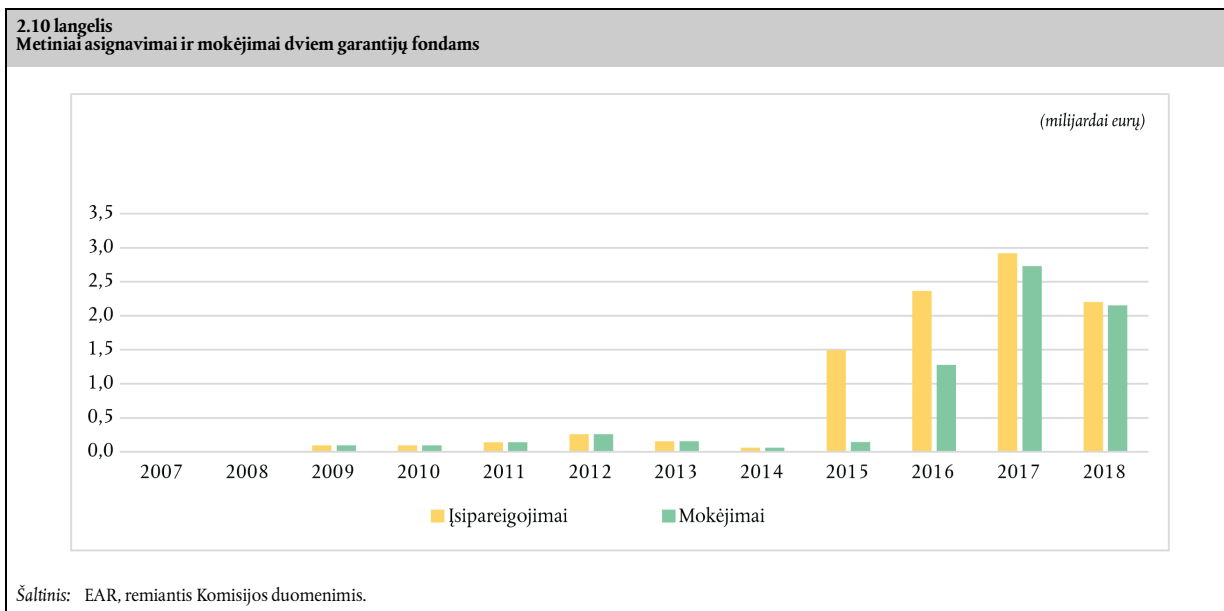
⁽³⁵⁾ Specialioji ataskaita Nr. 3/2019 „Europos strateginių investicijų fondas. Kad ESIF būtų visiškai sėkmingas, būtina imtis veiksmų“.

⁽³⁶⁾ Pavyzdžiui, žr. specialiąją ataskaitą Nr. 19/2016 „ES biudžeto įgyvendinimas finansinėmis priemonėmis: ko reikėtų pasimokyti iš 2007–2013 m. programavimo laikotarpio“, specialioji ataskaita Nr. 1/2018 „Bendra parama Europos regionų projektams (JASPERS) – laikas paramą teikti tikslinčiau“.

2.35. **2.9 langelyje** pateikti ES įsipareigojimai ir mokėjimai EIB grupei kasmet nuo 2007 m. visų pirma susiję su mokesčiais už konsultavimo paslaugas, ES lėšų valdymu ir su finansinėmis priemonėmis susijusiais perkėlimais. Šias sumas sudaro išlaidos iš visų biudžeto dalių, išskyrus DFP 5 išlaidų kategoriją „Administravimas“. Didžiausia išlaidų dalis yra iš 1 DFP išlaidų kategorijos „Pažangus ir integracinis augimas“ ir iš 4 išlaidų kategorijos „Europos vaidmuo pasaulyje“. 2007–2018 m. laikotarpiu bendra [14,7] milijardo eurų suma buvo įsipareigota EIB grupei iš ES biudžeto ir bendra 12,3 milijardo eurų suma buvo išmokėta ⁽³⁷⁾. Diagrama atspindi tvirtą ilgalaikę mokėjimų EIB grupei tendenciją, kurie kiekvienais metais skiriasi ⁽³⁸⁾.

2.36. **2.10 langelyje** parodyti įsipareigojimai ir mokėjimai iš ES biudžeto nuo 2007 m. metiniams įnašams į Išorės veiksmų garantijų fondą ir ESIF garantijų fondą ⁽³⁹⁾. Įsipareigojimai įnašams į du garantijų fondus per tą patį laikotarpį sudarė 9,8 milijardo eurų, o mokėjimai – 7,1 milijardo eurų, dauguma jų susiję su 2015–2018 m. laikotarpiu.

⁽³⁷⁾ Šias sumas sudaro įsipareigojimai ir mokėjimai iš ES biudžeto ir EPF.

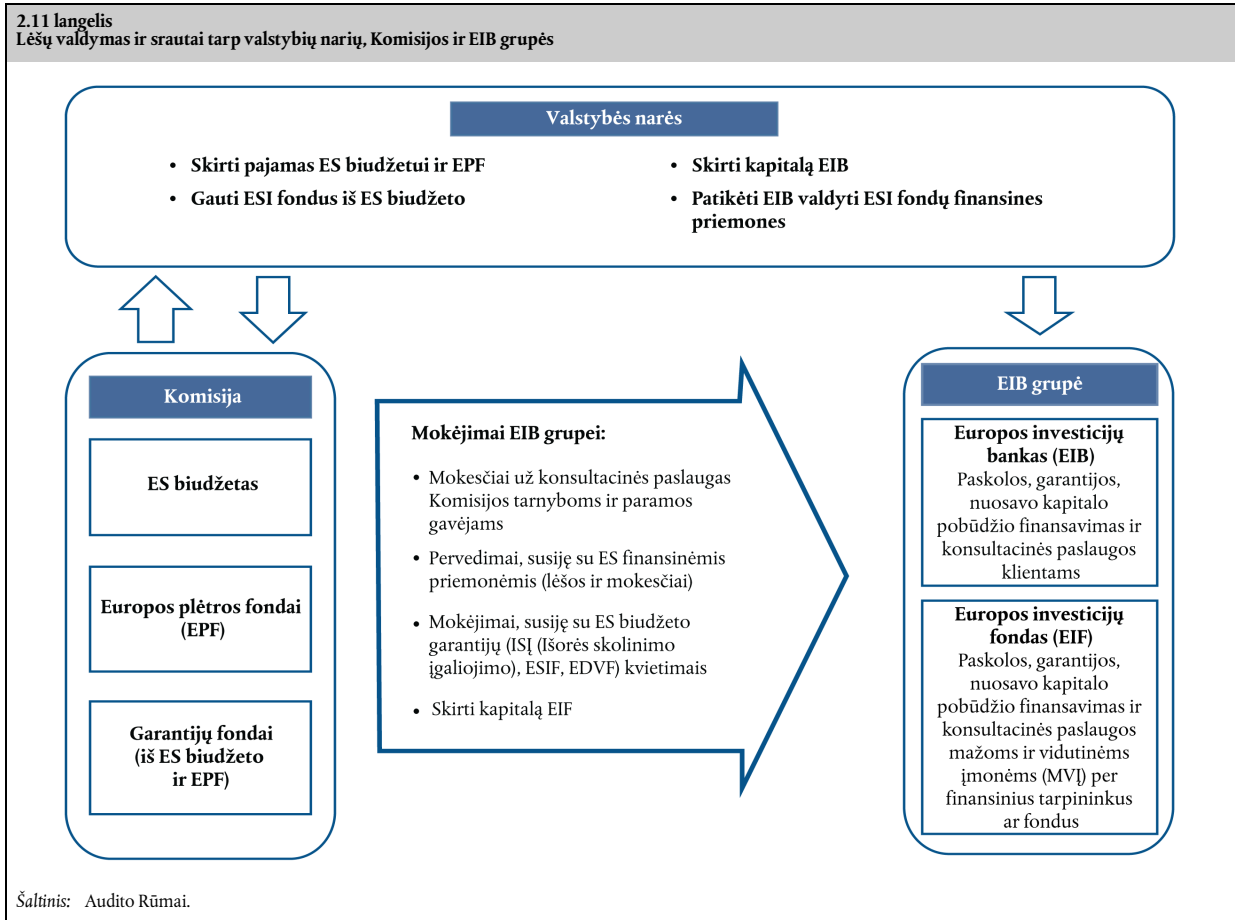
⁽³⁸⁾ 2008 m. pasiektas aukščiausias taškas sutampa su 10-ojo EPF pradžia. 2008 m. didelė suma susijusi su EPF įsipareigojimų apskaita – visi įsipareigojimai visu programos laikotarpiu vykdomi septynerių metų laikotarpio pradžioje. ES biudžeto atveju įsipareigojimai į apskaitą įtraukiami kasmet.

⁽³⁹⁾ ESIF garantijų fondą valdo Komisija, o Išorės veiksmų garantijų fondą valdo EIB.

2.37. Abi diagramos atspindi EIB grupės kaip partnerės įgyvendinant ES biudžetą ilginiui vis didėjančią svarbą. Didžiausias padidėjimas yra įnašai į ESIF garantijų fondą.

2.38. ES biudžeto ir EIB grupės ryšys yra sudėtingas ir reikšmingas, nors EIB grupė nėra biudžeto dalis. ES biudžeto parama teikiama iš įvairių biudžeto eilučių įvairiais būdais, pavyzdžiui, tiesioginėmis dotacijomis, ES biudžeto garantijomis, suteikiamomis garantijų fondų, ir ES finansavimu, patikėtu valstybių narių institucijų EIB grupei pagal pasidalijamojo ir *netiesioginio valdymo* principą. EIB grupė taip pat valdo daug ES skirtų finansinių priemonių, kuriomis remiamos įvairios ES politikos (žr. **2.2 priedą**). EIB mus informavo, kad nuo 2018 m. beveik 35 % metinės skolinimo sumos yra skirta operacijoms pagal įgaliojimą, kurių didelė dalis yra operacijos su ES.

2.39. EIB tik labai vėlai audito pabaigoje mums pranešė apie jos valdomų ES įgaliojimų finansinę apimtį, finansuojamą iš ES biudžeto ar EPF, todėl mes negalėjome atlikti išsamios analizės ir patikrinti pateiktos informacijos. **2.11 langelyje** pateikiame pagrindines ES biudžeto ir EPF vienoje pusėje ir EIB grupės kitoje pusėje finansinių ryšių sudedamąsias dalis. Diagramoje atsispindi lėšų valdymas ir srautai tarp valstybių narių, Komisijos ir EIB grupės.

2.40. Remiantis negalutiniu ir daliniu 2019 m. balandžio mėn. Europos Parlamento ir Tarybos susitarimu, EIB grupė turėtų atlikti svarbų vaidmenį įgyvendinant ES politiką kitu DFP vykdant programą „InvestEU“, pagrįsta ESIF patirtimi (žr. **2.12 langelį**).

2.12 langelis

Programa „InvestEU“

Programa „InvestEU“ apima „InvestEU“ fondą, „InvestEU“ konsultacijų centrą ir „InvestEU“ portalą. Ja siekiama remti konkurencingumą, augimą ir užimtumą investicijomis ir inovacijomis ES.

Komisija pasiūlė programą „InvestEU“, paremtą ESIF biudžeto garantijų modeliu. Programa siekiama pritraukti 650 milijardus eurų papildomų investicijų, teikiant 38 milijardo eurų garantiją iš ES biudžeto. Numatoma garantijos atidėjinių norma yra 40 % – tai reiškia, kad pagal šią programą iš ES biudžeto bus skirta 15,2 milijardo eurų padengti visus su garantija susijusius kvietimus.

Pagrindinis ES įgyvendinantis partneris bus EIB grupė.

Šaltinis: Komisijos pasiūlymas COM(2018) 439.

2.41. EIB grupė nėra ES institucija, tačiau ji yra neatsiejama ES struktūros dalis, kuri buvo įsteigta pagal ES sutartis, kad būtų pasiekti ES tikslai. Tačiau, siekiant atsižvelgti į jos ypatingą pobūdį, ji turi skirtingą valdymo ir vadovavimo tvarką, palyginti su likusiu ES biudžetu. Šiuo metu EIB grupės operacijų, kurios finansuojamos ne iš ES biudžeto, tačiau kuriomis siekiama tų pačių ES tikslų, mūsų audito įgaliojimai neapima. Tai reiškia, kad Audito Rūmai negali pateikti visų EIB grupės operacijų bendro vaizdo. Savo apžvalginame pranešime dėl ES finansų ateities (2018 m. vasario mėn.) pasiūlėme, kad mes taip pat turėtumėme būti pakviesti atlikti EIB su ES biudžetu nesusijusių operacijų auditą. Tai netrukdytų EIB laikytis dabartinės audito tvarkos su privačiomis audito įmonėmis dėl finansinių ataskaitų patikimumo. Europos Parlamentas pritarė mūsų pasiūlymui rezoliucijoje dėl metinės ataskaitos dėl 2017 m. EIB finansinės veiklos⁽⁴⁰⁾.

Išvados ir rekomendacijos

Išvados

2.42. Remdamiesi savo pastabomis toliau atkreipiame dėmesį svarbiausius klausimus, darančius poveikį 2018 m. ES biudžeto ir finansų valdymui. Kai kurie jų gali kelti riziką būsimiems biudžetams, visų pirma pirmaisiais kitos DFP metais.

2.43. Galutiniame biudžete turimi įsipareigojimų ir mokėjimų asignavimai buvo beveik visiškai panaudoti (žr. 2.4–2.7 dalis).

2.44. Vėlavimai įgyvendinti ESI turėjo įvairios įtakos įgyvendinant DFP ir taip pat gali turėti įtakos būsimai DFP:

— Didelės išankstinio finansavimo sumos buvo grąžintos į ES biudžetą (žr. 2.8–2.11 dalis).

— Didelė bendrosios mokėjimų maržos suma nebuvo reikalinga, bet negali būti perkelta į naują DFP (žr. 2.12–2.16 dalis).

— Aukštas neįvykdytų įsipareigojimų lygis buvo daugiausia dėl to, kad buvo lėtai įgyvendinami ESI fondai, bet taip pat dėl metinio įsipareigojimų ir mokėjimų skirtumo ir dėl padidėjusio ES biudžeto. Neįvykdyti įsipareigojimai ir toliau didėjo 2018 m. (žr. 2.17 ir 2.18 dalis).

— Pirmaisiais naujos DFP metais gali kilti rizika dėl nepakankamų mokėjimų asignavimų (žr. 2.19–2.21 dalis).

2.45. Iš esmės valstybių narių ESI fondų įsisavinimas buvo mažesnis, palyginti su atitinkamais ankstesnės DFP metais (žr. 2.22–2.24 dalis).

⁽⁴⁰⁾ Žr. 2019 m. sausio 17 d. Europos Parlamento rezoliucijos dėl 2017 m. EIB finansinės veiklos kontrolės (2018/2151 (INI)) P8_TA-PROV (2019)0036 72 dalį.

2.46. Garantijos, remiamos iš ES biudžeto, pastaraisiais metais padidėjo. Dėl to padidėja ES biudžeto naudojimo rizika. Komisijos numatytų nuostolių lygį užtikrina garantijų fondai, kurie pagal naują DFP bus integruoti į bendrą atidėjinių fondą (žr. 2.25–2.32 dalis).

2.47. EIB grupė yra sudėtinė ES struktūros dalis. Pastaraisiais metais ES vis dažniau naudojo finansines priemones ir biudžeto garantijas, skiriamas EIB grupei. Taip pat tikimasi, kad kitu DFP laikotarpiu ji atliks svarbų vaidmenį įgyvendinant ES politiką. EIB grupė turi sudėtingus ryšius su ES biudžetu ir įvairias atskaitomybės taisykles su ES institucijomis. Šiuo metu EIB grupės operacijų, kurios finansuojamos ne iš ES biudžeto, tačiau kuriomis siekiama tų pačių ES tikslų, mūsų audito įgaliojimai neapima. Tai reiškia, kad Audito Rūmai negali pateikti EIB grupės operacijų ir ES biudžeto ryšių bendro vaizdo. Todėl pakartojame savo pasiūlymą, kad turėtumėme būti pakviesti atlikti EIB su ES biudžetu nesusijusių operacijų auditą (žr. 2.33–2.41 dalis).

Rekomendacijos

2.48. Mes rekomenduojame Komisijai:

2.1 rekomendacija

Imtis priemonių, siekiant išvengti pernelyg didelio spaudimo mokėjimų asignavimų lygiui pirmaisiais 2021–2027 m. DFP metais. Šios priemonės galėtų būti:

- a) mokėjimų poreikių prognozių tikslumo gerinimas;
- b) raginimas Europos Parlamentui ir Tarybai:
 - i) užtikrinti deramą pusiausvyrą tarp biudžete numatytų įsipareigojimų ir mokėjimų asignavimų kitoje DFP. To būtų galima pasiekti didinant mokėjimų asignavimus, keičiant panaikinimo taisykles ir (arba) sumažinant įsipareigojimų asignavimus;
 - ii) tai darant atsižvelgti į didelės mokėjimo prašymų 2021 ir 2022 m. sumos galimybę ir į tai, kad nepanaudoti mokėjimų asignavimai negali būti perkelti į kitą DFP;
- c) palankesnių sąlygų laiku priimti teisinį pagrindą sudarymas ir valstybių narių ankstyvo projektų planavimo skatinimas.

Terminas: prieš prasidedant laikotarpiui po 2020 m.

2.2 rekomendacija

Kai tik bus sukurtas bendras atidėjinių fondas, užtikrinti veiksmingą ES biudžeto panaudojimo atsižvelgiant į susijusias garantijas valdymą ir nuolatinį stebėjimą. Šiame kontekste Komisija turėtų grįžti savo veiksmingos atidėjinių normos skaičiavimą apdairia metodu, pagrįsta pripažinta geriausia praktika.

Terminas: prieš prasidedant laikotarpiui po 2020 m.

2.3 rekomendacija

Biudžeto valdymo institucijai kasmet pateikti bendrą sumą ir lėšų, pervestų iš ES biudžeto EIB grupės valdomoms finansinėms priemonėms, pasiskirstymą.

Biudžeto valdymo institucijai būtų suteikta svarbi informacija, skirta paremti jos darbą tikrinant EIB grupę ir jos operacijas, tuo pačiu metu padidinant šių operacijų skaidrumą.

Terminas: iki 2020 m. vidurio.

2.1 PRIEDAS

EIB SKIRTI ES ĮGALIOJIMAI. PAGRINDINĖS KATEGORIJOS

EIB mums pranešė, kad jie klasifikuoja ES skiriamus įgaliojimus į šešias pagrindines kategorijas, atsižvelgiant į jų struktūrą, koncepciją ir partnerių lėšų naudojimą.

Igaliojimų kategorijos	Pavyzdžiai
Rizikos pasidalijimo įgaliojimas – partnerių lėšos naudojamos suteikiant pirmojo nuostolio apsaugą tinkamoms finansuoti operacijomis. Jis grindžiamas mechanizmu, pagal kurį siekiama pasidalinti rizika, susijusia su atitinkamomis paskolų portfelio (arba portfelio sudedamųjų dalių) operacijomis, remiantis iš anksto nustatytais rizikos pasidalijimo sąlygomis ir laikantis nustatytų svorto tikslų, susijusių su jų abiejų įnašu.	„InnovFin“ – ES finansavimas novatoriams – tai programa pagal ES mokslinių tyrimų ir inovacijų programą „Horizontas 2020“, įskaitant finansavimo priemones, apimančias įvairias paskolas, garantijas ir nuosavo kapitalo finansavimą. ESIF – Europos strateginių investicijų fondas – tai iniciatyva, kurią kartu sukūrė EIB grupė ir Komisija padėti įveikti esamą investicijų trūkumą ES.
Portfelio garantijos įgaliojimai – partneris suteikia garantiją, apimančią iš anksto nustatytą EIB lėšų panaudojimą, neviršijant bendros viršutinės ribos.	Išorės skolinimo įgaliojimas (ISI) – tai teisinė sistema, skirta suteikti ES garantiją EIB paskolų ir paskolų garantijų nuostoliams padengti projektams ne ES.
Trečiosios šalies lėšų tiesioginės investicijos įgaliojimai – EIB tiesiogiai investuoja partnerių lėšas.	Kotonu investicinė priemonė – Kotonu susitarimas yra susitarimas tarp ES ir Afrikos, Karibų jūros ir Ramiojo vandenyno valstybių grupės. EIB pavesta valdyti investicinę priemonę, kuri buvo sukurta pagal Kotonu susitarimą.
Derinimo įgaliojimai – EIB prašo suteikti galimybę naudoti išorės finansavimo dotacijas kiekvienu konkrečiu atveju. Įgaliojimas pagrįstas paskolų ir kitų finansinių priemonių su skirtingais terminais ir finansinėmis savybėmis (pavyzdžiui, dotacijos, paskolos ir garantijos) derinimu.	AIP – Afrikos investicijų platforma – tai finansinis mechanizmas, kuriuo derinamos dotacijos su kitais išteklių, pavyzdžiui, paskolomis iš vystymosi finansavimo institucijų, siekiant gauti papildomą finansavimą vystymuisi ir padidinti ES pagalbos poveikį. KIP – Kaimynystės investicijų platforma – tai mechanizmas, skirtas mobilizuoti papildomą finansavimą, siekiant finansuoti kapitalinių investicijų reikalaujančius infrastruktūros projektus ES šalyse partnerėse, kurioms taikoma Europos kaimynystės politika.
Patikos fondai – paramos teikėjų lėšos yra sutelkiamos į patikos fondą, kurį valdo EIB; šios lėšos skirtos arba išimtiniam EIB naudojimui arba visoms reikalavimus atitinkančioms finansų institucijoms.	EPTATF – Rytų partnerystės techninės paramos patikos fondas – tai įvairių paramos teikėjų patikos fondas ir įvairių sektorių patikos fondas. ERIF – Ekonominio atsparumo iniciatyvos fondo tikslas – remti ekonomikos pajėgumą pietinėse kaimyninėse šalyse ir Vakarų Balkanuose, atsižvelgiant į Europos Vadovų Tarybos raginimą.
Garantijų priemonės įgaliojimai – EIB išpareigoja atlikti mokėjimą pagal nurodytas su garantija susijusias sąlygas.	EVEFPF – Energijos vartojimo efektyvumo privataus finansavimo priemonė – tai bendras susitarimas tarp EIB ir Komisijos, remiamas LIFE programos, pagal kurią suteikiama kredito rizikos apsauga finansiniams tarpininkams, bendrai su EIB finansuojantiems energijos vartojimo efektyvumo projektus.

2.2 PRIEDAS

EIB GRUPĖS VALDOMOS FINANSINĖS PRIEMONĖS

	Finansinės priemonės 2018 m. gruodžio 31 d.	Valdo
1	Kultūros ir kūrybos sektorių garantijų priemonė	EIF
2	Erasmus + Studentų paskolų garantijų priemonė	EIF
3	Mažos ir vidutinės įmonės (MVI) Garantijų priemonė pagal Konkurencingumo ir inovacijų bendrąją programą (CIP)	EIF
4	Daugiametė įmonių ir verslininkystės programa, nuosavo kapitalo priemonė (ETFSU 2001)	EIF
5	Užimtumo ir socialinių inovacijų gebėjimų stiprinimas	EIF
6	MVI spartaus augimo ir inovacijų priemonė pagal KIP	EIF
7	Technologijų perdavimo bandomieji projektai	EIF
8	Užimtumo ir socialinių inovacijų, mikrofinansų ir socialinio verslumo garantijos ir gebėjimų stiprinimo linija	EIF
9	Europos mikrofinansų fondas „Progress“	EIF
10	Europos mikrofinansų garantijų priemonė „Progress“	EIF
11	Paskolų garantijų priemonė pagal ES įmonių konkurencingumo ir SVĮ programą (COSME)	EIF
12	Augimui skatinti skirta nuosavo kapitalo priemonė pagal COSME	EIF
13	I garantijų priemonė pagal Vakarų Balkanų įmonių plėtros ir inovacijų priemonę (VB EDIF)	EIF
14	II garantijų priemonė pagal VB EDIF	EIF
15	II garantijų priemonė pagal VB EDIF, Serbijos linija	EIF
16	Garantijų priemonė pagal VB EDIF, jaunimo užimtumas	EIF
17	ES MVI iniciatyva	EIF
18	„Horizontas 2020“ EIF, „InnovFin“ moksliniams tyrimams ir inovacijoms skirta nuosavo kapitalo priemonė	EIF
19	Rizikos pasidalijimo finansinė priemonė pagal 7-ąją bendrąją programą	EIF/EIB
20	„Horizontas 2020“, ES finansai inovatoriams („InnovFin“), MVI garantijų priemonė	EIF/EIB
21	„Horizontas 2020“, „InnovFin“ moksliniams tyrimams ir inovacijoms skirtos paskolų paslaugos	EIB
22	Energijos vartojimo efektyvumo privataus finansavimo priemonės (EVEPFP)	EIB
23	Rizikos pasidalijimo skolos priemonė pagal Europos infrastruktūros tinklų priemonę	EIB
24	Gamtos turtų finansavimo priemonė (GTFP)	EIB
25	Kaimynystės investicijų platforma (KIP), ES glaudaus bendradarbiavimo plataus masto laisvosios prekybos erdvėje priemonė	EIB
26	Pietinėms kaimyninėms šalims skirta rizikos kapitalo priemonė (finansuojama KIP)	EIB
27	ES prekybos ir konkurencingumo programa Maroke, Tunise, Egipte ir Jordanijoje (finansuojama KIP)	EIB
28	Afrikos investicijų platforma (AIP)	EIB

	Finansinės priemonės 2018 m. gruodžio 31 d.	Valdo
29	Vidurio Azijos investicinė priemonė (IFCA)	EIB
30	Azijos investicinė priemonė (AIF)	EIB
31	Lotynų Amerikos investicinė priemonė (LAIF)	EIB
32	Karibų jūros investicinė priemonė (CIF)	EIB
33	Ramiojo vandenyno šalių investicinė priemonė (IFP)	EIB

3 SKYRIUS

Siekiant ES biudžeto rezultatų

TURINYS

	<i>Dalis</i>
Įvadas	3.1
1 dalis. Ką mums rodo ES biudžeto veiksmingumo rodikliai?	3.2-3.35
A skirsnis. Rodikliai rodo gana didelį pasiekimų išsiskaidymą ir apskritai nedidelę pažangą	3.7-3.20
1a išlaidų kategorija. Iš rodiklių matyti, kad padaryta nemaža pažanga įgyvendinant programą „Erasmus+“ ir ESIF programą ir nedidelę pažangą įgyvendinant programą „Horizontas 2020“ ir Europos infrastruktūros tinklų priemonę	3.13
1b išlaidų kategorija. Rodikliai rodo palyginti mažą pažangą Sanglaudos srityje dėl vėlyvos programų pradžios	3.14
2 išlaidų kategorija. Remiantis rodikliais buvo neįmanoma nustatyti pažangos pagal daugumą išlaidų srityje „Gamtos ištekliai“	3.15
3 išlaidų kategorija. Iš rodiklių matyti, kad įgyvendinant dvi programas padaryta nemaža pažanga, vieną – nedidelę pažangą ir dar vieną – atsilieikama.	3.16-3.17
4 išlaidų kategorija. Rodikliai rodo bendrą priimtina programų „Europos vaidmuo pasaulyje“ pažangą	3.18-3.19
Specialios priemonės. Nepakankama informacija apie pasiektą pažangą	3.20
B skirsnis. Iš rodiklių ne visada buvo galima susidaryti gerą faktinės pažangos vaizdą	3.21-3.35
Daug rodiklių nebuvo gerai pasirinkta	3.22-3.27
Daugelio rodiklių atveju pažanga negalėjo būti apskaičiuota	3.28-3.30
Kai kurių programų turimi duomenys buvo nepakankamos kokybės	3.31-3.33
Kai kuriose programose nustatyti tikslai nėra pakankamai reiklūs	3.34-3.35
2 dalis. Audito Rūmų veiksmingumo auditų rezultatai: pagrindinės išvados ir rekomendacijos	3.36-3.71
Įvadas	3.36
1a išlaidų kategorija „Konkurencingumas augimui ir užimtumui skatinti“ ir 1b išlaidų kategorija „Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“	3.37-3.49
2 išlaidų kategorija „Gamtos ištekliai“	3.50-3.52
3 išlaidų kategorija „Saugumas ir pilietybė“ ir 4 išlaidų kategorija „Europos vaidmuo pasaulyje“	3.53-3.61
5 išlaidų kategorija. Administravimas	3.62-3.64
Ataskaitos „Gerai veikianti bendroji rinka ir pinigų sąjunga“	3.65-3.71
3 dalis. Atsižvelgimas į rekomendacijas	3.72-3.78
Išanalizavome visas 2015 m. Komisijai pateiktas rekomendacijas	3.73-3.74
Kaip Komisija atsižvelgė į mūsų rekomendacijas?	3.75-3.78
Išvados ir rekomendacijos	3.79-3.85
Išvados	3.79-3.83
Rekomendacijos	3.84-3.85
3.1 priedas. Mūsų imties programų sąrašas	
3.2 priedas. 2018 m. rekomendacijos valstybėms narėms	
3.3 priedas. Detali 2015 m. rekomendacijų vykdymo būklė pagal ataskaitas	
3.4 priedas. Pasiekti teigiami poslinkiai ir likę ataskaitoje nurodyti iš dalies įgyvendintų rekomendacijų trūkumai	
3.5 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas dėl veiksmingumo klausimų	

Įvadas

3.1. Kiekvienais metais šiame skyriuje mes nagrinėjame įvairius su *veiksmingumu* susijusius aspektus – pasiektus ES biudžeto, kurį Komisija vykdo kartu su valstybėmis narėmis ⁽¹⁾, veiklos *rezultatus*. Šiais metais konkrečiai domėjomės:

- 1) ką mums rodo ES biudžeto veiksmingumo rodikliai;
- 2) iš mūsų 2018 m. specialiųjų veiksmingumo ataskaitų atrinktais pagrindiniais rezultatais;
- 3) kaip buvo įgyvendintos 2015 m. paskelbtų mūsų specialiųjų ataskaitų rekomendacijos.

1 dalis. Ką mums rodo ES biudžeto veiksmingumo rodikliai?

3.2. Per pastaruosius dvejus metus peržiūrėjome, kaip Komisija atsižvelgia į gerą patirtį teikdama veiksmingumo ataskaitas. Taip pat įvertinome, ar priimdama sprendimus Komisija tinkamai naudojo informaciją apie veiksmingumą. Šiais metais išanalizavome Komisijos paskelbtą informaciją apie veiksmingumą. Visų pirma peržiūrėjome veiksmingumo rodiklius:

- i) prie 2019 m. biudžeto projekto pridedamose programų ataskaitose ⁽²⁾;
- ii) 2014–2020 m. ES biudžeto programų veiksmingumo apžvalgoje (PVA), pirmą kartą paskelbtoje 2018 m. gegužės mėn. ⁽³⁾.

3.3. PVA skiriama po du puslapius kiekvienai programai. Juose pateikiama bendrųjų ir konkrečių tikslų bei su atrinktais rodikliais susijusios padarytos pažangos pusės puslapio santrauka; tačiau atrankos logika nėra gerai paaiškinta. PVA skelbimas yra didelis žingsnis į priekį ir parodo Komisijos norą rengti skaitytojui patogias ataskaitas. Komisija nurodė, kad PVA buvo ištrauka iš prie 2019 m. biudžeto projekto pridedamų programų ataskaitų. Ji buvo parengta siekiant glaustai ir vienodai pateikti visas ES išlaidų programas (2014–2020 m.), paaiškinti, su kuo buvo susijusi kiekviena programa ir kaip ja buvo ketinama atnešti naudos ES piliečiams, pateikti informaciją apie įgyvendinimo būklę, pateikti programos veiksmingumo sistemą ir pabrėžti naujausius pagrindinius laimėjimus.

3.4. Programos ataskaitos pateikiamos kaip 557 puslapių dokumentas, kuris nėra labai patogus skaitytojui. Joje nepateikiama apžvalga apie tai, ar 2014–2020 m. DFP numatytų 60 programų rezultatai yra geri.

3.5. Savo analizei mes atrinkome 22 iš 60 išlaidų programų, pasirinkdami keturias programas, turinčias didžiausias planuojamas išlaidas pagal kiekvieną iš penkių 2014–2020 m. *daugiametės finansinės programos* (DFP) kategorijų bei dvi programas, skirtas specialiosioms priemonėms. 22 atrinktos programos apėmė 97 % septynerių metų laikotarpio finansinio programavimo (žr. **3.1 priede** pateiktą programų sąrašą).

3.6. A skirsnyje mes subendrintu lygmeniu pateikėme remiantis ES biudžeto veiksmingumo rodikliais gautos informacijos santrauką. Bet koks šios analizės aiškinimas turi atsižvelgti į ES biudžeto veiksmingumo rodiklių teikiamos informacijos ribotumą, kurį aprašome B skirsnyje.

⁽¹⁾ Sutarties dėl ES veikimo 317 straipsnis.

⁽²⁾ Žr. „2019 finansinių metų Europos Sąjungos bendrojo biudžeto projektas, darbinio dokumento I dalis, programų veiklos išlaidų ataskaitos, COM(2018) 600, 2018 m. gegužės mėn.“

⁽³⁾ Žr. „2014–2020 m. programų veiksmingumo apžvalga – ištrauka iš prie 2019 m. biudžeto projekto pridedamų programų veiklos išlaidų ataskaitų, COM(2018) 600, 2018 m. gegužės mėn.“

A skirsnis. Rodikliai rodo gana didelį pasiekimų išsisklaidymą ir apskritai nedidelę pažangą

3.7. Išmatuoti pasiekimus ES prioritetų, politikos ir programų srityje yra sudėtinga. Gali būti sunku atskirti ES biudžeto poveikį nuo nacionalinių biudžetų ir išorės veiksnių poveikio. Tačiau veiksmingas veiklos rezultatų stebėjimas yra būtinas, kad būtų galima suprasti padėtį, nustatyti kylančias problemas ir priimti įrodymais pagrįstus sprendimus, siekiant užtikrinti tinkamą veiksmingumą.

3.8. Atlikdami savo peržiūrą daugiausia dėmesio skyrėme kiekybiniais veiksmingumo rodiklių duomenims. Kaip pažymėjome 2016 m. metinėje ataskaitoje ⁽⁴⁾, Komisija neteikia informacijos apie programų ataskaitose pateiktų duomenų patikimumą.

3.9. Pateikiame du kiekvienos mūsų nagrinėtos programos informacijos apie veiksmingumą rinkinius:

- pažanga, palyginti su pradine reikšme ⁽⁵⁾, siekiant tikslinės reikšmės, remiantis programų ataskaitose pateiktais duomenimis. Ši metodika yra plačiai taikoma ir pagal ją lengva skaičiuoti ⁽⁶⁾. Komisija šį metodą nurodė savo „Geresnio reglamentavimo gairėse“ ir patarė: „Numatoma poveikio svarba turėtų būti įvertinta atsižvelgiant į pokyčius nuo pradinės reikšmės“ ⁽⁷⁾,
- pažanga apskaičiuota nuo nulio tikslinės reikšmės, įtrauktos į Komisijos PVA, link ⁽⁸⁾. Nurodyti skaičiai skiriasi nuo skaičių, pateiktų pirmiau nurodytoje pirmoje įtraukoje, nes jie yra pagrįsti Komisijos atlikta rodiklių atranka ir buvo paprastai apskaičiuojami paskutinį faktinį rezultatą dalijant iš tikslinės reikšmės, neatsižvelgiant į pradinę reikšmę. Šie skaičiai taip pat apėmė pažangos siekiant tikslinės reikšmės procentinių dydžių prognozes, kurios nustatytos daug didesnės dviem programoms – *Sanglaudos fondo* (SF) ir Europos regioninės plėtros fondo (ERPF). Tai paaiškina didžiąją dalį skirtumo tarp mūsų apskaičiavimų pagal programų ataskaitas ir apskaičiavimų, atliktų bendruoju lygmeniu pagal PVA.

3.1 langelyje parodyti šių dviejų pažangos skaičiavimo būdų skirtumai.

3.1 langelis Skirtingi pažangos apskaičiavimo būdai					
	Pradinė rodiklio reikšmė	Faktinis rezultatas	Tikslinė reikšmė	Pažanga	Pažanga (%)
Apskaičiuota pažanga siekiant tikslinės reikšmės, palyginti su pradine reikšme	40	70	100	30	$30/(100-40) = 50\%$
Apskaičiuota pažanga siekiant tikslinės reikšmės, palyginti su nuliu	40	70	100	70	$70/100 = 70\%$

Šaltinis: EAR.

3.10. Pažangos nuo pradinių reikšmių procentiniai dydžiai yra programos, kurios būtini duomenys buvo pateikti programos ataskaitose, visų rodiklių vidurkiai. Mes manome, kad tokie vidurkiai turėtų suteikti naudingos informacijos apie programos veiksmingumą, jeigu visi programos rodikliai yra reikiamos kokybės. Nagrinėdami Komisijos PVA apskaičiavime vidutinę pasirinktų rodiklių siekimo pažangą. Taip pat apskaičiavome kiekvienos DFP išlaidų kategorijos svertinius vidurkius, remdamiesi 2014–2020 m. abiejų rūšių pažangos rodiklių finansiniu programavimu. Pažymime, kad tokia informacija gali būti ribota ir kad išsamų vaizdą apie veiksmingumą yra geriau susidaryti ji papildant kokybine informacija.

⁽⁴⁾ Pastaba: 2016 m. metinės ataskaitos 3 skyriaus 5 rekomendacijoje (3.77 dalyje) mes paprašėme Komisijos „nurodyti pagrindinėse veiksmingumo ataskaitose, ar jų turimomis žiniomis informacija apie veiksmingumą yra pakankamos kokybės“.

⁽⁵⁾ Pradinės reikšmės priklausė nuo informacijos prieinamumo, tačiau iš esmės jos buvo 2014 m. sausio 1 d. turėti atitinkamo programos aspekto duomenys.

⁽⁶⁾ Pavyzdžiui, žr. „Likusios distancijos iki darnaus vystymosi tikslų (DVT) išmatavimas. EBPO šalių padėties įvertinimas. 2017 m. birželio mėn., EBPO“, p. 15, 3 lentelė. Įvairių norminimo procedūrų privalumai ir trūkumai“.

⁽⁷⁾ Žr. Komisijos tarnybų darbinį dokumentą „Geresnio reglamentavimo gairės“, SWD(2017) 350 final, 2017 7 7, p. 26.

⁽⁸⁾ Kaip paaiškinta PVA, „Metodinė pastaba“, p. 2.

3.11. Informacijos apie veiksmingumą prieinamas skyrėsi priklausomai nuo programos valdymo būdo. Komisijos pagal tiesioginį valdymą valdomų programų naujausi turimi duomenys paprastai buvo 2017 m. pabaigos duomenys. Naujausi valstybių narių pateikti duomenys, susiję su pagal pasidalijamąjį valdymą valdomomis programomis, paprastai buvo 2016 m. pabaigos duomenys. Pagal netiesioginį valdymą valdomų programų duomenys daugiausia buvo 2017 arba 2016 m. duomenys, tačiau kai kuriais atvejais jie buvo 2015 m. arba net senesni. Apskritai, mūsų imtyje naujausi turimi duomenys buvo 2016 m. 42 % atvejų ir 2017 m. 48 % atvejų.

3.12. Nors numatoma veiksmingumo rodiklių pažanga nuo 2014 iki 2020 m. dauguma atvejų nėra tiesinė, jeigu taip būtų, ji sudarytų 43 % 2016 m. ir 57 % 2017 m. ⁽⁹⁾. Apskritai, iš Komisijos pateiktų duomenų matyti, kad įgyvendinant programas pasiekti rezultatai gana daug skiriasi ir buvo padaryta vidutinė bendra pažanga (žr. 3.2 langelį).

3.2 langelis Bendra 22 programų imtis. Pažanga, remiantis ES biudžeto veiksmingumo rodikliais				
DFP išlaidų kategorija	Rodiklių skaičius		Vidutinė pažanga siekiant tikslo, apskaičiuota taikant skirtingas metodologijas (žr. 3.9 dalį)	
	Iš viso	Pažanga, palyginti su išmatuojama pradine reikšme	remiantis programų ataskaitomis	remiantis PVA
1a. Konkurencingumas augimui ir užimtumui skatinti	147	57	46 %	71 %
1b. Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda	87	60	31 %	40 %
2. Gamtos ištekliai	105	54	31 %	51 %
3. Saugumas ir pilietybė	74	48	49 %	64 %
4. Europos vaidmuo pasaulyje	65	49	49 %	68 %
Specialios priemonės	2	1	100 %	100 %
Iš viso	480	269		

Pastaba. Kadangi nebuvo duomenų, į pažangos siekiant tikslinės reikšmės svertinio vidurkio skaičiavimus nebuvo įtrauktas EŽŪGF ir ESSF (tiek skaičiavimo remiantis programų ataskaitomis, tiek PVA atveju).

Šaltinis: EAR.

1a išlaidų kategorija. Iš rodiklių matyti, kad padaryta nemaža pažanga įgyvendinant programą „Erasmus+“ ir ESIF programą ir nedidelė pažanga įgyvendinant programą „Horizontas 2020“ ir Europos infrastruktūros tinklų priemonę

3.13. Mes išanalizavome keturių iš 23 DFP 1A išlaidų kategorijos „Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti“ programų rodiklius (taip pat žr. 5 skyrių):

- įvertinta bendrosios mokslinių tyrimų ir inovacijų programos („Horizontas 2020“) pažanga buvo nedidelė – 40 % (žr. 3.3 langelį). Komisijos PVA išreikšta žinia apie padarytą pažangą buvo pozityvesnė. Remdamiesi septyniais Komisijos PVA pasirinktais rodikliais, mes apskaičiavome, kad vidutinis pažangos siekiant tikslo rodiklis sudarė 73 %,

⁽⁹⁾ Atitinkamai po trejų ir ketverių metų iš septynerių metų.

- kadangi nebuvo duomenų, buvo neįmanoma įvertinti Europos infrastruktūros tinklų priemonės (EITP) pažangos pagal 31 iš 44 rodiklių. Iš kitų rodiklių buvo matyti nedidelė 37 % pažanga. PVA skaičiai parodo tik susitarimų dėl dotacijų verčių sumą, t. y. biudžeto lėšų panaudojimą, o ne veiksmingumą,
- Komisijos PVA Sąjungos švietimo, mokymo, jaunimo ir sporto programa („Erasmus+“) buvo įvertinta 100 %. Tačiau atliekant šį vertinimą faktiniai rezultatai buvo lyginami su 2017 m. tarpine reikšme, o ne 2020 m. tiksline reikšme. Vertinant pažangą, palyginti su 69 % pradine reikšme, buvo remiamasi 26 rodikliais, pagal kuriuos ją buvo galima apskaičiuoti,
- Europos strateginių investicijų fondo (ESIF) tikslas yra iki 2020 m. sutelkti 500 milijardų eurų investicijų. Faktinis 2017 m. skaičius buvo 256,3 milijardo eurų. PVA rezultatai buvo palyginti su 315 milijardų eurų 2018 m. vidurio tiksline reikšme, iš pradžių nustatyta pirmiems trejiems veiklos metams. PVA pasirinkti šeši rodikliai parodė, kad 2017 m. tarpinės tikslinės reikšmės buvo pasiektos 100 % ⁽¹⁰⁾.

3.3 langelis DFP 1a išlaidų kategorija. Pažanga, remiantis ES biudžeto veiksmingumo rodikliais				
Programa	Rodiklių skaičius		Vidutinė pažanga siekiant tikslo, apskaičiuota taikant skirtingas metodologijas (žr. 3.9 dalį)	
	Iš viso	Pažanga, palyginti su išmatuojama pradine reikšme	remiantis programų ataskaitomis	remiantis PVA
„Horizontas 2020“	52	13	40 %	73 %
EITP	44	13	37 %	23 %
„Erasmus+“	38	26	69 %	100 %
ESIF	13	5	82 %	100 %
Iš viso	147	57		
Svertinis vidurkis			46 %	71 %

Šaltinis: EAR.

1b išlaidų kategorija. Rodikliai rodo palyginti mažą pažangą Sanglaudos srityje dėl vėlyvos programų pradžios

3.14. Nors apskaičiuota procentinė pažanga nuo pradinių reikšmių (31 %) buvo gana žema, pagal Komisijos PVA mūsų apskaičiuotas skaičius (40 %) parodė vidutinę pažangą DFP 1B išlaidų kategorijoje „Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“, kai buvo skaičiuojama įtraukiant prognozę, o ne faktinius duomenis. Šiuos rezultatus iš esmės paaiškina vėlyvas teisės aktų priėmimas ir tolesnis vėlavimas įgyvendinti sanglaudos programas, t. y. SF, ERPF ir Europos socialinį fondą (ESF). Ši išlaidų kategorija apima keturias programas (taip pat žr. 6 skyrių), kurios visos buvo įtrauktos į mūsų imtį:

- SF ir ERPF rodikliai parodė nedidelę pažangą taip pat ir dėl to, kad buvo pranešami tik visiškai įgyvendintų operacijų ⁽¹¹⁾ rezultatai. NET ir įtraukiant prognozes, kurių šaltinis nėra paaiškintas, remiantis Komisijos PVA mūsų apskaičiuotas skaičius parodė tik vidutinę 35 % pažangą SF atveju ir 34 % pažangą ERPF atveju (žr. 3.4 langelį).

⁽¹⁰⁾ Pastaba. Kad apskaičiuotume pažangą, palyginti su pradine reikšme, laikėme, kad rodikliai buvo lygūs nuliui, nors ši informacija į programų ataskaitas nebuvo įtraukta.

⁽¹¹⁾ Vyksta atitinkamo teisės akto dalinis keitimas, siekiant leisti teikti iš dalies įgyvendintų veiksmų ataskaitas.

- ESF atveju apskaičiuota 75 % procentinė pažanga nuo pradinių reikšmių galėjo būti apskaičiuota tik remiantis trimis iš 13 rodiklių. Skaičius, kurį mes apskaičiavome remdamiesi Komisijos PVA ⁽¹²⁾, buvo žemesnis ir sudarė 55 %.
- Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo atveju mes apskaičiavome vidutinę 39 % procentinę pažangą nuo pradinių reikšmių tik vienam konkrečiojo tikslo rodikliui, kuriuo matuojamas „Asmenų, gaunančių paramą iš fondo, skaičius“. Mūsų bendra 50 % procentinė pažanga buvo didesnė, nes pagal vieną bendrojo tikslo rodiklį „Žmonės, kuriems kyša skurdo arba socialinės atskirties rizika“ buvo padaryta 61 % pažanga.

3.4 langelis DFP 1b išlaidų kategorija. Pažanga, remiantis ES biudžeto veiksmingumo rodikliais				
Programa	Rodiklių skaičius		Vidutinė pažanga siekiant tikslo, apskaičiuota taikant skirtingas metodologijas (žr. 3.9 dalį)	
	Iš viso	Pažanga, palyginti su išmatuojama pradine reikšme	remiantis programų ataskaitomis	remiantis PVA
ERPF	50	42	13 %	34 %
ESF	13	3	75 %	55 %
SF	22	13	26 %	35 %
Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondas	2	2	50 %	100 %
Iš viso	87	60		
Svertinis vidurkis			31 %	40 %

Šaltinis: EAR.

2 išlaidų kategorija. Remiantis rodikliais buvo neįmanoma nustatyti pažangos pagal daugumą išlaidų srityje „Gamtos išteklių“

3.15. 2 išlaidų kategorijos „Gamtos išteklių“ pagal slankųjį vidurkį apskaičiuota vidutinė pažanga, remiantis mūsų imtimi, buvo 31 % (žr. 3.5 langelį) – mažiausia iš visų DFP išlaidų kategorijų kartu su DFP 1b išlaidų kategorija. ES įgyvendina savo politiką pagal DFP 2 išlaidų kategoriją vykdydama penkias programas (taip pat žr. 7 skyrių), kurių didžiausias keturias mes įtraukėme į savo imtį:

- Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) atveju, iš esmės dėl kiekybinių tikslų nebuvimo, mes galėjome apskaičiuoti tik vieno iš 27 rodiklių, įtrauktų į programos ataskaitą, pažangą nuo pradinių reikšmių. Vienas susijęs rodiklis – „(EŽŪGF+EŽŪFKP) išlaidų, apie kurias yra statistinių duomenų arba dėl kurių atlikti 100 % tikrinimai, procentinė dalis“ – nėra pakankamas, kad būtų galima susidaryti reprezentatyvų vaizdą apie programos pasiekimus. EŽŪGF tenka keturi penktadaliai 2 išlaidų kategorijos išlaidų.

⁽¹²⁾ Pagal penkis rodiklius.

- *Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) atveju pažanga buvo 28 %, remiantis 24 rodikliais. Daugeliu atvejų šis skaičius atspindėjo tik rezultatus, pasiektus pirmais įgyvendinimo metais. Naujausi duomenys buvo 2016 metų, ir didžioji dauguma kaimo plėtros programų, kurias vykdydamos valstybės narės ir regionai įgyvendina EŽŪFKP, buvo pradėtos 2015 m. Pažanga buvo didesnė 10 rodiklių, kuriuos Komisija pasirinko įtraukti į PVA, atveju.*
- *Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo (EJRŽF) programą ir Aplinkos ir klimato politikos programą (LIFE), kurių pažangą, palyginti su pradine reikšme, galėjome apskaičiuoti pagal daugiau kaip pusę rodiklių. Rezultatas buvo toks: EJRŽF – 58 % (remiantis aštuoniais iš 15 rodiklių) ir LIFE – 77 % (remiantis 21 iš 33 rodiklių).*

3.5 langelis DFP 2 išlaidų kategorija. Pažanga, remiantis ES biudžeto veiksmingumo rodikliais				
Programa	Rodiklių skaičius		Vidutinė pažanga siekiant tikslo, apskaičiuota taikant skirtingas metodologijas (žr. 3.9 dalį)	
	Iš viso	Pažanga, palyginti su išmatuojama pradine reikšme	remiantis programų ataskaitomis	remiantis PVA
EŽŪGF	27	1	N. d.	N. d.
EŽŪFKP	30	24	28 %	51 %
EJRŽF	15	8	58 %	33 %
LIFE	33	21	77 %	89 %
Iš viso	105	54		
Svertinis vidurkis, išskyrus EŽŪGF			31 %	51 %

Pastaba. Dėl duomenų trūkumo į pažangos siekiant tikslinės reikšmės svertinio vidurkio skaičiavimus nebuvo įtrauktas EŽŪGF (tiek skaičiavimo remiantis programos ataskaitomis, tiek PVA atveju).

Šaltinis: EAR.

3 išlaidų kategorija. Iš rodiklių matyti, kad įgyvendinant dvi programas padaryta nemaža pažanga, vieną – nedidelę pažangą, ir dar vieną – atsiliekama

3.16. Mes atrinkome keturias iš vienuolikos programų pagal DFP 3 išlaidų kategoriją „Saugumas ir pilietybė“ (taip pat žr. 8 skyrių): Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondas, Vidaus saugumo fondas, Maistas ir pašaras bei Kūrybiškos Europos programa. Jų bendra svertinė vidutinė pažanga, palyginti su pradine reikšme, iš esmės buvo priimtina – 49 % (žr. 3.6 langelį).

3.17. Vidutinė pažanga, kai ji galėjo būti apskaičiuota, naudojant 2017 m. duomenis, leidžia manyti, kad tiek Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondas (53 %), tiek Vidaus saugumo fondas (56 %) buvo vykdomi pagal planą. Kūrybiškos Europos programos pažanga buvo vidutinė (41 %), tuo tarpu vykdant Maisto ir pašarų programą, regis, buvo vėluojama (20 % pažanga).

3.6 langelis DFP 3 išlaidų kategorija. Pažanga, remiantis ES biudžeto veiksmingumo rodikliais				
Programa	Rodiklių skaičius		Vidutinė pažanga siekiant tikslo, apskaičiuota taikant skirtingas metodologijas (žr. 3.9 dalį)	
	Iš viso	Pažanga, palyginti su išmatuojama pradine reikšme	remiantis programų ataskaitomis	remiantis PVA
Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondas	23	20	53 %	60 %
Vidaus saugumo fondas	20	19	56 %	55 %
Maistas ir pašarai	7	2	20 %	81 %
Programa „Kūrybiška Europa“	24	7	41 %	84 %
Iš viso	74	48		
Svertinis vidurkis			49 %	64 %

Šaltinis: EAR.

4 išlaidų kategorija. Rodikliai rodo bendrą priimtina programų „Europos vaidmuo pasaulyje“ pažangą

3.18. Mes išnagrinėjome keturias iš 15 programų pagal DFP 4 išlaidų kategoriją „Europos vaidmuo pasaulyje“: Vystomojo bendradarbiavimo priemonę (VBP), Europos kaimynystės priemonę (EKP), Pasirengimo narystei pagalbos priemonę (PNPP II) ir Humanitarinę pagalbą (taip pat žr. 9 skyrių). Svertinė vidutinė pažanga, palyginti su pradine reikšme, iš esmės buvo priimtina (49 %) (49 iš visų 65 programų, kurių rodiklius buvo galima apskaičiuoti, duomenys pateikiami **3.7 langelyje**).

3.19. Komisijos PVA pateiktas daug aukštesnis visų programų, išskyrus vystomojo bendradarbiavimo priemonę (VBP), pažangos lygis dėl rodiklių pasirinkimo. VBP atveju Komisija išimties tvarka apskaičiavo siekiant tikslinės reikšmės padarytą pažangą, lygindama ją su pradine reikšme, tačiau nepaaiškina PVA, kad naudojo šią metodiką.

3.7 langelis DFP 4 išlaidų kategorija. Pažanga, remiantis ES biudžeto veiksmingumo rodikliais				
Programa	Rodiklių skaičius		Vidutinė pažanga siekiant tikslo, apskaičiuota taikant skirtingas metodologijas (žr. 3.9 dalį)	
	Iš viso	Pažanga, palyginti su išmatuojama pradine reikšme	remiantis programų ataskaitomis	remiantis PVA
VBP	11	11	50 %	31 %
EKP	24	18	46 %	79 %
PNPP II	19	11	41 %	94 %
Humanitarinė pagalba	11	9	67 %	93 %
Iš viso	65	49		
Svertinis vidurkis			49 %	68 %

Šaltinis: EAR.

Specialios priemonės. Nepakankama informacija apie pasiektą pažangą

3.20. Iš programų ataskaitų matyti, kad dviejų DFP 2014–2020 m. specialių priemonių tikslinės reikšmės buvo pasiektos, nors tai nėra pagrįsta:

- Europos Sąjungos solidarumo fondo (ESSF) atveju Komisija laikėsi nuomonės, kad 2017 m. tikslinė reikšmė buvo pasiekta taikant priemonių derinį, kuris apėmė 100 % krizės paveiktų gyventojų. Tačiau į 2018 m. gegužės mėn. paskelbtas ataskaitas įtrauktame pranešime apie faktinius rezultatus pateikiama tik nedaug informacijos apie keturias iš dešimties paraiškų dėl paramos, kurios buvo gautos 2017 m.,
- panaudojus Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondo (EGF) lėšas, ataskaitose buvo nurodyta, kad į darbo rinką buvo reintegruota 57 % atleistų darbuotojų, t. y. buvo viršyta 50 % tikslinė reikšmė. Tačiau į teisės aktą įtrauktas tikslas ⁽¹³⁾ buvo kitoks, nes teisės akte kalbama apie „paramos gavėjus, randančius tvary darbą kuo greičiau <...>“.

3.8 langelis
Specialios priemonės. Specialios priemonės – pažanga, remiantis ES biudžeto veiksmingumo rodikliais

Programa	Rodiklių skaičius		Vidutinė pažanga siekiant tikslo, apskaičiuota taikant skirtingas metodologijas (žr. 3.9 dalį)	
	Iš viso	Pažanga, palyginti su išmatuojama pradine reikšme	remiantis programų ataskaitomis	remiantis PVA
ESSF	1	0	N. d.	N. d.
EGF	1	1	100 %	100 %
Iš viso	2	1		
Svertinis vidurkis, išskyrus ESSF			100 %	100 %

Pastaba. Dėl duomenų trūkumo į pažangos siekiant tikslinės reikšmės svertinio vidurkio skaičiavimus nebuvo įtrauktas ESSF (tiek skaičiavimo remiantis programos ataskaitomis, tiek PVA atveju).

Šaltinis: EAR.

B skirsnis. Iš rodiklių ne visada buvo galima susidaryti gerą faktinės pažangos vaizdą

3.21. Šiame skirsnyje daugiausia dėmesio skiriame trūkumams, kuriuos nustatė Komisijos pateiktoje informacijoje apie veiksmingumą. Teisės aktuose, kuriais grindžiamos 2014–2020 m. DFP programos, apibrėžiami veiksmingumo rodikliai, kuriuos Komisija turi pateikti ataskaitose.

⁽¹³⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1309/2013 dėl Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondo (2014–2020 m.), kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1927/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 855).

Daug rodiklių nebuvo gerai pasirinkta

Dauguma rodiklių buvo orientuota į indėlius ir išdirbius, o ne į rezultatus ir poveikį

3.22. Vykdamas veiksmingumo stebėjimą reikia sekti programos *indėlius*, *išdirbius*, rezultatus ir poveikį (žr. **3.1 lentelę**). Indėlių ir išdirbių rodikliai yra svarbūs vykdamas kasdienį viešųjų išlaidų valdymo programų valdymą. Rezultatų ir poveikio rodikliai yra naudingesni vertinant pažangą siekiant programos tikslų, todėl jie yra tinkamesni aukšto lygio ataskaitoms, pavyzdžiui, programų ataskaitoms.

3.1 lentelė. Indėliai, išdirbiai, rezultatai ir poveikis		
	Rodiklio apibrėžtis	Aiškinajamieji rodiklių pavyzdžiai iš programų ataskaitų
Indėliai	Programai įgyvendinti skirti finansiniai, žmogiškieji ir materialieji ištekčiai	<ul style="list-style-type: none"> — Visos investicijos į energijos taupymą ir vartojimo efektyvumą (EŽŪFKP) — Visų atsietų <i>tiesioginių išmokų</i> (EŽŪGF) % — Investicijų į bendro intereso projektus apimtis (EITP)
Išdirbiai ⁽¹⁾	Konkretūs intervencinių priemonių rezultatai	<ul style="list-style-type: none"> — Intervencinių priemonių, kuriomis siekiama remti 7-osios aplinkos veiksnių programos (LIFE) įgyvendinimą, skaičius — Bendras naujų arba pagerintų tramvajų ir metro linijų ilgis (ERPF) — Mokinių, studentų ir stažuotojų, dalyvaujančių Programoje, skaičius, suskirstytas pagal šalis, sektorius, veiksmus ir lytį („Erasmus+“)
Rezultatai	Tiesioginis intervencinės priemonės poveikis – visų pirma tiesioginiams adresatams	<ul style="list-style-type: none"> — Darbo vietų, sukurtų įgyvendinant LEADER projektus, skaičius (EŽŪFKP) — Sumažėjęs metinis viešuosiuose pastatuose suvartotos pirminės energijos kiekis (ERPF) — Patento paraiškos ir suteikti patentai ateities ir besiformuojančių technologijų srityje („Horizontas 2020“)
Poveikis	Numatytas intervencinės priemonės rezultatas, kalbant apie jos poveikį platesnei ekonomikai / visuomenei, o ne tik tiesiogiai su intervencine priemone susijusiai ekonomikai / visuomenei	<ul style="list-style-type: none"> — ES žemės ūkio produktų eksporto į pasaulio rinką dalis (EŽŪGF) — ES akvakultūros produkcijos vertė (EJRŽF) — Atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalis bendrame galutiniame energijos suvartojime (SF)

⁽¹⁾ Apibrėžtys „Išdirbis“, „Rezultatas“ ir „Poveikis“ pateikiamos Sąjungos bendrajam biudžetui taikomo *finansinio reglamento* (2018 m. liepos mėn.) 2 straipsnyje ir Geresnio reglamentavimo gairių (SWD(2017) 350 *final*) p. 49.

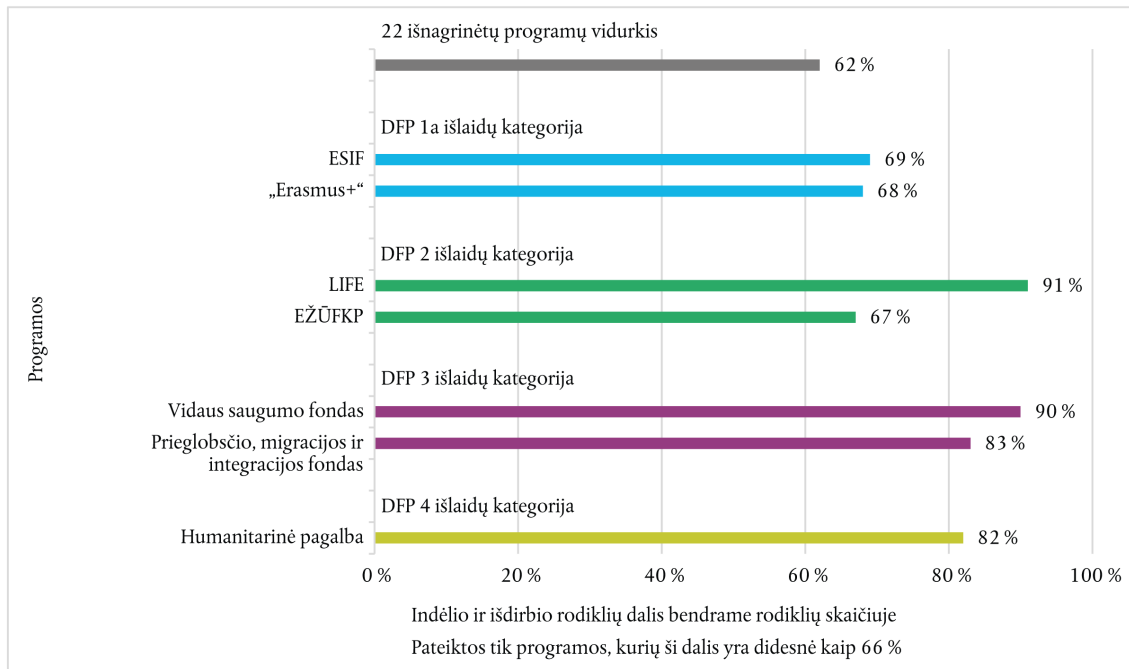
Šaltinis: EAR.

3.23. Mūsų analizė rodo, kad daugiau kaip 60 % rodiklių, įtrauktų į programų ataskaitas, buvo indėlio arba išdirbio rodikliai ⁽¹⁴⁾ (žr. **3.9 langelį**). Dėl šio indėlio ir išdirbio rodiklių vyravimo pateikiamos informacijos apie pažangą siekiant tikslų nauda yra ribota ⁽¹⁵⁾.

⁽¹⁴⁾ Kai kuriais atvejais mūsų rodiklių klasifikacija skyrėsi nuo Komisijos naudojamos arba atitinkamame ES teisės akte nustatytos klasifikacijos.

⁽¹⁵⁾ EBPO Viešojo valdymo direktorato Viešojo valdymo komiteto išleistame dokumente „EBPO rezultatais grindžiamo biudžeto sudarymo gerosios praktikos pavyzdžiai“ (GOV/PGC/SBO(2018)7, 2018 m. lapkričio 23 d.) taip pat atkreipiamas dėmesys į šį klausimą. „3 gerosios praktikos pavyzdys“ apima: „Vyriausybė naudoja veiksmingumo rodiklių derinį, kad suderintų poreikį išmatuoti ilgesnio laikotarpio politikos rezultatus su poreikiu stebėti pažangą trumpesniu laikotarpiu“.

3.9 langelis
Didelis indėlio ir išdirbio rodiklių santykis

Šaltinis: EAR.

Kai kurie veiksmingumo rodikliai nebuvo aiškiai susieti su ES išlaidomis

3.24. Viena iš pagrindinių programos ataskaitų funkcijų yra „teikti informaciją pagal kiekvieną išlaidų programą apie <...> programos veiklos rezultatų srityje padarytą pažangą <...> ir programos indėlį įgyvendinant pagrindinę ES politiką ir tikslus“ ⁽¹⁶⁾. Šis tikslas geriausiai pasiekiamas naudojant rezultatų ir poveikio rodiklius, kurie yra glaudžiai susieti su programos tikslais ir kuriems minėta ES programa gali turėti reikšmingą poveikį ⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁶⁾ COM(2018) 600, 2018 m. gegužės mėn.: 2019 finansinių metų Europos Sąjungos bendrojo biudžeto projektas, darbinio dokumento I dalis, programų veiklos išlaidų ataskaitos, p. 5.

⁽¹⁷⁾ Atitinkamai atvejais, taip pat pateikiant kartu su išlaidomis nesusijusią politiką (pavyzdžiui, pasinaudojant ES reglamentu).

3.25. Nustatėme atvejų, kai naudojami rodikliai buvo visiškai netinkami ES išlaidų poveikiui įvertinti (žr. **3.2 lentelę**). Kai kuriais atvejais programos ataskaitose net buvo pabrėžiama tai, kad programos neturėjo poveikio rodikliams ⁽¹⁸⁾.

3.2 lentelė.
Rodiklių, neiškiai susietų su ES išlaidomis ir tikslais, pavyzdžiai

Programa	Nustatytas tikslas	Rodiklis	Analizė
Humanitarinė pagalba	Suteikti laikiną pagalbą ir paramą žmonėms trečiojoje šalyje, nukentėjusiems nuo gaivalinių nelaimių ar žmogaus sukeltų katastrofų, ir juos apsaugoti, siekiant patenkinti dėl šių įvairių situacijų atsiradusius humanitarinius poreikius.	Žūčių dėl gaivalinių nelaimių skaičius	Vienintelis rodiklis, kurį labai tiesiogiai veikia programos įgyvendinimas
EŽŪGF	Teikti Komisijai pakankamą patikinimą, kad valstybės narės įdiegė valdymo ir kontrolės sistemas <...>, siekiant apsaugoti ES finansinius interesus.	Išlaidų (EŽŪGF ir EŽŪFKP), kurių statistiniai duomenys yra arba kurios yra patikrintos 100 %, procentinė dalis.	Tikslas ir rodiklis nėra tiesiogiai susiję su programos rezultatais

Šaltinis: EAR.

Nėra tam tikrų kai kurių programos tikslų aspektų rodiklių

3.26. Programų ataskaitos yra hierarchinės struktūros, pagal kurią tikslai išdėstyti dviem pakopomis: aukštesnio lygmens „bendrų tikslų“ ir žemesnio lygmens „konkrečių tikslų“ ⁽¹⁹⁾. Kiekvienam tikslui (bendram arba konkrečiam) yra nustatytas bent vienas ir paprastai daugiau kaip vienas rodiklis. Daugeliu atvejų bendrų ir konkrečių rodiklių sąsajos yra aiškios, tačiau jos nėra aiškiai nurodytos programų ataskaitose. Kai kurie konkretūs tikslai gali būti susieti su daugiau kaip vienu bendru tikslu, ir atvirkščiai.

3.27. Mūsų peržiūrai atrinktų 22 programų ataskaitų analizė parodė, kad rodiklis neapėmė kai kurių tikslų aspektų, pavyzdžiui:

- SF: 4 konkrečiam tikslui („Tvaraus transporto propagavimas ir kliūčių pagrindinėse tinklo infrastruktūros dalyse šalinimas“) buvo nustatyti šeši rodikliai, tačiau nė vienas nebuvo skirtas „kliūčių pagrindinėse tinklo infrastruktūros dalyse šalinimui“;
- VBP: 1 konkrečiam tikslui („Skurdo mažinimas ir tvaraus ekonominio, socialinio ir aplinkosaugos srities vystymosi skatinimas“) buvo nustatyti penki rodikliai, tačiau nė vienas neapėmė „tvaraus <...> aplinkosaugos srities vystymosi“;
- ERPF: 9 konkrečiam tikslui („Socialinės įtraukties skatinimas, kova su skurdu ir bet kokia diskriminacija“) buvo nustatyti keturi rodikliai, susiję su socialine įtrauktimi, tačiau nė vienas iš jų nebuvo susijęs su kova su skurdu arba diskriminacija.

⁽¹⁸⁾ Pavyzdžiui, žr. šią dviejų Humanitarinės pagalbos programos bendrų konkrečių rodiklių („EM-DAT duomenų bazėje užregistruotų žūčių dėl gaivalinių nelaimių skaičius“ ir INFORM rodyklėje nurodytų, nelaimių atžvilgiu įvertintų kaip didelės rizikos, šalių skaičius“) išnašą: „Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad svarbi metinių rezultatų dalis ir šio rodiklio raida priklauso nuo išorės veiksnių, kurie visiškai nepriklauso nuo Komisijos. Konkretų humanitarinės pagalbos prisidėjimą prie šio rodiklio raidos sunku įvertinti.“

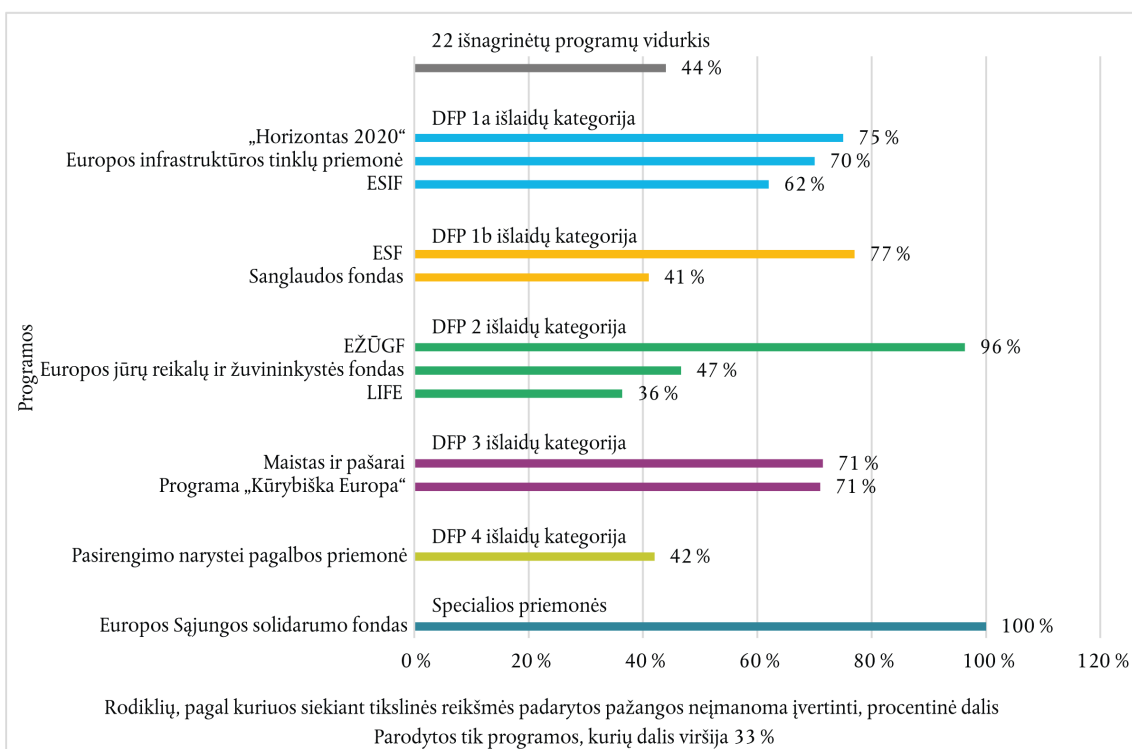
⁽¹⁹⁾ Visoms programoms nustatyti konkretūs tikslai. Tačiau kai kurioms programoms nėra nustatyta jokių bendrų tikslų.

Daugelio rodiklių atveju pažanga negalėjo būti apskaičiuota

3.28. A skirsnyje pateikėme mūsų nustatytus įvairių DFP išlaidų kategorijų pažangos procentinius dydžius. Tačiau, kaip matyti **3.10 langelyje**, buvo neįmanoma apskaičiuoti šio procentinio dydžio beveik pusei mūsų imtyje esančių rodiklių (44 %), daugiausia dėl to, kad:

- nebuvo konkrečios kiekybinės tikslinės reikšmės (pavyzdžiui, tikslinė reikšmė buvo apibrėžta kaip „didinti“, „išlaikyti“ ir pan.) ir (arba)
- nebuvo nurodyta pradinė reikšmė,
- nebuvo duomenų apie pasiektą pažangą,
- pradinė reikšmė, pasiektos pažangos duomenys ir tikslinė reikšmė nebuvo pateikiami tokia pačia forma.

3.10 langelis
Pažangos siekiant tikslinės reikšmės negalima apskaičiuoti beveik pusės rodiklių atveju

Šaltinis: EAR.

3.29. EŽŪGF ir „Horizontas 2020“ programos yra du programų pavyzdžiai, kai nebuvo įmanoma apskaičiuoti daugelio rodiklių pažangos procentinio dydžio (atitinkamai 26 iš 27 rodiklių ir 39 iš 52 rodiklių). ESSF programoje buvo tik vienas rodiklis ⁽²⁰⁾, kuriam dėl turimo didelio duomenų kiekio buvo neįmanoma apskaičiuoti pažangos.

3.30. Metinių tarpinių reikšmių dažnai nebuvo nustatyta. Jei tarpinės reikšmės buvo nustatytos, Komisijai kilo *abejonių* dėl jų naudojimo ⁽²¹⁾, nors mes jas laikėme svarbiomis atliekant veiksmingumo stebėjimą.

⁽²⁰⁾ „Gyventojų, kuriems buvo padėta įveikti krizę, kai dėl jos jų gyvenimo sąlygos pablogėjo, skaičius“.

⁽²¹⁾ Pavyzdžiui, REGIO GD MVA 11 priede pateikiamose veiksmingumo lentelėse nurodyta, kad „Kalbant apie tarpinių reikšmių skaičius, ištrauktus į šias lenteles, reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad jie yra tik orientaciniai įverčiai, kurie turėtų būti naudojami nepakankamo veiksmingumo atvejams nustatyti“.

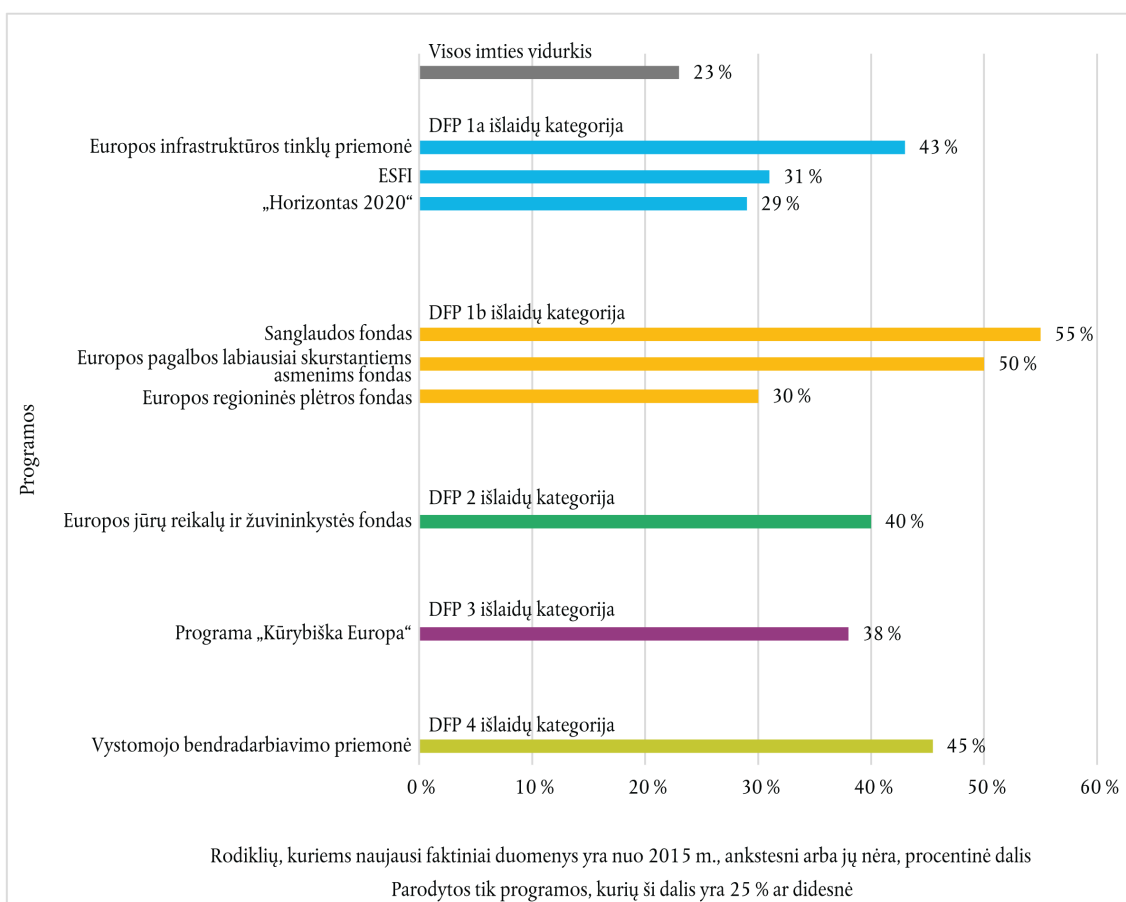
Kai kurių programų turimi duomenys buvo nepakankamos kokybės

Nebuvo daugelio kai kurių programų rodiklių duomenų po 2015 m. arba visai nebuvo duomenų apie pasiektą pažangą

3.31. Atkreipėme dėmesį į tai, kad prie kai kurių programų (žr. **3.11 langelį**) nebuvo pateikta daugiau kaip 25 % rodiklių duomenų po 2015 m. arba visai nebuvo pasiektos pažangos duomenų. Taip pat atkreipėme dėmesį į tai, kad į veiksmingumo sistemą buvo įtraukti tam tikri rodikliai, nepaisant žinomų problemų, susijusių su duomenų prieinamumu ⁽²²⁾.

3.32. Savo rekomendacijoje dėl 2017 finansinių metų *biudžeto įvykdymo patvirtinimo* Taryba pabrėžė poreikį „įtraukti atnaujintą informaciją apie veiksmingumą į veiklos rezultatų ataskaitas dėl pažangos, padarytos siekiant tikslų“ ⁽²³⁾. Analogiškai Europos Parlamentas savo 2017 m. biudžeto įvykdymo patvirtinimo rezoliucijoje paragino Komisiją „įtraukti naujausią informaciją apie veiksmingumą į veiksmingumo ataskaitas, įskaitant MVVRA, dėl pažangos, padarytos siekiant tikslų <...>“ ⁽²⁴⁾.

3.11 langelis
Daugeliui rodiklių nėra naujausių duomenų arba nėra faktinių duomenų

Šaltinis: EAR.

⁽²²⁾ Pavyzdžiui, vystomojo bendradarbiavimo priemonės (VBP) 1 tikslo 2 rodiklis „Pagal lytį suskirstytų moksleivių, pradedančių pradinio ugdymo įstaigos pirmą klasię ir pasiekiančių paskutinę klasię, proporcija“, kurios išnašoje nurodyta: „Vis dėlto reikėtų pažymėti, kad šiuo rodikliu dar negalima naudotis – metodika nenustatyta, nėra duomenų. Remiantis UNESCO, kuri yra lyderė švietimo apie DVT rodiklius srityje, prireiks 3–5 metų, kol bus galima naudoti šį rodiklį.“

⁽²³⁾ „Tarybos rekomendacija dėl patvirtinimo, kad Komisija įvykdė 2017 finansinių metų Europos Sąjungos bendrąjį biudžetą“, 3 skyriaus 3 dalis.

⁽²⁴⁾ „2017 m. biudžeto įvykdymo patvirtinimas: ES bendrasis biudžetas – Europos Komisija ir vykdomosios įstaigos“ P8_TA(2019) 0242 236 dalis.

Kitos duomenų kokybės problemos

3.33. Pažangos analizę dar labiau apsunkina keletas kitų duomenų kokybės problemų, pavyzdžiui:

- **reikšmingi rodiklio aprėpties pakeitimai, dėl kurių atsiranda pradinės reikšmės, duomenų apie pasiektą pažangą ir tikslinės reikšmės neatitikimų**, pavyzdžiui, Vystomojo bendradarbiavimo priemonės (VBP) 2 konkretaus tikslo 2 rodiklio „VBP lėšomis finansuojamų projektų, kuriais siekiama propaguoti demokratiją, teisinę valstybę, gerą valdymą ir pagarbą žmogaus teisėms valstybėse PVB paramos gavėjose, skaičius“ atveju. Bendroji RELEX informacinės sistemos (CRIS) kodų, naudojamų atrenkant duomenis šiam rodikliui, skaičius nuo 2016 m. gerokai padidėjo „siekiant apimti daugiau sektorių, įtrauktų į šį rodiklį“;
- **pradinė reikšmė, tarpinė reikšmė ir duomenų apie pasiektą pažangą pateikiami skirtinga forma, todėl neįmanoma įvertinti padarytos pažangos**, pavyzdžiui, programos „Horizontas 2020“ 8 ir 12 konkrečių tikslų 2 rodiklio atveju. Šių rodiklių rezultatai („patento paraiškų skaičius“) pateikiami ne tokia pat forma, kaip pradinė reikšmė ir tikslinė reikšmė; tai rodo „patento paraiškų skaičius 10 milijonų eurų finansavimo“;
- **pasenusios rodiklio pradinės reikšmės, dėl kurių gaunami nerealiūs rodiklių „pažanga siekiant tikslinės reikšmės“ ir „atotrūkis iki tikslinės reikšmės“ rezultatai**, pavyzdžiui, ERPF programos 1 bendro tikslo 3 rodiklio „Išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis“ atveju (taip pat naudojamos Sanglaudos fondo (SF) 1 bendro tikslo 1 rodikliui). Pavyzdžiui, planuojamo 20 % išmetamo ŠESD kiekio sumažinimo iki 2020 m. pradinė reikšmė yra 1990 m., tačiau, remiantis programos ataskaitomis, 19,8 % sumažinimas jau buvo pasiektas iki programų pradžios 2014 m.

Kai kuriose programose nustatyti tikslai nėra pakankamai reiklūs

3.34. Daugelyje programų (17 iš 22 tikrintų programų) buvo nustatyta tikslinių reikšmių, kurias laikėme nereikšmingomis. Kiek reikli yra tikslinė reikšmė galima spręsti remiantis profesine nuovoka. Nustatėme šias kategorijas, kurias vienareikšmiškai laikėme nereikšmingomis:

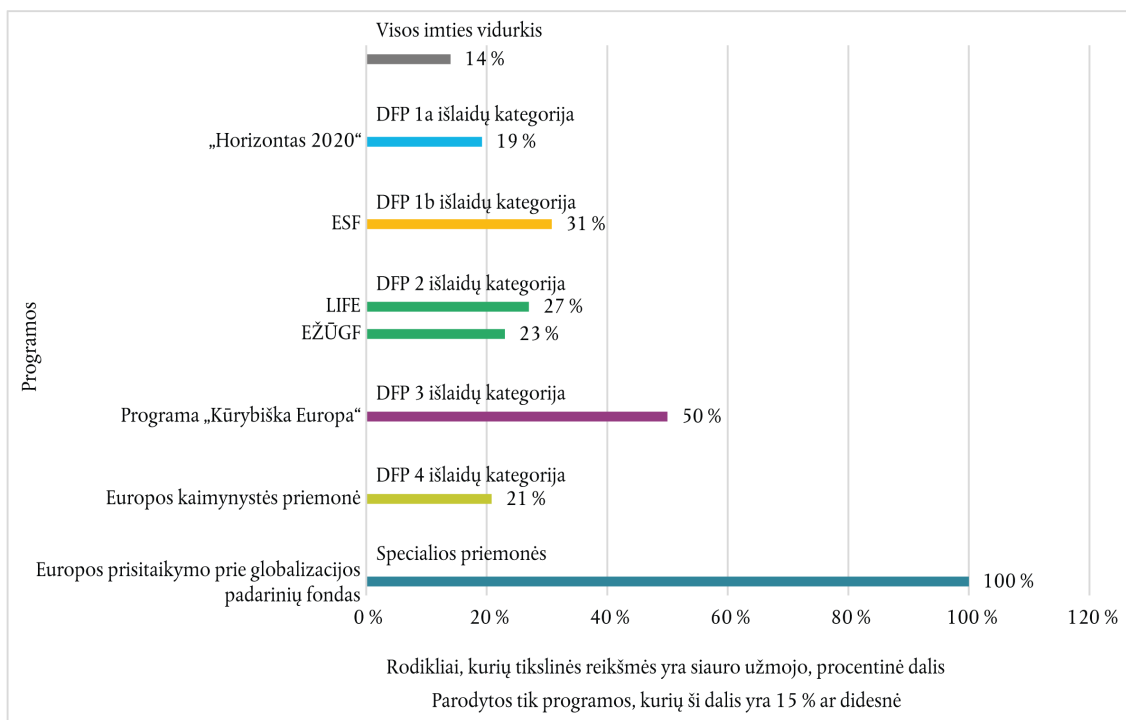
- 1) **tikslinės reikšmės, pasiektos per pirmuosius penkerius septynerių metų įgyvendinimo laikotarpio metus**: pavyzdžiui, EJRF rodiklis „ES žvejybos laivyno pelningumas pagal laivyno segmentą“, kurio tikslinė reikšmė, esant ES žvejybos laivyno grynajam vidutiniam pelno dydžiui 10–12 %, jau buvo pasiekta iki 2015 m.;
- 2) **ypač mažos tikslinės reikšmės**: pavyzdžiui, Sanglaudos fondo rodiklio „Bendras naujų geležinkelio linijų ilgis“ visam programavimo laikotarpiui nustatyta tikslinė reikšmė yra 64 km (TEN-T), t. y. maždaug 9 km per metus visai ES ⁽²⁵⁾;
- 3) **tikslinės reikšmės, atitinkančios pradinę reikšmę / artimos pradinei reikšmei**: Programos „Horizontas 2020“ rodiklio „Patento paraiškos ir suteikti patentai įvairių didelio poveikio ir pramoninių technologijų srityje“, skirto 5 konkrečiam tikslui „Pramonės pirmavimas“, nustatyta tikslinė reikšmė buvo net mažesnė už pradinę reikšmę ⁽²⁶⁾.

⁽²⁵⁾ Nors visuotinė ES tinklą sudaro daugiau kaip 138 000 km geležinkelio linijų.

⁽²⁶⁾ Pradinė reikšmė ir tikslinė reikšmė atitinkamai buvo 3,2 ir 3,0 patento paraiškų 10 milijonų eurų finansavimo.

3.35. **3.12 langelyje** pateiktos programos, kurioms nustatytų tokių rodiklių, kurių tikslinės reikšmės buvo nereiklios, dalis sudarė 15 % arba daugiau.

3.12 langelis
Kai kuriose programose daug nereiklių tikslinių reikšmių

Šaltinis: EAR.

2 dalis. Audito Rūmų veiksmingumo auditų rezultatai: pagrindinės išvados ir rekomendacijos

Įvadas

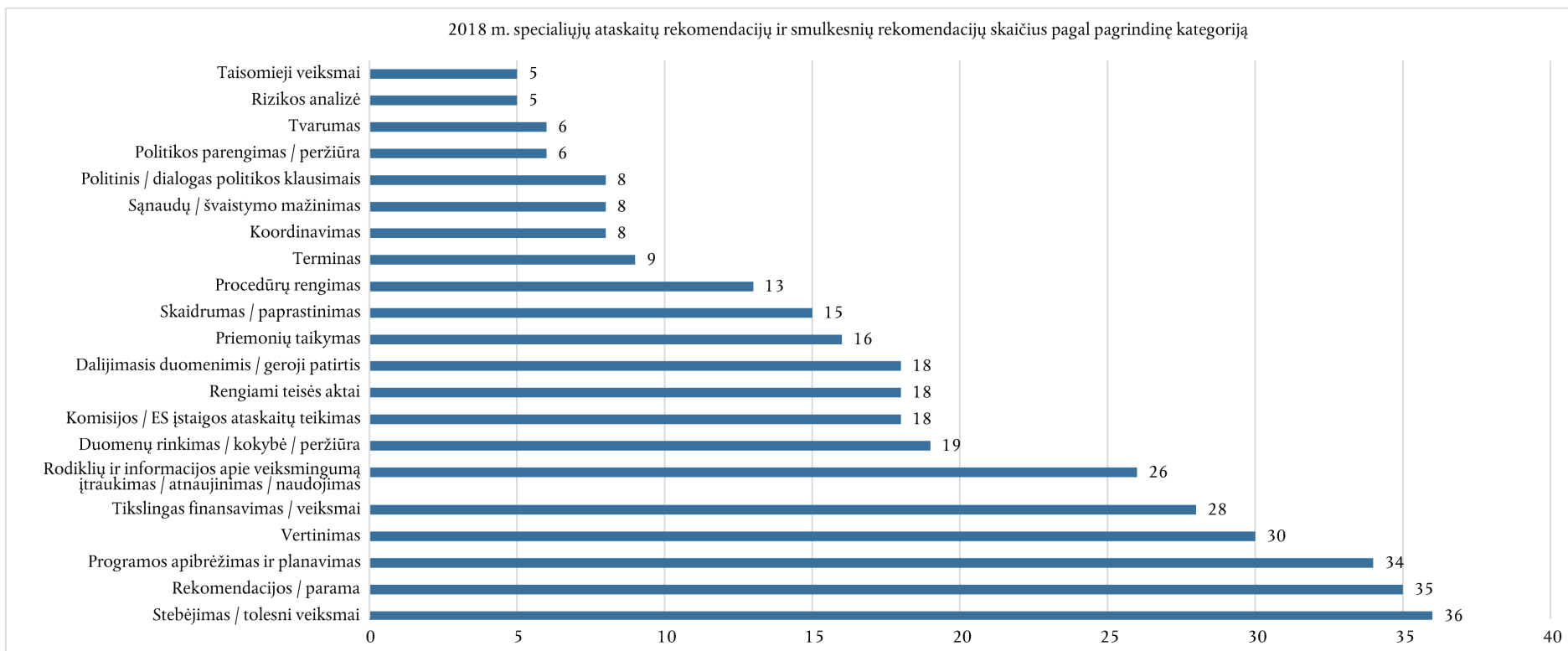
3.36. Kasmet paskelbiame nemažai specialiųjų ataskaitų, kuriose nagrinėjame, kaip tinkamai *patikimo finansų valdymo* principai buvo taikomi vykdam ES biudžetą. 2018 m. paskelbėme 35 specialiąsias ataskaitas⁽²⁷⁾ ⁽²⁸⁾. Jose buvo aptartos visos DFP išlaidų kategorijos⁽²⁹⁾ ir pateikta 380 rekomendacijų labai įvairiomis temomis (žr. **3.13 langelį**). Iš paskelbtų atsakymų į mūsų ataskaitų pastabas matyti, kad audituojami subjektai visiškai sutiko su 78 % mūsų rekomendacijų, palyginti su 68 % 2017 m. (žr. **3.14 langelį**). **3.2 priede** apibendrinamos mūsų 2018 m. specialiosiose ataskaitose valstybėms narėms skirtos rekomendacijos.

⁽²⁷⁾ <https://www.eca.europa.eu>

⁽²⁸⁾ Mūsų 2018 m. leidiniuose taip pat pateikiami devyni peržiūra grindžiami produktai: dvi padėties apžvalgos, šeši apžvalginiai pranešimai ir viena skubi atvejo apžvalga.

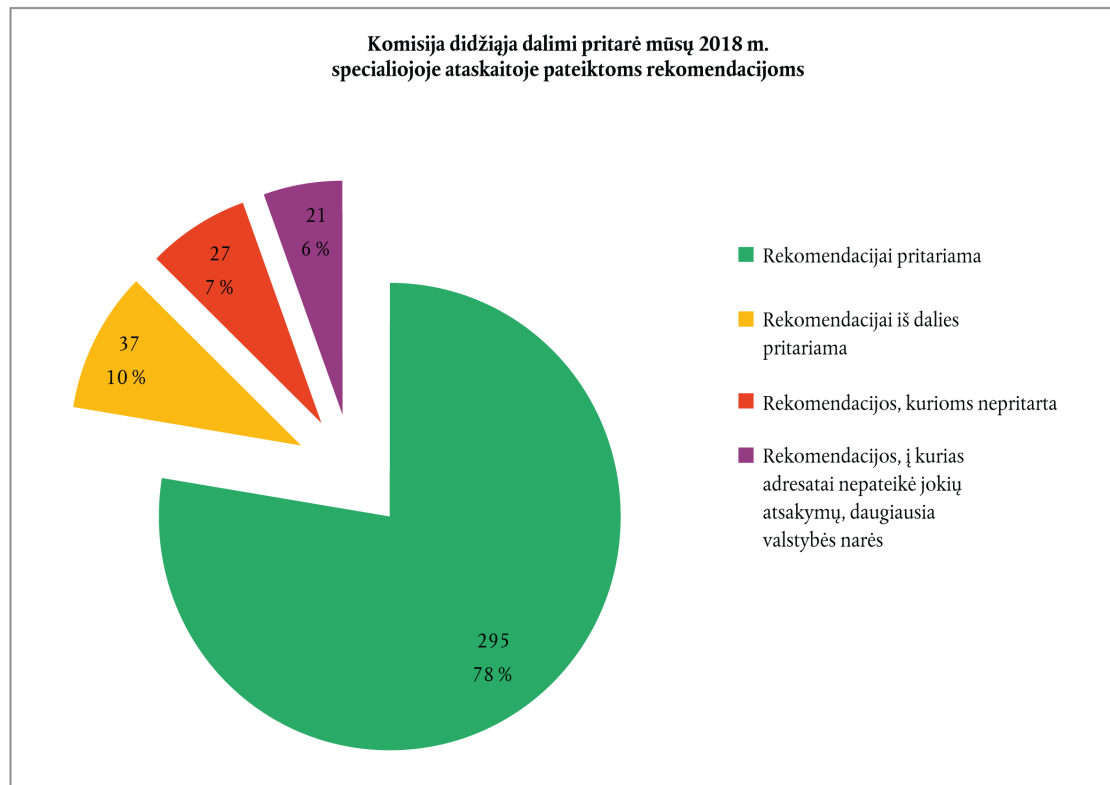
⁽²⁹⁾ 1a („Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui“), 1b („Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“), 2 („Tvarus augimas: gamtiniai išteklių“), 3 („Saugumas ir pilietybė“), 4 („Europos vaidmuo pasaulyje“), 5 („Administravimas“).

3.13 langelis
 Rekomendacijos apima labai įvairias temas

Šaltinis: EAR.

3.14 langelis
Mūsų audituojami subjektai priėmė didžiąją daugumą mūsų rekomendacijų

Šaltinis: EAR.

1a išlaidų kategorija „Konkurencingumas augimui ir užimtumui skatinti“ ir 1b išlaidų kategorija „Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“

3.37. 2018 m. paskelbėme dvylika specialiųjų ataskaitų dėl šių DFP išlaidų kategorijų⁽³⁰⁾. Norime atkreipti dėmesį į kai kurias pagrindines išvadas ir rekomendacijas, pateiktas keturiose iš šių ataskaitų.

a) Specialioji ataskaita Nr. 8/2018. ES parama produktyvioms investicijoms į įmones – daugiau dėmesio reikia skirti tvarumui

3.38. Nustatėme, kad vykdant audituotus projektus iš esmės buvo gauti planuoti išdirbiai ir dauguma atvejų išdirbiai vis dar egzistavo ir buvo naudojami. Tačiau penktadaliu atvejų pasiekti rezultatai ilgiau neišsilaikė. Padarėme išvadą, kad iš esmės tai buvo susiję su nepakankamu Komisijos ir nacionalinių / regioninių institucijų dėmesiu rezultatų tvarumui valdymo srityje programų ir projektų lygmenimis.

3.39. Rekomendavome, kad:

- Komisija atskirai išnagrinėtų, kokių priemonių valstybės narės imasi dėl projektų rezultatų tvarumo tuo metu, kai yra tvirtinamos *veiksmų programos*,
- valstybės narės pagerintų projektų atrankos procedūras ir kriterijus.

⁽³⁰⁾ Pastaba. Specialiosios ataskaitos, kuriose aptariami ES aplinkosaugos ir klimato srities veiksmai, yra įtrauktos 2 išlaidų kategoriją toliau.

b) Specialioji ataskaita Nr. 9/2018. Viešojo ir privatačio sektorių partnerystė ES

3.40. Nustatėme, kad, nors taikant VPSP metodą atsiranda galimybė greičiau įgyvendinti politiką, taip pat per visą VPSP sutarčių laiką užtikrinti gerą priežiūros lygį, ne visi audituoti ES remti VPSP projektai buvo veiksmingai valdomi ir ne visada buvo pasiekta pakankama ekonominė nauda. Dažnai nebuvo pasiekta galima audituotų VPSP projektų nauda, kadangi, panašiai kaip ir įgyvendinant projektus, kurių viešieji pirkimai vyksta įprastai, neišvengta vėlavimo ir išlaidų didėjimo, taip pat nepakankamai naudotasi projektų rezultatais. Be to, tinkamai neišnagrinėta galimybė taikant VPSP metodą pasiekti didesnę ekonominę naudą, taip pat neparengtos tinkamos VPSP metodo taikymo strategijos bei institucinės ir teisinės sistemos.

3.41. Rekomendavome Komisijai ir valstybėms narėms vengti skatinti intensyviau ir plačiau taikyti VPSP metodą, kol nebus išspręstos nustatytos problemos.

c) Specialioji ataskaita Nr. 12/2018. Placiajuostis ryšys ES valstybėse narėse

3.42. Nustatėme, kad nors placiajuosčio ryšio aprėptis ES apskritai gerėjo, pavyks pasiekti ne visus strategijos „Europa 2020“ tikslus. Nors visos valstybės narės parengė placiajuosčio ryšio strategijas, mūsų nagrinėtų strategijų tikslinės reikšmės ne visada atitiko strategijos „Europa 2020“ siektinas reikšmes. Be to, ne visos valstybės narės sukūrė tinkamą teisinę ir reglamentavimo aplinką, skirtą paslaugų teikėjų konkurencijai. Galiausiai, ne visuomet buvo tinkamai atsižvelgiama į placiajuosčio ryšio infrastruktūros kaimo ir priemiesčio vietovėse finansavimo poreikius.

3.43. Rekomendavome, kad:

- valstybės narės parengtų naujus planus, skirtus laikotarpiui po 2020 m.,
- Komisija paaiškintų, kaip turi būti taikomos *valstybės pagalbos* gairės ir padėtų valstybėms narėms skatinti placiajuosčio ryšio tiekėjų konkurenciją,
- Europos investicijų bankas vietovėse, kurioms labiausiai reikalinga viešojo parama, pirmiausia remtų mažus ir vidutinius projektus.

d) Specialioji ataskaita Nr. 17/2018. Lėšų panaudojimas

3.44. Jie nustatė, kad ir 2007–2013 m., ir 2014–2020 m. programavimo laikotarpiais dėl to, kad buvo pavėluotai priimtas teisinis pagrindas, buvo vėluojama priimti veiksmų programas. Tai turėjo grandininį poveikį paskirtų lėšų naudojimo pradžiai. Nors Komisijai ėmusis tam tikrų priemonių gerokai padidėjo lėšų panaudojimas 2007–2013 m. laikotarpiu, mažai dėmesio buvo skirta rezultatams.

3.45. Rekomendavome Komisijai:

- pasiūlyti teisėkūros institucijoms tvarkaraštį, leidžiantį užtikrinti, kad veiksmų programas būtų galima pradėti įgyvendinti programavimo laikotarpio pradžioje,
- užtikrinti, kad daugiausia dėmesio būtų skiriama rezultatams pasiekti.

e) Specialioji ataskaita Nr. 30/2018. Keleivių teisės

3.46. Mes nustatėme, kad pagrindinių rūšių transporto priemonėms yra taikomi reglamentai ir šiuo atžvilgiu ES keleivių teisių sistema yra viena tokia pasaulyje. Tačiau daug keleivių buvo nepakankamai informuoti apie savo teises ir dažnai negalėjo pasinaudoti jomis, nes kilo problemų dėl vykdymo užtikrinimo. Be to, nors pagrindinėmis teisėmis siekiama apsaugoti visus keleivius visų keturių viešojo transporto rūšių atveju, apsaugos mastas priklauso nuo pasinaudotos transporto rūšies.

3.47. Rekomendavome Komisijai:

- didinti ES keleivių teisių sistemos nuoseklumą, aiškumą ir veiksmingumą,
- imtis veiksmų, kad nacionalinės vykdymo užtikrinimo įstaigos būtų skatinamos vykdyti informuotumo didinimo kampanijas ir koordinuotų savo veiksmus,
- savo pasiūlymuose dėl esamų reglamentų pataisų atsižvelgti į poreikį suteikti nacionalinėms vykdymo užtikrinimo įstaigoms papildomų priemonių, skirtų keleivių teisių laikymuisi užtikrinti.

(e) Specialioji ataskaita Nr. 28/2018. Programa „Horizontas 2020“

3.48. Mūsų šioje specialiojoje ataskaitoje padaryta išvada buvo ta, kad dauguma supaprastinimo priemonių, kurių ėmėsi Komisija, padėjo veiksmingai sumažinti programos „Horizontas 2020“ paramos gavėjams tenkančią administracinę našta, nors ne visi veiksmai davė norimą rezultatą ir vis dar yra gerinimo galimybių. Paramos gavėjams reikia daugiau naudotojams suprantamų rekomendacijų ir priemonių, o Komisija turi atlikti tolesnius naujų finansavimo schemų tinkamumo ir panaudojimo bandymus. Stabilios taisyklės taip pat yra svarbios ir, nors paramos gavėjai geba prisitaikyti prie sudėtingumo, dėl dažnų gairių pakeitimų jiems gali kilti painiava ir atsirasti neužtikrintumas.

3.49. Rekomendavome Komisijai:

- palaikyti glaudesnius ryšius su pareiškėjais ir paramos gavėjais,
- suintensyvinti vienkartinį sumų testavimą,
- išnagrinėti dviejų etapų pasiūlymų vertinimo galimybes,
- persvarstyti atlyginimų sąlygas vertintojams ekspertams,
- padidinti pažangumo ženklo pripažinimą,
- užtikrinti dalyviams taisyklių ir gairių stabilumą,
- pagerinti užsakomųjų auditų kokybę,
- toliau paprastinti priemones ir rekomendacijas, skirtas MVĮ.

2 išlaidų kategorija „Gamtos išteklių“

3.50. Paskelbėme aštuonias specialiąsias ataskaitas dėl tvaraus ekonomikos augimo ir gamtos išteklių bei aplinkosaugos ir klimato politikos veiksmų. Taip pat paskelbėme apžvalginį pranešimą dėl *bendros žemės ūkio politikos* (BŽŪP) ateities, o vėliau – Nuomonę Nr. 7/2018 dėl pasiūlymų dėl reglamentų, susijusių su bendra žemės ūkio politika po 2020 m.

3.51. Mūsų specialiosiose ataskaitose, kuriose nagrinėjami įvairūs žemės ūkio politikos aspektai, buvo pateiktos rekomendacijos dėl BŽŪP priemonių, finansavimo ir schemų veiksmingumo didinimo, pavyzdžiui:

- Specialiojoje ataskaitoje Nr. 5/2018, pabrėžėme, kad tarp atsinaujinančiosios energijos politikos ir tvariai kaimo plėtrai palengvinti skirtų fondų esama galimų sinergijų, tačiau jos iš esmės liko neišnaudotos. Mūsų rekomendacijos buvo skirtos būsimos atsinaujinančiosios energijos politikos tvarumui,
- Specialiojoje ataskaitoje Nr. 10/2018 padarėme išvadą, kad ūkininkams skirta *bazinės išmokos schema*, nors ir veiklos požiūriu tinkamai veikianti, padarė tik labai ribotą poveikį supaprastinimui, tikslingam pagalbos skirstymui ir pagalbos lygių konvergencijai. Rekomendavome, kad ūkininkams siūlomos pajamų rėmimo priemonės būtų susietos su tinkamais veiklos tikslais ir pradinėmis reikšmėmis, su kuriomis būtų galima palyginti priemonių veiksmingumą,

— Specialiojoje ataskaitoje Nr. 11/2018 nagrinėjome naujus būdus finansuoti kaimo plėtros projektus, kurie nors ir yra paprastesni, bet nėra orientuoti į rezultatus. Rekomendavome, kad Komisija įvertintų galimybes atsisakyti išlaidų kompensavimo ir pereiti prie rezultatais pagrįsto kompensavimo.

3.52. Kitose specialiosiose ataskaitose, apimančiose tokias politikos sritis, kaip energetika, klimatas, aplinka, oro kokybė ir gyvūnų gerovė, taip pat buvo pateikiamos rekomendacijos, kuriomis buvo siekiama padidinti ES biudžeto veiksmingumą užtikrinant didesnę sektorių sinergiją ir didesnę atskaitomybę. Pavyzdžiui:

- integruojant oro kokybės politiką į kitų sričių ES politiką (Specialioji ataskaita Nr. 23/2018),
- stiprinant ryšį tarp kompleksinės paramos sistemos ir gyvūnų gerovės (Specialioji ataskaita Nr. 31/2018),
- labiau suderinant žemės ūkio, klimato, aplinkos ir mokslinių tyrimų sistemas, turint tikslą sustiprinti dirvožemio apsaugą (Specialioji ataskaita Nr. 33/2018),
- tobulinant esminius valdymo ir atskaitomybės elementus ES programoje dėl aplinkai nekenksmingo anglies dioksido surinkimo ir saugojimo ir naujoviškų atsinaujinančiosios energijos technologijų komercinio demonstravimo (Specialioji ataskaita Nr. 24/2018),
- tobulinant projektų atranką, remiantis objektyviais ir tinkamais kriterijais, taikomais potvynių prevencijos projektams (Specialioji ataskaita Nr. 25/2018), anglies dioksido surinkimo arba naujoviškų atsinaujinančiųjų energijos išteklių projektams (Specialioji ataskaita Nr. 24/2018).

3 išlaidų kategorija „Saugumas ir pilietybė“ ir 4 išlaidų kategorija „Europos vaidmuo pasaulyje“

3.53. Paskelbė aštuonias specialiąsias ataskaitas dėl šių DFP išlaidų kategorijų. Norime atkreipti dėmesį į kai kurias pagrindines išvadas ir rekomendacijas, pateiktas keturiose iš šių ataskaitų.

a) Specialioji ataskaita Nr. 7/2018. Turkija

3.54. Nustatėme, kad apskritai pagalba buvo tinkamai parengta ir buvo gaunami projektų išdirbiai. Tačiau daugiausia dėl politinės valios stygiaus ir kadangi Komisija mažai naudojosi sąlygomis, teikiant ES pagalbą buvo nepakankamai atsižvelgiama į kai kuriuos pagrindinius šalies poreikius, siekiant pagerinti jos valdymą ir teisinės valstybės principo taikymą. Be to, rezultatų tvarumui dažnai kilo rizika. Todėl manėme, kad finansavimo veiksmingumas buvo labai nedidelis.

3.55. Rekomendavome Komisijai ir atitinkamai atvejais Europos išorės veiksnių tarnybai:

- tikslinės reikšmės „Pasirengimo narystei pagalbos priemonė“ lėšas konkrečiau skirti sritims, kuriose vėluojama įgyvendinti reformas,
- pagerinti sektoriaus požiūrio vertinimus,
- labiau naudotis sąlygomis,
- pagerinti projektų veiksmingumo stebėjimą,
- sumažinti susikaupusį darbo krūvį selektyviai taikant netiesioginio valdymo principą.

b) Specialioji ataskaita Nr. 20/2018. Afrikos taikos ir saugumo struktūra (ATSS)

3.56. Nustatėme, kad ES parama, finansuojama iš Europos plėtros fondo, darė mažą poveikį ir ją reikėjo tikslingiau paskirstyti. Nors buvo įdiegta plati strateginė sistema, ES parama ATSS ilgą laiką buvo skiriama pagrindinėms veiklos sąnaudoms paremti. Kadangi Afrikos Sąjunga prisiima mažą finansinę atsakomybę, ATSS jau daugelį metų yra labai priklausoma nuo donorų paramos. Nepaisant ES finansinių įnašų į ATSS sudedamąsias dalis, šių dalių pajėgumai labai skyrėsi ir liko daug neįveiktų sunkumų.

3.57. Rekomendavome Komisijai ir atitinkamais atvejais Europos išorės veikslių tarnybai:

- skatinti Afrikos Sąjungą priimti atsakomybę už ATSS, siekiant finansinio savarankiškumo, ir skirti ES paramą gebėjimų stiprinimo priemonėms, o ne veiklos sąnaudoms remti,
- siekti, kad intervencinės priemonės būtų nuosekliai grindžiamos rezultatais, būtų mažiau vėluojama sudaryti sutartis ir mažiau finansuojama atgaline data, taip pat tobulinti stebėjamą ir nuosekliai naudoti finansines priemones.

c) Specialioji ataskaita Nr. 27/2018. Pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonė

3.58. Nustatėme, kad Pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonė esant sudėtingoms aplinkybėms greitai sutelkė 3 milijardų eurų sumą siekiant suteikti greitą atsaką į pabėgėlių krizę. Vis dėlto jos tikslas veiksmingai šį atsaką koordinuoti nebuvo visiškai pasiektas. Vykdam audituotus projektus pabėgėliams buvo suteikta naudingos paramos, pasiekta didžioji dalis jų išdirbių, tačiau dar nepasiekti pusės jų numatyti rezultatai. Be to, mes nustatėme paramos grynaisiais pinigais projektų efektyvumo didinimo galimybių. Todėl padarėme išvadą, kad Priemonė galėjo būti veiksmingesnė ir kad ji galėjo užtikrinti, kad lėšos būtų racionaliau panaudojamos.

3.59. Rekomendavome Komisijai:

- veiksmingiau tenkinti pabėgėlių poreikius, susijusius su savivaldos infrastruktūra ir socialine ir ekonomine parama,
- pagerinti paramos optimizavimą ir papildomumą aiškiai paskirstant užduotis įvairiems finansavimo šaltiniams,
- įgyvendinti perėjimo nuo humanitarinės pagalbos prie paramos vystymuisi strategiją,
- pagerinti pagalbos grynaisiais pinigais projektų efektyvumą,
- bendradarbiauti su Turkijos institucijomis, siekiant pagerinti tarptautinių NVO veiklos aplinką,
- išplėsti Pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonės stebėjamą ir ataskaitų teikimą.

d) Specialioji ataskaita Nr. 32/2018. Europos Sąjungos skubiosios pagalbos Afrikai patikos fondas

3.60. Nustatėme, kad ES patikos fondas Afrikai yra lanksti priemonė. Atsižvelgiant į precedento neturinčius iššūkius, su kuriais jis susidūrė, jį kuriant reikėjo skirti daugiau dėmesio. ES patikos fondas Afrikai greičiau pradėdavo vykdyti projektus, palyginti su tradicinėmis priemonėmis, tačiau jis susidūrė su panašiais iššūkiais, dėl kurių buvo vėluojama juos įgyvendinti. Nors buvo tik prasidėjęs audituojamų projektai ankstyvasis etapas, bet jau buvo matyti jų pirmieji išdirbiai.

3.61. Rekomendavome Komisijai:

- pagerinti ES patikos fondo Afrikai tikslų kokybę,
- peržiūrėti projektų atrankos procedūra,
- imtis priemonių įgyvendinimui paspartinti,
- pagerinti ES patikos fondo Afrikai stebėjamą.

5 išlaidų kategorija. Administravimas

3.62. 2018 m. administravimo srityje paskelbėme tris specialiąsias ataskaitas. Norime atkreipti dėmesį į kai kurias pagrindines išvadas ir rekomendacijas, pateiktas vienoje iš šių ataskaitų.

a) Specialioji ataskaita Nr. 34/2018. ES institucijų biuro patalpos

3.63. Apskritai nustatėme, kad institucijos savo išlaidas biuro patalpoms tvarkė efektyviai, tačiau su biuro patalpomis susijusios strategijos ne visada buvo oficialiai įforminamos dokumentais. Institucijos bendradarbiavo ir taikė panašius sprendimų priėmimo principus. Tačiau *biudžeto valdymo institucijoms* pateiktos ataskaitos neleido atlikti palyginimo ir efektyvumo analizės. Mūsų nagrinėti didelių statybos projektų finansavimo mechanizmai dažnai buvo sudėtingi, o tai darė poveikį skaidrumui. Daugumą šių projektų buvo vėluojama įgyvendinti, todėl kai kuriais atvejais atsirado papildomų išlaidų.

3.64. Rekomendavome šioms institucijoms:

- atnaujinti ir oficialiai įforminti dokumentais savo pastatų strategijas ir reguliariai atnaujinti planavimo dokumentus,
- padidinti statybos projektų finansavimo mechanizmų biudžeto skaidrumą,
- nustatyti tinkamas didelio masto statybos ir renovacijos projektų valdymo procedūras ir
- pagerinti pastatų portfelio duomenų nuoseklumą ir stebėjimą.

Ataskaitos „Gera veikianti bendroji rinka ir pinigų sąjunga“

3.65. Galiausiai, paskelbėme keturias specialiąsias ataskaitas „Gera veikianti bendroji rinka ir pinigų sąjunga“. Norime atkreipti dėmesį į kai kurias pagrindines išvadas ir rekomendacijas, pateiktas trijose iš šių ataskaitų.

a) Specialioji ataskaita Nr. 2/2018 „ECB vykdomos bankų krizių valdymo veiklos efektyvumas“

3.66. Šio audito metu buvo įvertintas Europos Centrinio Banko (ECB) veiklos valdymo efektyvumas, susijęs su viena konkrečia priežiūros užduotimi – krizių valdymu. ECB sukūrė krizių valdymo veiklos sistemą, tačiau išliko spręstinių neefektyvaus įgyvendinimo trūkumų ir ženklų. Yra parengtos bankų gaivinimo planams vertinti skirtos procedūros ir vertintojai turi prieigą prie naudingų priemonių ir rekomendacijų. Tačiau gaivinimo planų vertinimų rezultatai nėra sistemškai naudojami nustatant krizes ir į jas reaguojant. ECB neturėjo sukūrusi su konkrečiais bankais susijusių kriterijų naudojimo sistemos, kuria naudojantis būtų buvę galima atskleisti bet kokią tikėtiną banko finansinės būklės pablogėjimą. Be to, ne iki galo buvo parengtos greito ankstyvos intervencijos vertinimo sistemos ir gairės, o valdymo ataskaitas dėl prastos bankų turto kokybės ir atitinkamų vietos pajėgumų reikėjo tobulinti.

3.67. Rekomendavome ECB:

- toliau tobulinti savo gaires dėl ankstyvo vertinimo, įskaitant dėl greito reagavimo į krizę,
- nustatyti aiškius krizių nustatymo ir reagavimo į jas rodiklius,
- gerinti gaivinimo plano informacijos stebėjimą ir naudojimą.

b) Specialioji ataskaita Nr. 3/2018 „Makroekonominio disbalanso procedūros (MDP) auditas“

3.68. Išnagrinėjome, kaip Europos Komisija įgyvendino makroekonominio disbalanso procedūrą, kuria siekiama nustatyti makroekonominis disbalansus, užkirsti jiems kelią ir imtis dėl jų priemonių, kadangi jie gali neigiamai paveikti ekonominį stabilumą. Nustatėme, kad, nors MDP struktūra paprastai buvo tinkama, Komisija neįgyvendino jos taip, kad užtikrintų veiksmingą disbalansų prevenciją ir naikinimą. Apskritai, Komisijos paskelbtose konkrečiai šaliai skirtose rekomendacijose buvo keletas trūkumų, disbalansų turinčių valstybių narių klasifikavimui trūko skaidrumo, Komisijos nuodugni analizė, nepaisant to, kad ji atitiko aukštus standartus, tapo mažiau matoma ir visuomenės supažindinimas su procedūra ir jos reikšme buvo nepakankamas. Be to, ši procedūra nebuvo tinkama, kad padėtų iš anksto nustatyti disbalansus, nes joje buvo naudojami pasenusiais duomenimis ir kintančiais vidurkiais pagrįsti rodikliai, kurie neatspindi naujausių įvykių.

3.69. Todėl rekomendavome Komisijai, kad ji reikšmingai pagerintų tam tikrus savo valdymo aspektus ir suteiktų žinomumo MDP.

c) Specialioji ataskaita Nr. 18/2018 „Ar įgyvendintas pagrindinis prevencinės Stabilumo ir augimo pakto dalies tikslas?“

3.70. Nustatėme, kad keliose didelę skolą turinčiose valstybėse narėse įgyvendinant Stabilumo ir augimo pakto nepadaryta pakankama pažanga siekiant, kad per pagrįstą laikotarpį būtų pasiekti vidutinės trukmės tikslai. Siekdama sumažinti reikalaujamas korekcijas, Europos Komisija savo diskrecinius įgaliojimus naudojo labai plačiai – nustatydamą įgyvendinimo taisykles ir priimdama atskirus sprendimus.

3.71. Rekomendavome Komisijai:

- pakeisti reikalavimų matricoje pateiktus reikalaujamų korekcijų koeficientus, siekiant padidinti koregavimo reikalavimus valstybėms narėms, kurių skolos ir BVP santykis yra didesnis nei 60 %, ir suteikiant keletą lankstumo sąlygų skirti dėmesio leidžiamo nuokrypio suminiam poveikiui,
- reformuoti dabartinį lankstumo sąlygų taikymą, kad jos būtų taikomos tik faktinėms fiskalinėms reformų išlaidoms ir būtų užtikrinta, kad investicijų sąlyga jos dabartine forma nebebūtų taikoma ir ji būtų pakeista, siekiant užtikrinti, kad visos papildomos išlaidos, atsirandančios dėl nuokrypio nuo pradinio plano siekiant vidutinio laikotarpio tikslo (t. y. kiekvienais metais nuo tada, kai patvirtinama sąlyga), būtų susijusios su investicija ir dėl jų padidėtų viešųjų investicijų dalis BVP,
- užtikrinti reikalavimų pagal prevencinę ir korekcinę dalis suderinamumą,
- konkrečiai šaliai skirtose rekomendacijose pateikti aiškesnius reikalavimus, kartu pateikiant tinkamesnius jų paaiškinimus ir riziką, kilsiančią jei jie nebūtų laiku įgyvendinti.

3 dalis. Atsižvelgimas į rekomendacijas

3.72. Kasmet peržiūrimė, kokių mastu mūsų audituoti subjektai ėmėsi veiksmų, reaguodami į mūsų rekomendacijas. Tolesnė mūsų rekomendacijas peržiūra yra svarbus veiklos audito ciklo etapas. Ją atliekant gaunama grįžtamoji informacija apie mūsų darbą ir mūsų audituojami subjektai skatinami įgyvendinti mūsų rekomendacijas.

Išanalizavome visas 2015 m. Komisijai pateiktas rekomendacijas

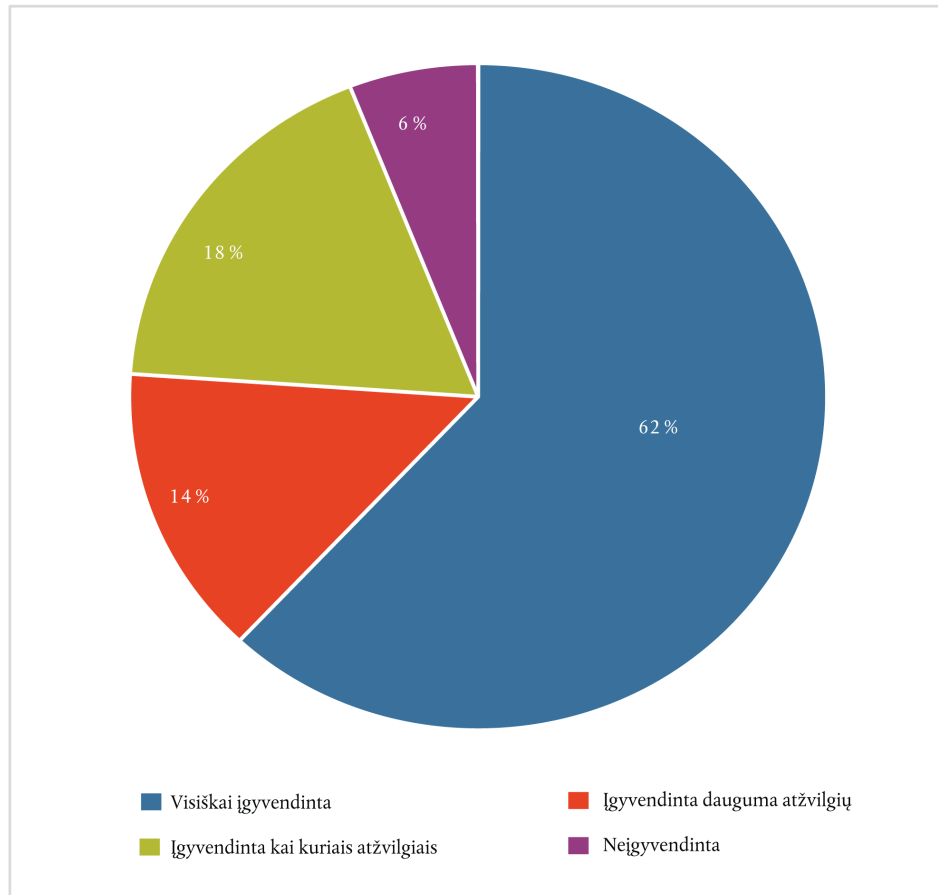
3.73. Ankstesniais metais analizavome tik atrinktas rekomendacijas, pateiktas prieš trejus metus. Šiais metais išanalizavome visas 185 Komisijai skirtas rekomendacijas, pateiktas 2015 m. priimtose 25-iose specialiosiose ataskaitose. Vienos rekomendacijos nenauginėjome, nes ji jau buvo nebeaktuali. Taip pat toliau neperžiūrėjome 48 valstybėms narėms skirtas rekomendacijas.

3.74. Kad atliktume savo tolesnę peržiūrą, atlikome dokumentų peržiūras ir surengėme pokalbius su Komisijos darbuotojais. Siekdami užtikrinti teisingą ir subalansuotą peržiūrą, savo nustatytus faktus nusiuntėme Komisijai ir savo galutinėje analizėje atsižvelgėme į jos atsakymus.

Kaip Komisija atsižvelgė į mūsų rekomendacijas?

3.75. Komisija visiškai įgyvendino 114 (62 %) rekomendacijų iš 184 peržiūrėtų rekomendacijų. Iš likusių rekomendacijų, 26 (14 %) ji įgyvendino daugeliu atžvilgių, 33 (18 %) – tam tikrais atžvilgiais, o 11 (6 %) – visiškai neįgyvendino (žr. **3.15 langelį**). **3.3 priede** pateikiama išsami informacija apie rekomendacijų įgyvendinimo būklę.

3.15 langelis
Mūsų 2015 m. veiklos audito rekomendacijų įgyvendinimas

Šaltinis: EAR.

3.76. Kai kuriose srityse Komisija ypač jautriai reagavo į mūsų rekomendacijas. Trijose specialiosiose ataskaitose, susijusiose su atsinaujinančiųjų išteklių energetika Rytų Afrikoje (SA 15/2015), sunkumų patyrusioms šalims suteikta finansinė parama (SA 18/2015) ir Graikijai suteikta techninė pagalba (SA 19/2015) pateiktos visos rekomendacijos buvo įgyvendintos visiškai.

3.77. Komisija pritarė 15 rekomendacijų ir iš dalies pritarė 17. Tačiau 10 iš 17 iš dalies priimtų rekomendacijų buvo galiausiai visiškai įgyvendintos, o į dvi atmetas rekomendacijas buvo atsižvelgta visapusiškai ir dar dvi – kai kuriais atžvilgiais.

3.78. Galiausiai pastebėjome, kad mums atlikus veiklos auditus, padaryti tam tikri svarbūs patobulinimai, tačiau išliko tam tikrų nustatytų trūkumų. **3.4 priede** apibūdinami trūkumai, likę iš dalies įgyvendinus rekomendacijas.

Išvados ir rekomendacijos

Išvados

1) *Rodikliai rodo gana didelį pasiekimų skirtumą ir apskritai nedidelę pažangą (3.7–3.20 dalys)*

3.79. Apskritai, iš duomenų, įtrauktų į programų ataskaitas, matyti, kad pažanga siekiant veiksmingumo tikslų yra vidutinė. Vėlyva ir lėta tiek sanglaudos, tiek kaimo plėtros programų pradžia buvo svarbus ribojantis veiksnys.

2) *Iš rodiklių ne visada buvo galima susidaryti gerą faktinės pažangos vaizdą (3.21–3.35 dalys)*

3.80. Tiek pažangos siekiant tikslinės reikšmės, palyginti su pradine reikšme, tiek pažangos siekiant tikslinės reikšmės, Komisijos nurodytos PVA, skaičiavimus reikėtų vertinti atsargiai dėl įvairių priežasčių:

a) *Daug rodiklių nebuvo gerai pasirinkti (3.22–3.27 dalys)*

- Rodikliai buvo orientuoti į indėlius ir išdirbius, o ne į rezultatus ir poveikį,
- pagal kai kuriuos rodiklius nebuvo įvertinami biudžeto vykdymo rezultatai,
- nebuvo kai tam tikrų kai kurių programos tikslų aspektų rodiklių.

b) *Daugelio rodiklių atveju pažanga negalėjo būti apskaičiuota (3.28–3.30 dalys)*

- Beveik pusei rodiklių buvo neįmanoma apskaičiuoti pažangos, siekiant tikslinės reikšmės, palyginti su pradines reikšme. Nors tai galima paaiškinti įvairiais veiksniais, pagrindinė priežastis buvo ta, kad nebuvo pradinės reikšmės, padarytos pažangos ir (arba) tikslinės reikšmės skaičių.

c) *Kai kurių programų turimi duomenys buvo nepakankamos kokybės (3.31–3.33 dalys)*

- Nebuvo daugybės kai kurių programų rodiklių duomenų po 2015 m. arba visai nebuvo pasiektos pažangos duomenų,
- pažangos analizę dar labiau apsunkino keletas kitų duomenų kokybės problemų.

d) *Kai kuriose programose nustatyti tikslai nėra pakankamai reiklūs (3.34–3.35 dalys)*

- Daugelyje programų buvo nustatytos tikslinės reikšmės, kurias laikėme nereikšmingomis. Septyniose programose šios tikslinės reikšmės sudarė bent 15 % visų siektinų reikšmių.

3.81. **3.16 langelyje** apibendrinamos mūsų išvados dėl to, kokio dydžio poveikį a–d dalyse nurodyti trūkumai turėjo konkrečioms programoms:

- a) programoms, kurių indėlio ir išdirbio rodiklių santykis viršijo 66 %;
- b) programoms, kurių 33 % rodiklių pažangos nebuvo įmanoma įvertinti;
- c) programoms, kuriose nebuvo bent 25 % rodiklių duomenų po 2015 m. arba visai nebuvo pasiektos pažangos duomenų;
- d) programoms, kurių bent 15 % rodiklių atveju buvo nustatytos nereikšmingos tikslinės reikšmės.

Tai rodo, kad mūsų imtyje nebuvo nė vienos programos, kurios nebūtų paveikę šie trūkumai.

3.16 langelis Išvadų santrauka			
Peržiūrėtos programos ir 2014–2020 m. finansinės programos % imtyje, kiekviename langelyje	Vidutinė pažanga siekiant tikslinės reikšmės EAR skaičiavimai (palyginti su pradine reikšme)		
	Vidutinė pažanga siekiant tikslinės reikšmės yra ne didesnė kaip 20 %	Vidutinė pažanga siekiant tikslinės reikšmės yra didesnė kaip 20 %, tačiau yra mažesnė kaip 50 %	Vidutinė pažanga siekiant tikslinės reikšmės yra ne mažesnė kaip 50 %
Veiksmingumo sistema, kurioje nėra nė vieno iš keturių nustatytų trūkumų			
Veiksmingumo sistema, kurioje yra vienas iš keturių nustatytų trūkumų	ERPF, „Maistas ir pašarai“ imtyje – 21 % finansinės programos	EŽŪFKP, EKP, PNPP II imtyje – 13 % finansinės programos	„Erasmus+“, Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondas, Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondas, Vidaus saugumo fondas, VBP, Humanitarinė pagalba, Europos prisi-taikymo prie globalizacijos padarinių fondas imtyje – 6 % finansinės programos
Veiksmingumo sistema, kurioje yra du iš keturių nustatytų trūkumų		„Horizontas 2020“, EITP, SF, „Kūrybiška Europa“ imtyje – 17 % finansinės programos	ESIF, Europos socialinis fondas, EJRF, LIFE imtyje – 11 % finansinės programos

Pastaba. Buvo neįmanoma apskaičiuoti EŽŪGF ir Europos Sąjungos solidarumo fondo pažangos siekiant tikslinės reikšmės (imtyje – 32 % finansinės programos).
Šaltinis: EAR.

3.82. 3.36–3.71 dalyse pateikiame pagrindines išvadas ir rekomendacijas iš atrinktų specialiųjų ataskaitų, kurias paskelbėme 2018 m.

3.83. Šiais metais vykusia ankstesnių rekomendacijų tolesne peržiūra (žr. 3.72–3.78 dalis) patvirtinama, kad 76 % rekomendacijų, kurias mes įvertinome, buvo visiškai arba daugeliu atžvilgių įgyvendintos. 18 % atvejų rekomendacijos buvo įgyvendintos tik tam tikrais atžvilgiais, reikšmingi trūkumai išlikę. Tik 6 % rekomendacijų nebuvo įgyvendintos.

Rekomendacijos

3.84. **3.5 priede** pateikti tolesnių veiksmų peržiūros, kaip buvo įgyvendintos trys mūsų 2015 m. metinės ataskaitos 3 skyriuje pateiktos rekomendacijos, nustatyti faktai. Visos trys rekomendacijos kai kuriais atžvilgiais buvo įgyvendintos.

3.85. Remdamiesi savo 2018 m. išvadomis, pateikiame šias rekomendacijas:

3.1 rekomendacija. Komisija turėtų skatinti į programų ataskaitas įtraukti rodiklius, kurie:

- geriau subalansuojant indėlius, išdirbius, rezultatus ir poveikį, suteikia aktualesnės informacijos apie ES išlaidų programų pasiekimus;
- turi aiškią sąsają su iš ES išlaidų programų finansuojamais veiksmais;
- atspindi ES išlaidų programų pasiekimus, o ne Komisijos ir kitų jas įgyvendinančių institucijų veiksmingumą;
- apima programų tikslus.

Įgyvendinimo data: 2022 m. programų ataskaitų, skirtų 2023 m. biudžetui, laida

3.2 rekomendacija. Kad būtų galima apskaičiuoti pažangą nuo pradinės iki tikslinės reikšmės, Komisija turėtų pasiūlyti visoms programoms veiksmingumo sistemas, kurių veiksmingumo rodikliai turėtų toliau išvardytas savybes. Jei Komisija mano, kad tam tikro rodiklio atveju tai nėra prasminga, ji turėtų savo sprendimą paaiškinti programos ataskaitoje.

- a) kiekybinės pradinės reikšmės, nurodant pradinės reikšmės metus;
- b) kiekybinės tarpinės reikšmės;
- c) kiekybinės tikslinės reikšmės, nurodant tikslinės reikšmės metus;
- d) reikalaujamos kokybės duomenys, kad būtų lengva apskaičiuoti siektiną reikšmę, palyginti su pradine reikšme.

Įgyvendinimo data: 2022 m. programų ataskaitų, skirtų 2023 m. biudžetui, laida

3.3 rekomendacija. Komisija turėtų siekti laiku gauti veiksmingumo informaciją, skirtą visiems veiksmingumo rodikliams, pavyzdžiui, interneto platformose įdiegdama naujas ataskaitų teikimo priemones.

Įgyvendinimo data: projekto įgyvendinimo pradžia 2021 m.

3.4 rekomendacija. Komisija turėtų dokumentuoti pasiūlytas tikslines reikšmes, kad biudžeto valdymo institucijos galėtų įvertinti jų reiklumo lygį. Šiuo tikslu reikės išlaidių programose visiems rodikliams pateikti siūlomas tikslines reikšmes.

Įgyvendinimo data: 2022 m. programų ataskaitų, skirtų 2023 m. biudžetui, laida

3.5 rekomendacija. Komisija turėtų toliau gerinti programų veiksmingumo apžvalgą, visų pirma:

- a) naudodama vieną pažangos nuo pradinės iki tikslinės reikšmės apskaičiavimo metodą. Jei Komisija mano, kad tam tikro rodiklio atveju to negalima padaryti, ji turėtų savo metodą paaiškinti PVA;
- b) paaiškindama loginį pagrindą, naudotą parenkant veiksmingumo rodiklius kiekvienai programai.

Įgyvendinimo data: 2021 m. programų veiksmingumo apžvalgos laida

3.1 PRIEDAS

MŪSŲ IMTIES PROGRAMŲ SĄRAŠAS

DFP išlaidų kategorija	Akronimas	Programos pavadinimas
1a	EITP	Europos infrastruktūros tinklų priemonė
1a	ESIF	Europos strateginių investicijų fondas
1a	„Erasmus+“	Sąjungos švietimo, mokymo, jaunimo ir sporto programa
1a	„Horizontas 2020“	ES bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa
1b	SF	Sanglaudos fondas
1b	ERPF	Europos regioninės plėtros fondas
1b	ESF	Europos socialinis fondas
1b	—	Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondas
2	EŽŪFKP	Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai
2	EŽŪGF	Europos žemės ūkio garantijų fondas
2	EJRŽF	Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas
2	LIFE	Aplinkos ir klimato politikos programa
3	—	Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondas
3	—	Programa „Kūrybiška Europa“
3	—	Maistas ir pašarai
3	—	Vidaus saugumo fondas
4	VBP	Vystomojo bendradarbiavimo priemonė
4	EKP	Europos kaimynystės priemonė
4	PNPP II	Pasirengimo narystei pagalbos priemonė
4	—	Humanitarinė pagalba
Specialios priemonės	EGF	Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondas
Specialios priemonės	ESSF	Europos Sąjungos solidarumo fondas

Šaltinis: EAR.

3.2 PRIEDAS

2018 M. REKOMENDACIJOS VALSTYBĖMS NARĖMS

SA numeris	SA pavadinimas	Rekomendacijos valstybėms narėms numeris ir sritis (santrauka)
5/2018	Atsinaujinančioji energija siekiant tvarios kaimo plėtros: galimos reikšmingos sinergijos, kurios iš esmės nėra išnaudojamos.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Būsimos atsinaujinančiosios energijos politikos patikra kaimo požiūriu (t. y. ar formuojant būsimą atsinaujinančiosios energijos politiką, atsižvelgiama į kaimo bendruomenių ir ekonomikos sąlygas ir poreikius. 5. Geresnė projektų atranka atsižvelgiant į pridėtinę vertę kaimo vietovėse ir projekto gyvybingumą. <p>Pastaba. 1 rekomendacija buvo skirta Komisijai, jei bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis, o 5 rekomendacija – Komisijai ir valstybėms narėms.</p>
6/2018	Laisvas darbuotojų judėjimas – užtikrinta pagrindinė laisvė, bet tikslingesnis ES lėšų naudojimas padidintų darbuotojų judumą.	<ol style="list-style-type: none"> 1. a) vertinti ES piliečių informuotumą apie esamas priemones, kuriomis teikiama informacija apie laisvą darbuotojų judėjimą ir pranešama apie diskriminaciją; 3. geriau rinkti ir naudoti duomenis apie darbo jėgos judumo tendencijas ir srautus ir darbo rinkų pusiausvyros sutrikimus; 5. b) pagerinti EaSI-EURES – veiksmingumo, ypač įdarbinimui, stebėjimą. <p>Pastaba. 1a, 3 ir 5b rekomendacijos buvo skirtos ir Komisijai, ir valstybėms narėms.</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. 6 rekomendacija. Šalinti EURES darbo judumo portalo trūkumus
8/2018	ES parama produktyvioms investicijoms į įmones – daugiau dėmesio reikia skirti tvarumui.	<ol style="list-style-type: none"> 1. a) rezultatų tvarumo skatinimas; 2. atsižvelgimas į tvarumą vykdant atrankos procedūras; 3. orientavimasis į tvarumą vykdant stebėjimą ir teikiant ataskaitas; 4. atsižvelgimas į tvarumą atliekant vertinimus; <p>Pastaba. 4 rekomendacija skirta ir Komisijai, ir valstybėms narėms;</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. b) nuoseklus aiškių taisomųjų priemonių taikymas.
9/2018	Viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė ES: daug trūkumų ir ribota nauda.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Neskatinti intensyviau ir plačiau taikyti VPSP metodo, kol nebus išspręstos nustatytos problemos ir sėkmingai įgyvendintos toliau pateiktos rekomendacijos. <p>Pastaba. 1 rekomendacija buvo skirta ir Komisijai, ir valstybėms narėms.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Mažinti vėlavimo ir naujų derybų rengimo finansinį poveikį viešojo sektoriaus partnerio dengiamoms VPSP projektų išlaidoms. 3. a) renkantis VPSP grindžiamą finansavimo metodą remtis patikimomis lyginamosiomis analizėmis, atliktomis siekiant nustatyti geriausią viešųjų pirkimų modelį. 4. a) aiškios VPSP politikos ir strategijos nustatymas. 5. b) patobulinti ES sistemą siekiant veiksmingiau įgyvendinti VPSP projektus.

SA numeris	SA pavadinimas	Rekomendacijos valstybėms narėms numeris ir sritis (santrauka)
12/2018	Plaćiajuostis ryšys ES valstybėse narėse – nepaisant pažangos, bus pasiekti ne visi strategijos „Europa 2020“ tikslai.	<ol style="list-style-type: none"> 2. Strateginis planavimas (t. y. valstybės narės parengia patikslintus planus, iš kurių būtų matyti, kaip jos po 2020 m. ketina siekti atitinkamų aukšto lygio plāčiajuosčio ryšio tikslų). 4. Reglamentavimo aplinka (t. y. visos valstybės narės turėtų peržiūrėti savo reguliavimo institucijų įgaliojimus, kaip to reikalauja peržiūrėta ES telekomunikacijų reguliavimo sistema).
21/2018	ERPF ir ESF projektų 2014–2020 m. laikotarpiu atranka ir stebėjimas daugeliu bruožų vis dar labiausiai orientuoti į išdirbimus	<ol style="list-style-type: none"> 1. Į rezultatus orientuota atranka (t. y. valstybės narės taiko atrankos kriterijus, pagal kuriuos reikalaujama, kad paramos gavėjai apibrėžtų bent vieną kiekvienam projektui skirtą rezultato rodiklį ir į paraiškų vertinimo ataskaitą įtrauktų numatytus rezultatus ir rodiklius <...>). 2. a) į rezultatus orientuotas stebėjimas (t. y. valstybės narės į susitarimus dėl dotacijos turėtų įtraukti kiekybiškai įvertintus rezultatų rodiklius, kuriais prisidedama prie VP lygmeniu nustatytų rezultatų rodiklių).
33/2018	Kova su dykumėjimu ES: didėjanti grėsmė, kuriai sumažinti reikia imtis daugiau veiksmų	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rekomendacija, skirta „Komisijai, bendradarbiaujančiai su valstybėmis narėmis“: dirvožemio degradacijos ir dykumėjimo ES supratimas.

Šaltinis: EAR.

3.3 PRIEDAS

DETALI 2015 M. REKOMENDACIJŲ VYKDYMO BŪKLĖ PAGAL ATASKAITAS

SA	Ataskaitos antraštė	Nr.	SA dalis	Visiškai įgyvendinta	Igyvendinta dauguma atžvilgių	Igyvendinta kai kuriais atžvilgiais	Neįgyvendinta	Nebuvo galima patikrinti	Nebeaktualu
SA Nr. 01/2015	Vežimas Europos vidaus vandenų keliais: nuo 2001 m. nebuvo reikšmingų su šia transporto dalimi ir tinkamumo laivybai sąlygomis susijusių patobulinimų	1	52 dalies 1 rekomendacijos a punktas					x	
		2	52 dalies 1 rekomendacijos b punktas			x			
		3	54 dalies 2 rekomendacijos a punktas			x			
		4	54 dalies 2 rekomendacijos b punktas			x			
		5	54 dalies 2 rekomendacijos c punktas					x	
SA Nr. 02/2015	ES finansavimas Dunojaus upės baseino miesto nuotekų valymo įrenginiams: norint padėti valstybėms narėms pasiekti ES nuotekų politikos tikslus, būtinos tolesnės pastangos	1	108 dalies 1 rekomendacijos a punktas				x		
		2	108 dalies 1 rekomendacijos b punktas	x					
		3	108 dalies 1 rekomendacijos c punktas	x					
		4	108 dalies 1 rekomendacijos d punktas	x					
		5	108 dalies 1 rekomendacijos e punktas	x					
		6	110 dalies 2 rekomendacijos a punktas			x			
		7	110 dalies 2 rekomendacijos b punktas	x					
		8	115 dalies 3 rekomendacijos a punktas					x	
		9	115 dalies 3 rekomendacijos b punktas					x	
		10	115 dalies 3 rekomendacijos c punktas			x			
		11	115 dalies 3 rekomendacijos d punktas			x			
		12	115 dalies 3 rekomendacijos e punktas	x					
		13	117 dalies 4 rekomendacijos a punktas					x	
		14	117 dalies 4 rekomendacijos b punktas			x			
		15	119 dalies 5 rekomendacijos a punktas	x					
		16	119 dalies 5 rekomendacijos b punktas					x	
SA Nr. 03/2015	ES Jaunimo garantijų iniciatyva: žengti pirmieji žingsniai, bet iškyla rizika jos įgyvendinimui	1	89 dalies 1 rekomendacija					x	
		2	90 dalies 2 rekomendacija	x					
		3	91 dalies 3 rekomendacija	x					

SA	Ataskaitos antraštė	Nr.	SA dalis	Visiškai įgyvendinta	Igyvendinta dauguma atžvilgių	Igyvendinta kai kuriais atžvilgiais	Neįgyvendinta	Nebuvo galima patikrinti	Nebeaktuali
SA Nr. 04/2015	Techninė pagalba: koks buvo jos indėlis žemės ūkio ir kaimo plėtros srityje?	1	90 dalies 1 rekomendacija		x				
		2	90 dalies 2 rekomendacija				x		
		3	90 dalies 3 rekomendacija	x					
		4	93 dalies 4 rekomendacija			x			
SA Nr. 05/2015	Ar finansinės priemonės yra sėkmingas ir perspektyvus įrankis kaimo plėtros srityje?	1	98 dalies 1 rekomendacija	x					
		2	99 dalies 2 rekomendacija	x					
		3	100 dalies 3 rekomendacija		x				
		4	101 dalies 4 rekomendacija	x					
		5	102 dalies 5 rekomendacija					x	
		6	103 dalies 6 rekomendacija						x
SA Nr. 06/2015	ES ATLPS vientisumas ir įgyvendinimas	1	91 dalies 1 rekomendacijos a punktas			x			
		2	91 dalies 1 rekomendacijos b punktas	x					
		3	91 dalies 1 rekomendacijos c punktas	x					
		4	92 dalies 2 rekomendacija			x			
		5	93 dalies 3 rekomendacijos a punktas			x			
		6	93 dalies 3 rekomendacijos b punktas		x				
		7	93 dalies 3 rekomendacijos c punktas	x					
		8	93 dalies 3 rekomendacijos d punktas					x	
		9	93 dalies 3 rekomendacijos e punktas					x	
		10	94 dalies 4 rekomendacijos a punktas	x					
		11	94 dalies 4 rekomendacijos b punktas	x					
		12	94 dalies 4 rekomendacijos c punktas					x	
		13	94 dalies 4 rekomendacijos d punktas					x	
		14	94 dalies 4 rekomendacijos e punktas					x	
		15	94 dalies 4 rekomendacijos f punktas					x	
		16	96 dalies 5 rekomendacijos a punktas	x					
		17	96 dalies 5 rekomendacijos b punktas	x					

SA	Ataskaitos antraštė	Nr.	SA dalis	Visiškai įgyvendinta	Igyvendinta dauguma atžvilgių	Igyvendinta kai kuriais atžvilgiais	Neįgyvendinta	Nebuvo galima patikrinti	Nebeaktuali
		18	96 dalies 5 rekomendacijos c punktas					x	
		19	97 dalies 6 rekomendacijos a punktas	x					
		20	97 dalies 6 rekomendacijos b punktas					x	
		21	97 dalies 6 rekomendacijos c punktas					x	
SA Nr. 07/2015	ES policijos misija Afganistane: įvairūs rezultatai (EIVT)	1	81 dalies 1 rekomendacija	x					
		2	85 dalies 2 rekomendacijos a punktas			x			
		3	85 dalies 2 rekomendacijos b punktas	x					
		4	85 dalies 2 rekomendacijos c punktas	x					
		5	86 dalies 3 rekomendacijos a punktas	x					
		6	86 dalies 3 rekomendacijos b punktas			x			
		7	86 dalies 3 rekomendacijos c punktas	x					
		8	86 dalies 3 rekomendacijos d punktas			x			
		9	86 dalies 3 rekomendacijos e punktas			x			
		10	86 dalies 3 rekomendacijos f punktas			x			
		11	87 dalies 4 rekomendacija					x	
		12	88 dalies 5 rekomendacijos a punktas			x			
		13	88 dalies 5 rekomendacijos b punktas		x				
SA Nr. 08/2015	Ar teikiant ES finansinę paramą tinkamai atsižvelgiama į smulkiųjų verslininkų poreikius?	1	68 dalies 1 rekomendacija		x				
		2	68 dalies 2 rekomendacija	x					
		3	69 dalies 3 rekomendacija		x				
		4	72 dalies 4 rekomendacija				x		
SA Nr. 09/2015	ES parama kovai su kankinimu ir už mirties bausmės panaikinimą	1	54 dalies 1 rekomendacija	x					
		2	55 dalies 2 rekomendacija	x					
		3	55 dalies 3 rekomendacija	x					
		4	55 dalies 4 rekomendacija				x		
		5	56 dalies 5 rekomendacija	x					
		6	56 dalies 6 rekomendacija				x		

SA	Ataskaitos antraštė	Nr.	SA dalis	Visiškai įgyvendinta	Igyvendinta dauguma atžvilgių	Igyvendinta kai kuriais atžvilgiais	Neįgyvendinta	Nebuvo galima patikrinti	Nebeaktuali
SA Nr. 10/2015	Pastangas spręsti viešųjų pirkimų iš ES sanglaudai skiriamų lėšų problemas reikėtų intensyvuoti	1	99 dalies 1 rekomendacijos a punktas		x				
		2	99 dalies 1 rekomendacijos b punktas					x	
		3	100 dalies 2 rekomendacija				x		
		4	101 dalies 3 rekomendacija	x					
		5	104 dalies 4 rekomendacija	x					
		6	102 dalies 5 rekomendacija		x				
		7	105 dalies 6 rekomendacijos a punktas			x			
		8	105 dalies 6 rekomendacijos b punktas					x	
SA Nr. 11/2015	Ar Komisija tinkamai valdo žvejybos partnerystės susitarimus?	1	90 dalies 1 rekomendacijos a punktas	x					
		2	90 dalies 1 rekomendacijos b punktas			x			
		3	90 dalies 1 rekomendacijos c punktas	x					
		4	90 dalies 1 rekomendacijos d punktas	x					
		5	90 dalies 1 rekomendacijos e punktas	x					
		6	93 dalies 2 rekomendacijos a punktas			x			
		7	93 dalies 2 rekomendacijos b punktas	x					
		8	93 dalies 2 rekomendacijos c punktas	x					
		9	95 dalies 3 rekomendacijos a punktas	x					
		10	95 dalies 3 rekomendacijos b punktas	x					
		11	95 dalies 3 rekomendacijos c punktas	x					
SA Nr. 12/2015	ES prioriteto – skatinti žiniomis pagrįstos kaimo ekonomikos kūrimą – įgyvendinimui poveikį padarė prastas žinių perteikimo ir konsultavimo priemonių valdymas	1	94 dalies 1 rekomendacijos a punktas					x	
		2	94 dalies 1 rekomendacijos b punktas		x				
		3	94 dalies 1 rekomendacijos c punktas					x	
		4	94 dalies 1 rekomendacijos d punktas		x				
		5	96 dalies 2 rekomendacijos a punktas					x	
		6	96 dalies 2 rekomendacijos b punktas		x				
		7	98 dalies 3 rekomendacijos a punktas		x				
		8	98 dalies 3 rekomendacijos b punktas		x				

SA	Ataskaitos antraštė	Nr.	SA dalis	Visiškai įgyvendinta	Igyvendinta dauguma atžvilgių	Igyvendinta kai kuriais atžvilgiais	Neįgyvendinta	Nebuvo galima patikrinti	Nebeaktuali
		9	100 dalies 4 rekomendacijos a punktas					x	
		10	100 dalies 4 rekomendacijos b punktas			x			
		11	102 dalies 5 rekomendacija		x				
SA Nr. 13/2015	ES parama medieną gaminančioms šalims pagal FLEGT veiksmų planą	1	58 dalies 1 rekomendacija		x				
		2	58 dalies 2 rekomendacija	x					
		3	58 dalies 3 rekomendacija	x					
		4	58 dalies 4 rekomendacija	x					
		5	59 dalies 5 rekomendacija		x				
		6	59 dalies 6 rekomendacija	x					
SA Nr. 14/2015	AKR investicinė priemonė. Ar ji suteikia papildomos naudos? (EIB)	1	40 dalies 1 rekomendacija	x					
		2	41 dalies 2 rekomendacija	x					
SA Nr. 15/2015	Pagal AKR-ES energetikos priemonę Rytų Afrikai teikiama parama atsinaujinančiosios energijos srityje	1	42 dalies 1 rekomendacijos i punktas	x					
		2	42 dalies 1 rekomendacijos ii punktas	x					
		3	43 dalies 2 rekomendacijos i punktas	x					
		4	43 dalies 2 rekomendacijos ii punktas	x					
		5	43 dalies 2 rekomendacijos iii punktas	x					
		6	43 dalies 2 rekomendacijos iv punktas	x					
		7	43 dalies 2 rekomendacijos v punktas	x					
		8	44 dalies 3 rekomendacijos i punktas	x					
		9	44 dalies 3 rekomendacijos ii punktas	x					
SA Nr. 16/2015	Energijos tiekimo saugumo didinimas sukuriant energijos vidaus rinką. Reikia sutelkti daugiau pastangų	1	115 dalies 1 rekomendacija	x					
		2	116 dalies 2 rekomendacijos a punktas					x	
		3	116 dalies 2 rekomendacijos b punktas	x					
		4	117 dalies 3 rekomendacija		x				
		5	118 dalies 4 rekomendacija	x					
		6	121 dalies 5 rekomendacijos a punktas	x					
		7	121 dalies 5 rekomendacijos b punktas	x					

SA	Ataskaitos antraštė	Nr.	SA dalis	Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta dauguma atžvilgių	Įgyvendinta kai kuriais atžvilgiais	Neįgyvendinta	Nebuvo galima patikrinti	Nebeaktuali
		8	122 dalies 6 rekomendacijos a punktas	x					
		9	122 dalies 6 rekomendacijos b punktas	x					
		10	122 dalies 6 rekomendacijos c punktas	x					
		11	123 dalies 7 rekomendacijos a punktas	x					
		12	123 dalies 7 rekomendacijos b punktas			x			
		13	123 dalies 7 rekomendacijos c punktas			x			
		14	125 dalies 8 rekomendacija			x			
		15	126 dalies 9 rekomendacija			x			
SA Nr. 17/2015	Komisijos parama jaunimo veiksmų grupėms: ESF finansavimo fondo perorientavimas pavyko, tačiau nepakanka dėmesio rezultatams	1	81 dalies 1 rekomendacija					x	
		2	84 dalies 2 rekomendacijos a punktas		x				
		3	84 dalies 2 rekomendacijos b punktas			x			
		4	84 dalies 2 rekomendacijos c punktas			x			
		5	84 dalies 2 rekomendacijos d punktas	x					
		6	86 dalies 3 rekomendacija			x			
SA Nr. 18/2015	Sunkumų patyrusioms šalims suteikta finansinė parama	1	182 dalies 1 rekomendacija	x					
		2	183 dalies 2 rekomendacija	x					
		3	184 dalies 3 rekomendacija	x					
		4	189 dalies 4 rekomendacija	x					
		5	190 dalies 5 rekomendacija	x					
		6	191 dalies 6 rekomendacija	x					
		7	192 dalies 7 rekomendacija	x					
		8	194 dalies 8 rekomendacija	x					
		9	204 dalies 9 rekomendacija	x					

SA	Ataskaitos antraštė	Nr.	SA dalis	Visiškai įgyvendinta	Igyvendinta dauguma atžvilgių	Igyvendinta kai kuriais atžvilgiais	Neįgyvendinta	Nebuvo galima patikrinti	Nebeaktuali
SA Nr. 19/2015	Būtina labiau atsižvelgti į rezultatus, siekiant pagerinti techninės pagalbos Graikijai teikimą	1	75 dalies 1 rekomendacija	x					
		2	76 dalies 2 rekomendacija	x					
		3	76 dalies 3 rekomendacija	x					
		4	76 dalies 4 rekomendacija	x					
		5	76 dalies 5 rekomendacija	x					
		6	78 dalies 6 rekomendacija	x					
		7	78 dalies 7 rekomendacija	x					
SA Nr. 20/2015	ES paramos kaimo plėtrai, skirtos negamybinėms investicijoms žemės ūkio srityje, ekonominis veiksmingumas	1	74 dalies 1 rekomendacijos a punktas			x			
		2	74 dalies 1 rekomendacijos b punktas					x	
		3	75 dalies 2 rekomendacijos a punktas					x	
		4	75 dalies 2 rekomendacijos b punktas	x					
		5	77 dalies 3 rekomendacijos a punktas			x			
		6	77 dalies 3 rekomendacijos b punktas					x	
		7	80 dalies 4 rekomendacijos a punktas					x	
		8	80 dalies 4 rekomendacijos b punktas	x					
		9	80 dalies 4 rekomendacijos c punktas					x	
		10	80 dalies 4 rekomendacijos d punktas	x					
		11	80 dalies 4 rekomendacijos e punktas	x					
		12	81 dalies 5 rekomendacijos a punktas					x	
		13	81 dalies 5 rekomendacijos b punktas	x					
SA Nr. 21/2015	Rizikos, susijusios su ES plėtros ir bendradarbiavimo veiklai taikomu į rezultatus orientuotu metodu, apžvalga	1	83 dalies 1 rekomendacija		x				
		2	83 dalies 2 rekomendacija		x				
		3	83 dalies 3 rekomendacija	x					
		4	83 dalies 4 rekomendacija	x					
		5	83 dalies 5 rekomendacija	x					

SA	Ataskaitos antraštė	Nr.	SA dalis	Visiškai įgyvendinta	Igyvendinta dauguma atžvilgių	Igyvendinta kai kuriais atžvilgiais	Neįgyvendinta	Nebuvo galima patikrinti	Nebeaktuali
SA Nr. 22/2015	ES kredito reitingų agentūrų priežiūra – gerai parengta, tačiau dar nėra visiškai veiksminga (ESMA)	1	110 dalies 1 rekomendacija	x					
		2	110 dalies 2 rekomendacija	x					
		3	110 dalies 3 rekomendacija	x					
		4	110 dalies 4 rekomendacija	x					
		5	110 dalies 5 rekomendacija	x					
		6	110 dalies 6 rekomendacija			x			
		7	110 dalies 7 rekomendacija			x			
		8	110 dalies 8 rekomendacija	x					
SA Nr. 23/2015	Vandens kokybė Dunojaus upės baseine: padaryta pažanga įgyvendinant Vandens pagrindų direktyvą, tačiau dar reikia nemažai nuveikti	1	172 dalies 1 rekomendacijos a punktas	x					
		2	172 dalies 1 rekomendacijos b punktas	x					
		3	172 dalies 1 rekomendacijos c punktas	x					
		4	172 dalies 1 rekomendacijos d punktas					x	
		5	172 dalies 1 rekomendacijos e punktas					x	
		6	172 dalies 1 rekomendacijos f punktas					x	
		7	182 dalies 2 rekomendacijos a punktas	x					
		8	182 dalies 2 rekomendacijos b punktas					x	
		9	182 dalies 2 rekomendacijos c punktas					x	
		10	182 dalies 2 rekomendacijos d punktas					x	
		11	191 dalies 3 rekomendacijos a punktas	x					
		12	191 dalies 3 rekomendacijos b punktas			x			
		13	191 dalies 3 rekomendacijos c punktas	x					
		14	191 dalies 3 rekomendacijos d punktas			x			
		15	191 dalies 3 rekomendacijos e punktas			x			
		16	191 dalies 3 rekomendacijos f punktas					x	
		17	191 dalies 3 rekomendacija					x	

SA	Ataskaitos antraštė	Nr.	SA dalis	Visiškai įgyvendinta	Igyvendinta dauguma atžvilgių	Igyvendinta kai kuriais atžvilgiais	Neįgyvendinta	Nebuvo galima patikrinti	Nebeaktuali	
SA Nr. 24/2015	Kova su sukčiavimu PVM Bendrijos viduje: reikia imtis daugiau veiksmų	1	113 dalies 1 rekomendacija	x						
		2	114 dalies 2 rekomendacija					x		
		3	114 dalies 3 rekomendacija	x						
		4	115 dalies 4 rekomendacijos a punktas	x						
		5	115 dalies 4 rekomendacijos b punktas	x						
		6	115 dalies 4 rekomendacijos c punktas	x						
		7	115 dalies 4 rekomendacijos d punktas	x						
		8	115 dalies 4 rekomendacijos e punktas	x						
		9	116 dalies 5 rekomendacija						x	
		10	116 dalies 6 rekomendacija					x		
		11	117 dalies 7 rekomendacija					x		
		12	118 dalies 8 rekomendacija	x						
		13	118 dalies 9 rekomendacija						x	
		14	118 dalies 10 rekomendacija						x	
		15	119 dalies 11 rekomendacija						x	
		16	120 dalies 12 rekomendacija	x						
		17	121 dalies 13 rekomendacija	x						
		18	122 dalies 14 rekomendacija						x	
SA Nr. 25/2015	ES parama kaimo infrastruktūrai: galimybė racionaliau panaudoti lėšas	1	101 dalies 1 rekomendacijos a punktas					x		
		2	101 dalies 1 rekomendacijos b punktas			x				
		3	101 dalies 1 rekomendacijos c punktas					x		
		4	101 dalies 1 rekomendacijos d punktas			x				
		5	106 dalies 2 rekomendacijos a punktas					x		
		6	106 dalies 2 rekomendacijos b punktas		x					
		7	106 dalies 2 rekomendacijos c punktas					x		

SA	Ataskaitos antraštė	Nr.	SA dalis	Visiškai įgyvendinta	Igyvendinta dauguma atžvilgių	Igyvendinta kai kuriais atžvilgiais	Neįgyvendinta	Nebuvo galima patikrinti	Nebeaktualu
		8	106 dalies 2 rekomendacijos d punktas					x	
		9	109 dalies 3 rekomendacijos a punktas			x			
		10	109 dalies 3 rekomendacijos b punktas					x	

PASIEKTI TEIGIAMAI POSLINKIAI IR LIKĘ ATASKAITOJE NURODYTI IŠ DALIES ĮGYVENDINTŲ REKOMENDACIJŲ TRŪKUMAI

SA	Ataskaitos antraštė	Nr.	SA dalis	EAR galutinis vertinimas	Patobulinimai	Trūkumai
SA Nr. 01/2015	Vežimas Europos vidaus vandenų keliais: nuo 2001 m. nebuvo reikšmingų su šia transporto dalimi ir tinkamumo laivybai sąlygomis susijusių patobulinimų	2	52 dalies 1 rekomendacijos b punktas	Įgyvendintos kai kuriais atžvilgiais	Dotacijos skyrimo kriterijai, taikomi EITP kvietimams teikti paraiškas, įskaitant tuos kvietimus teikti paraiškas, kuriuose pirmenybė teikiama Vidaus vandens keliams, grindžiami siūlomų veikslių svarba, grąžinimo terminu, poveikiu ir kokybe.	Nėra pagerėjimo, susijusio su ESI fondais. Komisija negali valstybėms narėms primesti aktualesnių arba pažangesnių projektų atrankos. Komisija daugiausiai lėšų neskiria tiems projektams, kurių atveju yra parengti pažangūs netoli esančių trukdžių šalinimo planai.
		3	54 dalies 2 rekomendacijos a punktas	Įgyvendintos kai kuriais atžvilgiais	Komisija atlieka tyrimus, susijusius su vandens transporto galimybėmis. Pagrindinio tinklo koridorių (PTK) metiniuose darbo planuose pateikiama informacija apie galimus upių laivybos privalumus.	Nėra įrodymų, kad valstybių narių pastangos veiksmingai koordinuojamos.
		4	54 dalies 2 rekomendacijos b punktas	Įgyvendintos kai kuriais atžvilgiais	PTK metiniai darbo planai užbaigti kartu su valstybėmis narėmis ir juose atsižvelgiama į naujausią iš jų ir suinteresuotųjų subjektų gautą informaciją, taip pat į naujausių kvietimų teikti pasiūlymus rezultatus.	Nėra įrodymų, kad Komisija ir valstybės narės susitarė dėl konkrečių ir pasiekiamų tikslų ir tikslų tarpinių reikšmių, siekiant pašalinti koridoriuose esančius trukdžius, kad įvairių valstybių narių veiksmų koordinavimas yra veiksmingas ir kad priimti PTK planai yra vykdomi.
SA Nr. 02/2015	ES finansavimas Dunojaus upės baseino miesto nuotekų valymo įrenginiams: norint padėti valstybėms narėms pasiekti ES nuotekų politikos tikslus, būtinos tolesnės pastangos	6	110 dalies 2 rekomendacijos a punktas	Įgyvendintos kai kuriais atžvilgiais	Aglomeracijų, turinčių daugiau kaip 2000 g. e., atveju, nustatytomis naujomis informacijos teikimo pagal MNVD formomis pateikiama informacija apie prognozuojamas investicijas, siekiant užtikrinti atitiktį.	Tokia informacija nebuvo renkama aglomeracijų, turinčių 2000 g. e., atveju.
		10	115 dalies 3 rekomendacijos c punktas	Įgyvendintos dauguma atžvilgių	Buvo atliktas specialus tyrimas. Į vėlesnes rekomendacijas šiuo metu atsižvelgiama atliekant Miesto nuotekų valymo direktyvos (MNVD) vertinimą.	DG ENV išvada dėl mūsų rekomendacijos, t. y. dėl privalomų nutekėjimų matavimų, vis dar neužbaigta.
		11	115 dalies 3 rekomendacijos d punktas	Įgyvendintos kai kuriais atžvilgiais	Sąnaudų ir naudos analizės kokybė pagerėjo, todėl kai kuriais atvejais buvo galima sumažinti per didelius nuotekų valymo įrenginių (NVĮ).	Vis dar esama rizikos, susijusios su per dideliais vandens įrenginiais.
		14	117 dalies 4 rekomendacijos b punktas	Įgyvendintos dauguma atžvilgių	2016 m. kovo mėn. Komisija priėmė pasiūlymą dėl tręšiamųjų produktų reglamento.	Peržiūrėtas Tręšiamųjų produktų reglamentas vis dar nepriimtas. Nuotekų dumblo ištraukimas į trąšų sąrašą priklauso nuo atliekamo techninio tyrimo rezultatų.

SA	Ataskaitos antraštė	Nr.	SA dalis	EAR galutinis vertinimas	Patobulinimai	Trūkumai
SA Nr. 04/2015	Techninė pagalba (TP); koks buvo jos indėlis žemės ūkio ir kaimo plėtros srityje?	1	90 dalies 1 rekomendacija	Igyvendintos dauguma atžvilgių	<p>Komisija oficialiai įgyvendino šią rekomendaciją. Siekdama patikslinti techninės pagalbos apimtį ir taikymą, Komisija parengė gaires, skirtas valstybėms narėms. Siekdama stebėti valstybių narių įgyvendinimą, Komisija (kaip mes ir rekomendavome) ataskaitos lentelėje įvedė administravimo ir kitų sąnaudų atskyrimą, kad būtų galima stebėti valstybių narių techninę pagalbą (be NKT).</p> <p>Valstybėms narėms pateiktos gairės dėl techninės pagalbos apimties ir tinkamų finansuoti išlaidų. Komisija pradėjo taikyti rekomenduotą administracinių ir kitų išlaidų atskyrimą techninės pagalbos stebėjimo lentelėje.</p>	Veiksmų, kurių buvo imtasi įgyvendinant rekomendacijas, papildoma nauda yra abejotina. Nors Komisija įgyvendino 1 rekomendaciją (paaiškinti ir stebėti), jai imantis veiksmų nebuvo atsižvelgiama į mūsų pagrindinę išvadą, nurodyta ataskaitoje, t. y. kad didelė valstybių narių techninės pagalbos išlaidų dalis „iš esmės prilygsta paramai biudžetui“. Techninės pagalbos naudojimas bendroms administracinėms išlaidoms padengti neprieštarauja ES reglamentų nuostatoms, todėl Komisija ją naudoti leidžia. Atliekant stebėjimą atliktas tinkamas šių išlaidų įvertinimas ir valstybių narių išlaidų palyginimas galėtų padėti nustatyti geriausios / blogiausios praktikos pavyzdžius, kurie būtų įtraukti į gaires ir valstybėms narėms skirtas rekomendacijas.
		4	93 dalies 4 rekomendacija	Igyvendintos kai kuriais atžvilgiais	<p>Komisija pateikė visoms narėms skirtą rekomendaciją įtraukti tinkamą veiksmingumo sistemą, kad būtų galima įvertinti techninės pagalbos indėlį įgyvendinant politiką, įskaitant SMART tikslus.</p>	Remiantis auditorių turimais įrodymais, Komisija nesiėmė pakankamų veiksmų, kuriais būtų siekiama sukurti veiksmingumo sistemą Komisijos lygmeniu. Komisija rekomendacijoje, pateiktoje jos pastabų raštuose dėl KPP patvirtinimo, ragino valstybes nars nustatyti tinkamus techninės pagalbos rodiklius, tačiau tai nebuvo privaloma daryti. Komisija nepateikė jokios informacijos apie veiksmingumo sistemų įgyvendinimą valstybių narių lygmeniu. Buvo turima labai mažai reikalingų stebėjimo duomenų ir šie duomenys faktiškai nebuvo naudojami. NKT ir kitų išlaidų (kurios taip pat apima techninės pagalbos paramą gebėjimams stiprinti) rodikliai nėra suderinti atsižvelgiant į su šiais elementais susijusių išlaidų santykinį dydį.
SA Nr. 05/2015	Ar finansinės priemonės yra sėkmingas ir perspektyvus įrankis kaimo plėtros srityje?	3	100 dalies 3 rekomendacija	Igyvendintos dauguma atžvilgių	<p>Geresnis finansinio svėro suderinimas su konkrečiomis kaimo plėtros politikos tikslinėmis grupėmis ir lygus 5 standartinis finansinis svėras, numatytas naujoje EIF AGRI garantijų priemonėje (t. y. investavus 1 eurą ES lėšų, iš viso investuojami 5 eurai). Didesnis atsinaujinimo poveikis, susijęs su griežtesniu fondų valdymu ir mažesniu pertekliniu kapitalizavimu.</p>	Komisija nenustatė atsinaujinimo poveikio tikslų tikslinių reikšmių. Faktinis griežtesnio fondų valdymo poveikis atsinaujinimo poveikiui tebėra atviras klausimas.

SA	Ataskaitos antraštė	Nr.	SA dalis	EAR galutinis vertinimas	Patobulinimai	Trūkumai
SA Nr. 06/2015	ES ATLPS vientisumas ir įgyvendinimas	1	91 dalies 1 rekomendacijos a punktas	Įgyvendintos kai kuriais atžvilgiais	Biržos prekių išvestinių finansinių priemonių darbo grupė, kurios nariais yra ESMA (Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija) ir Komisijos DG FISMA, 2019 m. gegužės mėnesiui rengia tolesnius veiksmus. Komisija atliks pakartotinį galimos rizikos, susijusios su FPRD II išimčių suteikimu sisteminiams prekiautojams ir mažesniems rinkos dalyviams vertinimą, atlikdama FPRD II laikotarpio vidurio peržiūrą 2020 m. pradžioje.	Rizikos vertinimo rezultatai ir galimos taisomosios priemonės dar nepateikti.
		4	92 dalies 2 rekomendacija	Įgyvendintos kai kuriais atžvilgiais	Tyrimas, kuris bus ATLPS teisinio statuso įvertinimo pagrindas, bus užbaigtas ir patvirtintas 2018 m. gruodžio mėn. Šis tyrimas padėtų Komisijai išanalizuoti, kaip ji turi reaguoti.	Komisija dar neanalizavo leidimų teisinio pobūdžio ir jų privalumus arba trūkumus, todėl Komisija nežino veiksmų, kurių galimai būtų galima imtis, poreikio ir jų pobūdžio.
		5	93 dalies 3 rekomendacijos a punktas	Įgyvendintos kai kuriais atžvilgiais	FPRD II ir PRR yra taikomi, todėl keičiasi visų ATLPS leidimų statusas finansinių priemonių atžvilgiu. Tai taip pat reiškia, kad būtų teikiamos ataskaitos ir renkami duomenys, todėl būtų lengviau kontroliuoti ATLPS sandorius. Daugumai valstybių narių pritaikius atvirkštinio apmokestinimo PVM sistemą, sukčiavimo PVM rizika mažėja.	Komisijos naujai taikomo FPRD II paketo analizė ir reaguojamosios (taisomosios) atsakomosios priemonės vis dar nepateiktos. Be to, vis dar stinga tarpvalstybinio koordinavimo.
		6	93 dalies 3 rekomendacijos b punktas	Įgyvendintos dauguma atžvilgių	Griežtesnės kontrolės sistema pagal FPRD II ir naujo Registro reglamento projektas. Komisijos valstybėms narėms užtikrinamas intensyvesnis keitimasis informacija, orientavimas ir koordinavimas.	FPRD II paketas taikomas jau dabar, todėl turi būti įvertinti jo taikymo rezultatai. Naują Registro reglamentą priėmė Komisija ir pasibaigus teisėkūros įvertinimo laikotarpiui 2019 m. gegužės 12 d., šiuo metu jis rengiamas paskelbti ES Oficialiajame leidinyje. Jis bus taikomas nuo 2021 m. ir tik tuomet, kai jį bus galima įvertinti.

SA	Ataskaitos antraštė	Nr.	SA dalis	EAR galutinis vertinimas	Patobulinimai	Trūkumai
SA Nr. 07/2015	ES policijos misija Afganistane: įvairūs rezultatai (EIVT)	2	85 dalies 2 rekomendacijos a punktas	Igyvendintos kai kuriais atžvilgiais	Mokymo prieš misiją programos, skirtos pagal sutartį samdytiems kitų šalių ir komandiruotiems darbuotojams, įrodymai.	Nėra faktinių mokymo kursų įrodymų. Nėra konkrečiai šaliai skirtų elementų. Nėra vietos darbuotojų mokymo prieš misiją įrodymų.
		6	86 dalies 3 rekomendacijos b punktas	Igyvendintos kai kuriais atžvilgiais	Pravedus specialius mokymus, misijos darbuotojų informuotumas apie vietos kultūrą padidėjo.	Turimi įrodymai neįrodo, kad rekomendacija, skirta vietos instruktoriams / stažuotojams, įgyvendinta.
		8	86 dalies 3 rekomendacijos d punktas	Igyvendintos kai kuriais atžvilgiais	audituojamas subjektas pateikė nedaug įrodymų, kad buvo vykdyti mentorystės veiklos poreikių įvertinimai.	Įrodymų, kad yra mentorystės veiklos bylos, mentorystės tarpiniai tikslai ir mentorystės veiklos žurnalai, nebuvo rasta.
		9	86 dalies 3 rekomendacijos e punktas	Igyvendintos kai kuriais atžvilgiais	Reikalaujama, kad visi iš darbo išeinantys darbuotojai pateiktų rašytinę perdavimo informaciją, taip pat konkrečias gaires, skirtas įvairioms tikslinėms gyventojų grupėms ir atvejams.	Patvirtinamuosiuose dokumentuose nebuvo rasta konkrečių gairių dėl darbų perdavimo mentoriams.
		10	86 dalies 3 rekomendacijos f punktas	Igyvendintos kai kuriais atžvilgiais	EIVT pradėjo taikyti tvirtesnę metodą, kuriuo siekiama sustiprinti misijų įgyvendinimo planų ir veiklos planavimo / stebėjimo ryšius.	Auditoriai nerado konkrečių sąveikos su mentorystės veikla ir aiškaus projektų susiejimo su orientacinės daugiametės programos tarpiniais tikslais nurodymų / įrodymų.
		12	88 dalies 5 rekomendacijos a punktas	Igyvendintos kai kuriais atžvilgiais	Ir Komisija, ir EIVT patobulino savo gaires, susijusias su rizika, susijusia su misijos užbaigimu. Štabo teikiamos standartizuotos centralizuotos paramos elementai jau rengiami arba buvo iš dalies įdiegti, pavyzdžiui, Misijų paramos platforma.	Dar nebuvo parengta išsami ir bendra EIVT / Komisijos strategija dėl BSGP misijų masto mažinimo ir užbaigimo. Nebuvo pašalintas trūkumas, kad misijos užbaigimo planai turi būti pateikti likus tik trimis mėnesiams iki įgaliojimo veikimo etapo pabaigos. Pateikiamose gairėse nevisapusiškai atsižvelgiama į įvairių riziką, būdingą masto mažinimo ir užbaigimo procesui.
		13	88 dalies 5 rekomendacijos b punktas	Igyvendintos dauguma atžvilgių	Geresnės štabo paramos plėtojimas: misijų paramos platforma, Įmonės išteklių planavimo IT sistema, standartizuotos inventoriaus / apskaitos sistemos, projektas „Warehouse II“, kuriuo suteikiami didesni pajėgumai: visais jais sudaromos sąlygos masto ekonomijai, ir pan.	Auditoriai nerado konkrečių nurodymų / įrodymų, kaip išvengti turto kaupimo ir kaip užkirsti kelią finansinės rizikos pozicijai kaupiant turtą; taip pat nebuvo rasta savalaikių EIVT ir Komisijos BSGP misijoms pateiktų centralizuotų nurodymų / įrodymų, siekiant išvengti turto kaupimo, pavyzdžių.

SA	Ataskaitos antraštė	Nr.	SA dalis	EAR galutinis vertinimas	Patobulinimai	Trūkumai
SA Nr. 08/2015	Ar teikiant ES finansinę paramą tinkamai atsižvelgiama į smulkiųjų verslininkų poreikius?	1	68 dalies 1 rekomendacija	Igyvendintos dauguma atžvilgių	Komisija paskelbė rekomendacijas dėl VP <i>ex ante</i> vertinimo, <i>ex antea</i> sąlygų ir teminių tikslų. Ji taip pat pateikė atskiras išsamias gaires dėl finansinių priemonių <i>ex ante</i> vertinimui.	Kadangi nėra konkretaus smulkiesiems verslininkams skirto rodiklio, vis dar neturima 2014–2020 m. laikotarpio informacijos, kiek subsidijų finansavimo yra skirta smulkiesiems verslininkams.
		3	69 dalies 3 rekomendacija	Igyvendintos dauguma atžvilgių	Reikalavimai dėl 2014–2020 m. laikotarpiui skirtų finansinių priemonių sukūrimo, apima atitinkamas priemones, kuriomis siekiama nustatyti konkrečius rinkos trūkumus ir parengti atitinkamas priemones. Komisija, dalyvaudama stebėsenos komitetų veikloje patariamąja teise, turėjo galimybę teikti rekomendacijas dėl veiksmų atrinkimo kriterijų ir bet kokiais kitais klausimais, tiesiogiai susijusiais su programos įgyvendinimu.	Kalbant apie dotacijų schemas pažymėtina, kad, siekama veiksmingai atsižvelgti į rekomendaciją, Komisija turėtų peržiūrėti tinkamumo kriterijus, aptartus stebėsenos komitetuose, ir realiai pasinaudoti galimybe prireikus teikti rekomendacijas.
SA Nr. 10/2015	Pastangas spręsti viešųjų pirkimų iš ES sanglaudai skiriamų lėšų problemas reikėtų intensyvinti	1	99 dalies 1 rekomendacijos a punktas	Igyvendintos dauguma atžvilgių	Komisija atnaujino IMS sistemoje skirstymą į kategorijas, todėl dabar joje yra 26 viešųjų pirkimų klaidų pakategorės. Be to, šiuo metu baigiamas pasirengimas sukurti analitinę priemonę. Kai tik norimas rodiklių rinkinys bus sėkmingai išbandytas, priemone galės naudotis visi naudotojai. Duomenų bazės analizės jau atliktos ir jų rezultatai pateikti nacionalinėms institucijoms.	Šiuo metu IMS tik maždaug ketvirtadaliu atvejų buvo pateikiama išsami informacija apie pakategorę, kuri taps išsamesnė, kai bus užregistruoti nauji atvejai, o seni bus užbaigti. Ši analizės priemonės bei IMS ir valstybių narių duomenų bazių sąsajos kūrimas yra gerokai pažengęs, tačiau vis dar nėra užbaigtas.
		6	102 dalies 5 rekomendacijos a punktas	Igyvendintos dauguma atžvilgių	Tikrinant pažeidimų nagrinėjimo procedūras ir mokėjimų nutraukimą buvo nustatytos sistemingos problemos, susijusios su viešaisiais pirkimais. Komisija turėtų toliau tęsti mokėjimų nutraukimą arba sustabdymą, jei tai pateisinama rimtų viešųjų pirkimų trūkumų buvimu.	Komisijai atlikus teisėtumo ir tvarkingumo auditus, turėtų būti atliekami grynieji finansiniai viešųjų pirkimų klaidų pataisymai, kai nustatoma rimtų sisteminių trūkumų, kurių nenustatė valstybės narės prieš pateikdamos finansines ataskaitas. 2018 m. Komisija pradėjo atlikti atitikties auditus.
		7	105 dalies 6 rekomendacijos a punktas	Igyvendintos kai kuriais atžvilgiais	E. viešojo pirkimo etapų įgyvendinimo valstybėse narėse gerinimas. Jos pasiekė gerų rezultatų laikydamosi direktyva nustatytų terminų.	Kitus e. viešojo pirkimo etapus dar reikia įgyvendinti, kaip numatyta direktyvoje (e. sąskaitų faktūrų išrašymą – iki 2019 m. balandžio mėn.). Komisija turėtų paraginti visas valstybes nares dalyvauti naudojant ARACHNE duomenų bazę ir ją naudoti.

SA	Ataskaitos antraštė	Nr.	SA dalis	EAR galutinis vertinimas	Patobulinimai	Trūkumai
SA Nr. 11/2015	Ar Komisija tinkamai valdo žvejybos partnerystės susitarimus?	2	90 dalies rekomendacijos b punktas	1 Igyvendintos kai kuriais atžvilgiais	Komisija skatina panašias tausios žvejybos partnerystės susitarimų nuostatas taikyti regionų lygmeniu.	Tačiau, kadangi nėra dokumentais pagrįstų regionų strategijų, vis dar reikia pažangos Komisijai apibrėžiant ir dokumentais pagrindžiant regionų strategijas.
		6	93 dalies rekomendacijos a punktas	2 Igyvendintos kai kuriais atžvilgiais	DG MARE ėmėsi priemonių, kuriomis supaprastinamas licencijų išdavimo procesas, pavyzdžiui, tiesiogiai bendraujant su trečiaja šalimi partnere.	Tačiau dabartinėms licencijų išdavimo proceso stebėjimo procedūroms turi poveikio trūkumai. Vis dar reikia siekti pažangos Komisijos atliekamos licencijų išdavimo stebėsenos ir tolesnės priežiūros srityje.
SA Nr. 12/2015	ES prioriteto – skatinti žiniomis pagrįstos kaimo ekonomikos kūrimą – įgyvendinimui poveikį padarė prastas žinių perteikimo ir konsultavimo priemonių valdymas	2	94 dalies rekomendacijos b punktas	1 Igyvendintos dauguma atžvilgių	Rekomendacinis dokumentas dėl 1 priemonės buvo atnaujintas įtraukiant dalį dėl mokymo poreikių analizės.	Rekomendaciniame dokumente pateikiama nepakankamai išsami informacija, kaip atlikti reguliarią mokymo poreikių analizę.
		4	94 dalies rekomendacijos d punktas	1 Igyvendintos dauguma atžvilgių	Komisija atnaujino rekomendacinį dokumentą dėl 2 priemonės, jį papildydama konkrečia dalimi dėl būtinybės valstybėms narėms sukurti konsultavimo paslaugas.	Komisija stebėsenos komitetuose ir metiniuose peržiūros posėdžiuose nestebi valstybių narių atitikties konsultavimo paslaugų sukūrimo reikalavimams.
		6	96 dalies rekomendacijos b punktas	2 Igyvendintos dauguma atžvilgių	Rekomendacinis dokumentas dėl 2 priemonės buvo atnaujintas į jį įtraukiant informaciją apie paslaugų teikimą įstaigų viduje.	Komisijos atliekama valstybių narių procedūrų stebėsenos, kaip reikalaujama mūsų rekomendacijoje, yra nepakankama.

SA	Ataskaitos antraštė	Nr.	SA dalis	EAR galutinis vertinimas	Patobulinimai	Trūkumai
		7	98 dalies 3 rekomendacijos a punktas	Igyvendintos dauguma atžvilgių	<p>Komisijai skirta rekomendacija griežtinti išlaidų pagrįstumo patikras buvo įgyvendinta, o rekomendacija, kad Komisija ir valstybės narės bendradarbiautų užtikrinant veiksmingą vadovaujančiosios institucijos kontrolės sistemų valdymą, visų pirma susijusį su sukčiavimo rizika ir projektų išlaidų pagrįstumu, buvo įgyvendinta dauguma atžvilgių. DG AGRI naujais atitikties testavimo kontroliniais sąrašais, taikomas nuo 2018 m. pradžios, buvo sugriežtintos išlaidų pagrįstumo patikros.</p> <p>Be to, Komisija paskelbė valstybėms narėms „Rekomendacinį dokumentą dėl kontrolės ir nuobaudų taisyklių kaimo plėtros srityje“, kurio 1 priede pateiktas kontrolinis sąrašas, kurį mes rekomendavome naudoti įvertinant kontrolės sistemų, skirtų rizikoms, kurios yra susijusios su kaimo plėtros projektų sąnaudomis, koncepciją.</p>	<p>Komisija pateikė mažai įrodymų, kad vadovaujančiosioms institucijoms buvo surengti papildomi mokymai, kuriuose buvo aptariamas išlaidų pagrįstumo, kai nenaudojama supaprastintas išlaidų apmokėjimas, klausimas. Nepaisant išsikeltų tam tikrų bendrų tikslų, išlaidų pagrįstumo patikros ir supaprastinto išlaidų apmokėjimo naudojimas nėra tas pats klausimas. Supaprastintas išlaidų apmokėjimas apima tik nedidelę visų kaimo plėtros išlaidų dalį (žr. Specialiąją ataskaitą Nr. 11/2018), todėl tebėra poreikis vadovaujančiosioms institucijoms įvertinti išlaidų pagrįstumą. (Europos kaimo plėtros tinklo platformoje Komisija nenustatė jokios tolesnės gerosios praktikos administracinių procedūrų, skirtų išlaidų pagrįstumui įvertinti, srityje).</p>
		8	98 dalies 3 rekomendacijos b punktas	Igyvendintos dauguma atžvilgių	<p>Komisija ėmėsi keleto veiksmų, be kita ko, nustatė ir patvirtino partnerystės susitarimus ir griežtesnį metodą, taikomą siekiant užtikrinti ES fondų papildomumą 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu, palyginti su ankstesniu metodu.</p>	<p>Įvairių tarnybų grupių diskusijų temos yra bendro pobūdžio ir neapima atskirų programų priemonių. Be to, mūsų ataskaitoje (Specialiojoje ataskaitoje Nr. 16/2017, nurodyti trūkumai, turintys poveikį partnerystės susitarimams ir kaimo plėtros programoms sektorių tarpusavio papildomumo ir sinergių atžvilgiu.</p>
		10	100 dalies 4 rekomendacijos b punktas	Igyvendintos kai kuriais atžvilgiais	<p>Rekomendacinis dokumentas dėl 1 priemonės „Žinių perdavimas ir informavimo veikla“ buvo atnaujintas įtraukiant dalį dėl mokymo poreikių analizės.</p>	<p>Rekomendaciniame dokumente dėl 1 priemonės nepateikiama aiškių gairių dėl grįžtamosios informacijos procedūrų, kurias vykdo valstybės narės. Nors mūsų ataskaitoje pateikiamas standartinės metodikos pavyzdys taip pat apima mokymo programų vertinimą, apie tai neminima gairių tekste, todėl gali būti bendrai suprantama, kad ši metodika skirta tik analizės reikmėms.</p>

SA	Ataskaitos antraštė	Nr.	SA dalis	EAR galutinis vertinimas	Patobulinimai	Trūkumai
		11	102 dalies 5 rekomendacija	Igyvendintos dauguma atžvilgių	Komisija pradėjo atlikti atitikties auditus žinių ir inovacijų srityje.	<p>Keli auditai realiai nebuvo atlikti, o galima to priežastis buvo žemas rizikos analizės įvertis.</p> <p>Mūsų auditoriai pripažįsta, kad, paskelbus mūsų ataskaitą šioje srityje, Komisija pradėjo atlikti atitikties auditus žinių perdavimo ir inovacijų srityje. Tačiau remiantis 2016–2018 m. DG AGRI daugiamete darbo programa (DDP) (p. 49), auditų nebuvimas iki SA Nr. 12/2015 paskelbimo paaiškinamas mažomis išlaidomis 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu.</p> <p>Nebuvo gavę jokie patikinimo, kad žinių perdavimo ir konsultavimo priemonių rizikos profilis išsiplėtė iki Komisijos atsakyme nurodytos apimties.</p>
SA Nr. 13/2015	ES parama medieną gaminančioms šalims pagal FLEGT veiksmų planą	1	58 dalies 1 rekomendacija	Igyvendintos dauguma atžvilgių	<p>Komisija parengė 2018–2022 m. bendrą miškų teisės aktų vykdymo, miškų valdymo ir prekybos mediena (FLEGT) darbo planą, kuriame nurodyti veiksmai ir terminai (tiksliniai metai), atsakinga šalis (Europos Komisija ir / arba valstybės narės) ir tikėtini rezultatai.</p> <p>Europos Komisija sudarė sutartį su išorės organizacija (CIFOR), kuria būtų sudarytos sąlygos parengti išsamų veiksmų planą ir stebėjimo ir vertinimo sistemą kartu su rodikliais, tikslinėmis reikšmėmis ir pradinėmis reikšmėmis.</p> <p>Komisija kuria FLEGT pasiekimų duomenų bazę, kurioje būtų sekama savanorišką partnerystės susitarimą pasirašiusių šalių padaryta pažanga.</p>	<p>Darbo planas sudarytas 2018–2022 m., o ne 2016–2020 m. laikotarpiui. Skirtingas laikotarpis turėjo poveikį FLEGT programos stebėjimui ir ataskaitų teikimui (žr. 5 rekomendaciją).</p> <p>Darbo plano projektas dar nėra privalomas Komisijai, nes nėra visų būtinų patvirtinimų. Jame taip pat nėra numatyto specialaus įgyvendinimo biudžeto, todėl veiksmingumo stebėseną ir atskaitomybę tampa sunkesnės.</p>
		5	59 dalies 5 rekomendacija	Igyvendintos dauguma atžvilgių	<p>Buvo parengtas darbo planas, kuris bus naudojamas kaip reikalaujamo ataskaitų teikimo pagrindas. FLEGT vertinimas buvo atliktas 2016 m. – jis yra geras vien pažangos ataskaitos pakaitalas.</p> <p>2019 m. Komisija ketina parengti kitą pažangos ataskaitą. Ji turėtų apimti darbo plano veiksmus, kurie apima pagrindinius ataskaitų teikimo elementus, kurių reikalaujama mūsų rekomendacijoje.</p>	Šiuo metu darbo planui trūksta visų būtinų patvirtinimų. 2018 m. pažangos ataskaitos termino nebuvo laikomasi.

SA	Ataskaitos antraštė	Nr.	SA dalis	EAR galutinis vertinimas	Patobulinimai	Trūkumai
SA Nr. 16/2015	Energijos tiekimo saugumo didinimas sukuriant energijos vidaus rinką. Reikia sutelkti daugiau pastangų	4	117 dalies 3 rekomendacija	Igyvendintos dauguma atžvilgių	Komisija padarė pažangą rengdama ir įgyvendindama teisinę sistemą.	Igyvendinimas tebevyksta Rinkos neefektyvumo problema vis dar neišspręsta.
		12	123 dalies 7 rekomendacijos b punktas	Igyvendintos kai kuriais atžvilgiais	Komisija naudoja energetikos rinkų modeliavimo priemones, o sąnaudų ir naudos analizės metodai nuolat gerėja.	Komisija iš dalies pritarė šiai rekomendacijai ir ją įgyvendino. Analizių ir modelių rengimo pajėgumų sukūrimas institucijos viduje galėjo turėti didelį poveikį Komisijos arba ACER ištekliams.
		13	123 dalies 7 rekomendacijos c punktas	Igyvendintos dauguma atžvilgių	Komisija bendradarbiauja su ENTSO-E ir ENTSO-G, kad remiantis reikmių vertinimu būtų galima planuoti su energijos vidaus rinka susijusią ES infrastruktūrą.	Naujas modelis, kurį turi pateikti ENTSO, dar nepatvirtintas.
		14	125 dalies 8 rekomendacija	Igyvendintos dauguma atžvilgių	Komisija ištobulino savo planavimo procedūras, ypač susijusias su bendro intereso projektų pirmenybės nustatymu ir finansavimu.	Naujas modelis, kurį turi pateikti ENTSO, dar nepatvirtintas.
		15	126 dalies 9 rekomendacija	Igyvendintos kai kuriais atžvilgiais	Komisija pasinaudojo pagrindine rekomendacijos idėja.	Komisija nepateikė teisės aktų pasiūlymų.
SA Nr. 17/2015	Komisijos parama jaunimo veiksmų grupėms: ESF finansavimo fondo perorientavimas pavyko, tačiau nepakanka dėmesio rezultatams	2	84 dalies 2 rekomendacijos a punktas	Igyvendintos dauguma atžvilgių	Reikalavimas paaiškinti numatytą poveikį ES ir VP tikslams jo tikėtino veiksmingumo atžvilgiu yra užkoduotas ESI fondų teisinėje sistemoje (žr. BNR 30 straipsnį).	Trūkumai taikant šį reikalavimą siekiant pagrįsti tikėtiną Sąjungos pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategijos pakeitimų poveikį.
		3	84 dalies 2 rekomendacijos b punktas	Igyvendintos kai kuriais atžvilgiais	Kontrolinis sąrašas, kuriame dokumentuojamos VP pakeitimų vertinimo išvados (įskaitant VP prisidėjimą prie strategijos „Europa 2020“ ir ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos pasiekimų, tikėtinų rezultatų, rodiklių ir veiksmingumo sistemos).	Kontroliniame sąraše nedokumentuojamos papildomų rezultatų pagrįstumo analizės.
		4	84 dalies 2 rekomendacijos c punktas	Igyvendintos kai kuriais atžvilgiais	Lėšų perprogramavimas / perskirstymas nurodomas metinėse įgyvendinimo ataskaitose.	Metinėse įgyvendinimo ataskaitose nepakankamai išsamiai nurodomas ankstesnis ir tikėtinas veiksmingumas.
		6	86 dalies 3 rekomendacija	Igyvendintos dauguma atžvilgių	Kontroliniuose sąrašuose dokumentuojamos nuoseklumo ir patikimumo patikros, kurias atlieka Komisija metinėse įgyvendinimo ataskaitose nurodytą dieną. Veiksmingumo duomenų patikimumo auditai yra suplanuoti.	Nėra įrodymų, kad buvo atliekamos sistemingos patikimumo patikros arba informacijos, gautos pateikus <i>ad hoc</i> prašymus, patikros.

SA	Ataskaitos antraštė	Nr.	SA dalis	EAR galutinis vertinimas	Patobulinimai	Trūkumai
SA Nr. 20/2015	ES paramos kaimo plėtrai, skirtos negamybinėms investicijoms žemės ūkio srityje, ekonominis veiksmingumas	1	74 dalies 1 rekomendacijos a punktas	Igyvendintos kai kuriais atžvilgiais	Komisija paskelbė metinės įgyvendinimo ataskaitos technines gaires. Be to, Komisija padeda valstybėms narėms informacijos teikimo metinėje įgyvendinimo ataskaitoje klausimais dalyvaudama stebėjimo komitetų posėdžiuose.	Rekomendacija, kad Komisija vykdytų stebėseną pasinaudodama valstybių narių metinėmis įgyvendinimo ataskaitomis, vis dar įgyvendinama, tačiau jos įgyvendinimą bus galima patikrinti tik po 2019 m. tarpinio vertinimo.
		5	77 dalies 3 rekomendacijos a punktas	Igyvendintos kai kuriais atžvilgiais	Komisija paskelbė gaires, kad paskatintų valstybes nares nustatyti papildomus rezultatų rodiklius.	Kadangi gairės nėra valstybes nares įpareigojantis ir joms privalomas dokumentas, Komisija negali būti tikra, kiek valstybės narės iš tikrųjų laikosi gairių ir nustatytų papildomų konkrečių rodiklių. Kiek Komisijos veiksmais buvo užtikrinta rekomenduojama negamybinių investicijų indėlio stebėseną arba vertinimas, atliekant 2014-2020 m. programavimo laikotarpio vertinimus bus galima įvertinti tik po 2019 m. išsamesnės metinės įgyvendinimo ataskaitos vertinimų.
SA Nr. 21/2015	Rizikos, susijusios su ES plėtros ir bendradarbiavimo veiklai taikomu į rezultatų orientuotu metodu, apžvalga	1	83 dalies 1 rekomendacija	Igyvendintos dauguma atžvilgių	2018 m. spalio mėn. buvo paskelbtas Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Atsižvelgiant į Darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m. darnaus vystymosi tikslus ir Europos konsensuą dėl vystymosi peržiūrėta ES tarptautinio bendradarbiavimo ir vystymosi rezultatų sistema“, SWD(2018)444, kuriame yra priedas, aiškiai skirtas su rezultatais susijusiai terminijai.	Tolesnės peržiūros metu praktinės gairės dėl ES intervencinių priemonių, taikomų tarptautinio bendradarbiavimo srityje, valdymo, įskaitant aprašus, kuriais siekiama paaiškinti pagrindines sąvokas ir terminiją, susijusias su rezultatais, dar nebuvo paskelbtos. Be to, pagrindiniuose metodiniuose dokumentuose terminija vis dar vartojama nenuosekliai. Pavyzdžiui, diagramoje, kurią Komisija pateikė savo priemonių rinkinyje, skirtame ES vystymosi veiksmų vertintojams, vis dar buvo apibrėžčių, kurios buvo nesuderinamos su terminija, priimta atsižvelgiant į rezultatų sistemą. Be to, kai kuriuose veiksmų dokumentuose vis dar nėra tikslinių reikšmių ir pradinių reikšmių sąvokų.
		2	83 dalies 2 rekomendacija	Igyvendintos dauguma atžvilgių	Komisija įgyvendino keletą priemonių užtikrinti, kad būtų nustatytas aiškus veiksmų ir tikėtinų rezultatų ryšys, įskaitant kompleksinius klausimus, visų pirma nurodymus ir šabloną, skirtus veiksmų dokumentams užpildyti, ir atitinkamas nuostatas į rezultatus orientuoto stebėjimo vadovėlyje.	kai kurios gairės dar turi būti užbaigtos, įskaitant Praktines gaires dėl ES tarptautinio bendradarbiavimo intervencijų valdymo.

SA	Ataskaitos antraštė	Nr.	SA dalis	EAR galutinis vertinimas	Patobulinimai	Trūkumai
SA Nr. 22/2015	ES kredito reitingų agentūrų priežiūra – gerai parengta, tačiau dar nėra visiškai veiksminga (ESMA)	6	110 dalies 6 rekomendacija	Igyvendintos kai kuriais atžvilgiais	ESMA atnaujino savo Klausimus ir atsakymus KRA reglamento paraiškoje, juos papildydama nauju skyriumi (V dalis) dėl kredito reitingų atskleidimo ir pateikimo.	Vykstančių konsultacijų užbaigimas ir galutinės ataskaitos paskelbimas, atsižvelgiant į tai, kad paskelbtos gairės dėl atskleidimo reikalavimų, taikomų kredito reitingams.
		7	110 dalies 7 rekomendacija	Igyvendintos kai kuriais atžvilgiais	CEREP sistemos integravimas į RADAR ataskaitų teikimo sistemą. Vykstant integravimo procesui ESMA peržiūrėjo duomenis reitingų lygiu abiejose sistemose ir ištaisė nustatytus trūkumus, todėl duomenų kokybė pagerėjo.	Nepaisant iki šiol ESMA atlikto darbo siekiant pagerinti CEREP informacijos turinį, vis dar negalima atskleisti tokios informacijos: vidutinių įsipareigojimų nevykdymo rodiklių, vidutinių tikimybių matricių, kelių užklausų atsisiuntimų, informacijos ir paaiškinimų, susijusių su senų klaidų pateiktuose duomenyse ištaisymu, informacijos apie metodikų pakeitimus.
SA Nr. 23/2015	Vandens kokybė Dunojaus upės baseine: padaryta pažanga įgyvendinant Vandens pagrindų direktyvą, tačiau dar reikia nemažai nuveikti	12	191 dalies 3 rekomendacijos b punktas	Igyvendintos kai kuriais atžvilgiais	Komisija toliau atlieka minimalių reikalavimų vertinimą, atsižvelgdama į tai, ar jie egzistuoja, ir į tai, ar jie yra aktualūs, ir įvertina, ar yra geros agrarinės ir aplinkosauginės būklės standartai ir ar jie yra tinkami.	Komisija nepritarė šiai rekomendacijai.
		14	191 dalies 3 rekomendacijos d punktas	Igyvendintos kai kuriais atžvilgiais	Komisija nustatė galimo racionalizavimo galimybes.	Komisija jau ėmėsi konkrečių veiksmų šiai rekomendacijai įgyvendinti ir toliau ją imsis vykstant kitam ataskaitų teikimo procesui pagal Nitratų direktyvą (2020 m.) ir Vandens pagrindų direktyvą (2022 m.).
		15	191 dalies 3 rekomendacijos e punktas	Igyvendintos kai kuriais atžvilgiais	Komisija rengiasi ir planuoja paskelbti kelioms valstybėms narėms skirtas rekomendacijas dėl padengtinų aplinkosaugos ir išteklių išlaidų įtraukimo į kitą įgyvendinimo ataskaitą.	Atsižvelgdamos į bendrą įgyvendinimo strategiją, valstybės narės neseniai sutiko dirbti siekiant parengti techninę ataskaitą, kurioje būtų nurodomi šiuo metu taikomi metodai, susiję su vandens tiekimo paslaugų išlaidų padengimu, laikantis Vandens pagrindų direktyvos 9 straipsnio reikalavimų (įskaitant pasklidusios taršos srityje). Dar reikia išnagrinėti duomenų ir informacijos poreikius šioje srityje. Bus įsteigta <i>ad hoc</i> darbo grupė šiai užduočiai, vadovaujant Strateginio koordinavimo grupei, atlikti. Tikimasi, kad ši užduotis bus užbaigta iki 2020 m. pabaigos (žr. bendros įgyvendinimo strategijos 2019–2021 m. darbo programą).

SA	Ataskaitos antraštė	Nr.	SA dalis	EAR galutinis vertinimas	Patobulinimai	Trūkumai
SA Nr. 25/2015	ES parama kaimo infrastruktūrai: galimybė racionaliau panaudoti lėšas	2	101 dalies 1 rekomendacijos b punktas	Igyvendintos kai kuriais atžvilgiais	Kaip rekomendavome, Komisija skatino perimti geriausiąją praktiką mažinant savaimingumo riziką, užtikrindama, kad kaimo plėtros programose būtų numatytos veiksmingos papildomumo priemonės. Prieš patvirtinant valstybių narių kaimo plėtros programas, DG AGRI išsiuntė pastabas dėl patobulinimų vadovaujančiosioms institucijoms ir jų paprašė, kad atsižvelgtų į vėlesnes redakcijas.	Komisija parengė specialų rekomendacinį dokumentą, kaip mažinti savaimingumo riziką arba kaip išvengti paprasto kitų fondų pakeitimo kaimo plėtros programų lėšomis. Nėra įrodymų, kad 2017–2020 m. programose savaimingumo rizika buvo veiksmingai sumažinta. DG AGRI ketina atlikti pirminį šio sumažinimo vertinimą, remdamasi 2019 m. tarpiniu vertinimu. Komisija neturi įrodymų, nacionalinių lėšų pakeitimo EŽŪFKP lėšomis rizika buvo sumažinta.
		4	101 dalies 1 rekomendacijos d punktas	Igyvendintos kai kuriais atžvilgiais	DG AGRI pagerino tvarkos, skirtos ES fondų tarpusavio papildomumui užtikrinti, tikrinimą, skirdama daugiau dėmesio šioms problemoms ir pasinaudodama naujai parengtais partnerystės susitarimais. DG AGRI vertinimu pirminės išvados, kuriose būtų įvertintas tvarkos veiksmingumas, galėtų būti parengtos atlikus 2019 m. tarpinį programų vertinimą, kaip rekomendavome.	Tvarkos, skirtos dabartinio programavimo laikotarpio įvairių ES fondų tarpusavio papildomumui užtikrinti, kol kas nežinomas. Metinės įgyvendinimo ataskaitos bus paskelbtos vėlesniu 2019 m. laikotarpiu. Mūsų Specialiojoje ataskaitoje Nr.16/2017 nurodyti trūkumai, turintys poveikį partnerystės susitarimams ir kaimo plėtros programoms sektorių tarpusavio papildomumo ir sinergių atžvilgiu.
		6	106 dalies 2 rekomendacijos b punktas	Igyvendintos dauguma atžvilgių	Komisijai skirta rekomendacija griežtinti išlaidų pagrįstumo patikras buvo įgyvendinta, o rekomendacija, kad Komisija ir valstybės narės bendradarbiautų užtikrinant veiksmingą institucijos kontrolės sistemų valdymą, visų pirma susijusių su sukčiavimo rizika ir projektų išlaidų pagrįstumu, buvo įgyvendinta dauguma atžvilgių. DG AGRI naujais atitikties testavimo kontroliniais sąrašais, taikomas nuo 2018 m. pradžios, buvo sugriežtintos išlaidų pagrįstumo patikros. Be to, Komisija paskelbė „Rekomendacijų dėl kontrolės ir baudų skyrimo taisyklių kaimo plėtros srityje dokumentą“, kurio 1 priede pateikiamas, kaip rekomendavome, kontrolinis sąrašas, skirtas kontrolės sistemų sąrangai įvertinti atsižvelgiant į riziką, susijusią su kaimo plėtros projektų išlaidomis.	Komisija nepateikė jokių papildomų įrodymų, kad po mūsų 2017 m. tolesnės peržiūros buvo surengti papildomi valstybių narių mokymai, susiję su išlaidų pagrįstumu. Europos kaimo plėtros tinklo platformoje Komisija nenustatė jokios tolesnės gerosios praktikos administracinių procedūrų, skirtų išlaidų pagrįstumui įvertinti, srityje.

SA	Ataskaitos antraštė	Nr.	SA dalis	EAR galutinis vertinimas	Patobulinimai	Trūkumai
		9	109 dalies 3 rekomendacijos a punktas	Igyvendintos kai kuriais atžvilgiais	Komisija pateikė kaimo plėtros programų vertinimo gaires, skirtas vadovaujančiosioms institucijoms, Europos kaimo plėtros tinklo svetainėje ir pasitelkdama savo Vertinimo pagalbos tarnybą.	Veiksmingumo rodikliams ir programų rezultatams įvertinant reikalingų duomenų rinkimas iš esmės vis dar yra nepakankamas. Kaip teigiama Komisijos atsakyme į tolesnį auditą, Komisija ketina 2019 m. įvertinti „informaciją, kuria remiantis galima padaryti išvadas dėl lėšų, panaudotų atliekant BSVS numatytus vertinimus, efektyvumo ir veiksmingumo“.

3.5 PRIEDAS

ATSIŽVELGIMAS Į ANKSTESNES REKOMENDACIJAS DĖL VEIKSMINGUMO KLAUSIMŲ

Metai	Europos Audito Rūmų rekomendacija	Europos Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė					
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta	Netaikoma	Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais			
2015	1 rekomendacija. Komisija darbo programų lygmeniu turėtų išskaidyti programos „Horizontas 2020“ aukšto lygmens tikslus į operatyvius tikslus tam, kad vertinant darbo programų ir kvietimų teikti pasiūlymus veiksmingumą, juos galima būtų panaudoti veiksmingumui skatinti.			x			
	2 rekomendacija. Komisija turėtų patikslinti sąsajas tarp strategijos „Europa 2020“ (2010–2020 m.), daugiametės finansinės programos (2014–2020 m.), Komisijos prioritetų (2015–2019 m.), pavyzdžiui, pasitelkdama strateginį planavimą ir ataskaitų teikimo procesą (2016–2020 m.). Tai sustiprintų stebėjimą ir ataskaitų teikimo nuostatas ir leistų Komisijai veiksmingai teikti ataskaitas apie ES biudžeto indėlių įgyvendinant strategijos „Europa 2020“ tikslus.			x			
	3 rekomendacija. Komisija visose savo veiklos srityse turėtų nuosekliai vartoti terminus „indėlis“, „išdirbis“, „rezultatas“ ir „poveikis“, atitinkančius jos Geresnio reglamentavimo gaires.			x			

Šaltinis: EAR.

4 SKYRIUS

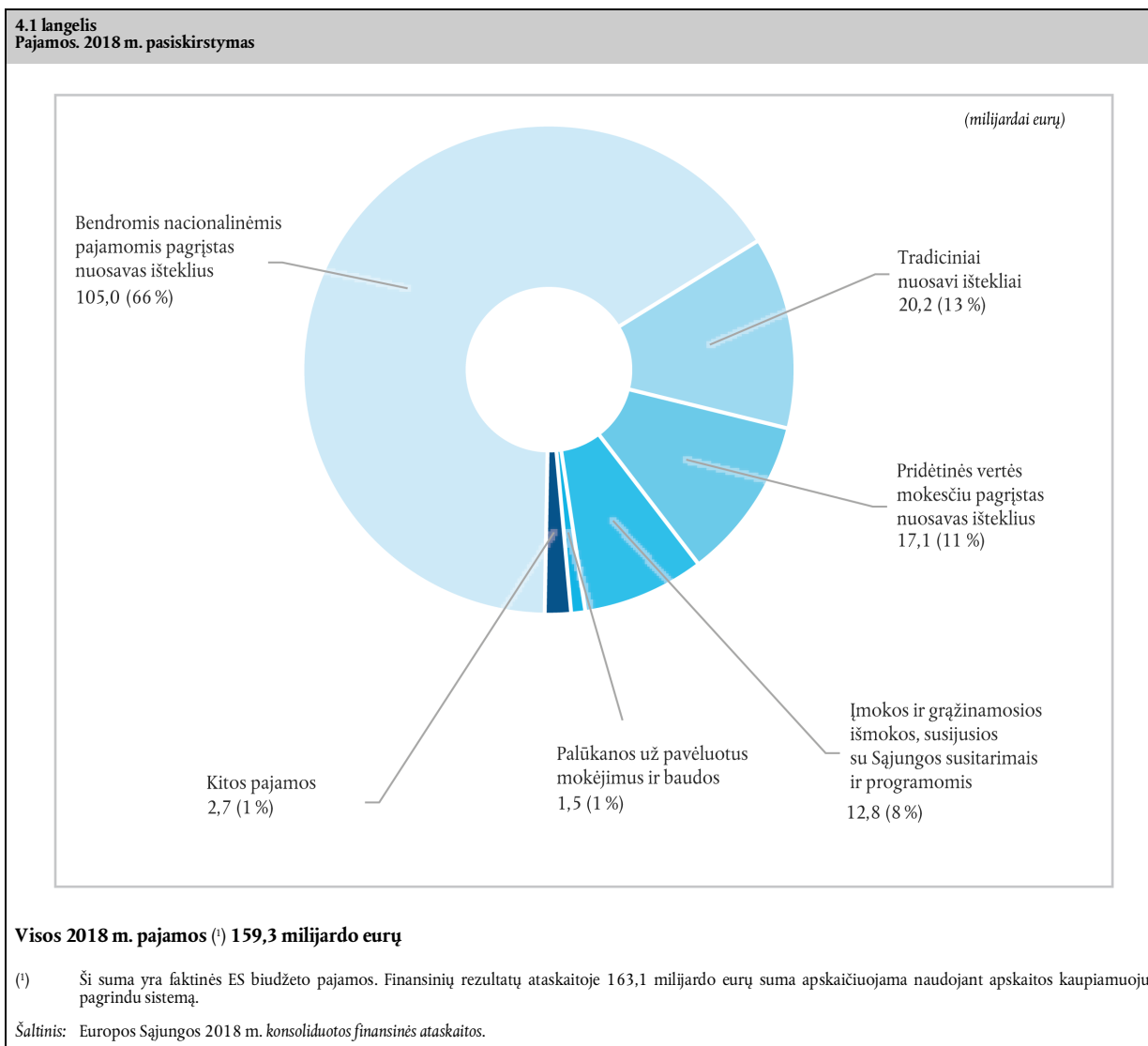
Pajamos

TURINYS

	<i>Dalis</i>
Įvadas	4.1–4.4
Trumpas pajamų aprašymas	4.2–4.3
Audito apimtis ir metodas	4.4
Operacijų tvarkingumas	4.5
Vidaus kontrolės sistemų ir metinių veiklos ataskaitų elementų nagrinėjimas	4.6–4.22
Valstybių narių vykdomo TNI valdymo trūkumai	4.7–4.10
Komisijos atliekamų valstybių narių TNI suvestinių patikrinimų trūkumai	4.11–4.13
BNPj ir PVM išlygų skaičius iš esmės išlieka nepakitęs, tuo tarpu TNI atvirų pastabų skaičius padidėjo	4.14–4.15
Nustatėme tolesnių su TNI atviromis pastabomis susijusių Komisijos veiksmų vykdymo ir jų panaikinimo vėlavimo atvejų	4.16
Komisija 2019 m. tikisi užbaigti savo daugiametį BNPj patikrinimų ciklą, tačiau ir toliau iki 2024 m. vertins globalizacijos poveikį nacionalinėms sąskaitoms	4.17–4.20
Metinės veiklos ataskaitos ir kitos valdymo priemonės	4.21–4.22
Išvada ir rekomendacijos	4.23–4.25
Išvada	4.23
Rekomendacijos	4.24–4.25
4.1 priedas. Su pajamomis susijusių operacijų testavimo rezultatai	
4.2 priedas. Nepanaikintų BNPj išlygų, PVM išlygų ir TNI atvirų pastabų skaičius pagal valstybes nares 2018 m. gruodžio 31 d.	
4.3 priedas. Atsižvelgimas į anksčiau pateiktas rekomendacijas dėl pajamų	

Ivadas

4.1. Šiame skyriuje pateikiami mūsų nustatyti faktai, susiję su pajamomis, kurios apima *nuosavus išteklius* ir kitas pajamas. **4.1 langelyje** pateiktas 2018 m. pajamų pasiskirstymas.

Trumpas pajamų aprašymas

4.2. Didžiąją pajamų dalį (90 %) sudaro trijų rūšių nuosavi ištekliai:

- a) **Bendrosiomis nacionalinėmis pajamomis (BNPj) pagrįsti nuosavi ištekliai** sudaro 66 % ES pajamų ir po to, kai apskaičiuojamos pajamos iš visų kitų šaltinių, subalansuoja ES biudžetą. Kiekviena valstybė narė prisideda proporcingai pagal savo BNPj ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Pradinis įnašas apskaičiuojamas remiantis BNPj prognoze. Vėlesniais metais daroma korekcija pagal skirtumą tarp BNPj prognozės ir galutinių BNPj, kuri paveikia nuosavų išteklių paskirstymą tarp valstybių narių, o ne bendrą surinktą sumą.

- b) **Tradicioniai nuosavi ištekliai (TNI)** sudaro 13 % ES pajamų. Jie daugiausia apima importo muitus. Juos surenka valstybės narės. ES biudžetas gauna 80 % bendros sumos; valstybės narės pasilieka likusius 20 % surinkimo išlaidoms padengti.
- c) **Pridėtinės vertės mokesčiu (PVM) pagrįsti nuosavi ištekliai** sudaro 11 % ES pajamų. Įnašai pagal šiuos nuosavus išteklius apskaičiuojami pagal vienodą tarifą⁽²⁾, taikomą suderintoms valstybių narių PVM apskaičiavimo bazėms.
- 4.3. Pajamas taip pat sudaro iš kitų šaltinių gaunamos sumos. Reikšmingiausi iš šių šaltinių yra *įnašai* ir grąžinamosios išmokos, gaunamos pagal Sąjungos *susitarimus* ir programas⁽³⁾ (8 % ES pajamų).

Audito apimtis ir metodas

4.4. Taikydami **1.1 priede** nustatytą audito metodą ir metodiką, gavome patikinimą savo audito nuomonei dėl pajamų, įvertindami pagrindines pasirinktas sistemas ir atlikdami operacijų testus. Išnagrinėjome šiuos su 2018 m. pajamomis susijusius dalykus:

- a) 55 Komisijos susigrąžinimo pavedimų imtį⁽⁴⁾, sudarytą taip, kad ji būtų reprezentatyvi visų pajamų šaltinių atžvilgiu;
- b) Komisijos sistemas, skirtas:
- i) užtikrinti, kad valstybių narių BNPj ir PVM duomenys būtų tinkamas pagrindas nuosavų išteklių įnašams apskaičiuoti, ir šių įnašų apskaičiavimą ir surinkimą⁽⁵⁾;
 - ii) TNI valdymą, valstybių narių ataskaitų patikimumo tikrinimą ir užtikrinimą, kad valstybės narės turėtų veiksmingas teisingų TNI sumų rinkimo, ataskaitų apie jas teikimo ir skyrimo sistemas;
 - iii) baudų ir delspinigių valdymą ir
 - iv) sumų, atsiradusių taikant koregavimo mechanizmus, apskaičiavimą;
- c) TNI apskaitos sistemas⁽⁶⁾ trijose atrinktose valstybėse narėse (Italijoje, Prancūzijoje ir Ispanijoje)⁽⁷⁾; ir
- d) Biudžeto GD ir Eurostato *metinėse veiklos ataskaitose* pateiktos tvarkingumo informacijos patikimumą.

Operacijų tvarkingumas

4.5. Šiame skirsnyje pateikiamos mūsų pastabos dėl *operacijų tvarkingumo*. Savo išvadą dėl ES finansinėse ataskaitose atspindimų pajamų operacijų tvarkingumo grindėme savo atliktu Komisijos pajamų apskaičiavimo ir surinkimo⁽⁸⁾ sistemų vertinimu ir 55 susigrąžinimo pavedimų, iš kurių nė vienas nebuvo paveiktas kiekybiškai *įvertinamų klaidų*, imties patikrinimu. **4.1 priede** pateikta operacijų testavimo rezultatų apžvalga.

Vidaus kontrolės sistemų ir metinių veiklos ataskaitų elementų nagrinėjimas

4.6. Kaip paaiškinta 4.4 dalyje, mes atrinkome ir tikrinome įvairias sistemas. Toliau pateiktos pastabos nedaro poveikio bendrai mūsų nuomonei dėl ES pajamų tvarkingumo (žr. 1 skyrių). Tačiau jose pabrėžiami arba trūkumai, kurie yra reikšmingi atskiroms nuosavų išteklių kategorijoms, arba sritys, kuriose pajamų apskaičiavimas ir surinkimas galėtų būti pagerintas.

⁽²⁾ Vokietijai, Nyderlandams ir Švedijai taikomas sumažintas 0,15 % PVM išteklių pareikalavimo tarifas, tuo tarpu pareikalavimo tarifas kitoms šalims išlieka 0,3 %.

⁽³⁾ Juos daugiausia sudaro su EŽŪGF ir EŽŪFKP (visų pirma su *sąskaitų patvirtinimu* ir *pažeidimais*), ne ES šalių dalyvavimu mokslinių tyrimų programose susijusios pajamos bei kiti įnašai ir grąžinamosios išmokos pagal ES programas ir veiklą.

⁽⁴⁾ Susigrąžinimo pavedimas – tai dokumentas, kuriame Komisija registruoja jai priklausančias sumas.

⁽⁵⁾ Mūsų atskaitos taškas buvo valstybių narių parengti suderinti BNPj duomenys ir suderinta PVM bazė. Mes tiesiogiai netestavome Komisijos valstybių narių parengtos statistikos ir duomenų.

⁽⁶⁾ Savo auditui mes naudojome tikrintų valstybių narių TNI apskaitos sistemų duomenis. Mes negalėjome audituoti nedeklaruoto importo arba importo, išvengusio muitinės priežiūros.

⁽⁷⁾ Šios trys valstybės narės buvo pasirinktos atsižvelgiant į jų TNI įnašo dydį ir mūsų rizikos vertinimą.

⁽⁸⁾ Žr. **1.1 priedo** 12 dalį.

Valstybių narių vykdomo TNI valdymo trūkumai

4.7. Kiekviena valstybė narė siunčia Komisijai savo surinktų muitų mėnesio išrašą („A“ sąskaitas) ir nustatytų mokesčių, kurie dar nėra surinkti, ketvirčio išrašą („B“ sąskaitas). Šių išrašų patikimumas yra labai svarbus apskaičiuojant TNI.

4.8. Išanalizavome „A“ ir „B“ sąskaitų sudarymą Italijoje, Prancūzijoje ir Ispanijoje bei ES biudžetui priklausančių TNI sumų surinkimo procedūras.

4.9. Reikšmingų Italijoje ar Prancūzijoje surinktų muitų mėnesio išrašų sudarymo problemų nenustatėme. Tačiau Ispanijoje nustatėme šių išrašų kompiliavimo kontrolės sistemų trūkumų (žr. **4.2 langelį**).

4.2 langelis TNI kontrolės sistemų Ispanijoje trūkumai

Nustatėme, kad trūksta atliktų Ispanijos TNI apskaitos sistemos pakeitimų priežiūros. Į 2018 m. gegužės mėn. šalies „A“ sąskaitos išrašą įtrauktas įrašas, kuriuo puse milijono eurų sumažintos ES biudžetui skirtos sumos. Ispanijos nacionalinės institucijos paaiškino, kad apskaitos pareigūnas šį įrašą padarė rankiniu būdu, kad kompensuotų 2008 m. apskaitos sistemos sukurtą automatišką įtraukimą į apskaitą. Tačiau nebuvo jokių įrodymų, kad jo vadovai patvirtino šį įrašą.

Ispanijos valdžios institucijos, ištyrusios šį atvejį, padarė išvadą, kad 2018 m. gegužės mėn. sumažinimas neturėjo būti atliktas ir ištaisė šią klaidą. Tai rodo kontrolės sistemų, kurios pirmiausia turėjo užkirsti kelią šio įrašo padarymui trūkumus.

4.10. Trijose mūsų aplankytose valstybėse narėse nustatėme dar nesurinktų nustatytų mokesčių valdymo trūkumų. Jie daugiausia susiję su skolų muitinei susigrąžinimo vykdymo užtikrinimo vėlavimais ir pavėluotu skolų registravimu arba nurašymu apskaitos sistemoje⁽⁹⁾. Ankstesniais metais nustatėme panašių trūkumų kitose valstybėse narėse⁽¹⁰⁾. Komisija, vykdydama savo patikrinimus, ir toliau nustato ir praneša apie su „B“ sąskaitomis susijusius trūkumus. Anksčiau teikėme rekomendacijas⁽¹¹⁾ dėl „B“ sąskaitų, tačiau jos dar nėra visapusiškai įgyvendintos.

Komisijos atliekamų valstybių narių TNI suvestinių patikrinimų trūkumai

4.11. Nagrinėjome Komisijos sistemas, skirtas patikrinti valstybių narių ataskaitų patikimumą ir užtikrinti, kad valstybės narės turėtų veiksmingas teisingų TNI sumų rinkimo, ataskaitų apie jas teikimo ir skyrimo sistemas. Daugiausia dėmesio skyrėme Komisijos metiniams patikrinimams valstybėse narėse bei „A“ ir „B“ sąskaitų išrašų nuoseklumo patikroms.

4.12. Nustatėme, kad Komisijos 2018 m. patikrinimų programa nebuvo pakankamai paremta struktūruotu ir dokumentuotu rizikos vertinimu, ir ji valstybių narių nesuskirstė eiliškumo tvarka atsižvelgdama į rizikos lygį bei nepateikė rizikų poveikio ir tikimybės. Todėl negalėjome patvirtinti, kad patikrinimais buvo tinkamai apręptos didžiausios rizikos sritys.

4.13. Be to, nustatėme, kad Komisija, kiekvieną mėnesį ar ketvirtį gavusi TNI suvestines, neatliko sistemingos neįprastų TNI suvestinių pokyčių analizės ir nesurinko atitinkamos informacijos, paaiškinančios šių pokyčių priežastis.

BNPj ir PVM išlygų skaičius iš esmės išlieka nepakitęs, tuo tarpu TNI atvirų pastabų skaičius padidėjo

4.14. Kai Komisija valstybių narių pateiktuose duomenyse nustato galimo nuosavų išteklių reglamentų⁽¹²⁾ nesilaikymo atvejus, ji palieka galimybę duomenis keisti, kol neįsitikina, kad šie duomenys atitinka nustatytus reikalavimus. Su BNPj ar PVM susijusiais atvejais ši procedūra vadinama išlygos nustatymu; TNI atvejais atitinkama procedūra vadinama atviros pastabos nustatymu. Komisija nustato išlygų ir atvirų pastabų poveikį ES biudžetui po to, kai gauna būtiną informaciją iš valstybių narių.

⁽⁹⁾ Neaptikome reikšmingo poveikio iš valstybių narių susigrąžintinoms sumoms, praneštomis ES konsoliduotose finansinėse ataskaitose.

⁽¹⁰⁾ Žr. mūsų 2017 m. metinės ataskaitos 4.15 dalį, 2016 m. metinės ataskaitos 4.15 dalį, 2015 m. metinės ataskaitos 4.18 dalį, 2014 m. metinės ataskaitos 4.22 dalį, 2013 m. metinės ataskaitos 2.16 dalį ir 2012 m. metinės ataskaitos 2.32 ir 2.33 dalis.

⁽¹¹⁾ Žr. **4.3 priedo** 2 ir 3 rekomendacijas.

⁽¹²⁾ 2014 m. gegužės 26 d. Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 609/2014 dėl tradicinių, PVM ir BNPj pagrįstų nuosavų išteklių teikimo metodų ir tvarkos ir dėl priemonių, skirtų grynųjų pinigų poreikiui patenkinti (OL L 168, 2014 6 7, p. 39) ir 2014 m. gegužės 26 d. Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 608/2014, kuriuo nustatomos Europos Sąjungos nuosavų išteklių sistemos įgyvendinimo priemonės (OL L 168, 2014 6 7, p. 29).

4.15. **4.2 priede** pateikiama nepanaikintų išlygų ir atvirų pastabų, pateiktų Komisijai atlikus patikrinimus ir inspektavimus, apžvalga. Apskritai BNPj⁽¹³⁾ ir PVM išlygų skaičius išliko panašus kaip ir praeitais metais, tuo tarpu TNI atvirų pastabų skaičius padidėjo 14 %.

Nustatėme tolesnių su TNI atviromis pastabomis susijusių Komisijos veiksmų vykdymo ir jų panaikinimo vėlavimo atvejų

4.16. Mums atlikus pasirinktų finansinių poveikį turinčių TNI atvirų pastabų peržiūrą, buvo nustatyta tam tikrų Komisijos tolesnių veiksmų vykdymo ir šių pastabų panaikinimo vėlavimo atvejų. Be to, nustatėme, kad 27 % atvirų pastabų buvo nepanaikintos daugiau kaip penkerius metus.

Komisija 2019 m. tikisi užbaigti savo daugiamečių BNPj patikrinimų ciklą, tačiau ir toliau iki 2024 m. vertins globalizacijos poveikį nacionalinėms sąskaitoms

4.17. Komisija ir toliau valstybėse narėse vykdė savo daugiamečius BNPj patikrinimus, kuriuos ji tikisi užbaigti iki 2019 m. pabaigos. Šių patikrinimų metu tikrinama, ar valstybių narių subendrinimo procedūros, kurias jos taiko nacionalinėms sąskaitoms, atitinka 2010 m. ESS⁽¹⁴⁾ ir ar BNPj duomenys yra palyginami, patikimi ir išsamūs⁽¹⁵⁾.

4.18. 2018 m. Komisija nustatė bendrą išlygą, susijusią su Prancūzijos BNPj įvertinimu. Ji tai padarė išimties tvarka, nes Prancūzija pateikė nepakankamai informacijos apie savo BNPj subendrinimą (žr. **4.3 langelį**). Tai, kad Prancūzija nepateikė pakankamai informacijos, trukdo laiku užbaigti Komisijos patikrinimų ciklą ir padidina riziką, kad vėlesniame etape reikės ištaisyti šalies įnašus. Tai taip pat gali turėti įtakos apskaičiuojant kitų valstybių narių įnašus.

4.3 langelis

Komisija skubiai ėmėsi veiksmų, kad apsaugotų ES finansinius interesus nustatydamas bendrą išlygą dėl Prancūzijos BNPj duomenų

Komisija tikrina duomenų, kuriuos valstybės narės naudoja kompiliuodamos savo BNPj nuosavų išteklių įnašams apskaičiuoti, palyginamumą, patikimumą ir išsamumą. Tai apima valstybių narių BNPj inventorių tikrinimą. Šiuose inventoriuose aprašyti subendrinimo šaltiniai ir metodai, naudojami įvertinant BNPj.

Pirminio Prancūzijos BNPj inventoriaus kokybė formato, turinio ir detalių atžvilgiu buvo nepakankama. Todėl Komisija negalėjo vykdyti savo tikrinimo pagal tvarkaraštį, dėl kurio ji susitarė su valstybėmis narėmis. Komisija naudojo Prancūzijos BNPj duomenis šalies įnašui apskaičiuoti, tačiau dėl susirūpinimą keliančios jų kokybės nustatė bendrą išlygą. Komisija naudoja šią išlygų kategoriją išimties tvarka, kai mano, kad yra didelė rizika, kad nebus apsaugoti ES finansiniai interesai.

4.19. Savo 2016 m. metinėje ataskaitoje pranešėme, kad Komisija turės atlikti papildomą darbą, skirtą įvertinti galimą globalizacijos poveikį BNPj duomenims⁽¹⁶⁾. 2018 m. ji ir toliau dirbo kartu su valstybėmis narėmis, siekdama parengti metodiką, skirtą įvertinti globalizacijos poveikį BNPj duomenų subendrinimui, visų pirma didelių tarptautinių įmonių perkėlimo atžvilgiu.

4.20. Komisija ir valstybės narės susitarė dėl 2024 m. pabaigos kaip būtinų patobulinimų termino. Tai reiškia, kad baigiantis patikrinimų ciklui Komisija turės nustatyti su globalizacija susijusias išlygas, kad būtų galima keisti valstybių narių BNPj duomenis vertinant jų tarptautinę veiklą.

⁽¹³⁾ Yra dvi pagrindinės BNPj išlygų kategorijos – konkrečiosios ir bendrosios. Konkrečiosios išlygos skirstomos į konkrečiai operacijai ir procesui taikomas išlygas ir horizontaliąsias išlygas. Šioje dalyje kalbame apie konkrečiai operacijai taikomas išlygas. 2018 m. pabaigoje nebuvo jokių atvirų horizontaliųjų išlygų. Visoms valstybėms narėms nustatytos konkrečiam procesui taikomos išlygos, siekiant užtikrinti, kad tikrinimo ciklo metu jos atsizvelgtų į Komisijos darbo rezultatus apskaičiuodamos savo BNPj nuosavus išteklius nuo 2010 m. Dėl bendrųjų išlygų žr. 4.18 dalį.

⁽¹⁴⁾ 2010 m. ESS (Europos nacionalinių ir regioninių sąskaitų sistema) yra tarptautiniu mastu suderinta pamatinė apskaitos sistema. Ji naudojama sistemingai ir detaliam aprašyti ekonomiką. Žr. 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 549/2013 dėl Europos nacionalinių ir regioninių sąskaitų sistemos Europos Sąjungoje (OL L 174, 2013 6 26, p. 1).

⁽¹⁵⁾ Žr. 2003 m. liepos 15 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1287/2003 dėl bendrųjų nacionalinių pajamų rinkos kainomis suderinimo (BNPj reglamento) 5 straipsnį (OL L 181, 2003 7 19, p. 1). Jis buvo pakeistas 2019 m. kovo 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2019/516 dėl bendrųjų nacionalinių pajamų rinkos kainomis derinimo, kuriuo panaikinama Tarybos direktyva 89/130/EEB, Euratomas ir Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 1287/2003 (BNPj reglamentas), visų pirma žr. 5 straipsnio 2 dalį (OL L 91, 2019 3 29, p. 19).

⁽¹⁶⁾ Žr. mūsų 2016 m. metinės ataskaitos 4.10–4.13 ir 4.23 dalis.

Metinės veiklos ataskaitos ir kitos valdymo priemonės

4.21. Biudžeto GD ir Eurostato paskelbtose 2018 m. metinėse veiklos ataskaitose pateikta informacija patvirtina mūsų pastabas ir išvadas. Trečius metus iš eilės Biudžeto generalinis direktoratas nustatė išlygą dėl JK surinktų TNI vertės dėl to, kad šalis į ES biudžetą nepateikia muitų, kurie nebuvo sumokėti dėl nepakankamai įvertinto tekstilės ir avalynės importo iš Kinijos. Pažymime, kad šių metų išlygos apimtis buvo išplėsta siekiant aprėpti kitus valstybių narių galimus dėl nepakankamo įvertinimo patirtus TNI nuostolius, kurie dar nėra įvertinti.

4.22. Savo 2017 m. metinėje ataskaitoje ⁽¹⁷⁾ pranešėme apie pradėtą *pažeidimo nagrinėjimo procedūrą* ⁽¹⁸⁾ prieš Jungtinę Karalystę dėl jos nesugebėjimo imtis atitinkamų priemonių siekiant sumažinti sukčiavimo dėl nepakankamo įvertinimo muitų srityje riziką. 2018 m. Komisija pateikė Jungtinei Karalystei pagrįstą nuomonę ir apskaičiavo, kad bendri ES biudžeto nuostoliai (pagrindinės sumos ir palūkanos) sudaro 2,8 milijardo eurų ⁽¹⁹⁾. 2019 m. kovo mėn. Komisija bylą perdavė Teisingumo Teismui.

Išvada ir rekomendacijos

Išvada

4.23. Bendri audito įrodymai rodo, kad klaidų lygis pajamų srityje nebuvo reikšmingas. Mūsų tikrintos su pajamomis susijusios sistemos buvo iš esmės veiksmingos. Su TNI susijusios pagrindinės vidaus kontrolės priemonės, kurias mes įvertinome Komisijoje ir kai kuriose valstybėse narėse, buvo iš dalies veiksmingos (žr. 4.7–4.13 dalis).

Rekomendacijos

4.24. **4.3 priede** nurodyti nustatyti faktai, susiję su penkių mūsų 2015 m. metinėje ataskaitoje pateiktų rekomendacijų tolesne peržiūra. Komisija vieną rekomendaciją įgyvendino kai kuriais atžvilgiais, trys buvo įgyvendintos daugeliu atžvilgių, o viena – visiškai įgyvendinta.

4.25. Remdamiesi šia peržiūra bei savo 2018 m. nustatytais faktais ir išvadomis, pateikiame Komisijai šias rekomendacijas:

4.1 rekomendacija

Įgyvendinti labiau struktūruotą ir dokumentuotą su jos TNI inspektavimo planavimu susijusį rizikos vertinimą, įskaitant kiekvienos valstybės narės rizikos lygio ir su „A“ ir „B“ sąskaitų rengimu susijusių rizikų analizę (žr. 4.12 dalį).

Terminas: iki 2020 m. pabaigos.

4.2 rekomendacija

Sustiprinti savo kas mėnesį ir kas ketvirtį vykdomų TNI „A“ ir „B“ sąskaitų išrašų patikrų apimtį, atliekant nuodugnesnę neįprastų pokyčių analizę, siekiant užtikrinti greitą reakciją į galimas anomalijas (žr. 4.9 ir 4.13 dalis).

Terminas: iki 2020 m. pabaigos.

⁽¹⁷⁾ Žr. mūsų 2017 m. metinės ataskaitos 4.17 dalį.

⁽¹⁸⁾ Tai yra pagrindinis vykdymo užtikrinimo veiksmas, kurio Komisija gali imtis, kai valstybės narės netaiko ES teisės aktų.

⁽¹⁹⁾ Ieškiniai prieš Jungtinę Karalystę, įskaitant šią pažeidimo nagrinėjimo bylą, iš viso sudaro 3,5 milijardo eurų. Tai užregistruota 2018 m. ES konsoliduotose finansinėse ataskaitose kaip iš valstybių narių atgautina suma.

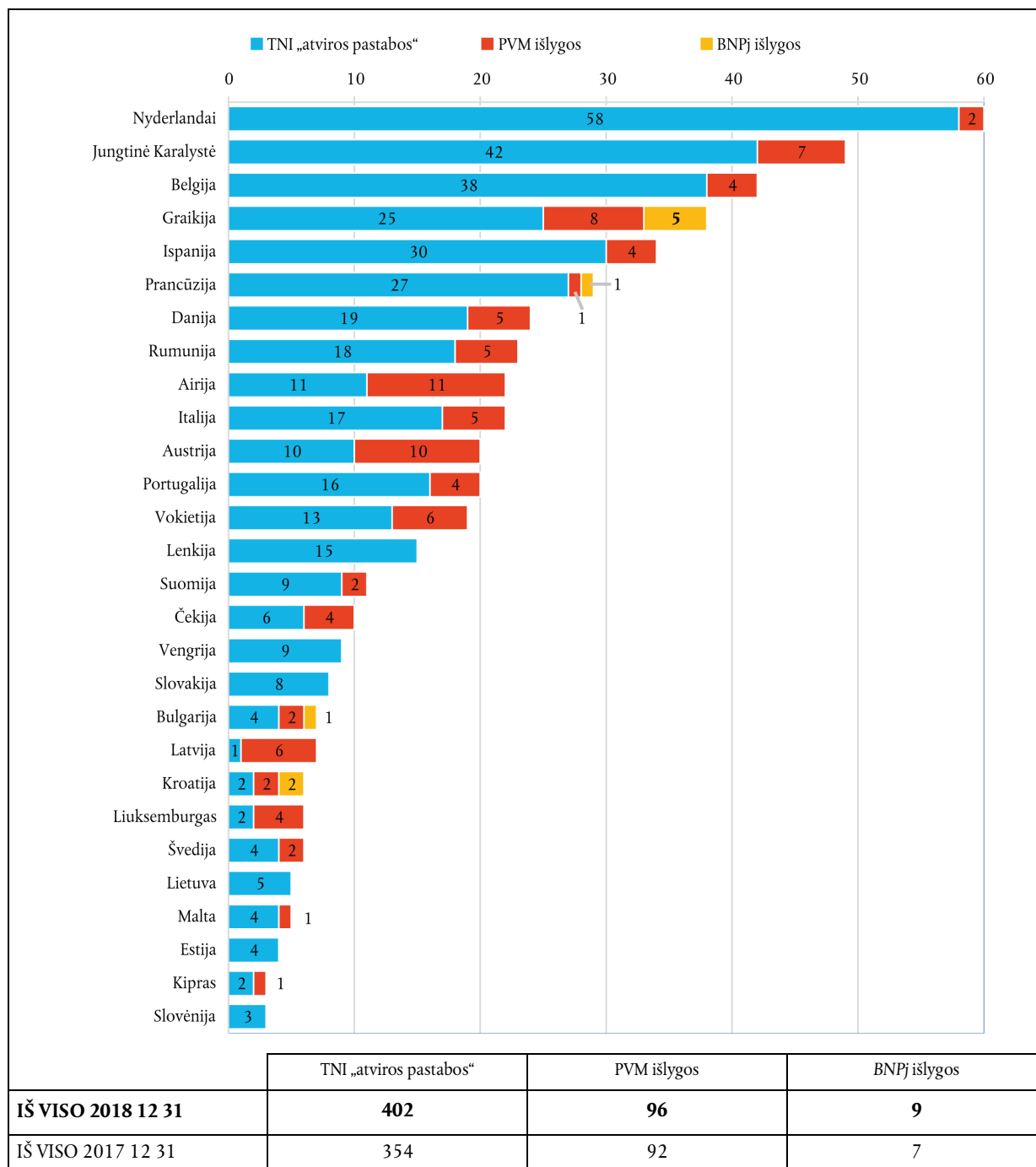
4.1 PRIEDAS

SU PAJAMOMIS SUSIJUSIŲ OPERACIJŲ TESTAVIMO REZULTATAI

	2018	2017
IMTIES DYDIS IR STRUKTŪRA		
Iš viso operacijų:	55	55
ĮVERTINTAS KIEKYBIŠKAI ĮVERTINAMŲ KLAIDŲ POVEIKIS		
Įvertintas klaidų lygis	Nėra reikšmingo klaidų lygio	Nėra reikšmingo klaidų lygio

4.2 PRIEDAS

NEPANAIKINTŲ BNPĮ IŠLYGŲ, PVM IŠLYGŲ IR TNI ATVIRŲ PASTABŲ SKAIČIUS PAGAL VALSTYBES NARES
2018 M. GRUODŽIO 31 D.

Šaltinis: Europos Audito Rūmai⁽¹⁾.

⁽¹⁾ BNPį išlygų skaičiai atspindi tik konkrečiai operacijai taikomas išlygas (konkrečius nacionalinių sąskaitų komponentų valstybėje narėje subendrintus duomenis). Taip pat yra visose valstybėse narėse nepanaikintos konkrečiam BNPį procesui taikomos išlygos, kurios apima nuo 2010 m. subendrintus duomenis (išskyrus Kroatiją, kurios atveju jos apima laikotarpį nuo 2013 m.) ir viena bendra Prancūzijai taikoma išlyga (žr. 4.18 dalį).

4.3 PRIEDAS

ATSIŽVELGIMAS Į ANKSČIAU PATEIKTAS REKOMENDACIJAS DĖL PAJAMŲ

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Europos Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė					
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta	Netaikoma	Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais			
2015	Komisija turėtų: 1 rekomendacija. Imtis būtinų priemonių, siekiant užtikrinti, kad su ekonominės veiklos vykdytojais būtų panašiai elgiama visose valstybėse narėse, atsižvelgiant į pranešimų apie skolas senatį po audito po mutinės įforminimo.		X				
	2 rekomendacija. Valstybėms narėms teikti gaires, kaip pagerinti į „B“ sąskaitas įrašytų elementų valdymą.		X				
	3 rekomendacija. Užtikrinti, kad valstybės narės teisingai deklaruotų ir teiktų iš „B“ sąskaitų atskaitytas sumas.		X				
	4 rekomendacija. Kiek įmanoma palengvinti valstybių narių vykdomą skolų mutinei susigrąžinimą, kai skolininkai nėra įsikūrę ES valstybėje narėje.			X			
	5 rekomendacija. Patobulinti EEE / ELPA įnašų apskaičiavimo ir koregavimo mechanizmų patikras.	X					

Pastabos dėl mūsų atliktos padarytos pažangos analizės:

1 rekomendacija. Komisija pasiūlė Direktyvą dėl Sąjungos muitų teisės pažeidimų ir sankcijų teisinės sistemos (kuri dar nėra patvirtinta Tarybos) ir svarstė galimybę atlikti tyrimą visose valstybėse narėse, siekdama, prirėikus, pradėti vykdyti teisinius tyrimus.

2 rekomendacija. Komisija vykdė keletą informavimo veiklų ir paskelbė du rekomendacinius dokumentus, kurie prisideda prie valstybių narių „B“ sąskaitų valdymo gerinimo. Tačiau, mūsų nuomone, Komisija galėtų pateikti daugiau praktinių rekomendacijų, kaip daryti įrašus skirtinguose „A“ ir „B“ sąskaitų išrašų stulpeliuose (kaip reikalaujama 2018 m. vasario 8 d. Komisijos įgyvendinimo sprendime (ES, Euratomas) 2018/194) (žr. 4.10 dalį).

3 rekomendacija. Pašalinti kai kurių valstybių narių „A“ ir „B“ sąskaitų išrašų nenuoseklumai. Vienos valstybės narės atveju ši problema išlieka, bet mažesniu mastu nei ankstesniais metais. Komisija nurodo, kad ji toliau stebės šį klausimą tol, kol jis bus išspręstas (žr. 4.10 dalį).

4 rekomendacija. 2016 m. įsigaliojus Sąjungos muitinės kodeksui (SMK), buvo suteiktos papildomos priemonės, skirtos užtikrinti atitinkamų duomenų rinkimą. Tačiau šie patobulinimai ne visiškai išsprendė problemą. Komisija vertina SMK nuostatų veiksmingumą sprendžiant klausimus, kuriuos nustatėme dėl skolų muitinei susigrąžinimo. Šis darbas vis dar tebevykdomas.

5 rekomendacija. Komisija pagerino ir sustiprino Europos ekonominės erdvės (EEE) / Europos laisvosios prekybos asociacijos (ELPA) įrašų apskaičiavimo ir koregavimo mechanizmų procedūras ir kontrolinius sąrašus.

5 SKYRIUS

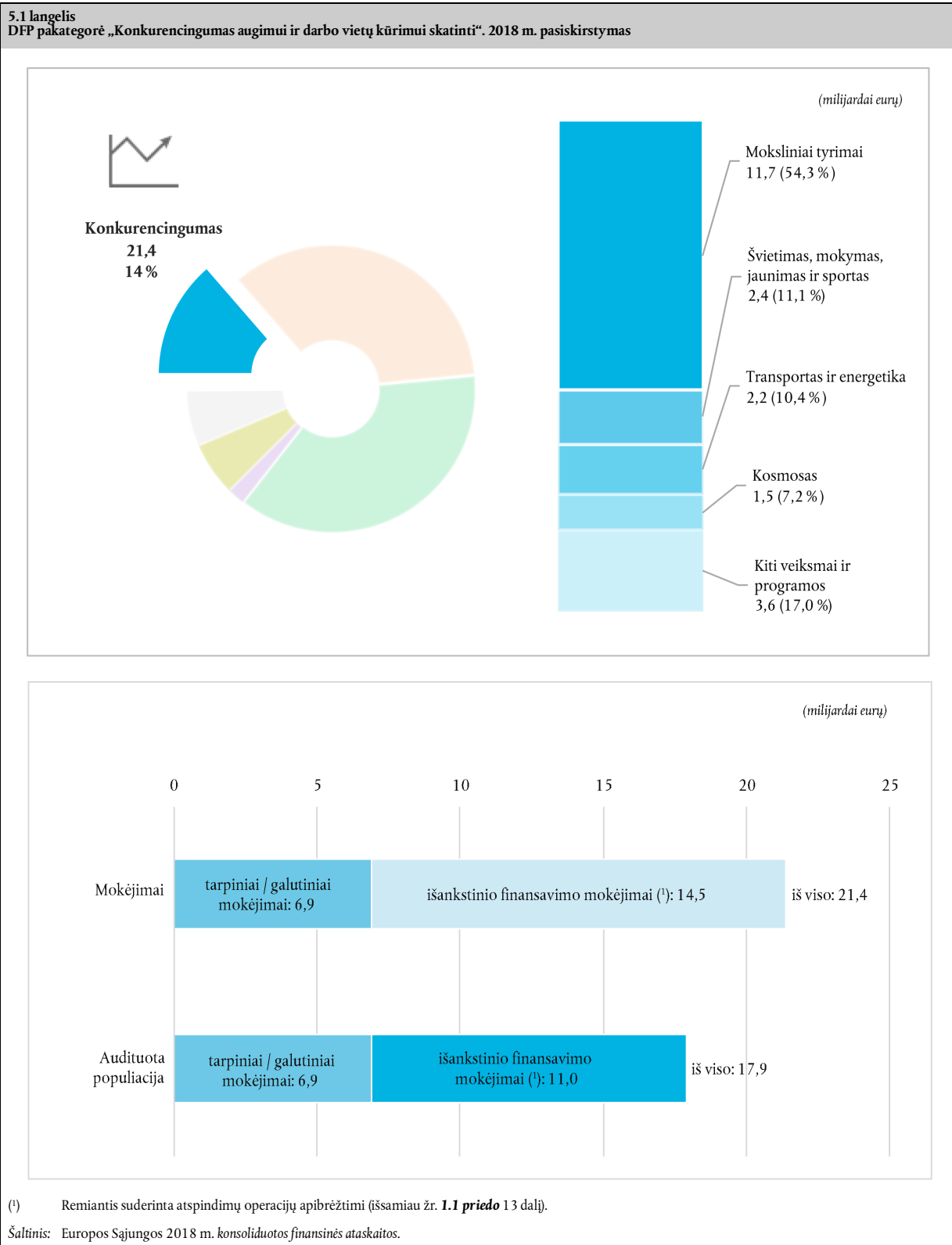
Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti

TURINYS

	<i>Dalis</i>
Įvadas	5.1–5.8
Trumpas srities „Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti“ apibūdinimas	5.2–5.6
Audito apimtis ir metodas	5.7–5.8
1 dalis. Operacijų tvarkingumas	5.9–5.36
Daug nustatytų kiekybiškai įvertinamų klaidų buvo susijusios su netinkamomis finansuoti personalo išlaidomis	5.16–5.17
Dažnos kitų tiesioginių išlaidų klaidos	5.18
Privatūs subjektai, ypač MVĮ ir nauji dalyviai yra labiau veikiami klaidų	5.19
Didžioji dalis kiekybiškai neįvertinamų klaidų buvo susijusi su laiko registravimu ir vėlavimais paskirstant lėšas	5.20–5.21
Programa „Horizontas 2020“: didelės mokslinių tyrimų infrastruktūros išlaidos – sudėtingos <i>ex ante</i> patikrinimo procedūros, kurios daro nedidelį poveikį klaidų prevencijai	5.22
„Erasmus+“: nacionalinių ir ES taisyklių skirtumai	5.23
„Erasmus+“: reikia atlikti tolesnius dotacijų valdymo EACEA patobulinimus	5.24–5.26
Metinėse veiklos ataskaitose pateiktas teisingas finansų valdymo vertinimas	5.27–5.30
Audituojamojo subjekto pateiktos informacijos apie tvarkingumą peržiūra	5.31–5.36
Išvada ir rekomendacijos	5.37–5.40
Išvada	5.37–5.38
Rekomendacijos	5.39–5.40
2 dalis. Veiksmingumo problemos mokslinių tyrimų ir inovacijų srityse	5.41–5.43
Daugumos projektų atveju buvo pasiekti numatyti išdirbiai ir rezultatai	5.43
5.1 priedas. Operacijų testavimo rezultatai politikos srityje „Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti“	
5.2 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas politikos srityje „Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti“	

Įvadas

5.1. Šiame skyriuje pateikti DFP 1a pakategorėje „Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti“ mūsų nustatyti faktai. **5.1 langelyje** pateikta pagal šią pakategorę 2018 m. vykdytos pagrindinės veiklos ir išlaidų apžvalga.

Trumpas srities „Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti“ apibūdinimas

5.2. Programos, finansuojamos šiai pakategorei priskirtomis išlaidomis, yra lemiamos Europos projektui. Jomis siekiama skatinti įtraukią visuomenę, augimą ir kurti darbo vietas ES.

5.3. Ši politikos sritis apima išlaidas moksliniams tyrimams ir inovacijai, švietimui ir mokymui, transeuropiniams energetikos, transporto ir telekomunikacijų tinklams, kosmoso programoms ir verslo plėtrai. Pagrindinės pagal šią pakategorę finansuojamos programos yra Septintoji bendroji programa (7BP) ⁽¹⁾ ir mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Horizontas 2020“ ⁽²⁾ bei švietimo, mokymo, jaunimo ir sporto programa „Erasmus+“.

5.4. Tai taip pat apima didelės apimties infrastruktūros projektus, kaip antai kosmoso programas „Galileo“ (ES pasaulinę palydovinės navigacijos sistemą) ir EGNOS (Europos geostacionarinę navigacinę tinklo sistemą); ES įnašą į tarptautinį termobranduolinį reaktorių ir Europos infrastruktūros tinklų priemonę (EITP).

5.5. Didžiąją šių programų išlaidų dalį tiesiogiai valdo Komisija ir jos teikiamos kaip *dotacijos* projektuose dalyvaujantiems viešiesiems ar privatiems paramos gavėjams. Pasirašius susitarimą dėl dotacijos ar finansavimo sprendimą, Komisija skiria avansus paramos gavėjams ir padengia jų praneštas ES finansuojamas sąnaudas, atskaitydama avansus. Programos „Erasmus+“ atveju išlaidas Komisijos vardu daugiausia valdo nacionalinės agentūros (apie 80 % dotacijų), o švietimo, garso ir vaizdo bei kultūros vykdomoji įstaiga (EACEA) tvarko likusius 20 %.

5.6. Pagrindinę riziką operacijų *tvarkingumui* sudaro tai, kad paramos gavėjai deklaruoja netinkamas finansuoti sąnaudas, kurios prieš atlyginimą nei aptinkamos, nei ištaisomos. Ypač didelė rizika kyla programoms su sudėtingomis tinkamų išlaidų kompensavimo taisyklėmis, tokiomis kaip mokslinių tyrimų programos. Šias taisykles gali neteisingai suprasti tie paramos gavėjai, kurie yra mažiau susipažinę su taisyklėmis, tokie kaip *mažos ir vidutinės įmonės* (MVĮ), pirmąkart dalyvaujantieji arba ne valstybių narių dalyviai.

Audito apimtis ir metodas

5.7. Taikydami **1.1 priede** nustatytą audito metodą ir metodiką, kad pateiktume specialųjį vertinimą, išnagrinėjome 130 operacijų imtį, laikydami **1.1 priedo**. Ši imtis buvo sudaryta taip, kad būtų reprezentatyvi visų šios DFP pakategorės išlaidų rūšių atžvilgiu ⁽³⁾. Ją sudarė 81 mokslinių tyrimų ir inovacijų operacija (22 – pagal 7BP ir 59 – pagal programą „Horizontas 2020“) ir 49 operacijos pagal kitas programas ir veiklos sritis, visų pirma pagal programą „Erasmus+“, EITP ir kosmoso programas. Audituoti paramos gavėjai buvo įsikūrę 19 valstybių narių ir 4 ES nepriklausančiose šalyse. Mūsų tikslas buvo prisidėti prie bendro *patikinimo pareiškimo*, kaip aprašyta **1.1 priede**.

5.8. Taip pat išnagrinėjome šiuos „Konkurencingumo augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti“ sričiai 2018 m. priskirtus dalykus:

- Mokslinių tyrimų ir inovacijų generalinio direktorato (DG RTD), EACEA ir MVĮ reikalų vykdomosios įstaigos (EASME) *metinėse veiklos ataskaitose* pateiktos tvarkingumo informacijos patikimumą, rizikos veikiamų sumų, būsimų pataisymų ir susigrąžinimų įvertinimo metodikos nuoseklumą ir jų įtraukimą į Komisijos metinę valdymo ir veiksmingumo ataskaitą (MVVA).
- Komisijos *ex post* audito darbą, susijusį su operacijų pagal programą „Horizontas 2020“ tvarkingumu, patikimumą. Šį darbą atlikome atsižvelgdami į mūsų strategiją, kurios tikslas ateityje taikyti *atestavimo metodą*.
- Komisijos ataskaitas dėl mokslinių tyrimų ir inovacijų projektų *veiksmingumo*, kaip pateikta šio skyriaus **2 dalyje**.

⁽¹⁾ Septintoji bendroji mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros programa (2007–2013 m.).

⁽²⁾ 2014–2020 m. Bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Horizontas 2020“.

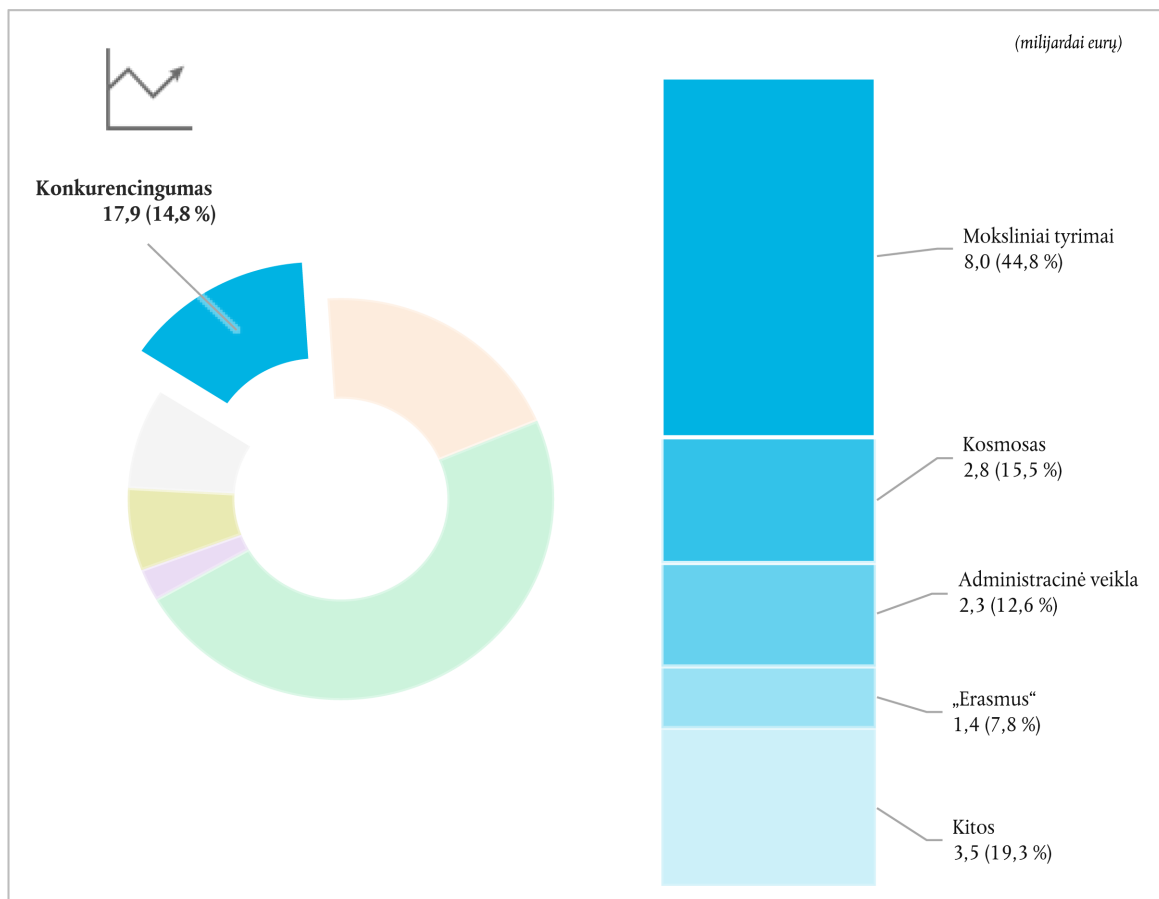
⁽³⁾ Ši imtis buvo padalyta į du pagrindinius sluoksnius, remiantis mūsų atliktu tvarkingumo rizikos vertinimu. Pirmasis sluoksnis apėmė didelės rizikos sritis (visų pirma 7BP ir programą „Horizontas 2020“) su intensyvesne audito aprėptimi ir kitas didelės rizikos sritis (kaip antai EITP). Antysis sluoksnis apėmė mažos rizikos išlaidas, kaip antai administracines išlaidas ir kosmoso programas.

1 dalis. Operacijų tvarkingumas

5.9. **5.1 priede** pateikta operacijų testavimo rezultatų apžvalga. Iš 130 mūsų tikrintų operacijų, 54 (41,5 %) buvo klaidų. Remdamiesi 31 mūsų kiekybiškai įvertinta klaida, apskaičiavome, kad bendras DFP 1a srities, įskaitant mažos rizikos išlaidas, klaidų lygis yra 2,0 % (*). Šis skaičius yra mažesnis nei praeitų dvejų metų skaičiai, kai įvertintas klaidų lygis šiek tiek viršijo 4 %.

5.10. Reikėtų atsižvelgti į didelę programų ir išlaidų rūšių, įtrauktų į mūsų audito populiaciją šioje pakategorėje, įvairovę ir į skirtingus rizikos lygius, taigi ir į atsirandančias klaidas (žr. **5.2 langelį**).

5.2 langelis
DFP 1a 2018 m. audito populiacijos pasiskirstymas

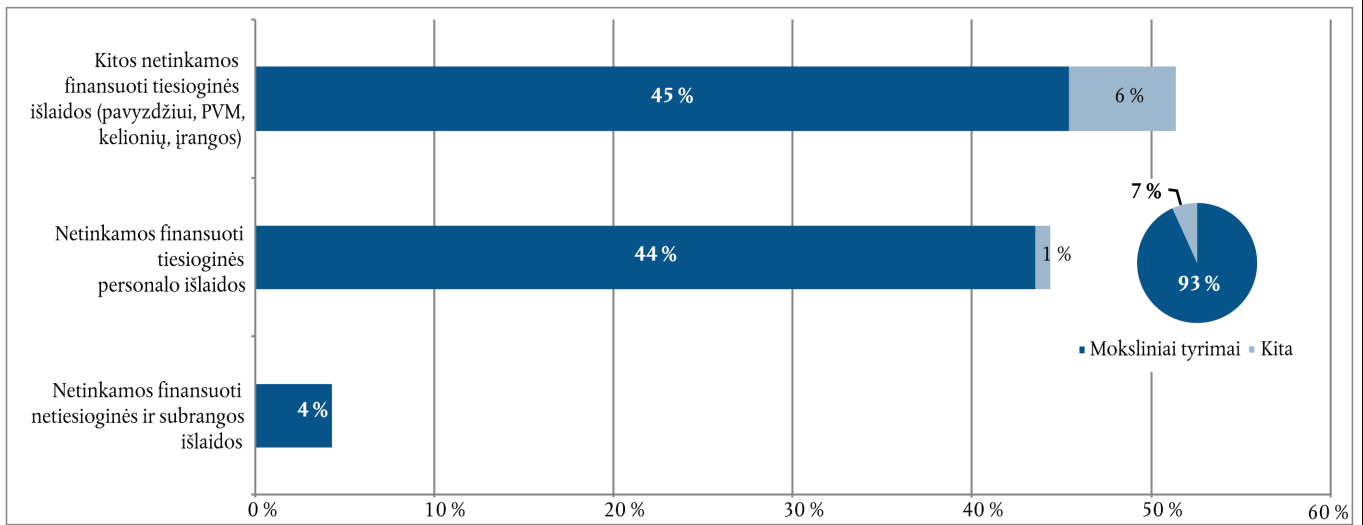

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

(*) Savo klaidų apskaičiavimą grindžiame reprezentatyvia imtimi. Nurodytas skaičius yra tiksliausias įvertis. Esame 95 % įsitikinę, kad įvertintas klaidų lygis populiacijoje yra tarp 0,7 % ir 3,2 % (atitinkamai apatinė ir viršutinė klaidų ribos).

5.11. **5.3 langelyje** pateiktas mūsų 2018 m. įvertinto klaidų lygio pasiskirstymas, atskiriant mokslinių tyrimų ir kitas operacijas.

5.3 langelis
Įvertinto klaidų lygio pasiskirstymas pagal operacijos tipą ir klaidų ypatumus

5.12. Kaip ir ankstesniais metais, išlaidos mokslinių tyrimų srityje išlieka didesnės rizikos sritimi ir pagrindiniu klaidų šaltiniu. Aptikome *kiekybiškai įvertinamų klaidų*, susijusių su netinkamomis finansuoti išlaidomis, 27-iose iš 81 į imtį įtrauktų mokslinių tyrimų ir inovacijų operacijų (8-iose – pagal 7BP ir 19-oje – pagal „Horizontas 2020“), sudarančių 94 % 2018 m. mūsų įvertinto šios pakategorės klaidų lygio.

5.13. Tai yra pirmieji metai, kai programa „Horizontas 2020“ sudarė didžiąją dalį į mūsų imtį įtrauktų mokslinių tyrimų projektų (virš 70 %). Dėl šioje programoje nustatytų supaprastinimo priemonių, visų pirma nustatyto dydžio normos *netiesioginėms išlaidoms* nustatymo ir paramos gavėjams galimybės taikyti fiksuotą metinių darbo valandų skaičių apskaičiuojant valandinio darbo užmokesčio dydį suteikimo klaidų rizika sumažėjo. Tai galėjo prisidėti prie šios pakategorės bendro klaidų lygio sumažėjimo. Tačiau nepaisant programos koncepcijos ir Komisijos kontrolės strategijos pagerinimų, mūsų rezultatai rodo, kad vien mokslinių tyrimų išlaidos vis dar yra paveiktos reikšmingo klaidų lygio. Pačios Komisijos vertinimu, programos „Horizontas 2020“ klaidų lygis vis dar viršija 2 % *reikšmingumo ribą* (žr. 5.28 dalį).

5.14. Kitų programų ir veiklos sričių atveju aptikome kiekybiškai įvertinamų klaidų 4-iose iš 49 į imtį įtrauktų operacijų. Šios klaidos susijusios su projektais pagal programą „Erasmus+“ ir EITP programas ir apėmė:

- paramos gavėjus, deklaruojančius išlaidas už netinkamą finansuoti veiklą arba neteisingą studentų judumo arba kelionės išmokų („Erasmus+“) apskaičiavimą; arba
- neteisingą personalo išlaidų apskaičiavimą arba, vienu atveju, netinkamą finansuoti išlaidų ataskaitoje deklaruotą PVM (EITP).

5.15. Komisija taikė taisomąsias priemones, kurios tiesiogiai paveikė keturias iš mūsų į imtį įtrauktų operacijų. Šios priemonės turėjo mažą *poveikį* mūsų skaičiavimams, nes jos padėjo sumažinti mūsų įvertintą su šiuo skyriumi susijusių klaidų lygį tik 0,1 procentinio punkto. Aštuoniais paramos gavėjų padarytų kiekybiškai įvertinamų klaidų atvejais prašymuose kompensuoti išlaidas buvo pakankamai informacijos, kad Komisija, nacionalinės institucijos arba nepriklausomas auditorius galėtų užkirsti tokioms klaidoms kelią arba jas aptikti ir ištaisyti prieš išlaidas patvirtinant. Tarp klaidų pavyzdžių – neteisingos metodikos, naudotos personalo išlaidoms apskaičiuoti, taikymas ir kitos į išlaidų deklaraciją įtrauktos netinkamos finansuoti išlaidos. Jei Komisija būtų tinkamai pasinaudojusi visa savo turima informacija, įvertintas su šiuo skyriumi susijęs klaidų lygis būtų buvęs 0,3 procentinio punkto žemesnis.

Daug nustatytų kiekybiškai įvertinamų klaidų buvo susijusios su netinkamomis finansuoti personalo išlaidomis

5.16. Kadangi taikomas finansavimo modelis, kuris yra pagrįstas tinkamų finansuoti išlaidų kompensavimu, personalo išlaidų deklaravimo taisyklės yra sudėtingos, o šių išlaidų apskaičiavimas išlieka vienu pagrindinių klaidų išlaidų deklaracijose šaltiniu. Nors programos „Horizontas 2020“ finansavimo taisyklės iš esmės yra paprastesnės nei 7BP taisyklės, kai kuriais aspektais personalo išlaidų apskaičiavimo metodika pasidarė sudėtingesnė, todėl padidėja klaidų rizika. Šios pastabos taip pat buvo pateiktos mūsų Specialiojoje ataskaitoje Nr. 28/2018 ⁽⁵⁾, kurioje akcentavome sunkumus, kurie paramos gavėjams atsirado dėl tam tikrų pokyčių.

5.17. Vienas iš programos „Horizontas 2020“ elementų, dėl kurio dažnai atsiranda klaidų, yra taisyklė, pagal kurią reikalaujama, kad metinis valandinio darbo užmokesčio dydis iš paskutinių pasibaigusių finansinių metų būtų naudojamas deklaruojant išlaidas, susijusias su paskesniais (nepasibaigusiais) ataskaitiniais metais. Šią taisyklę sunku taikyti, ji ne visada atspindi faktines paramos gavėjų sąnaudas, nes joje neatsižvelgiama į kasmetinį darbo užmokesčio padidėjimą.

Dažnos kitų tiesioginių išlaidų klaidos

5.18. Kitų įvertintą klaidų lygį sudarančių tiesioginių išlaidų dalis yra didesnė nei praeitais metais. Kai kurios klaidos buvo susijusios su išlaidomis įrangai, kurios buvo neteisingai visiškai priskirtos ES projektams. Didelės kai kurių paramos gavėjų deklaruotos išlaidos infrastruktūrai taip pat prisidėjo prie įvertinto klaidų lygio (daugiau informacijos pateikta 5.22 dalyje). Kitos klaidų priežastys – netinkamas finansuoti PVM ir kelionės išlaidų, nesusijusių su audituotu ES projektu, kompensavimas.

Privatūs subjektai, ypač MVĮ ir nauji dalyviai yra labiau veikiami klaidų

5.19. Viena iš Europos mokslinių tyrimų skatinimo strategijų yra padidinti privačiojo sektoriaus, ypač startuolių ir MVĮ dalyvavimą. Daugiau nei 50 % nustatytų kiekybiškai įvertinamų klaidų (17 iš 31) buvo susijusios su privačių paramos gavėjų finansavimu, nors šios operacijos sudarė tik 39 (30 %) iš 130 į imtį įtrauktų operacijų. Nauji dalyviai ir MVĮ sudarė maždaug 10 % visos imties, tačiau jų su kiekybiškai įvertinamomis klaidomis susijusi dalis sudaro 30 %. Mūsų auditu metu ypač paplitęs klaidų šaltinis yra neteisingas MVĮ darbo užmokesčio išlaidų deklaravimas. Šie rezultatai rodo, kad MVĮ ir nauji dalyviai yra labiau veikiami klaidų nei kiti paramos gavėjai, o šitą tendenciją taip pat patvirtina Komisijos auditai. Pavyzdys pateiktas **5.4 langelyje**.

5.4 langelis **Daugkartinės klaidos vienoje MVĮ deklaracijoje**

Viena Jungtinės Karalystės sveikatos priežiūros sektoriaus MVĮ per savo pirmojo ES projekto ataskaitinį laikotarpį deklaravo 1,1 milijono eurų personalo, subrangos ir kitų išlaidų. Devyniuose iš 10 audituotų punktų buvo reikšmingų klaidų, kurios sudarė 10–36 % atskirų testuotų punktų vertės. Visų pirma, paramos gavėjas nenaudojo metodo personalo išlaidoms apskaičiuoti pagal programos „Horizontas 2020“ taisyklės.

Didžioji dalis kiekybiškai neįvertinamų klaidų buvo susijusi su laiko registravimu ir vėlavimais paskirstant lėšas

5.20. 130-yje į imtį įtrauktų operacijų mes taip pat nustatėme 38 kiekybiškai neįvertinamas klaidas, susijusias su finansavimo taisyklių nesilaikymo ⁽⁶⁾ atvejais. Tokių atvejų dažniau pasitaikė mokslinių tyrimų ir inovacijų projektuose ir jie daugiausia buvo susiję su naudos gavėjų laiko registravimo sistemų, kurios dažnai neatitinka pagrindinių reikalavimų ir taigi nepateikia tinkamo patikinimo dėl su finansuojamais projektais susijusių išdirbtų valandų patikimumo, trūkumais.

5.21. Taip pat nustatėme vėlavimo atvejų projekto koordinatoriui paskirstant ES lėšas kitiems projekto dalyviams. Nors kai kurie minėti vėlavimai buvo suprantami, jie gali turėti reikšmingų finansinių pasekmių projekto dalyviams, ypač MVĮ.

⁽⁵⁾ Specialioji ataskaita Nr. 28/2018 „Dauguma į programą „Horizontas 2020“ įdiegtų supaprastinimo priemonių palengvino paramos gavėjų dalį, tačiau vis dar yra tobulintinų sričių“.

⁽⁶⁾ Penkiolikoje operacijų buvo ir kiekybiškai įvertinamų, ir kiekybiškai neįvertinamų klaidų.

Programa „Horizontas 2020“: didelės mokslinių tyrimų infrastruktūros išlaidos – sudėtingos ex ante patikrinimo procedūros, kurios daro nedidelį poveikį klaidų prevencijai

5.22. Pagal programą „Horizontas 2020“ paramos gavėjai, iš Komisijos gavę teigiamą savo sąnaudų apskaičiavimo metodikos *ex ante* vertinimą, gali deklaruoti didelės apimties mokslinių tyrimų infrastruktūros (LRI) kapitalizuotas sąnaudas ir veiklos išlaidas, jei jie laikosi tam tikrų sąlygų. *Ex ante* tikrinimas reikalauja daug laiko ir kitų išteklių ir gali užtrukti iki dvejų metų bei apimti daug Komisijos vykdomų vizitų į paramos gavėjų patalpas. Taip atsitiko su vienu mūsų audituotu paramos gavėju, kuris buvo deklaravęs LRI sąnaudas. Be to, nepaisant išsamaus *ex ante* patikrinimo, nustatėme, kad taikant metodiką vis dar gali atsirasti klaidų. Dviem LRI sąnaudų deklaracijų atvejais iš trijų nustatėme reikšmingus didesnius nei yra iš tikrųjų sąnaudų deklaravimo atvejus, sudarančius 75 000 (12 % LRI sąnaudų) ir 1 30 000 eurų (30 % LRI sąnaudų), kuriuos lėmė neteisingas metodikos taikymas.

„Erasmus+“: nacionalinių ir ES taisyklių skirtumai

5.23. Savo auditų metu pažymėjome, kad ES finansavimo gavėjai buvo įpareigoti vadovautis nacionalinėmis taisyklėmis, kurios nebuvo visiškai suderintos su ES principais (žr. 5.5 langelį).

5.5 langelis
Pavyzdžiai, kai nacionalinės ir ES taisyklės nėra visiškai suderintos

1 pavyzdys

Pagal „Erasmus+“ profesinio rengimo ir mokymo programą darbuotojai, lydintys mainuose dalyvaujančius studentus, turi teisę gauti dienpinigius, svyruojančius nuo 90 iki 144 eurų, jei jų buvimas trunka iki 14 dienų, ir 70 % šios sumos, skirtos ilgesniam buvimui. Vadovaujantis *supaprastinto išlaidų apmokėjimo tvarka*, ES moka išmoką organizacijai, įdarbinusiai studentus lydinčius darbuotojus. Tačiau Slovėnijoje nacionalinėse taisyklėse nustatyta su mūsų audituotais dienpinigiais susijusi 44 eurų per dieną suma (skirta tik maitinimui), o tai (net įskaitant už apgyvendinimą sumokėtas sumas) yra daug mažiau, nei iš „Erasmus+“ biudžeto organizacijai paramos gavėjai mokamos norminės išmokos.

2 pavyzdys

Slovakijoje auditavome „Erasmus+“ projektą, įgyvendintą mokykloje, kurios biudžetas yra susietas su aukštesne regionine įstaiga. Nustatėme, kad siekiant laikytis nacionalinių institucijų finansinių taisyklių, kai mokykla iš nacionalinės agentūros gauna finansavimą pagal programą „Erasmus+“, ji yra įpareigota pervesti lėšas aukštesnei regioninei įstaigai. Tada praėjus keletui dienų ji atgauna lėšas, kai jos yra priskiriamos mokyklai „Erasmus+“ projektui vykdyti. Šie finansiniai pervedimai tarp mokyklos ir regioninės įstaigos yra nereikalingi projekto įgyvendinimui ir gali kelti finansinę ir įgyvendinimo riziką.

„Erasmus+“: reikia atlikti tolesnius dotacijų valdymo EACEA patobulinimus

5.24. 2017 m. Europos Komisijos Vidaus audito tarnyba (VAT) pateikė ataskaitą dėl programos „Erasmus+“ ir „Kūrybiška Europa“ I dotacijų valdymo etapo (nuo kvietimo iki sutarčių pasirašymo). 2018 m. ji pradėjo vykdyti tolesnius veiksmus ir padarė išvadą, kad jos audito rekomendacijos buvo tinkamai ir veiksmingai įgyvendintos.

5.25. 2018 m. VAT pradėjo audituoti II dotacijų valdymo etapą (nuo projektų stebėjimo iki mokėjimo). Atlikus auditą buvo suformuluotos keturios pastabos ir rekomendacijos, viena „kritinė“ (vidaus kontrolės sistemų veikimas), dvi „labai svarbios“ ir viena „svarbi“. VAT, remdamasi ribotu tolesnių veiksmų auditu, mano, kad po to, kai EACEA ėmėsi skubių veiksmų, pagrindinės rizikos buvo iš dalies sumažintos. Todėl VAT „kritinės“ rekomendacijos statusą pakeitė į „labai svarbią“. Visos rekomendacijos išlieka atviros, nors nė vienos iš jų neveluojama įgyvendinti, o jų įgyvendinimas tebevyksta.

5.26. Kaip nurodyta EACEA 2018 m. metinėje veiklos ataskaitoje (MVA), o tai patvirtina ir mūsų peržiūra, „Agentūra pripažįsta, kad reikia esminių patobulinimų, susijusių su jos vidaus kontrolės sistemos veikimu, todėl antrus metus iš eilės nustatoma išlyga dėl vidaus kontrolės sistemos“.

Metinėse veiklos ataskaitose pateiktas teisingas finansų valdymo vertinimas

5.27. Mūsų išnagrinėtose metinėse veiklos ataskaitose⁽⁷⁾ pateiktas teisingas su atspindimų operacijų tvarkingumu susijusio generalinių direktoratų ir agentūrų finansų valdymo vertinimas. Jose pateikta informacija patvirtino mūsų nustatytus faktus ir išvadas.

5.28. Kaip ir ankstesniais metais, visų GD, vykdančių mokslinių tyrimų ir inovacijų išlaidas, ataskaitose pateikta išlyga dėl mokėjimų kompensuojant išlaidų deklaracijas pagal 7BP, kadangi likutinis klaidų lygis yra didesnis nei 2 %⁽⁸⁾. Programos „Horizontas 2020“ atveju Komisija, remdamasi savo pačios auditais, pranešė numatytą reprezentatyvų 3,32 % klaidų lygį ir 2,22 % likutinį klaidų lygį.

5.29. Komisija įdiegė procedūrą, kuria siekiama užtikrinti, kad audito metu aptiktos paramos gavėjų sisteminės klaidos būtų ištaisytos vykdant tolesnius projektus. Kalbant apie 7BP programą, procedūra buvo įgyvendinta 3 932 atvejais iš 6 821 DG RTD projektų, kuriuose galėjo būti sisteminių klaidų. Taigi 2018 m. pabaigoje sisteminių klaidų ištaisymo įgyvendinimo lygis sudarė tik 57,6 %. Šis lygis yra žemesnis už šiame etape tikėtiną įgyvendinimo lygį ir padidina lėšų nesugrąžinimo riziką.

5.30. Mes taip pat pažymėjome, kad 2018 m. pabaigoje DG RTD turėjo 26 atviras VAT rekomendacijas, iš kurių devynios nebuvo įgyvendintos laiku. Nė viena iš vėluotų įgyvendinti rekomendacijų nebuvo priskirta „labai svarbioms“ rekomendacijoms. Viena „labai svarbi“ neseniai VAT pateikta atvira rekomendacija yra susijusi su paramos gavėjų atitikties sutartinėms prievolėms ir ataskaitų teikimo reikalavimams, taikomiems projektų rezultatų sklaidai ir naudojimui, stebėjimu. Tinkama sklaida ir panaudojimas prisideda prie bendro mokslinių tyrimų ir inovacijų finansavimo veiksmingumo. Nustatėme, kad projektų vertinimo ataskaitose gana dažnai nurodomi probleminiai klausimai, susiję su šių reikalavimų laikymusi, o tai patvirtina, kad reikia dėti daugiau pastangų šioje srityje (žr. 5.43 dalį).

Audituojamojo subjekto pateiktos informacijos apie tvarkingumą peržiūra

5.31. Įgyvendindami savo 2018–2020 m. strategiją, siekiame geriau pasinaudoti Komisijos teikiama tvarkingumo informacija. Komisija savo *ex post* audito rezultatus naudoja kaip pagrindą apskaičiuojant *rizikos veikiamą sumą atliekant mokėjimą*. Programos „Horizontas 2020“ atveju iš Komisijos pirmosios bendros reprezentatyvios imties atrinkome dvidešimt iki 2018 m. gegužės 1 d. užbaigtų audito bylų. Mūsų tikslas buvo aprėpti ir pačios Komisijos, ir pasamdytų išorės auditorių atliktus auditus ir nustatyti, ar mes galime pasikliauti rezultatais. Atsitiktine tvarka atrinkome 5 auditus, kuriuos atliko Bendroji audito tarnyba (CAS)⁽⁹⁾, ir 15 išorės auditoriams pavestų auditų, po 5 kiekvienai iš 3 privačių audito įmonių, atliekančių auditus Komisijos vardu. Šio darbo rezultatų neįtraukėme į savo 2018 m. išlaidų operacijų testavimą.

5.32. Pirmajame savo vertinimo etape peržiūrėjome audito bylas (darbinius ir patvirtinamuosius dokumentus) Bendrojoje audito tarnyboje ir privačiose audito įmonėse. Remdamiesi šia peržiūra, nustatėme vienuolika auditų, dėl kurių mes turėjome atlikti papildomas audito procedūras, daugiausia dėl to, kad reikėjo gauti papildomų patvirtinamųjų dokumentų ir (arba) dėl to, kad buvo neatitiktimų darbinuose dokumentuose, kurie neleido mums patvirtinti audito išvadų. Šias papildomas audito procedūras atlikome arba tikrindami dokumentus (papildomas dokumentus, kuriuos trim atvejais naudos gavėjų buvo prašoma pateikti), arba vykdydami audito vizitą paramos gavėjo lygmeniu (aštuoni atvejai).

5.33. Šių papildomų audito procedūrų metu nustatyta dokumentacijos, imties sudarymo nuoseklumo ir ataskaitų teikimo bei audito procedūrų kai kuriose peržiūrėtose bylose kokybės trūkumų. Pavyzdžiui, nustatėme netinkamų finansuoti sumų, kurių auditoriai dėl nepakankamo testavimo audito metu neaptiko, ir deklaruotų personalo išlaidų apskaičiavimo klaidų. Nors kai kuriais atvejais finansinis poveikis nebuvo reikšmingas, 10⁽¹⁰⁾ iš 20 į imtį įtrauktų audito bylų atveju mes negalėjome kliautis audito išvadomis. Todėl šiuo metu negalime naudoti Komisijos audito darbo rezultatų.

⁽⁷⁾ Mokslinių tyrimų ir inovacijų generalinis direktoratas (DG RTD), Švietimo, garso ir vaizdo bei kultūros vykdomoji įstaiga (EACEA) ir MVĮ reikalų vykdomoji įstaiga (EASME).

⁽⁸⁾ Komisija praneša, kad daugiametis reprezentatyvų klaidų lygis 7BP išlaidų atveju yra 5,26 %. Ji praneša likutinius klaidų lygius tik kiekvieno susijusio GD lygmeniu, kurie svyruoja, bet visada viršija 2 %.

⁽⁹⁾ DG RTD patalpose įsikūrusi bendra „Horizontas 2020“ Bendrosios mokslinių tyrimų ir inovacijų išlaidų programos audito tarnyba (CAS) Europos Komisijoje.

⁽¹⁰⁾ Dviem iš šių atvejų, susijusių su MVĮ I etapo projektais, CAS kliaujasi vien tik *ex ante* kontrolės procedūromis, kurias atlieka kitos Komisijos tarnybos.

5.34. Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta pirmiau, mes nustatėme probleminį klausimą, susijusį su programos „Horizontas 2020“ klaidų lygio apskaičiavimo metodika. *Ex post* audituais siekiama kiek įmanoma labiau aprėpti patvirtintas išlaidas, tačiau jos retai kada aprėpia visas išlaidas. Klaidų lygis apskaičiuojamas kaip visų patvirtintų išlaidų dalis, o ne kaip faktiškai audituota suma. Tai reiškia, kad klaidų skaičiavimo vardiklis yra didesnis, taigi klaidų lygis yra nurodytas per žemas. Tais atvejais, kai aptiktos klaidos yra sisteminio pobūdžio, klaida yra ekstrapoliuojama, o tai iš dalies kompensuoja pirmiau nurodytą sumažinimą. Tačiau kadangi nesisteminių klaidų ekstrapoliavimas neatliekamas, bendras klaidų lygis vis dėlto yra nurodytas per žemas. Klaidų lygio sumažinimas negali būti kiekybiškai įvertintas. Taigi neįmanoma nustatyti, ar šio sumažinimo poveikis yra reikšmingas.

5.35. Todėl 2019 m. įgyvendinsime dar vieną naujausių auditų, kurie buvo užbaigti po to, kai buvo atlikta mūsų pradinė atranka, peržiūrų ciklą, siekdami užsitikrinti didesnę audito įrodymų populiaciją, kurią remdamiesi galėtume pagrįsti savo vertinimą. Tai taip pat padės mums atsižvelgti į visus tolesnius patobulinimus, palyginti su 2018 m. nagrinėtais audituais, kurie buvo atlikti programos „Horizontas 2020“ pradžioje.

5.36. Mes taip pat peržiūrėjome Komisijos 2018 m. MVVA pateiktą informaciją apie įvertintą riziką atliekant mokėjimą, susijusią su politikos sritimis, įtrauktomis į DFP1a išlaidų pakategorę. Komisija neapskaičiuoja bendro lygio, susijusio su visa pakategore, o apskaičiuoja du atskirus lygius: vieną – susijusį su už moksliniais tyrimais, pramone, kosmosu, energetika ir transportu (1,9 %), kitą – su kitomis vidaus politikos sritimis (0,7 %). Remdamiesi Komisijos duomenimis, apskaičiuojame, kad visos DFP1a lygis būtų 1,6 %. Šis procentinis dydis patenka į mūsų pačių klaidų lygio įvertinto intervalo. Tačiau, mūsų nuomone, dėl 5.34 dalyje išdėstytos metodinės problemos jis yra nurodytas per mažas.

Išvada ir rekomendacijos

Išvada

5.37. Bendri mūsų gauti ir šiame skyriuje pateikti audito įrodymai rodo, kad klaidų lygis „Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti“ srityje išlaidose siekė reikšmingumo ribą. Šioje DFP pakategorėje mūsų operacijų testavimas parodė, kad bendras įvertintas klaidų lygis yra 2,0 % (žr. **5.1 priedą**). Tačiau mūsų rezultatai rodo, kad išlaidos mokslinių tyrimų srityje išlieka didesnės rizikos srityje ir pagrindiniu klaidų šaltiniu.

5.38. MVVA nustatyta rizikos veikiamą sumą atliekant mokėjimą patenka mūsų įvertinto klaidų lygio intervalą (žr. 5.36 dalį).

Rekomendacijos

5.39. **5.2 priede** pateikti mūsų tolesnių veiksmų peržiūros, kaip buvo įgyvendintos keturios mūsų 2015 m. metinėje ataskaitoje pateiktos rekomendacijos, ir keturios mūsų 2017 m. metinėje ataskaitoje pateiktos rekomendacijos, kurių įgyvendinimo terminas buvo 2018 m. pabaiga, nustatyti faktai. Komisija visiškai įgyvendino keturias rekomendacijas, o kitas keturias įgyvendino dauguma atžvilgių.

5.40. Remdamiesi šia peržiūra bei savo 2018 m. nustatytais faktais ir išvadomis, pateikiame Komisijai šias rekomendacijas:

5.1 rekomendacija

Atlikti tikslingesnes MVĮ ir naujų dalyvių išlaidų deklaracijų patikras ir aktyviau vykdyti informavimo apie finansavimo taisykles kampaniją, skirtą šiems svarbiems paramos gavėjams.

Tikslinė įgyvendinimo data – 2020 m.

5.2 rekomendacija

Kitos Mokslinių tyrimų bendrosios programos atveju dar labiau supaprastinti personalo išlaidų apskaičiavimo taisykles ir įvertinti didelių mokslinių tyrimų infrastruktūros išlaidų mechanizmo pridėtinę vertę bei apžvelgti, kaip ši metodika galėtų būti pagerinta.

Tikslinė įgyvendinimo data – 2020 m. pabaiga.

5.3 rekomendacija

Programos „Horizontas 2020“ atveju atsižvelgti į pastabas, pateiktas mūsų *ex post* auditų, susijusių su dokumentacija, imties sudarymo nuoseklumu ir ataskaitų teikimu bei audito procedūrų kokybe, peržiūros kontekste.

Tikslinė įgyvendinimo data – 2020 m. vidurys.

5.4 rekomendacija

Nedelsiant atsižvelgti į Komisijos vidaus audito tarnybos nustatytus faktus dėl:

- EACEA vidaus kontrolės sistemų, susijusių su programos „Erasmus+“ dotacijų valdymo procesu;
- sutartinių išpareigojimų ir ataskaitų teikimo reikalavimų, susijusių su mokslinių tyrimų ir inovacijų projektų sklaida ir panaudojimu, laikymosi stebėjimo.

Tikslinė įgyvendinimo data – 2020 m. vidurys.

2 dalis. Veiksmingumo problemos mokslinių tyrimų ir inovacijų srityse

5.41. Įvertinome Komisijos ataskaitas dėl 50 mokslinių tyrimų ir inovacijų projektų imties veiksmingumo ⁽¹⁾. Dvidešimt vienas iš šių projektų jau buvo užbaigtas. Mes tiesiogiai nevertinome atliktų mokslinių tyrimų kokybės arba projektų poveikio mokslinių tyrimų ir inovacijų gerinimo politikos tikslo pasiekimo prasme.

5.42. Kiekvieno projekto atveju peržiūrėjome vertinimo ataskaitą, kurią parengia Komisijos projektų pareigūnas vykdant patikras prieš susigrąžinant deklaruotas išlaidas. Pažymėjome šias Projektų pareigūno išvadas dėl to, ar:

- išdirbių ir rezultatų atžvilgiu padaryta pažanga, apie kurią pranešta, atitiko susitarime dėl dotacijos nustatytus tikslus;
- projektui priskirtos išlaidos buvo pagrįstos, atsižvelgiant į pažangą, apie kurią pranešta;
- projekto išdirbiai ir rezultatai buvo išplatinti laikantis susitarimo dėl dotacijos reikalavimų.

Daugumos projektų atveju buvo pasiekti numatyti išdirbiai ir rezultatai

5.43. Remiantis Komisijos ataskaitomis, buvo pasiekti daugumos projektų išdirbiai ir rezultatai. Tačiau Komisijos ataskaitose taip pat buvo nustatyta, kad keli projektai buvo paveikti problemų, kurios sumažino jų veiksmingumą:

- dešimčia atvejų pažanga, apie kurią buvo pranešta, tik iš dalies atitiko su Komisija sutartus tikslus, o dviem atvejais ji šių tikslų neatitiko;
- trim atvejais Komisija manė, kad nurodytos sąnaudos nebuvo pagrįstos palyginti su pasiekta pažanga;
- dešimčia atvejų projekto išdirbiai ir rezultatai buvo išplatinti tik iš dalies. Dviem atvejais platinimas apskritai nebuvo vykdomas.

⁽¹⁾ Įvertinome bendradarbiavimu grindžiamų projektų, kuriuose dalyvauja daug dalyvių, veiksmingumą ir neįtraukėme tokių operacijų kaip judumo išmokos atskiriems tyrėjams.

5.1 PRIEDAS

OPERACIJŲ TESTAVIMO REZULTATAI POLITIKOS SRITYJE „KONKURENCINGUMAS AUGIMUI IR DARBO VIETŲ KŪRIMUI
SKATINTI“

	2018 m.	2017 m.
IMTIES DYDIS IR STRUKTŪRA		
Iš viso operacijų:	130	130
ĮVERTINTAS KIEKYBIŠKAI ĮVERTINAMŲ KLAIDŲ POVEIKIS		
Įvertintas klaidų lygis	2,0 %	4,2 %
Viršutinė klaidų riba (VKR)	3,2 %	
Apatinė klaidų riba (AKR)	0,7 %	

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Europos Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė					
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta	Netaikoma	Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais			
2015	1 rekomendacija Komisija, nacionalinės institucijos ir nepriklausomi auditoriai turėtų naudoti visą turimą informaciją, siekdami užkirsti kelią klaidoms, jas aptikti ir ištaisyti prieš išmokant kompensacijas;		X				
	2 rekomendacija Komisija turėtų paramos gavėjams pateikti gaires dėl konkrečių „Horizontas 2020“ skirtumų palyginti su 7BP ir panašiomis programomis;	X					
	3 rekomendacija Komisija turėtų parengti bendras rekomendacijas mokslinių tyrimų ir inovacijų išlaidas įgyvendinančiosioms įstaigoms, siekiant nuoseklaus paramos gavėjų traktavimo taikant audito rekomendacijas dėl netinkamų finansuoti išlaidų susigrąžinimo;	X					
	4 rekomendacija Komisija turėtų griežtai stebėti, kaip įgyvendinami ekstrapoliuoti pataisymai, atsižvelgiant į jos atliktus kompensuotų 7BP išlaidų ex post auditus.		X				

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Europos Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė					
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta	Netaikoma	Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais			
2017	<p>Iki 2018 m. pabaigos Komisija turėtų:</p> <p>1 rekomendacija</p> <p>Programos „Horizontas 2020“ srityje – toliau paprastinti personalo išlaidų deklaravimo taisykles, peržiūrėti personalo išlaidų metodiką ir papildyti kai kurių šalių problemų sąrašus.</p>		X				
	<p>2 rekomendacija</p> <p>EITP srityje – padidinti paramos gavėjų informuotumą apie tinkamumo finansuoti taisykles, visų pirma aiškiai atskiriant įgyvendinimo sutartį nuo subrangos sutarties.</p>		X				
	<p>3 rekomendacija</p> <p>Skubiai šalinti VAT nustatytus trūkumus, susijusius su:</p> <ul style="list-style-type: none"> — EACEA programos „Erasmus+“ dotacijų valdymo procesu; — mokslinių tyrimų ir inovacijų projektų stebėjimu. 	X					

6 SKYRIUS

Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda

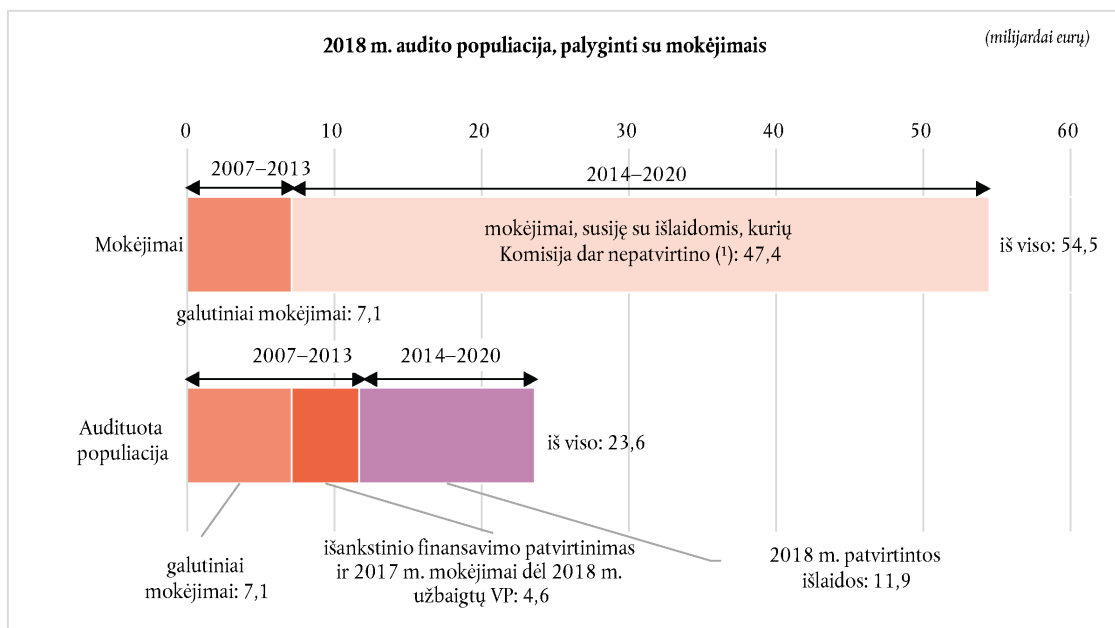
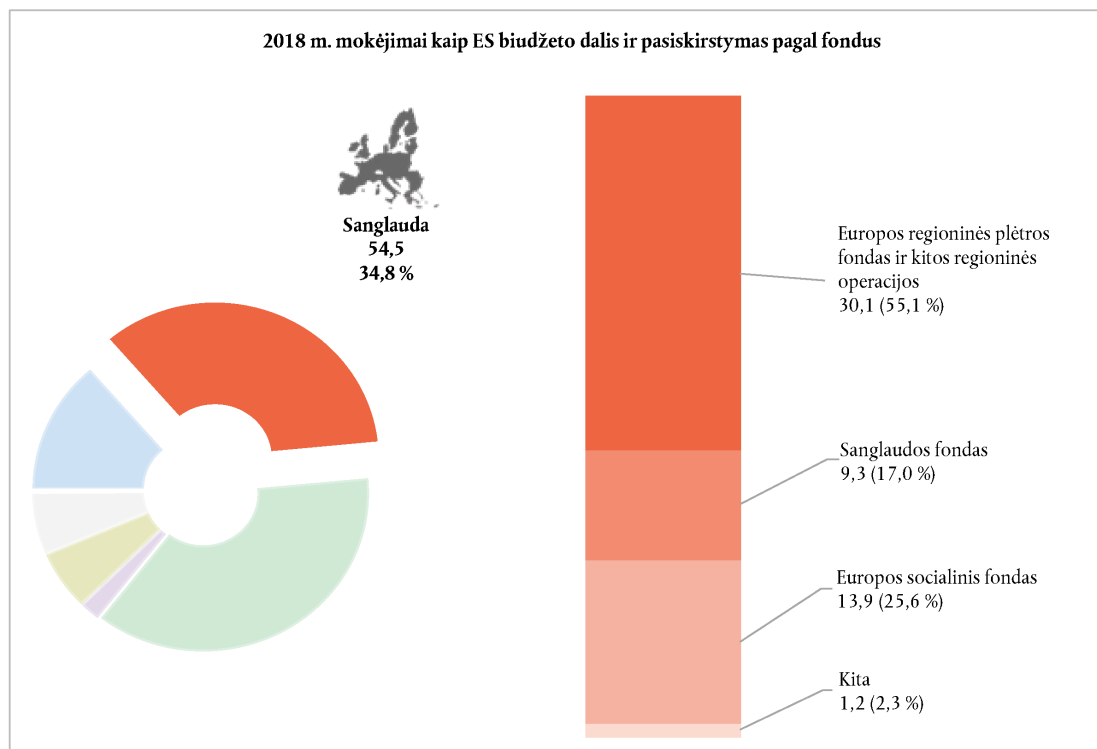
TURINYS

	<i>Dalis</i>
Įvadas	6.1–6.12
Trumpas srities „Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“ aprašymas	6.2–6.6
Politikos tikslai ir lėšų panaudojimo priemonės	6.2
Įgyvendinimas ir kontrolės ir patikinimo sistema	6.3–6.6
Audito apimtis ir metodas	6.7–6.12
1 dalis. Operacijų tvarkingumas	6.13–6.70
Mūsų atliktos operacijų peržiūros ir pakartotinio audito darbo atlikimo rezultatai	6.14–6.40
Netinkamos finansuoti išlaidos ir projektai	6.19–6.24
Vidaus rinkos taisyklių pažeidimai	6.25–6.32
Taisyklių, reglamentuojančių finansinių priemonių naudojimą, nesilaikymas	6.33–6.38
Nepagrįstas ES lėšų paramos gavėjams sulaikymas lėmė pavėluotus mokėjimus	6.39–6.40
Mūsų atliktas audito institucijų darbo vertinimas	6.41–6.50
Komisijos patikinimo darbas ir pranešimas apie likutinį klaidų lygį jos metinėse veiklos ataskaitose	6.51–6.70
Patikinimas dėl 2014–2020 m. programavimo laikotarpio	6.51–6.64
Užbaigimo tvarka	6.65–6.70
Išvada ir rekomendacijos	6.71–6.77
Išvada	6.71–6.75
Rekomendacijos	6.76–6.77
2 dalis. Projektų veiksmingumo vertinimas	6.78–6.88
6.1 priedas. Operacijų testavimo rezultatai	
6.2 priedas. Informacija apie ES veiksmus valstybėse narėse	
6.3 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas	

Įvadas

6.1. Šiame skyriuje pateikiami mūsų nustatyti faktai, susiję su DFP 1b išlaidų pakategore „Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“. Mokėjimai, kurie buvo tikrinti mūsų audito metu, yra susiję su 2007–2013 m. programavimo laikotarpio užbaigimu ir 2014–2020 m. programavimo laikotarpio įgyvendinimu. **6.1 langelyje** pateikta pagal šią pakategorę 2018 m. vykdytos pagrindinės veiklos ir išlaidų apžvalga. Išsamesnės informacijos apie mūsų 2018 m. audito populiaciją rasite 6.7 dalyje.

6.1 langelis
DFP 1b išlaidų pakategore „Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“. 2018 m. pasiskirstymas

(*) 47,4 milijardo eurų skaičių sudaro 2014–2020 m. programavimo laikotarpio metiniai avansai ir tarpiniai mokėjimai, kurie nebuvo įtraukti į finansines ataskaitas, pagrindžiančias patikrinimo paketus, kuriuos Komisija priėmė 2018 m. Remiantis suderinta atspindimų operacijų apibrėžtimi (išsamiau žr. **1.1 priedą**, 13 dalį), šie mokėjimai yra laikomi išankstiniu finansavimu ir todėl jie nėra 2018 m. metinei ataskaitai skirtos mūsų audito populiacijos dalis.

Trumpas srities „*Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda*“ aprašymas

Politikos tikslai ir lėšų panaudojimo priemonės

6.2. Išlaidomis pagal šią pakategorę siekiama mažinti įvairių ES valstybių narių ir regionų išsivystymo lygio atotrūkį ir stiprinti visų regionų konkurencingumą ⁽¹⁾. Šiems tikslams įgyvendinti pasitelkiami šie fondai / priemonės:

- Europos regioninės plėtros fondas (ERPF), kuriuo siekiama ištaisyti pagrindinius regionų pusiausvyros sutrikimus teikiant daugiausia įmonėms skirtą finansinę paramą infrastruktūros kūrimui ir produktyvioms investicijoms, kuriomis skatinamas darbo vietų kūrimas,
- Sanglaudos fondas (SF), iš kurio darnaus vystymosi skatinimo tikslais finansuojami aplinkos ir transporto projektai valstybėse narėse, kuriose BNPj vienam gyventojui sudaro mažiau kaip 90 % ES vidurkio,
- Europos socialinis fondas (ESF), kuriuo siekiama skatinti aukštą užimtumo lygį ir gausesnių bei geresnių darbo vietų kūrimą, įskaitant priemones pagal Jaunimo užimtumo iniciatyvą (JUI), taikomas regionams, kuriuose yra aukštas jaunimo nedarbo lygis,
- kitos mažesnės apimties schemos, kaip antai Europos kaimynystės priemonė, Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondas (EPLSAF) ir įnašas į *Europos infrastruktūros tinklų priemonę*.

Igyvendinimas ir kontrolės ir patikinimo sistema

6.3. Kiekvieno programavimo laikotarpio pradžioje valstybės narės paprastai pateikia daugiamečių *veiksmų programas* (VP) visam DFP laikotarpiui. Komisijai patvirtinus VP, atsakomybę už jų įgyvendinimą dalijasi Komisija ⁽²⁾ ir valstybė narė. *Paramos gavėjai* gauna kompensaciją per valstybės narės valdžios institucijas, o ES biudžetas bendrai finansuoja operacijų, patvirtintų laikantis VP sąlygų, patirtas ir apmokėtas tinkamas finansuoti sąnaudas.

6.4. Peržiūrėta 2014–2020 m. programavimo laikotarpiui įdiegta kontrolės ir patikinimo sistema siekiama užtikrinti, kad su šiomis kompensacijomis VP susijęs likutinis klaidų lygis ⁽³⁾ būtų žemesnis už reglamente ⁽⁴⁾ nustatytą 2 % *reikšmingumo ribą*. Pagrindiniai peržiūrėtos kontrolės ir patikinimo sistemos elementai yra:

- *Audito institucijų* darbas, susijęs su išlaidomis, įtrauktomis į metines finansines ataskaitas. Atlikus šį darbą parengiama metinė kontrolės ataskaita, kuri kaip valstybių narių „patikinimo paketų“ ⁽⁵⁾ dalis yra teikiama Komisijai. Joje atskleidžiamas VP (arba VP grupės) likutinis klaidų lygis ir audito nuomonė dėl deklaruotų išlaidų tvarkingumo ir veiksmingo valdymo ir kontrolės sistemų veikimo.
- Metinis finansinių ataskaitų priėmimas. Šiuo tikslu Komisija, prieš patvirtindama finansines ataskaitas ir leisdama panaudoti anksčiau kaip garantiją pasiliktą 10 % sumą, daugiausia atlieka jų administracines išsamumo ir tikslumo patikras ⁽⁶⁾.
- Vėliau Komisija atlieka kiekvieno patikinimo paketo ir tvarkingumo auditų valstybėse narėse dokumentų patikras. Komisija atlieka šias patikras, kad padarytų išvadą dėl audito institucijų praneštų *likutinių klaidų lygių* ir juos patvirtintų; ji juos skelbia savo kitų metų *metinėse veiklos ataskaitose* (MVA).

6.5. Procesas, kuris turi būti atliktas prieš užbaigiant 2007–2013 m. programavimo laikotarpio VP, yra panašus į procesą, apibūdintą 6.4 dalyje, kuris apima patikinimo paketų vertinimą 2014–2020 m. laikotarpiu.

6.6. Kontrolės ir patikinimo sistemą išsamiai apibūdinome savo 2017 m. metinėje ataskaitoje ⁽⁷⁾. Taip pat žr. **6.1 diagramą**.

⁽¹⁾ Žr. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 174–178 straipsnius (OL C 326, 2012 10 26, p. 47).

⁽²⁾ Regioninės ir miestų politikos GD (DG REGIO) ir Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD (DG EMPL).

⁽³⁾ Savo MVA Komisija, nagrinėdama 2007–2013 m. programavimo laikotarpio užbaigimą, vartoja terminą „likutinis rizikos lygis“ (LRL) (angl. residual risk rate), o nagrinėdama 2014–2020 m. programavimo laikotarpį – terminą „bendras likutinis klaidų lygis“ (BLKL) (angl. residual total error rate). Šiame skyriuje mes juos abu vadiname „likutiniu (-iais) klaidų lygiu (-iais)“.

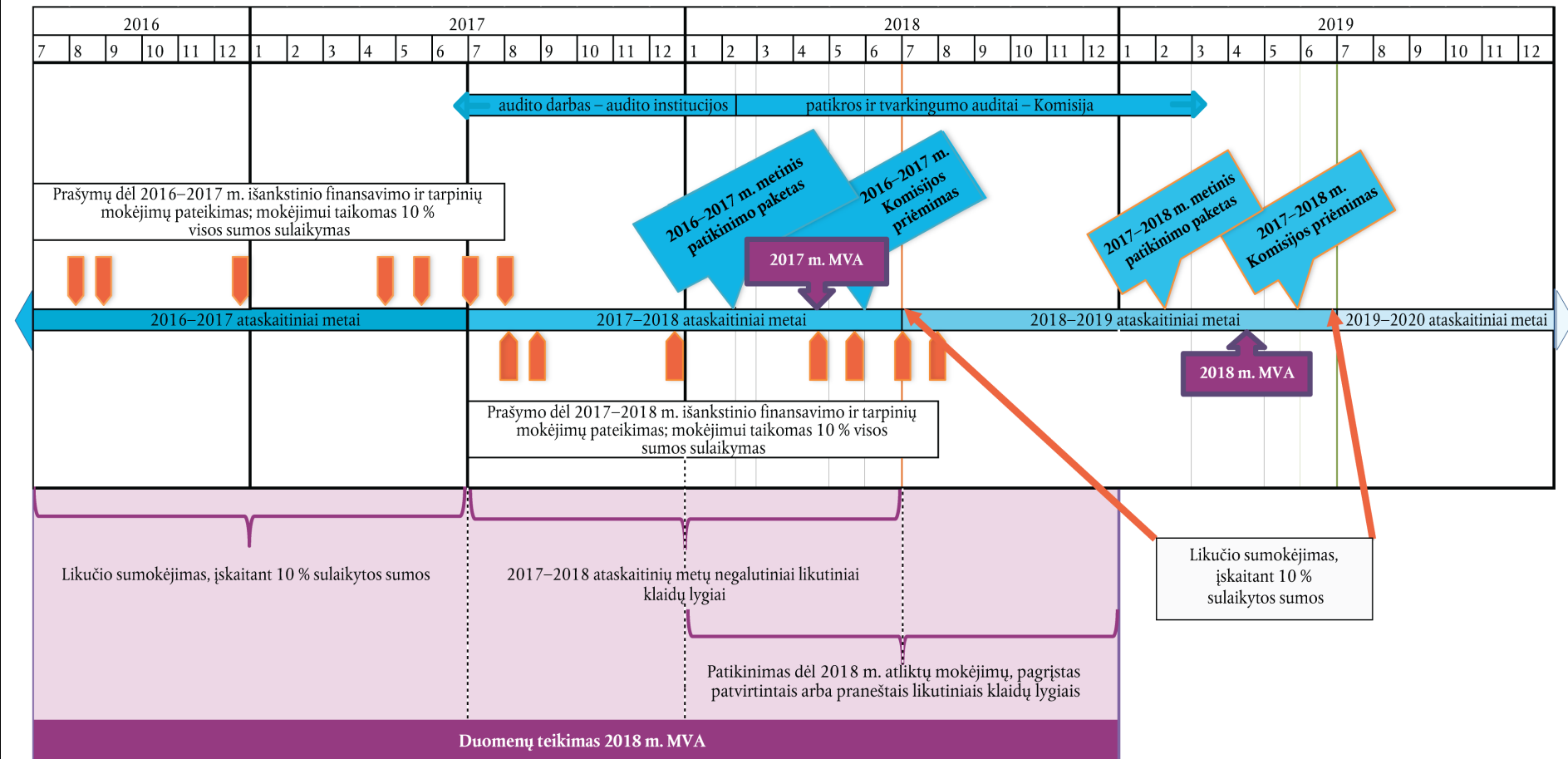
⁽⁴⁾ 2014 m. kovo 3 d. Komisijos delegalojo reglamento (ES) Nr. 480/2014, kuriuo papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos, 28 straipsnio 11 dalis (*Bendrijų nuostatų reglamentas*) (OL L 138, 2014 5 13, p. 5).

⁽⁵⁾ Patikinimo paketus sudaro vadovybės pareiškimas, metinė santrauka, patvirtintos metinės finansinės ataskaitos, metinė kontrolės ataskaita ir audito nuomonė.

⁽⁶⁾ Pagal Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 („Bendrijų nuostatų reglamento“) 130 straipsnį tarpinių išmokų kompensavimas ribojamas iki 90 %. Likę 10 % sumokami patikrinus ir patvirtinus finansines ataskaitas.

⁽⁷⁾ 6.5–6.15 dalys.

6.1 diagrama
2014–2020 m. programavimo laikotarpio kontrolės ir patikinimo sistema

Šaltinis: Audito Rūmai.

Audito apimtis ir metodas

6.7. 2018 m. Komisija patvirtino finansines ataskaitas su išlaidomis, susijusiomis su 248 iš 419 patvirtintų VP (apie 11,9 milijardo eurų). Šios finansinės ataskaitos buvo susijusios su 202 visų 28 valstybių narių 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu pateiktas patikinimo paketais. Be to, Komisija užbaigė arba iš dalies užbaigė⁽⁸⁾ 217 2007–2013 m. programavimo laikotarpio VP (apie 11,7 milijardo eurų). Mūsų audito populiaciją (apie 23,6 milijardo eurų) sudarė į šiuos 2016–2017 ataskaitinių metų patikinimo paketus įtrauktos išlaidos (2014–2020 m. laikotarpis) ir tvirtinančiųjų institucijų patvirtintos išlaidos bei audito institucijų 2007–2013 m. galutinėse kontrolės ataskaitose atspindimos išlaidos.

6.8. Mūsų tikslas buvo prisidėti prie bendro patikinimo pareiškimo, kaip aprašyta **1.1 priede**. Atsižvelgdami į šios išlaidų srities kontrolės ir patikinimo sistemos ypatumus, mes taip pat siekėme įvertinti tai, kiek galima pasikliauti audito institucijų ir Komisijos darbu. Tai darėme su mintimi jų darbu galbūt labiau pasinaudoti ateityje ir šiuo atžvilgiu nustatyti, ką dar galima būtų patobulinti.

6.9. Taikydami **1.1 priede** aprašytą audito metodą ir metodiką, **1-oje** šio skyriaus **dalyje**, kuriose daugiausia dėmesio skiriama tvarkingumui, nagrinėjome šiuos su sritimi „Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“ 2018 m. susijusius aspektus:

- a) 220 operacijų, kurias audito institucijos anksčiau buvo patikrinusios, imtį, sudarytą taip, kad būtų statistiškai reprezentatyvi visų šios DFP 1b išlaidų kategorijos išlaidų rūšių atžvilgiu;
- b) darbą, kurį atlieka audito institucijos siekdamos patvirtinti informaciją, pateikiamą 24 patikinimo / užbaigimo paketuose, be kita ko, naudojant 220 operacijų imtį;
- c) Komisijos audito darbą, po to, kai buvo patvirtintos finansinės ataskaitos, siekiant patikrinti 2014–2020 m. patikinimo paketų tvarkingumo aspektus;
- d) Komisijos darbą, atliekamą peržiūrint ir tvirtinant 2018 m. patikinimo / užbaigimo paketuose praneštus klaidų lygius. Mes taip pat nagrinėjome DG REGIO ir DG EMPL MVA pateiktos tvarkingumo informacijos svarbą ir patikimumą bei jos įtraukimą į Komisijos metinę valdymo ir veiksmingumo ataskaitą (MVVA).

6.10. Imtį sudarėme dviem etapais. Visų pirma atrinkome 24 patikinimo / užbaigimo paketus (15 2014–2020 m. programavimo laikotarpio paketų ir devynis 2007–2013 m. programavimo laikotarpio paketus), apimančius 53 iš 465 VP, su kuriomis 2018 m. Komisija atsiskaitė ES biudžeto lėšomis. Tuomet tose VP atrinkome operacijas, kurias audito institucijos buvo anksčiau patikrinusios. **6.2 priede** pateiktas audituotos imties pasiskirstymas pagal valstybes nares.

6.11. Mūsų šių metų audito darbas buvo toks pat, kaip ir mūsų 2017 m. metinėje ataskaitoje išsamiai aprašytas darbas⁽⁹⁾.

6.12. **2-oje** šio skyriaus **dalyje** mes įvertinome valstybių narių veiksmingumo matavimo ir ataskaitų apie jį teikimo sistemas. Taip pat patikrinome audito institucijų ir Komisijos darbą užtikrinant veiksmingumo duomenų adekvatumą ir patikimumą. Tais atvejais, kai mes pakartotinai atlikome fiziškai užbaigtų operacijų auditus, mes taip pat įvertinome tai, kiek institucijos pranešdavo apie išdirbių ir rezultatų rodikliams nustatytų tikslų pasiekimą.

1 dalis. Operacijų tvarkingumas

6.13. Šią skyriaus dalį sudaro trys poskirsniai. Pirmasis poskirsnis susijęs su mūsų atliktu šių metų 220 operacijų imties testavimu, siekiant suprasti pagrindinius klaidų šaltinius ir pateikti medžiagą bendram patikinimo pareiškimui. Antrasis poskirsnis susijęs su mūsų atliktu audito institucijų darbo vertinimu, o trečiasis – su Komisijos darbu. Pagal visus poskirsnius pasiekti rezultatai mums sudaro pagrindą padaryti išvadą dėl dviejų atsakingų GD MVA ir Komisijos MVVA pateiktos tvarkingumo informacijos.

⁽⁸⁾ Jei probleminiai klausimai, turintys reikšmingą poveikį, išlieka atviri, Komisija apmoka tik neginčijamą sumą. Likutis padengiamas ir VP užbaigiamos tik tada, kai išsprendžiami visi neišspręsti probleminiai klausimai.

⁽⁹⁾ 6.21–6.23 dalys.

Mūsų atliktos operacijų peržiūros ir pakartotinio audito darbo atlikimo rezultatai

6.14. **6.1 priėde** pateikta mūsų atlikto operacijų testavimo rezultatų apžvalga. 220-yje patikrintų operacijų nustatėme ir kiekybiškai įvertinome 36 klaidas, kurių nenustatė audito institucijos. Atsižvelgdami į 60 klaidų, kurias anksčiau nustatė audito institucijos, ir į programų institucijų atliktus pataisymus (kurių bendra vertė siekia 314 milijonų eurų, susijusių su abiem programavimo laikotarpiais kartu paėmus), mes vertiname, kad klaidų lygis sudaro 5,0 % ⁽¹⁰⁾. Klaidų, kurias nustatėme 2014–2020 m. laikotarpiu atliktose operacijose, skaičius ir poveikis buvo didesnis nei operacijose, susijusiose su 2007–2013 m. laikotarpio užbaigimu.

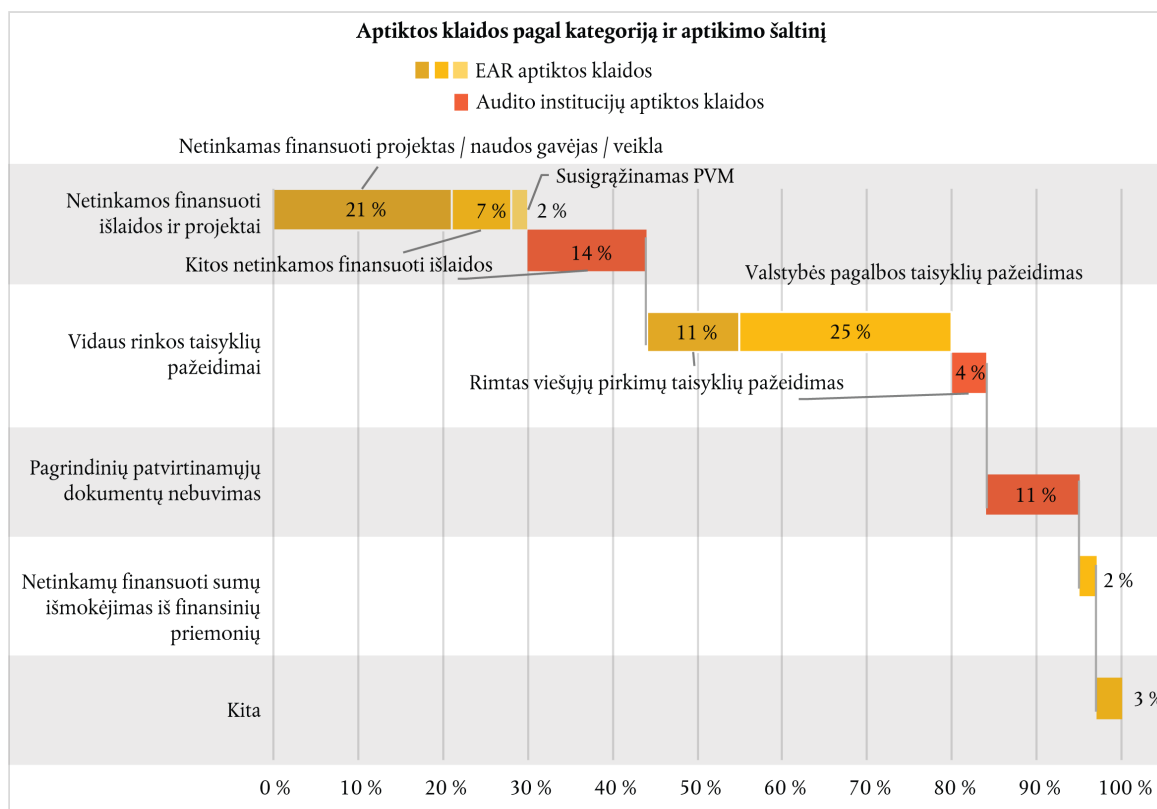
6.15. Audito institucijos buvo pranešusios apie 60 kiekybiškai įvertinamų klaidų su į mūsų imtį įtrauktomis 220 operacijų susijusiose patikrinimo / užbaigimo paketuose, kurios buvo daugiausia susijusios su netinkamomis finansuoti sąnaudomis (37) ir viešaisiais pirkimais (18), po kurių sekė būtinų patvirtinamųjų dokumentų nebuvimas (3) ⁽¹¹⁾.

6.16. Valstybių narių institucijos taikė finansinius pataisymus, prireikus, juos ekstrapoliuodamos, kad sumažintų likutinius klaidų lygius tiek, kad jie nesiektų 2 % reikšmingumo ribos.

6.17. **6.2 langelyje** parodyta, kaip mūsų nustatytos klaidos pasiskirsto pagal kategoriją. Jame taip pat parodytas pasiskirstymas pagal visų nustatytų klaidų, t. y. taipogi tų klaidų, apie kurias pranešė audito institucijos ir kurios buvo susijusios su mūsų tikrintomis operacijomis, šaltinį. Labiausiai prie mūsų įvertinto klaidų lygio prisidėjo netinkamos finansuoti sąnaudos, po kurių sekė neatitiktis valstybės pagalbos ir viešųjų pirkimų taisyklėms. Daugiau informacijos apie šias klaidas pateikta 6.19–6.40 dalyse.

6.2 langelis

„Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“. Klaidų pasiskirstymas

Šaltinis: Audito Rūmai.

⁽¹⁰⁾ Savo klaidų apskaičiavimą grindžiame reprezentatyvia imtimi. Nurodytas skaičius yra tiksliausias įvertis. Esame 95 % įsitikinę, kad įvertintas klaidų lygis populiacijoje yra tarp 2,5 % ir 7,5 % (atitinkamai apatinė ir viršutinė klaidų ribos).

⁽¹¹⁾ Vieną operaciją gali paveikti daugiau nei vienos rūšies klaida.

6.18. Nustatytų klaidų skaičius ir poveikis rodo, kad vis dar yra trūkumų, susijusių su vadovaujančiųjų institucijų deklaruotų išlaidų tvarkingumu. Šis nustatytas faktas patvirtina Komisijos 2018 m. atliktų atitikties auditų, kurių metu padaryta išvada, kad penkiuose iš 26 atvejų buvo reikšmingų 4 pagrindinio reikalavimo trūkumų dėl tinkamų valdymo patikrinimų, rezultatus.

Netinkamos finansuoti išlaidos ir projektai

6.19. Deklaruodamos išlaidas Komisijai valstybių narių institucijos patvirtina, kad šios išlaidos buvo patirtos laikantis tam tikrų ES ar nacionalinėse taisyklėse nustatytų specialių nuostatų ir kad pagalba buvo suteikta paramos gavėjams ar operacijoms, kurios atitiko VP tinkamumo reikalavimus.

6.20. Netinkamos finansuoti išlaidos ir projektai yra pagrindinis tiek ERPF/SF, tiek ESF klaidų šaltinis. 7 % mūsų patikrintų operacijų nustatėme, kad projektai neatitiko arba ES, arba valstybės narės nustatytų tinkamumo finansuoti taisyklių. Šie atvejai sudaro 44 % visų kiekybiškai įvertinamų klaidų arba apie 1,9 procentinio punkto įvertinto klaidų lygio.

6.21. Pagrindinės netinkamų finansuoti išlaidų priežastys buvo projektų veikla arba dalyviai, kurie neatitiko tinkamumo finansuoti taisyklių. Taip buvo paveikta pusė operacijų, kuriose mes nustatėme netinkamų finansuoti išlaidų, ir jos sudarė 21 % įvertinto klaidų lygio.

6.22. Pagal ES taisykles PVM išlaidos yra tinkamos bendrai finansuoti, jeigu jų neįmanoma susigrąžinti pagal nacionalinės teisės aktus, kuriais reglamentuojamas PVM. Panašiai kaip ir praeitais metais, nustatėme 11] projektų keturiuose VP, kuriose valstybės narės susigrąžinamą PVM deklaravo kaip tinkamas finansuoti išlaidas. Aštuonios iš šių klaidų buvo padarytos Lenkijoje, kaip pranešama mūsų paskutinėse metinėje ataskaitoje. Visais šiais atvejais audito institucijos neteisingai aiškino tinkamumo finansuoti taisykles ir nepranešė apie pažeidimą. Mes šių aštuonių klaidų kiekybiškai neįvertinome, kadangi Komisija taikė finansinius pataisymus. Savo skubioje atvejo apžvalgoje dėl PVM ⁽¹²⁾ pateikėme daugiau informacijos šia tema ir paaiškinome, kad PVM kompensavimas yra dažnas klaidų šaltinis, kadangi taisyklės dažnai taikomos nenuosekliai.

Supaprastinimo priemonės galėtų užkirsti kelią pažeidimams

6.23. Reikšmingas sudėtingumo šaltinis kyla paramos gavėjams, kai nacionaliniai tinkamumo reikalavimai viršija tai, ko yra reikalaujama pagal ES teisės aktus ⁽¹³⁾. Trijų mūsų aptiktų klaidų buvo galima išvengti, jei valstybių narių institucijos nebūtų nustačiusios tokių sudėtingų nacionalinių tinkamumo finansuoti sąlygų (pavyzdys pateiktas **6.3 langelyje**).

6.3 langelis

Sudėtingos nacionalinės tinkamumo finansuoti sąlygos – pavyzdys

Į Lenkijos VP tinkamumo finansuoti taisykles buvo įtraukta sąlyga, draudžianti naudoti ES dotaciją, jei kitas subjektas tose pačiose patalpose vykdė tos pačios rūšies verslo veiklą. Šis reikalavimas, kuris viršija tai, kas yra nustatyta ES teisės aktuose, buvo pakartotas susitarime dėl dotacijos.

Kadangi vienas paramos gavėjas, teisininkas, pradėjo vykdyti veiklą tose pačiose patalpose kaip ir kita advokatų kontora, projektas neatitiko bendrojo finansavimo sąlygų.

Taip pat nustatėme sudėtingas nacionalines tinkamumo finansuoti sąlygas Vokietijoje.

6.24. Kita vertus, viena supaprastinimo priemonė, kuri gali padėti sumažinti paramos gavėjams tenkančią administracinę našą, yra supaprastinto išlaidų skaičiavimo būdai (SISB). Tais atvejais, kai mes auditavome operacijas, naudojančias SISB, nustatėme, kad jos buvo ne taip veikiamos klaidų, tačiau pažymime, kad SISB yra vis dar naudojami ribotai tais atvejais, kai jie gali būti tinkami.

⁽¹²⁾ Skubi atvejo apžvalga, PVM kompensavimas sanglaudos srityje – veikiamas klaidų ir neoptimalus ES lėšų panaudojimas, 2018 m. lapkričio mėn. (https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/RCR-VAT/RCR-VAT_LT.pdf).

⁽¹³⁾ „Sanglaudos politikos įgyvendinimo po 2020 m. supaprastinimas“, 2018 m. gegužės mėn., 23 dalis (https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/BRP_Cohesion_simplification/Briefing_paper_Cohesion_simplification_LT.pdf).

Vidaus rinkos taisyklių pažeidimai

6.25. Šiais metais nustatėme 16 vidaus rinkos taisyklių pažeidimų, iš kurių aštuonis kiekybiškai įvertinome. Pagrindiniai 2018 m. pažeidimai buvo susiję su viešaisiais pirkimais arba valstybės pagalba.

Nepaisant daugelio pataisymų, viešieji pirkimai išlieka reikšmingas klaidų šaltinis

6.26. Viešųjų pirkimų procedūros yra pagrindinė priemonė, skirta užtikrinti, kad viešosios lėšos būtų panaudojamos ekonomiškai ir veiksmingai ir kad būtų sukurta vidaus rinka. Šiais metais mes nagrinėjome 129 darbų, paslaugų ir prekių tiekimo procedūras. Didžioji dauguma šių procedūrų buvo skirtos iš ERPF/SF VP bendrai finansuojamiems projektams, kurie yra labiau veikiami klaidų.

6.27. Atlikdamos savo darbą, audito institucijos nustatė 18 viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymo atvejų, susijusių su mūsų tikrintomis operacijomis, tokiose srityse kaip pirkimų trūkumas, neteisingas atrankos kriterijų taikymas ir konkurso specifikacijų trūkumai. Institucijos sistemingai taikė nustatyto dydžio pataisymus, siekiančius nuo 5 % iki 100 %, kaip numatyta Komisijos gairėse ⁽¹⁴⁾.

6.28. Mes nustatėme su ES ir (arba) nacionalinių viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymu susijusių atvejų devyniose pirkimų procedūrose, kurių audito institucijos neaptiko (žr. **6.4 langelis**). Dauguma mūsų nustatytų klaidų buvo susijusios su sutartimis, kurių vertė viršijo ES ribines vertes ⁽¹⁵⁾. Dvi klaidos buvo rimti pažeidimai, nepagrįstai apribojantys konkurenciją, taigi mes pranešėme apie jas kaip apie kiekybiškai įvertinamas klaidas. Jos sudarė 6 % visų mūsų nustatytų kiekybiškai įvertinamų klaidų arba apie 0,7 procentinio punkto įvertinto klaidų lygio. Kitos su konkursų organizavimu susijusios klaidos apėmė skelbimo ir skaidrumo reikalavimų nesilaikymą.

6.4 langelis

Viešųjų pirkimų pažeidimo pavyzdys

2007–2013 m. programavimo laikotarpiu Italijos viešoji institucija naudos gavėja skyrė trejų metų sutartį privačiai bendrovei. Sutartinės paslaugos apėmė stebėjimą, valdymą, ataskaitų teikimą ir pataisymų įgyvendinimą. Paramos gavėjas, laikydamasis skelbimo apie pirkimą sąlygų, vėliau pratęsė sutarties laikotarpį dar trejiems metams. Pasibaigus antrajam laikotarpiui, paramos gavėjas kreipėsi į rangovą dėl papildomų paslaugų ir pasirašė naują sutartį dėl dar 15 mėnesių. Papildomas paslaugas buvo galima numatyti, ir kitos rinkoje esančios bendrovės galėjo jas suteikti. Dėl papildomų paslaugų skyrimo nepaskelbus pirkimų procedūros sąnaudų neatitiko sąlygų ES bendrajam finansavimui gauti.

Audito institucija nenustatė jokių su paramos gavėjo metodu susijusių pažeidimų, o tai buvo neteisinga.

Nustatėme dar vieną netvarkingų viešųjų pirkimų atvejį Vengrijoje.

Keturi projektai buvo netinkami finansuoti dėl valstybės pagalbos taisyklių pažeidimo

6.29. Valstybės pagalba, nebent ji neviršija „de minimis“ viršutinės ribos, yra iš principo nesuderinama su vidaus rinka, nes ji gali iškreipti valstybių narių tarpusavio prekybą. Tačiau yra šios taisyklės išimčių, visų pirma jei projektas patenka į Bendrojo bendrosios išimties reglamento (BBIR) ⁽¹⁶⁾ taikymo sritį. Valstybės narės privalo pranešti apie kitus valstybės pagalbos atvejus, kad Komisija galėtų susidaryti nuomonę dėl jos suderinamumo.

6.30. Šiais metais Ispanijoje, Prancūzijoje ir Portugalijoje nustatėme, kad vykdant septynis ERPF projektus buvo pažeistos ES valstybės pagalbos taisyklės. Mes manome, kad penki projektai (vis jie buvo vykdomi Portugalijoje) turėjo gauti mažesnę viešąjį finansavimą iš ES ir (arba) valstybių narių, arba iš viso neturėjo jo gauti. Šios klaidos sudaro apie 1,6 procentinio punkto įvertinto klaidų lygio.

⁽¹⁴⁾ 2013 m. gruodžio 19 d. Komisijos sprendimas C(2013) 9527 *final*, kuriuo išdėstomos ir patvirtinamos finansinių pataisų, susijusių su išlaidomis, Sąjungos finansuotomis pagal pasidalijamąjį valdymą, kurias dėl viešojo pirkimo taisyklių nesilaikymo turi atlikti Komisija, nustatymo gairės.

⁽¹⁵⁾ Kaip apibrėžta 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB, 4 straipsnyje (OL L 94, 2014 3 28, p. 65).

⁽¹⁶⁾ 2014 m. birželio 17 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 651/2014, kuriuo tam tikrų kategorijų pagalba skelbiama suderinama su vidaus rinka taikant Sutarties 107 ir 108 straipsnius (OL L 187, 2014 6 26, p. 1).

6.31. Trys iš šių penkių kiekybiškai įvertintų su valstybės pagalba susijusių nustatytų faktų susiję su skatinamojo poveikio stygiumi ir išryškina sisteminių trūkumą. ES taisyklės pagrįstos prielaida, kad valstybės pagalbą teikti turėtų būti leidžiama tik tais atvejais, kai ji subsidijuoja veiklą, kuri kitu atveju nebūtų buvusi vykdoma. Šis „skatinamasis poveikis“ automatiškai numatomas schemų pagal BBIR atveju, jei darbai pradunami po paraiškos gauti finansavimą pateikimo datos ⁽¹⁷⁾.

6.32. Komisija buvo anksčiau nustačiusi kelias operacijas, kurios buvo paveiktos šios klaidos. Atitinkamos VP vadovaujančioji institucija neįtraukė operacijų į finansines ataskaitas ⁽¹⁸⁾, kuriose Komisija aptiko šios rūšies klaidą. Ir Komisija, ir vadovaujančiosios institucijos žinojo, kad tai buvo sisteminė problema. Nors valstybė narė pakeitė savo nacionalines taisykles, kad užtikrintų dermę su ES taisyklėmis ir išvengtų tolesnių pažeidimų, nė viena šalis nesiėmė pakankamų taisomųjų veiksmų, kad pašalintų tokias klaidas 2016–2017 m. finansinėse ataskaitose arba kompensuotų galimą poveikį taikydamos atitinkamus finansinius pataisymus. Po atliktų taisyklių pakeitimų Komisija finansines ataskaitas patvirtino.

Taisyklių, reglamentuojančių finansinių priemonių naudojimą, nesilaikymas

Netvarkingos finansinių priemonių išmokos prie įvertinto klaidų lygio prisidėjo mažiau nei 2017 m.

6.33. Iki 2016–2017 ataskaitinių metų pabaigos finansinėms priemonėms buvo išmokėta 2,9 milijardo eurų avansų, iš kurių 2,3 milijardo eurų buvo deklaruota nuo 2016 m. liepos 1 d. iki 2017 m. birželio 30 d. (17 % visos išmokėtos ES bendrojo finansavimo sumos). 2016–2017 ataskaitiniais metais galutiniams gavėjams buvo išmokėta 1,3 milijardo eurų (43 %).

6.34. Mūsų auditas apėmė išmokas penkioms finansinėms priemonėms (dviem 2014–2020 m. programavimo laikotarpio priemonėms ir trimis 2007–2013 m. laikotarpio priemonėms). Finansų tarpininko lygmeniu patikrinome su šiomis penkiomis priemonėmis susijusias 30 garantijų ir 100 paskolų. Šiais metais nustatėme 14 reikalavimų neatitinkančių išmokų galutiniams gavėjams atveju, susijusių su trimis mūsų patikrintomis priemonėmis. Jie buvo susiję arba su netinkamomis finansuoti paskolomis arba netinkamais finansuoti galutiniais gavėjais ir panaikintomis išmokomis, kurias valstybės narės neteislingai užregistravo kaip sumokėtas. Kadangi 2018 m. finansinių priemonių dalis audito populiacijoje buvo daug mažesnė nei 2017 m., šios klaidos mažiau prisidėjo prie 2018 m. įvertinto klaidų lygio ⁽¹⁹⁾.

6.35. Informacija apie finansinės priemonės veiksmingumą ir faktinį lėšų panaudojimą (t. y. tinkamas finansuoti išlaidas užbaigimo metu) grindžiama valstybių narių pateiktais duomenimis. Nepaisant didelių pastaraisiais metais Komisijos įdėtų pastangų siekiant pagerinti duomenų kokybę, įgyvendinimo ataskaitose vis dar randame netikslumų. 2018 m. tai buvo pasakytina apie dvi iš penkių mūsų patikrintų finansinių priemonių (po vieną kiekvienam laikotarpiui). Vienu atveju fondo valdytojas apie dvi panaikintas paskolas pranešė kaip apie išmokas, todėl atsirado netinkamų apmokėti išlaidų.

EIB grupės valdomų finansinių priemonių audito tvarkos trūkumai buvo nagrinėjami, tačiau ne visiškai pašalinti

6.36. 2017 m. mes pažymėjome, kad reikia atlikti reikšmingus EIB grupės valdomų finansinių priemonių audito tvarkos patobulinius ir akcentavome, kad audito institucijos neturi teisinės patikrinimų vietoje, skirtų gauti patikinimą dėl tvarkingumo finansų tarpininko lygmeniu, vykdymo teisės. Komisija patvirtino mūsų rekomendaciją šiuo atžvilgiu ir manė, kad ji bus įgyvendinta įsigaliojus „Omnibus“ reglamentui.

6.37. Atsižvelgdami į probleminio klausimo rimtumą ir jo horizontalų poveikį visoms EIB grupės valdomoms finansinėms priemonėms, mes atlikome tolesnę mūsų praeitų metų rekomendacijų priežiūrą.

⁽¹⁷⁾ BBIR 6 straipsnis.

⁽¹⁸⁾ Pagal Bendrųjų nuostatų reglamento 137 straipsnio 2 dalį.

⁽¹⁹⁾ 2017 m. metinės ataskaitos 6.30 dalis ir 6.4 langelis.

6.38. „Omnibus“ reglamente nustatytas naujas reikalavimas ⁽²⁰⁾ audito institucijoms vykdyti finansinių priemonių, įskaitant EIB grupės valdomas finansines priemones, sistemų auditus ir operacijų auditus finansinių tarpininkų lygmeniu. Į galutinį patvirtintą tekstą neįtrauktos iki 2018 m. rugpjūčio 2 d. parengtos MVĮ iniciatyvos programos. Kadangi visos šešios iki šiol patvirtintos MVĮ iniciatyvos programos buvo parengtos iki tos datos, dar nėra nustatyta visoms joms skirta tinkama audito tvarka.

Nepagrįstas ES lėšų paramos gavėjams sulaikymas lėmė pavėluotus mokėjimus

6.39. Pagal ES taisykles paprastai reikalaujama, kad valstybių narių institucijos paramos gavėjams ne vėliau kaip 90 dienų po paramos gavėjo pateikto mokėjimo prašymo sumokėtų visą viešąjį įnašą (įskaitant ES paramą), nebent yra tam tikrų mokėjimo nutraukimo sąlygų ⁽²¹⁾. Dviejose valstybėse narėse vadovaujančiosios institucijos šios taisyklės nesilaikė šešių iš 220 mūsų patikrintų operacijų atveju.

6.40. Keturiais atvejais Vokietijoje vienintelis paramos gavėjas gavo visą sumą tik po to, kai 2016–2017 m. finansinės ataskaitos buvo nusiųstos Komisijai (praėjus aštuoniems mėnesiams po ataskaitinių metų pabaigos). Dviem atvejais sumos buvo neapmokėtos net ir mūsų audito metu. Prancūzijoje ir Vokietijoje ši praktika tam tikru mastu yra skirta kompensuoti Komisijos 10 % sulaikomos sumos poveikį iki finansinių ataskaitų patvirtinimo nepagrįstai sulaikant tą pačią kompensacijų paramos gavėjams procentinę dalį.

Mūsų atliktas audito institucijų darbo vertinimas

6.41. Audito institucijų darbas yra svarbiausia sanglaudos politikos išlaidų patikinimo ir kontrolės sistemos dalis. Mūsų vykdyta jų darbų peržiūra yra dalis proceso, kuris gali reikšti, kad mes labiau naudosisimės Komisijos patikinimo modeliu ateityje. Šiais metais įvertinome 15 audito institucijų iš 126 darbą.

6.42. Visuose mūsų tikrintuose patikinimo ir užbaigimo paketuose audito institucijos nurodė likutinius klaidų lygius, kurie buvo mažesni kaip 2 %. Klaidos, kurių audito institucijos neaptiko arba neištaisė turi įtakos šiems lygiams. Komisija, remdamasi savo pačios darbu, pranešė apie 2 % viršijančių likutinių klaidų lygį keturių patikinimo paketų mūsų imtyje atveju. Papildomos klaidos, kurias mes nustatėme mūsų operacijų, kurias patikrino audito institucijos 24-ioose patikinimo (užbaigimo) paketuose, imtyje, suteikė mums pakankamų įrodymų, kad galėtume padaryti išvadą, jog kitų keturių iš 15 patikinimo paketų, susijusių su 2014–2020 m. laikotarpiu, ir vieno iš devynių užbaigimo paketų, susijusių su 2007–2013 m. laikotarpiu, likutinis lygis viršijo 2 %.

6.43. 2018 m. audito institucijos pirma kartą pranešė apie klaidas naudodamos bendrą Komisijos ir valstybių narių sutartą tipologiją ⁽²²⁾. **6.5 langelyje** parodyta, kaip dažniausiai audito institucijų pranešamų klaidų tipai yra vertintini lyginant su papildomomis dažniausiai Komisijos ir mūsų aptinkamomis klaidomis. Rezultatai rodo, kad dažniausi su kiekviena audito įstaiga susijusių pažeidimų tipai yra netinkamos finansuoti išlaidos ir viešieji pirkimai. Jie taip pat rodo, kad nepaisant daugelio audito institucijų nustatytų pažeidimų, mūsų nagrinėti projektai ir toliau yra veikiami klaidų, kurios ankstesniame etape taikant visas vidaus kontrolės priemones liko neaptiktos arba neištaisytos (šio fakto pavyzdys pateiktas 6.32 dalyje).

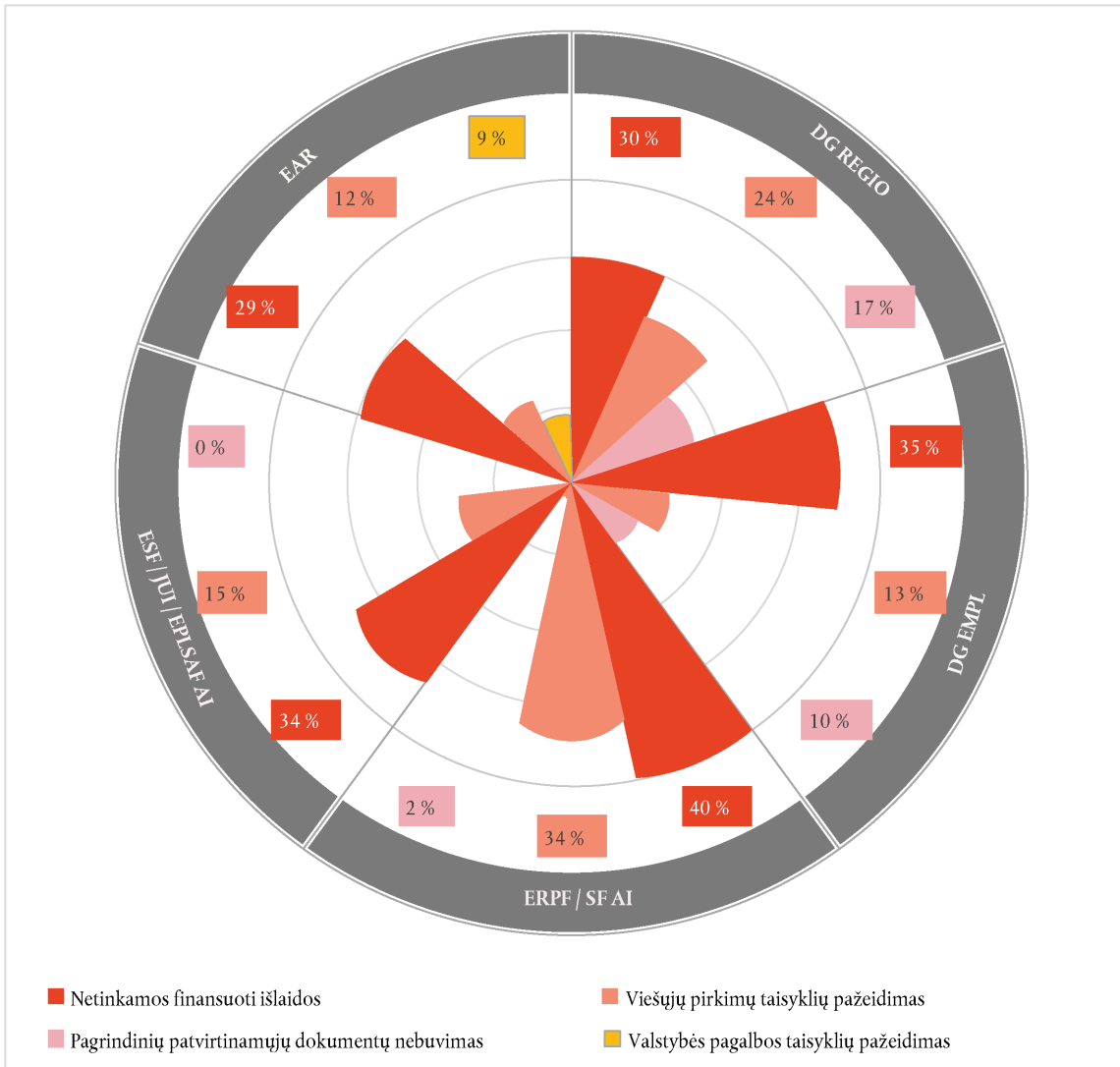
⁽²⁰⁾ 272 straipsnio 14 dalis.

⁽²¹⁾ Bendrųjų nuostatų reglamento 132 straipsnis.

⁽²²⁾ Žr. DG REGIO 2018 m. MVA 68 puslapį ir DG EMPL 2018 m. MVA 56 puslapį.

6.5 langelis

Dažniausi audito įstaigų aptinkamų klaidų tipai

Šaltinis: Audito Rūmai.

Kai kuriose audito institucijose nustatyti imčių atrankos trūkumai turėjo įtakos reprezentatyvumui

6.44. Dėl didelio pagal kiekvieną VP bendrai finansuojamų operacijų skaičiaus audito institucijos turi pasinaudoti imčių atranka, kad galėtų susidaryti nuomonę dėl išlaidų tinkamumo finansuoti. Siekiant gauti patikimus rezultatus, imtys turi būti reprezentatyvios audituotos populiacijos atžvilgiu ir, kaip paprastai, turi būti grindžiamos statistiškai patikimu metodu ⁽²³⁾. Patikrinome imčių atrankos metodą 24-uose mūsų tikrintuose patikinimo / užbaigimo paketuose.

⁽²³⁾ Bendrųjų nuostatų reglamento 127 straipsnis.

6.45. Nustatėme tokius trūkumus kaip nepakankamas imties dydis, per didelis tam tikrų operacijų reprezentatyvumas ir netinkamas imčių atrankos kriterijų taikymas šešiuose iš 24 paketų (keturi iš jų susiję su 2014–2020 m.). Iš dalies šie du trūkumai turėjo įtakos imčių reprezentatyvumui, taigi taip pat ir praneštų likutinių klaidų lygių tikslumui. Pavyzdį pateikiame **6.6 langelyje**.

6.6 langelis

Imčių sudarymo trūkumas

DG EMPL nustatė su viena Vokietijos VP susijusio naudoto atrankos metodo trūkumą: jis pažymėjo, kad vienas matmuo imtyje buvo pernelyg daug reprezentuojamas atsižvelgiant į jo lyginamąją svarbą visoje populiacijoje. Mes pritariame šiai nuomonei ir manome, kad metodas, kuriuo buvo vadovautasi, turėjo neigiamos įtakos deklaruotų išlaidų imties reprezentatyvumui.

Nepaisant patobulinimų, trūkumai audito institucijoms dokumentuojant savo darbą išlieka

6.46. Pagal tarptautinius audito standartus reikalaujama, kad auditoriai savo patikrinimus patvirtintų dokumentais, be kita ko, pateiktų aiškias nuorodas į visus dokumentus, kurie yra labiausiai susiję su audituojamomis išlaidomis. Tokiu būdu jiems suteikiama galimybė būti atsakingiems už savo darbą ir padedama vidaus arba išorės tikrintojams padaryti išvadą dėl patikrinimų apimties ir pakankamumo. Dėl nepakankamų arba netinkamų klausimų ar atsakymų kontroliniuose sąrašuose didėja rizika, kad netinkamos finansuoti išlaidos nebus aptiktos. Rizika dar labiau padidėja, jei audito institucija turi ribotas galimybes susipažinti su pagrindžiamaisiais dokumentais, kaip mes nustatėme vienu atveju, kai turėjo būti taikomos sudėtingos tarptautinės organizacijos pirkinų taisyklės.

6.47. 156 iš 220 imčių sudarančių operacijų (71 %) atveju mes galėjome padaryti išvadą remdamiesi savo atlikta audito institucijų darbo peržiūra. 64-iose (29 %) operacijose nustatėme trūkumą, susijusių su to darbo apimtimi, kokybe ir (arba) dokumentavimu, ir dėl to turėjome pakartoti atitinkamas audito procedūras. Šie trūkumai buvo susiję su 14 iš 24 mūsų tikrintų patikrinimo (užbaigimo) paketų. Tai reiškia, kad 48 operacijų (kurios sudarė 22 % viso skaičiaus) atveju dėl trūkumų turėjome apsilankyti pas paramos gavėją. 24-iose iš 64 operacijų (13-oje patikrinimo (užbaigimo paketų)), kai mes dar kartą atlikome auditą, nustatėme kiekibiškai įvertinamų klaidų, kurių anksčiau audito institucija nenustatė.

6.48. Mūsų rezultatai rodo pagerėjimą palyginti su praėjusiais metais, kai mes turėjome iš naujo atlikti daugiau kaip pusę visų audito procedūrų, iš kurių trečdali – paramos gavėjo patalpose. Taip pat nustatėme su audito institucijų darbo dokumentavimu susijusių gerosios patirties pavyzdžių (žr. **6.7 langelį**).

6.7 langelis

Geroji su audito institucijų darbu susijusi patirtis

2014–2020 m. programavimo laikotarpio Lietuvos audito institucijos kontroliniuose sąrašuose audito apimtis yra išsamiai paaiškinta. Kontrolinius sąrašus turi pildyti auditoriai, kad apibūdintų, kas yra padaryta ir pateiktų išsamios su audituojamais dalykais susijusios informacijos. Todėl mūsų patikrintas kontrolinis sąrašas leido mums, kaip išorės peržiūros vykdytojui, padaryti savo pačių išvadą, pagrįstas beveik išimtinai šia dokumentacija.

Neteisingas keturių audito institucijų klaidų traktavimas darė poveikį jų pranešties klaidų lygiams

6.49. Teisingas likutinių klaidų lygių apskaičiavimas ir patikimumas, be kita ko, priklauso nuo to, kaip aptiktos klaidos yra nagrinėjamos vėliau.

6.50. Septyniose operacijose nustatėme, kad, nors audito institucija buvo aptikusi pažeidimą, apskaičiuodama klaidų lygį ji tą informaciją neteisingai naudojo (žr. kategoriją „Kita“ **6.2 langelyje**). Tarp pavyzdžių – neteisingas klaidos apskaičiavimas ar net nesugebėjimas pranešti apie pažeidimą apskritai, todėl audito institucija nepakankamai įvertino su atitinkamomis operacijomis susijusių klaidų lygį, o tai taip pat prisidėjo prie mūsų įvertinto klaidų lygio.

Komisijos patikinimo darbas ir pranešimas apie likutinių klaidų lygį jos metinėse veiklos ataskaitose

Patikinimas dėl 2014–2020 m. programavimo laikotarpio

6.51. Metinės veiklos ataskaitos yra pagrindinė Komisijos priemonė, skirta pranešti, ar ji turi pagrįstą patikinimą, kad valstybių narių kontrolės procedūromis galima užtikrinti išlaidų teisėtumą ir tvarkingumą.

Komisija dėjo pastangas siekdama pagerinti savo ataskaitų dėl tvarkingumo tvarką

6.52. Praeitais metais pažymėjome, kad duomenų teikimo reikalavimai metinės veiklos ataskaitoms dar nėra pakankamai pritaikyti 2014–2020 m. kontrolės ir patikinimo sistemai ⁽²⁴⁾. Savo 2018 m. MVA Komisija atnaujino savo pagrindinį veiksmingumo rodiklį (PVR) dėl tvarkingumo ir apskaičiavo 2016–2017 m. ataskaitinių metų likutinių klaidų lygį. PVR apima išlaidas, dėl kurių Komisija galėjo gauti reikiamą patikinimą iš audito institucijų ir savo su tvarkingumu susijusio darbo. Tai taip pat neutralizuoja finansinėms priemonėms išmokėtų avansų poveikį.

6.53. Abiejų GD atveju praneštas PVR nesiekė 2 % ribos. Kadangi kelių VP audito rezultatai vis dar buvo aptariamai (žr. 6.64 dalį), abu GD taip pat pranešė apie „blogiausio atvejo scenarijaus“ likutinius klaidų lygius, viršijančius 2 % reikšmingumo ribą ⁽²⁵⁾.

6.54. Atitinkami generaliniai direktoriai pateikė patikinimo pareiškimą dėl 2018 m. patirtų išlaidų. Šiuo tikslu generaliniai direktoriai įvertino rizikos veikiamą sumą naudodamiesi patvirtintu 2016–2017 m. ataskaitinių metų likutiniu klaidų lygiu arba lygiu, kurį audito institucijos pranešė dėl 2017–2018 m. apskaitos metų, priklausomai nuo to, kuris iš šių lygių buvo aukštesnis. Tais atvejais, kai 2016–2017 m. ataskaitiniams metams nebuvo pateiktas patikinimo paketas, buvo naudojamas aukštesnis 2 % lygis arba praneštas 2017–2018 m. likutinis klaidų lygis.

6.55. Kaip reikalaujama Finansiniame reglamente, į 2018 m. duomenis įtrauktos išlaidos, kurios dar nebuvo perėjusios viso kontrolės ciklo ⁽²⁶⁾. Tai bus padaryta tik nuo 2020 m.

6.56. Komisija pasinaudojo dviejų GD įvertintomis rizikos veikiamomis sumomis, kad 2018 m. MVVA pateiktų informacijos apie sritį „Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“. Todėl ji pranešė apie bendrą rizikos veikiamą sumą mokėjimo metu, apskaičiuotą pagal atitinkamas 2018 m. išlaidas (taip pat žr. 6.54 ir 6.55 dalis) ir sudarančią 1,7 % ⁽²⁷⁾. Mūsų nuomone, šis skaičius nepakankamai atspindi netvarkingumo lygį.

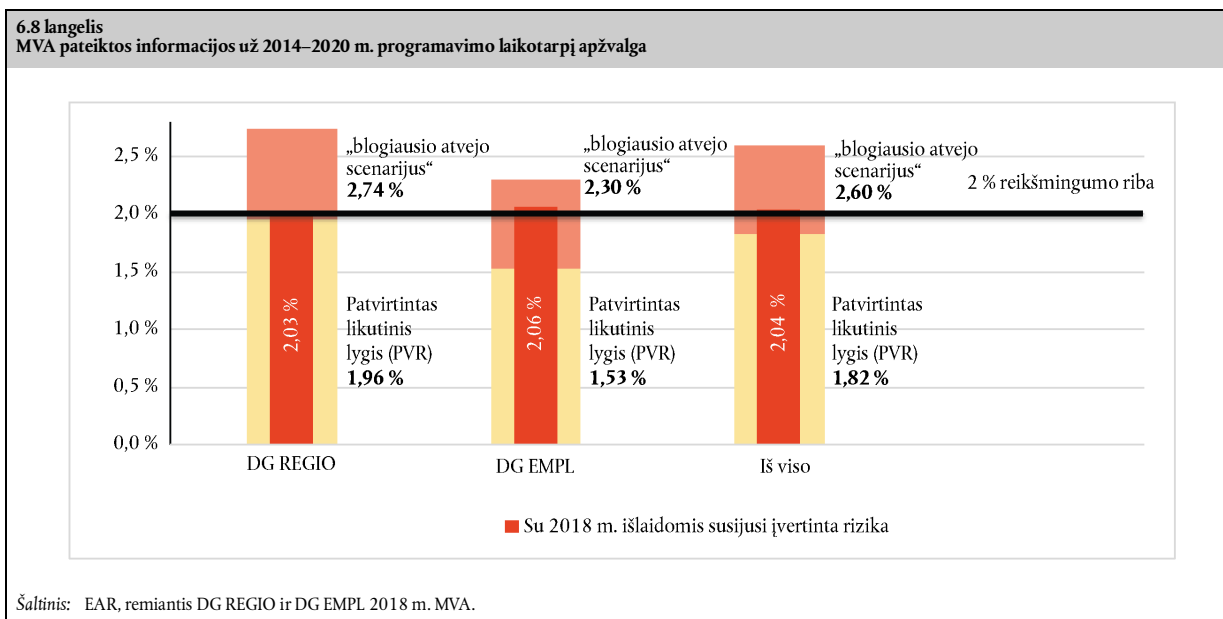
⁽²⁴⁾ 2017 m. metinės ataskaitos 6.55–6.57 dalys ir 4 rekomendacija.

⁽²⁵⁾ Žr. DG REGIO MVA 12 išnašą ir DG EMPL MVA 38 išnašą.

⁽²⁶⁾ Žr. 2017 m. metinės ataskaitos 4 rekomendacijos 1 punktą.

⁽²⁷⁾ Šis skaičius apskaičiuotas visiems valdymo būdams ir apima tiek 2007–2013 m., tiek 2014–2020 m. programavimo laikotarpio išlaidas.

6.57. **6.8 langelyje** pateikiame likutinių lygių dėl 2016–2017 ataskaitinių metų apžvalgą ir įvertintą atitinkamų 2018 m. išlaidų, apie kurias buvo pranešta 2018 m. MVA už 2014–2020 m. programavimo laikotarpį, riziką.

Atitikties auditai padeda Komisijai įvertinti išlaidų tvarkingumą, tačiau likutinis klaidų lygis, praneštas kaip PVR, gali būti laikomas tik minimaliu

6.58. Komisija atlieka atitikties auditus, kurių metu ji patikrina ir įvertina audito institucijų darbo patikimumą. Tikslas – gauti pagrįstą patikinimą, kad jokie rimti valdymo ir kontrolės sistemų trūkumai nelieka neaptikti, apie juos nėra nepranešta ir todėl jie nėra ištaisyti po to, kai finansinės ataskaitos yra pateikiamos Komisijai.

6.59. Komisija atrinka VP savo atitikties auditams atlikti remdamasi metiniu rizikos vertinimu. Didelės rizikos įvertinimą gavusios ir todėl didelį reikšmingų klaidų potencialą turinčioms programoms teikiama pirmenybė.

6.60. 2018 m. Komisija atliko 26 atitikties auditus dėl 202 2016–2017 ataskaitinių metų patikinimo paketų. Šie auditai apėmė 193 operacijas (dėl kurių paramos gavėjų lygmeniu reikėjo atlikti keturis vizitus) ir 25 patikinimo paketus 13-oje valstybių narių. Mes patikrinome aštuonis Komisijos auditus aštuoniose valstybėse narėse.

6.61. Komisija ataskaitų projektuose dėl 21-o (81 %) iš savo 26 atitikties auditų įvertino, kad klaidų lygis, praneštas audito institucijos metinėje kontrolės ataskaitoje, buvo nurodytas per žemas. Atlikus keturiolika (54 %) šių auditų nustatyta, kad klaidų lygis viršija 2 %.

6.62. Komisijos rizika grindžiamas metodas, naudojamas veiksmų programoms atrinkti, nebuvo parengtas taip, kad būtų gautas bendras likutinis lygis, praneštas kaip PVR. Komisija negali savo atitikties auditų rezultatų ekstrapoliuoti į VP, kurių patikrinimas apsiribojo tik dokumentų peržiūra. VP, kurios nebuvo atrinktos atitikties auditui atlikti, savaime kelia audito riziką, kad nebus aptikta klaidų. Todėl bendras Komisijos likutinis klaidų lygis, parodytas kaip PVR, turėtų būti laikomas minimaliu lygiu.

6.63. Kai Komisija atrinka veiksmų programą atitikties auditui atlikti, jos procedūrose teigiama, kad operacijų auditai gali būti atrinkti pakartotiniam auditui atlikti naudojantis atsitiktine atranka, rizika grindžiamu metodu arba tai gali būti šių dviejų metodų derinys. Tačiau Komisija jokių atveju neekstrapoluoja savo audito rezultatų. Todėl VP perskaičiuotas klaidų lygis, kuris prisideda prie PVR, taip pat yra tik minimalus.

6.64. Savo atsakyme į mūsų 2017 m. metinę ataskaitą⁽²⁸⁾ Komisija išreiškė norą per devynis mėnesius užbaigti savo su išlaidų tvarkingumu susijusį darbą. Iš aštuonių mūsų patikrintų atitikties auditų iki 2019 m. gegužės mėn. tik vienas auditas buvo galutinis. Komisijos nustatytos klaidos ir jos atskleisti likutiniai klaidų lygiai vis dar gali pasikeisti po *prieštaravimo procedūros* su valstybėmis narėmis, be kita ko dėl papildomų patikrinimų, kurių yra reikalaujama iš audito institucijų, rezultatų. 2018 m. MVA generaliniai direktoriai nurodo, kad vėlesniais metais gali būti atliekamas papildomas darbas siekiant įvertinti likutinių klaidų lygių patikimumą. Tai reiškia, kad Komisijos išvada dėl 2016–2017 ataskaitinių metų dar nėra galutinė.

Užbaigimo tvarka

2007–2013 m. laikotarpis

6.65. Iki 2017 m. kovo 31 d.⁽²⁹⁾ valstybės narės turėjo Komisijai pateikti 2007–2013 m. programavimo laikotarpio užbaigimo paketus. Iki 2018 m. pabaigos Komisija padengė dar neįvykdytus ES išpareigojimus dėl 358 VP iš 440.

6.66. 2018 m. Komisija užbaigė tik tas VP (arba VP dalis), dėl kurių ji gavo patikinimą, kad likutinis klaidų lygis nesiekė reikšmingumo ribos. Tačiau viename iš devynių mūsų patikrintų užbaigimo paketų mes aptikome papildomų klaidų, kurios reikšmingai paveikė likutinį neginčytinų išlaidų klaidų lygį (mūsų perskaičiuotas lygis viršijo 2 %).

6.67. Viename Vengrijos užbaigimo pakete Komisija nustatė keletą probleminių klausimų, kurių nebuvo galima išspręsti. Mes nustatėme, kad ji nuosekliai netraktavo galimų pažeidimų poveikio. Yra rizika, kad į galutinį likutį bus įtrauktos netvarkingos sumos.

2014–2020 m. laikotarpis

6.68. 2014–2020 m. programavimo laikotarpiui nustatyta kontrolės ir patikinimo sistema siekiama supaprastinti VP užbaigimą, nustatant kasmetinio finansinių ataskaitų tikrinimo ir tvirtinimo procedūrą, kuri apima tvarkingumo aspektus. Pagal Bendrųjų nuostatų reglamentą kiekvienai programos institucijai valstybėse narėse ir Komisijai skiriami konkretūs vaidmenys rengiant metines finansines ataskaitas ir tikrinant bei tvirtinant patikinimo paketuose pateiktą finansinę informaciją, kurie apima likutinių klaidų lygio patikimumo vertinimą. Be to, Reglamento 148 straipsnyje numatytas trumpesnis dokumentų saugojimo laikotarpis, daugiausia mažoms operacijoms, nei buvo reikalaujama 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu.

6.69. 2014–2020 m. VP užbaigimo atveju Bendrųjų nuostatų reglamente reikalaujama, kad kiekviena valstybė narė pateiktų galutinę kiekvienos VP įgyvendinimo ataskaitą, pakankamai nenurodant jos turinio ir pateikimo datos. Be to, pagal daugumą nuostatų, susijusių su 2014–2020 m. programų užbaigimu, delsiama atlikti galutinį tam tikrų operacijų deklaruotų išlaidų tinkamumo finansuoti vertinimą, jį nukeliant iki vėlesnio etapo, t. y. paprastai iki to laiko, kai yra užbaigiamos programos. Tai pasakytina apie investicijas, padarytas pagal finansines priemones, valstybės pagalbos avansų patvirtinimą, galutinį pajamas generuojančių projektų vertinimą, nefunkcionalių projektų traktavimą ir kt.

6.70. Kitaip nei vertinant metines finansines ataskaitas, Bendrųjų nuostatų reglamente nenustatytas kiekvieno šio proceso dalyvio vaidmuo arba darbas, kurį reikia atlikti, kad būtų galima iš naujo įvertinti ir, jei reikia, pakoreguoti galimų netinkamų finansuoti išlaidų poveikį atitinkamų metų likutiniams lygiams. Šiuos aspektus reikia paaiškinti reikiamu laiku, kad valstybės narės suprastų, ko Komisija iš jų tikisi užbaigiant 2014–2020 m. programas. Bet koks su tuo susijęs netikrumas taip pat gali turėti neigiamos įtakos valstybių narių gebėjimui atlikti būtinas patikras, skirtas užtikrinti, kad galutinių tinkamų finansuoti išlaidų likutinis klaidų lygis kiekvienos VP užbaigimo metu būtų mažesnis nei 2 %, atsižvelgiant į tai, kad dokumentų saugojimo terminas gali būti pasibaigęs, jei kai kurios užduotys yra atidedamos iki pačios programos pabaigos (2025 m. pabaiga).

⁽²⁸⁾ Žr. Komisijos atsakymą į mūsų 2017 m. metinės ataskaitos 6.67 dalį.

⁽²⁹⁾ Išskyrus Kroatiją.

Išvada ir rekomendacijos

Išvada

6.71. Iš bendrų audito įrodymų, kuriuos mes gavome ir pateikėme šiame skyriuje, matyti, kad klaidų lygis srities „Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“ išlaidose buvo reikšmingas (žr. 6.14–6.40 dalis). Šioje DFP pakategorėje mūsų operacijų testavimas parodė, kad bendras įvertintas klaidų lygis yra 5,0 % (žr. **6.1 priedą**).

6.72. Trūkumai, kuriuos nustatėme kelių į mūsų imtį įtrauktų audito institucijų darbe (žr. 6.41–6.50 dalis), šiuo metu riboja šio darbo patikimumą.

6.73. Dėl šios priežasties ir dėl mūsų nustatytų pačios Komisijos darbo trūkumų (žr. 6.51–6.70 dalis), likutiniai klaidų lygiai, pateikti Komisijos MVA už 2016–2017 ataskaitinius metus (PVR), yra nurodyti per žemi, ir mes negalime šiuo metu jais pasitikėti. Dėl papildomų nustatytų klaidų perskaiciuotas lygis viršijo 2 % reikšmingumo ribą aštuoniuose iš 15 2014–2020 m. laikotarpio patikinimo paketų ir viename iš devynių 2007–2013 m. laikotarpio užbaigimo paketų.

6.74. MVVA Komisija pateikia srities „Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“ įvertintą riziką atliekant mokėjimą. Tačiau šis lygis yra susijęs su išlaidomis, kurios dar nėra perėjusios viso kontrolės ciklo (t. y. Komisija dar nėra gavusi patikinimo iš audito institucijų ir patikinimo, gaunamo iš savo audito darbo), ir kurios nėra tokios pačios, kaip mūsų audituotos išlaidos. Taigi šiuo lygiu negalime pasikliauti.

6.75. Naujoji kontrolės ir patikinimo sistema buvo sukurta siekiant užtikrinti, kad metiniai likutiniai klaidų lygiai būtų žemesni už 2 % reikšmingumo ribą. Tačiau mūsų auditas parodė, kad reikia tolesnių patobulinimų, visų pirma kiek tai susiję su vadovaujančiųjų institucijų, audito institucijų ir Komisijos vykdomu sistemos įgyvendinimu.

Rekomendacijos

6.76. **6.3 priede** pateikti mūsų tolesnių veiksmy peržiūros, kaip buvo įgyvendintos penkios mūsų 2015 m. metinėje ataskaitoje pateiktos rekomendacijos ir keturios mūsų 2017 m. metinėje ataskaitoje pateiktos rekomendacijos, kurių atžvilgiu reikėjo imtis neatidėliotinių veiksmy, nustatyti faktai. Iš jų Komisija visiškai įgyvendino dvi rekomendacijas, o keturios rekomendacijos buvo įgyvendintos dauguma atžvilgių, viena – kai kuriais atžvilgiais ir dvi – visiškai neįgyvendintos. Manome, kad praėjusių metų 1, 2, 4(ii) ir 6 rekomendacijos, susijusios su šiais metais vėl mūsų nustatytais problemineis klausimais, vis dar galioja.

6.77. Remdamiesi šia peržiūra bei savo 2018 m. nustatytais faktais ir išvadomis, pateikiame Komisijai šias rekomendacijas:

6.1 rekomendacija. MVĮ iniciatyvos programų audito tvarka

Užtikrinti, kad:

- a) reguliarios patikros, grindžiamos reprezentatyviąja išmokų galutiniams gavėjams imtimi, būtų atliekamos finansinių tarpininkų lygmeniu arba audito institucijos, arba EIB grupės atrinkto auditoriaus;
- b) jei tokios patikros buvo nepakankamos, parengti ir įgyvendinti tinkamas kontrolės priemonės, kad užbaigiant programas būtų užkirstas kelias reikšmingų netvarkingų išlaidų galimybei.

Tikslinė įgyvendinimo data – nedelsiant

6.2 rekomendacija. Netvarkingas mokėjimų sulaiikymas

Imtis reikiamų veiksmy siekiant užtikrinti, kad į vadovaujančiųjų ir audito institucijų naudojamus kontrolinius sąrašus būtų įtraukti atitikties Bendrųjų nuostatų reglamento 132 straipsniui, kuriame nurodyta, kad paramos gavėjai turi gauti visą mokėtiną tinkamų finansuoti išlaidų sumą ne vėliau kaip per 90 dienų nuo susijusio mokėjimo prašymo pateikimo dienos, patikrinimai. Jei reikia, teikti programų institucijoms atitinkamas rekomendacijas ir skatinti jas laikytis tinkamos praktikos ateityje.

Tikslinė įgyvendinimo data – nedelsiant

6.3 rekomendacija. 2014–2020 m. užbaigimo tvarka

Šalinti trūkumus ir užtikrinti, kad nė viena programa nebūtų užbaigiama, jei yra nustatytas reikšmingas netvarkingų išlaidų lygis. Komisija turėtų:

- a) nustatyti pagrindines rizikas, galinčias turėti įtakos tvarkingam programų užbaigimui;
- b) prireikus, parengti tikslines programų užbaigimo tvarkos gaires, kuriose būtų numatytos tinkamos ir savalaikės taisomosios priemonės.

Tikslinė įgyvendinimo data – a) 2020 m. gegužės mėn. ir b) 2022 m. gruodžio mėn.

2 dalis. Projektų veiksmingumo vertinimas

6.78. Kalbant apie 208 operacijas, kurias mes šiais metais patikrinome (neskaitant finansinių priemonių ir operacijų pagal EPLSAF VP), mes įvertinome veiksmingumo sistemos elementus (ypač tai, ar veiksmų programos turėjo jų tikslams aktualius išdirbių ir rezultatų rodiklius, ir ar projektų dokumentuose⁽³⁰⁾ nurodyti išdirbių ir rezultatų tikslai atitiko VP tikslus kiekvienoje prioritetinėje kryptyje). Mes taip pat patikrinome, ar valstybės narės sukūrė duomenų bazę, kurioje kaupiama informacija apie veiksmingumą projektų lygmeniu ir koku mastu audito institucijos patikrino tos informacijos patikimumą.

6.79. Mes atlikome pakartotinius 26 operacijų, kurios mūsų audito metu buvo fiziškai užbaigtos, auditus. Įvertinome šių operacijų veiksmingumą, t. y. ar institucijos pranešė, kad buvo pasiektos kiekvienam rodikliui nustatytos tikslinės vertės ir ar buvo pasiekti jų tikslai.

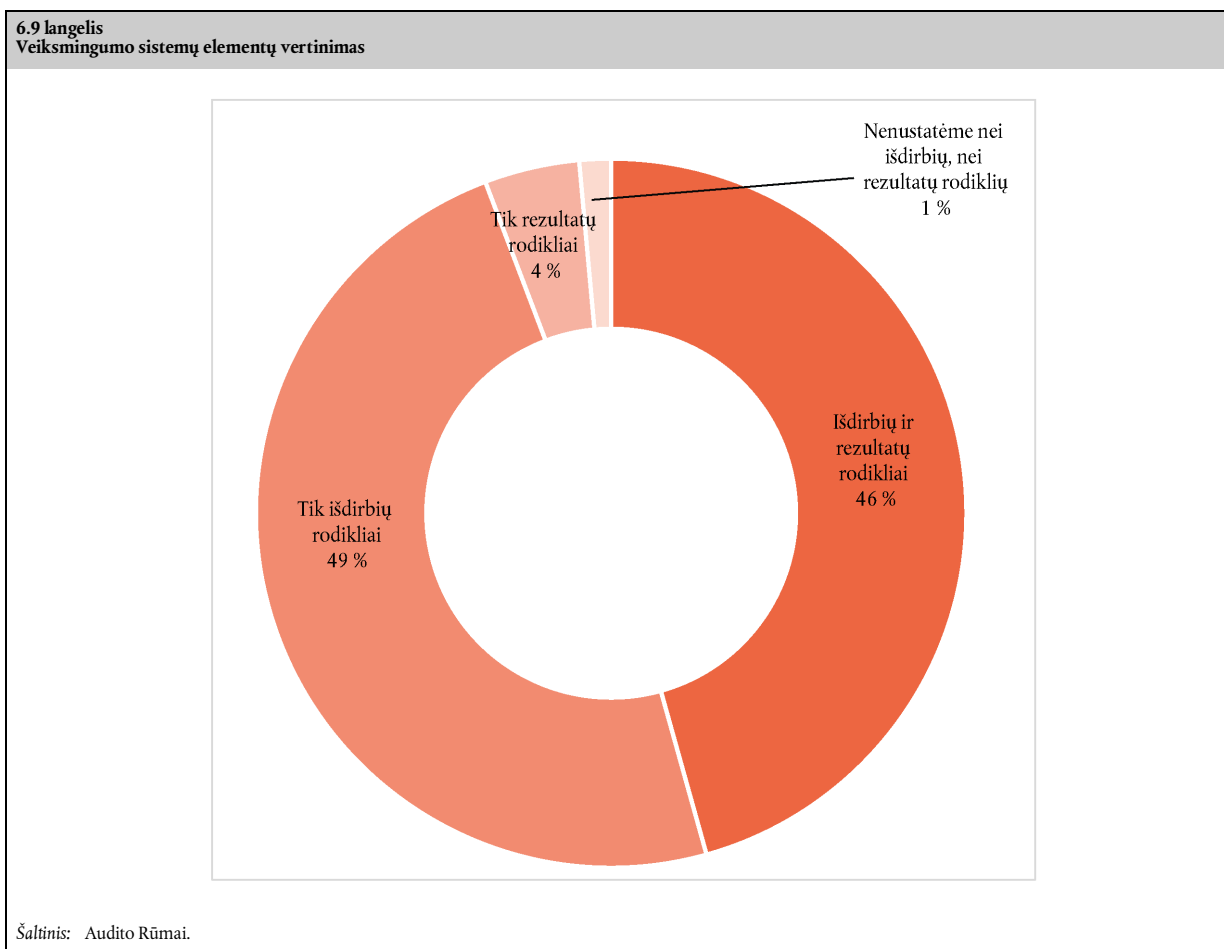
Rezultatų rodikliai ne visada yra neatsiejama veiksmingumo sistemų koncepcijos dalis projektų lygmeniu

6.80. ES reglamentuose, taikytinuose šiai išlaidų sričiai, reikalaujama, kad paramos gavėjai nustatytų išdirbius ir apie juos praneštų. Valstybės narės taip pat turi galimybę pasirinkti nustatyti rezultatų rodiklius, susiejančius projekto rezultatus su atitinkamais VP prioritetinių kryptių rodikliais. Nustatyti rezultatų rodiklius, jei įmanoma ir prasminga, yra gera praktika, nes taip suteikiama galimybė institucijoms išmatuoti konkretų projekto įnašą į atitinkamos prioritetinės krypties tikslus.

6.81. Mūsų nustatyti faktai šio požiūriu yra panašūs į praėjusių metų nustatytus faktus. Nustatėme įvairių valstybių narių institucijų įdiegtų veiksmingumo rodiklių trūkumų tiek VP, tiek projektų lygmenimis.

⁽³⁰⁾ Projektų paraiškos, susitarimai dėl dotacijų, sutartys ir (arba) sprendimai dėl bendro finansavimo.

6.82. 110-čia atveju institucijos nenustatė rezultatų ar išdirbių rodiklių projektų lygmeniu, o trimis atvejais jos apskritai nenustatė rodiklių arba tikslinių verčių veiksmingumui matuoti projekto lygmeniu. Tokiomis aplinkybėmis neįmanoma nustatyti, ar šie projektai apskritai prisidėjo prie bendrų programos tikslų. Iš šių atvejų 41 atvejis yra susijęs su 2007–2013 m. laikotarpiu. Mūsų nustatyti faktai apibendrinti **6.9 langelyje**.

6.83. 5-iose iš 205 projektų, kurių atveju valstybės narės buvo nustačiusios arba išdirbių, arba rezultatų rodiklį ar juos abu, tarp jų ir VP tikslų nebuvo jokios sąsajos.

Valstybės narės įdiegė stebėjimo sistemas informacijai apie veiksmingumą registruoti

6.84. Stebėjimo sistemos buvo įdiegtos visose 14 valstybių narių, kurias mes tikrinome 2018 m. Jos taip pat veikė visose valstybėse narėse, išskyrus vieną (Slovėnijoje), kurioje sistema pradėjo visiškai veikti tik 2019 m.

6.85. 2014–2020 m. laikotarpiu reikalaujama, kad audito institucijos išnagrinėtų veiksmingumo duomenų patikimumą. Nustatė, kad projektų veiksmingumo patikrinimus jos dažniausiai atlieka atlikdamos operacijų auditus. Tačiau Lenkijoje ir Portugalijoje padarėme išvadą, kad audito institucija atlikdama savo patikrinimus apsiribojo išdirbių tikslais.

6.86. 2018 m. Komisija atliko auditus siekdama gauti patikinimą, kad valstybės narės teikia patikimus duomenis apie rodiklius. Ji padarė išvadą, kad nepaisant to, kad yra IT sistemų veiksmingumo duomenims stebėti, vis dar yra reikšmingų trūkumų, dėl kurių kyla pavojus duomenų patikimumui.

Ne visada buvo visiškai pasiekti užbaigtų projektų veiksmingumo tikslai

6.87. Iš 26 užbaigtų projektų, kurių atveju tikrinome tikslų pasiekimą, nustatėme, kad 17-ai jų buvo nustatyti ir rezultato, ir išdirbio rodikliai. Buvo pranešta, kad jie buvo visiškai pasiekti šešių projektų atveju (23 %) ir iš dalies pasiekti vienuolikos projektų atveju (42 %).

6.88. Iš likusių devynių projektų, kai buvo nustatytas tik išdirbio arba rezultato rodiklis, nustatėme, kad buvo pranešta, kad jie buvo visiškai pasiekti keturiais atvejais (16 %). Dėl svarbios informacijos stygiaus mes negalėjome įvertinti, ar veiksmingumo tikslai buvo pasiekti likusių penkių projektų atveju (19 %).

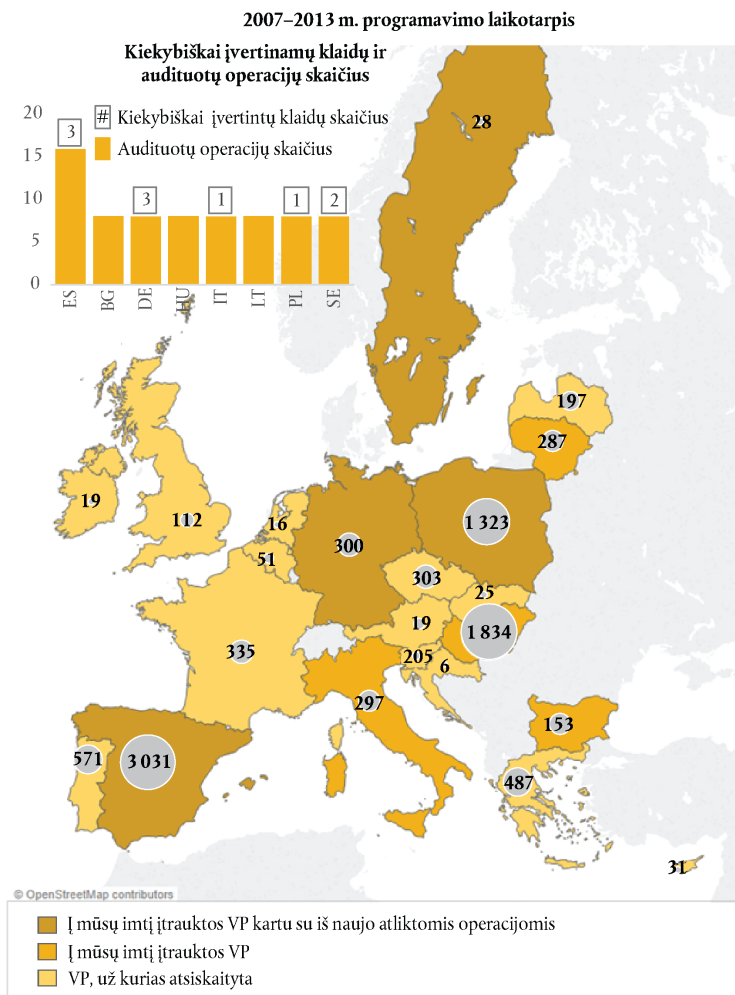
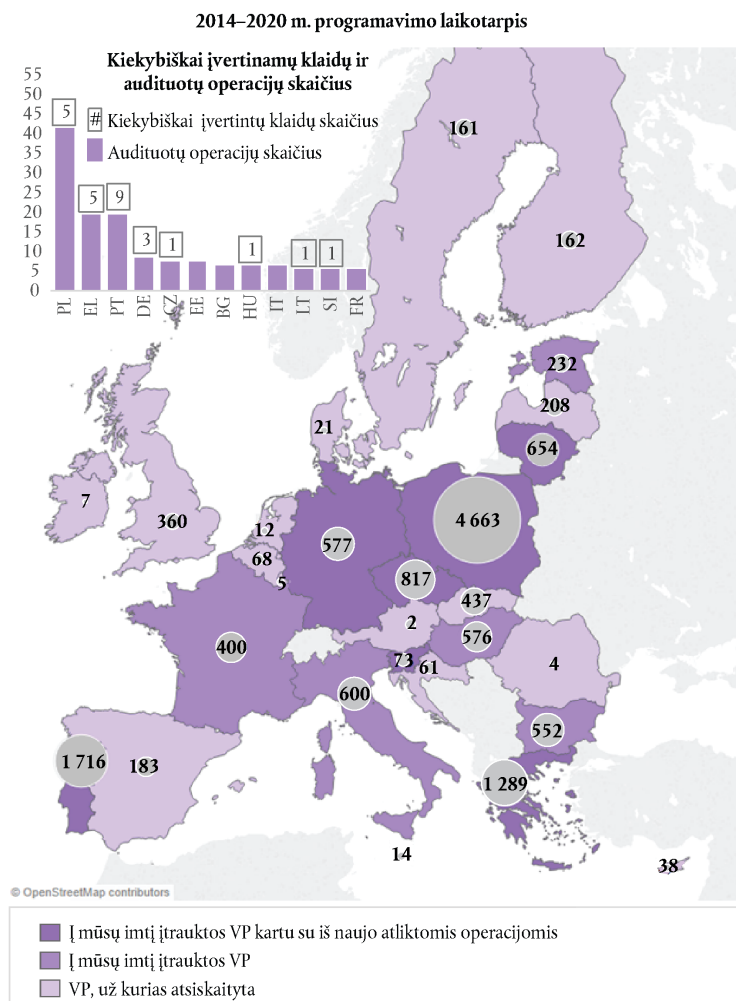
6.1 PRIEDAS

OPERACIJŲ TESTAVIMO REZULTATAI

	2018 m.	2017 m.
IMTIES DYDIS IR STRUKTŪRA		
Iš viso operacijų	220	217
ĮVERTINTAS KIEKYBIŠKAI ĮVERTINAMŲ KLAIDŲ POVEIKIS		
Įvertintas klaidų lygis	5,0 %	3,0 %
Viršutinė klaidų riba (VKR)	7,5 %	
Apatinė klaidų riba (AKR)	2,5 %	

INFORMACIJA APIE ES VEIKSMUS VALSTYBĖSE NARĖSE

Mūsų imties, atrinktos iš VP, kurių atžvilgiu 2018 m. Komisija buvo atlikusi atsiskaitymą, pasiskirstymas ir mūsų nustatytų kiekybiškai įvertinamų klaidų pagal valstybes nares skaičius. (Apskritimuose pateiktos sumos – tai deklaruotos išlaidos milijonais eurų)

Šaltiniai: Map background © OpenStreetMap dalininkai, licencijuoti pagal Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0 licenciją (CC BY-SA).

E = Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD; R = Regioninės ir miestų politikos GD; X = Bendras šių abiejų GD vertinimas

Metai	Europos Audito Rūmų rekomendacija	Europos Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė					
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta	n. d. apie dabartinę finansinę programą	Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais			
2015 m.	<p>1 rekomendacija: teikdama savo būsimo programavimo laikotarpio teisėkūros pasiūlymą, Komisija turėtų iš esmės persvarstyti ESIF koncepciją ir teikimo mechanizmą, be kita ko atsižvelgiant į aukšto lygio supaprastinimo grupės pasiūlymus.</p> <p>(tikslinė įgyvendinimo data: galutiniai rezultatai prieš Komisijai pateikiant laikotarpiui po 2020 m. skirtą savo pasiūlymą)</p>		X ⁽¹⁾				
	<p>2 rekomendacija: Komisija turėtų pasinaudoti 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu įgyta patirtimi ir parengti atskaitą dėl nacionalinių tinkamumo finansuoti taisyklių 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu tikslinės analizės. Tuo remdamasi, ji turėtų pateikti gaires valstybėms narėms, kaip supaprastinti bereikalingai sudėtingas ir (arba) apsunkinančias taisykles, kurios neduoda naudos siekiant politikos rezultatų, ir jų vengti („perteklinis reglamentavimas“), ypač tuomet, kai dėl jų iškyla reikšmingų ir (arba) nuolat pasikartojančių klaidų.</p> <p>(tikslinė įgyvendinimo data: iki 2018 m. pabaigos)</p>		X ⁽²⁾				
	<p>3 rekomendacija: Komisija turėtų pateikti Tarybai ir Parlamentui teisėkūros pasiūlymą iš dalies pakeisti Reglamentą (EB) Nr. 1083/2006 vienodos teisinės galios teisės aktu dėl finansinių priemonių, kurioms taikomas pasidalijamasis valdymas, tinkamumo laikotarpio pratęsimo. Reglamento pakeitimas yra reikalingas tam, kad atsirastų teisinis tikrumas valstybėms narėms.</p> <p>(tikslinė įgyvendinimo data: nedelsiant)</p>				X ⁽³⁾		
	<p>4 rekomendacija: 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu Komisija turėtų patikslinti valstybėms narėms susigrąžinamo PVM sąvoką, visų pirma tam, kad viešojo sektoriaus paramos gavėjų atveju nebūtų skirtingai traktuojamas terminas „nesusigrąžinamas“ PVM ir kad ES lėšos nebūtų panaudojamos neoptimaliai.</p> <p>(tikslinė įgyvendinimo data – 2017 m. vidurys)</p>	X					
	<p>5 rekomendacija: Komisija turėtų užtikrinti, kad visos išlaidos, susijusios su ERPF ir ESF 2007–2013 m. programavimo laikotarpio finansinėmis priemonėmis, būtų pakankamai anksti įtrauktos į užbaigimo deklaracijas tam, kad audito institucijos galėtų atlikti savo patikras. Be to, Komisija turėtų paskatinti visas valstybes nares, kurios įgyvendino finansines priemones, atlikti specialiuosius auditus dėl šių priemonių įgyvendinimo, rengiantis jų užbaigimui.</p> <p>(tikslinė įgyvendinimo data: nedelsiant)</p>	X					

Metai	Europos Audito Rūmų rekomendacija	Europos Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė					
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta	n. d. apie dabartinę finansinę programą	Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais			
2017 m.	<p>1 rekomendacija: Komisija turėtų užtikrinti, kad audito sąlygos, taikomos EIF valdomoms finansinėms priemonėms, būtų tinkamos finansų tarpininkų lygmeniu. Jei EIB/EIF taiko su išorės auditoriais sutartas procedūras, Komisija turėtų nustatyti būtiniausias tokių sutarčių sąlygas, atsižvelgiant į būtinybę pateikti patikinimą, visų pirma išsipareigojimą dėl pakankamo audito darbo valstybės narės lygmeniu.</p> <p>(Įgyvendinimo data – nedelsiant)</p>		X ⁽⁴⁾				
	<p>2 rekomendacija: Komisija turėtų pasiūlyti teisės aktų pakeitimus dėl finansinės programos laikotarpiu po 2020 m., kad nebūtų galima grąžinti PVM viešosioms įstaigoms iš ES fondų.</p> <p>(Įgyvendinimo data – anksčiau, nei bus patvirtinta teisės aktų sistema, kuri bus taikoma po 2020 m.)</p>				X ⁽⁵⁾		
	<p>3 rekomendacija: Komisija turėtų pašalinti mūsų nustatytus jos vykdomo audito institucijų darbo tikrinimo, – kurį Komisija atlieka savo tvarkingumo auditų kontekste, – trūkumus.</p> <p>(Įgyvendinimo data – nedelsiant)</p>		X ⁽⁶⁾				
	<p>6 rekomendacija: Komisija turėtų atlikti pakankamus tvarkingumo patikrinimus, siekiant padaryti išvadą dėl audito institucijų darbo veiksmingumo ir gauti pagrįstą patikinimą dėl išlaidų tvarkingumo ne vėliau kaip MVA, kurias Komisija paskelbia vėlesniais nei finansinių ataskaitų priėmimo metais.</p> <p>(Įgyvendinimo data – nedelsiant)</p>			X ⁽⁷⁾			

⁽¹⁾ Nepaisant Komisijos supaprastinimo pastangų, į Bendrųjų nuostatų reglamento projektą, skirtą kitam programavimo laikotarpiui, yra įtraukti elementai, kurie kelia pavojų taisyklių laikymuisi ir patikimam finansų valdymui, kaip pabrėžiama mūsų Nuomonėje Nr. 6/2018 dėl 2018 m. gegužės 29 d. Komisijos pasiūlymo dėl Bendrųjų nuostatų reglamento, COM(2018) 375 final ir 2019 m. birželio mėn. apžvalginiam pranešime „Veiksmingumo užtikrinimas sanglaudos srityje“.

⁽²⁾ Komisija nepateikė ataskaitos dėl tikslinės nacionalinių tinkamumo finansuoti taisyklių analizės. Tačiau ji teikia gaires valstybėms narėms ir praneša apie per jų auditus nustatytą perteklinio reglamentavimo praktiką.

⁽³⁾ Komisija šios rekomendacijos nepatvirtino.

⁽⁴⁾ Žr. 6.36–6.38 dalis.

⁽⁵⁾ Komisija pateikė alternatyvų pasiūlymą, pagal kurį PVM yra tinkamas finansuoti projektams, kurių bendros sąnaudos yra mažesnės nei 5 milijonai eurų. Tai neišsprendžia problemos dėl priežasčių, išsamiai pateiktų mūsų skubioje atvejo apžvalgoje dėl PVM.

⁽⁶⁾ Žr. 6.58–6.64 dalis.

⁽⁷⁾ Komisija per devynis mėnesius galėjo padaryti išvadą tik dėl vieno iš aštuonių auditų. Žr. 6.64 dalį.

7 SKYRIUS

Gamtos ištekliai

TURINYS

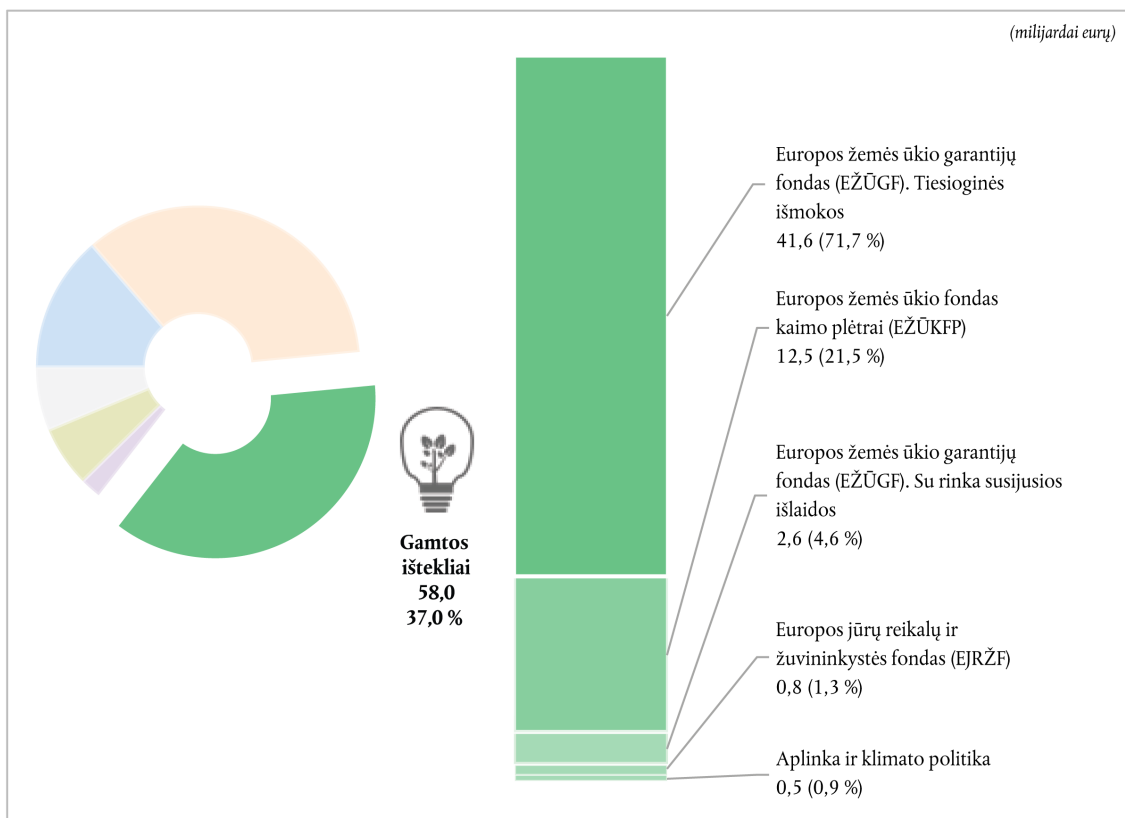
	<i>Dalis</i>
Įvadas	7.1–7.7
Trumpas skyriaus „Gamtos ištekliai“ aprašymas	7.3–7.5
Audito apimtis ir metodas	7.6–7.7
1 dalis. Operacijų tvarkingumas	7.8–7.36
Apskritai, tiesioginėse išmokose nebuvo reikšmingo klaidų lygio	7.11–7.18
Dauguma mūsų testuotų tiesioginių išmokų nebuvo paveiktos klaidų	7.13–7.15
Integruota administravimo ir kontrolės sistema riboja klaidų lygį tiesioginių išmokų srityje	7.16–7.18
Kitos išlaidų sritys: dėl sudėtingų tinkamumo finansuoti sąlygų padidėja klaidų rizika	7.19–7.26
Kaimo plėtra	7.20–7.24
Rinkos priemonės	7.25
Žuvininkystė, aplinka ir klimato politika	7.26
Metinės veiklos ataskaitos ir kitos valdymo priemonės	7.27–7.36
DG AGRI ataskaitų dėl BŽŪP išlaidų tvarkingumo teikimas	7.27–7.35
DG CLIMA metinė veiklos ataskaita	7.36
Išvada ir rekomendacijos	7.37–7.40
Išvada	7.37–7.38
Rekomendacijos	7.39–7.40
2 dalis. Veiksmingumas	7.41–7.64
Kaimo plėtros veiksmų veiksmingumo įvertinimas	7.43–7.48
Vykdamas daugumą veiksmų buvo pasiekti numatyti išdirbiai	7.45
Valstybės narės paprastai tikrino išlaidų pagrįstumą, tačiau mažai naudojo supaprastino išlaidų apmokėjimo tvarką	7.46–7.48
BŽŪP bendra stebėjimo ir vertinimo sistema	7.49–7.64
Kaimo plėtros išlaidoms skirtų rezultatų rodiklių trūkumai	7.52–7.60
Panašūs tiesioginių išmokų rezultatų rodiklių trūkumai	7.61–7.64
Išvada ir rekomendacijos	7.65–7.66
Išvada	7.65–7.66
Rekomendacijos	
7.1 priedas. Gamtos išteklių operacijų testavimo rezultatai	
7.2 priedas. Informacija apie ES veiklą valstybėse narėse ar regionuose	
7.3 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas	

Ivadas

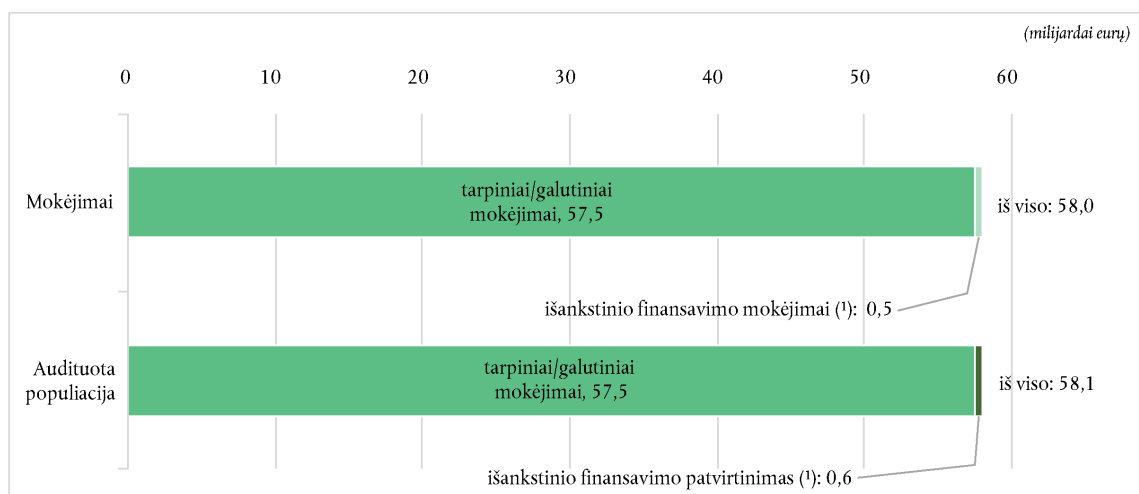
7.1. Šiame skyriuje pateikti mūsų nustatyti su DFP išlaidų kategorija „Gamtos ištekliai“ susiję faktai. **7.1 langelyje** pateikta pagal šią kategoriją 2018 m. vykdytos pagrindinės veiklos ir išlaidų apžvalga.

7.1 langelis
DFP 2 išlaidų kategorija „Gamtos ištekliai“. 2018 m. pasiskirstymas

Mokėjimų pasiskirstymas:

Mokėjimai ir audito populiacija:

(1) Remiantis suderinta atspindimų operacijų apibrėžtimi (išsamiau žr. **1.1 priedo** 13 dalį).

Šaltinis: Europos Sąjungos 2018 m. konsoliduotos finansinės ataskaitos.

7.2. Šio skyriaus **1 dalyje** išdėstyti mūsų nustatyti su *tvarkingumu* susiję faktai. Skyriaus **2 dalyje**, kurioje daugiausia dėmesio skiriama *veiksmingumui*, mes nagrinėjame i) kaimo plėtros veiksnių imties veiksmingumą ir ii) kaip Komisija ir valstybės narės išmatuoja žemės ūkio ir kaimo plėtros išlaidų panaudojimo veiksmingumą ir teikia ataskaitas apie jį per *bendrą stebėjimo ir vertinimo sistemą* ⁽¹⁾.

Trumpas skyriaus „Gamtos išteklių“ aprašymas

7.3. *Bendra žemės ūkio politika* (BŽŪP) sudaro 98 % „Gamtos išteklių“ išlaidų. Trys bendrieji BŽŪP tikslai, išdėstyti ES teisės aktuose, yra šie ⁽²⁾:

- a) perspektyvi maisto gamyba, daugiausia dėmesio skiriant pajamoms iš žemės ūkio, žemės ūkio našumui ir kainų stabilumui;
- b) tvarus gamtos išteklių valdymas ir klimato politika, daugiausia dėmesio skiriant išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimui, biologinei įvairovei, dirvožemiui ir vandeniui;
- c) subalansuotas teritorinis vystymasis.

7.4. Komisija, o būtent Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktoratas (DG AGRI), dalijasi BŽŪP valdymą su *mokėjimo agentūromis* valstybėse narėse. Nuo 2015 m. pagal ES teisės aktus reikalaujama, kad nepriklausomos *sertifikavimo įstaigos* valstybėse narėse pateiktų metinę nuomonę dėl mokėjimo agentūrų išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo. BŽŪP išlaidos skirstomos į tris plačias kategorijas:

- *tiesioginės išmokos* ūkininkams, kurios yra visiškai finansuojamos iš ES biudžeto,
- žemės ūkio *rinkos priemonės*, kurios taip pat yra visiškai finansuojamos iš ES biudžeto, išskyrus kai kurias valstybių narių bendrai finansuojamas priemones, kaip antai skatinimo priemones ir vaisių, daržovių ir pieno vartojimo skatinimo mokyklose programą,
- valstybių narių kaimo plėtros programos, bendrai finansuojamos iš ES biudžeto.

7.5. Ši DFP išlaidų kategorija taip pat apima ES išlaidas *bendrai žuvininkystės politikai* ir dalį ES išlaidų, skiriamų aplinkai ir klimato politikai.

Audito apimtis ir metodas

7.6. Kalbant apie šio skyriaus **1 dalį** dėl *operacijų tvarkingumo*, taikydami **1.1 priede** nurodytus audito metodą ir kitus metodus, mes tikrinome 251 operacijų imtį ⁽³⁾, remiantis **1.1 priedo** 11 dalimi: ši imtis buvo sumanyta taip, kad būtų reprezentatyvi visų šios DFP kategorijos išlaidų rūšių atžvilgiu. Ji buvo sudaryta iš operacijų 22-ose valstybėse narėse ⁽⁴⁾. Mūsų tikslas buvo prisidėti prie bendro *patikinimo pareiškimo*, kaip aprašyta **1.1 priede**. Taip pat patikrinome šiuos su „Gamtos išteklių“ 2018 m. susijusius aspektus:

- a) informaciją apie tvarkingumą DG AGRI ir Klimato politikos generalinio direktorato (DG CLIMA) *metinėse veiklos ataskaitose* (MVA), rizikos veikiamų sumų įvertinimo metodikos nuoseklumą ir jų įtraukimą į Komisijos metinę valdymo ir veiksmingumo ataskaitą (MVVA);

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėjimo, kuriuo panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 352/78, (EB) Nr. 165/94, (EB) Nr. 2799/98, (EB) Nr. 814/2000, (EB) Nr. 1290/2005 ir (EB) Nr. 485/2008 (OL L 347, 2013 12 20, p. 549), 110 straipsnio 1 dalis.

⁽²⁾ Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 110 straipsnio 2 dalis.

⁽³⁾ Imtis buvo sudaryta iš 95 tiesioginių išmokų, 14 rinkos priemonių, 136 mokėjimų pagal kaimo plėtros programas ir 6 mokėjimų žuvininkystės, aplinkos ir klimato politikos srityse.

⁽⁴⁾ Belgijoje, Bulgarijoje, Čekijoje, Danijoje, Vokietijoje, Estijoje, Graikijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Kipre, Vengrijoje, Nyderlanduose, Austrijoje, Lenkijoje, Portugalijoje, Rumunijoje, Slovėnijoje, Slovakijoje, Suomijoje, Švedijoje ir Jungtinėje Karalystėje. Į imtį taip pat buvo įtrauktos trys pagal *tiesioginį valdymą* įgyvendinamos operacijos.

- b) pasirinktas sistemos, kurios buvo susijusios su svarbiausiais BŽŪP Komisijos vidaus kontrolės sistemos elementais: mokėjimo agentūrų kontrolės duomenimis ir statistika; DG AGRI atliktomis sertifikavimo įstaigų darbo patikromis; DG AGRI auditais valstybėse narėse ir jo MVA paskelbtų klaidų lygių apskaičiavimu.

7.7. Kalbant apie šio skyriaus 2 dalį, kurioje daugiausia dėmesio skiriama tvarkingumui, mes tikrinome šiuos dalykus:

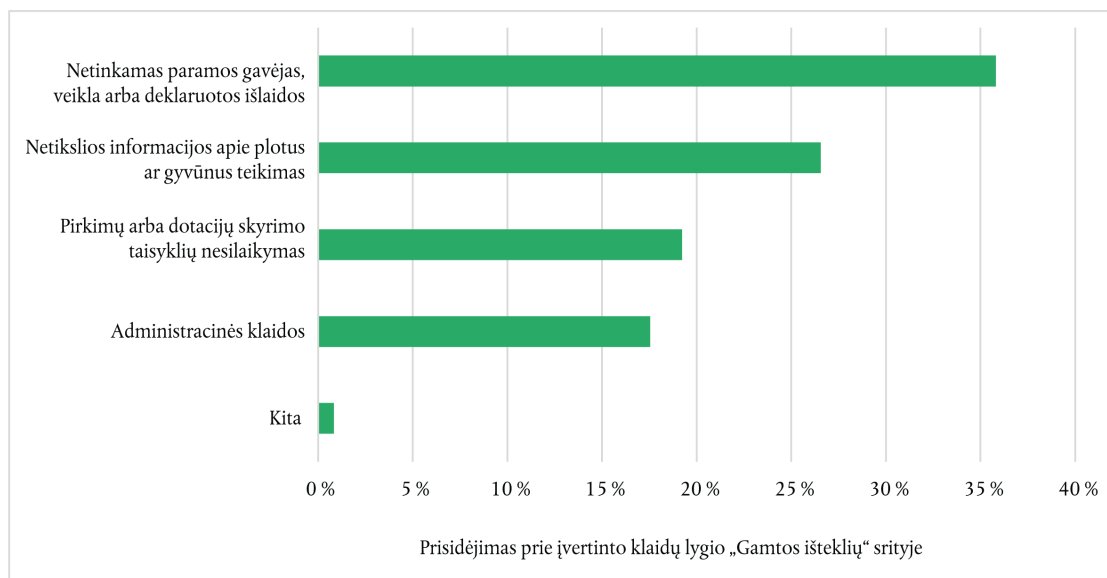
- a) į imtį įtrauktų kaimo plėtros veiksmų įvykdymą ir sąnaudas;
- b) Komisijos ir valstybių narių atliekamą veiksmingumo matavimą ir ataskaitų teikimą per BŽŪP bendrą stebėjimo ir vertinimo sistemą.

1 dalis. Operacijų tvarkingumas

7.8. 7.1 priede pateikta operacijų testavimo rezultatų apžvalga. Iš 251 mūsų tikrintos operacijos, 193 (77 %) buvo be klaidų. Remdamiesi 46 mūsų kiekybiškai įvertintomis klaidomis ⁽⁵⁾, nustatėme, kad „Gamtos išteklių“ srities klaidų lygis yra 2,4 % ⁽⁶⁾.

7.9. 7.2 langelyje pateiktas mūsų 2018 m. įvertinto klaidų lygio pasiskirstymas. Klaidos, susijusios su netinkamais finansuoti paramos gavėjais, veikla ar deklaruotomis išlaidomis, sudaro daugiau nei trečdaliį mūsų įvertinto 2,4 % klaidų lygio.

7.2 langelis
Netinkami finansuoti paramos gavėjai, veikla arba deklaruotos išlaidos buvo didžiausia klaidų kategorija

Šaltinis: EAR.

7.10. Komisija ir valstybių narių institucijos taikė taisomąsias priemones, kurios tiesiogiai paveikė 53 į mūsų imtį įtrauktas operacijas. Šios priemonės buvo svarbios mūsų skaičiavimams, nes jos padėjo sumažinti mūsų įvertintą su šiuo skyriumi susijusių klaidų lygį 0,6 procentinio punkto. 12 kiekybiškai įvertinamos klaidos atvejų nacionalinės institucijos turėjo pakankamai informacijos, kad galėtų išvengti arba aptikti ir ištaisyti klaidas prieš deklaruodamos išlaidas Komisijai. Jei nacionalinės institucijos būtų tinkamai panaudojusios visą savo turimą informaciją, įvertintas su šiuo skyriumi susijęs klaidų lygis būtų buvęs 0,6 procentinio punkto mažesnis.

⁽⁵⁾ Mes taip pat nustatėme dvylika taisyklių nesilaikymo atvejų, kurie neturėjo finansinio poveikio.

⁽⁶⁾ Savo klaidų apskaičiavimą grindžiame reprezentatyvia imtimi. Paskelbtas skaičius yra tiksliausias įvertis. Esame 95 % įsitikinę, kad įvertintas klaidų lygis populiacijoje yra tarp 1,2 % ir 3,6 % (atitinkamai apatinė ir viršutinė klaidų ribos).

Apskritai, tiesioginėse išmokose nebuvo reikšmingo klaidų lygio

7.11. Mūsų darbas patvirtina išvadą, kad apskritai tiesioginėse išmokose nebuvo reikšmingo klaidų lygio. Jos sudaro 72 % išlaidų pagal DFP išlaidų kategoriją „Gamtos išteklių“.

7.12. Keturios pagrindinės EŽŪGF schemos sudaro 92 % visų tiesioginių išmokų:

- a) dvi schemos, pagal kurias teikiama *atsietoji parama pajamoms* ⁽⁷⁾, grindžiama ūkininkų deklaruotu žemės ūkio paskirties žemės plotu: *bazinės išmokos sistema* (2018 m. – 1,3 milijardo eurų) ir *vienkartinės išmokos už plotus sistema* (2018 m. – 4,2 milijardo eurų);
- b) išmoka, skirta žemės ūkio veiklai, kuri naudinga klimatui ir aplinkai, remti, paprastai vadinama „*žalinimo išmoka*“ (2018 m. – 11,7 milijardo eurų);
- c) *susietoji parama*, susijusi su konkrečiomis žemės ūkio produktų rūšimis (pavyzdžiui, jautienos ir veršienos, pieno arba baltyminių augalų) (2018 m. – 5,9 milijardo eurų).

Dauguma mūsų testuotų tiesioginių išmokų nebuvo paveiktos klaidų

7.13. Mes testavome 95 tiesiogines išmokas, apimančias visas pagrindines schemas. Mes applankėme 50 ūkių siekdami patikrinti, ar paramos gavėjai laikėsi taisyklių, tačiau neapplankėme likusių 45 ūkių, dėl kurių gavome pakankamai įrodymų iš palydovinių bei *ortografinių nuotraukų* ir mokėjimo agentūrų pateiktų dokumentų.

7.14. Mes nustatėme, kad 77 operacijos nebuvo paveiktos klaidų. Tiesioginės išmokos ūkininkams yra pagrįstos teisėmis į išmokas: paramos gavėjai gauna išmoką, jei atitinka tam tikras sąlygas. Tokiuose mokėjimuose klaidų rizika paprastai būna mažesnė, jei nustatytos sąlygos nėra perdėm sudėtingos (žr. 1.16 ir 1.18 dalis).

7.15. Nors mūsų teigiama išvada dėl tiesioginių išmokų išlieka nepakitusi, vienuolika atvejų (mažiau nei 5 %) mes aptikome nedidelių permokų, daugiausia dėl to, kad savo prašymuose skirti paramą ūkininkai išdidino tinkamų finansuoti hektarų arba gyvulių skaičių. Mes nustatėme paklaidų, viršijančių 5 % nagrinėjamos sumos, dviejų tiesioginių išmokų atveju, įskaitant vieną atvejį, kai paklaida viršijo 20 %. Penkių išmokų atveju mes nustatėme su atitiktimi susijusių trūkumų, neturinčių finansinio poveikio.

Integruota administravimo ir kontrolės sistema riboja klaidų lygį tiesioginių išmokų srityje

7.16. Pagrindinė tiesioginių išmokų valdymo priemonė yra *Integruota administravimo ir kontrolės sistema* (IAKS), kuri taip pat apima *Žemės sklypų identifikavimo sistemą* (ŽSIS) ⁽⁸⁾. IAKS susieja valdų, paraiškų ir žemės ūkio paskirties plotų duomenų bazines, kurias mokėjimo agentūros naudoja atlikdamos administracines kryžmines visų paraiškų dėl paramos patikras. ŽSIS yra geografinė informacinė sistema, kurią sudaro kelių šaltinių erdvinį duomenų rinkiniai, kurie kartu sudaro valstybių narių žemės ūkio paskirties plotų registrą.

7.17. Mūsų išvados patvirtina, kad ŽSIS labai reikšmingai prisideda užkertant kelią klaidoms ir sumažinant klaidų lygį ⁽⁹⁾. Kaip jau minėjome, dėl valstybių narių veiksmų planų, kurių priežiūrą vykdo Komisija, pagerėjo ŽSIS duomenų apie žemės tinkamumą finansuoti patikimumas ⁽¹⁰⁾.

7.18. Tai, kad IAKS buvo įdiegta *geerdvinė paraiška dėl paramos* ⁽¹¹⁾, kuri sudaro galimybę ūkininkams pateikti mokėjimo prašymus internetu, ir tai, kad mokėjimo agentūros dabar atlieka preliminarines kryžmines paraiškų dėl paramos patikras, taip pat padėjo sumažinti tiesioginių išmokų klaidų lygį ⁽¹²⁾.

⁽⁷⁾ Atsietosios paramos išmokos yra teikiamos už visą tinkamą žemės ūkio paskirties žemę, neatsižvelgiant į tai, ar ji naudojama gamybai ar ne.

⁽⁸⁾ https://ec.europa.eu/agriculture/direct-support/iacs_en.

⁽⁹⁾ Žr. mūsų 2015 metų ataskaitos 7.17 dalį, mūsų 2016 m. metų ataskaitos 7.13 dalį ir mūsų 2017 m. metų ataskaitos 7.16 dalį.

⁽¹⁰⁾ Žr. 2015 m. metų ataskaitos 7.17 dalį.

⁽¹¹⁾ Žr. mūsų 2017 m. metų ataskaitos 7.46–7.55 dalis.

⁽¹²⁾ Žr. 2016 m. metų ataskaitos 7.15 dalį ir 2017 m. metų ataskaitos 7.16 dalį.

Kitos išlaidų sritys: dėl sudėtingų tinkamumo finansuoti sąlygų padidėja klaidų rizika

7.19. Testavome 136 kaimo plėtros operacijas, 14 rinkos priemonių ir 6 operacijas, atrinktas iš žuvininkystės, aplinkos ir klimato politikos sričių. Didžioji išlaidų dalis šioje srityje paremta kompensavimu ir turi atitikti sudėtingas tinkamumo finansuoti sąlygas, todėl didėja klaidų rizika (žr. 1.16, 1.19 ir 1.20 dalį). **7.2 priede** pateikta operacijų testavimo rezultatų apžvalga pagal valstybes nares.

Kaimo plėtra

7.20. 2014–2020 m. Komisija patvirtino 118 nacionalinių ir regioninių kaimo plėtros programų valstybėse narėse ⁽¹³⁾. Šios programos apima 20 priemonių ir 67 papriemones, kurios skirstomos į dvi dideles išlaidų kategorijas:

- a) pagalba investiciniams projektams, kuriais remiamas socialinis ir ekonominis kaimo vietovių vystymasis;
- b) išmokos, mokamos pagal ūkių plotus arba gyvulių skaičių.

7.21. Priemonės ir papriemonės yra reglamentuojamos specialiomis įgyvendinimo taisyklėmis ir joms taikomos dažniausia sudėtingos tinkamumo finansuoti sąlygos. Mūsų operacijų testai apėmė 16 priemonių pagal 30 programų 18 valstybių narių.

7.22. Iš 136 mūsų tikrintų kaimo plėtros operacijų 104 klaidos nepaveikė, o 20 buvo klaidų, kurių vertė mažesnė nei 20 % tikrintos sumos. 6 atvejais mes nustatėme klaidų, kurių poveikis buvo 20 % arba didesnis. 6 mokėjimuose mes nustatėme atitikties trūkumų, neturinčių finansinio poveikio.

7.23. Mes tikrinome 66 mokėjimus, skirtus investiciniams projektams, kaip antai ūkių modernizavimui, verslo plėtros projektams ir paramai pagrindinėms paslaugoms ir kaimų atnaujinimui kaimo vietovėse. Mes kiekybiškai įvertinome 11 klaidų, įskaitant 3 atvejus, kai paramos gavėjai neatitiko tinkamumo sąlygų (žr. **7.3 langelį**), ir 7 projektus, kai buvo deklaruotos netinkamos finansuoti išlaidos. Likusioje operacijoje mes nustatėme klaidą, susijusią su *dotacijų* skyrimo taisyklių nesilaikymu.

7.3 langelis

Kai kurie paramos gavėjai nesilaikė tinkamumo taisyklių, skirtų investicijoms į ūkius ir verslo plėtros projektams

Italijoje mes nustatėme dar vieną netinkamą finansuoti paramos gavėją, kuris gavo veiklos pradžios paramą kaip jaunas ūkininkas. Šios klaidos priežastis buvo panaši kaip pirmiau aprašytu Estijos atveju. Po mūsų audito vizito Italijos valdžios institucijos nusprendė susigrąžinti išmoką.

Lenkijoje *paramos gavėjas* kartu su kitais šeimos nariais pateikė bendrą paraišką dėl kiaulidės, kurios talpa iki 600 paršavedžių, statybos. Kiekvienas paramos gavėjas kreipėsi dėl maksimalaus paramos lygio, kuris sudarė apie 21 5 000 eurų. Kadangi priemonės tikslas buvo remti mažųjų ir vidutinių ūkių plėtrą, pagal tinkamumo finansuoti sąlygas buvo reikalaujama, kad pareiškėjų valdų ekonominis dydis neturi viršyti 250 000 eurų, o plotas – ne didesnis kaip 300 hektarų. Paramos gavėjai teigė, kad jie vykdo nesusijusį verslą. Mes nustatėme, kad jiems priklausė toje pačioje vietoje veiklą vykdančios šeimos bendrovės akcijos. Atsižvelgiant į paramos gavėjui priklausančią šeimos bendrovės dalį, jo valdomas turtas viršijo ekonominio dydžio viršutinę ribą. Mes anksčiau keliose valstybėse narėse buvome nustatę didelių tinkamumo finansuoti klaidų, susijusių su paramos gavėjais, neatitinkančiais paramos mažosioms ir vidutinėms įmonėms sąlygų ⁽¹⁴⁾.

Estijoje paramos gavėjas gavo paramą veiklos pradžiai kaip jaunas ūkininkas, įsteigęs įmonę žemės ūkio valdoje. Pagal tinkamumo taisykles visi valdybos nariai turi būti jaunesni ūkininkai, siekiant užtikrinti, kad jaunesni ūkininkai galėtų turėti ūkio valdymo teisę per visą verslo steigimo laikotarpį. Po to, kai buvo sumokėta pradinė paramos išmoka, bet vis dar verslo steigimo laikotarpiu, valdyba priėmė antrą narį, kuris nebuvo jaunas ūkininkas. Nuo to momento paramos gavėjas tapo netinkamas finansuoti. Estijos institucijos sumokėjo antrą išmokos dalį nenustačiusios, kad buvo pažeistos tinkamumo finansuoti sąlygos.

⁽¹³⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1698/2005 (OL L 347, 2013 12 20, p. 487).

⁽¹⁴⁾ Žr. mūsų 2016 m. metinės ataskaitos 7.26 dalį.

7.24. Mes patikrinome 70 operacijų, pagrįstų ūkininkų deklaruotu plotu arba gyvulių skaičiumi, kaip antai išmokas už *agrarinės aplinkosaugos ir klimato srities įsipareigojimų* vykdymą, kompensacijas ūkininkams vietovėse, kuriose esama gamtinių kliūčių, arba išmokas už ekologinį ūkininkavimą. Iš jų mes nustatėme 14 atvejų, kai buvo išdidintas finansuoti tinkamas plotas arba gyvūnų skaičius – tiesa, 10 atvejų išdidinimas buvo mažesnis nei 5 %. Mes taip pat nustatėme vieną atvejį, kai mokėjimo agentūra neteisingai apskaičiavo paramą.

Rinkos priemonės

7.25. Žemės ūkio rinkos priemonės apima įvairias schemas, kurioms taikomos įvairios tinkamumo finansuoti sąlygos. Iš 14 į imtų įtrauktų operacijų mes nustatėme 3 atvejus, kai mokėjimo agentūros kompensavo netinkamas finansuoti išlaidas, ir vieną atvejį, kai nesilaikyta *viešųjų pirkimų* taisyklių.

Žuvininkystė, aplinka ir klimato politika

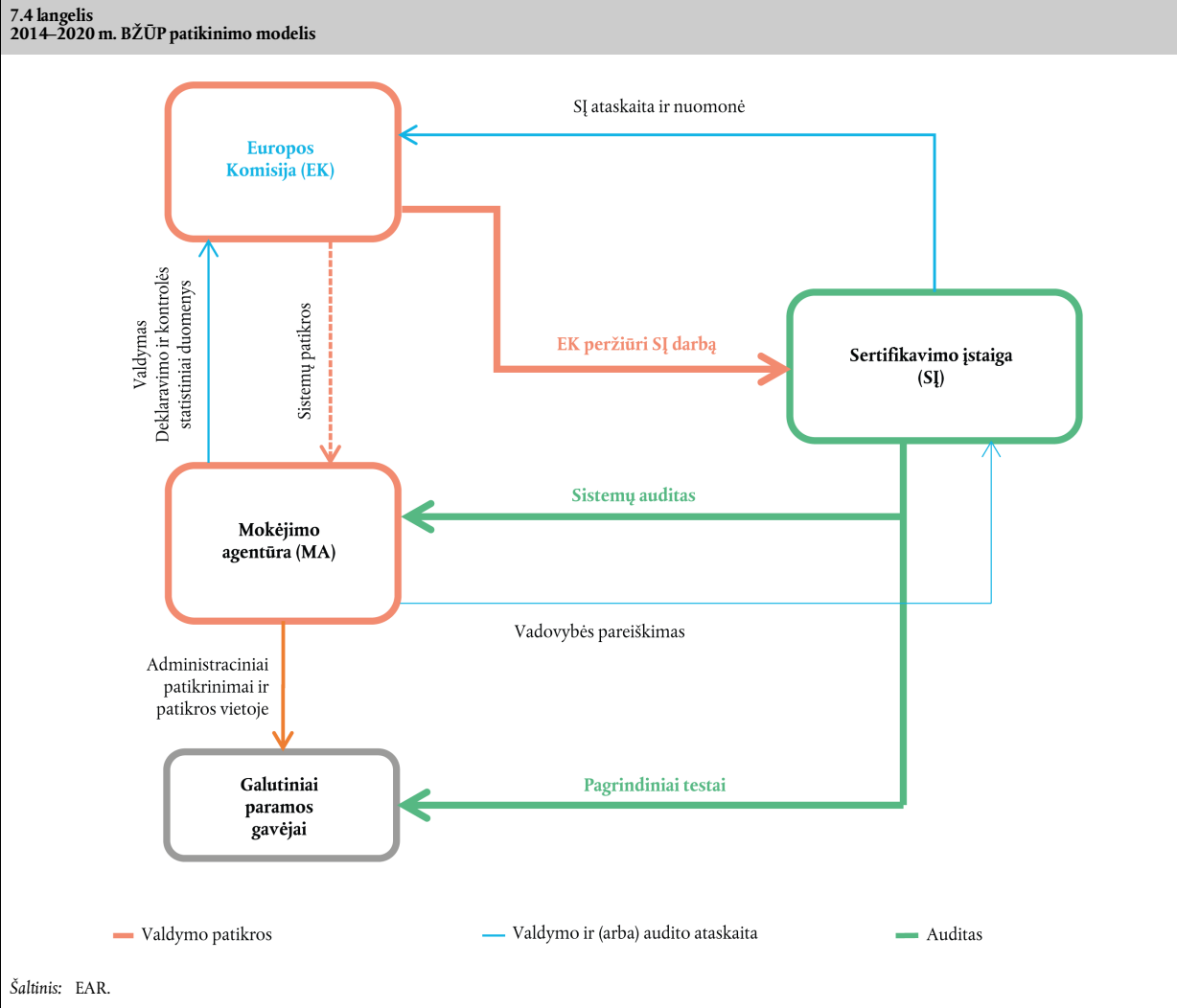
7.26. Žuvininkystės, aplinkos ir klimato politikos sričių projektų atrankos kriterijai ir tinkamumo reikalavimai taip pat skiriasi. Tarp mūsų nagrinėtų šešių operacijų mes nustatėme tris projektus, kurie neatitiko visų tinkamumo sąlygų ir todėl darė poveikį mūsų klaidų lygiui.

Metinės veiklos ataskaitos ir kitos valdymo priemonės

DG AGRI ataskaitų dėl BŽŪP išlaidų tvarkingumo teikimas

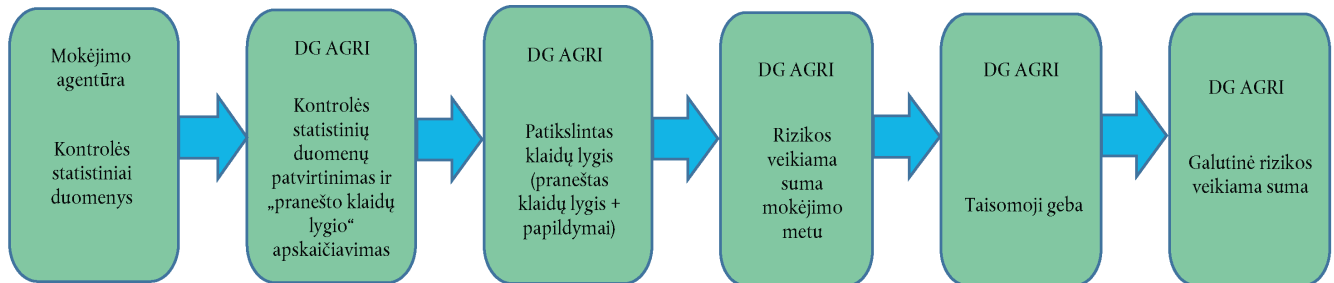
7.27. BŽŪP mokėjimai yra tikrinami naudojant IAKS (žr. 7.16–7.18 dalis dėl tiesioginių išmokų) ir kitas kontrolės sistemas (žr. **7.4 langelį**). Kiekvienos iš 76 mokėjimo agentūrų direktorius teikia DG AGRI metinį valdymo pareiškimą dėl jų kontrolės sistemų veiksmingumo kartu su ataskaita dėl mokėjimo agentūros administracinių ir vietoje atliekamų patikrų (kontrolės statistiniai duomenys). Nuo 2015 m., siekiant pateikti papildomą patikinimą, sertifikavimo įstaigos turėjo pateikti metinę nuomonę dėl kiekvienos mokėjimo agentūros išlaidų, kurias paprašė kompensuoti valstybės narės, teisėtumo ir tvarkingumo ⁽¹⁵⁾.

⁽¹⁵⁾ Taip pat žr. mūsų Specialiąją ataskaitą Nr. 7/2017 „Nauja tvirtinančiųjų įstaigų funkcija BŽŪP išlaidų srityje: teigiamas poslinkis vieno bendro audito modelio link, tačiau būtina pašalinti reikšmingus trūkumus“.

7.28. DG AGRI naudoja iš mokėjimo agentūrų gautus nacionalinius statistinius kontrolės duomenis. Jis taip atlieka patikslinimus, remdamasis sertifikavimo įstaigų atliktų auditų rezultatais ir savo paties patikrinimais bei profesine nuovoka, kad gautų patikslintus tiesioginių išmokų, kaimo plėtros ir rinkos priemonių sričių klaidų lygius. Tada jis iš šių sumų atima įvertintus ⁽¹⁶⁾ būsimus finansinius pataisymus ir susigrąžinimus, kad apskaičiuotų galutinę rizikos veikiamą sumą (žr. 7.5 langelį).

7.5 langelis
DG AGRI informacija apie tvarkingumą

Šaltinis: EAR.

7.29. Mes patikrinome DG AGRI ataskaitas dėl jo peržiūros vizitų į 18 sertifikavimo įstaigų 2018 m. ir penkių agentūrų atveju ⁽¹⁷⁾ mes peržiūrėjome:

- DG AGRI ir sertifikavimo įstaigų patikras, susijusias su kontrolės statistiniais duomenimis,
- DG AGRI patikslinto klaidų lygio apskaičiavimą.

7.30. Mes taip pat peržiūrėjome DG AGRI atliktą bendro BŽŪP patikslinto klaidų lygio apskaičiavimą, būsimų pataisymų ir susigrąžinimų įvertinimą ir jo MVA skelbiamos galutinės rizikos veikiamos sumos apskaičiavimą.

DG AGRI nuosekliai taikė savo metodiką

7.31. DG AGRI nuosekliai taikė savo metodiką atlikdamas mokėjimo agentūrų kontrolės statistinių duomenų peržiūrą, vizitus į sertifikavimo įstaigas ir teikdamas informaciją apie tvarkingumą savo metinėse veiklos ataskaitose. DG AGRI audito vadove neseniai padaryti pakeitimai atitinka mūsų ⁽¹⁸⁾ ir Komisijos Vidaus audito tarnybos ⁽¹⁹⁾ rekomendacijas.

DG AGRI peržiūros vizitų metu buvo nustatyti sertifikavimo įstaigų darbo trūkumai

7.32. 2018 m. DG AGRI surengė 18 peržiūros vizitų į 17 sertifikavimo įstaigų ir nustatė keletą probleminių klausimų, įskaitant šiuos:

- 9 sertifikavimo įstaigų imties sudarymo metodika nevisiškai atitiko Komisijos paskelbtas gaires ir 3 šiais atvejais Komisija nustatė, kad dėl to nukentėjo sertifikavimo įstaigų imčių reprezentatyvumas,
- 9 sertifikavimo įstaigos, įskaitant 8 jų pirmiau pateiktoje įtraukoje, nepakankamai patikrino tinkamumo sąlygas arba ūkininkavimo įsipareigojimus.

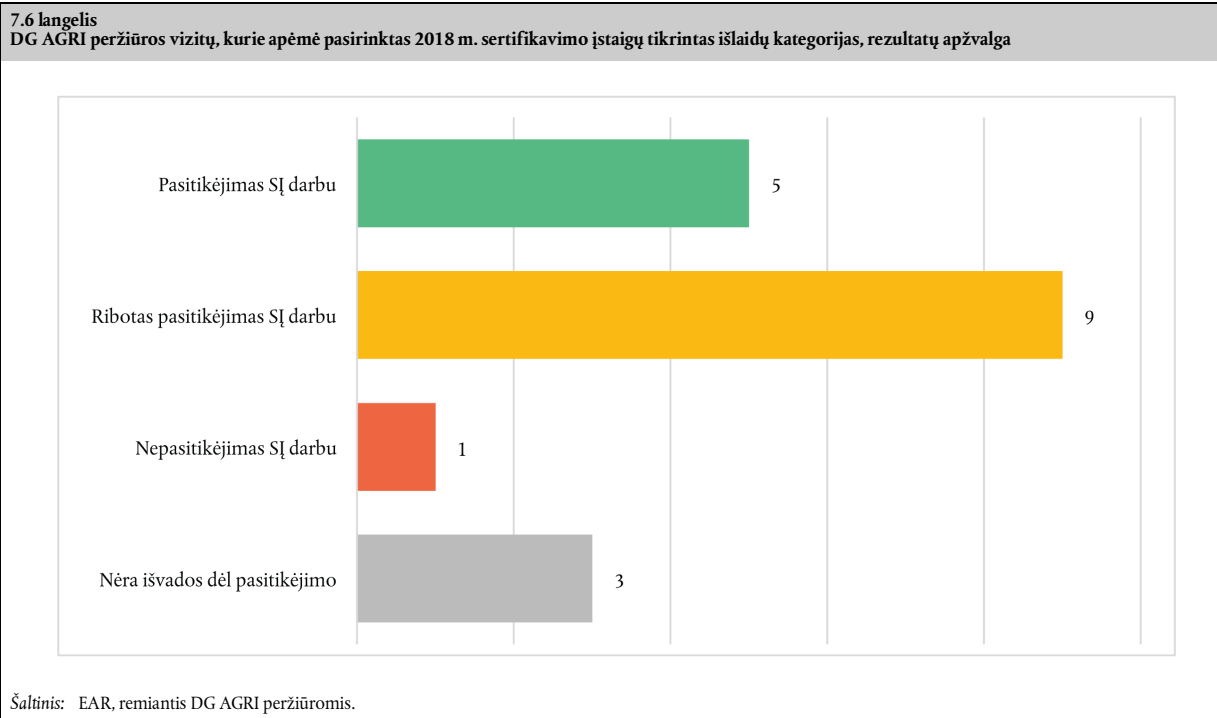
⁽¹⁶⁾ DG AGRI taiko patikslintą finansinių pataisymų ir susigrąžinimų slankųjį vidurkį, kad galėtų įvertinti savo *taisomąją gebą*.

⁽¹⁷⁾ Ispanijos (Andalūzijos ir Aragono), Italijos (AGREA), Lenkijos, Jungtinės Karalystės (Škotijos).

⁽¹⁸⁾ Mūsų 2015 m. metinės ataskaitos 7.67 dalyje (5 rekomendacija) mes rekomendavome Komisijai, kad ji „atnaujintų DG AGRI audito vadovą į jį įtraukdama išsamias audito procedūras ir dokumentavimo reikalavimus, taikomus tikrinant valstybių narių pateiktus duomenis ir naudojamus apskaičiuojant finansinius pataisymus“.

⁽¹⁹⁾ 2017 m. atlikusi DG AGRI 2014–2020 m. BŽŪP kontrolės strategijos auditą, Vidaus audito tarnyba rekomendavo, kad „DG AGRI sugriežintų savo finansinių pataisymų apskaičiavimo procedūrą ir prirėkų atnaujintų audito vadovą“.

7.33. Per pastaruosius ketverius metus (2015–2018 m.) DG AGRI atliko peržiūros vizitus į 80 sertifikavimo įstaigų, kurie apėmė pasirinktas išlaidų kategorijas, ir padarė išvadą, kad jis gali visiškai pasitikėti jų darbu maždaug ketvirtadaliu atvejų. Mūsų 2018 m. atliktų 18 peržiūros vizitų rezultatų apžvalga pateikta **7.6 langelyje**. Kaip pažymėjome praėjusiais metais, sertifikavimo įstaigų darbas turi būti nuolatos gerinamas, jei Komisija savo darbą ketina naudoti kaip savo pirminį patikinimo dėl BŽŪP išlaidų tvarkingumo šaltinį ⁽²⁰⁾.

Didelę DG AGRI paskelbtų klaidų lygių dalį sudaro nustatyto dydžio normos pataisymai, taikyti valstybių narių skelbiamiems klaidų lygiams

7.34. Remdamosi savo mokėjimo agentūrų kontrolės statistiniais duomenimis, valstybės narės pranešė, kad visų BŽŪP išlaidų bendras klaidų lygis sudarė apie 1 % ⁽²¹⁾. Mes peržiūrėjome DG AGRI atliktus valstybių narių klaidų lygių patikslinimus (žr. 7.28 dalį). Kaip ir ankstesniais metais, DG AGRI didžiąją dalį savo patikslinimų pagrindė savo atliktomis mokėjimo agentūrų sistemų ir išlaidų patikromis. DG AGRI apskaičiuoja daugumą šių patikslinimų kaip nustatyto dydžio normas, siekdamas atspindėti kontrolės sistemose nustatytą trūkumą reikšmingumą ir aprėptį.

7.35. DG AGRI metinėje veiklos ataskaitoje įvertinta rizikos veikiama suma atliekant mokėjimą sudarė 2,1 % visų BŽŪP išlaidų atveju ir apie 1,8 % tiesioginių išmokų atveju. Komisija taip pat pristato šiuos rezultatus savo MVVA.

DG CLIMA metinė veiklos ataskaita

7.36. Mes peržiūrėjome DG CLIMA MVA. Ataskaita buvo parengta vadovaujantis Komisijos vidaus nuorodomis. Kadangi neįtraukėme į imtį jokių su klimato politika susijusių 2018 m. operacijų, neturime audito rezultatų, kuriuos galėtume palyginti su DG CLIMA pranešta informacija apie išlaidų tvarkingumą.

⁽²⁰⁾ Žr. mūsų 2017 m. metinės ataskaitos 7.37 dalį.

⁽²¹⁾ Valstybės narės kiekvienais metais iki liepos 15 d. turi pateikti DG AGRI du statistinių duomenų rinkinius: kontrolės duomenis (išsami duomenų bazė, kurią sudaro visi prašymus pateikę paramos gavėjai, nurodant, ar jiems buvo taikomos administracinės ir vietoje atliekamos patikros, ir pateikiant šių patikrų rezultatus) ir kontrolės statistinius duomenis (apibendrintus patikrų rezultatus pagal pagrindines biudžeto eilutes).

Išvada ir rekomendacijos

Išvada

7.37. Bendri audito įrodymai, kuriuos mes gavome ir pateikėme šiame skyriuje, rodo, kad įvertintas visų gamtos išteklių srities išlaidų klaidų lygis buvo reikšmingas. Visoje „Gamtos išteklių“ išlaidų kategorijoje mūsų testuotų operacijų bendras klaidų lygis buvo 2,4 % (žr. **7.1 priedą**). Tačiau mūsų rezultatai rodo, kad klaidų lygis nebuvo reikšmingas EŽŪGF tiesioginių išmokų srityje, kuri sudaro 72 % išlaidų pagal šią DFP išlaidų kategoriją.

7.38. Komisijos MVVA paskelbtas visų BŽŪP išlaidų ir tiesioginių išmokų rizikos veikiamų sumų atliekant mokėjimą įvertis (žr. 7.35 dalį) atitinka mūsų išvadą.

Rekomendacijos

7.39. **7.3 priede** pateikti mūsų 2015 m. metinėje ataskaitoje pateiktų šešių rekomendacijų tolesnės peržiūros nustatyti faktai. Komisija šias rekomendacijas buvo įgyvendinusi visais atžvilgiais.

7.40. Savo 2017 m. metinėje ataskaitoje mes pateikėme rekomendaciją Komisijai, kurių tikslinė įgyvendinimo data buvo 2019 m. pabaiga. Jos buvo susijusios su valstybių narių veiksmais, skirtais šalinti klaidų priežastis, ir su sertifikavimo įstaigų darbo kokybe. Šios rekomendacijos taip pat yra svarbios teikiant šių metų nustatytus faktus ir išvadas, ir atėjus laikui mes dėl jų imsime tolesnių veiksmų.

2 dalis. Veiksmingumas

7.41. 2018 m. mes paskelbėme aštuonias specialiąsias ataskaitas dėl išlaidų, susijusių su tvariu gamtos išteklių naudojimu. Specialiosiose ataskaitose dėl BŽŪP buvo nagrinėjama atnaujinančiųjų išteklių energija kaimo vietovėse, bazinės išmokos sistema, galimybės finansuoti kaimo plėtros projektus ir gyvūnų gerovė. Mes taip pat paskelbėme ataskaitas apie oro taršą, anglies dioksido surinkimą ir saugojimą, potvynių prevenciją ir dykumėjimą. Be to, paskelbėme apžvalginį pranešimą dėl BŽŪP ateities ir nuomonę dėl BŽŪP po 2020 m. skirtų teisėkūros pasiūlymų (žr. 3.50–3.52 dalis).

7.42. Per 2018 m. operacijų tvarkingumo testus mes tikrinome:

- a) į imtį įtrauktų kaimo plėtros veiksmų įgyvendinimą ir išlaidas, daugiausia dėmesio skiriant *išdirbiamis*;
- b) Komisijos ir valstybių narių veiksmingumo matavimą ir ataskaitų teikimą taikant BŽŪP bendrą stebėjimo ir vertinimo sistemą, daugiausia dėmesio skiriant veiksmų *rezultatams*.

Kaimo plėtros veiksmų veiksmingumo įvertinimas

7.43. Mes peržiūrėjome 113 į imtį įtrauktų kaimo plėtros veiksmų ⁽²²⁾ 18 valstybių narių pagal 13 priemonių, kurios apėmė:

- kompensacijų išmokas ūkininkams, įsipareigojusiems vykdyti agrarinės aplinkosaugos ir klimato srities įsipareigojimus arba ūkininkaujantiems vietovėse, kuriose esama gamtinių kliūčių,
- paramą ūkių modernizavimui, pavyzdžiui, pastatų statybai arba naujos įrangos pirkimui,
- verslo pradžios paramos jaunesiems ūkininkams teikimą,
- pagrindinių paslaugų ir kaimo atnaujinimo kaimo vietovėse rėmimą.

⁽²²⁾ Iš 136 į imtį įtrauktų kaimo plėtros operacijų mes peržiūrėjome 113 veiksmų, patvirtintų pagal dabartinį (2014–2020 m.) programavimo laikotarpį.

7.44. Mes įvertinome, ar:

- veiksmams buvo gauti numatyti išdirbiai,
- valstybės narės patikrino deklaruotų išlaidų, susijusių su investiciniais projektais, pagrįstumą,
- buvo tinkamai pasinaudota *supaprastinto išlaidų apmokėjimo tvarka*.

Vykdamant daugumą veiksmų buvo pasiekti numatyti išdirbiai

7.45. Mūsų audito metu buvo užbaigti 103 iš 113 mūsų tikrintų veiksmų. 10 atvejų, kai vykdamant veiksmus nebuvo pasiekti planuoti išdirbiai, investicijos nebuvo atliktos pagal taikomas taisykles ar specifikacijas arba paramos gavėjai išdidino finansuoti tinkamą žemės ūkio paskirties plotą.

Valstybės narės paprastai tikrina išlaidų pagrįstumą, tačiau mažai naudojo supaprastinto išlaidų apmokėjimo tvarką.

7.46. 47 iš 49 mūsų tikrintais investavimo ūkyje ir verslo plėtros projektų atvejais valstybės narės buvo įdiegusios procedūras, kuriomis siekiama patikrinti, ar deklaruotos išlaidos yra pagrįstos, kaip antai viešųjų pirkimų procedūrą, referencinių išlaidų naudojimą arba pasiūlymų lyginimą. Tačiau vienu šių atvejų nustatytos procedūros nebuvo tinkamai taikomos.

7.47. Anksčiau mes nurodėme, kad kai kuriems projektams supaprastinta išlaidų apmokėjimo tvarka gali supaprastinti administravimą ir padėti kontroliuoti išlaidas ⁽²³⁾. Tai ypač taikytina priemonėms, kurios apima veiksmus, kurių veikla ir išlaidos yra panašaus pobūdžio ⁽²⁴⁾.

7.48. Valstybės narės naudojo supaprastintą išlaidų apmokėjimo tvarką, kaip antai vienkartinės išmokos ar nustatyto dydžio normas, trijuose iš 49 projektų (žr. pavyzdį **7.7 langelyje**). Nacionalinės valdžios institucijos būtų galėjusios taikyti supaprastintą išlaidų apmokėjimo tvarką bent jau tam tikrų išlaidų atveju dar 16-oje projektų. Savo Specialiojoje ataskaitoje Nr. 11/2018 mes pateikėme rekomendacijų Komisijai, kuriomis siekiama skatinti tinkamą supaprastintos išlaidų apmokėjimo tvarkos taikymą.

7.7 langelis

Panaudotos supaprastintos išlaidų apmokėjimo tvarkos naudojimo pavyzdys

Suomijoje iš ES biudžeto buvo finansuojamos vietos plėtros projekto netiesioginės išlaidos taikant nustatyto dydžio normas. Nacionalinės valdžios institucijos iš anksto nustatė netiesioginių išlaidų kategorijas ir apskaičiavo finansavimą kaip susijusių tiesioginių projekto išlaidų nustatyto dydžio procentinę dalį.

BŽŪP bendra stebėjimo ir vertinimo sistema

7.49. BŽŪP bendra stebėjimo ir vertinimo sistema (BSVS) yra taisyklių, procedūrų ir rodiklių rinkinys, kuriuo siekiama pateikti išsamų reguliarių kiekvienos priemonės pažangos, veiksmingumo ir efektyvumo vertinimą atsižvelgiant į BŽŪP tikslus ⁽²⁵⁾. Rodikliais siekiama: a) apibūdinti vykdamant BŽŪP veiksmą sukurtą produktą (*išdirbio* rodikliai); b) išmatuoti nedelsiant pasireiškiančius pokyčius (*rezultatų* rodikliai); c) parodyti ilgalaikius veiksmo padarinius, susijusius su jo indėliu į bendruosius BŽŪP tikslus (*poveikio* rodikliai) ⁽²⁶⁾. Pagal BSVS reikalaujama, kad Komisija ir valstybės narės atliktų vertinimus remiantis daugiamečiu planu ⁽²⁷⁾.

7.50. Mes peržiūrėjome su 113 kaimo plėtros išmokų ir 95 tiesioginėmis išmokomis susijusių rodiklių, atsižvelgdami į **7.8 langelyje** pateiktas apibrėžtis. Daugiausia dėmesio skyrėme rezultatų rodikliams, kurie turėtų būti tiesiogiai susiję su veiksmams. Šis tikrinimas papildė mūsų su veiksmingumo rodiklių naudojimu programų lygmeniu susijusį darbą, apie kurį mes pateikiame informaciją **3 skyriuje**.

⁽²³⁾ Žr. mūsų 2017 m. metinės ataskaitos 7.63 dalį.

⁽²⁴⁾ Žr. Specialiosios ataskaitos 11/2018 „Nauji būdai finansuoti kaimo plėtros projektus: paprastesni, bet neorientuoti į rezultatus“ 56 dalį.

⁽²⁵⁾ https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/cap-glance/cmef_en.

⁽²⁶⁾ Specialioji ataskaita Nr. 1/2016 „Ūkininkų pajamų rėmimas: ar veiklos rezultatams vertinti skirta Komisijos sistema yra gerai parengta ir pagrįsta patikimais duomenimis?“

⁽²⁷⁾ Iš valstybių narių buvo reikalaujama nusiųsti pirmus 2014–2020 m. laikotarpio vertinimus iki 2019 m. birželio mėn. pabaigos.

7.8 langelis
Indėlių, išdirbių, rezultatų ir poveikio apibrėžimas

Šaltinis: EAR.

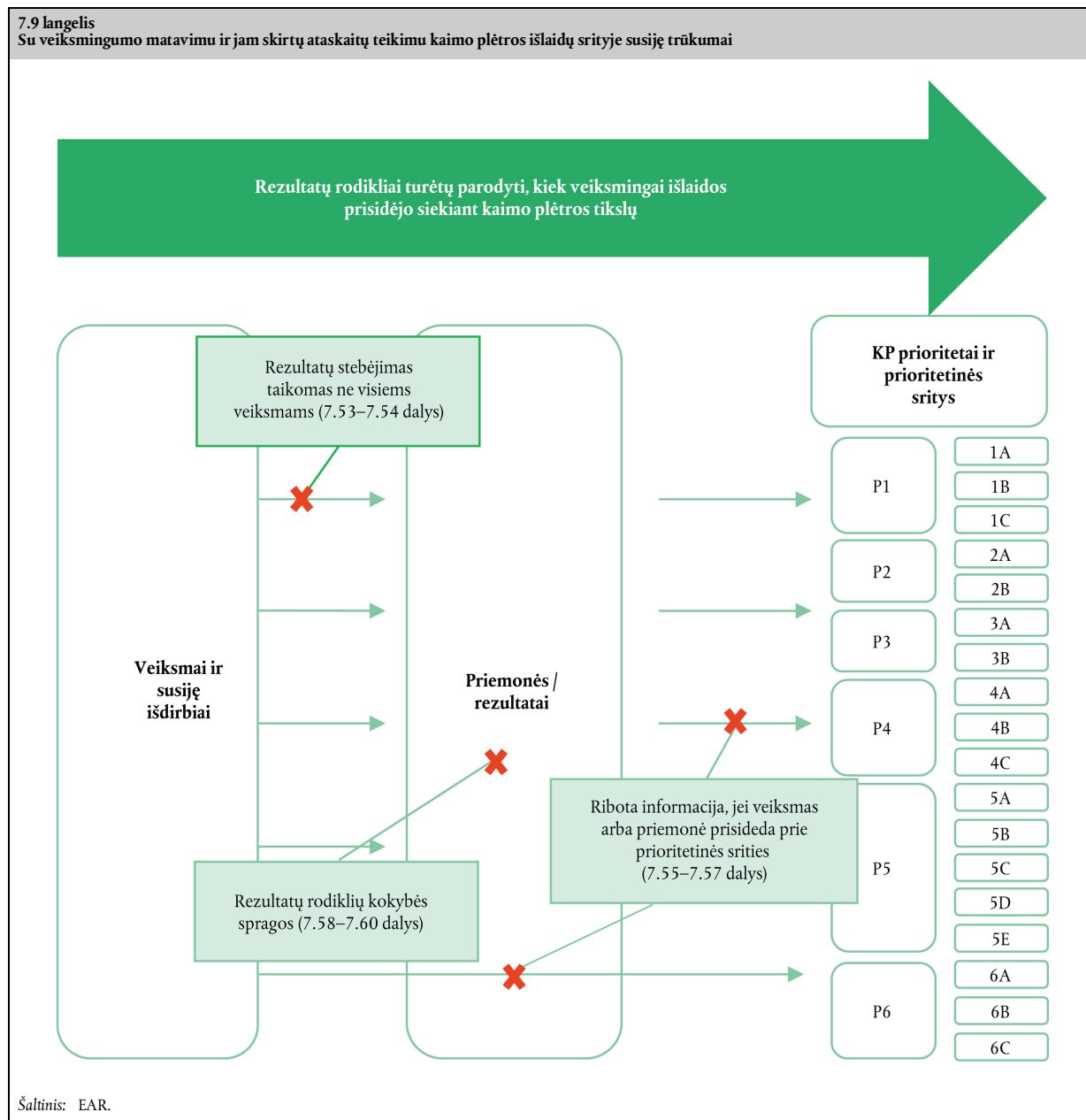
7.51. Mes atsižvelgėme į mūsų ankstesnius nustatytus faktus, susijusius su BSVS ⁽²⁸⁾. Anksčiau pažymėjome, kad stebėjimo ir vertinimo sistema turėtų teikti informaciją apie tai, kur išlaidos yra ir kur nėra veiksmingos ir efektyvios. Visų pirma, rezultatų rodikliai turėtų parodyti tiesioginį ir nedelsiant pasireiškiantį veiksmo poveikį, t. y. kas iš tikrųjų buvo pasiekta panaudojant lėšas ⁽²⁹⁾.

⁽²⁸⁾ Visų pirma, mūsų Specialioji ataskaita Nr. 12/2013 „Ar Komisija ir valstybės narės gali parodyti, kad yra tinkamai naudojamas kaimo plėtros politikai skirtas ES biudžetas?“, Specialioji ataskaita Nr. 12/2015 „ES prioriteto – skatinti žiniomis pagrįstos kaimo ekonomikos kūrimą – įgyvendinimui poveikį padarė prastas žinių perteikimo ir konsultavimo priemonių valdymas“, Specialioji ataskaita Nr. 1/2016 „Ūkininkų pajamų rėmimas: ar veiklos rezultatams vertinti skirta Komisijos sistema yra gerai parengta ir pagrįsta patikimais duomenimis?“, Specialioji ataskaita Nr. 10/2017 „Teikiant ES paramą jaunesiems ūkininkams reikėtų daugiau dėmesio skirti veiksmingos kartų kaitos skatinimui“, Specialioji ataskaita Nr. 16/2017 „Kaimo plėtros programavimas: reikia mažinti sudėtingumą ir daugiau dėmesio skirti rezultatams“.

⁽²⁹⁾ Specialioji ataskaita Nr. 12/2013 „Ar Komisija ir valstybės narės gali parodyti, kad yra tinkamai naudojamas kaimo plėtros politikai skirtas ES biudžetas?“

Kaimo plėtros išlaidoms skirtų rezultatų rodiklių trūkumai

7.52. Mes anksčiau esame pranešę, kad vykdant kaimo plėtros veiksmus gali nepavykti pasiekti numatytų rezultatų, nepaisant to, kad sutarti fiziniai išdirbiai pasiekiami ⁽³⁰⁾. Šiais metais, nors mes ir nustatėme, kad dauguma veiksmų davė numatomų rezultatų (žr. 7.45 dalį), mes ir vėl aptikome keletą trūkumų, susijusių su rezultatų rodiklių naudojimu kaimo plėtros išlaidų srityje. Mūsų peržiūros rezultatai yra apibendrinti 7.9 langelyje ir aprašyti tolesnėse dalyse.

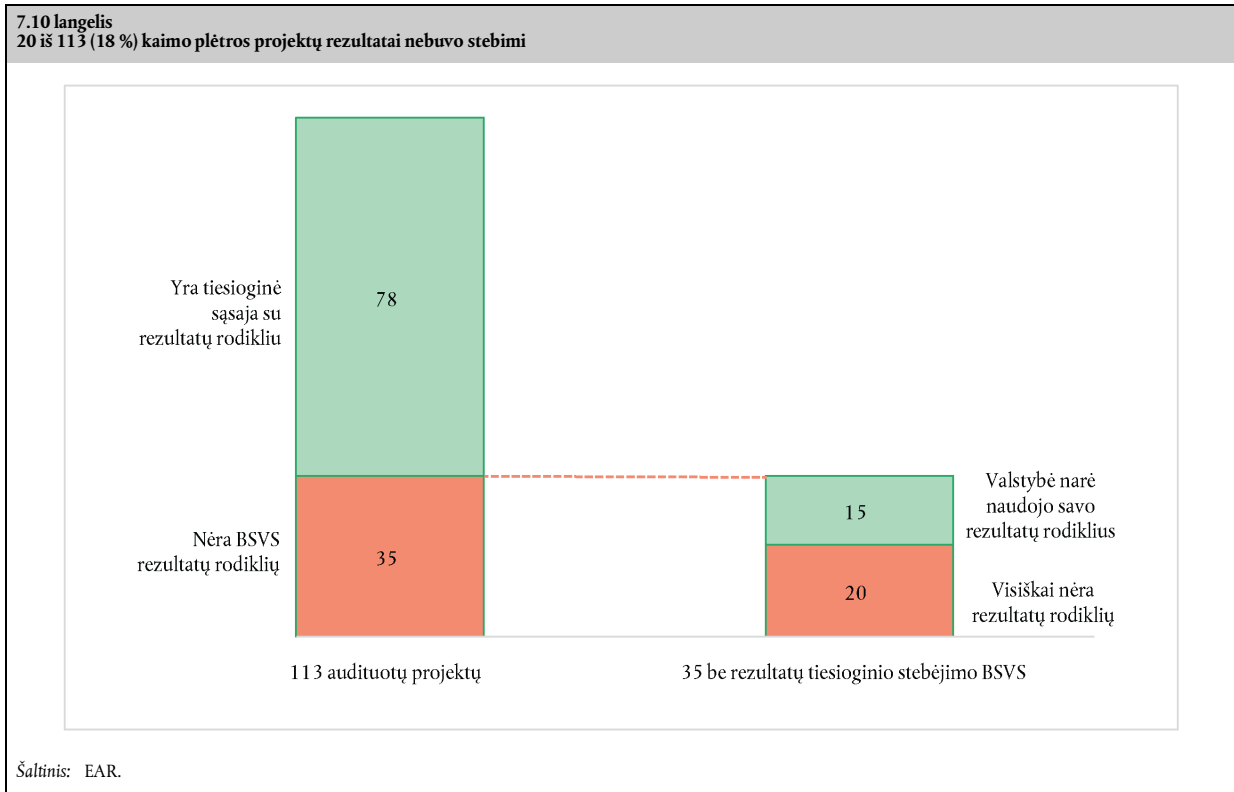

⁽³⁰⁾ Žr. Specialiosios ataskaitos 25/2015 „ES parama kaimo infrastruktūrai: galimybė racionaliau panaudoti lėšas“ 79 dalį.

BSVS rezultatų rodikliai neapima visų kaimo plėtros išlaidų

7.53. Mes nustatėme, kad iš 113 mūsų tikrintų kaimo plėtros veiksmų 35 nebuvo nustatyti jokie tinkami rezultatų rodikliai, kuriais būtų matuojamas nedelsiant pasireiškiantis ir tiesioginis veiksmo poveikis (žr. **7.10 langelį**). Tai pasakytina apie 13 priemonę („Mokėjimai vietovėms, kuriose esama gamtinių ar kitokių specifinių kliūčių“) ir penkias kitas priemones ⁽³¹⁾.

7.54. Mes nustatėme, kad 15 iš 35 projektų, neturinčių BSVS rezultatų rodiklio, atveju valstybės narės užpildė atskaitomybės spragą, nustatydamos savo nacionalinius rodiklius (žr. **7.10 langelį**).

Ribota informacija apie tai, ar išlaidos prisideda prie prioritetinės srities

7.55. Penkiose iš 14 tikrintų prioritetinių sričių nebuvo aiškios sąsajos tarp jų tikslų ir pagrindinių rezultatų rodiklių. Todėl yra nedaug informacijos apie tai, ar remiamais veiksmais buvo prisidėta prie tikslų siekimo.

7.56. Pavyzdžiui, 2B tikslinė sritis buvo skirta tam, kad „būtų sudarytos sąlygos tinkamai kvalifikuotų ūkininkų įtraukimui į žemės ūkio sektorių ir kartu kaitai“. Daugiausia išlaidų pagal šią prioritetinę sritį sudaro veiklos pradžios išmokos jauniems ūkininkams. Vienintelis rezultatų rodiklis yra „Žemės ūkio valdų, remiamų pagal verslo plėtros planą/investicijas jauniems ūkininkams, procentinė dalis“. Pagal šį rodiklį teikiama ribota informacija apie į žemės ūkio sektorių patenkančių ūkininkų kvalifikaciją ir faktinį kartų kaitos lygį.

⁽³¹⁾ 1.2 („Demonstracinė veikla ir informavimo veiksmai“), 4.2 („Investicijos į žemės ūkio produktų perdirbimą, rinkodarą ir (arba) plėtrą“), 4.3 („Investicijos į infrastruktūrą, susijusią su žemės ūkio ir miškininkystės plėtra, modernizavimu arba pritaikymu“), 8.3 („Miškų gaisrų ir stichinių nelaimių bei katastrofinių įvykių žalos miškams prevencija“) ir 19.4 („Parama einamosioms išlaidoms ir aktyvaus pritaikymo veiklai“).

7.57. Mes nustatėme tris atvejus, kai veiksmų atrankos tinkamumo kriterijai nebuvo susieti su atitinkamais veiksmingumo rodikliais (žr. pavyzdžius **7.11 langelyje**). Todėl šie veiksmai neprisidėjo prie prioritetinių sričių tikslų siekimo.

7.11 langelis

Projektai, nesusiję su prioritetinės srities tikslais

Vokietijoje projektas, kuriuo buvo siekiama įrengti potvynių prevencijos pylimą, apsaugantį viduramžių miesto rajoną, buvo įgyvendintas ir į ataskaitą įtrauktas pagal 3B prioritetinę sritį „Ūkių rizikos prevencijos ir valdymo rėmimas“. Susijęs rezultatų rodiklis buvo „Ūkių, dalyvaujančių rizikos valdymo schemose, procentinė dalis“.

Švedijos institucijos paramą žemės ūkio veiklos skatinimo ir rinkodaros renginiams nurodė kaip prisidedančią prie 4B prioritetinės srities „Vandentvarkos gerinimas“. Šios prioritetinės srities rezultatų rodiklis buvo „Žemės ūkio paskirties žemės, kuriai taikomos valdymo sutartys, kad būtų pagerinta vandentvarka, procentinė dalis“.

Dauguma rezultatų rodiklių turėjo apribojimų ir spragų

7.58. Nedaug rezultatų rodiklių leidžia išmatuoti tiesioginį paramos poveikį. Iš tikrųjų 17 iš 25 rezultatų rodiklių kaimo plėtros srityje buvo matuojamas suteiktos paramos lygis, o ne tai, ar parama veiksmingai prisidėjo prie prioritetinės srities ⁽³²⁾.

7.59. Kai kurie rezultatų rodikliai yra netikslūs. Vienas iš rodiklių, kuriuo siekiama išmatuoti 7 priemonės poveikį („Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“), yra „Kaimo gyventojų, kurie naudojami geresnėmis paslaugomis/infrastruktūra, procentinė dalis“. Sąvoka „gyventojai“ apibrėžiama kaip „vietovės gyventojų skaičius (pavyzdžiui, savivaldybės, savivaldybių grupės ir t. t.), kurie naudojami paslauga/infrastruktūra“. Tokiais atvejais valstybės narės ataskaitose gali nurodyti visus savivaldybės, kurioje įgyvendinti veiksmai, gyventojus, nepriklausomai nuo tikrojo naudotojų, kuriems buvo naudingas veiksmas, skaičius. Šį klausimą jau nurodėme ankstesniu (2007–2013 m.) *programavimo laikotarpiu* ⁽³³⁾.

7.60. Šešių rezultatų rodiklių atveju yra naudojamos susijusioje prioritetinėje srityje baigtų operacijų imties apklausos. Jų apskaičiavimo metodika yra pagrįsta bendromis gairėmis, kurias Komisija paskelbė, kai projekto įgyvendinimas jau buvo pradėtas.

Panašūs tiesioginių išmokų rezultatų rodiklių trūkumai

7.61. Mums tikrinant tiesioginių išmokų imtį, buvo patvirtinti pagrindiniai veiksmingumo stebėjimo trūkumai, kuriuos nurodėme dviejose Specialiosiose ataskaitose Nr. 1/2016 „Ūkininkų pajamų rėmimas: ar veiklos rezultatams vertinti skirta Komisijos sistema yra gerai parengta ir pagrįsta patikimais duomenimis?“ ir Nr. 10/2017 „Teikiant ES paramą jauniems ūkininkams reikėtų daugiau dėmesio skirti veiksmingos kartų kaitos skatinimui“.

7.62. Vienas iš tiesioginės išmokos jauniems ūkininkams tikslų yra „žemės ūkio konkurencingumo didinimas“. Tačiau pagrindiniai rezultatų rodikliai nėra aiškiai susiję su mokėjimų turiniu, nes jais vertinama „Pirminių gamintojų maisto grandinėje pridėtinė vertė“, „ES žemės ūkio prekyba“ ir „ES prekių kainos, palyginti su pasaulinėmis kainomis“ ⁽³⁴⁾.

7.63. Anksčiau pranešėme apie žalinimo išmokos veiksmingumą ⁽³⁵⁾. Mes nustatėme, kad Komisijos rezultatų rodiklis, kuriuo matuojama „Žemės ploto, kuriai taikoma žalinimo praktika, dalis“, stebint žalinimo srityje pasiektus rezultatus buvo naudojamas ribotai.

⁽³²⁾ Pavyzdžiui, „Žemės ūkio valdų, gaunančių KPP paramą investicijoms į restruktūrizavimą arba modernizavimą procentinė dalis“ yra visų žemės ūkio valdų, kurioms teikiama parama investicijai į restruktūrizavimą ir (arba) modernizavimą pagal 4 priemonę, skaičius, padalytas iš bendro žemės ūkio valdų skaičiaus baziniais metais.

⁽³³⁾ Žr. Specialiosios ataskaitos Nr. 25/2015 „ES parama kaimo infrastruktūrai: galimybė racionaliau panaudoti lėšas“ 81 dalį.

⁽³⁴⁾ Žr. Specialiosios ataskaitos Nr. 10/2017 „Teikiant ES paramą jauniems ūkininkams reikėtų daugiau dėmesio skirti veiksmingos kartų kaitos skatinimui“ 71 ir 90 dalis.

⁽³⁵⁾ Žr. mūsų 2016 m. metinės ataskaitos 7.43–7.54 dalis ir mūsų Specialiosios ataskaitos Nr. 21/2017 „Žalinimas – sudėtingesnė pajamų rėmimo sistema, aplinkosaugos požiūriu dar neveiksminga“ 26–33 dalis.

7.64. Po 2017 ir 2018 m. sausų kai kurios valstybės narės leido ūkininkams gamybai naudoti žemę, deklaruotą kaip „ekologiniu požiūriu svarbias vietas“⁽³⁶⁾ (daugiausia pūdymui paliktą žemę). Valstybės narės išdirbius ir rezultatus skelbė remdamosi ūkininkų iš pradžių deklaruotomis ekologiniu požiūriu svarbiomis vietovėmis, o ne faktiniu žemės naudojimu. Tai neigiamai paveikė žalinimo išmokų išdirbių ir rezultatų rodiklių patikimumą.

Išvada ir rekomendacijos

Išvada

7.65. Vykdamas daugumą mūsų tikrintų užbaigtų kaimo plėtros veiksnių buvo gauti numatomi rezultatai. Nors valstybės narės iš esmės laikėsi procedūrų, kuriomis buvo siekiama patikrinti, ar projekto išlaidos buvo pagrįstos, jos mažai naudojo supaprastinto išlaidų apmokėjimo tvarką.

7.66. Mes nustatėme keletą trūkumų, susijusių su tuo, kaip Komisija ir valstybės narės taikė BSVS rezultatų rodiklius, siekdamos išmatuoti žemės ūkio ir kaimo plėtros išlaidų veiksmingumą 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu ir teikti ataskaitas apie jį. Pasiūlyme nustatyti veiksmingumu grindžiamą BŽŪP įgyvendinimo modelį laikotarpiu po 2020 m. Komisija apibrėžė bendrus išdirbių, rezultatų ir poveikio rodiklius⁽³⁷⁾. Nors mes ir palankiai įvertinome perėjimą prie veiksmingumu grindžiamo modelio, savo nuomonėje Nr. 7/2018 dėl pasiūlymo mes nustatėme, kad šie rodikliai dar nebuvo iki galo parengti⁽³⁸⁾, ir pateikėme konkrečių pastabų dėl pasiūlytų rodiklių⁽³⁹⁾.

Rekomendacijos

7.1 rekomendacija. Šalinti BŽŪP veiksmingumo matavimo ir ataskaitų teikimo trūkumus

Laikotarpiu po 2020 m. Komisija turėtų atsižvelgti į trūkumus, kuriuos mes nustatėme dabartinėje finansinėje programoje, kad galėtų užtikrinti, jog rezultatų rodikliais būtų tinkamai išmatuojamas veiksnių poveikis ir kad jie būtų aiškiai susiję su intervencijomis ir politikos tikslais (žr. 7.52–7.64 dalis).

Tikslinė įgyvendinimo data: 2020 m.

⁽³⁶⁾ Ūkininkai, kurių ariamosios žemės plotas didesnis nei 15 hektarų, turi užtikrinti, kad ne mažiau kaip 5 % to ploto būtų ekologiniu požiūriu svarbi vietovė, skirta ekologiniu požiūriu naudingiems elementams, kaip antai pūdymui paliktai žemei arba gyvatvorėms ir medžiams.

⁽³⁷⁾ Žr. COM(2018) 392 I priedą: Pasiūlymas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentui, kuriuo nustatomos valstybių narių pagal bendrą žemės ūkio politiką rengtinių strateginių planų (BŽŪP strateginių planų), finansuotinių iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP), rėmimo taisyklės ir panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) Nr. 1305/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013.

⁽³⁸⁾ Nuomonė Nr. 7/2018, 70 dalis.

⁽³⁹⁾ Nuomonė Nr. 7/2018, I priedas.

7.1 PRIEDAS

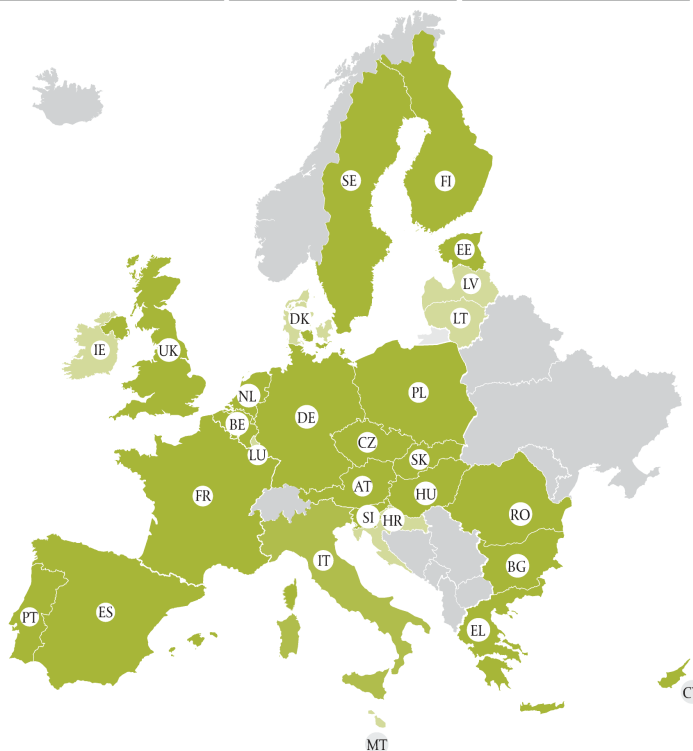
GAMTOS IŠTEKLIŲ OPERACIJŲ TESTAVIMO REZULTATAI

	2018 m.	2017 m.
IMTIES DYDIS IR STRUKTŪRA		
Tiesioginės išmokos	95	121
Rinkos priemonės, kaimo plėtra, žuvininkystė, aplinka ir klimato politika	156	109
Bendras srities „Gamtos išteklių“ operacijų skaičius	251	230
NUSTATYTAS KIEKYBIŠKAI ĮVERTINAMŲ KLAIDŲ POVEIKIS		
Įvertintas klaidų lygis: Gamtos išteklių	2,4 %	2,4 %
Viršutinė klaidų riba (VKR)	3,6 %	
Apatinė klaidų riba (AKR)	1,2 %	

INFORMACIJA APIE ES VEIKLĄ VALSTYBĖSE NARĖSE AR REGIONUOSE

KIEKVIENOS VALSTYBĖS NARĖS RINKOS PRIEMONIŲ, KAIMO PLĖTROS, ŽUVININKYSTĖS, APLINKOS IR KLIMATO POLITIKOS OPERACIJŲ TESTAVIMO REZULTATŲ APŽVALGA ⁽¹⁾

Nyderlandai	Jungtinė Karalystė	Vokietija	Švedija	Suomija	Latvija	Lietuva
Klaidų nepaveiktos operacijos: 3 Kiekybiškai neįvertintos klaidos: 1 Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %: - Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %: - Iš viso: 4	Klaidų nepaveiktos operacijos: 3 Kiekybiškai neįvertintos klaidos: - Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %: 1 Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %: - Iš viso: 4	Klaidų nepaveiktos operacijos: 15 Kiekybiškai neįvertintos klaidos: 1 Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %: 4 Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %: - Iš viso: 20	Klaidų nepaveiktos operacijos: 2 Kiekybiškai neįvertintos klaidos: - Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %: 2 Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %: - Iš viso: 4	Klaidų nepaveiktos operacijos: 6 Kiekybiškai neįvertintos klaidos: - Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %: 2 Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %: - Iš viso: 8	Nėra operacijų Tikrinta 2018 m.	Nėra operacijų Tikrinta 2018 m.
Airija	Danija				Estija	Lenkija
Nėra operacijų Tikrinta 2018 m.	Nėra operacijų Tikrinta 2018 m.				Klaidų nepaveiktos operacijos: 3 Kiekybiškai neįvertintos klaidos: - Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %: - Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %: 1 Iš viso: 4	Klaidų nepaveiktos operacijos: 5 Kiekybiškai neįvertintos klaidos: 1 Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %: - Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %: 3 Iš viso: 9
Belgija					Čekija	
Klaidų nepaveiktos operacijos: 1 Kiekybiškai neįvertintos klaidos: - Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %: 1 Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %: - Iš viso: 2					Klaidų nepaveiktos operacijos: 4 Kiekybiškai neįvertintos klaidos: - Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %: - Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %: - Iš viso: 4	
Liuksemburgas					Slovakija	
Nėra operacijų Tikrinta 2018 m.					Klaidų nepaveiktos operacijos: 2 Kiekybiškai neįvertintos klaidos: - Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %: 2 Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %: - Iš viso: 4	
Prancūzija					Austrija	
Klaidų nepaveiktos operacijos: 18 Kiekybiškai neįvertintos klaidos: - Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %: 4 Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %: - Iš viso: 22					Klaidų nepaveiktos operacijos: 4 Kiekybiškai neįvertintos klaidos: - Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %: - Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %: - Iš viso: 4	
Portugalija					Vengrija	
Klaidų nepaveiktos operacijos: 2 Kiekybiškai neįvertintos klaidos: - Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %: 3 Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %: - Iš viso: 5					Klaidų nepaveiktos operacijos: 5 Kiekybiškai neįvertintos klaidos: - Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %: - Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %: - Iš viso: 5	
Ispanija					Rumunija	
Klaidų nepaveiktos operacijos: 9 Kiekybiškai neįvertintos klaidos: - Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %: - Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %: - Iš viso: 9					Klaidų nepaveiktos operacijos: 11 Kiekybiškai neįvertintos klaidos: - Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %: 1 Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %: 1 Iš viso: 13	
Italija	Slovėnija	Kroatija	Malta	Graikija	Kipras	Bulgarija
Klaidų nepaveiktos operacijos: 12 Kiekybiškai neįvertintos klaidos: 2 Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %: 2 Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %: 2 Iš viso: 18	Klaidų nepaveiktos operacijos: 1 Kiekybiškai neįvertintos klaidos: - Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %: - Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %: - Iš viso: 1	Nėra operacijų Tikrinta 2018 m.	Nėra operacijų Tikrinta 2018 m.	Klaidų nepaveiktos operacijos: 5 Kiekybiškai neįvertintos klaidos: - Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %: 1 Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %: 1 Iš viso: 7	Klaidų nepaveiktos operacijos: - Kiekybiškai neįvertintos klaidos: - Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %: - Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %: 2 Iš viso: 2	Klaidų nepaveiktos operacijos: 3 Kiekybiškai neįvertintos klaidos: 1 Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %: - Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %: - Iš viso: 4

Atliškami savo audita, apskaičiuojame galimo klaidų lygio visoje populiacijoje įvertius. Jie pagrįsti imties sudarymo pagal dydžius proporcingą tikimybę metodika ir dėl to nesuteikia informacijos apie klaidų dažnį mūsų audituojamose populiacijose (tam būtų reikalinga atsitiktinė operacijų atranka). Dėl šių priežasčių neturėtų būti suprasta, kad pirmiau minėti skaičiai parodo klaidų dažnį ES finansuojamose operacijose ar atskirose valstybėse narėse, ir klaidų dažnis iš skirtingų šalių operacijų sudarytose imtyse neparodo santykinio klaidų lygio tose valstybėse narėse.

Šaltinis: EAR.

⁽¹⁾ Išskyrus tris tikrintas pagal tiesioginį valdymą įgyvendinamas operacijas.

ATSIŽVELGIMAS Į ANKSTESNES REKOMENDACIJAS

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė					
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta	Daugiau netaikoma	Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais			
2015	7.67 Atlikę šią peržiūrą ir atsižvelgdami į nustatytus faktus ir išvadas dėl 2015 m., mes rekomenduojame Komisijai dėl EŽŪGF:						
	1 rekomendacija. Toliau dėti pastangas siekiant imtis tolesnių veiksmų dėl atvejų, kai nacionaliniai teisės aktai neatitinka ES teisės aktų, įskaitant visas jos žinioje esančias teises priemones, visų pirma mokėjimų sustabdymą;	X					
	2 rekomendacija. Kasmet stebėti valstybių narių atliekamų ŽSIS kokybės vertinimų rezultatus ir patikrinti, ar valstybės narės, kurių vertinimai buvo neigiami, iš tikrųjų imasi būtinų taisomųjų veiksmų;	X					
	dėl kaimo plėtros:						
	3 rekomendacija. Užtikrinti, kad visų valstybių narių veiksmų planai, kuriais šalinamos kaimo plėtros srities klaidos, apimtų veiksmingus su viešaisiais pirkimais susijusius veiksmus;	X					
	dėl EŽŪGF ir kaimo plėtros:						
	4 rekomendacija. Stebėti ir aktyviai padėti sertifikavimo įstaigoms gerinti savo darbo ir išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo metodiką, kad jos galėtų pateikti patikimą informaciją, reikalingą Komisijai apskaičiuojant patikslintą klaidų lygį;	X					
	5 rekomendacija. Atnaujinti DG AGRI audito vadovą, į jį įtraukiant išsamias audito procedūras ir dokumentavimo reikalavimus, susijusius su valstybių narių pateiktų duomenų patikrinimu ir naudojamus apskaičiuojant finansinius pataisymus;	X					
dėl žuvininkystės srities:							
6 rekomendacija. Pagerinti DG MARE atitikties auditų atitiktį tarptautiniams audito standartams.	X						

8 SKYRIUS**Saugumas ir pilietybė**

TURINYS

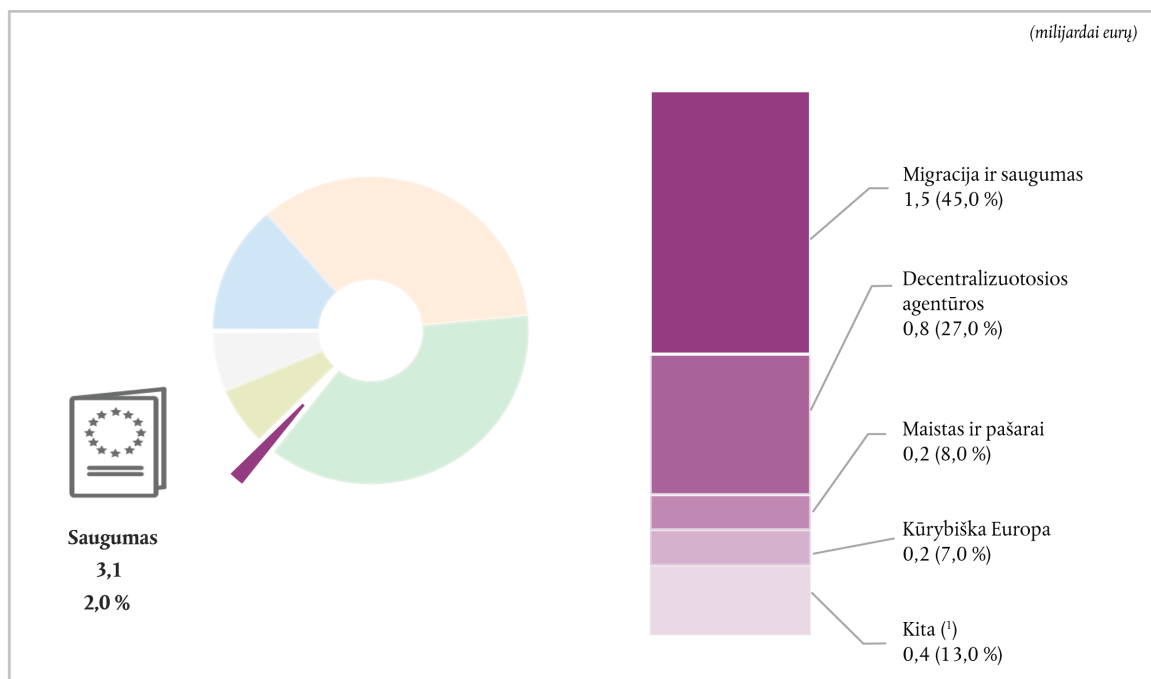
	<i>Dalis</i>
Įvadas	8.1–8.5
Trumpas DFP išlaidų kategorijos aprašymas	8.2–8.4
Audito apimtis ir metodas	8.5
1 dalis. Operacijų tvarkingumas	8.6–8.17
Pasirinktų sistemų tikrinimas	8.8–8.16
PMIF ir VSF pasidalijamasis valdymas	8.8–8.10
PMIF ir VSF tiesioginis / netiesioginis valdymas	8.11–8.13
Maisto ir pašarų programa	8.14–8.16
Metinės veiklos ataskaitos ir kitos valdymo priemonės	8.17
Išvada ir rekomendacijos	8.18
2 dalis. Veiksmingumas	8.19–8.20

Išvadas

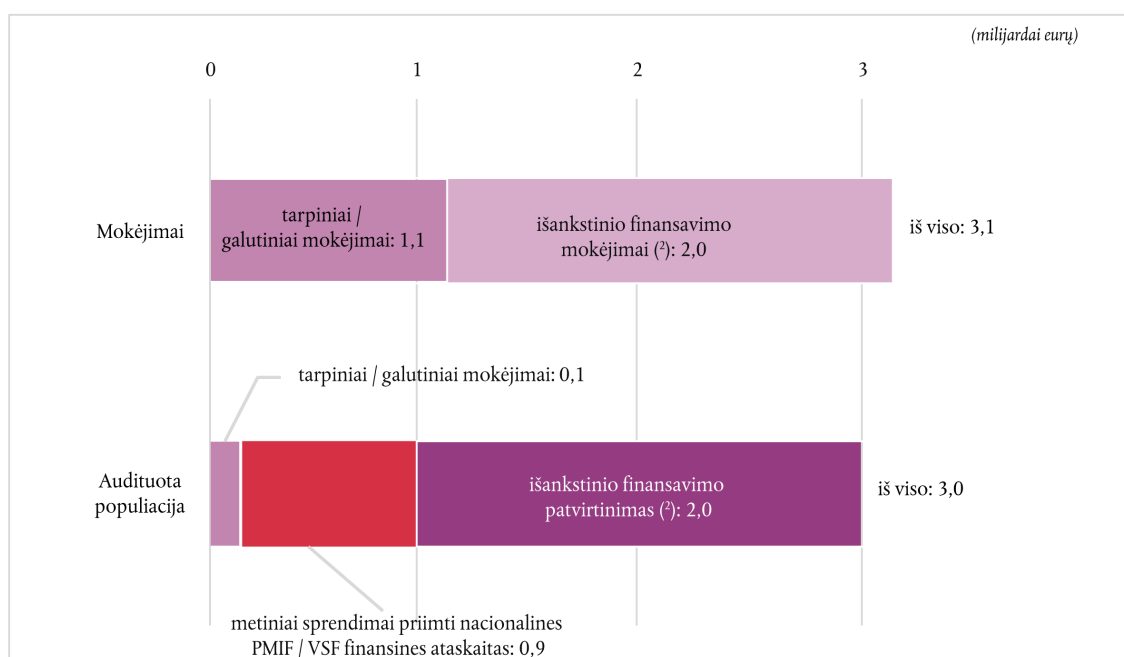
8.1. Šiame skyriuje pateikti mūsų nustatyti su DFP išlaidų kategorija „Saugumas ir pilietybė“ susiję faktai. **8.1 langelyje** pateikta pagal šią kategoriją 2018 m. vykdytos pagrindinės veiklos ir išlaidų apžvalga.

8.1 langelis
DFP išlaidų kategorija „Saugumas ir pilietybė“. 2018 m. pasiskirstymas

Mokėjimų pasiskirstymas:

Mokėjimai ir audito populiacija:

⁽¹⁾ Duomenys apima išlaidas vartotojų, teisingumo, teisių, lygybės ir pilietybės srityse.

⁽²⁾ Avansai ir patvirtinimai atitinka suderintą atspindimų operacijų apibrėžtį (išsamiau žr. **1.1 priedo** 13 dalį).

Šaltinis: Europos Sąjungos 2018 m. konsoliduotos finansinės ataskaitos.

Trumpas DFP išlaidų kategorijos aprašymas

8.2. Ši kategorija apima įvairias politikas, kurių bendras tikslas yra sustiprinti Europos pilietybės koncepciją sukuriant laisvės, teisingumo ir saugumo erdvę be vidaus sienų.

8.3. Kaip parodyta **8.1 langelyje**, svarbiausia išlaidų sritis yra migracija ir saugumas. Taigi ir dauguma išlaidų yra įvykdomos tik iš dviejų fondų: Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo ⁽¹⁾ (PMIF) ir Vidaus saugumo fondo (VSF) ⁽²⁾. Daugumos PMIF ir VSF lėšų valdymą dalijasi valstybės narės ir Komisijos Migracijos ir vidaus reikalų generalinis direktoratas (DG HOME). PMIF tikslas yra prisidėti prie veiksmingo migracijos srautų valdymo bei suformuoti bendrą ES požiūrį į prieglobstį ir imigraciją. VSF tikslas – pasiekti aukštą saugumo lygį Europos Sąjungoje. Jis apima dvi priemones ⁽³⁾: VSF sienos ir vizos bei VSF policija. Pagal pirmąją priemonę yra remiamos išorės sienų valdymo priemonės ir bendros vizų politikos rengimas, pagal antrąją daugiausia dėmesio skiriama teisėsaugos įstaigų bendradarbiavimui ir gebėjimų, skirtų su saugumu susijusios rizikos ir krizių valdymui, didinimui.

8.4. Kitą svarbią biudžeto išlaidų kategorijos dalį sudaro 13 decentralizuotųjų agentūrų ⁽⁴⁾, kurios vykdo aktyvią veiklą įgyvendinant pagrindinius ES prioritetus migracijos ir saugumo, teismo bendradarbiavimo ir sveikatos srityse, finansavimas. Toliau yra „Maisto ir pašarų“ programa, kurios tikslas – užtikrinti žmonių, gyvūnų ir augalų sveikatą visuose maisto grandinės etapuose, ir „Kūrybiška Europa“ – ES bendroji programa, pagal kurią remiami kultūros bei garso ir vaizdo sektoriai. Galiausiai, biudžetas apima keletą programų, skirtų įgyvendinti saugumo ir pilietybės erdves sustiprinimo bendrą tikslą; tai yra programos, skirtos teisingumui, vartotojams bei teisėms, lygybei ir pilietybei.

Audito apimtis ir metodas

8.5. Taikydami **1.1 priede** pateiktą bendrą audito metodą ir kitus metodus mes patikrinome 18 operacijų imtį, kuri buvo sudaryta taip, kad mes galėtume susidaryti nuomonę apie viso biudžeto išlaidas, o ne siekiant reprezentatyviai atspindėti visas išlaidų rūšis šioje DFP išlaidų kategorijoje (t. y. mes neįvertinome šiai išlaidų kategorijai poveikį darančio bendro klaidų lygio). Toks sprendimas buvo priimtas atsižvelgiant į palyginti žemą mokėjimų lygį šioje politikos srityje 2018 m. (apie 2 % visų ES išmokų). Imtį sudarė septynios operacijos, kurioms taikomas *pasidalijamasis valdymas* su valstybėmis narėmis ⁽⁵⁾, šešios *tiesiogiai* ir dvi *netiesiogiai* Komisijos valdomos operacijos bei trys operacijos, kurios apėmė avansų agentūroms patvirtinimą. Mes taip pat išnagrinėjome šiuos saugumo ir pilietybės sričiai 2018 m. priskirtus dalykus:

- a) pagrindines sistemas, kurias naudoja DG HOME ir valstybės narės, siekdami suteikti patikinimą dėl PMIF ir VSF mokėjimų tvarkingumo, bei sistemas, kurias naudoja Komisijos Sveikatos ir maisto saugos GD (DG SANTE), siekdamas suteikti patikinimą dėl pagal „Maisto ir pašarų“ programą atliktų mokėjimų tvarkingumo;
- b) DG HOME ir DG SANTE *metinėse veiklos ataskaitose* (MVA) pateiktos tvarkingumo informacijos patikimumą, rizikos veikiamų sumų, būsimų pataisymų ir susigrąžinimų įvertinimo metodikos nuoseklumą;
- c) šio skyriaus 2 dalyje daugiausia dėmesio skyrėme PMIF ir VSF skirtiems veiksmingumo rodikliams.

⁽¹⁾ Teisės aktą, kuriuo įsteigiamas PMIF, galima rasti *EUR-Lex* interneto svetainėje.

⁽²⁾ Abu fondai pakeitė programą SOLID, kuri buvo vykdoma per ankstesnį programavimo laikotarpį.

⁽³⁾ Teisės aktus, kuriais įsteigiamos šios priemonės, galima rasti *EUR-Lex* interneto svetainėje: VSF sienos ir vizos, VSF policija.

⁽⁴⁾ Sveikata: ECDC, EFSA, EMA, ECHA (biocidai). Vidaus reikalai: Frontex, EASO, Europolas, CEPOL, eu-LISA, EMCDDA. Teisingumas: Eurojustas, FRA, EIGE. Specialiųjų metinės ataskaitas su mūsų nuomone dėl visų šių agentūrų operacijų teisėtumo ir tvarkingumo galima rasti Audito Rūmų interneto svetainėje.

⁽⁵⁾ Belgijoje, Vokietijoje, Graikijoje, Ispanijoje, Lietuvoje, Rumunijoje ir Švedijoje.

1 dalis. Operacijų tvarkingumas

8.6. Iš 18 mūsų tikrintų operacijų trys (17 %) buvo paveiktos *klaidų*, iš kurių viena buvo kiekybiškai įvertinama ir viršijo 2 % reikšmingumo ribą. Tai buvo pasidalijamuoju būdu valdoma operacija pagal PMIF Ispanijoje (9,4 % klaida), paaiškinta **8.2 langelyje**. Kadangi nebuvo siekiama, kad imtis būtų reprezentatyvi šiai biudžeto išlaidų kategorijai, mes neapskaičiavome bendro klaidų lygio.

8.2 langelis

Ne visada pakanka įrodymų dėl vertimo žodžiu paslaugų

Ispanijoje pagal PMIF yra remiamas nacionalinių institucijų prieglobsčio prašymų tvarkymas bendrai finansuojant vertimo žodžiu paslaugas tarptautinės apsaugos siekiantiems asmenims. Mes patikrinome dešimties vertimo žodžiu sesijų protokolus, norėdami nustatyti, ar mokėjimo sąlygos buvo įvykdytos. Mes nustatėme, kad vienos sesijos atveju protokolai nesutapo su deklaruotomis valandomis, juose nebuvo nurodyta, keliems žmonėms buvo suteikta pagalba, ir jų tinkamai nepasirašė Ispanijos prieglobsčio tarnybos pareigūnas. Dėl to su šiuo veiksmu susijusios išlaidos buvo išdidintos.

8.7. Be to, mes nustatėme, kad dviejų operacijų atveju buvo netinkamai taikomi atrankos ir paramos skyrimo kriterijai – viena operacija buvo susijusi su dotacija, kita – su paslaugų teikimo sutartimi. Atrankos ir viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymas gali daryti poveikį deklaruotų išlaidų tinkamumui ir dėl to gali nukentėti ES išlaidų patikimas finansų valdymas. Kaip tai vyksta, aprašyta **8.3 langelyje**.

8.3 langelis

Viešųjų pirkimų taisyklių taikymo trūkumai

Pagal ES teisės aktus, ES lėšų gavėjų patirtos išlaidos turi būti racionalios, pagrįstos ir atitinkančios patikimo finansų valdymo principą, visų pirma ekonomiškumo ir efektyvumo požiūriu.

ES švietimo, garso ir vaizdo bei kultūros vykdomoji agentūra skyrė dotaciją muziejui Nyderlanduose pagal kultūrinę programą. Susitarimo dėl dotacijos bendrosiose nuostatose buvo nustatyta, kad vykdydamas prekių ar paslaugų pirkimus, paramos gavėjas privalo skirti sutartį tam konkurso pasiūlymui, kurio kaina mažiausia arba kuris teikia didžiausią ekonominę naudą.

Mes patikrinome paramos gavėjo pradėtą pirkimų procedūrą, skirtą trijų knygų redagavimui ir išleidimui. Mes nustatėme, kad kvietime dalyvauti konkurse nebuvo nustatyti aiškūs tinkamumo ir paramos skyrimo kriterijai ir nebuvo nurodyta, ar sprendimas dėl paramos skyrimo bus pagrįstas mažiausia kaina ar didžiausia ekonomine nauda. Be to, pasiūlymų vertinimo etape paramos gavėjas pakoregavo vieno iš pasiūlymų kainą nepasikonsultavęs su pasiūlymo teikėju ir taikė paramos skyrimo kriterijus, kurie nebuvo nurodyti kvietime teikti pasiūlymus.

Todėl paramos gavėjas neužtikrino, kad su šia sutartimi susijusios išlaidos buvo racionalios, pagrįstos ir atitinkančios patikimo finansų valdymo principą.

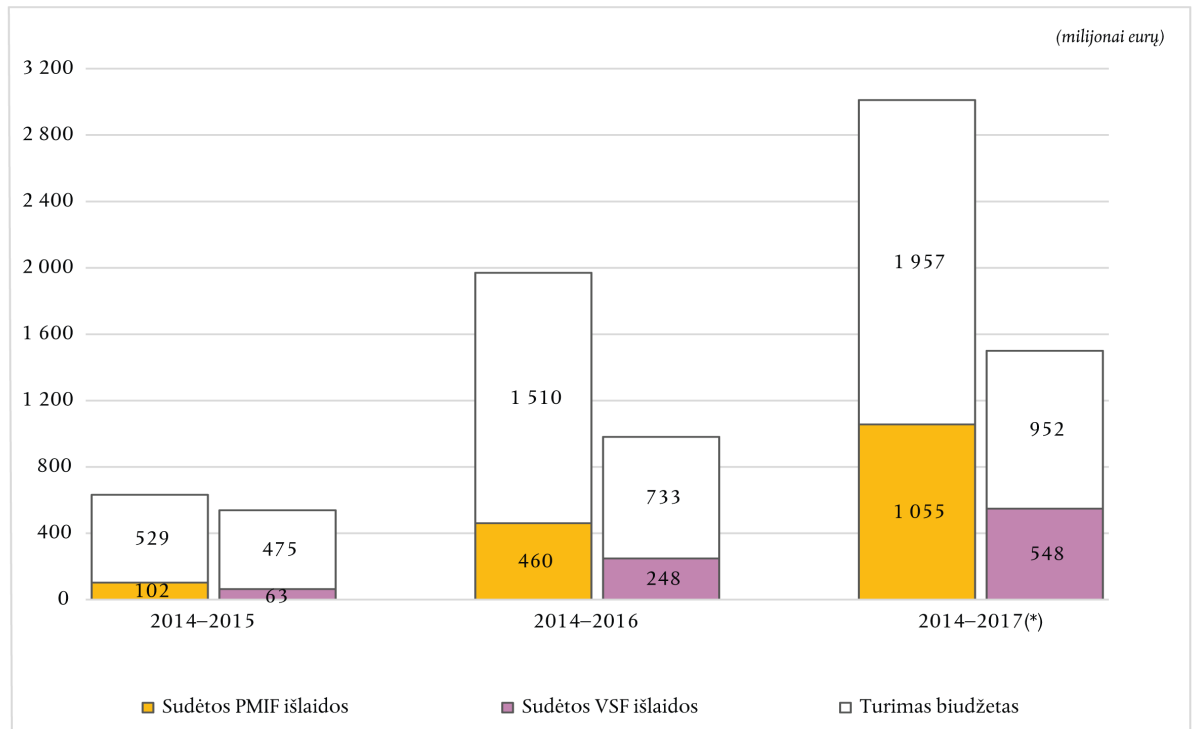
Agentūra galėtų išvengti tokių situacijų ateityje pagerindama savo gaires paramos gavėjams ir sustiprindama savo pardavimų procedūrų administracines patikras.

Pasirinktų sistemų tikrinimas

PMIF ir VSF pasidalijamasis valdymas

8.8. Per ketverius metus nuo septynerių metų programavimo laikotarpio pradžios valstybės narės reikšmingai padidino savo nacionalinių programų įgyvendinimo lygį. Tačiau nepanaudotos sumos toliau auga ir programoms artėjant prie pabaigos tai gali padidinti spaudimą nacionalinėms valdžios institucijoms. **8.4 langelyje** parodytos metinės išmokos, kurias valstybės narės nurodė savo finansinėse ataskaitose nuo programavimo laikotarpio pradžios bei pateikė Komisijai, kad ji jas patvirtintų ir vėliau išmokėtų kompensaciją.

8.4 langelis
Mokėjimai už PMIF ir VSF nacionalines programas paspartino tempą, bet turimas biudžetas taip pat toliau auga

(*) PMIF / VSF valstybių narių lygmeniu patirtas išlaidas deklaruoja ir patvirtina Komisija sekančiais metais. Taigi, Komisijos 2018 m. biudžeto vykdymas apima 2017 m. valstybių narių išlaidas.

Šaltinis: EAR.

8.9. Mes auditavome septynių institucijų, kurios atsakingos už PMIF / VSF nacionalinių programų valstybėse narėse, įgyvendinimą, valdymo ir kontrolės sistemas⁽⁶⁾. Mūsų tikslas buvo patvirtinti, kad valdžios institucijų vykdoma kontrolė buvo pakankama dėl a) atrankos ir dotacijų skyrimo, b) išlaidų tikrinimo ir patvirtinimo, c) audito sekos ir d) metinių finansinių ataskaitų rengimo⁽⁷⁾. Visos valdžios institucijos parengė išsamias procedūras, kurios iš esmės buvo pakankamos, kad būtų vykdomi PMIF ir VSF reglamentų reikalavimai. Mes taip pat atrinkome 70 bylų (po dešimt iš kiekvienos apilankytos nacionalinės institucijos) ir išnagrinėjome, ar šios procedūros buvo tinkamai įgyvendintos.

⁽⁶⁾ Belgija, Vokietija, Ispanija, Graikija ir Švedija PMIF atveju; Lietuva ir Rumunija VSF atveju.

⁽⁷⁾ Pagrindiniai kontrolės reikalavimai valstybių narių atsakingoms institucijoms – žr. Komisijos įgyvendinimo reglamentą (ES) 2017/646.

8.10. Mūsų auditas atskleidė šiuos trūkumus:

8.5 langelis Su PMIF ir VSF susiję sistemų trūkumai	
Valstybės narės	
Trūkumas	Galimas poveikis
<p>a) Dotacijų atranka ir skyrimas:</p> <p>Švedijoje, vertindama pasiūlymus dėl PMIF veiksmų, atsakinga institucija nesudarė projektų eilės ar nenustatė ribos, kurios nepasiekę projektai būtų atmesti.</p>	Projektai yra mažiau efektyvūs, nei numatyta
<p>b) Išlaidų tikrinimas ir patvirtinimas:</p> <p>Rumunijos institucija, atsakinga už su VSF nacionalinę programą, sistemingai netikrino išlaidų tikrumo, atlikdama vizitus vietoje pas paramos gavėjus.</p> <p>Švedijoje, dvigubo finansavimo kontrolės priemonės nebuvo išsamios.</p> <p>Ispanijoje ir Švedijoje, institucijų, atsakingų už PMIF nacionalinę programą, kontrolės priemonės nebuvo pakankamos, kad užtikrintų, jog paramos gavėjai laikosi nacionalinių ir (arba) ES pirkimų taisyklių.</p>	Nesugebėjimas aptikti netinkamų finansuoti išlaidų ir su pirkimais susijusių pažeidimų
<p>c) Audito seka:</p> <p>Vokietijos institucija, atsakinga už PMIF nacionalinę programą, nepakankamai dokumentavo vertinimo komisijos, kuri buvo įgaliota skirti dotacijas paraiškų dėl projektų teikėjams, darbą.</p>	Paramos skyrimo proceso skaidrumas
<p>d) PMIF / VSF metinių finansinių ataskaitų rengimas:</p> <p>Belgijos institucijos, atsakingos už PMIF nacionalinę programą, neparengė tinkamų IT priemonių, skirtų saugoti finansinius duomenis, kurie naudojami rengiant metines finansines ataskaitas.</p> <p>Ispanijoje, PMIF metinių finansinių ataskaitų rengimo procedūros ne visada buvo tinkamos, kad neleistų praneštomis sumoms viršyti maksimalią ES bendro finansavimo normą.</p>	Ataskaitose pateiktų duomenų patikimumas

PMIF ir VSF tiesioginis / netiesioginis valdymas

8.11. Mes peržiūrėjome DG HOME vidaus procedūras, skirtas įvertinti paraiškas dėl PMIF ir VSF dotacijų (įskaitant paraiškas dėl neatidėliotinos pagalbos) ir jo administracinius patikrinimus, siekiant patvirtinti paramos gavėjų mokėjimo prašymus. Mes nustatėme, kad jo kvietimų teikti pasiūlymus ir paraiškas dėl dotacijų valdymas buvo veiksmingas: paraiškų teikėjai gauna tinkamus nurodymus ir yra išsamiai informuojami apie sprendimus dėl paramos skyrimo bei prieš pasirašant susitarimą dėl dotacijos paprastai yra atsižvelgiama į vertinimo komisijos rekomendacijas.

8.12. Kalbant apie mokėjimo prašymų tikrinimą ir leidimų jiems suteikimą, mes nustatėme, kad DG HOME turi išsamią rizika grindžiamą kontrolės strategiją, kuri apima standartines *ex ante* kontrolės priemones, nuodugnų dokumentų patikrinimą ir *ex post* auditus.

8.13. Tačiau mūsų audito metu taip pat buvo nustatyta keletas trūkumų, kaip parodyta šioje lentelėje:

8.6 langelis Su PMIF ir VSF susiję sistemų trūkumai	
Komisija	
Trūkumas	Galimas poveikis
a) Vėlavimai priimti metines darbo programas, įvertinti paraiškas dėl dotacijų ir pasirašyti susitarimus dėl dotacijų	Pavėluotai įgyvendinami finansuojami projektai, kurie gali būti mažiau veiksmingi, nei numatyta
b) Buvo skirtos tam tikros neatidėliotinos pagalbos dotacijos negavus visos informacijos, kuri būtina siekiant išsamiai įvertinti veiksmų ar išlaidų būtinybę ir racionalumą	Projektai yra mažiau veiksmingi, nei numatyta
c) Tam tikrų pasiūlymų vertinimas ne visada visiškai atitiko Komisijos vidaus gaires	Projektai yra mažiau veiksmingi, nei numatyta
d) Atlikdama mokėjimo prašymų <i>ex ante</i> administracines patikras, Komisija netinkamai nagrinėjo patvirtinamuosius dokumentus, kuriuos ji prašė pateikti paramos gavėjų.	Nesugebėjimas aptikti netinkamas finansuoti išlaidas ir su pirkimais susijusius neatitikimus

Maisto ir pašarų programa

8.14. Mes peržiūrėjome DG SANTE vidaus procedūras, skirtas įvertinti ir patvirtinti nacionalines programas ir neatidėliotinas priemones pagal Maisto ir pašarų reglamentą⁽⁸⁾, ir jo administracinius patikrinimus prieš priimant ir patvirtinant valstybių narių pateiktus mokėjimo prašymus. Mes nustatėme, kad šiuo atžvilgiu generalinio direktorato kontrolės priemonės yra tinkamos.

8.15. Mūsų atliktas audito darbas parodė, kad dotacijų įgyvendinimas stebimas visus metus ir kad Komisija priima tarpines ataskaitas, galutines ataskaitas ir mokėjimo prašymus per teisės aktuose nustatytus terminus ir pagal savo vidaus procedūras. Kalbant apie mokėjimo prašymų patvirtinimą, DG SANTE parengė išsamią rizika pagrįstą kontrolės sistemą, kuri apima standartines *ex ante* kontrolės priemones, nuodugnų dokumentų patikrinimą, *ex ante* patikras vietoje ir *ex post* auditus.

8.16. Tačiau mūsų darbas atskleidė šiuos trūkumus:

8.7 langelis Maisto ir pašarų kontrolės priemonių sistemos trūkumai	
Komisija	
Trūkumas	Galimas poveikis
a) Komisija neperžiūrėjo vieno sąnaudų ir viršutinių ribų, kurias ji naudoja tvirtindama nacionalinių programų biudžetus. Remiantis susijusiu Komisijos sprendimu, ji turėjo tai padaryti 2016 m. Todėl 2017 ir 2018 m. skirtos dotacijos buvo paremtos senais duomenimis.	Patvirtinti biudžetai neatspindi tikrųjų išlaidų
b) Atlikdama mokėjimo prašymų išsamias <i>ex ante</i> administracines patikras, Komisija netinkamai nagrinėjo patvirtinamuosius dokumentus, kuriuos ji prašė pateikti paramos gavėjų.	Nesugebėjimas aptikti netinkamas finansuoti išlaidas ir su pirkimais susijusius neatitikimus

⁽⁸⁾ Reglamentas (ES) Nr. 652/2014 galima rasti *Eur-Lex* interneto svetainėje.

Metinės veiklos ataskaitos ir kitos valdymo priemonės

8.17. Mes peržiūrėjome DG HOME ir DG SANTE metinės veiklos ataskaitas, bet nenustatėme jokios informacijos, prieštaraujančios mūsų nustatytiems faktams. Tačiau mūsų ribota 2019 m. (tik 18 operacijų) imtis nėra pakankama, kad galėtume palyginti savo audito rezultatus su šių dviejų generalinių direktoratų ataskaitose pateikta informacija, susijusia su išlaidų tvarkingumu.

Išvada ir rekomendacijos

8.18. Šios DFP išlaidų kategorijos (žr. 8.5 dalį) audito apimtis neleidžia padaryti kiekybinės išvados dėl klaidų lygio. Vis dėlto remdamiesi savo darbu atkreipiame dėmesį į vieną pagrindinį klausimą, kur yra galimybių gerinti padėtį.

8.1 rekomendacija. Pirkimų kontrolės priemonės

Remdamiesi savo 2018 m. nustatytais faktais, mes rekomenduojame Komisijai užtikrinti, kad, atlikdama administracinius mokėjimo prašymų patikrinimus, ji sistemingai naudotų dokumentus, kuriuos ji reikalauja pateikti iš savo paramos gavėjų, siekiant tinkamai išnagrinėti pirkimų procedūrų, kurias organizavo šie paramos gavėjai, teisėtumą ir tvarkingumą.

Komisija taip pat turėtų pavesti valstybių narių valdžios institucijoms, atsakingoms už PMIF ir VSF nacionalines programas, tinkamai patikrinti pirkimų procedūrų, kurias organizuoja lėšų gavėjai, teisėtumą ir tvarkingumą, joms atliekant administracinius jų mokėjimo prašymų patikrinimus.

Terminas: per 2020 m.

2 dalis. Veiksmingumas

8.19. Šiais metais be tvarkingumo tikrinimo mes įvertinome trijų iš septynių į imtį įtrauktų PMIF / VSF pasidalijamuoju būdu valdomų operacijų veiksmingumo aspektus. Mes atrinkome tris projektus, kurie buvo baigti ar beveik baigti, ir atlikome patikras vietoje valstybėse narėse.

8.20. PMIF ir VSF reglamentuose yra nustatyti nacionalinėms programoms taikomi bendrieji išdirbių rodikliai, kurie dažnai yra bendro pobūdžio ir prirėkus turėtų būti papildomai tikslinami projekto lygmeniu.

- Nustatėme, kad vieno PMIF projekto atveju (vertimo žodžiu paslaugos pabėgėlių statuso siekiantiems asmenims) tai nebuvo padaryta. Valdžios institucijos tik surinko informaciją apie tai, kiek kartų buvo naudojamosi vertėjo žodžiu paslaugomis, ir neturėjo duomenų apie tai, kokios kalbos buvo dažniausiai naudojamos ir reikalingos, ar apie vertėjų žodžiu pasiūlą pagal vietovę ir kalbą.
- Viename sienoms skirtame VSF projekte nors bendri išdirbio rodikliai net nebuvo aktualūs, atsakinga institucija jų nepakeitė su projektu susijusiais rodikliais. Projekto tikslas buvo užtikrinti, kad pasienio policijos naudojama ryšių įranga veiktų nepertraukiamai. Paramos gavėjas nebuvo įdiegęs jokių priemonių, parodančių, kiek laiko neveikia sistema, arba išmatuojančių, ar keitėsi ir kaip keitėsi neveikimo laikas įgyvendinus pagal VSF finansuojamus veiksmus.

Abiem atvejais buvo sudėtinga tiksliai įvertinti projekto poveikį.

9 SKYRIUS

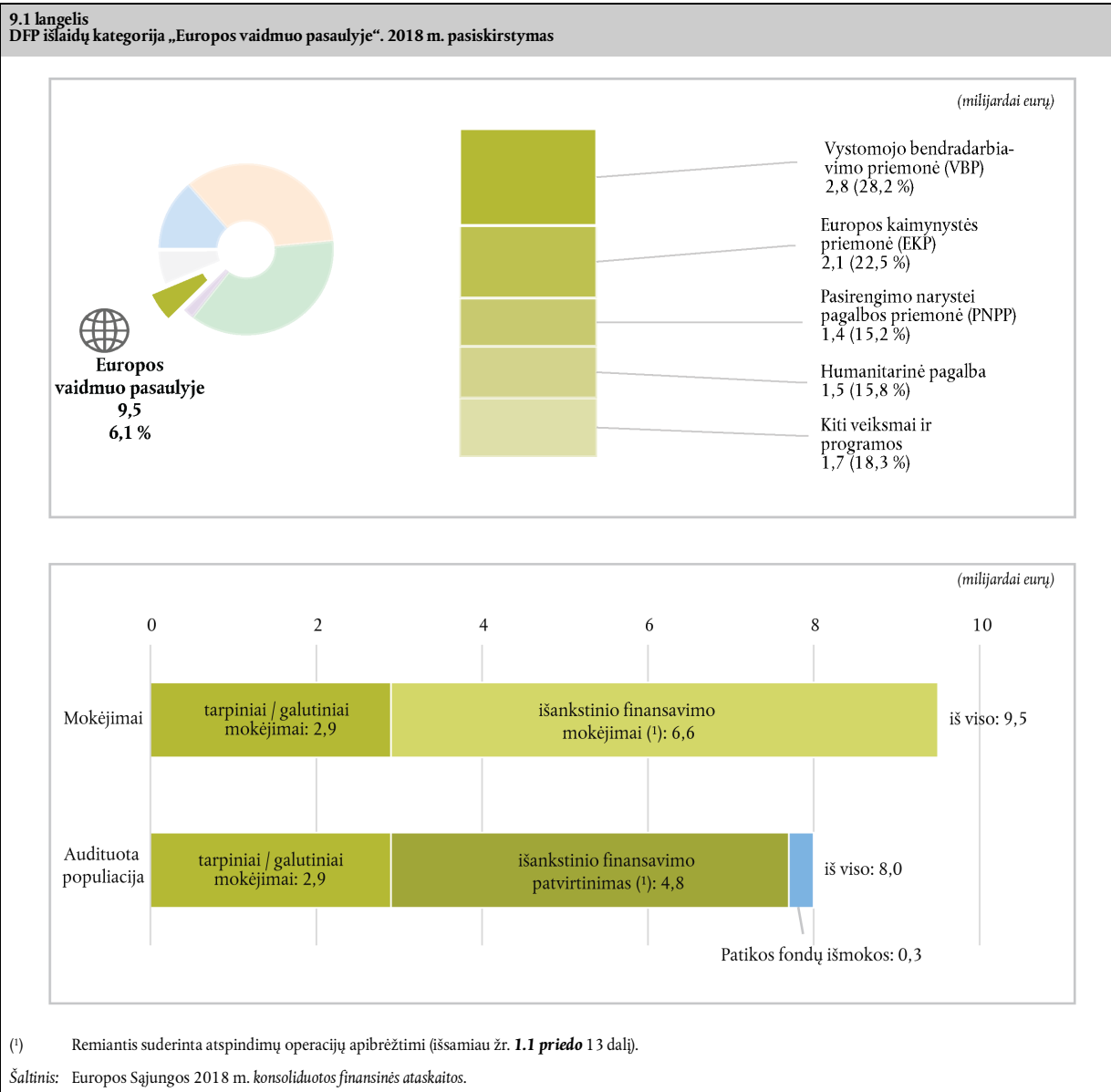
Europos vaidmuo pasaulyje

TURINYS

	<i>Dalis</i>
Įvadas	9.1–9.7
Srities „Europos vaidmuo pasaulyje“ trumpas aprašymas	9.3–9.5
Audito apimtis ir metodas	9.6–9.7
1 dalis. Operacijų tvarkingumas	9.8–9.21
Metinės veiklos ataskaitos ir kitos valdymo priemonės	9.14–9.21
DG NEAR 2018 m. likutinio klaidų lygio tyrimas	9.14–9.17
DG ECHO metinė veiklos ataskaita	9.18–9.20
DG DEVCO metinė veiklos ataskaita ir LKL tyrimas	9.21
Išvados ir rekomendacijos	9.22–9.24
Rekomendacijos	9.23–9.24
2 dalis. Veiksmingumas	9.25–9.27
9.1 priedas. Veiklos išlaidos pagal delegacijas 2018 m.	
9.2 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas srityje „Europos vaidmuo pasaulyje“	

Išvadas

9.1. Šiame skyriuje pateikti mūsų nustatyti su DFP išlaidų kategorija „Europos vaidmuo pasaulyje“ susiję faktai. **9.1 langelyje** pateikta pagal šią kategoriją 2018 m. vykdytos pagrindinės veiklos ir išlaidų apžvalga.

9.2. Šio skyriaus **1 dalyje** išdėstyti mūsų nustatyti faktai dėl *tvarkingumo*, o **2 dalyje** daugiausia dėmesio skiriama *veiksmingumui*.

Srities „Europos vaidmuo pasaulyje“ trumpas aprašymas

9.3. Sritis „Europos vaidmuo pasaulyje“ apima visas išlaidas, susijusias su iš ES bendrojo biudžeto finansuojamais išorės veiksmiais (užsienio politika). Šios politikos:

- skatina ES vertybes užsienyje, kaip antai demokratiją, teisinę valstybę ir pagarbą žmogaus teisėms bei pagrindinėms laisvėms,
- sprendžia svarbius pasaulinius iššūkius, pavyzdžiui, susijusius su klimato kaita ir biologinės įvairovės praradimu,
- didina ES vystomojo bendradarbiavimo *poveikį*, siekiant padėti panaikinti skurdą ir skatinti gerovę,
- skatina stabilumą ir saugumą šalyse kandidatėse ir kaimyninėse šalyse,
- didina Europos solidarumą, įvykus gaivalinėms arba žmogaus sukeltoms nelaimėms,
- gerina krizių prevenciją ir konfliktų sprendimą, išsaugo taiką, stiprina tarptautinį saugumą ir skatina tarptautinį bendradarbiavimą,
- skatina ES ir abipusius interesus užsienyje remdamos išorinį ES politikų aspektą.

9.4. Svarbiausi už išorės veiksmų biudžeto vykdymą atsakingi generaliniai direktoratai yra Tarptautinio bendradarbiavimo ir vystymosi generalinis direktoratas (DG DEVCO), Kaimynystės politikos ir plėtros derybų generalinis direktoratas (DG NEAR), Civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos operacijų generalinis direktoratas (DG ECHO) ir Užsienio politikos priemonių tarnyba (FPI).

9.5. Su sritimi „Europos vaidmuo pasaulyje“ susiję 2018 m. mokėjimai sudarė 9,5 milijardo eurų ⁽¹⁾, jie buvo atlikti taikant keletą priemonių (žr. **9.1 langelį**) ir teikimo metodų ⁽²⁾ daugiau nei 150 šalių (žr. **9.1 priedą**).

Audito apimtis ir metodas

9.6. Taikydami **1.1 priede** nustatytą audito metodą ir metodiką, tikrinome 58 operacijų imtį, taip pat šešias LKL tyrimų ⁽³⁾ operacijas, kurios buvo pakoreguotos ⁽⁴⁾. Operacijų imtis buvo sudaryta taip, kad mums padėtų susidaryti nuomonę apie 2018 m. viso biudžeto išlaidas, o ne būti reprezentatyvi šios DFP išlaidų kategorijos išlaidų atžvilgiu. Audituotų operacijų skaičius buvo nepakankamas, kad būtų galima įvertinti klaidų lygį ⁽⁵⁾. Todėl šios DFP išlaidų kategorijos klaidų lygio neapskaičiavome.

9.7. Taip pat patikrinome šiuos su „Europos vaidmeniu pasaulyje“ 2018 m. susijusius aspektus:

- a) DG ECHO ir DG DEVCO ⁽⁶⁾ *metinėse veiklos ataskaitose* (MVA) pateiktos tvarkingumo informacijos patikimumą, rizikos veikiamų sumų, būsimų pataisymų ir susigrąžinimų įvertinimo metodikos nuoseklumą;
- b) kiek tai susiję su šio skyriaus **2 dalimi**, 15-a keturių ES delegacijų ⁽⁷⁾ projektų veiksmingumo atžvilgiu. Dvylika iš šių projektų buvo įgyvendinęs DG NEAR, o likusius tris – DG DEVCO.

⁽¹⁾ Galutinis mokėjimų vykdymas, įskaitant asignuotąsias pajamas.

⁽²⁾ Pavyzdžiui, finansuoti darbai / tiekimo / paslaugų sutartis, dotacijas, specialias paskolas, paskolų garantijas ir finansinę pagalbą, paramą biudžetui ir kitą specialių formų pagalbą biudžetui.

⁽³⁾ DG NEAR ir DG DEVCO kasmet užsako LKL tyrimus, kad įvertintų klaidų lygį, nepaisant visų vadovybės vykdytų patikrų, skirtų išvengti klaidų, jas aptikti ir ištaisyti, visoje jų atsakomybės srityje. LKL tyrimas nėra patikinimo užduotis arba auditas; jis grindžiamas generalinių direktoratų LKL metodika ir atitinkamais vadovais.

⁽⁴⁾ Atlikę LKL tyrimų peržiūrą nustatėme, kad, palyginti su mūsų audito darbu, į DG DEVCO LKL tyrimus pagrindžiančią metodiką įtraukta daug mažiau patikrų vietoje (ne daugiau kaip devynios). Be to, ir DG DEVCO, ir DG NEAR LKL tyrimuose sudarytos sąlygos mažesnei pirkimų procedūrų tikrinimo apimčiai. Todėl įvertinome LKL tyrimų rezultatų lyginamąją svarbą siekdami atsižvelgti į atitikties *viešųjų pirkimų* taisyklėms klaidų dalį (remdamiesi savo 2014–2017 m. patikinimo pareiškimo nustatytais faktais dėl Europos vaidmens pasaulyje).

⁽⁵⁾ Į imtį įtraukėme 19 DG NEAR, 18 DG DEVCO, 10 DG ECHO ir 11 kitų operacijų. Tai daliai mūsų populiacijos, kuriai buvo taikomi DG NEAR ir DG DEVCO 2018 m. LKL tyrimai (9 %), į savo skaičiavimus įtraukėme šių tyrimų rezultatus.

⁽⁶⁾ Su DG DEVCO MVA susijęs darbas išsamiai pateiktas mūsų metinėje ataskaitoje dėl aštuntojo, devintojo, dešimtojo ir vienuoliktojo Europos plėtros fondų.

⁽⁷⁾ Alžyro, Ukrainos, Bosnijos ir Hercegovinos ir Laoso.

1 dalis. Operacijų tvarkingumas

9.8. Iš 58 mūsų tikrintų operacijų, 11 (19 %) buvo paveiktos klaidų. Nustatėme penkias *kiekybiškai įvertinamas klaidas*, kurios turėjo finansinį poveikį ES biudžetui priskirtoms sumoms. Taip pat nustatėme šešis neatitiktis teisinėms ir finansinėms nuostatom, visų pirma pirkimų taisyklių nesilaikymo atvejus. Tikrindami operacijų tvarkingumą, nustatėme veiksmingos išorės kontrolės patikrų atvejų, kurių pavyzdį pateikiame **9.2 langelyje**. Taip pat pateikiame nustatytą faktą dėl netinkamų finansuoti išlaidų (žr. **9.3 langelį**) ir dar vieną faktą dėl neatitikties sutarties skyrimo procedūroms (žr. **9.4 langelį**).

<p>9.2 langelis Veiksmingos Komisijos kontrolės patikrų svarba</p>
<p>DG NEAR</p> <p>Auditavome išlaidas, kurias deklaravo nevyriausybė organizacija (NVO) pagal su Komisija pasirašytą sutartį dėl <i>dotacijos</i> ir kurias valdė ES delegacija. NVO buvo pasamdyta pasiūlyti teisinius pakeitimus, kuriais siekiama optimizuoti valstybės pajamas, gaunamas iš angliavandenilių gamybos. ES dotacijos suma sudarė 200 000 eurų.</p> <p>Finansinio audito, kurį projekto pabaigoje Komisijos vardu atliko išorės auditorius, metu buvo aptikta 9 650 eurų netinkamų finansuoti išlaidų suma, kuri susidarė pritaikius neteisingą keitimo kursą. Komisija išdavė susigrąžinimo pavedimą šiai klaidai ištaisyti.</p>

<p>9.3 langelis I išlaidų deklaraciją įtrauktos netinkamos finansuoti išlaidos</p>
<p>DG DEVCO</p> <p>Auditavome išlaidas, kurias tarptautinė organizacija deklaravo pagal su Komisija pasirašytą <i>įgaliojimo susitarimą</i>. Veiksmo pavadinimas buvo „Pasaulinis sveikatos ir taršos klausimų aljansas“, o jo tikslas buvo sumažinti toksinių medžiagų poveikį sveikatai mažas ir vidutines pajamas gaunančiose šalyse.</p> <p>Bendras įvertintas veiksmo biudžetas sudarė daugiau kaip 6 milijonus eurų, o maksimalus ES įnašas – 5 milijonus eurų.</p> <p>Patvirtinamieji dokumentai rodo, kad projektui buvo priskirtas 31 lėktuvo bilietas, kainavęs 13 300 eurų, skirtas darbuotojų uždaram posėdžiui Jamaikoje. Tai nebuvo planuojama projekto dalis. Šios išlaidos yra netinkamos finansuoti, nes jos neatitinka tinkamumo finansuoti taisyklių.</p>

<p>9.4 langelis Sutarčių skyrimo procedūrų nesilaikymas</p>
<p>DG NEAR</p> <p>ES finansiniame reglamente nustatyta, kad dotacijoms turi būti taikomi skaidrumo ir vienodų sąlygų principai.</p> <p>Mes apžvelgėme procesą, per kurį Komisija paskelbė kvietimą pareikšti susidomėjimą siekiant suremontuoti tiltus per Doneco ir Borovajos upes Ukrainoje. Projekto biudžetas buvo 2 milijonai eurų.</p> <p>Mūsų darbas parodė, kad Komisija paskelbė kvietimą pareikšti susidomėjimą be aiškių sutarties skyrimo kriterijų, todėl vertinimo lentelė buvo neišsami.</p> <p>Galiausiai, vertinimo komisija nesilaikė informacijos pranešimo atmetiems paraiškų teikėjams procedūrų ir taip praleido galimybę atskleisti balus, atmetimo priežastis ir teisių gynimo priemones, skirtas užginčyti sutarties skyrimą.</p> <p>Šiuo atveju Komisija nesilaikė skaidrumo ir vienodo požiūrio taikymo principų.</p>

9.9. Tais atvejais, kai ES lėšos panaudojamos pasitelkus *paramą biudžetui* ir įgyvendinamos per kelių paramos teikėjų projektus, kuriems taikomas „sąlyginis metodas“ (žr. 9.12 dalį), atspindimų operacijų klaidų lygis yra žemas. 2018 m. peržiūrėjome 13 kelių paramos teikėjų „sąlyginio metodo“ operacijų ir dvi paramos biudžetui operacijas ir vienoje pirmiau nurodytų operacijų aptikome klaidą.

9.10. Parama biudžetui – tai finansinis įnašas, kuriuo prisidedama prie valstybės bendrojo biudžeto arba prie jos konkrečiai politikai ar tikslui skirto biudžeto. 2018 m. iš bendrojo biudžeto atlikti su parama biudžetui susiję mokėjimai sudarė 885 milijonus eurų. Tikrinome, ar Komisija laikėsi šalims partnerėms skirtų paramos biudžetui mokėjimų vykdymą reglamentuojančių sąlygų ir ar ji patikrino, ar prieš išmokant lėšas buvo laikomasi bendrų tinkamumo sąlygų (pavyzdžiui, susijusių su pakankama pažanga viešojo sektoriaus finansų valdymo srityje).

9.11. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad teisinės nuostatos suteikia galimybių įvairioms interpretacijoms, Komisija gana lanksčiai sprendžia, ar *paramą gaunanti* šalis įvykdė bendrąsias sąlygas ⁽⁸⁾.

⁽⁸⁾ Šalių partnerių viešųjų finansų patikros nepatenka į mūsų patikimo pareiškimo auditų apimtį. Paramos biudžetui efektyvumas ir veiksmingumas nagrinėjami keliuose specialiosiose ataskaitose. Pastaruoju metu paskelbtos ataskaitos yra SA 35/2016 „Pajamos Afrikoje“; SA 32/2016 „ES pagalba Ukrainai“ ir SA 30/2016 „ES paramos prioritetiniams sektoriams Hondūre veiksmingumas“.

9.12. Pagal „sąlyginį metodą“, kai Komisijos įnašai į kelių paramos teikėjų projektus susilieja su kitų paramos teikėjų įnašais ir nėra priskiriami konkrečioms žinomiems išlaidų punkтам, Komisija daro prielaidą, kad yra laikomasi ES tinkamumo taisyklių, jei sutelkta suma apima pakankamai tinkamų finansuoti išlaidų, kad jos padengtų ES įnašą. Į šį metodą atsižvelgėme atlikdami pagrindinius testus.

2018 m. iš bendrojo biudžeto tarptautinėms organizacijoms atlikti mokėjimai sudarė 2,6 milijardo eurų. Mes negalime nurodyti šios sumos dalies, kuriai buvo taikomas „sąlyginis metodas“, kadangi Komisija jos atskirai nestebi.

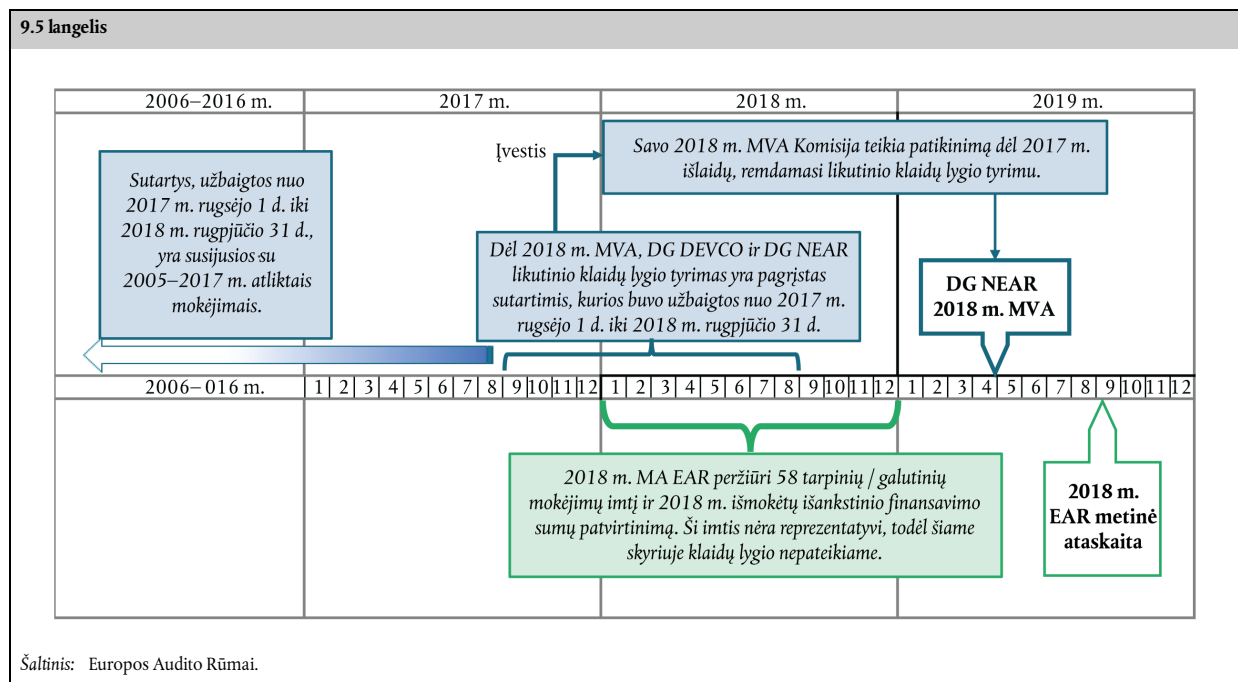
9.13. Trijų operacijų, kurias vykdė tarptautinės organizacijos (Jungtinių Tautų vaikų fondas (UNICEF) ir Pasaulio maisto programa (PMP)), atveju mes nustatėme, kad laiku persiunčiant svarbius patvirtinamuosius dokumentus, trūko bendradarbiavimo. Nuo to labai nukentėjo mūsų 2018 m. audito planavimas. Sutartyje dėl ES veikimo ⁽⁹⁾ nustatyta Audito Rūmų teisė jiems persiųsti bet kokius dokumentus arba informaciją, reikalingus jų užduočiai atlikti. Mūsų nuomonėje Nr. 10/2018 ⁽¹⁰⁾ rekomenduojama, kad Komisija apsvaistytų galimybę sustiprinti pareigą tarptautinėms organizacijoms persiųsti Audito Rūmams būtinus dokumentus, kurie leistų mums užbaigti savo auditus.

Metinės veiklos ataskaitos ir kitos valdymo priemonės

DG NEAR 2018 m. likutinio klaidų lygio tyrimas

9.14. 2018 m. DG NEAR užtikrino, kad jo ketvirtąjį likutinio klaidų lygio (LKL) tyrimą jo vardu atliktų išorės rangovas. Tyrimo tikslas buvo įvertinti, kiek klaidų DG NEAR kompetencijos srityje nebuvo užkardyta arba aptikta, bet neištaisyta taikant jo vidaus kontrolės sistemą. Tyrimas yra svarbus elementas, kuriuo generalinis direktorius grindžia patikinimo pareiškimą.

9.15. Tyrimo metu buvo tikrinama operacijų, atliktų pagal sutartis, užbaigtas tarp 2017 m. rugsėjo mėn. ir 2018 m. rugpjūčio mėn. (žr. **9.5 langelį**) reprezentatyvi imtis, o DG NEAR pritaikė savo metodiką, kurią jis parengė 2012 m.

⁽⁹⁾ Audito Rūmų teisė gauti dokumentus nustatyta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 287 straipsnyje. „Iš biudžeto išmokas gavę fiziniai ar juridiniai asmenys Audito Rūmų prašymu teikia jiems bet kokius dokumentus bei informaciją, reikalingus atliekant savo užduotį.“

⁽¹⁰⁾ Audito Rūmų nuomonės Nr. 10/2018 dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės pasiūlymo 18 dalis.

9.16. 2018 m. LKL tyrimo rezultatus DG NEAR pateikė savo MVA. GD bendras įvertintas LKL buvo 0,72 %, t. y. mažesnis už Komisijos nustatytą 2 % reikšmingumo ribą.

9.17. Savo atliktos LKL tyrimo peržiūros metu nustatėme, kad, kaip nurodyta mūsų 2016 m. metinėje ataskaitoje, yra galimybių pagerinti tai, kiek auditoriai gali savo nuožiūra vertinti atskirų operacijų klaidas. Be to, nustatėme dvigubai daugiau operacijų atvejų, kai nebuvo atlikti pagrindiniai testai dėl to, kad buvo visiškai pasikliaujama ankstesne kontrolės veikla⁽¹¹⁾. LKL tyrimo tikslas – įvertinti „klaidas, kurios išvengė visų prevencijos, aptikimo ir ištaisymo kontrolės priemonių“. Kadangi visiškai remiamasi ankstesnių kontrolės priemonių dėl 23,6 %⁽¹²⁾ į imtį įtrauktų operacijų rezultatais, LKL šios klaidos nėra vertinamos. Pernelyg didelis pasiklovimas kitų asmenų audito darbu gali turėti įtakos pagrindiniam LKL tyrimo tikslo pasiekimui, darant poveikį likutiniam klaidų lygiui.

DG ECHO metinė veiklos ataskaita

9.18. Peržiūrėjome DG ECHO 2018 finansinių metų metinę veiklos ataskaitą.

9.19. DG ECHO įvertino, kad su mokėjimais, apimančiais 2018 m. patvirtintas išlaidas (1,8 milijardo eurų), susijusi bendra rizikos veikiamą sumą sudarė 12,5 milijono eurų (0,69 % 2018 m. patvirtintų išlaidų). Jis įvertino, kad iš šios bendros rizikos veikiamos sumos vėlesniais metais jam įvykdžius patikras bus atlikti 7,2 milijono eurų (57,8 %) pataisymai. Todėl generalinis direktorius deklaravo, kad GD finansinės rizikos pozicija nesiekė 2 % reikšmingumo ribos. Atsižvelgdami į tai, kad neturime reprezentatyviosios imties, kad galėtume įvertinti DFP išlaidų kategorijos „Europos vaidmuo pasaulyje“ klaidų lygį, mes negalime nurodyti, ar šis pareiškimas prieštarauja mūsų audito darbo rezultatams. Be to, tik nedidelė mūsų patikrų dalis (17 %) yra susijusi su operacijomis, patenkančiomis į DG ECHO atsakomybės sritį.

9.20. Dėl DG ECHO taisomosios gebos, nustatėme, kad nepaisant DG ECHO pastangų į skaičiavimą neįtraukti išankstinio finansavimo susigrąžinimų, panaikintų susigrąžinimo pavedimų ir gautų palūkanų, 2018 m. skaičiaus patikimumą sumažino neaptiktos klaidos, dėl kurių GD taisomoji geba padidėjo. Nors sunku kiekybiškai įvertinti šio trūkumo apimtį, tai neveikia generalinio direktoriaus pateikto patikinimo.

DG DEVCO metinė veiklos ataskaita ir LKL tyrimas

9.21. Su DG DEVCO 2018 m. metine veiklos ataskaita susijęs atliktas darbas ir jo LKL tyrimas išsamiai pateikti mūsų metinėje ataskaitoje dėl aštuntojo, devintojo, dešimtojo ir vienuoliktojo Europos plėtros fondų (žr. 28–37 dalis).

Išvados ir rekomendacijos

9.22. Operacijų imtis buvo sudaryta taip, kad mes galėtume susidaryti nuomonę apie viso 2018 m. biudžeto išlaidas, o ne siekiant reprezentatyviai atspindėti išlaidas šioje DFP išlaidų kategorijoje. Audituotų operacijų skaičius buvo nepakankamas, kad būtų galima įvertinti klaidų lygį. Todėl šios DFP išlaidų kategorijos klaidų lygio neapskaičiavome (žr. 9.6 dalį). Vis dėlto mums patikrinus operacijas ir sistemas, buvo akcentuotos trys sritys, kurias galima patobulinti.

Rekomendacijos

9.23. **9.2 priede** pateikti tolesnių veiksmų peržiūros, kaip buvo įgyvendintos trys mūsų 2015 m. metinėje ataskaitoje pateiktos rekomendacijos, nustatyti faktai⁽¹³⁾. Komisija dvi rekomendacijas visiškai įgyvendino, o vieną rekomendaciją įgyvendino iš dalies.

9.24. Remdamiesi savo 2018 m. nustatytais faktais, rekomenduojame Komisijai:

9.1 rekomendacija

Iki 2020 m. imtis priemonių siekiant sustiprinti prievolę tarptautinėms organizacijoms Audito Rūmų prašymu perduoti jiems visus dokumentus ar informaciją, kurių reikia jų užduočiai atlikti, kaip numatyta SESV.

⁽¹¹⁾ 2018 m. rangovas visiškai pasikloviė 118 PNPP ir EKP operacijų (23,6 %), palyginti su 57 operacijomis (12,2 %) 2017 m. ir 55 operacijomis (13,0 %) 2016 m.

⁽¹²⁾ 118 operacijų, kuriomis visiškai pasikliauta, iš bendro 501 operacijos skaičiaus (EKP+PNPP+IMBC).

⁽¹³⁾ Pasirinkome savo 2015 m. ataskaitą šių metų tolesnių veiksmų procedūrai atlikti, kadangi praėjo pakankamai laiko, per kurį Komisija turėjo įgyvendinti mūsų rekomendacijas.

9.2 rekomendacija

Iki 2020 m. imtis priemonių, kad būtų pritaikyta DG NEAR LKL metodika siekiant apriboti visiško pasiklovimo sprendimus, ir kad jis atidžiai stebėtų savo vykdomą įgyvendinimą.

9.3 rekomendacija

Peržiūrėti DG ECHO 2019 m. taisomosios gebos skaičiavimą neįtraukiant nepanaudoto išankstinio finansavimo susigrąžinimų.

2 dalis. Veiksmingumas

9.25. Įvertinome pasirinktų 15 užbaigtų ir į mūsų imtį įtrauktų operacijų veiksmingumo aspektus. Apsilankę keturiuose ES delegacijose Ukrainoje, Alžyre, Bosnijoje ir Hercegovinoje ir Laose atlikome patikras vietoje.

9.26. Įvertinome, ar buvo nustatyti su kiekvienu projektu susiję aiškūs išdirbių ir išdavų rodikliai. Taip pat tikrinome, ar buvo pasiekti projekto išdirbių tikslai kiekybės, kokybės ir savalaikiškumo atžvilgiu. Atlikome papildomas projektų patvirtintų sąnaudų patikras siekdami patikrinti, ar jos atitiko patvirtintus finansinius pasiūlymus.

9.27. Visiems patikrintiems projektams buvo nustatyti aiškūs ir aktualūs veiksmingumo rodikliai. Jų loginiai pagrindai buvo gerai struktūruoti, o jų išdirbiai buvo realistiški ir pasiekiami. Tačiau vieno projekto atveju nustatėme problemą, menkinančią veiksmingumą (žr. **9.6 langelį**).

9.6 langelis

Su veiksmingumu susijusios problemos, turinčios neigiamos įtakos aplinkybėms projektams

Mes auditavome institucijų stiprinimo programą, kurios tikslas – pagerinti civilinės saugos ir gelbėjimo padalinių pajėgumus Serbijos Respublikoje ir Bosnijoje ir Hercegovinoje, siekiant reaguoti į su potvyniais susijusias krizes.

Išdirbių tikslai, susiję su mokymo veikla, buvo tik iš dalies pasiekti. Lankomumas buvo ženkliai mažesnis nei planuota (mažiau nei 50 %). Pavyzdžiui:

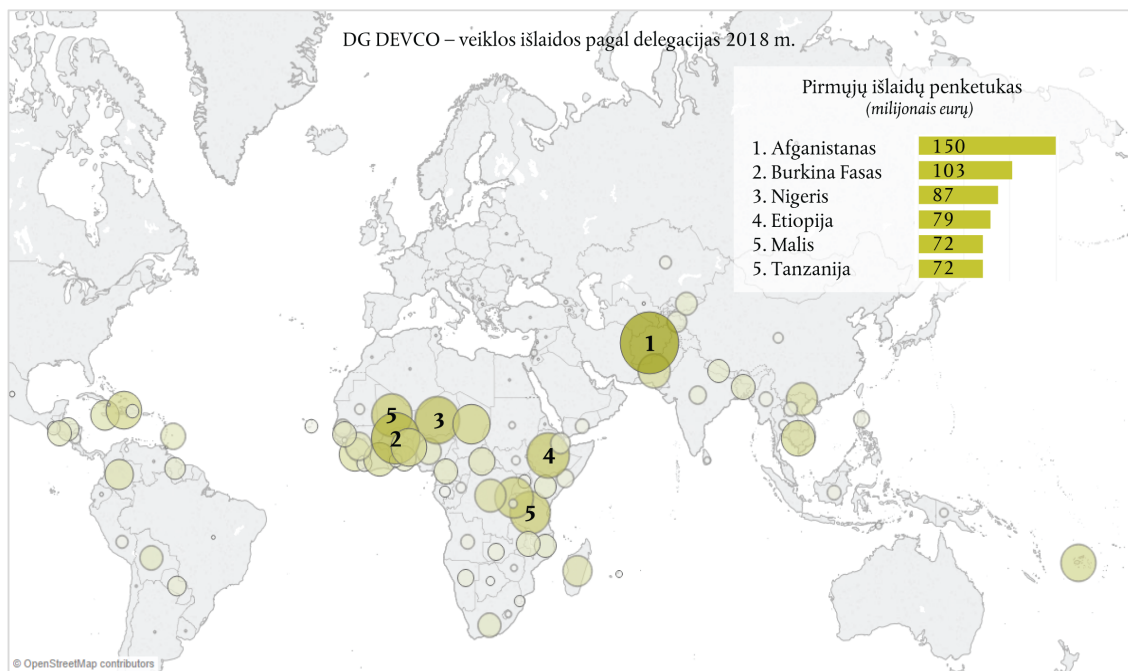
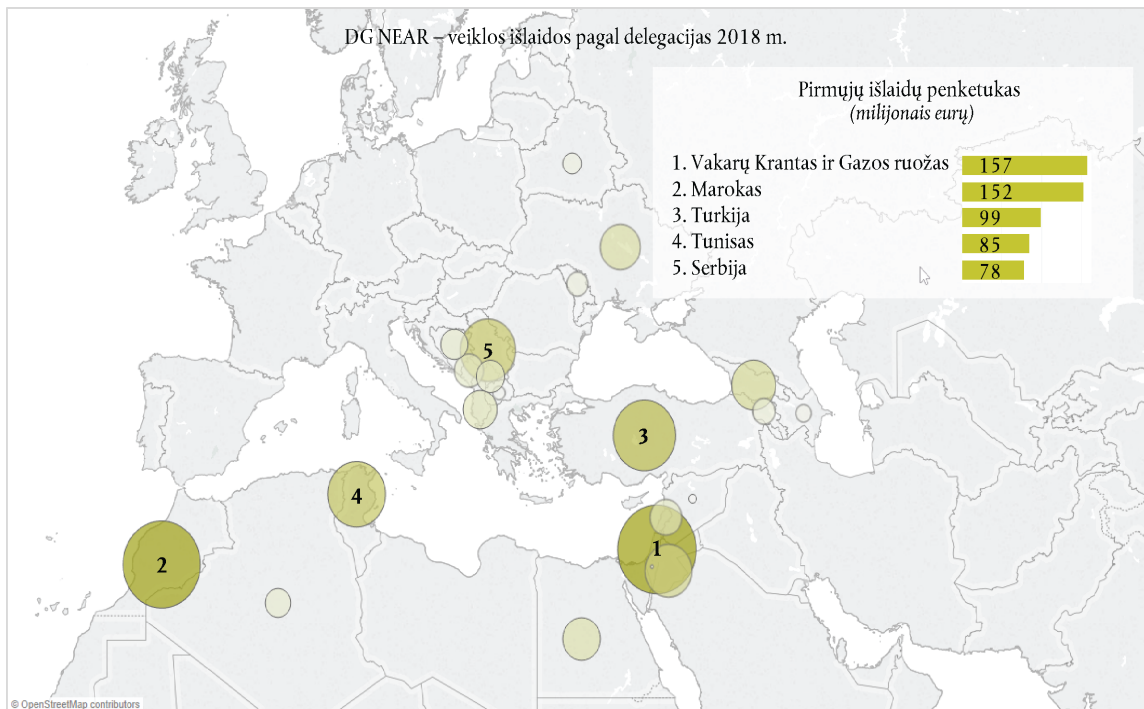
Praktiniuose seminaruose Brčke ir Brode dalyvavo atitinkamai 20 ir 32 asmenys, palyginti su 60 dalyvių, kurie buvo planuoti vienam renginiui.

Bendros demonstracinės pratybos, planuotos 50 dalyvių, buvo pakeistos į komunikacijos ypatingomis aplinkybėmis realių duomenų pratybas su 6 dalyviais.

Manome, kad šie skaičiai rodo prastą planavimą: taikant loginę sistemą buvo nustatyti pernelyg optimistiniai išdirbių rodikliai.

9.1 PRIEDAS

VEIKLOS IŠLAIDOS PAGAL DELEGACIJAS 2018 M.

Šaltiniai: Map background ©OpenStreetMap dalininkai, licencijuoti pagal Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0 licenciją (CC BY-SA) ir Europos Audito Rūmai, remiantis 2018 m. Europos Sąjungos konsoliduotomis metinėmis finansinėmis ataskaitomis.

ATSIŽVELGIMAS Į ANKSTESNES REKOMENDACIJAS SRITYJE „EUROPOS VAIDMUO PASAULYJE“

Metai	Europos Audito Rūmų rekomendacija	Europos Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė					
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta	Netaikoma	Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais			
2015 m.	1 rekomendacija. DG DEVCO ir DG NEAR pagerinti paramos gavėjų užsakytų išlaidų patikrinimų kokybę, visų pirma įdiegiant naujas priemones, pavyzdžiui, kokybės lenteles, skirtas patikrinti auditorių, kurie dirba pagal sutartis su paramos gavėju, atliekamo darbo kokybę, ir auditoriaus techninės užduoties peržiūrą.					X	
	2 rekomendacija. DG NEAR imtis veiksmų, siekiant užtikrinti, kad parama, teikiama taikant dvejinimo priemonę, atitiktų ne pelno taisyklę ir būtų laikomasi patikimo finansų valdymo principo.	X					
	3 rekomendacija. DG NEAR peržiūrėti LKL metodiką, kad galėtų pateikti statistiškai teisingą informaciją apie mokėjimų, atliktų pagal PNPP netiesioginį valdymą, rizikos veikiamą sumą.	X					

10 SKYRIUS

Administravimas

TURINYS

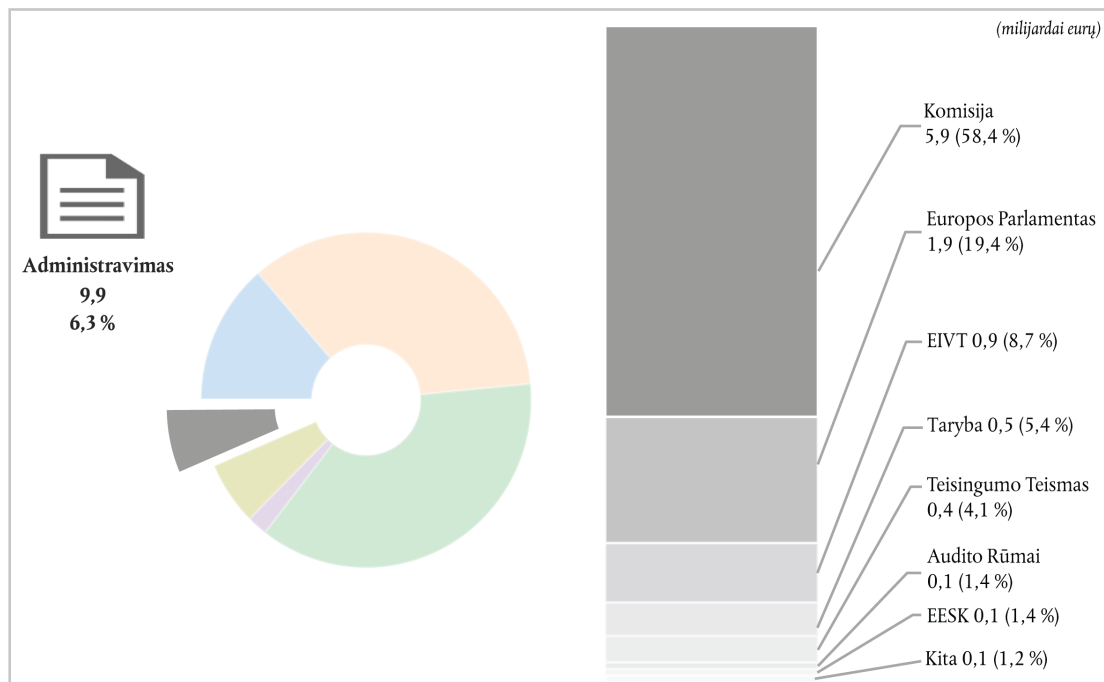
	<i>Dalis</i>
Įvadas	10.1–10.5
Trumpas DFP išlaidų kategorijos aprašymas	10.3.
Audito apimtis ir metodas	10.4–10.5
Operacijų tvarkingumas	10.6–10.13
Pastabos dėl pagrindinės operacijų imties	10.7–10.8
Komisija	10.8
Pastabos dėl viešųjų pirkimų procedūrų siekiant pagerinti žmonių ir patalpų saugumą	10.9–10.13
Metinės veiklos ataskaitos ir kitos valdymo priemonės	10.14
Išvada ir rekomendacijos	10.15–10.17
Išvada	10.15
Rekomendacijos	10.16–10.17
10.1 priedas. Su „Administravimu“ susijusių operacijų testavimo rezultatai	
10.2 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes su „Administravimu“ susijusias rekomendacijas	

Išvadas

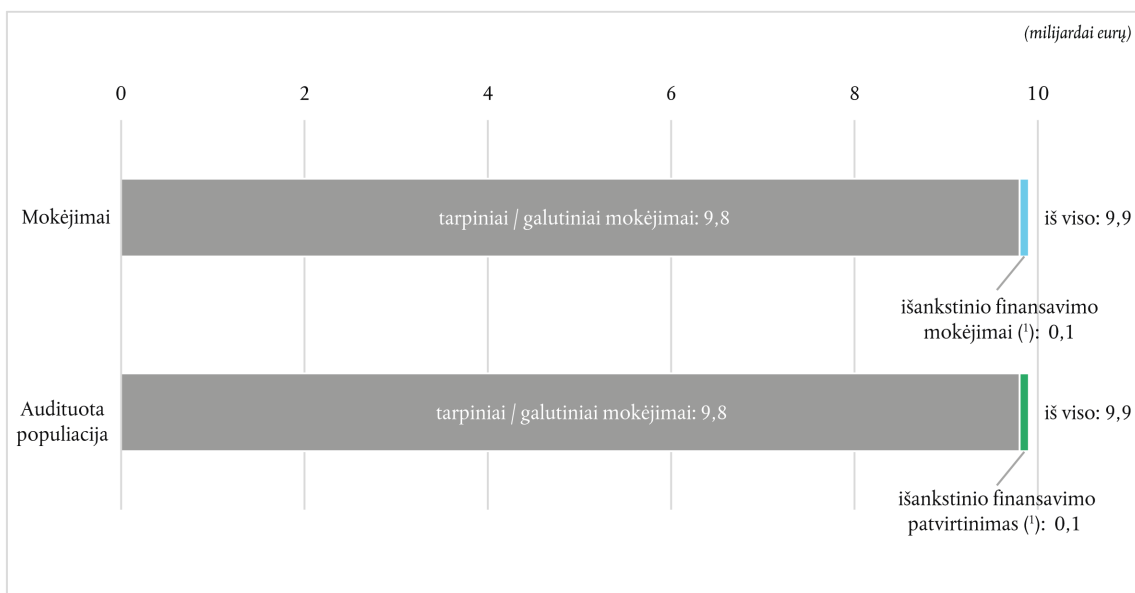
10.1. Šiame skyriuje pateikti mūsų nustatyti su DFP išlaidų kategorija „Administravimas“ susiję faktai ⁽¹⁾. **10.1 langelyje** pateikta visų institucijų ir įstaigų išlaidų pagal šią kategoriją 2018 m. apžvalga.

10.1 langelis
DFP 5 išlaidų kategorija „Administravimas“. 2018 m. pasiskirstymas

Mokėjimų pasiskirstymas:

Mokėjimai ir audito populiacija:

⁽¹⁾ Remiantis suderinta atspindimų operacijų apibrėžtimi (išsamiau žr. **1.1 priedą**, 13 dalį).

Šaltinis: Europos Sąjungos 2018 m. konsoliduotos finansinės ataskaitos.

⁽¹⁾ Ši informacija apima visų ES institucijų ir įstaigų administracines išlaidas, taip pat pensijas ir išmokas Europos mokykloms.

10.2. Mes teikiame atskiras ataskaitas dėl ES agentūrų ir kitų įstaigų ^(?) bei Europos mokyklų ^(?). Mes nesame įgalioti atlikti finansinį Europos Centrinio Banko auditą.

Trumpas DFP išlaidų kategorijos aprašymas

10.3. Administracinės išlaidas sudaro išlaidos žmogiškiesiems ištekliams, kurios sudaro apie 60 % bendros sumos, bei išlaidos pastatams, įrangai, energijai, komunikacijoms ir informacinėms technologijoms. Daugelį metų mūsų atliekamo darbo rezultatai rodo, kad šios išlaidos susijusios su maža rizika.

Audito apimtis ir metodas

10.4. Taikydami **1.1 priede** nustatytą audito metodą ir metodiką, išnagrinėjome šiuos su DFP 5 išlaidų kategorija 2018 m. susijusius aspektus:

- a) 45 operacijų imtį laikantis **1.1 priedo** 11 dalies nuostatų. Ši imtis buvo sudaryta taip, kad būtų reprezentatyvi šios DFP išlaidų kategorijos išlaidų atžvilgiu (žr. **10.1 langelį** ir 10.3 dalį). Mūsų tikslas buvo prisidėti prie bendro patikinimo pareiškimo, kaip aprašyta **1.1 priede**;
- b) *viešųjų pirkimų* procedūras, kurias organizavo Europos Parlamentas, Taryba, Komisija ir Teisingumo Teismas, kad būtų pagerintas žmonių ir patalpų saugumas ⁽⁴⁾;
- c) visų ES institucijų ir įstaigų, tarp jų Komisijos generalinių direktoratų (GD) ir tarnybų, visų pirma atsakingų už administracines išlaidas ⁽⁵⁾, *metinėse veiklos ataskaitose* pateiktos tvarkinimo informacijos patikimumą ir jos visapusišką suderinamumą su mūsų pačių rezultatais.

10.5. Pačių Europos Audito Rūmų išlaidas auditavo išorės įmonė ⁽⁶⁾. Jos 2018 m. gruodžio 31 d. pasibaigusiu metų mūsų finansinės būklės ataskaitų audito rezultatai pateikti 10.7 dalyje.

Operacijų tvarkingumas

10.6. **10.1 priede** pateikta operacijų testavimo rezultatų apžvalga. Iš 45 mūsų tikrintų operacijų, 13 (28,9 %) buvo *klaidų*. Pagal mūsų kiekybiškai įvertintas klaidas *įvertintas klaidų* lygis yra žemiau *reikšmingumo ribos*.

Pastabos dėl pagrindinės operacijų imties

10.7. Be probleminių klausimų, kuriuos aptarėme 10.9–10.13 dalyse, nenustatėme jokių konkrečių klausimų, susijusių su Parlamentu, Taryba, Teisingumo Teismu, Audito Rūmais ⁽⁷⁾, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, Regionų komitetu, Europos ombudsmenu, Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnu arba Europos išorės veiksmų tarnyba.

⁽²⁾ Mūsų specialiosios metinės ataskaitos dėl agentūrų ir kitų įstaigų skelbiamos Oficialiajame leidinyje.

⁽³⁾ Rengiame specialiąją metinę ataskaitą, kurią teikiame Europos mokyklų valdybai. Šios ataskaitos kopiją taip pat siunčiame Europos Parlamentui, Tarybai ir Komisijai.

⁽⁴⁾ Mūsų auditas apėmė keturias Europos Parlamento, vieną Tarybos, penkias Komisijos ir tris Teisingumo Teismo organizuotas pirkimų procedūras. Šias procedūras pasirinkome remdamiesi profesine nuovoka.

⁽⁵⁾ Žmogiškųjų išteklių ir saugumo GD (HR), Individualių išmokų administravimo ir mokėjimo biuro (PMO), Infrastruktūros ir logistikos biuro Briuselyje (OIB) ir Liuksemburge (OIL) bei Informatikos GD (DIGIT).

⁽⁶⁾ Ribotos atsakomybės bendrovė, įmonių auditorė „PricewaterhouseCoopers“.

⁽⁷⁾ Išorės auditoriaus ataskaitoje dėl finansinės būklės ataskaitų, į kurią daroma nuoroda 10.5 dalyje, konstatuojama, kad „finansinės būklės ataskaitos tikrai ir teisingai atspindi Europos Audito Rūmų finansinę būklę 2018 m. gruodžio 31 d. ir tą dieną pasibaigusiu finansinių metų operacijų rezultatus, pinigų srautus ir grynojo turto pokyčius“.

Komisija

10.8. Nustatėme daugiau vidaus kontrolės trūkumų administruojant šeimos pašalpas darbuotojams, nei ankstesniais metais ⁽⁸⁾. Visų pirma atkreipėme dėmesį į tai, kad PMO nepakankamai stebėjo, ar teisingai ir laiku atnaujinamos asmens bylos siekiant užtikrinti, kad pagrindas, naudojamas atlyginimams ir išmokoms apskaičiuoti, būtų teisingas. Pavyzdžiui, nepaisant tinkamai pavišintos išmokų šeimai sistemos reformos Prancūzijoje, PMO neatnaujino savo įrašų apie Prancūzijos institucijų išmokėtas išmokas šeimai, išskaičiuotinas iš ES institucijų mokamų išmokų ⁽⁹⁾. Taip pat nustatėme, kad tais atvejais, kai yra išmokama namų ūkio išmoka, sutuoktinio metinės pajamos yra tikrinamos tik kas ketverius metus. Galiausiai, PMO reguliariai netikrino į pensiją išėjusių darbuotojų, besinaudojančių korekcinio jų pensijos koeficientu, gyvenamosios vietos.

Pastabos dėl viešųjų pirkimų procedūrų siekiant pagerinti žmonių ir patalpų saugumą

10.9. Dėl pastaraisiais metais įvykusių teroristinių išpuolių institucijos nusprendė, kad būtina skubos tvarka stiprinti žmonių ir patalpų saugumą. Todėl išnagrinėjome tryliką 2015–2018 m. šioje srityje Europos Parlamento, Tarybos, Komisijos ir Teisingumo Teismo organizuotų pirkimų procedūrų.

10.10. Tai darydami, daugiausia dėmesio skyrėme poreikių apibrėžčiai, taikytos pirkimų procedūros pobūdžiui, procedūros įgyvendinimui visais etapais ir rangovų atrankai. Nustatėme Parlamento ir Komisijos organizuotų procedūrų trūkumų. Šiuos trūkumus daugiausia lėmė tai, kad reikėjo skubiai sudaryti sutartis.

10.11. Parlamentas, siekdamas nupirkti konkrečių su saugumu susijusių statybos darbų, pasinaudojo preliminariosiomis sutartimis, kurios jau buvo sudarytos. Šių preliminariųjų sutarčių koncepcija leido Parlamentui užsakyti į pradinį kainoraštį neįtrauktų darbų remiantis vienu iš rangovo gautu pasiūlymu. Parlamentas šį metodą taikė dviejų iš keturių mūsų tikrintų procedūrų atveju, o tai gali reikšti, kad darbai nebuvo nupirkti mažiausia kaina ⁽¹⁰⁾.

10.12. Nustatėme, kad dviem iš penkių ⁽¹¹⁾ mūsų audituotų atvejų Komisijoje institucija buvo suorganizavusi derybų procedūras, nors jų naudojimą reglamentuojantys *Finansinio reglamento* kriterijai nebuvo įvykdyti. Pirmuoju atveju sutarties vertė buvo padalyta taip, kad būtų galima įsigyti vaizdo stebėjimo įrangą, remiantis derybų procedūra vidutinės vertės sutartims pagal tuo metu galiojusias taisykles ⁽¹²⁾. Antruoju atveju Komisija pasitelkė „ypatingos skubos“ sąlygą, kad užsakytų statybos darbus po derybų procedūros su vieninteliu kandidatu, iš anksto nepaskelbusi skelbimo apie pirkimą ⁽¹³⁾. Tačiau kadangi Komisijai jau buvo prirėkę keletą mėnesių procedūrai pradėti, jai nepavyko įrodyti nei jokios ypatingos skubos, nei negalėjimo laikytis standartinėms procedūroms taikomų terminų.

10.13. Be to, trys procedūros, kurias mes tikrinome Komisijoje, buvo paveiktos su vertinimo procesu susijusių trūkumų. Vienu atveju konkurso dalyvis neįvykdė vieno konkurso specifikacijoje nurodyto minimalaus reikalavimo, o kitais dviem atvejais Komisija netinkamai patikrino atitiktį atmetimo ir atrankos kriterijams.

Metinės veiklos ataskaitos ir kitos valdymo priemonės

10.14. Mūsų peržiūrose metinėse veiklos ataskaitose nenustatyti reikšmingi klaidų lygiai, tai sutampa su mūsų audito rezultatais.

⁽⁸⁾ Žr. 2017 m. metinės ataskaitos 10.12 dalį ir 2015 m. metinės ataskaitos 9.12 dalį.

⁽⁹⁾ Pagal ES pareigūnų tarnybos nuostatų 67 straipsnio 2 dalį.

⁽¹⁰⁾ Pranešėme apie tos pačios rūšies nustatytą faktą savo 2017 m. metinės ataskaitos 10.9 dalyje.

⁽¹¹⁾ Vieno mažos vertės, trijų vidutinės vertės ir vieno atvejo, viršijusio Viešųjų pirkimų direkyvos ribą.

⁽¹²⁾ 2016 m. Finansinio reglamento 136a straipsnis (nuo 60 001 euro iki 1 35 000 eurų).

⁽¹³⁾ 2016 m. Finansinio reglamento 134 straipsnio 1 dalies c punktas.

Išvada ir rekomendacijos

Išvada

10.15. Bendri audito įrodymai rodo, kad klaidų lygis „Administravimo“ srities išlaidose nebuvo reikšmingas (žr. **10.1 priedą**).

Rekomendacijos

10.16. **10.2 priede** pateikti mūsų tolesnių veiksmų peržiūroje, susijusioje su keturiomis mūsų 2015 m. metinėje ataskaitoje pateiktomis rekomendacijomis, nustatyti faktai. Mes neperžiūrėjome trijų rekomendacijų, kadangi mūsų 2018 m. auditas neapėmė šio tipo operacijų, su kuriomis jos yra susijusios. Su kita rekomendacija susijusi institucija dabar jau yra ją įgyvendinusi kai kuriais atžvilgiais (taip pat žr. 10.8 dalį).

10.17. Atlikę šią peržiūrą ir atsižvelgdami į 2018 m. nustatytus faktus ir išvadą, rekomenduojame:

10.1 rekomendacija

Komisija turėtų kaip galima greičiau pagerinti savo taikomas teisės aktuose nustatytų išmokų šeimai valdymo sistemas, padidindama darbuotojų asmeninės padėties patikrų dažnumą ir sustiprindama iš kitų šaltinių gautų išmokų deklaravimo nuoseklumo patikras, ypač kai valstybėse narėse vyksta išmokų šeimai sistemų reformos.

10.1 PRIEDAS

SU „ADMINISTRAVIMU“ SUSIJUSIŲ OPERACIJŲ TESTAVIMO REZULTATAI

	2018	2017
IMTIES DYDIS IR STRUKTŪRA		
Iš viso operacijų:	45	55
ĮVERTINTAS KIEKYBIŠKAI ĮVERTINAMŲ KLAIDŲ POVEIKIS		
Įvertintas klaidų lygis	Nėra reikšmingo klaidų lygio	Nėra reikšmingo klaidų lygio

10.2 PRIEDAS

ATSIŽVELGIMAS Į ANKSTESNES SU „ADMINISTRATIVU“ SUSIJUSIAS REKOMENDACIJAS

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė				
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta	Netaikoma (*)
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais		
2015	1 rekomendacija. Europos Parlamentas turėtų peržiūrėti esamą frakcijoms skirtų biudžeto asignavimų vykdymo kontrolės sistemą. Be to, Europos Parlamentas turėtų parengti geresnes gaires taikant sugriežtintą stebėjimą, kaip šios frakcijos taiko taisykles, susijusias su išlaidų leidimo joms išdavimu, jų apmokėjimu ir viešųjų pirkimų procedūromis (žr. 9.11 dalį).					X
	2 rekomendacija. Europos Komisija turėtų pagerinti savo stebėjimo sistemas, kad ji galėtų laiku atnaujinti personalo narių asmeninę padėtį, galinčią turėti poveikį apskaičiuojant šeimos pašalpas (žr. 9.12 dalį).			X		
	3 rekomendacija. EIVT turėtų užtikrinti, kad būtų tinkamai dokumentuoti visi procedūrų, skirtų atrinkti vietos darbuotojus delegacijose, etapai (žr. 9.13 dalį).					X
	4 rekomendacija. EIVT turėtų pagerinti pirkimų procedūrų delegacijose koncepcijos, koordinavimo ir vykdymo gaires sutartims, kurių vertė mažesnė nei 60 000 eurų (žr. 9.14 dalį).					X

(*) Mūsų 2018 m. audito darbas neapėmė šio tipo operacijų tikrinimo. Šių rekomendacijų įgyvendinimo kontrolė bus atliekama ateinančiais metais.

**INSTITUCIJŲ ATSAKYMAI DĖL METINĖS
2018 FINANSINIŲ METŲ BIUDŽETO VYKDYMO
ATASKAITOS**

TURINYS

	<i>Puslapis</i>
Atsakymai dėl 1 skyriaus. Patikinimo pareiškimas ir patvirtinamoji Informacija Komisijos atsakymai.....	209
Atsakymai dėl 2 skyriaus. Biudžeto ir finansų valdymas Komisijos atsakymai.....	213
Atsakymai dėl 3 skyriaus. Siekiant ES biudžeto rezultatų Komisijos atsakymai.....	217
Atsakymai dėl 4 skyriaus. Pajamos Komisijos atsakymai.....	245
Atsakymai dėl 5 skyriaus. Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui Skatinti Komisijos atsakymai.....	247
Atsakymai dėl 6 skyriaus. Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda Komisijos atsakymai.....	251
Atsakymai dėl 7 skyriaus. Gamtos ištekliai Komisijos atsakymai.....	259
Atsakymai dėl 8 skyriaus. Saugumas ir pilietybė Komisijos atsakymai.....	259
Atsakymai dėl 9 skyriaus. Europos vaidmuo pasaulyje Komisijos atsakymai.....	265
Atsakymai dėl 10 skyriaus. Administravimas Parlamento atsakymai.....	267
Komisijos atsakymai.....	268

1 skyrius. Patikinimo pareiškimas ir patvirtinamoji informacija

Komisijos atsakymai į Europos Audito Rūmų 2018 m. metinės ataskaitos pastabas

Atliekant 2018 finansinių metų auditą nustatyti faktai

Operacijų tvarkingumas

1.15 b) Komisija su pasitenkinimu pažymi, kad ES biudžeto išlaidų teisėtumui ir tvarkingumui užtikrinti įdiegtų valdymo ir kontrolės sistemų veiksmingumas didėja ir kad Europos Audito Rūmai patvirtina, jog **reikšmingas klaidų lygis yra susijęs tik su konkrečių rūšių išlaidomis**. Bendras klaidų lygis, palyginti su laikotarpiu iki 2017 m., išliko žemas.

1.16 *pirma įtrauka*. Komisija sutinka, kad dėl **taisyklių sudėtingumo** klaidų rizika didėja. Todėl ji nuolat dirba siekdama kuo labiau **supaprastinti taisykles** (taip pat žr. Komisijos atsakymą į 1.18 dalies pastabas) ir dažniau taiko paprastesnius įgyvendinimo mechanizmus, pvz., supaprastintą išlaidų apmokėjimą. Biurokratizmo sumažinimas lėšų gavėjams buvo vienas iš pagrindinių principų, kuriais Komisija vadovavosi rengdama pasiūlymus dėl kitos daugiametės finansinės programos, kuriais taip pat atsižvelgiama į Europos Audito Rūmų rekomendacijas.

Kartu Komisija šiais metais toliau teikė paramą visoms programų valdymo institucijoms valstybėse narėse: įgyvendino įvairius veiksmus, rengė susitikimus ir teikė rekomendacijas, kad būtų užtikrinta tinkamesnė klaidų prevencija ir kad klaidos būtų ištaisytos ir apskritai, kad būtų sustiprintas šių institucijų gebėjimas laikytis dabartinio programavimo laikotarpio nuostatų. Įgyvendinant tuos veiksmus, didžiausias dėmesys buvo skiriamas, visų pirma, poreikiui teikti pirmenybę supaprastintam išlaidų apmokėjimui ir skatinti didinti viešųjų pirkimų procedūrų skaidrumą, atsižvelgiant į atnaujinto Viešųjų pirkimų veiksmų plano įgyvendinimą.

1.18. Komisija su pasitenkinimu pažymi, kad **beveik pusėje audituotų išlaidų reikšmingas klaidų lygis nepasiektas**. Reikšmingas klaidų lygis yra susijęs tik su tam tikrų rūšių išlaidomis (kompensavimu grindžiamomis išlaidomis). Europos Audito Rūmų išvada dėl šios rūšies išlaidų atitinka Komisijos įvertinimą, pateiktą jos 2018 m. metinėje valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitoje.

1.19. Komisija nuolat siekia **pasiūlyti kuo paprastesnes** programoms taikytinas **taisykles**, kad būtų sumažinta klaidų rizika. Tačiau ji taip pat siekia nustatyti plataus užmojo tikslus padidinti programų ir tikslinės pagalbos veiksmingumą, o tiems tikslams pasiekti gali reikėti taikyti tam tikro sudėtingumo taisykles. Taigi teisėtumas ir tvarkingumas turi būti suderinti su politikos tikslų įgyvendinimu, kartu atsižvelgiant į įgyvendinimo sąnaudas. Taip pat žr. Komisijos atsakymą į 1.16 dalies pastabas (pirma įtrauka).

1.21. Komisija pažymi, kad **srityje „Žemės ūkis“** tiesioginėse Europos žemės ūkio garantijų fondo išmokose (EŽŪGF), kurios sudaro 71,8 % išlaidų šioje srityje, nepasiektas reikšmingas klaidų lygis. **Srityje „Konkurencingumas“** klaidų lygis atitinka 2 % reikšmingumo ribą.

1.22. Žr. Komisijos atsakymą į 1.21 dalies pastabas.

1.24. Komisija pažymi, kad **politikos srities „Konkurencingumas“** su moksliniais tyrimais nesusijusios išlaidos, Europos Audito Rūmų vertinimu, kelia mažesnę riziką.

Kaip paaiškinta prie Komisijos pasiūlymo dėl teisėkūros procedūra priimamo akto pridėtoje finansinėje teisės akto pasiūlymo pažymoje, Komisija patvirtina, kad dėl programos „Horizontas 2020“ ji mano, jog metinė 2–5 % klaidų rizika yra reali, atsižvelgiant į būdingą riziką, susijusią su programų koncepcija ir kontrolės sąnaudomis. Tačiau Komisija siekia, kad užbaigiant programas klaidų lygis kuo labiau priartėtų prie 2 % ribos.

1.25. Komisija pabrėžia audito institucijų atlikto darbo svarbą aptinkant klaidas **srityje „Sanglauda“**. Atlikus šį darbą, buvo padaryta didelių finansinių pataisymų iki to laiko, kai Komisijai buvo pateiktos 2014–2020 m. sąskaitos arba galėjo būti užbaigtos 2007–2013 m. programos.

Komisija pažymi, kad skirtingas taikytinų nacionalinių arba ES taisyklių aiškinimas turėjo poveikį Europos Audito Rūmų apskaičiuotam klaidų lygiui (žr. Komisijos atsakymą į 6.14 dalies pastabas).

Komisija toliau **glaudžiai bendradarbiaus su valdymo ir audito institucijomis**, teikdama joms rekomendacijas, rengdama techninius susitikimus ir bendras audito priemones, kad ilgainiui būtų užtikrintas reikšmingumo ribos nesiekiantis likutinis klaidų lygis.

Komisija pabrėžia, kad yra veiklos programų, kurių atžvilgiu yra vykdomos nutraukimo ir laikino sustabdymo procedūros, siekiant įgyvendinti veiksmų planus, įskaitant finansinius pataisymus. Informacija apie nustatytus trūkumus ir veiksmus, kurių imtasi, yra skaidriai pateikiama Komisijos padalinių metinėse veiklos ataskaitose.

1.26. Komisija patenkinta, kad **srityje „Žemės ūkis“** Europos Audito Rūmai nustatė, jog EŽŪGF tiesioginėse išmokose, kurios sudaro 71,8 % arba 41,6 mlrd. EUR prie kategorijos „Gamtos išteklių“ priskiriamų išlaidų, reikšmingas klaidų lygis nepasiektas. Ši išvada atitinka šių išlaidų klaidų lygį, įvertintą Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD 2018 m. metinėje veiklos ataskaitoje.

1.27. **Srityje „Administracinės išlaidos“** pačios Komisijos kontrolės sistemos taip pat patvirtino, kad šiose išlaidose reikšmingas klaidų lygis nepasiektas.

1.28. Žr. Komisijos atsakymus į 1.19 ir 1.26 dalių pastabas.

1.30. Kalbant apie **srityje „Sanglauda“**, Komisija nesutinka su Europos Audito Rūmų pateiktu sanglaudos politikos srityje nustatytų 3 reikšmingų klaidų, susijusių su 2014–2020 m. laikotarpiu, ir 2 klaidų, susijusių su 2007–2013 m., vertinimu. Klaidas lėmė tai, kad taikytinos nacionalinės arba ES taisyklės yra skirtingai aiškinamos, ir tai turėjo poveikio apskaičiuotam klaidų lygiui. Komisija remiasi blogiausių atvejų scenarijais, pateiktais atitinkamose su sanglaudos politika susijusiose 2018 m. metinėse veiklos ataskaitose, kurios, atsižvelgiant į klaidas, dėl kurių sutariama, jos nuomone, atspindi pagristą klaidų lygio įvertinimą.

Komisija pabrėžia, kad dėl patvirtintų klaidų ji taikys būtinas tolesnes priemones ir imsis bet kokių, jos nuomone, būtinų veiksmų.

1.31. Komisija pažymi, kad srityje „Sanglauda“ daugumą viešųjų pirkimų pažeidimų audito institucijos nustatė Europos Audito Rūmų tikrintose operacijose. Tai rodo, kad išaugo audito institucijų pajėgumas aptikti tokio pobūdžio klaidas. Tačiau Komisija toliau įgyvendins savo veiksmus, kad užtikrintų geresnį šių problemų aptikimą atliekant pirmo lygio valdymo patikrinimus, visų pirma įgyvendinant atnaujintą Viešųjų pirkimų veiksmų planą.

Komisijos informacija apie tvarkingumą

1.33. **Komisija teikia didžiausią prioritetą tikslui užtikrinti tinkamą ES biudžeto valdymą ir jo apsaugą nuo klaidų ir sukčiavimo.**

Kad galėtų vykdyti savo pareigas, **Komisija įdiegė patikimą, skaidrų ir veiksmingą patikinimo ir atskaitomybės modelį bei griežtos vidaus kontrolės sistemą.** Pagal šią sistemą Komisijos padaliniai, atitinkamais atvejais bendradarbiaudami su valstybėmis narėmis ir įgaliotaisiais subjektais, imasi klaidų, pažeidimų ir sukčiavimo prevencijos priemonių, o klaidų, pažeidimų ir sukčiavimo atvejais – priemonių padėčiai ištaisyti.

Remdamasi Komisijos įgaliotųjų leidimus suteikiančių pareigūnų patikinimo pareiškimais (kuriuose, be kita ko, pareiškama, kad metinėse veiklos ataskaitose pateikta informacija yra teisinga ir objektyvi), Komisijos narių kolegija prisiima politinę atsakomybę už ES biudžeto valdymą.

Komisija skaidriai praneša apie jos valdymo ir kontrolės sistemų nustatytus trūkumus. Tokie trūkumai pabrėžiami Komisijos padalinių metinėse veiklos ataskaitose padarytomis išlygomis ir yra atskleidžiami metinėje valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitoje. Visais atvejais, kai yra padaromos išlygos, Komisijos padaliniai yra įpareigoti parengti atitinkamų trūkumų pašalinimo veiksmų planus.

1.34. Kalbant apie patikinimo pareiškimą, **Komisija pakartoja, kad pritaria sanglaudos politikai taikomam bandomajam metodui**, kuriuo vadovaujasi Europos Audito Rūmai. Siekiant užtikrinti stabilią ataskaitų teikimo sistemą, tvirtą patikinimo sistemą tiek valstybėms narėms, tiek Komisijai ir galimybę atlikti vieną bendrą auditą, viena iš esminių būtinųjų tokio metodo sąlygų – bendras ir suderintas sutarimas dėl visos patikinimo sistemos. Komisija yra pasirengusi tęsti diskusijas su Europos Audito Rūmai, kad toks bendras sutarimas būtų pasiektas.

1.37. Nors ES išlaidoms yra taikomos bendros kontrolės priemonės, pavienės išlaidų programos skirtingose politikos srityse gali būti labai skirtingos. Todėl **kontrolės strategijos turi būti pritaikytos prie skirtingų valdymo režimų, politikos sričių ir (arba) konkrečių finansavimo procedūrų ir su jomis susijusios rizikos.** Vadovaudamiesi šiuo požiūriu, generaliniai direktoratai gali nustatyti trūkumus, darančius poveikį konkrečioms išlaidų programoms (jų dalims), ir imtis tikslių veiksmų jiems pašalinti.

1.10 langelis. Komisijos su rizika susijusios sumos atliekant mokėjimą įvertinimo pagrindas

Antra įtrauka. Siekdami prisidėti prie bendros atskaitomybės, susijusios su 2018 m. išlaidomis, Regioninės ir miestų politikos GD ir Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD įvertino su rizika susijusias sumas atliekant mokėjimą ir užbaigiant programas, vadovaudamiesi konservatyviausiu metodu, grindžiamu 2016–2017 m. patvirtintu likutiniu klaidų lygiu. 2017–2018 m. nepatvirtinti likutiniai klaidų lygiai naudojami tik tuo atveju, kai jie yra aukštesni, palyginti su 2016–2017 m. patvirtintais lygiais. Komisija pabrėžia, kad metinių ataskaitų pasirašymo metu kalendoriniais metais ataskaitose deklaruotos išlaidos padengiamos nuo tarpinių mokėjimų sulaikoma 10 % dydžio suma.

Ketvirta įtrauka. Politikos srityje „Europos vaidmuo pasaulyje“ Tarptautinio bendradarbiavimo ir vystymosi GD, ir Kaimynystės politikos ir plėtros derybų GD užsakomi likutinio klaidų lygio tyrimai grindžiami reprezentatyvia apytikriai 500 operacijų imtimi. Komisija mano, kad neįtraukus senų sutarčių, pagerėja su ataskaitiniais metais susijusios rizikos įvertis.

1.39 antra įtrauka. Komisija mano, kad su rizika susijusi suma atliekant mokėjimą, atskleista **metinėje valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitoje**, objektyviai atspindi su kitu nei Europos Audito Rūmų audituotu laikotarpiu susijusių **kategorijai „Sanglauda“ priskirtų atitinkamų išlaidų** 2018 m. teisėtumą ir tvarkingumą.

1.39 trečia įtrauka. Komisija yra labai patenkinta, kad **politikos srityje „Žemės ūkis“** Europos Audito Rūmai audito išvada atitinka su rizika susijusią sumą atliekant mokėjimą, pateiktą **Metinėje valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitoje** ir Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD **metinėje veiklos ataskaitoje**. Šiais mažais klaidų lygiais (žr. 7.35 dalį) yra pagrįstas pakankamas užtikrinimas Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD generalinio direktoriaus patikinimo pareiškime (taip pat žr. Komisijos atsakymus į 7.35 ir 7.37 dalių pastabas).

1.40. Komisijos tikslas – užtikrinti, kad klaidų lygis programų gyvavimo ciklo pabaigoje nesiektų 2 % ribos (žr. **Metinę valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitą**, 151–152 psl.).

Dėl to, kad ES finansinės programos yra daugiametės, klaidas galima ištaisyti iki programų užbaigimo likusiu laikotarpiu net ir tuo atveju, kai mokėjimai yra atlikti. Komisijos vertinimu, bendri būsimi pataisymai sudarys 0,9 % visų atitinkamų išlaidų 2018 m. Todėl, palyginti su įvertinta su rizika susijusia suma atliekant mokėjimą, įvertinta rizikos suma užbaigiant programą sudaro 0,8 % visų atitinkamų išlaidų 2018 m.

1.41. Būsimi pataisymai vertinami taikant bendrą metodą, t.y. įverčiai grindžiami istoriniais vidurkiais, kurie, jei reikia, koreguojami, visų pirma siekiant neutralizuoti elementus, kurie nebėra svarbūs. Todėl būsimų pataisymų įverčiai yra konservatyvūs ir atspindi faktinį Komisijos padalinių taisomąjį pajėgumą.

Išvados

1.49. Komisija su pasitenkinimu pažymi, kad beveik pusėje audituotų išlaidų reikšmingas klaidų lygis nepasiektas. Reikšmingas klaidų lygis yra susijęs tik su tam tikrų rūšių išlaidomis (kompensavimu grindžiamomis išlaidomis). Bendras klaidų lygis, palyginti su laikotarpiais iki 2017 m., išliko žemas.

2 skyrius. Biudžeto ir finansų valdymas

Komisijos atsakymai į Europos Audito Rūmų 2018 m. metinės ataskaitos pastabas

Biudžeto valdymas 2018 m.

2.8. 2018 m. **sanglaudos politikos programų įgyvendinimas** gerokai paspartėjo. 2018 m. pabaigoje ERPF ir Sanglaudos fondo lėšomis finansuotųjų projektų atrankos rodiklis pasiekė 76,6 %, ir tai yra 4,2 procentiniais punktais aukštesnis rodiklis, palyginti su tuo pačiu ataskaitiniu laikotarpiu 2007–2013 m. ESF/Jaunimo užimtumo iniciatyvos lėšomis finansuotųjų projektų atrankos rodiklis 2018 m. pabaigoje pasiekė 70 % ir tai, Komisijos nuomone, yra panašus lygis kaip 2007–2013 m.

2018 m. biudžetas, dėl kurio buvo balsuota, įskaitant asignuotąsias pajamas, buvo visiškai įvykdytas.

Toliau stengiamasi paspartinti įgyvendinimą vietos lygmeniu. Komisija atidžiai stebi programas, kurios, kaip manoma, susijusios su rizika, siekdama padėti užkirsti kelią nepakankamam lėšų įsisavinimui ir galimam išpareigojimų panaikinimui. Siekiant pagerinti padėtį, glaudžiai bendraujama su atitinkamomis valstybėmis narėmis. Komisijos tarnybos valstybėms narėms teikia svarią paramą, įskaitant techninę pagalbą ir konsultavimo paslaugas.

EŽŪFKP finansuojamų 2014–2020 m. **kaimo plėtros programų** įgyvendinimo nepaveikė vėlavimai ir jis toliau vyksta labai sparčiai.

2.9–2.11. Komisija nepritaria Europos Audito Rūmų nuomonei dėl pagrindinių nepanaudoto **išankstinio finansavimo** priežasčių.

Sanglaudos politikos fondų paramos programų įgyvendinimas parodė, kad buvo nustatytos per didelės 2014–2020 m. taikytinos išankstinio finansavimo normos. Todėl nepanaudoto metinio išankstinio finansavimo sumos buvo grąžintos į ES biudžetą.

Be to, teisėkūros institucijoms nustačius automatinio **išpareigojimų panaikinimo taisyklę** „n+3“ (vietoje taisyklės „n+2“), neliko pasakų sparčiau vykdyti biudžetą.

Siekiant skatinti patikimą finansų valdymą ir įgyvendinimą laiku 2021–2027 m., Komisijos pasiūlyme dėl Bendrųjų nuostatų reglamento (COM(2018) 375) nustatyta automatinio išpareigojimų panaikinimo taisyklė „n+2“, o ne šiuo metu taikoma taisyklė „n+3“. Dėl tos pačios priežasties išankstinio finansavimo lygis yra sumažintas iki 0,5 % dydžio metinės išmokos, atsižvelgiant į visas fondų paramos lėšas.

2.9–2.11 dalys nėra susijusios su Europos žemės ūkio fondų kaimo plėtrai, nes išankstinio finansavimo sumos mokamos tik pirmus trejus programavimo laikotarpio metus, t. y. 2014–2016 m. (pagal Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 35 straipsnio 1 dalį).

2.18. Nors sanglaudos politikos programas vėluota pradėti, jos įgyvendinamos tinkamu tempu.

2.19–2.21. Siūlydama **viršutines mokėjimų ribas, taikytinas kitos daugiametės finansinės programos laikotarpiu**, Komisija atsižvelgė į visus mokėjimų sąmatų sudarymo metu svarbius veiksnius, įskaitant faktinį ES biudžeto vykdymą ankstesniais metais ir numatomus poreikius 2021–2027 m.

Šios sąmatos taip pat apima Komisijos pasiūlymą sumažinti 2014–2020 m. programoms taikytą metinio išankstinio finansavimo lygį nuo 3 % 2020–2023 m. iki 1 % 2021–2023 m. (žr. COM(2018) 614). Pasiūlymas dar turi būti svarstomas Taryboje.

Nors sanglaudos politikos programas vėluota pradėti, jos įgyvendinamos tinkamu tempu. Komisija mano, kad jos atsakyme į 2.8 dalies pastabas nurodytas 2014–2020 m. sanglaudos politikos programų projektų atrankos rodiklis 2018 m. gruodžio mėn. pabaigoje buvo aukštesnis, palyginti su rodikliu tuo pačiu 2007–2013 m. programavimo laikotarpio metu. Todėl Komisija mano, kad įgyvendinant ESI fondų paramos programas buvo vėluojama ne daugiau nei ankstesnės DFP laikotarpiu.

Finansų valdymo klausimai, susiję su 2018 m. biudžetu ir ateitimi

2.22 ir 2.23. Dėl pavėluoto 2014–2020 m. DFP patvirtinimo ir vėlesnio vėlavimo priimti Bendrųjų nuostatų reglamentą (jis priimtas 6 mėnesiais vėliau nei 2007–2013 m. reglamentas), buvo vėluojama pradėti **įgyvendinti 2014–2020 m. sanglaudos politikos programas**. Nepaisant to, 2018 m. programos įgyvendinamos labai sparčiai.

Programavimo laikotarpių sutapimas yra logiškas automatinio įsipareigojimų panaikinimo taisyklės „n+2“/„n+3“ taikymo daugiametėms programoms padarinys.

Dėl nepakankamų mokėjimų asignavimų rizikos kitos DFF pradžioje žr. Komisijos atsakymus į 2.8 dalies ir 2.19–2.21 dalių pastabas.

2.26. Komisija pabrėžia, kad faktinė **su garantijomis susijusi ES biudžeto pozicija** neturi būti priskirta vienam metiniam biudžetui. Vienam metiniam biudžetui tenkanti pozicija yra tik faktinės metinės pozicijos dalis ir ji yra iš dalies apsaugota užtikrinant likvidumo atsargas (taip pat žr. 2.27 dalį).

2.28. Komisija pažymi, kad vykdant **EDVF**, kuris veikia besiformuojančiose rinkose ir pažeidžiamose šalyse, su kuriomis susijusi rizika yra didesnė nei valstybėse narėse garantuojamų operacijų, rizikos valdymą, jai talkina Garantijų techninio vertinimo grupė (angl. *Guarantee Technical Assessment Group* (GTAG), kurios nariai yra rizikos srities ekspertai, asmeniškai deleguojami finansų įstaigų, kurios veikia kaip įgyvendinimo partnerės.

Išvados ir rekomendacijos

2.44. Dėl pavėluoto 2014–2020 m. DFF patvirtinimo ir paskesnio vėlavimo priimti Bendrų nuostatų reglamentą buvo vėluojama pradėti **įgyvendinti 2014–2020 m. sanglaudos politikos programas**. Nepaisant to, 2018 m. programos įgyvendinamos tinkamu tempu.

Komisijos tarnybos teikia valstybėms narėms svarią paramą, kuria siekiama paspartinti įgyvendinimą vietos lygmeniu.

Komisija taip pat pabrėžia, kad EŽŪFKP finansuojamų 2014–2020 m. kaimo plėtros programų įgyvendinimo nepaveikė vėlavimai ir jis toliau vyksta labai sparčiai.

2.44 *pirma įtrauka*. Sanglaudos politikos fondų paramos programų įgyvendinimas parodė, kad buvo nustatytos per didelės 2014–2020 m. taikytinos **išankstinio finansavimo** normos. Todėl nepanaudoto metinio išankstinio finansavimo sumos buvo grąžintos į ES biudžetą.

Be to, teisėkūros institucijoms nustačius automatinio **įsipareigojimų panaikinimo taisyklę** „n+3“ (vietoj taisyklės „n+2“), neliko pasakų sparčiau vykdyti biudžetą.

Siekiant skatinti patikimą finansų valdymą ir įgyvendinimą laiku 2021–2027 m., Komisijos pasiūlyme dėl Bendrų nuostatų reglamento (COM(2018) 375) nustatyta automatinio įsipareigojimų panaikinimo taisyklė „n+2“, o ne šiuo metu taikoma taisyklė „n+3“. Dėl tos pačios priežasties išankstinio finansavimo lygis yra sumažintas iki 0,5 % dydžio metinės išmokos, atsižvelgiant į visas fondų paramos lėšas.

2.44 *antra įtrauka*. Komisijos pasiūlyme dėl kitos DFP atsižvelgta į tai, kad **bendroji mokėjimų marža** negali būti perkelta į kitą DFP.

2.44 *trečia įtrauka*. Nors sanglaudos politikos programas vėluota pradėti, jos įgyvendinamos tinkamu tempu. Komisija mano, kad jos atsakyme į 2.8 dalies pastabas nurodytas 2014–2020 m. sanglaudos politikos programų **projektų atrankos rodiklis** 2018 m. gruodžio mėn. pabaigoje buvo aukštesnis, palyginti su rodikliu tuo pačiu 2007–2013 m. programavimo laikotarpio metu.

2.44 *ketvirta įtrauka*. Komisijos pasiūlymu dėl **viršutinių mokėjimų ribų** kitos DFP pradžioje atsižvelgiama į įvertintus poreikius ir galimus nuosavų išteklių viršutinės ribos suvaržymus tais metais.

2.45. Palyginti su ankstesniais metais, 2018 m. **ESI fondų paramos programų įgyvendinimas** toliau gerėjo. 2018 m. biudžetas, dėl kurio buvo balsuota, buvo visiškai įvykdytas. Taip pat žr. Komisijos atsakymus į 2.8 ir 2.22 dalių pastabas.

2.1 rekomendacija (mokėjimų asignavimų lygis)

a) Komisija rekomendacijai pritaria tiek, kiek tai įmanoma, atsižvelgiant į valstybių narių prognozių dėl ESI fondų paramos programų, kurios yra pagrindinis veiksnys, į kurį atsižvelgiama sudarant visas mokėjimų sąmatas, neapibrėžtumą ir tikslumą.

b) Komisija rekomendacijai pritaria.

Komisijos pasiūlyme dėl kitos daugiametės finansinės programos pateikti plataus užmojo ir realaus lygio įsipareigojimai, susiję su būsimois išlaidų programomis. Šiuo atžvilgiu Komisija taip pat pasiūlė įsipareigojimų panaikinimo taisyklių pakeitimus.

Remdamasi paskutinėmis mokėjimų poreikių po 2020 m. prognozėmis, Komisija taip pat pasiūlė metines viršutines mokėjimų ribas, atitinkančias numatomus poreikius ir naujos kartos programų įgyvendinimą bei neįvykdytus išpareigojimus iš ankstesnių finansinių programų.

c) Komisija rekomendacijai pritaria.

Komisija pateikė savo pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų dėl sanglaudos politikos gerokai prieš prasidedant 2021–2027 m. programavimo laikotarpiui. Kartu ji pabrėžia, kad atsakomybė už teisinės sistemos patvirtinimą tenka Europos Parlamentui ir Tarybai.

2.2 rekomendacija (bendras atidėjinių fondas)

Komisija pritaria rekomendacijai pritaria.

Komisija toliau gaus ir stebės garantuotus atidėjinius, kuriuos dengia trys garantijų fondai (ISĮ, ESIF, EDVF), taip pat toliau teiks biudžeto valdymo institucijai reguliariąsias ataskaitas, laikydamosi Finansinio reglamento nuostatų. Faktinės atidėjinių normos apskaičiavimo metodika bus nustatyta deleguotuoju aktu. Kaip reikalaujama pagal Finansinį reglamentą, ji bus apdairiai taikoma etapais (Finansinio reglamento 213 straipsnio 2 dalis), tinkamai atsižvelgiant į bendrų atidėjinių sudarymo pradinį etapą.

2.3 rekomendacija (EIB grupės valdomos finansinės priemonės)

Komisija rekomendacijai pritaria.

Komisija ir toliau teiks biudžeto valdymo institucijai išsamią metinę visų finansinių priemonių ataskaitą. Šioje ataskaitoje taip pat bus pateikta bendra EIB grupės valdomoms finansų priemonėms pervesta lėšų suma ir pervestų lėšų suma pagal kiekvieną EIB grupei suteiktą įgaliojimą.

3 skyrius. Siekiant ES biudžeto rezultatų

Komisijos atsakymai į Europos Audito Rūmų 2018 m. metinės ataskaitos pastabas

Įvadas

3.1. **Komisija yra įsipareigojusi gerinti ES biudžeto veiksmingumo sistemą.** Toks gerinimas bus vykdomas nuolat, bet palaiapsniui, ypač įgyvendinant kitą Daugiametę finansinę programą. Šiam įsipareigojimui įvykdyti reikalingas visų kitų ES biudžetą vykdančių subjektų, visų pirma valstybių narių, indėlis.

ES biudžeto veiksmingumo sistemą sudaro trys elementai: **a) teisiškai privalomos rodikliai**, kurie yra programų teisinio pagrindo dalis, **ataskaitos**, **b) programų įgyvendinimo stebėseną**, naudojant daug platesnį kiekybinės ir kokybinės informacijos spektrą, ir **c) nuolatiniai vertinimai**, kuriais įvertinami programų rezultatai. Nors rodikliai gali parodyti, į ką reikėtų sutelkti dėmesį svarstant, dėl kurių programų veiklos rezultatų galėtų kilti problemų, reikia papildomos kiekybinės ir kokybinės informacijos, kad būtų galima suprasti, ar esama realių problemų, kokios konkrečiai jos yra ir kaip jas galima sumažinti.

1 dalis. Ką mums rodo ES biudžeto veiksmingumo rodikliai?

3.3. Prie programų veiksmingumo apžvalgos (toliau – PVA) pridedamoje „Metodinėje pastaboje“ kalbama apie rodiklių atranką: „Rodikliai buvo parinkti remiantis tam tikrais kriterijais, pavyzdžiui, tinkamumu, duomenų prieinamumu ir pan.“

3.4. Komisija pripažįsta, kad programų ataskaitų (toliau – PA) suprantamumą skaitytojui galima pagerinti, ir šiuo metu tai daro, tačiau pabrėžia, kad didžioji dalis jose pateiktos informacijos, t. y. pažangos siekiant programų tikslų pagal finansinio reglamento 41 straipsnio 3 dalies h punktą aprašymas, pagal savo pobūdį yra skirtas specialistams. Būtent dėl šios priežasties Komisija pradėjo skelbti PVA, kurioje pateikta skaitytojui suprantamesnė informacijos apie programų veiksmingumą suvestinė.

3.6. **Komisija yra visiškai įsipareigojusi rinkti, analizuoti ir skelbti aukštos kokybės informaciją apie veiksmingumo rezultatus ir veikti pagal ją.** Siekdama geriau suprasti dabartinę rodikliais grindžiamą veiklos rezultatų ataskaitų pateikimo būklę, Komisija atliko visų išlaidų programų, numatytų nuo 2019 m. kovo mėn., veiklos rodiklių vidaus analizę, kuri buvo paskelbta programų ataskaitose, pridedamose prie 2020 m. biudžeto projekto.

Be to, ES biudžeto veiksmingumo sistema grindžiama keliais elementais. Viena jų svarbi dalis yra pažangos stebėseną remiantis veiksmingumo rodikliais. Tačiau pažanga pagal atrinktus rodiklius atskleidžia tik dalį padėties aspektų, todėl tų rodiklių negalima pasitelkti tvirtoms išvadoms apie programų veiksmingumą formuoti. Kaip 3.8 punkte pabrėžia patys Europos Audito Rūmai, kokybinė informacija, pavyzdžiui, pasiekimų pavyzdžiai, papildo rodiklių duomenis ir atskleidžia išsamesnį vaizdą apie veiksmingumą, ypač tais atvejais, kai trūksta rodiklių duomenų arba kai atnaujinami baziniai rodikliai.

A skirsnis. Rodikliai rodo gana didelį pasiekimų išsisklaidymą ir apskritai nedidelę pažangą

3.7. **Dabartinę ES biudžeto veiksmingumo sistemą EBPO⁽¹⁾ įvardijo kaip geriausią tokio pobūdžio sistemą.** Komisija pripažįsta, kad visas veiksmingumo sistemos reikia nuolat tobulinti, todėl sistema toliau gerinama, pavyzdžiui, teikiant Komisijos pasiūlymus dėl naujos kartos finansinių programų. Renkant ir perduodant duomenis, ypač duomenis, susijusius su pagal pasidalijamąjį valdymą valdomomis programomis, susiduriama su įvairiais iššūkiais. Dėl šių ir kitų veiksnių, įskaitant daugiamečių programų įgyvendinimą, Europos biudžeto veiksmingumo ataskaitų teikimas yra sudėtinga užduotis.

3.8. Komisija yra įsipareigojusi rengti aukštos kokybės ir patikimas ES biudžeto veiksmingumo ataskaitas. Šiuo tikslu Komisija remiasi valstybių narių ir kitų šaltinių pateiktais duomenimis. Remiantis centrinių tarnybų nurodymais, Komisijos tarnybų prašoma pateikti išsamią informaciją apie kiekvienos programos veiklos rezultatus ir užtikrinti pateiktos informacijos kokybę ir patikimumą.

Veiksmingumo rodiklių šaltiniai sistemingai atskleidžiami metinėse veiklos ataskaitose (toliau – MVA). Be to, vadovaujantis 2018 m. metinės veiklos ataskaitos nurodymais direktorių, atsakingų už rizikos valdymą ir vidaus kontrolę, buvo paprašyta pateikti pareiškimus, kad abiejose MVA 1 ir 2 dalyse pateikta informacija yra patikima, išsami ir tiksli.

(1) <https://www.oecd.org/gov/budgeting/budgeting-and-performance-in-the-eu-oecd-review.pdf>

3.9 *antra įtrauka*. Komisija atkreipia dėmesį į Europos Audito Rūmų vertinimą, kad paprastai skaičiuojant pažangą nuo nulio tikslinės reikšmės veiklos pažangos apskaičiavimas yra labiau orientacinis. Tačiau 2014–2020 m. Daugiametėje finansinėje programoje ne visose programose buvo apibrėžtos skaitinės pradinės reikšmės, todėl palyginamumo sumetimais buvo priimtas sprendimas apskaičiuoti bendrą pažangą.

Komisija laikosi nuomonės, kad be faktinių įgyvendinimo duomenų, prognozių, pagrįstų patvirtintais projektais, naudojimas tokiose investicinėse programose kaip Europos regioninės plėtros fondas (toliau – ERPF) ir Sanglaudos fondas (toliau – SF), yra teisingas. Toks metodas yra informatyvus ir suteikia sąlygas ekspertams ir sprendimus priimantiems asmenims daryti išvadas apie įgyvendinimo pažangą, kartu įgalinant visą sistemą įgyvendinti numatytą tikslą.

3.10. **Komisija mano, kad rodiklių rezultatų susiejimo pagal programas ir išlaidų kategorijas procesas yra ribotas.** Komisija sąmoningai neskaiciavo kiekvienos programos vidutinės pažangos siekiant tikslinės reikšmės. Vienas skaičius negali visiškai atspindėti sudėtingumo, kuris būdingas išleidžiant dešimtis milijardų eurų.

3.11. Komisija yra išpareigojusi gerinti duomenų rinkimą ir prieinamumą, ypač pasidalijamojo valdymo srityje, kur šiuo metu vėluojama labiausiai. Siekdama šio tikslo, 2018 m. gegužės mėn. Komisija pasiūlė teikti ataskaitas kas du mėnesius pagal Bendrųjų nuostatų reglamento (COM(2018) 375) 37 straipsnio 1 dalį.

3.12. Veiksmingumas daugeliu atvejų kurį laiką nėra tiesinis ir lėtai įsibėgėja tik įgyvendinimo metu. Todėl tikimasi, kad pažanga nuo pradinės reikšmės daugeliu atvejų bus mažesnė nei Europos Audito Rūmų nurodytos tiesinės procentinės išraiškos. Apskaičiuojant pažangą taip pat turėtų būti atsižvelgiama į vėlavimą įgyvendinti. **Atsižvelgdama į tai, Komisija mano, kad pažanga nuo pradinės reikšmės apskritai yra gera.** Tačiau Komisija sutinka, kad būtina labai atidžiai stebėti įgyvendinimo pažangą ir imtis būtinų priemonių aptikus trūkumų.

1a išlaidų kategorija. Iš rodiklių matyti, kad padaryta nemaža pažanga įgyvendinant programą „Erasmus+“ ir ESIF programą ir nedidelė pažanga įgyvendinant programą „Horizontas 2020“ ir Europos infrastruktūros tinklų priemonę

3.13 *pirma įtrauka*. Komisija pabrėžia, kad Programų veiksmingumo apžvalgos rodikliai parinkti pirmiausia remiantis duomenų aktualumu ir prieinamumu, o ne gauta rodiklio verte. Iš tikrųjų, kiekvienos išlaidų kategorijos ataskaitoje yra atvejų, kai pažangą skaičiuojant remiantis programų ataskaitomis pasiekiami geresnių rezultatų nei remiantis programų veiksmingumo apžvalga. Komisija sutinka, kad analizė turi būti išsamesnė, o pagrindinės prielaidos – tikslesnės.

3.13 *antra įtrauka*. Rengiant 2019 m. programų veiksmingumo apžvalgą **reikšmingomis pastangomis buvo siekiama pagerinti duomenų apie Europos infrastruktūros tinklų priemonę (toliau – EITP) ataskaitų teikimą.** Europos infrastruktūros tinklų priemonė finansuojami dideli, ilgalaikiai infrastruktūros projektai arba projektai, kuriems būtinas tinklinis koordinavimas. Šie projektai dažnai turi būti plėtojami pagal nuoseklias finansines programas ir gali praeiti daug laiko nuo projekto įgyvendinimo pradžios iki tada, kai tampa prieinami duomenys, reikalingi rezultatams įvertinti. Komisijos pasiūlyme dėl priemonės pratęsimo daugiau dėmesio buvo skiriama veiksmingumo sistemai, numatant „skaidrias, atskaitingumą užtikrinančias ir tinkamas stebėsenos ir ataskaitų teikimo priemones, kad būtų galima atlikti vertinimus apie Programos pažangą (...) ir informuoti apie jos laimėjimus“.

3.13 *trečia įtrauka*. Komisijos PVA aiškiai nurodoma, kad programos „Erasmus+“ rezultatai buvo lyginami su 2017 m. Šios programos **veikla tinkama**, kad jos tikslai būtų pasiekti iki 2020 m.

3.13 *ketvirta įtrauka*. Komisija pažymi, kad pradinis **Europos strateginių investicijų fondo (ESIF) tikslas** buvo sutelkti 315 mlrd. EUR investicijas iki 2018 m. liepos mėn. 2017 m. gruodžio 30 d. įsigaliojo reglamentas dėl ESIF veiklos pratęsimo ir patobulinimo (ESIF 2.0 reglamentas). Juo ESIF veiklos laikotarpis pratęstas iki 2020 m. pabaigos, o investicijų tikslas padidintas iki 500 mlrd. EUR. Šiame reglamente buvo numatyta, kad ES garantija, reikalinga tam, kad ESIF galėtų remti investicijas, padidėtų nuo 16 mlrd. EUR iki 26 mlrd. EUR tik nuo 2018 m. liepos mėn. (t. y. pasibaigus pradiniam laikotarpiui). Todėl 2017 m. pabaigoje ESIF rezultatai buvo lyginami su pradiniu investicijų tikslu – 315 mlrd. EUR.

1b išlaidų kategorija. Rodikliai rodo palyginti mažą Sanglaudos programų pažangą dėl vėlyvos programų pradžios

3.14. Prognozės, pagrįstos jau patvirtintais vykdomais projektais, yra svarbi informacija stebint įgyvendinimą. Be faktinio įgyvendinimo duomenų, jose taip pat pateikiama duomenų apie projekto eigą, kuri, įgyvendinant daug investicijų reikalaujančią ilgalaikę politiką, pavyzdžiui, sanglaudos programas, yra kone vertingiausia informacija įgyvendinant projektą.

2 išlaidų kategorija. Remiantis rodikliais buvo neįmanoma nustatyti pažangos pagal daugumą išlaidų srityje „Gamtos išteklių“

3.15. Komisija pažymi, kad dėl **Europos žemės ūkio garantijų fondo** (toliau – EŽŪGF) metinio veiklos pobūdžio nėra labai palanku nustatyti jo daugiamečius tikslus. Tačiau šiuo metu rengiami įrankiai ir metrika, kuriais bus užtikrinama, kad galėtų būti teikiamos ir šio fondo laikotarpio vidurio veiklos ataskaitos.

3.15 pirma įtrauka. Komisija pažymi, kad naudojant Europos Audito Rūmų taikytą metodą (kaip paaiškinta 3.9 dalyje ir 3.1 langelyje), pažangą, palyginti su pradine reikšme, galima apskaičiuoti tik pagal vieną iš 27 rodiklių.

Tačiau Komisija mano, kad pažangą, palyginti su pradine reikšme, galima įvertinti pagal visus 27 rodiklius. Todėl pasirinkti rodikliai sudaro sąlygas stebėti pažangą.

Rengiant išsamią 27 rodiklių, kurie įtraukti į programos ataskaitą, analizę, reikėtų atsižvelgti į žemės ūkio sektoriaus specifiką ir EŽŪGF išlaidas.

3 išlaidų kategorija. Iš kategorijos „Saugumas ir pilietybė“ rodiklių matyti, kad įgyvendinant dvi programas padaryta nemaža pažanga, vieną – nedidelę pažangą, ir dar vieną – atsiliekama

3.17. Komisija pažymi, kad vertinant programos „**Maistas ir pašarai**“ rezultatus reikia atsižvelgti į gyvūnų ir augalų ligų protrūkių nenuspėjamumą. Visos darbo programos buvo priimtos ir įgyvendintos, kaip numatyta.

4 išlaidų kategorija. Rodikliai rodo bendrą priimtina programų „Europos vaidmuo pasaulyje“ pažangą

3.19. **Vystomojo bendradarbiavimo priemonės** rodiklių ir tikslų apibrėžimo metodika paaiškinta pataisytoje ES tarptautinio bendradarbiavimo ir vystymosi rezultatų sistemoje (SWD(2018) 444).

Specialios priemonės. Informacijos, kuria būtų galima patvirtinti, jog specialių priemonių tikslai buvo pasiekti, nepakanka

3.20 pirma įtrauka. Komisija pažymi, kad rodiklyje atsižvelgiama tik į tas krizes, kurios atitinka tinkamumo kriterijus. 2017 m. 6 atvejais vis dar buvo tiriama, todėl į juos nebuvo atsižvelgiama, nes vis dar nebuvo aišku, ar jie atitinka tinkamumo kriterijus. Galiausiai 2017 m. 2 iš 10 paraiškų buvo atmestos (Mursijos potvynis ir Donjanos gaisrai).

B skirsnis. Iš rodiklių nebuvo galima susidaryti gero faktinės pažangos vaizdo

3.21. Atsakydama į paantraštėje „Daug rodiklių pasirinkta blogai“ pateiktas pastabas, **Komisija pažymi, kad ES finansinių programų veiksmingumo rodikliai yra apibrėžti teisės aktuose, kuriais grindžiamos šios programos.** Rodikliai parinkti remiantis Europos Parlamento ir Tarybos derybomis remiantis Komisijos pasiūlymu. Komisija privalo reguliariai teikti ataskaitas dėl visų teisės aktuose apibrėžtų rodiklių.

3.22. Didelė indėlio ir išdirbio rodiklių dalis nereiškia, kad rodikliai yra netinkamai pasirinkti. Komisija sutinka, kad rezultato ir poveikio rodikliai yra tinkamesni vertinant rezultatus *per se*. Tačiau išdirbio rodikliai yra būtini norint pranešti apie pažangą, ypač vertinant didelių investicijų reikalaujančius ir ilgalaikius projektus. Todėl mes laikomės nuomonės, kad būtina išlaikyti pusiausvyrą tarp rodiklių tipų ir tokia pusiausvyrą turėtų būti būdinga konkrečiai programai.

3.23. **Komisija mano, kad 60 % indėlio ir išdirbio rodiklių proporcija nebūtinai ribojamas pateiktos informacijos naudingumas. Nors Komisija sutinka, kad turėtų būti pusiausvyrą tarp įvairių tipų rodiklių, tinkama pusiausvyrą vertinant įvairias programas gali skirtis.** Remiantis Geresnio reglamentavimo gairėmis, ES biudžeto veiksmingumo sistemoje taip pat yra struktūruota (tarpinio ir *ex post*) vertinimo sistema, kad būtų galima atskirti įvairius programos padarinius.

3.24. Komisija pažymi, kad nepaprastai sunku parinkti poveikio rodiklius, kuriems įtaką daro tik pačios programos padariniai. Bet kuriam išplėstiniam rezultatų ar išdirbio rodikliui neišvengiamai turės įtakos įvairūs veiksniai, iš kurių vos vienas bus šios programos. Todėl Komisija siekia naudoti rodiklius, kuriais kuo geriau paaiškinamas ir apibrėžiamas programų veiksmingumas, rinkinį, tačiau, atsižvelgiant į pačių programų pobūdį, kartais yra labai sudėtinga įgyvendinti tokį siekį.

Vis dėlto laikotarpio po 2020 m. daugiamečioje finansinėje programoje stengiamasi suformuoti tokį rezultatų ir poveikio rodiklių rinkinį, kuriuo geriausiai paaiškinamos programos. Be to, Komisija taip pat pažymi, kad tik visiškai įvertinus tinkamus kontrolės kintamuosius bus galima pastebėti ES išlaidų programų poveikį.

3.25. Atsakydama į pastabas, pateiktas 3.2 lentelėje, Komisija sutinka, kad kai kuriais atvejais **humanitarinės pagalbos srities** rodikliai yra tik netiesiogiai susiję su ES finansuojama humanitarine veikla ir kad rodiklio vertė yra veikiama įvairių išorės veiksnių. Todėl kitoje DFP bus stengiamasi padidinti rodiklių rinkinio sąsają su ES humanitarine veikla, t. y. užtikrinti aiškesnę visų rodiklių ryšį su išlaidomis ir tikslais.

EŽŪGF atveju taip pat labai svarbios veiksmingos valdymo ir kontrolės sistemos siekiant užtikrinti, kad programos būtų įgyvendinamos maksimaliai siekiant jų tikslų. Taigi, programos ataskaitoje reikia nurodyti rodiklį, pagal kurį būtų matuojama, koku mastu tikrinamos išlaidos.

3.26. Komisija pripažįsta, kad programos ataskaitos nėra sudarytos taip, kad būtų galima aiškiai susieti konkrečius tikslus su bendrais tikslais. Tačiau laikotarpio po 2020 m. išlaidų programose nustatyta aiški hierarchinė struktūra, siejanti konkrečius tikslus su bendrais tikslais, o rodiklius – su konkrečiais tikslais. Be to, taip pat peržiūrima biudžeto nomenklatūra, kuri bus struktūruota atsižvelgiant į konkrečius tikslus. Šiomis priemonėmis bus labai pagerinta Komisijos biudžeto veiklos rezultatų dokumentų struktūra ir patogumas vartotojui.

3.27. Visada esama kompromiso sudarant išsamų rodiklių, apimančių kiekvieną tikslų aspektą, sąrašą ir atsižvelgiant į numatomus išteklius.

3.27 *antra įtrauka*. **Vystomojo bendradarbiavimo priemonės** tikslai savo pobūdžiu yra labai platūs ir negali būti apriboti tam tikru skaičiumi rodiklių. Nepaisant to, su klimato kaita ir aplinka susiję veiksmai kasmet stebimi naudojant EBPO Plėtros paramos komiteto sukurtą „Rio žymeklių“ metodiką.

3.28. Kaip pirmiau minėta, Komisija, kartu remdamasi valstybių narių bei kitų ataskaitas teikiančių subjektų duomenimis, nuolat tobulina savo veiklos rezultatų ataskaitų teikimo tvarką. Analizuodama 2019 m. kovo mėn. turimą duomenų rinkinį, Komisija nustatė, kad 63 % rodiklių suteikia „išsamią informaciją apie veiksmingumą“, t. y. jie yra duomenų taškai, pradinė reikšmė ir tikslas, o tai, Komisijos nuomone, yra pakankamas kiekis. Rengdama laikotarpio po 2020 m. išlaidų programų veiksmingumo sistemą, Komisija jau inicijavo išsamų projektą, kurio tikslas – užtikrinti, kad tokia pagrindinė informacija apie programų veiksmingumą būtų nustatyta nuosekliai ir pagal suderintą grafiką.

3.28 *ketvirta įtrauka*. Komisija pažymi, kad ypatingais atvejais pradinė reikšmė taip pat keičiasi atnaujinus oficialius statistinius duomenis.

3.29. **EŽŪGF** atveju laikoma, kad parinkti rodikliai suteikia sąlygas įvertinti pažangą (žr. Komisijos atsakymą į 3.15 dalies pirmos įtraukos pastabą).

Be to, Komisija yra įsipareigojusi užtikrinti, kad EŽŪGF, programos „Horizontas 2020“ ir ESSF veiklos rezultatų ataskaitų teikimo tvarka būtų nuolat tobulinama, ypač kitu DFP laikotarpiu, kuriam ruošiantis siūlomos sustiprintos stebėsenos nuostatos ir supaprastinti rodikliai, remiantis patirtimi, įgyta atliekant vertinimus.

3.30. Europos Audito Rūmų nurodytais atvejais Komisija sutinka, kad naudinga apibrėžti metines tarpines reikšmes, skirtas veiksmingumui stebėti. Tačiau Komisija pažymi, kad kai kuriose 2014–2020 m. ciklo programose jų nėra arba (pasidalijamojo valdymo srityje) iš valstybių narių valdžios institucijų negaunama pakankamai informacijos apie nurodytas vertes. Šiuo atveju Komisija taip pat yra įsipareigojusi, jei reikia, pagerinti esamą padėtį rengdama laikotarpio po 2020 m. finansines programas, kurioms bus būtinas Parlamento, Tarybos ir valstybių narių pritarimas.

3.31. Reaguodama į paantraštę „Kai kurių programų turimi duomenys buvo nepakankamos kokybės“, Komisija pažymi, kad duomenų prieinamumas ir kokybė labai priklauso nuo teisėkūros procese numatytų įpareigojimų teikti ataskaitas. Kai duomenis teikia valstybės narės ir valdžios institucijos, Komisijos galimybės paveikti jų kokybę yra ribotos. Komisija pažymi, kad trys ketvirtadaliai rodiklių pagrįsti naujausiais turimais duomenimis. Kai kurių programų duomenys bus prieinami tik vėliau, įgyvendinimo laikotarpiu.

3.32. **Komisija labai rimtai vertina Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacijas ir savo veiklos rezultatų ataskaitose visada pateikia naujausią turimą informaciją.** Kaip pirmiau minėta, sudėtinga gauti naujausius duomenis analizuojant tokią sudėtingą veiklos rezultatų sistemą kaip ES biudžetas, ypač atsižvelgiant į dabartinę teisinę sistemą. Komisija siekia pagerinti esamą padėtį ir savo ataskaitose teikti kuo naujesnę informaciją, dar kartą pažymėdama, kad tai daugiausia priklauso nuo valstybių narių ir kitų trečiųjų šalių laiku pateiktų ir patikimų duomenų. Komisija taip pat pabrėžia, kad bet kokia ataskaita visada atspindi tik atitinkamo laikotarpio padėties vaizdą, nes pagrindiniai duomenys retai būna statiški.

3.33. **Komisija sutinka, kad esama tam tikrų, ribotų duomenų kokybės problemų, susijusių su rodikliais, tačiau teigia, kad apskritai veiksmingumo sistema yra patikima. Komisija taip pat pabrėžia savo įsipareigojimą tobulinti kito biudžeto ciklo veiklos rezultatų ir ataskaitų teikimo sistemą.**

3.33 *antra įtrauka*. Komisija yra įsipareigojusi užtikrinti pagrindinių veiksmingumo rodiklių duomenų, įskaitant pateiktą informaciją apie patento paraiškas ir suteiktus patentus, kokybės gerinimą. Ši įsipareigojimą įrodo reguliariai atnaujinamas programos „Horizontas“ suvestinės projekto rezultatų skyrius, skelbiamas internetiniame portale „Finansavimas ir galimybės“.

3.34. Komisija sutinka, kad kai kurių rodiklių tikslinės reikšmės yra siauro užmojo, tačiau teigia, kad apskritai veiksmingumo sistema yra patikima. Komisija taip pat pabrėžia savo įsipareigojimą tobulinti sistemą įgyvendinant kitą daugiametę finansinę programą.

3.34 *antra įtrauka*. Politikos, ypač Sanglaudos fondo politikos (atsižvelgiant į valstybių narių, kurioms gali būti teikiamos šios investicijos, geležinkelio sektorių), prioritetą buvo geležinkelio linijų rekonstrukcija ir modernizavimas, o nustatyta tikslinė reikšmė sudarė 2 829 km. ERPF lėšomis finansuojamų naujų geležinkelio linijų tikslinės reikšmės buvo šiek tiek didesnės nei 580 km, tačiau neviršijo 14 % rekonstruotų ir modernizuotų geležinkelio linijų ilgio tikslinės reikšmės.

3.35. Komisija sutinka, kad tam tikrų programų kai kurių rodiklių tikslinės reikšmės yra siauro užmojo. Norint nustatyti tuos rodiklius ir tikslines reikšmes, būtina išsamiai įvertinti rodiklių prasmę ir kontekstą.

2 dalis. Audito Rūmų veiksmingumo auditų rezultatai: pagrindinės išvados ir rekomendacijos

1a išlaidų kategorija „Konkurencingumas augimui ir užimtumui skatinti“ ir 1b išlaidų kategorija „Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“

a) Specialioji ataskaita Nr. 8/2018. ES parama produktyvioms investicijoms į įmones

3.38. Komisija pažymi, kad vykdant Europos Audito Rūmų audituotus projektus iš esmės buvo gauti planuoti išdirbiai ir dauguma atvejų tie išdirbiai vis dar egzistavo ir buvo naudojami.

Palyginti su 2000–2006 m. programavimo laikotarpiu, 2007–2013 m. ES valdymo požiūris į investicijų ilgalaikiškumą labai pasikeitė. Tokių pokyčių atspindi ne tik konkrečios ir sugriežtintos norminės nuostatos, bet ir pabrėžiamas strateginis didelių projektų planavimas, taip pat Komisijos *ex post* vertinimai Sanglaudos politikos programos lygmeniu.

Kalbant apie pasiektus rezultatus, vykdant auditą Komisija labiau pabrėžė, kad trūksta daugelio audituotų projektų duomenų, ne kad dominuoja silpni arba netvarūs rezultatai.

3.39 *pirma įtrauka*. Komisija pažymi, kad ši rekomendacija yra susijusi su veiksnių programų tvirtinimu laikotarpiu po 2020 m.

b) Specialioji ataskaita Nr. 9/2018. Viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė ES

3.40 ir 3.41. Viešojo ir privačiojo sektoriaus partnerystė (toliau – VPSP) yra viena iš politikos įgyvendinimo priemonių, kurias valstybės narės ir projektų rėmėjai gali naudoti savo nuožiūra. Komisija prisideda prie dalijimosi geriausia praktika, siūlo tikslinę techninę pagalbą, reguliariai analizuoja nacionalines viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės sistemas ir prireikus teikia politikos gerinimo rekomendacijas („Europos semestras“). Tačiau kalbant apie Europos semestrą ir strategiją „Europa 2020“, neskatinama intensyviau taikyti būtent VPSP metodą. Kalbant apie sektorių priemones, Komisija neturi teisinio pagrindo reikalauti valstybių narių naudoti intensyviau ar mažiau VPSP metodą, palyginti su kitais viešųjų pirkimų metodais. Pasidalijamai valdant Europos struktūrinius ir investicinius fondus, VPSP metodas taikomas išskirtinai valstybių narių nuožiūra.

c) Specialioji ataskaita Nr. 12/2018. Plačiajuostis ryšys ES valstybėse narėse

3.42 ir 3.43. Komisija stebi Skaitmeninės darbotvarkės tikslus plačiajuosčio ryšio srityje ir skelbia atitinkamus duomenis savo Skaitmeninės ekonomikos ir visuomenės indekse.

Komisija paragino valstybes nares persvarstyti savo nacionalinių plačiajuosčio ryšio planų įgyvendinimo pažangą ir atnaujinti juos iki 2025 m.

Komisija primena, kad galutinė atsakomybė už teisinės ir reglamentavimo aplinkos užtikrinimą tenka nacionalinėms reguliavimo institucijoms (toliau – NRI). Savo pasiūlyme dėl persvarstytų ES telekomunikacijų taisyklių (Europos elektroninių ryšių kodekso) Komisija pasiūlė patobulintas nuostatas dėl NRI nepriklausomumo ir reguliavimo įgaliojimų, įskaitant turimus išteklius, teisę tiesiogiai skirti sankcijas ir minimalaus užduočių rinkinio derinimą.

Ekonomiškai mažiau perspektyviose srityse Komisija taip pat pasiūlė persvarstytas telekomunikacijų taisykles diegimui skatinti.

Be to, Komisija valstybėms narėms teikia ir toliau teiks gaires dėl valstybės pagalbos placiajuosčiam ryšiui taikymo.

Komisija parengė Placiajuosčio ryšio kaimo vietovėse veiksmų planą, kuriame didžiausias dėmesys skiriamas placiajuosčio ryšio problemoms kaimo vietovėse spręsti, visų pirma keičiantis geriausia praktika per Placiajuosčio ryšio kompetencijos biurų tinklą, vykdam tikslines misijas valstybėse narėse, atidžiau stebint ESI fondų išlaidas placiajuosčiam ryšiui ir atnaujinant investavimo į placiajuosčių ryšį gaires.

d) *Specialioji ataskaita Nr. 17/2018. Lėšų panaudojimas*

3.44. Komisija primena, kad teisinio pagrindo priėmimo data labai priklauso nuo teisėkūros institucijų. Komisija taip pat pabrėžia, kad nors ankstyvas teisinio pagrindo priėmimas yra svarbus padedant įgyvendinti programą, tačiau esama ir kitų veiksnių, kaip antai asignavimų panaikinimo taisyklė, išankstinio finansavimo lygmuo arba 2014–2020 m. skyrimo reikalavimai, kurie turėjo didelę įtaką įgyvendinimui.

Komisija su pasitenkinimu pažymi, kad lėšų panaudojimas 2007–2013 m. laikotarpiu padidėjo dėl priemonių, kurių ji ėmėsi glaudžiai bendradarbiaudama su atitinkamomis programų institucijomis per jos sudarytą geresnio įgyvendinimo darbo grupę. Ji taip pat pabrėžė, kad remiantis 2007–2013 m. programavimo laikotarpio baigiamojo vertinimo rezultatais ir 7-ąja ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos ataskaita, apskritai sanglaudos politikos įgyvendinimo rezultatai yra geri.

3.45 *pirma įtrauka.* 2021–2027 m. laikotarpiui Komisija pateikė savo pasiūlymą dėl Bendrųjų nuostatų reglamento dar 2018 m. gegužės 29 d. (COM(2018) 375), t. y. likus 30 mėnesių iki numatomos tinkamumo finansuoti laikotarpio pradžios. Ji taip pat pradėjo neoficialias derybas dėl partnerystės susitarimų su valstybėmis narėmis prieš teisėkūros institucijoms priimančias teisinį pagrindą.

3.45 *antra įtrauka.* Komisijos tarnybos ir toliau teikė didelę paramą valstybėms narėms, įskaitant techninę pagalbą ir patariamąsias paslaugas, siekdamas pagerinti jų gebėjimą panaudoti lėšas, daugiausia dėmesio skiriant rezultatams pasiekti.

Vykdam atidžią stebėseną galima sudaryti veiksmų planus pagal kiekvienos programos poreikius ir toliau spręsti nustatytas konkrečias problemas, kad būtų užtikrintas ilgalaikis įgyvendinimas be jokių kompromisų dėl rezultatų siekimo.

e) *Specialioji ataskaita Nr. 30/2018. Keleivių teisės*

3.47 *pirma įtrauka.* Komisija pritarė šiai rekomendacijai.

3.47 *antra įtrauka.* Komisija šiai rekomendacijai pritarė, manydama, kad ji turi atlikti svarbų vaidmenį didinant keleivių sąmoningumą. Ji taip pat toliau tobulinti esamas gaires.

3.47 *trečia įtrauka.* Komisija pritarė šiai rekomendacijai ir pasinaudos savo iniciatyvos teise kurdam ir siūlydam sprendimus, susijusius su neišspręstais vykdymo užtikrinimo iššūkiais.

f) *Specialioji ataskaita Nr. 28/2018. Programa „Horizontas 2020“*

3.48. Komisija palankiai priima Europos Audito Rūmų atliktą programos „Horizontas 2020“ vertinimą. Komisija pritarė visoms ataskaitoje pateiktoms rekomendacijoms. Komisija jas įgyvendina.

2 išlaidų kategorija „Gamtos išteklių“

3.51 *pirma įtrauka.* Komisija pripažįsta, kad atsinaujinančiosios energijos projektai gali prisidėti prie tvarios kaimo plėtros.

Ji mano, kad iki šiol sprendė būsimos atsinaujinančiosios energijos politikos formos ir tvarumo klausimus naujai priimtais teisės aktais: naujuoju Energijos sąjungos valdymo reglamentu (Reglamentas (ES) 2018/1999), LULUCF reglamentu (Reglamentas (ES) 2018/841) ir Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvos (Direktyva (ES) 2018/2001) nauja redakcija.

Remdamos šia sistema, valstybės narės, rengdamos ir tvirtindamos savo integruotus nacionalinius energetikos ir klimato planus, galėtų atsižvelgti į savo kaimo vietovių aplinkybes ir poreikius.

Rengdamos kaimo plėtros programas ir nustatydamos pusiausvyrą tarp įvairių savo kaimo plėtros strategijų tikslų, valstybės narės/regionai gali pačios spręsti, ar šioje srityje pakankamai panaudotas EŽŪFKP finansavimo potencialas.

3.51 antra įtrauka. Komisija įsipareigojo atsižvelgti į visus turimus įrodymus apie ligšiolinį šios politikos veiksmingumą ir panaudoti šią informaciją analizuodama konkrečius ateities sprendimus, susijusius su poveikio vertinimu, kuriuo grindžiamas Komisijos pasiūlymas dėl laikotarpio po 2020 m. BŽŪP. Komisija taip pat įsipareigojo apsvaistyti intervencijos rūšių, įskaitant, kai tinkama, pajamų rėmimą, veiksmingumo vertinimo metodą.

3.51 trečia įtrauka. Naudojant supaprastinto išlaidų apmokėjimo sistemą siekiama sumažinti administracinę naštą valdžios institucijoms ir naudos gavėjams. Supaprastintu išlaidų apmokėjimu pagrįsta kompensavimo sistema turėtų duoti tokių pat rezultatų, kaip ir įprastos išlaidų kompensavimo sistemos, tik šis metodas paprasčiau ir greičiau taikomas. Komisija sutiko apsvaistyti galimybes pereiti prie sistemų, pagal kurias kompensavimas valstybėms narėms bus grindžiamas politikos įgyvendinimo rezultatais.

3.52 antra įtrauka. Komisija sustiprino ryšį tarp kompleksinės paramos sistemos ir gyvūnų gerovės, visų pirma toliau dalydamasi su valstybėmis narėmis geriausia praktika ir kompleksinės paramos sistemos patikrų rezultatais pagal Europos Audito Rūmų rekomendacijas. Tai buvo padaryta per 2018 m. organizuotus kompleksinės paramos sistemos ekspertų grupės posėdžius.

3.52 penkta įtrauka. Kalbant apie Specialiąją ataskaitą Nr. 25/2018, projektų atranka (įskaitant projektų pirmenybės nustatymą) yra valstybių narių užduotis. ESI fondus reglamentuojančiose teisinėse nuostatose Komisijos vaidmens pagal pasidalijamojo valdymo principą nustatyti veiksmų atrankos kriterijus, skelbti kvietimus teikti pasiūlymus, vertinti ir atrinkti projektus, kurie bus finansuojami, nenumatyta. Už šio proceso organizavimą atsakingos valstybės narės. Tai nepasikeitė Komisijos pasiūlyme dėl 2021–2027 m. laikotarpio. Tačiau Komisija pasiūlė 2021–2027 m. laikotarpiu taikyti išankstines finansavimo ERPF ir (arba) Sanglaudos fondo lėšomis sąlygas (reikiamas sąlygas), pagal kurias investicijos į rizikos prevenciją ir valdymą turi atitikti nacionalinį arba regioninį nelaimių rizikos valdymo planą. Šis požiūris panašus į taikytą 2014–2020 m. laikotarpiu, tačiau yra sugriežtintas ir pagal jį siūloma visą riziką vertinti kompleksiška.

3 išlaidų kategorija „Saugumas ir pilietybė“ ir 4 išlaidų kategorija „Europos vaidmuo pasaulyje“

a) Specialioji ataskaita Nr. 7/2018. Turkija

3.55 pirma įtrauka. Komisija pritarė šiai rekomendacijai.

Komisija atsižvelgia į tikslingą įgyvendinimo datą ir apsvaistys prioritetų perorientavimą pagal 2018 programą, laikydamasi politinių gairių.

Komisija pažymi, kad pažanga tokiose jautriose srityse priklauso ne tik nuo skirto PNPP finansavimo, bet daug labiau nuo Turkijos valdžios institucijų politinės valios.

3.55 antra įtrauka. Komisija pritarė šiai rekomendacijai.

3.55 trečia įtrauka. Komisija pritarė šiai rekomendacijai.

3.55 ketvirta įtrauka. Komisija pritarė šiai rekomendacijai.

3.55 penkta įtrauka. Komisija pritarė šiai rekomendacijai.

b) Specialioji ataskaita Nr. 20/2018. Afrikos taikos ir saugumo struktūra (ATSS)

3.56. Kalbant apie gebėjimus ir finansinę atsakomybę, ES parama Afrikos taikos ir saugumo struktūrai (ATSS) prisidedama prie šios struktūros kūrimo, nors numatyti rezultatai nėra sistemingai pasiekiami.

Atlyginimų ar kitų veiklos sąnaudų rėmimas nėra savaime problema, jei tai susiję su rezultatų siekimu ir daroma pagal platesnę rėmimo strategiją, turint aiškia pasitraukimo strategiją.

3.57 *pirma įtrauka*. Komisija ir EIVT pritarė šiai rekomendacijai. Tačiau tam tikromis sąlygomis *ad hoc* parama veiklos sąnaudoms taip pat gali būti teikiama.

3.57 *antra įtrauka*. Komisija pritarė šiai rekomendacijai.

c) *Specialioji ataskaita Nr. 27/2018. Pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonė*

3.59 *pirma įtrauka*. Komisija pritarė šiai rekomendacijai.

Komisija mano, kad pagal lygiagrečiai įgyvendinamas priemones remiant panašių rūšių veiklą buvo užtikrintas papildomumas, ir jokio veiklos dubliavimo ar sutapimo nebuvo, be to, Komisija taip galėjo paspartinti savo atsaką, nes skirtingu laiku buvo telkiamos skirtingos priemonės.

3.59 *antra įtrauka*. Komisija pritarė šiai rekomendacijai.

3.59 *trečia įtrauka*. Komisija pritarė šiai rekomendacijai.

3.59 *ketvirta įtrauka*. Komisija pritarė šiai rekomendacijai.

Komisija atkreipia dėmesį, kad šios rekomendacijos įgyvendinimas priklauso ne tik nuo Komisijos, bet ir nuo partnerių pasirengimo sutikti su šiomis sąlygomis.

3.59 *penkta įtrauka*. Komisija pritarė šiai rekomendacijai.

Nors priegios prie naudos gavėjų vardų ir pavardžių neturima, partneriai nustatė patikimas kontrolės priemones. Partneriai ir Komisija toliau sieks geresnės Turkijos Vyriausybės priegios prie pirminių duomenų, tinkamai atsižvelgiant į teisinį pagrindą.

3.59 *šešta įtrauka*. Komisija pritarė šiai rekomendacijai.

Komisija šiuo klausimu toliau palaikys ryšį su Turkijos institucijomis siekdama užtikrinti visišką įgyvendinančiųjų partnerių prieigą, deramai atsižvelgiant į taikytiną teisinę sistemą.

Komisija atkreipia dėmesį, kad Priemone nesiekama koordinuoti visos ES pagalbos pabėgėliams Turkijoje; Komisijos įgaliojimai vykdyti stebėseną ir rengti ataskaitas susiję tik su pagal Priemonę teikiama pagalba. Komisija kitame kontekste jau rengia visuotinę su migracijos krize susijusio finansavimo įgyvendinimo ataskaitą, ir ja bus papildytos su šia Priemone susijusios ataskaitos.

d) *Specialioji ataskaita Nr. 32/2018. ES patikos fondas Afrikai*

3.60. ES patikos fondas Afrikai sukurtas kaip įgyvendinimo priemonė, kuriai nustatyti lankstūs tikslai, kad būtų galima reaguoti į poreikius ir kylančius uždavinius, nulemtus sudėtingų krizių, kurių kiekviena yra skirtingo pobūdžio ir paveikia visus tris Afrikos regionus.

3.61 *pirma įtrauka*. Komisija pritarė šiai rekomendacijai.

3.61 *antra įtrauka*. Komisija iš dalies pritaria šiai rekomendacijai.

3.61 *trečia įtrauka*. Komisija pritarė šiai rekomendacijai.

3.61 *ketvirta įtrauka*. Komisija pritarė šiai rekomendacijai.

5 išlaidų kategorija. „Administravimas“

a) *Specialioji ataskaita Nr. 34/2018. ES institucijų biuro patalpos*

3.64 *pirma įtrauka*. Kiek tai susiję su pastatų strategija, dauguma Komisijos nekilnojamojo turto politikos pagrindinių principų, išdėstytų Komunikate KOM(2007) 501, tebėra aktualūs ^(?).

(?) Ši politika gali būti patikslinta atsižvelgiant į pokyčius, susijusius su naujų darbo metodų diegimu, ir į 2021–2027 m. DFP derybų rezultatus.

Komisija tik iš dalies pritarė šiai rekomendacijai, nes planavimo dokumentai (MAPF ir pastatų darbinis dokumentas, pridedami prie biudžeto projekto) jau yra atnaujinami kasmet.

3.64 *antra įtrauka*. Komisija nepritarė šiai rekomendacijai, tačiau įvertins gerinimo galimybes.

Komisija darbiniame dokumente dėl pastatų, pridedamame prie biudžeto projekto, galėtų kasmet pateikti informaciją apie įvairiems projektams išmokėtus avansus.

3.64 *trečia įtrauka*. Komisija iš dalies pritarė šiai rekomendacijai, nes, jos manymu, reikalaujama pastatų valdymo procedūra yra nustatyta. Ją galima kartotinais įvertinti atliekant laikotarpio vidurio vertinimą.

3.64 *ketvirta įtrauka*. Komisija pritarė šiai rekomendacijai ir norėtų pabrėžti, kad nekilnojamojo turto srityje specifines savybes, kurios gali turėti didelės įtakos palyginimo rezultatams, lemia skirtingas kiekvienos įstaigos dydis, poreikiai ir vietovė.

Ataskaitos „Gerai veikianti bendroji rinka ir tvari pinigų sąjunga“

b) *Specialioji ataskaita Nr. 3/2018. „Makroekonominio disbalanso procedūros (MDP) auditas“*

3.68. Apskritai Komisija mano, kad MDP įgyvendinimas yra tinkamas. Audito Rūmai apklausė Ekonominės politikos komiteto (toliau – EPK) narius ir tik apie 10 % jų manė, kad MDP yra neveiksminga. Siekdama padidinti skaidrumą, Komisija MDP rinkinyje paskelbė principus, kurių laikomasi nustatant ir vertinant disbalansus, taip pat į nuodugniais apžvalgas (NA) įtraukė MDP vertinimo matricas. Kalbant apie Komisijos analizės profilį, NA išvados pateiktos prie NA pridedamame Komisijos komunikate, o ne pačiose NA, nes pagal reglamentą jose būtina atsižvelgti į bendrąsias aplinkybes. Galiausiai pirminis disbalansų nustatymas nėra išsivaizduojamas kaip išankstinio perspėjimo sistemos, todėl yra grindžiamas aukštos kokybės duomenų kintamaisiais. Tačiau Komisijos nuodugni analizė yra pagrįsta naujausiomis makroekonominėmis prognozėmis, kuriose pagal nustatytą struktūrą atsižvelgiama į bendrąsias rinkos tendencijas, įskaitant galimas atskiros valstybės sąlygas, kurios atspindi plintantį neigiamą išorės poveikį.

3.69. Komisija pritaria daugumai Europos Audito Rūmų rekomendacijų ir įsipareigoja jas įgyvendinti. Iš tikrųjų, daugelis ataskaitoje pateiktų rekomendacijų yra skirtos MDP aspektams, į kuriuos Komisija jau atsižvelgia, sustiprinti ir patobulinti.

c) *Specialioji ataskaita Nr. 18/2018 „Ar įgyvendintas pagrindinis prevencinės Stabilumo ir augimo pakto (SAP) dalies tikslas?“*

3.70. Šiuo metu Komisija įgyvendina rekomendacijas, kurioms ji pritarė. 2018 m. gruodžio mėn. Taryba paskelbė savo išvadas dėl ataskaitos ir paragino Komisiją apsarstyti Europos Audito Rūmų išvadas bei rekomendacijas ir per dvejus metus pateikti Tarybai savo ataskaitą. Komisija sutiko su šiuo terminu.

3.71 *pirma įtrauka*. Komisija peržiūrėjo reikalavimų matricos parametrus, atlikdama išsamesnę SAP lankstumo apžvalgą, paskelbtą 2018 m. gegužės mėn. Komisija nepritarė rekomendacijai skirti dėmesio leidžiamo nuokrypio suminiam poveikiui, nes Reglamente (EB) Nr. 1466/97 konkrečiai numatyta 0,25 % BVP leidžiama nuokrypio riba, ir Komisija negali nustatyti jos apribojimų.

3.71 *antra įtrauka*. Komisija nepritarė šiame sakinyje nurodytoms rekomendacijoms, t. y. 2 dalies a ir b punktų rekomendacijoms. Laikinas nukrypimas pagal nuostatą dėl struktūrinės reformos tiesiogiai nesusijęs su įgyvendinant reformą patiriamomis faktinėmis biudžeto sąnaudomis, nes ne visada dėl tam tikrų labai naudingų struktūrinių reformų susidaro didelės tiesioginės biudžeto sąnaudos, nors dėl tokių reformų atsiranda nemažai ekonominių arba politinių sąnaudų. Tokiais atvejais tiesioginiu laikino nukrypimo susiejimu su biudžeto sąnaudomis iš esmės bus panaikintas skatinamasis nuostatos tikslas. Komisija taip pat nepritarė rekomendacijai atsisakyti dabartinės investavimo sąlygos, nes, jos manymu, ji yra svarbus 2015 m. pristatyto lankstumo paketo elementas.

3.71 *trečia įtrauka*. Komisija išnagrinės šiuos klausimus atlikdama dviejų ir šešių dokumentų rinkinių peržiūrą. Reikalavimų matricos parametrais jau nustatomi aukštesni reikalavimai labiau įsiskolinusioms valstybėms narėms.

3.71 *ketvirta įtrauka*. Komisija šias rekomendacijas įgyvendino laiku, prieš paskelbdama 2019 m. pavasario dokumentų rinkinį.

3 dalis. Atsižvelgimas į rekomendacijas

3.75. Komisija nepritarė 11 rekomendacijų, kurios visai nebuvo įgyvendintos.

Išvados ir rekomendacijos

Išvados

3.79. Veiksmingumas daugeliu atvejų kurį laiką nėra tiesinis ir lėtai įsibėgėja tik įgyvendinimo metu. **Atsižvelgdama į tai ir į pavėluotą tam tikrų programų pradžią, Komisija mano, kad bendra pažanga yra gera.** Komisija sutinka, kad būtina labai atidžiai stebėti įgyvendinimo pažangą ir imtis būtinų priemonių aptikus trūkumų. Komisija mano, kad rodiklių rezultatų susiejimo pagal programas ir išlaidų kategorijas procesas yra ribotas. Komisija sąmoningai neskaičiavo kiekvienos programos vidutinės pažangos siekiant tikslinės reikšmės. **Vienas skaičius negali visiškai atspindėti sudėtingumo, kuris būdingas išleidžiant dešimtis milijardų eurų.**

3.80. **Dabartinę ES biudžeto veiksmingumo sistemą EBPO⁽³⁾ įvardijo kaip geriausią tokio pobūdžio sistemą. Komisija pateikė pasiūlymą, kaip ją dar labiau patobulinti būsimoje finansinėje programoje.** Tačiau renkant ir perduodant duomenis, ypač duomenis, susijusius su pagal pasidalijamąjį valdymą valdomomis programomis, susiduriama su įvairiais iššūkiais. Dėl šių ir kitų veiksnių, įskaitant daugiametį programų įgyvendinimą, Europos biudžeto veiksmingumo ataskaitų teikimas yra sudėtinga užduotis.

a) *pirma įtrauka*. ES finansinių programų veiksmingumo rodikliai yra apibrėžti teisės aktuose, kuriais grindžiamos šios programos. Komisija sutinka, kad rezultato ir poveikio rodikliai yra svarbūs vertinant veiklos rezultatus. Būtina išlaikyti pusiausvyrą tarp rodiklių tipų.

Antra įtrauka. Komisija sutinka, kad įvertinant ES biudžeto vykdymo rezultatus turėtų būti naudojami visi rodikliai.

Trečia įtrauka. Visada esama kompromiso sudarant išsamų rodiklių, apimančių kiekvieną tikslų aspektą, sąrašą ir atsižvelgiant į numatomus išteklius.

b) *pirma įtrauka*. Komisija, kartu remdamasi valstybių narių bei kitų ataskaitas teikiančių subjektų duomenimis, nuolat tobulina savo veiklos rezultatų ataskaitų pateikimo tvarką. Analizuodama 2019 m. kovo mėn. turimą duomenų rinkinį, Komisija nustatė, kad 63 % rodiklių suteikia „išsamią informaciją apie veiksmingumą“, t. y. jie yra duomenų taškai, pradinė reikšmė ir tikslas, o tai, Komisijos nuomone, yra pakankamas kiekis. Rengdama laikotarpio po 2020 m. išlaidų programų veiksmingumo sistemą, Komisija jau inicijavo išsamų projektą, kurio tikslas – užtikrinti, kad tokia pagrindinė informacija apie programų veiksmingumą būtų nustatyta nuosekliai ir pagal suderintą grafiką.

c) *pirma įtrauka*. Duomenų prieinamumas ir kokybė labai priklauso nuo ataskaitų teikimo prievolių, kurias lemia teisėkūros procesas. Kai duomenis teikia valstybės narės ir valdžios institucijos, Komisijos galimybės paveikti jų kokybę yra ribotos. Komisija pažymi, kad trys ketvirtadaliai rodiklių pagrįsti naujausiais turimais duomenimis. Kai kurių programų duomenys bus prieinami tik vėliau, įgyvendinimo laikotarpiu.

d) *pirma įtrauka*. Komisija sutinka, kad kai kurių rodiklių tikslinės reikšmės yra siauro užmojo, tačiau teigia, kad apskritai veiksmingumo sistema yra patikima. Komisija taip pat pabrėžia savo įsipareigojimą tobulinti sistemą įgyvendinant kitą daugiametę finansinę programą.

3.81. Komisija sutinka su Europos Audito Rūmų pastaba, kad būtų galima pagerinti duomenų prieinamumą. Tačiau Komisija mano, kad būtina pusiausvyrą tarp įvairių tipų rodiklių, o konkrečios indėlio ir išdirbio rodiklių santykio, kuris automatiškai parodytų trūkumą, proporcijos nenustatyta (žr. Komisijos atsakymą į 3.23 dalies pastabą). Tai, kad pažangos nebuvo įmanoma apskaičiuoti, susiję tiek su duomenų prieinamumu, tiek su turimų duomenų panaudojimu skaičiuojant tokią pažangą (žr. Komisijos atsakymą į 3.28 dalies pastabą). Nors tam tikrose programose kai kuriems rodikliams nustatytos galimai siauro užmojo tikslinės reikšmės, jas tiesiogiai identifikuoti dažniausiai nėra paprasta (žr. Komisijos atsakymą į 3.35 dalies pastabą).

(3) <https://www.oecd.org/gov/budgeting/budgeting-and-performance-in-the-eu-oecd-review.pdf>

Rekomendacijos

3.1 rekomendacija (Rodikliai programų ataskaitose)

Komisija pritaria šiai rekomendacijai. Remiantis Finansiniu reglamentu, reikalaujama, kad Komisija programų ataskaitose pateiktų visus rodiklius, išdėstytus išlaidų programų teisiniame pagrindė, dėl kurio susitarė Europos Parlamentas ir Taryba, remdamiesi Komisijos pasiūlymais.

a) Komisijos nuomone, norint stebėti ir vertinti veiklos rezultatus, būtina tinkama rodiklių tipų pusiausvyra, kuri turėtų atspindėti atskirų programų ypatumus.

3.2 rekomendacija (Veiksmingumo sistemos visoms programoms)

Komisija pritaria šiai rekomendacijai. Komisija pažymi, kad reikės naudoti ribotą skaičių rodiklių, kuriems nėra prasmės apibrėžti kiekybinių pradinės reikšmės, tarpinės reikšmės ir tikslinės reikšmės duomenų.

d) Komisija pažymi, kad ji turi atsižvelgti į įgyvendinamumo ir išlaidų aspektus, taip pat į tai, kad būtinas atitinkamas, visų pirma valstybių narių ir naudos gavėjų, įsipareigojimas laiku pateikti aukštos kokybės duomenis.

3.3 rekomendacija (Laiku gaunama informacija, skirta veiksmingumo rodikliams)

Komisija pritaria šiai rekomendacijai. Komisija pažymi, kad ji turi atsižvelgti į įgyvendinamumo ir išlaidų aspektus, taip pat į tai, kad būtinas atitinkamas, visų pirma valstybių narių ir naudos gavėjų, įsipareigojimas laiku pateikti aukštos kokybės duomenis.

3.4 rekomendacija (Dokumentais įformintos siektinos reikšmės)

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

3.5 rekomendacija (Programų veiksmingumo apžvalgos gerinimas)

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

a) Komisija mano, kad galės įgyvendinti šią rekomendacijos dalį tik priėmus 2021–2027 m. DFP.

3.3 priedas. Detali 2015 m. rekomendacijų vykdymo būklė pagal ataskaitas

Specialioji ataskaita Nr. 01/2015. Vežimas Europos vidaus vandenų keliais: nuo 2001 m. nebuvo reikšmingų su šia transporto dalimi ir tinkamumo laivybai sąlygomis susijusių patobulinimų

Atsakymas į 52 dalies 1 rekomendacijos a punkto pastabas. Komisija pažymi, kad ši rekomendacija skirta valstybėms narėms.

Atsakymas į 54 dalies 2 rekomendacijos a punkto pastabas. Komisija ėmėsi galimų veiksmy per rekomendacijai įgyvendinti nustatytą terminą ir mano, kad ji įgyvendinta. Atliekant specialiąją rinkos stebėjimo analizę, buvo išnagrinėta vidaus vandenų laivybos sektoriaus padėtis. Pati strategija bus persvarstyta bendrai persvarstant TEN-T sistemą (žr. 2 rekomendacijos c punktą).

Atsakymas į 54 dalies 2 rekomendacijos c punkto pastabas. Šis veiksma bus įgyvendintas persvarsčius TEN-T reglamentą, numatytą iki 2023 m. gruodžio 31 d.

Specialioji ataskaita Nr. 02/2015. ES finansavimas Dunojaus upės baseino miesto nuotekų valymo įrenginiams: norint padėti valstybėms narėms pasiekti ES nuotekų politikos tikslus, būtinos tolesnės pastangos

Atsakymas į 108 dalies 1 rekomendacijos a punkto pastabas. Komisija nepritarė šiai rekomendacijai.

Atsakymas į 110 dalies 2 rekomendacijos a punkto pastabas. Komisija visiškai įgyvendino 2 rekomendacijos a punkto dalį, kuriai ji pritarė. Informacija apie finansines sumas, skiriamas didžiajai daliai nuotekų (visų aglomeracijų, viršijančių 2 000 g. e.), pateikiama. Informacija nepateikiama tik apie aglomeracijas, turinčias mažiau nei 2 000 g. e. To priežastys yra šios: a) nepateisinama papildoma administracinė našta, b) padidėtų vėlavimas teikti ataskaitas (Europos Audito Rūmai kitur rekomenduoja sumažinti vėlavimą teikti ataskaitas), c) direktyvoje nėra aiškaus pranešimo įpareigojimo.

Atsakymas į 115 dalies 3 rekomendacijos a punkto pastabas. Komisija nepritarė šiai rekomendacijai.

Atsakymas į 115 dalies 3 rekomendacijos b punkto pastabas. Komisija nepritarė šiai rekomendacijai.

Atsakymas į 115 dalies 3 rekomendacijos c punkto pastabas. Komisija mano, kad ši rekomendacija visiškai įgyvendinta.

Atsakymas į 115 dalies 3 rekomendacijos d punkto pastabas. Komisija mano, kad ši rekomendacija visiškai įgyvendinta. Komisija ėmėsi rekomenduotų veiksmų.

2014–2020 m. programavimo laikotarpio ataskaitų apie finansines priemones reikalavimai yra pateikti Bendrųjų nuostatų reglamento (Reglamentas (ES) Nr. 1303/2013) 46 straipsnyje ir Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 821/2014 I priede. Pastarajame nustatytas finansinių priemonių ataskaitų teikimo modelis. Finansinių priemonių ataskaitų teikimo modelio VIII skirsnyje valstybės narės turi pateikti informaciją apie kitų įnašų, ne iš Europos struktūrinių ir investicinių fondų, į finansinę priemonę sumą, įskaitant viešuosius ir (arba) privačiuosius įnašus, tiek išpareigotų skirti pagal finansavimo sutartį, tiek sutelktų galutinio naudos gavėjo lygmeniu.

Atsakymas į 117 dalies 4 rekomendacijos a punkto pastabas. Komisija nepritarė šiai rekomendacijai.

Atsakymas į 117 dalies 4 rekomendacijos b punkto pastabas. Ši rekomendacija iš dalies įgyvendinta.

Atsakymas į 119 dalies 5 rekomendacijos b punkto pastabas. Komisija nepritarė šiai rekomendacijai.

Specialioji ataskaita Nr. 03/2015. ES Jaunimo garantijų iniciatyva: žengti pirmieji žingsniai, bet iškyla rizika jos įgyvendinimui

Atsakymas į 89 dalies 1 rekomendacijos pastabas. Ši rekomendacija skirta valstybėms narėms.

Specialioji ataskaita Nr. 04/2015. Techninė pagalba: koks buvo jos indėlis žemės ūkio ir kaimo plėtros srityje?

Atsakymas į 90 dalies 1 rekomendacijos pastabas. Komisija mano, kad ši rekomendacija visiškai įgyvendinta. Remdamosi pasidalijamojo valdymo principu, valstybės narės savo kaimo plėtros programose apibūdina, kaip bus naudojama techninė pagalba, ir gali pateikti šios pagalbos įgyvendinimo bendrąjį vertinimą.

Be to, reikėtų pabrėžti, kad stebėsenos rodikliais pateikiama tik dalis vertinimui reikalingos informacijos ir kad vertinimas labai viršija stebėsenos lentelių duomenų analizės ribas. Bendruose kaimo plėtros vertinimo klausimuose, išdėstytuose Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 808/2014 V priede, pateikiamas 20 klausimas: „Kiek techninė pagalba padėjo įgyvendinant Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 59 straipsnyje ir Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 51 straipsnio 2 dalyje nurodytus tikslus?“

Tikimasi, kad Kaimo plėtros programų *ex-post* vertinimas bus parengtas ir pateiktas Komisijai iki 2024 m. gruodžio mėn.

Atsakymas į 90 dalies 2 rekomendacijos pastabas. Komisija nepritarė šiai rekomendacijai.

Atsakymas į 93 dalies 4 rekomendacijos pastabas. Komisija mano, kad ši rekomendacija visiškai įgyvendinta. B2.3 stebėsenos lentelėje techninės pagalbos, išskyrus nacionalinį kaimo plėtros tinklą, paramos atveju išskiriamos visos viešosios išlaidos administracinėms ir kitoms išlaidoms padengti, į kurias įtrauktos ir studijos bei mokymai. Paprastai nustatant papildomus rodiklius, kuriuos turi rinkti valstybės narės ir regionai, turi būti išlaikyta tinkama pusiausvyra tarp pridėtinės vertės ir administracinės naštos. Todėl sąmoningai ribojamas šiuo lygmeniu renkamos išsamios informacijos kiekis.

Komisija negali pateikti *ex-ante* įrodymų apie galimus vertinimo klausimų rezultatus. Vadovaujantis pasidalijamojo valdymo principais, kaimo plėtros programos vertinamos valstybių narių ar regionų lygmeniu pagal bendrą vertinimo metodą, kaip nustatyta Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 808/2014 14 straipsnyje.

Specialioji ataskaita Nr. 05/2015. Ar finansinės priemonės yra sėkmingas ir perspektyvus įrankis kaimo plėtros srityje?

Atsakymas į 100 dalies 3 rekomendacijos pastabas. Teisėkūros institucijos nepateikė teisinių reikalavimų, susijusių su atsinaujinimo poveikių tikslais. Taip yra todėl, kad su kiekviena finansine priemone susijęs atsinaujinimo poveikis yra būdingas konkrečiai priemonei ir jos struktūrai. Jis taip pat priklauso nuo išorinių veiksnių, kaip antai rinkos paklausa ir ekonominė plėtra. Panašiai Komisija pateikė tik papildomas įgyvendinimo taisykles, susijusias su atnaujinimo metodu savo įgyvendinimo reglamentų (ES) Nr. 964/2014 ir (ES) 2016/1157 skolinimo politikos skirsniuose. Teisinėje sistemoje ir įgyvendinimo taisyklėse gali būti numatyti tik tikslų nustatymo ir grąžintų lėšų valdymo principai.

Visų pirma, siektina skolinamų lėšų suma ir palūkanų normos intervalas negali būti nustatyti *ex-ante* ES lygmeniu taikant iš anksto nustatytus tikslus. Juos galima įvertinti tik kiekvienu atskiru atveju, atliekant kiekvienos finansinės priemonės *ex ante* vertinimą (pagal Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 37 straipsnį) ir į juos yra atsižvelgiama nustatant priemonės pobūdį (atnaujinamojo arba neatnaujinamojo pobūdžio priemonė). Atliekant *ex-ante* vertinimą taip pat turi būti išnagrinėtas finansinio svėro aspektas. Finansinei priemonei grąžintos lėšos pakartotinai naudojamos tai pačiai finansinei priemonei (atnaujinamosios tos pačios finansinės priemonės lėšos) arba yra grąžinamos vadovaujančiajai institucijai arba fondų fondui ir vėliau naudojamos vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 44 straipsniu (tam pačiam prioritetui tikslui, nepasibaigus tinkamumo laikotarpiui) ir 45 straipsniu (pagal programos tikslą, pasibaigus tinkamumo laikotarpiui).

Atsižvelgdama į šias nuostatas, su paskutiniaisiais pakeitimais, padarytais Reglamentu „Omnibus“ (Reglamentas (ES, Euratomas) 2018/1046), Komisija laiko rekomendaciją įgyvendinta, išskyrus tikslus, kuriuos galima apibrėžti tik atliekant kiekvienos finansinės priemonės *ex-ante* vertinimą ir kurių Komisija negali horizontaliai nustatyti.

Specialioji ataskaita Nr. 08/2015. Ar teikiant ES finansinę paramą tinkamai atsižvelgiama į smulkiųjų verslininkų poreikius?

Atsakymas į 68 dalies 1 rekomendacijos pastabas. Kalbant apie vis dar esamus trūkumus, kuriuos Europos Audito Rūmai paminėjo 3.4 priede, reikėtų pažymėti, kad vadovaujantioms institucijoms neprivaloma įtraukti konkrečių rodiklių į veiksmų programą. Tačiau reglamente numatytas privalomas bendrasis rezultato rodiklis subjektams (Reglamentas (ES) Nr. 1304/2013 I priedo 2 dalis).

Atsakymas į 72 dalies 4 rekomendacijos pastabas. Komisija nepritarė šiai rekomendacijai.

Specialioji ataskaita Nr. 09/2015. ES parama kovai su kankinimu ir už mirties bausmės panaikinimą

Atsakymas į 55 dalies 4 rekomendacijos pastabas. Sutikdama su Europos Audito Rūmų išvada, kad ši rekomendacija nebuvo įgyvendinta, Komisija pakartoja, kad ji nepritaria šiai rekomendacijai.

Atsakymas į 56 dalies 6 rekomendacijos pastabas. Sutikdama su Europos Audito Rūmų išvada, kad ši rekomendacija nebuvo įgyvendinta, Komisija pakartoja, kad ji nepritaria šiai rekomendacijai.

Specialioji ataskaita Nr. 12/2015. ES prioriteto – skatinti žiniomis pagrįstos kaimo ekonomikos kūrimą – įgyvendinimui poveikį padarė prastas žinių perteikimo ir konsultavimo priemonių valdymas

Atsakymas į 94 dalies 1 rekomendacijos b punkto pastabas. Europos Audito Rūmų rekomendacija laikoma visiškai įgyvendinta. Periodinė mokymo poreikių analizę galima atlikti pagal įvairias metodikas, o tinkamiausias metodas priklauso nuo atitinkamos žemės ūkio žinių ir inovacijų sistemos (AKIS), kuri skiriasi kiekvienoje valstybės narėje, struktūros. Todėl matavimo gairėse galima tik apibendrintai aprašyti veiksmingiausių tokio poreikio įvertinimo būdą.

Manoma, kad Komisijos inicijuotas matavimo gairių atnaujinimas pakankamai išsamus ir pakankamas, kad valstybės narės pagal ją galėtų atlikti periodinį poreikių vertinimą.

Atsakymas į 94 dalies 1 rekomendacijos d punkto pastabas. Europos Audito Rūmų rekomendacija laikoma visiškai įgyvendinta. Visos kaimo plėtros priemonės gali būti trauktos į kaimo plėtros programas tik jei valstybė narė įrodo esminį strateginį poreikį. Šis poreikis paaiškėja iš kaimo plėtros programos strategijos, kuri savo ruožtu grindžiama SSGG analize ir su tuo susijusių poreikių įvertinimu, kuri kiekviena valstybė narė turėjo atlikti kaimo plėtros programavimo etapo pradžioje.

Metiniuose peržiūros posėdžiuose ir stebėsenos komitetuose vertinamos „Metinės įgyvendinimo ataskaitos“, kuriose pranešama apie visų kaimo plėtros programų suplanuotų priemonių įgyvendinimo pažangą. Iškilus įgyvendinimo sunkumams ar vėluojant, padėtis analizuojama ir imamas taisomųjų veiksmų.

Atsakymas į 96 dalies 2 rekomendacijos b punkto pastabas. Europos Audito Rūmų rekomendacija dėl gairių ir viešųjų pirkimų, įskaitant informaciją apie vidaus pristatymą, laikoma visiškai įgyvendinta.

Dėl valstybių narių procedūrų stebėsenos atliekant atitikties auditą žr. Komisijos atsakymą į 5 rekomendaciją, susijusią su Specialiąja ataskaita Nr. 12/2015.

Atsakymas į 98 dalies 3 rekomendacijos a punkto pastabas. Europos Audito Rūmų rekomendacija laikoma visiškai įgyvendinta. Komisija pateikia gaires, kurios yra skirtos tam tikriems teisiniams klausimams išaiškinti ir gerosios ES teisės įgyvendinimo praktikos pavyzdžiams skleisti valstybėse narėse.

Išlaidų pagrįstumo klausimas reguliariai aptariamas su valstybėmis narėmis įvairiais atvejais: paskutinis įvykis buvo seminaras klaidų lygio tema, įvykęs 2018 m. birželio mėn., per kurį buvo aptarti išlaidų pagrįstumo ir supaprastinto išlaidų apmokėjimo sistemos taikymo aspektai.

Mokymai gali būti organizuojami valstybių narių prašymu, ir šia tema jau surengta keletas mokymų. Taip pat reikėtų pažymėti, kad įgyvendinant kaimo plėtros programas pastebimai padažėja supaprastintų išlaidų apmokėjimo pasirinkimas, o tai reiškia, kad valstybės narės rečiau vertina išlaidų pagrįstumą.

Atsakymas į 98 dalies 3 rekomendacijos b punkto pastabas. Europos Audito Rūmų rekomendacija laikoma visiškai įgyvendinta. Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 51 straipsniu reikalaujama, kad 2017 ir 2019 m. Komisijos ir kiekvienos valstybės narės metiniuose peržiūros posėdžiuose aptariamos visos valstybės narės programos. Šiuose peržiūros posėdžiuose taip pat atsižvelgiama į partnerystės sutarties įgyvendinimo pažangos ataskaitas. Be kita ko, šioje ataskaitoje pateikiama informacija apie priemonių, kuriomis užtikrinamas Europos struktūrinių ir investicinių fondų ir kitų Sąjungos ir nacionalinių finansavimo priemonių bei Europos investicijų bankas koordinavimas, įgyvendinimas. Šie peržiūros susitikimai yra papildomos priemonės, kuriomis užtikrinamas Europos struktūrinių ir investicinių fondų programų papildomumas ir sinergija tam tikroje valstybėje narėje, ir suteikiamas pagrindas prireikus įgyvendinti gerinimo veiksmus.

Atsakymas į 100 dalies 4 rekomendacijos b punkto pastabas. Komisija vis dar laikosi nuomonės, kad ji nėra atsakinga už stebėseną, kad būtų įdiegtos grįžtamojo ryšio sistemos, skirtos būsimiems mokymams pagerinti.

Kalbant apie patikimą informaciją apie žinių perdavimo ir konsultavimo paslaugų kokybę ir veiksmingumą, Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 808/2014 V priede nurodyti bendri kaimo plėtros vertinimo klausimai (toliau – VK): 1 VK, susijęs su 1A tiksline sritimi, yra: „Kiek pagal kaimo plėtros programą vykdančios intervencijos paremtos inovacijos, bendradarbiavimas ir žinių bazės plėtojimas kaimo vietovėse?“ Atsakymas į šį VK turi būti pateiktas išplėstinėje metinėje įgyvendinimo ataskaitoje, teiktinoje 2019 m., ir atliekant *ex-post* vertinimą.

Todėl Europos Audito Rūmų rekomendacija laikoma visiškai įgyvendinta.

Atsakymas į 102 dalies 5 rekomendacijos pastabas. Komisija mano, kad ši rekomendacija visiškai įgyvendinta. Kalbant apie žinių perdavimo ir inovacijų srities auditus, kurie nebuvo realiai atlikti, jie suplanuoti 2016–2019 m. daugiamečioje darbo programoje ir atliktini $n + 2$ metais, t. y. 2018–2019 m. Atlikus naują 2017 m. centralizuotą rizikos vertinimą, jų rizikos įverčiai buvo mažesni dėl mažesnių išlaidų ir, atsižvelgiant į turimus išteklius, buvo nuspręsta imtis kitų (didesnės rizikos ir didesnių išlaidų) auditų.

Po specialiosios ataskaitos paskelbimo padidėjo audito srities rizikos pobūdis. Todėl Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktoratas atrinko ir atliko 5 auditus (Austrijoje, Danijoje, Prancūzijoje, Italijoje ir Švedijoje). Reikėtų suprasti, kad net padidėjus audito srities rizikos veiksniumi rizikos analizėje, atrinktų operacijų skaičius vis dar yra ribotas dėl labai mažų išlaidų.

Be to, taikant naują audito metodą, kurį Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktoratas taiko nuo 2018 m. liepos mėn., pagrindinis dėmesys skiriamas sertifikavimo įstaigos darbui, skirtam visoms ne IAKS priemonėms, įskaitant priemones, susijusias su žinių perdavimu ir inovacijomis. Kai tokia priemonė atsidurs sertifikavimo įstaigos pirmame pavyzdyje, ją savo audite pasirenks ir Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktoratas.

Specialioji ataskaita Nr. 13/2015. ES parama medieną gaminančioms šalims pagal FLEGT veiksmų planą

Atsakymas į 58 dalies 1 rekomendacijos pastabas. Komisija iš dalies pritarė šiai rekomendacijai 2015 m., nes skirti lėšų FLEGT veiksmų planui įgyvendinti įmanoma tik teminėms programoms/biudžeto eilutėms. 2014–2020 m. laikotarpiui Komisija skyrė 145 mln. EUR FLEGT veiksmų plano įgyvendinimui pagal teminės programos biudžeto eilutę ir parengė metinius veiksmų planus, kuriuose išsamiai aprašytos FLEGT veiksmų plano finansuotinos veiklos sritys.

Specialioji ataskaita Nr. 16/2015. Energijos tiekimo saugumo didinimas sukuriant energijos vidaus rinką: reikia dėti daugiau pastangų

Atsakymas į 117 dalies 3 rekomendacijos pastabas. Komisija mano, kad ši rekomendacija visiškai įgyvendinta išplėtus reglamentavimo sistemą ir sukūrus platformą.

Atsakymas į 123 dalies 7 rekomendacijos b punkto pastabas. Komisija iš dalies pritarė šiai rekomendacijai ir ėmėsi reikalaujamų veiksmų, susijusių su elementais, kuriems pritarė.

Atsakymas į 126 dalies 9 rekomendacijos pastabas. Komisija nepritarė šiai rekomendacijai. Tačiau ji ėmėsi būtinųjų veiksmų pagrindinėms problemoms išspręsti.

Specialioji ataskaita Nr. 17/2015. Komisijos parama jaunimo veiksmų grupėms: ESF finansavimo fondo perorientavimas pavyko, tačiau nepakanka dėmesio rezultatams

Atsakymas į 84 dalies 2 rekomendacijos a punkto pastabas. Komisija mano, kad ši rekomendacija visiškai įgyvendinta.

Komisija pabrėžia, kad galimybių tobulinti rezultatus tyrimas yra nuolatinė ir įprasta praktika. Komisija išnagrinėja kiekvieną perprogramavimo paraišką, nepriklausomai nuo to, ar ji grindžiama poreikiu įtraukti naujas papildomas lėšas, ar ne, visu pirma siekiant geresnių rezultatų, ir išsamiai aptaria ją su valstybe nare. Iki šiol Komisija nesiėmė iniciatyvos siūlyti naujų pakeitimų, nes jie būtų buvę nereikalingi ir labai neveiksmingi.

Atsakymas į 84 dalies 2 rekomendacijos b punkto pastabas. Komisija mano, kad ši rekomendacija visiškai įgyvendinta.

Komisija reikalauja, kad toks vertinimas būtų atliekamas kruopščiai ir suprantamas kaip įprasta praktika. Ataskaitos apie kiekvieną vertinimo proceso detalę, apie elementus, kurių reikalaujama pagal reglamentus ir kurie visada buvo įprasta praktika, yra laikomos nereikalingomis ir neveiksmingomis, todėl išsamios informacijos apie kontrolinius sąrašus nėra.

Atsakymas į 84 dalies 2 rekomendacijos c punkto pastabas. Komisija toliau tvirtina, kad ši rekomendacija yra visiškai įgyvendinta tiek, kiek ji išlieka aktuali. Ši rekomendacija prarado aktualumą 2014–2020 m., nes metinės įgyvendinimo ataskaitos nebelaikomos priemone išsamiai informacijai perduoti, o tik apibendrintai informacijai pateikti. Komisija tvirtina, kad metinėse įgyvendinimo ataskaitose perduodama pakankamai svarbios informacijos, o išsamesnė informacija teikiama kitomis ataskaitų teikimo priemonėmis (pvz., vertinimo ataskaitose; techniniuose dialoguose ir stebėsenos komitetuose, kurių diskusijos atsispindi protokoluose ir bylos pastabose).

Atsakymas į 86 dalies 3 rekomendacijos pastabas. Komisija mano, kad ši rekomendacija visiškai įgyvendinta.

Komisija tvirtina, kad sistemingos tikėtinumo ir patikimumo patikros atliekamos nuolat. Yra įrodymų, kad jos yra įprasta praktika (vertinimo skyriaus ir ESF koordinavimo skyriaus rekomendaciniai dokumentai; kontroliniai sąrašai ataskaitoms priimti). Dokumentais įforminti kiekvieną atliktą patikrą būtų nereikalinga ir neveiksminga.

Specialioji ataskaita Nr. 20/2015. ES paramos kaimo plėtrai, skirtos negamybinėms investicijoms žemės ūkio srityje, ekonominis veiksmingumas

Atsakymas į 74 dalies 1 rekomendacijos a punkto pastabas. Pagal Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 75 straipsnį valstybės narės 2018 m. išplėstinę metinę įgyvendinimo ataskaitą teiks Komisijai 2019 m. birželio mėn. pabaigoje. Tik tada Komisija galės pabaigti atitinkamą stebėseną.

Atsakymas į 77 dalies 3 rekomendacijos a punkto pastabas. Komisija mano, kad ši rekomendacija jau įgyvendinta, nes reikalavimas patarti valstybėms narėms nustatyti papildomus rodiklius buvo įvykdytas. Komisija stebi kaimo plėtos programų įgyvendinimą, rinkdamasi bendro konteksto, rezultato ir išdirbio rodiklius pagal 2014–2020 m. bendrą stebėsenos ir vertinimo sistemą.

Vertinimus atlieka valstybės narės arba jie atliekami jų vardu, o už šių vertinimų apibendrinimą ES lygmeniu atsako Komisijos tarnybos. Į privalomuosius 2014–2020 m. bendros stebėsenos ir vertinimo sistemos elementus, kurie nurodyti įgyvendinimo akte, įtrauktas rodiklių, kurie turi būti naudojami politikos veiksmingumui stebėti, sąrašas. Be to, kad yra įtraukti šie rodikliai, Komisija negali padaryti nieko daugiau kaip tik konsultuoti/paskatinti valstybes nares nustatyti papildomus rodiklius.

Rekomendacija „Komisija turėtų patarti toms valstybėms narėms, kurioms buvo skirta daug negamybinių investicijų, nustatyti konkrečius rezultatų rodiklius dažniausiai finansuotoms negamybinėms investicijoms“ buvo įvykdyta parengus gaires „Kaimo plėtros programų rezultatų įvertinimas: kaip pasiruošti teikti 2017 m. vertinimo ataskaitas“.

Komisija negali įpareigoti valstybių narių nustatyti tokius papildomus rodiklius, nes jie viršija privalomus 2014–2020 m. bendros stebėsenos ir vertinimo sistemos elementus.

Atsakymas į 81 dalies 5 rekomendacijos b punkto pastabas. Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinio direktorato Užtikrinimo ir audito direktoratas ir toliau įtraukia Europos Audito Rūmų išvadas į Daugiametės darbo programos parengiamąsias užduotis. Europos Audito Rūmų išvados yra tarp standartinių kriterijų, naudojamų nustatant rengiant Daugiametę darbo programą.

Specialioji ataskaita Nr. 23/2015. Vandens kokybė Dunojaus upės baseine: padaryta pažanga įgyvendinant Vandens pagrindų direktyvą, tačiau dar reikia nemažai nuveikti

Atsakymas į 172 dalies 1 rekomendacijos d punkto pastabas. Ši rekomendacija skirta valstybėms narėms.

Atsakymas į 172 dalies 1 rekomendacijos e punkto pastabas. Ši rekomendacija skirta valstybėms narėms.

Atsakymas į 172 dalies 1 rekomendacijos f punkto pastabas. Ši rekomendacija skirta valstybėms narėms.

Atsakymas į 182 dalies 2 rekomendacijos b punkto pastabas. Ši rekomendacija skirta valstybėms narėms.

Atsakymas į 182 dalies 2 rekomendacijos c punkto pastabas. Ši rekomendacija skirta valstybėms narėms.

Atsakymas į 182 dalies 2 rekomendacijos d punkto pastabas. Ši rekomendacija skirta valstybėms narėms.

Atsakymas į 191 dalies 3 rekomendacijos b punkto pastabas. Komisija nepritarė šiai rekomendacijai.

Atsakymas į 191 dalies 3 rekomendacijos e punkto pastabas. Numatyti tolesni darbai ir planuojama šią rekomendaciją visiškai įgyvendinti iki 2020 m. pabaigos.

Atsakymas į 191 dalies 3 rekomendacijos f punkto pastabas. Ši rekomendacija skirta valstybėms narėms.

Atsakymas į 191 dalies 3 rekomendacijos g punkto pastabas. Ši rekomendacija skirta valstybėms narėms.

Specialioji ataskaita Nr. 24/2015. Kova su sukčiavimu PVM Bendrijos viduje: reikia imtis daugiau veiksmų

Atsakymas į 116 dalies 6 rekomendacijos pastabas. Komisija nepritarė šiai rekomendacijai. Rekomendaciją pralenkė Komisijos pasiūlymas, kurį šiuo metu aptaria Taryba, dėl „galutinės PVM sistemos“, kuriuo iš esmės keičiama dabartinė ES vidaus prekybos PVM sistema ir įtraukiamos naujas taisykles dėl atskaitomybės įpareigojimų.

Atsakymas į 117 dalies 7 rekomendacijos pastabas. Komisija nepritarė šiai rekomendacijai. Sektorinis atvirkštinio apmokestinimo mechanizmas kaip kovos su sukčiavimu priemonė yra neprivalomas ir daugiausia orientuotas į konkrečias nacionalines sukčiavimo problemas. Komisijos pasiūlyme dėl „galutinės PVM sistemos“, kurį šiuo metu aptaria Taryba, numatoma panaikinti sektorinį atvirkštinį apmokestinimą (pirmojo etapo prekėms), nes jame struktūriškai nagrinėjamos sukčiavimo ES viduje problemos šaknys.

Specialioji ataskaita Nr. 25/2015. ES parama kaimo infrastruktūrai: galimybė racionaliau panaudoti lėšas

Atsakymas į 101 dalies 1 rekomendacijos b punkto pastabas. Komisija mano, kad ši rekomendacija visiškai įgyvendinta.

Valstybės narės sukūrė ir naudoja gerosios patirties mainų platformą „Europos kaimo plėtros tinklas“, nes projektai ir geriausia įgyvendinimo praktika atsiranda esamu 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu. Tolesnis galimos savaimingumo rizikos įvertinimas gali būti atliekamas tik kiekvienu atveju atskirai ir vertinant programą, kuriai Komisija paskelbė gaires.

Be to, Komisija, patvirtindama dabartinio 2014–2020 m. laikotarpio kaimo plėtros programas, sumažino riziką, kad nebus sukurta papildoma vertė ES fondams.

Atsakymas į 101 dalies 1 rekomendacijos d punkto pastabas. Komisija mano, kad ši rekomendacija yra iš dalies įgyvendinta, nes ji šiuo metu įgyvendinama. Tarp skirtingų Komisijos tarnybų užmezgami nuolatiniai ryšiai. Kai kaimo plėtros programos tvirtinamos ar keičiamos, į procesą įtraukiamos kitos Komisijos tarnybos per oficialias tarpžinybines konsultacijas ir atsižvelgiama į jų indėlį. Be to, partnerystės sutartys taip pat keičiamos kartu. Manoma, kad patobulintos 2018 m. metinės įgyvendinimo ataskaitos, kurios turi būti pateiktos 2019 m., turėtų suteikti daugiau įžvalgos apie ES fondų papildomumo užtikrinimo priemonių veiksmingumą. Pataisytos šių metinių įgyvendinimo ataskaitų gairės buvo paskelbtos 2018 m. rugsėjo mėn.

Atsakymas į 106 dalies 2 rekomendacijos b punkto pastabas. Komisija mano, kad ši rekomendacija visiškai įgyvendinta. Komisija skaitė keletą pranešimų apie naujas supaprastinto išlaidų apmokėjimo galimybes, įtrauktas į Reglamentą „Omnibus“ (Reglamentas (ES, Euratomas) 2018/1046). Surengti pristatymai Kaimo plėtros komitete, Europos inovacijų partnerystės žemės ūkio našumo ir tvarumo srityje (EIP-AGRI) 2018 m. spalio mėn. seminare ir 2018 m. lapkričio mėn. Ispanijos mokėjimo agentūrų konferencijoje. Per šiuos pristatymus buvo diskutuojama apie tai, kaip supaprastinto išlaidų apmokėjimo naudojimas gali pakeisti poreikį įvertinti išlaidų pagrįstumą ir kaip valstybės narės gali įveikti visus sunkumus, susijusius su šiuo aspektu. 2019 m. birželio 20 d. numatytas Europos kaimo plėtros tinklo praktinis seminaras numatytas „Supaprastintas išlaidų apmokėjimas: įgyta patirtis ir naujos galimybės“.

Atsakymas į 109 dalies 3 rekomendacijos a punkto pastabas. Komisija ketina įvertinti lėšų, gautų pagal 2014–2020 m. kaimo plėtros programas, efektyvumą ir rezultatyvumą pagal bendrą stebėsenos ir vertinimo sistemą (Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 110 straipsnis). Tai bus padaryta remiantis valstybių narių tarpiniais vertinimais, pateiktais 2019 m., ir *ex-post* vertinimais, pateiktais Komisijai iki 2024 m. pabaigos (Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 78 straipsnis).

3.4 priedas. Pasiekti teigiami poslinkiai ir likę ataskaitoje nurodyti iš dalies įgyvendintų rekomendacijų trūkumai

Specialioji ataskaita Nr. 01/2015. Vežimas Europos vidaus vandenų keliais: nuo 2001 m. nebuvo reikšmingų su šia transporto dalimi ir tinkamumo laivybai sąlygomis susijusių patobulinimų

54 dalies 2 rekomendacijos a punktas. Nėra įrodymų, kad valstybių narių pastangos veiksmingai koordinuojamos.

Atsakymas. Rekomenduojama atlikti išsamią analizę siekiant toliau plėtoti strategiją. Komisija ėmėsi galimų veiksmų per rekomendacijai įgyvendinti nustatytą terminą ir mano, kad ji įgyvendinta. Atliekant specialiąją rinkos stebėjimo analizę, buvo išnagrinėta vidaus vandenų laivybos sektoriaus padėtis. Be to, Komisija atlieka tyrimus, susijusius su vandens transporto (uostų ir vidaus vandens kelių) galimybėmis, atsižvelgdama į įvairius ES ekonomikos raidos scenarijus ir infrastruktūros plėtrą. Pati strategija bus persvarstyta bendrai persvarstant TEN-T sistemą. Komisijos atliktas tyrimas, susijęs su vandens transporto (uostų ir vidaus vandens kelių) galimybėmis pagal skirtingus ES ekonomikos raidos scenarijus, pramonės tendencijas ir TEN-T plėtrą, turėjo būti baigtas 2019 m. vasario mėn. Tačiau dėl vėlavimo, su kuriuo susiduria už tyrimą atsakingas konsultantas, ir dėl būtinybės iš esmės patobulinti tyrimą, šiuo metu Komisijos tarnybos tvirtina galutinę ataskaitą.

Po diskusijų su Taryba ir EP Komisija pradėjo darbą su valstybėmis narėmis ir suinteresuotosiomis šalimis rengdama būsimą programą „Naiades III“, kuri bus įgyvendinama po 2020 m., siekiant toliau gerinti vidaus vandenų laivybos sektoriaus efektyvumą.

Specialioji ataskaita Nr. 02/2015. ES finansavimas Dunojaus upės baseino miesto nuotekų valymo įrenginiams: norint padėti valstybėms narėms pasiekti ES nuotekų politikos tikslus, būtinos tolesnės pastangos

110 dalies 2 rekomendacijos a punktas. Tokia informacija nebuvo renkama aglomeracijų, turinčių mažiau nei 2 000 g. e., atveju.

Atsakymas. Komisija tinkamai apsvairstė 2 rekomendacijos a punktą ir nepritarė šios rekomendacijos daliai dėl aglomeracijų, turinčių mažiau nei 2 000 g. e. Komisija nesutiko paprašyti valstybių narių pateikti informaciją apie aglomeracijų, turinčių mažiau nei 2 000 g. e. finansines sumas. To priežastys yra šios: a) nepateisinama papildoma administracinė našta, b) padidėtų vėlavimas teikti ataskaitas (Europos Audito Rūmai kitur rekomenduoja sumažinti vėlavimą teikti ataskaitas), c) direktyvoje nėra aiškaus pranešimo įpareigojimo.

115 dalies 3 rekomendacijos c punktas. Aplinkos generalinio direktorato išvada dėl mūsų rekomendacijos, t. y. dėl privalomų nutekėjimų matavimo būtinybės, vis dar neužbaigta.

Atsakymas. Remdamasi Europos Audito Rūmų rekomendacija, Komisija atliko specialųjį lietaus vandens nutekėjimų problemos tyrimą ir įtraukė šį klausimą į vertinimo pagal Miesto nuotekų valymo direktyvą apimtį. Vertinimas bus baigtas ir iki 2019 m. ketvirtąjo ketvirčio. Tai praeities įvertinimas, tačiau jame atsižvelgiama į likusį kombinuotos kanalizacijos nutekėjimų poveikį pagal visišką atitikties scenarijų. Vertinimas buvo modeliuojamas ir išvados bus įtrauktos į Vertinimo tarnybų darbo dokumentą (numatomas iki 2019 m. ketvirtąjo ketvirčio). Remdamasi vertinimo išvadomis, Komisija gali nuspręsti tęsti poveikio vertinimą dėl Miesto nuotekų valymo direktyvos dalinio pakeitimo, įskaitant reikalavimus, susijusius su nutekėjimų matavimais ir taisyklėmis. Atsižvelgdama į tai, kas pirmiau išdėstyta, Komisija mano, kad rekomendacija dabar yra visiškai įgyvendinta.

115 dalies 3 rekomendacijos d punktas. Vis dar esama rizikos, susijusios su didelės apimties nuotekų valymo įrenginiais.

Atsakymas. Komisija mano, kad ši rekomendacija visiškai įgyvendinta. Komisija ėmėsi rekomenduotų veiksmų.

2014–2020 m. programavimo laikotarpio ataskaitų apie finansines priemones reikalavimai yra pateikti Bendrųjų nuostatų reglamento (Reglamentas (ES) Nr. 1303/2013) 46 straipsnyje ir Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 821/2014 I priede. Pastarajame nustatytas finansinių priemonių ataskaitų teikimo modelis. Finansinių priemonių ataskaitų teikimo modelio VIII skirsnyje valstybės narės turi pateikti informaciją apie kitų įnašų, ne iš Europos struktūrinių ir investicinių fondų, į finansinę priemonę sumą, įskaitant viešuosius ir (arba) privačiuosius įnašus, tiek išpareigotų skirti pagal finansavimo sutartį, tiek sutelktų galutinio naudos gavėjo lygmeniu.

117 dalies 4 rekomendacijos b punktas. Peržiūrėtas Tręšiamųjų produktų reglamentas vis dar nepriimtas. Nuotekų dumblo įtraukimas į trąšų sąrašą priklauso nuo atliekamo tyrimo rezultatų.

Atsakymas. Tręšiamųjų produktų reglamentas buvo priimtas gegužės mėn. ir bus paskelbtas birželio 25 d. „STRUBIAS“ tyrimo rezultatais pagrįstu deleguotuoju aktu reglamento, kuriuo nustatomos tam tikrų medžiagų, tokių kaip pelenai ir kritulių druskos, kurios išgaunamos iš nuotekų dumblo ir tiekiamos rinkai kaip CE ženklu (Europos atitikties ženklų) pažymėti tręšiamieji produktai, perdirbimo taisyklės, 2 priedas gali būti papildytas naujomis sudedamųjų medžiagų kategorijomis.

Specialioji ataskaita Nr. 04/2015. Techninė pagalba (TP): koks buvo jos indėlis žemės ūkio ir kaimo plėtros srityje?

90 dalies 1 rekomendacija. Veiksmų, kurių buvo imtasi įgyvendinant rekomendacijas, pridėtinė vertė yra abejotina. Nors Komisija įgyvendino 1 rekomendaciją (paaiškinti ir stebėti), jai imantis veiksmų nebuvo atsižvelgiama į mūsų pagrindinę išvadą, nurodytą ataskaitoje, t. y. kad didelė valstybių narių TP išlaidų dalis „iš tikrųjų teikia biudžetinę paramą“. TP naudojimas bendroms administracinėms išlaidoms padengti neprieštaruoja ES reglamentų nuostatoms, todėl Komisija ją naudoti leidžia. Atliekant stebėjimą atliktas tinkamas šių išlaidų įvertinimas ir valstybių narių išlaidų palyginimas galėtų padėti nustatyti geriausios/blogiausios praktikos pavyzdžius, kurie būtų įtraukti į gaires ir valstybėms narėms skirtas rekomendacijas.

Atsakymas. Remdamasi pasidalijamojo valdymo principu, valstybės narės savo kaimo plėtros programose apibūdina, kaip bus naudojama techninė pagalba, ir gali pateikti šios pagalbos įgyvendinimo bendrąjį vertinimą.

Be to, reikėtų pabrėžti, kad stebėsenos rodikliais pateikiama tik dalis vertinimui reikalingos informacijos ir kad vertinimas labai viršija stebėsenos lentelių duomenų analizės ribas. Bendruose kaimo plėtros vertinimo klausimuose, išdėstytuose Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 808/2014 V priede, pateikiamas 20 klausimas: „Kiek techninė pagalba padėjo įgyvendinant Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 59 straipsnyje ir Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 51 straipsnio 2 dalyje nurodytus tikslus?“

Tikimasi, kad Kaimo plėtros programų *ex-post* vertinimas bus parengtas ir pateiktas Komisijai iki 2024 m. gruodžio mėn.

Komisija mano, kad ši rekomendacija visiškai įgyvendinta.

93 dalies 4 rekomendacija. Remiantis auditorių turimais įrodymais, Komisija nesiėmė pakankamų veiksmų, kuriais būtų siekiama sukurti veiksmingumo sistemą Komisijos lygmeniu. Komisija rekomendacijoje, pateiktoje jos pastabų raštuose dėl 2014–2020 m. KPP patvirtinimo, ragino valstybes nares nustatyti tinkamus techninės pagalbos rodiklius, tačiau tai nebuvo privaloma daryti. Komisija nepateikė jokios informacijos apie veiksmingumo sistemų įgyvendinimą valstybių narių lygmeniu. Buvo turima labai mažai reikalaujamų stebėjimo duomenų ir šie duomenys faktiškai nebuvo naudojami. NKT ir kitų išlaidų (kurios taip pat apima TP paramą gebėjimams stiprinti) rodikliai nėra suderinti atsižvelgiant į su šiais elementais susijusių išlaidų santykinį dydį.

Atsakymas. B2.3 stebėsenos lentelėje techninės pagalbos, išskyrus nacionalinį kaimo plėtros tinklą, paramos atveju išskiriamos visos viešosios išlaidos administracinėms ir kitoms išlaidoms padengti, į kurias įtrauktos ir studijos bei mokymai. Paprastai nustatant papildomus rodiklius, kuriuos turi rinkti valstybės narės ir regionai, turi būti išlaikyta tinkama pusiausvyra tarp pridėtinės vertės ir administracinės naštos. Todėl sąmoningai ribojamas šiuo lygmeniu renkamos išsamios informacijos kiekis.

Komisija negali pateikti *ex-ante* įrodymų apie galimus vertinimo klausimų rezultatus. Vadovaujantis pasidalijamojo valdymo principais, kaimo plėtros programos vertinamos valstybių narių ar regionų lygmeniu pagal bendrą vertinimo metodą, kaip nustatyta Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 808/2014 14 straipsnyje.

Komisija mano, kad ši rekomendacija visiškai įgyvendinta.

Specialioji ataskaita Nr. 05/2015. Ar finansinės priemonės yra sėkmingas ir perspektyvus įrankis kaimo plėtros srityje?

100 dalies 3 rekomendacija. Komisija nenustatė atsinaujinimo poveikio tikslų tikslinių reikšmių. Faktinis griežtesnio fondų valdymo poveikis atsinaujinimo poveikiui tebėra atviras klausimas.

Teisėkūros institucijos nepateikė teisinių reikalavimų, susijusių su atsinaujinimo poveikių tikslais. Taip yra todėl, kad su kiekviena finansine priemone susijęs atsinaujinimo poveikis yra būdingas konkrečiai priemonei ir jos struktūrai. Jis taip pat priklauso nuo išorinių veiksnių, kaip antai rinkos paklausa ir ekonominė plėtra. Panašiai Komisija pateikė tik papildomas įgyvendinimo taisykles, susijusias su atsinaujinimo metodu savo įgyvendinimo reglamentų (ES) Nr. 964/2014 ir (ES) 2016/1157 skolinimo politikos skirsniuose. Teisinėje sistemoje ir įgyvendinimo taisyklėse gali būti numatyti tik tikslų nustatymo ir grąžintų lėšų valdymo principai.

Visų pirma, siektina skolinamų lėšų suma ir palūkanų normos intervalas negali būti nustatyti *ex-ante* ES lygmeniu taikant iš anksto nustatytus tikslus. Juos galima įvertinti tik kiekvienu atskiru atveju, atliekant kiekvienos finansinės priemonės *ex ante* vertinimą (pagal Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 37 straipsnį) ir į juos yra atsižvelgiama nustatant priemonės pobūdį (atnaujinamojo arba neatnaujinamojo pobūdžio priemonė). Atliekant *ex-ante* vertinimą taip pat turi būti išnagrinėtas finansinio svėro aspektas. Finansinei priemonei grąžintos lėšos pakartotinai naudojamos tai pačiai finansinei priemonei (atnaujinamosios tos pačios finansinės priemonės lėšos) arba yra grąžinamos vadovujančiajai institucijai arba fondų fondui ir vėliau naudojamos vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 44 straipsniu (tam pačiam prioritetui tikslui, nepasibaigus tinkamumo laikotarpiui) ir 45 straipsniu (pagal programos tikslą, pasibaigus tinkamumo laikotarpiui).

Atsižvelgdama į šias nuostatas, su paskutiniaisiais pakeitimais, padarytais Reglamentu „Omnibus“ (Reglamentas (ES, Euratomas) 2018/1046), Komisija laiko rekomendaciją įgyvendinta, išskyrus tikslus, kuriuos galima apibrėžti tik atliekant kiekvienos finansinės priemonės *ex-ante* vertinimą ir kurių Komisija negali horizontaliai nustatyti.

Specialioji ataskaita Nr. 07/2015. ES policijos misija Afganistane: įvairūs rezultatai (EIVT)

85 dalies 2 rekomendacijos a punktas. Nėra faktinių mokymo kursų įrodymų. Nėra konkrečiai šaliai skirtų elementų. Nėra vietos darbuotojų mokymo prieš juos dislokuojant įrodymų.

Atsakymas. EIVT sutinka su Europos Audito Rūmų vertinimu.

86 dalies 3 rekomendacijos b punktas. Turimi įrodymai neįrodo, kad rekomendacija, skirta vietos instruktoriams/stažuotojams, įgyvendinta.

Atsakymas. EIVT sutinka su Europos Audito Rūmų vertinimu.

86 dalies 3 rekomendacijos d punktas. Įrodymų, kad yra mentorystės veiklos bylos, mentorystės tarpiniai tikslai ir mentorystės veiklos žurnalai, nebuvo rasta.

Atsakymas. EIVT sutinka su Europos Audito Rūmų vertinimu.

86 dalies 3 rekomendacijos e punktas. Patvirtinamuosiuose dokumentuose nerasta konkrečių gairių dėl mentorių pareigų perdavimo.

Atsakymas. EIVT sutinka su Europos Audito Rūmų vertinimu.

86 dalies 3 rekomendacijos f punktas. Auditoriai nerado konkrečių sąveikos su mentorystės veikla ir aiškaus projekto tikslų susiejimo su orientacinės daugiametės programos tarpiniais tikslais nurodymų/įrodymų.

Atsakymas. EIVT sutinka su Europos Audito Rūmų vertinimu.

88 dalies 5 rekomendacijos a punktas. Dar neparengta bendra ir visapusiška EIVT/Komisijos strategija dėl BSGP misijų masto mažinimo ir užbaigimo. Nebuvo pašalintas nustatytas trūkumas, kad misijų užbaigimo planai turi būti pateikti likus trims mėnesiams iki pagal misijos įgaliojimus vykdomų operacijų pabaigos. Pateikiamose gairėse nevisapusiškai atsižvelgiama į įvairią riziką, būdingą masto mažinimo ir užbaigimo procesui.

Atsakymas. EIVT sutinka su Europos Audito Rūmų vertinimu.

88 dalies 5 rekomendacijos b punktas. Auditoriai nerado konkrečių nurodymų/įrodymų, kad imtasi veiksmų turto kaupimui ir su tuo susijusiai finansinei rizikai išvengti; auditoriai nerado konkrečių nurodymų/įrodymų, kaip išvengti turto kaupimo ir kaip užkirsti kelią finansinės rizikos pozicijai kaupiant turtą; taip pat nebuvo rasta savalaikių EIVT ir Komisijos BSGP misijoms pateiktų centralizuotų nurodymų/įrodymų, siekiant išvengti turto kaupimo, pavyzdžių.

Atsakymas. EIVT sutinka su Europos Audito Rūmų vertinimu.

Specialioji ataskaita Nr. 08/2015. Ar teikiant ES finansinę paramą tinkamai atsižvelgiama į smulkiųjų verslininkų poreikius?

68 dalies 1 rekomendacija. Kadangi nėra konkretaus smulkiesiems verslininkams skirto rodiklio, vis dar neturima 2014–2020 m. laikotarpio informacijos, kiek subsidijų finansavimo yra skirta smulkiesiems verslininkams.

Atsakymas. Kalbant apie vis dar esamus trūkumus, kuriuos Europos Audito Rūmai paminėjo 3.4 priede, reikėtų pažymėti, kad vadovaujančioms institucijoms neprivaloma įtraukti konkrečių rodiklių į veiksmų programą. Tačiau reglamente numatytas privalomas bendrasis rezultato rodiklis subjektams (Reglamentas (ES) Nr. 1304/2013 I priedo 2 dalis).

Specialioji ataskaita Nr. 10/2015. Pastangos spręsti viešųjų pirkimų iš ES sanglaudai skiriamų lėšų problemas reikėtų intensyvuoti

99 dalies 1 rekomendacijos a punktas. Šiuo metu IMS tik maždaug ketvirtadaliu atvejų buvo pateikiama išsami informacija apie pakategorę, kuri taps išsamesnė, kai bus užregistruoti nauji atvejai, o seni bus užbaigti. Ši analizės priemonė bei IMS ir valstybių narių duomenų bazių sąsajos kūrimas yra gerokai pažengęs, tačiau vis dar nėra užbaigtas.

Atsakymas. Pažeidimų valdymo sistema (IMS) buvo atnaujinta siekiant įtraukti konkrečių pažeidimų, susijusių su viešųjų pirkimų pažeidimais, kategoriją. Tada ši kategorija sujungta su 26 specialiomis tipologijomis, kuriomis išsamiai apibūdinamos pagrindinės šių pažeidimų priežastys. Šis skirstymas į kategorijas visiškai suderintas su Regioninės ir miestų politikos generalinio direktorato ir nacionalinių audito institucijų naudojamomis sistemomis.

Prieš išnaudojant analitines galimybes, kurias užtikrina šis naujas skirstymas į kategorijas, reikia pasiekti kritinę duomenų masę. Iki šiol iš 19 891 pažeidimo, susijusio su viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimais, 7 593 (38 %) atvejuose nurodoma informacija, pagrįsta naujuoju skirstymu į kategorijas. Laipsniškai bus atlikta prasminga tokių duomenų analizė, nes valstybės narės atnaujina senesnius pažeidimus ir registruoja naujus.

Todėl padėtis palaipsniui gerėja ir Komisija primena nacionalinėms valdžios institucijoms, kad šios turėtų atnaujinti informaciją ir, kai įmanoma, atsižvelgti į duomenų kokybę (specialus Sukčiavimo prevencijos koordinavimo patarimojo komiteto pogrupis arba kasmetiniai koordinavimo susitikimai su audito institucijomis).

105 dalies 6 rekomendacijos a punktas. Vis dar reikia įgyvendinti kitus e. pirkimų etapus, kaip numatyta direktyvoje (e. sąskaitų faktūrų pateikimą – 2019 m. balandžio mėn.).

Komisija turėtų paraginti visas valstybes nares dalyvauti naudojant ARACHNE duomenų bazę ir ją naudoti.

Atsakymas. Paskutinis teisiškai įpareigojantis e. pirkimų etapas (elektroninis pasiūlymų pateikimas) įsigaliojo nuo 2018 m. spalio mėn. Vykdydama bendrosios rinkos strategiją, Komisija remia sutarčių registrų plėtrą valstybėse narėse. Sutarčių registrai reikšmingai prisideda didinant viešųjų pirkimų duomenų skaidrumą. Darbui šioje srityje buvo sudaryta daugiašalė suinteresuotųjų subjektų ekspertų grupė (EXEP), kuri dalinsis gerąja praktika ir jau parengė sutarčių registrų gaires.

Kalbant apie duomenų gavybos priemones, Komisija imasi rekomenduojamų veiksmų. Ji aktyviai skatina atsakingas nacionalines institucijas naudoti jos sukurtą prevencinę rizikos vertinimo balais priemonę ARACHNE. Ši priemonė gali būti labai naudinga tobulinant valdymo patikras ir įvairių rūšių rizikos, pavyzdžiui, susijusios su viešųjų pirkimų procedūromis, interesų konfliktais, subsidijų koncentracija konkrečių operatorių atžvilgiu, prevencijai ir nustatymui. Ji taip pat gali padėti išpėti apie įtariamą sukčiavimą. Komisija žino apie kitas panašias duomenų gavybos priemones ir pritaria jų naudojimui.

Imtasi šių veiksmų:

- 1) techninė ir gebėjimų stiprinimo parama valstybėms narėms, ypač „prioritetinėms šalims“, siekiant iki 2018 m. pabaigos įgyvendinti viešųjų pirkimų direktyvose nustatytus e. pirkimo reikalavimus;
- 2) dalijimasis gerąja praktika perėjimui prie e. pirkimų palaikyti, pasitelkiant daugiašalę suinteresuotųjų subjektų ekspertų grupę (EXEP) e. pirkimų klausimais (paskutinis EXEP susitikimas vyko 2019 m. gegužės 22 d.). 2018 m. spalio 18 d. įvyko konferencija apie viešųjų pirkimų skaitmeninę transformaciją;
- 3) dalijimasis gerąja praktika ir palaikymas įgyvendinant (vykdant Europos daugiašalės suinteresuotųjų subjektų ekspertų grupės e. sąskaitos faktūros pateikimo veiklą) ES e. sąskaitos faktūros pateikimo standartą, kuris buvo paskelbtas 2017 m. ir kurio galutinis terminas yra 2019 m. balandžio mėn.;
- 4) teisinių klausimų, susijusių su e. pirkimais, tvarkymas (valstybės pagalba, direktyvos aiškinimas ir kt.).

Specialioji ataskaita Nr. 11/2015. Ar Komisija tinkamai valdo žvejybos partnerystės susitarimus?

90 dalies 1 rekomendacijos b punktas. Tačiau, kadangi nėra dokumentais pagrįstų regionų strategijų, vis dar reikia pažangos Komisijai apibrėžiant ir dokumentais pagrindžiant regionų strategijas.

Atsakymas. Komisija atsižvelgia į Europos Audito Rūmų galutinį vertinimą. Ji mano, kad kiekvienas atskiras vertinimas, atliekamas derantis dėl tausios žvejybos partnerystės susitarimo, jau savaime integruoja regioninį kontekstą, kuriuo siekiama užtikrinti skirtingų to paties regiono tausios žvejybos partnerystės susitarimo nuostatų nuoseklumą.

Vis dėlto bus apibrėžtos tolesnės tausios žvejybos partnerystės susitarimo regioninės strategijos atliekant bendrą tausios žvejybos partnerystės susitarimo vertinimą, kuris planuojamas 2020–2021 m.

93 dalies 2 rekomendacijos a punktas. Tačiau dabartinėms licencijų išdavimo proceso stebėjimo procedūroms turi poveikio trūkumai. Vis dar reikia siekti pažangos Komisijos atliekamos licencijų išdavimo stebėsenos ir tolesnės priežiūros srityje.

Atsakymas. Komisija atsižvelgia į Europos Audito Rūmų galutinį vertinimą. Komisijos tarnybos, kurios administruoja licencijavimo procesą, jau gali patikrinti duomenų tikslumą ir išsamumą remdamosi galiojančiomis vidaus gairėmis ir visas gautas užklausas įrašyti į duomenų bazę.

Siekiant dar labiau supaprastinti procesą, buvo sukurtas IT projektas, kuris šiuo metu įgyvendinamas. Todėl licencijavimo procesas turėtų būti visiškai automatizuotas iki 2021 m. pabaigos.

Specialioji ataskaita Nr. 12/2015. ES prioriteto – skatinti žiniomis pagrįstos kaimo ekonomikos kūrimą – įgyvendinimui poveikį padarė prastas žinių perteikimo ir konsultavimo priemonių valdymas

94 dalies 1 rekomendacijos b punktas. Rekomendaciniame dokumente pateikiama nepakankamai išsami informacija, kaip atlikti reguliarią mokymo poreikių analizę.

Atsakymas. Periodinę mokymo poreikių analizę galima atlikti pagal įvairias metodikas, o tinkamiausias metodas priklauso nuo atitinkamos žemės ūkio žinių ir inovacijų sistemos (AKIS), kuri skiriasi kiekvienoje valstybės narėje, struktūros. Todėl matavimo gairėse galima tik apibendrintai aprašyti veiksmingiausių tokio poreikio įvertinimo būdą.

Manoma, kad Komisijos inicijuotas matavimo gairių atnaujinimas pakankamai išsamus ir pakankamas, kad valstybės narės pagal ją galėtų atlikti periodinį poreikių vertinimą.

Todėl Europos Audito Rūmų rekomendacija laikoma visiškai įgyvendinta.

94 dalies 1 rekomendacijos d punktas. Komisija stebėsenos komitetuose ir metiniuose peržiūros posėdžiuose nestebi valstybių narių atitikties konsultavimo paslaugų sukūrimo reikalavimams.

Atsakymas. Visos kaimo plėtros priemonės gali būti trauktos į kaimo plėtros programas tik jei valstybė narė įrodo esminį strateginį poreikį. Šis poreikis paaiškėja iš kaimo plėtros programos strategijos, kuri savo ruožtu grindžiama SSGG analize ir su tuo susijusių poreikių įvertinimu, kuri kiekviena valstybė narė turėjo atlikti kaimo plėtros programavimo etapo pradžioje.

Metiniuose peržiūros posėdžiuose ir stebėsenos komitetuose vertinamos „Metinės įgyvendinimo ataskaitos“, kuriose pranešama apie visų kaimo plėtros programų suplanuotų priemonių įgyvendinimo pažangą. Iškilus įgyvendinimo sunkumams ar vėluojant, padėtis analizuojama ir imamas taisomųjų veiksmų.

Todėl Europos Audito Rūmų rekomendacija laikoma visiškai įgyvendinta.

96 dalies 2 rekomendacijos b punktas. Komisijos atliekama valstybių narių procedūrų stebėseną, kaip reikalaujama mūsų rekomendacijoje, yra nepakankama.

Atsakymas. Europos Audito Rūmų rekomendacija dėl gairių ir viešųjų pirkimų, įskaitant informaciją apie vidaus pristatymą, laikoma visiškai įgyvendinta.

Dėl valstybių narių procedūrų stebėsenos atliekant atitikties auditą žr. Komisijos atsakymą į 5 rekomendaciją, susijusią su Specialiąja ataskaita Nr. 12/2015.

98 dalies 3 rekomendacijos a punktas. Komisija pateikė mažai įrodymų, kad vadovaujančiosioms institucijoms buvo surengti papildomi mokymai, kuriuose buvo aptariamas išlaidų pagrįstumo, kai nenaudojamas supaprastintas išlaidų apmokėjimas, klausimas. Nepaisant išsikeltų tam tikrų bendrų tikslų, išlaidų pagrįstumo patikros ir supaprastinto išlaidų apmokėjimo naudojimas nėra tas pats klausimas. Supaprastintas išlaidų apmokėjimas apima tik nedidelę visų kaimo plėtros išlaidų dalį (žr. Specialiąją ataskaitą Nr. 11/2018), todėl tebėra poreikis vadovaujančiosioms institucijoms įvertinti išlaidų pagrįstumą. (Europos kaimo plėtros tinklo platformoje Komisija nenustatė jokios tolesnės gerosios praktikos administracinių procedūrų, skirtų išlaidų pagrįstumui įvertinti, srityje).

Atsakymas. Komisija pateikia gaires, kurios yra skirtos tam tikriems teisiniams klausimams išaiškinti ir gerosios ES teisės įgyvendinimo praktikos pavyzdžiams skleisti valstybėse narėse.

Išlaidų pagrįstumo klausimas reguliariai aptariamas su valstybėmis narėmis įvairiais atvejais: paskutinis įvykis buvo seminaras klaidų lygio tema, įvykęs 2018 m. birželio mėn., per kurį buvo aptarti išlaidų pagrįstumo ir supaprastinto išlaidų apmokėjimo sistemos taikymo aspektai.

Mokymai gali būti organizuojami valstybių narių prašymu, ir šia tema jau surengta keletas mokymų. Taip pat reikėtų pažymėti, kad įgyvendinant kaimo plėtros programas pastebimai padažnėja supaprastintų išlaidų apmokėjimo pasirinkimas, o tai reiškia, kad valstybės narės rečiau vertina išlaidų pagrįstumą.

Šiuo požiūriu Europos Audito Rūmų rekomendacija laikoma visiškai įgyvendinta.

98 dalies 3 rekomendacijos b punktas. Tarpžinybinių grupių diskusijų temos yra bendro pobūdžio ir neapima atskirų programos priemonių. Be to, mūsų ataskaitoje (Specialiojoje ataskaitoje Nr. 16/2017) nustatyti trūkumai, turintys įtakos partnerystės susitarimams ir kaimo plėtros programoms sektorių tarpusavio papildomumo ir sinergių atžvilgiu.

Atsakymas. Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 51 straipsniu reikalaujama, kad 2017 ir 2019 m. Komisijos ir kiekvienos valstybės narės metiniuose peržiūros posėdžiuose būtų aptariamąs visos valstybės narės programos. Šiuose peržiūros posėdžiuose taip pat atsižvelgiama į partnerystės sutarties įgyvendinimo pažangos ataskaitas. Be kita ko, šioje ataskaitoje pateikiama informacija apie priemonių, kuriomis užtikrinamas Europos struktūrinių ir investicinių fondų ir kitų Sąjungos ir nacionalinių finansavimo priemonių bei Europos investicijų banko koordinavimas, įgyvendinimas. Šie peržiūros susitikimai yra papildomos priemonės, kuriomis užtikrinamas Europos struktūrinių ir investicinių fondų programų papildomumas ir sinergija tam tikroje valstybėje narėje, ir suteikiamas pagrindas prireikus įgyvendinti gerinimo veiksmus.

Todėl Europos Audito Rūmų rekomendacija laikoma visiškai įgyvendinta.

100 dalies 4 rekomendacijos b punktas. Atnaujintame rekomendaciniame dokumente dėl 1 priemonės nepateikiama aiškių gairių dėl grįžtamosios informacijos procedūrų, kurias vykdo valstybės narės. Nors mūsų ataskaitoje pateikiamas standartinės metodikos pavyzdys taip pat apima mokymo programų vertinimą, apie tai neminima gairių tekste, todėl gali būti bendrai suprantama, kad ši metodika skirta tik analizės reikmėms.

Atsakymas. Komisija vis dar laikosi nuomonės, kad ji nėra atsakinga už stebėseną, kad būtų įdiegtos grįžtamojo ryšio sistemos, skirtos būsiniams mokymams pagerinti.

Kalbant apie patikimą informaciją apie žinių perdavimo ir konsultavimo paslaugų kokybę ir veiksmingumą, Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 808/2014 V priede nurodyti bendri kaimo plėtros vertinimo klausimai (toliau – VK): 1 VK, susijęs su 1A tikslu sritimi, yra: „Kiek pagal kaimo plėtros programą vykdančios intervencijos paremtos inovacijos, bendradarbiavimas ir žinių bazės plėtojimas kaimo vietovėse?“ Atsakymas į šį VK turi būti pateiktas išplėstinėje metinėje įgyvendinimo ataskaitoje, teiktinoje 2019 m., ir atliekant *ex-post* vertinimą.

Todėl Europos Audito Rūmų rekomendacija laikoma visiškai įgyvendinta.

102 dalies 5 rekomendacija. Keli auditai realiai nebuvo atlikti, o galima to priežastis buvo žemas rizikos analizės įvertis.

Mūsų auditoriai pripažįsta, kad, paskelbus mūsų ataskaitą šia tema, Komisija pradėjo Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktoratas pradėjo vykdyti auditus žinių perdavimo ir inovacijų srityje. Tačiau remiantis 2016–2018 m. Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinio direktorato daugiamete darbo programa (DDP) (p. 49), auditų nebuvimas iki SA Nr. 12/2015 paskelbimo paaiškinamas mažomis išlaidomis 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu.

Nebuvo gavę jokie patikinimo, kad žinių perdavimo ir konsultavimo priemonių rizikos profilis išplėstas iki Komisijos atsakyme nurodytos apimtys.

Atsakymas. Kalbant apie žinių perdavimo ir inovacijų srities auditus, kurie nebuvo realiai atlikti, jie suplanuoti 2016–2019 m. daugiametėje darbo programoje ir atliktini n + 2 metais, t. y. 2018–2019 m. Atlikus naują 2017 m. centralizuotą rizikos vertinimą, jų rizikos įverčiai buvo mažesni dėl mažesnių išlaidų ir, atsižvelgiant į turimus išteklius, buvo nuspręsta imtis kitų (didesnės rizikos ir didesnių išlaidų) auditų.

Po specialiosios ataskaitos paskelbimo padidėjo audito srities rizikos pobūdis. Todėl Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktoratas atrinko ir atliko 5 auditus (Austrijoje, Danijoje, Prancūzijoje, Italijoje ir Švedijoje). Reikėtų suprasti, kad net padidėjus audito srities rizikos veiksniumi rizikos analizėje, atrinktų operacijų skaičius vis dar yra ribotas dėl labai mažų išlaidų.

Be to, taikant naują audito metodą, kurį Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktoratas taiko nuo 2018 m. liepos mėn., pagrindinis dėmesys skiriamas sertifikavimo įstaigos darbui, skirtam visoms ne IAKS priemonėms, įskaitant priemones, susijusias su žinių perdavimu ir inovacijomis. Kai tokia priemonė atsidurs sertifikavimo įstaigos pirmame pavyzdyje, ją savo audite pasirinko ir Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktoratas.

Komisija mano, kad ši rekomendacija visiškai įgyvendinta.

Specialioji ataskaita Nr. 13/2015. ES parama medieną gaminančioms šalims pagal FLEGT veiksmų planą

58 dalies 1 rekomendacija. Darbo planas sudarytas 2018–2022 m., o ne 2016–2020 m. laikotarpiui. Skirtingas laikotarpis turėjo poveikį FLEGT programos stebėjimui ir ataskaitų teikimui (žr. 5 rekomendaciją).

Darbo plano projektas dar nėra privalomas Komisijai, nes nėra visų būtinų patvirtinimų.

Jame taip pat nėra numatyto specialaus įgyvendinimo biudžeto, todėl veiksmingumo stebėseną ir atskaitomybę tampa sunkesnės.

Atsakymas. Komisija primena, kad ji iš dalies pritarė šiai rekomendacijai 2015 m., nes skirti lėšų FLEGT veiksmų planui įgyvendinti įmanoma tik teminėms programoms/biudžeto eilutėms.

FLEGT darbo plano projektą valstybės narės patvirtino 2018 m. rugsėjo mėn. Todėl darbo plano projektą patvirtino kai kurios atsakingos šalys. Be to, FLEGT darbo plano projektas yra lydimasis dokumentas prie būsimo ES komunikato dėl miškų naikinimo ir alinimo. Priėmus šį ES komunikatą, FLEGT darbo planas automatiškai taps tarnybų darbinio dokumentu ir atitinkamai oficialiai įpareigojančiu Komisijai.

59 dalies 5 rekomendacija. Šiuo metu darbo planui trūksta visų būtinų patvirtinimų. 2018 m. pažangos ataskaitos termino nebuvo laikomasi.

Atsakymas. Pirmųjų dvejų metų (2018–2019 m.) pažangos ataskaitą Komisija ketina parengti iki 2019 m. pabaigos.

Specialioji ataskaita Nr. 16/2015. Energijos tiekimo saugumo didinimas sukuriant energijos vidaus rinką: reikia dėti daugiau pastangų

117 dalies 3 rekomendacija. Įgyvendinimas tebevyksta. Rinkos neefektyvumo problema vis dar neišspręsta.

Atsakymas. Kalbant apie Komisiją, ši rekomendacija visiškai įgyvendinta išplėtus reglamentavimo sistemą ir sukūrus platformą.

Kadangi Europos Audito Rūmai nurodo, kad „rinkos neefektyvumo problema vis dar neišspręsta“, Komisija pabrėžia, kad Europos Audito Rūmų rekomendacija buvo ne pašalinti visas problemas ir kainų iškraipymus iš rinkos, bet įgyvendinti konkrečias priemones (prekybos mechanizmus), siekiant pagerinti padėtį.

Komisijos nuomone, rekomendacija neturėtų būti aiškinama atsižvelgiant į šių priemonių poveikį, nes šis poveikis tiesiogiai nepasireiškia ir yra priklausomas nuo veiksmų, kurių Komisija negali kontroliuoti (ūkio subjektų elgesio, rinkos padėties, reguliavimo aplinkos ir kt.). Be to, rinkos neefektyvumo klausimo sprendimas iš esmės turėtų būti priskirtinas valstybių narių ir ekonominės veiklos operatorių kompetencijai.

123 dalies 7 rekomendacijos b punktas. Komisija iš dalies pritarė šiai rekomendacijai ir ją įgyvendino. Analizių ir modelių rengimo pajėgumų sukūrimas institucijos viduje galėjo turėti didelį poveikį Komisijos arba ACER ištekliams.

Atsakymas. Komisija iš dalies pritarė šiai rekomendacijai ir ėmėsi reikalaujamų veiksmų, susijusių su elementais, kuriems pritarė.

126 dalies 9 rekomendacija. Komisija nepateikė teisės aktų pasiūlymų.

Atsakymas. Komisija nepritarė šiai rekomendacijai. Tačiau ji ėmėsi būtinųjų veiksmų pagrindinėms problemoms išspręsti.

Specialioji ataskaita Nr. 17/2015. Komisijos parama jaunimo veiksmų grupėms: ESF finansavimo fondo perorientavimas pavyko, tačiau nepakanka dėmesio rezultatams.

84 dalies 2 rekomendacijos a punktas. Trūkumai taikant šį reikalavimą siekiant pagrįsti tikėtiną Sąjungos pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategijos pakeitimų poveikį.

Atsakymas. Komisija mano, kad ši rekomendacija visiškai įgyvendinta.

Komisija pabrėžia, kad galimybių tobulinti rezultatus tyrimas yra nuolatinė ir įprasta praktika. Komisija išnagrinėja kiekvieną perprogramavimo paraišką, nepriklausomai nuo to, ar ji grindžiama poreikiu įtraukti naujas papildomas lėšas, ar ne, visu pirma siekiant geresnių rezultatų, ir išsamiai aptaria ją su valstybe nare. Iki šiol Komisija nesiėmė iniciatyvos siūlyti naujų pakeitimų, nes jie būtų buvę nereikalingi ir labai neveiksmingi.

84 dalies 2 rekomendacijos b punktas. Kontroliniame sąraše nedokumentuojama papildomų rezultatų pagrįstumo analizė.

Atsakymas. Komisija mano, kad ši rekomendacija visiškai įgyvendinta.

Komisija reikalauja, kad toks vertinimas būtų atliekamas kruopščiai ir suprantamas kaip įprasta praktika. Ataskaitos apie kiekvieną vertinimo proceso detalę, apie elementus, kurių reikalaujama pagal reglamentus ir kurie visada buvo įprasta praktika, yra laikomos nereikalingomis ir neveiksmingomis, todėl išsamios informacijos apie kontrolinius sąrašus nėra.

84 dalies 2 rekomendacijos c punktas. Metinėse įgyvendinimo ataskaitose nepakankamai išsamiai nurodomas ankstesnis ir tikėtinas veiksmingumas, susijęs su veiksnių programų pakeitimais.

Atsakymas. Komisija toliau tvirtina, kad ši rekomendacija yra visiškai įgyvendinta tiek, kiek ji išlieka aktuali. Ši rekomendacija prarado aktualumą 2014–2020 m., nes metinės įgyvendinimo ataskaitos nebelaikomos priemone išsamiai informacijai perduoti, o tik apibendrintai informacijai pateikti. Komisija tvirtina, kad metinėse įgyvendinimo ataskaitose perduodama pakankamai svarbios informacijos, o išsamesnė informacija teikiama kitomis ataskaitų teikimo priemonėmis (pvz., vertinimo ataskaitose; techniniuose dialoguose ir stebėsenos komitetuose, kurių diskusijos atsispindi protokoluose ir bylos pastabose).

86 dalies 3 rekomendacija. Nėra įrodymų, kad buvo atliekamos sistemingos patikimumo patikros arba informacijos, gautos pateikus ad hoc prašymus, patikros.

Atsakymas. Komisija mano, kad ši rekomendacija visiškai įgyvendinta. Komisija tvirtina, kad sistemingos tikėtinumo ir patikimumo patikros atliekamos nuolat. Yra įrodymų, kad jos yra įprasta praktika (vertinimo skyriaus ir ESF koordinavimo skyriaus rekomendacijai dokumentai; kontroliniai sąrašai ataskaitoms priimti). Dokumentais informinti kiekvieną atliktą patikrą būtų nereikalinga ir neveiksminga.

Specialioji ataskaita Nr. 20/2015. ES paramos kaimo plėtrai, skirtos negamybinėms investicijoms žemės ūkio srityje, ekonominis veiksmingumas

74 dalies 1 rekomendacijos a punktas. Rekomendacija, kad Komisija vykdytų stebėseną pasinaudodama valstybių narių metinėmis įgyvendinimo ataskaitomis, vis dar įgyvendinama, tačiau jos įgyvendinimą bus galima patikrinti tik po 2019 m. tarpinio vertinimo.

Atsakymas. Pagal Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 75 straipsnį valstybės narės 2018 m. išplėstinę metinę įgyvendinimo ataskaitą teiks Komisijai 2019 m. birželio mėn. pabaigoje. Tik tada Komisija galės pabaigti atitinkamą stebėseną.

77 dalies 3 rekomendacijos a punktas. Kadangi gairės nėra valstybės narės įpareigojantis ir joms privalomas dokumentas, Komisija negali būti tikra, kiek valstybės narės iš tikrųjų laikosi gairių ir nustatytų papildomų konkrečių rodiklių. Kiek Komisijos veiksmais buvo užtikrinta rekomenduojama negamybinių investicijų indėlio stebėseną arba vertinimas, atliekant 2014–2020 m. programavimo laikotarpio vertinimus bus galima įvertinti tik po 2019 m. išsamesnės metinės įgyvendinimo ataskaitos vertinimų.

Atsakymas. Komisija stebi kaimo plėtros programų įgyvendinimą, rinkdamasi bendro konteksto, rezultato ir išdirbio rodiklius pagal 2014–2020 m. bendrą stebėsenos ir vertinimo sistemą.

Vertinimus atlieka valstybės narės arba jie atliekami jų vardu, o už šių vertinimų apibendrinimą ES lygmeniu atsako Komisijos tarnybos. Į privalomuosius 2014–2020 m. bendros stebėsenos ir vertinimo sistemos elementus, kurie nurodyti įgyvendinimo akte, įtrauktas rodiklių, kurie turi būti naudojami politikos veiksmingumui stebėti, sąrašas. Be to, kad yra įtraukti šie rodikliai, Komisija negali padaryti nieko daugiau kaip tik konsultuoti/paskatinti valstybės nares nustatyti papildomus rodiklius.

Rekomendacija „Komisija turėtų patarti toms valstybėms narėms, kurioms buvo skirta daug negamybinių investicijų, nustatyti konkrečius rezultatų rodiklius dažniausiai finansuotoms negamybinėms investicijoms“ buvo įvykdyta parengus gaires „Kaimo plėtros programų rezultatų įvertinimas: kaip pasiruošti teikti 2017 m. vertinimo ataskaitas“.

Komisija mano, kad ši rekomendacija jau įgyvendinta, nes reikalavimas patarti valstybėms narėms nustatyti papildomus rodiklius buvo įvykdytas.

Komisija negali įpareigoti valstybių narių nustatyti tokius papildomus rodiklius, nes jie viršija privalomus 2014–2020 m. bendros stebėsenos ir vertinimo sistemos elementus.

Specialioji ataskaita Nr. 21/2015. Rizikos, susijusios su ES plėtros ir bendradarbiavimo veiklai taikomu į rezultatus orientuotu metodu, apžvalga

83 dalies 1 rekomendacija. Tolesnės peržiūros metu praktinės gairės dėl ES intervencinių priemonių, taikomų tarptautinio bendradarbiavimo srityje, valdymo, įskaitant aprašus, kuriais siekiama paaiškinti pagrindines sąvokas ir terminiją, susijusias su rezultatais, dar nebuvo paskelbtos. Be to, pagrindiniuose metodiniuose dokumentuose terminija vis dar vartojama nenuosekliai. Pavyzdžiui, diagramoje, kurią Komisija pateikė savo priemonių rinkinyje, skirtame ES vystymosi veiksmų vertintojams, vis dar buvo apibrėžčių, kurios buvo nesuderinamos su terminija, priimta atsižvelgiant į rezultatų sistemą. Be to, kai kuriuose veiksmų dokumentuose vis dar nėra tikslinių reikšmių ir pradinių reikšmių.

Atsakymas. Nors praktinės gairės dar peržiūrimos, rezultatų sistemos terminija buvo dar labiau supaprastinta persvarstant ir naujai parengiant kitus dokumentus. Neseniai buvo pataisytas vystymosi veiksmų šablonas, pridėtas prie „DEVCO Companion“ 6 skyriaus, siekiant pagerinti bendrą terminijos nuoseklumą. Šis procesas taip pat apėmė 2018 m. sutarčių sudarymo procedūrų vykdant išorės veiksmus praktinio vadovo priedus, susijusių su terminija, ir naujai paskelbtas (2018 m.) sektorių rodiklių gaires. Sektorių rodiklių metodinėse gairėse pateikiamos išsamios rezultatų grandinės nuorodos sektoriaus lygmeniu. Šiuo darbu informuojama apie esamą praktinio vadovo pakeitimą.

Specialioji ataskaita Nr. 23/2015. Vandens kokybė Dunojaus upės baseine: padaryta pažanga įgyvendinant Vandens pagrindų direktyvą, tačiau dar reikia nemažai nuveikti

191 dalies 3 rekomendacijos d punktas. Komisija jau ėmėsi konkrečių veiksmų šiai rekomendacijai įgyvendinti ir toliau jų imsis vykstant kitam ataskaitų teikimo procesui pagal Nitratų direktyvą (2020 m.) ir Vandens pagrindų direktyvą (2022 m.).

Atsakymas. Komisija pritaria šiai rekomendacijai ir pažymi, kad ji jau vykdo suderinimą, stebėjimą ir ataskaitų teikimą pagal Nitratų direktyvą ir Vandens pagrindų direktyvą.

Specialioji ataskaita Nr. 25/2015. ES parama kaimo infrastruktūrai: galimybė racionaliau panaudoti lėšas

101 dalies 1 rekomendacijos b punktas. Komisija neparengė specialaus rekomendacinio dokumento, kaip mažinti savaimingumo riziką arba kaip išvengti paprasto kitų fondų pakeitimo KPP lėšomis. Nėra įrodymų, kad 2017–2020 m. programose savaimingumo rizika buvo veiksmingai sumažinta. Remdamasis 2019 m. tarpiniu vertinimu, Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktoratas ketina atlikti pirminį šio sumažinimo vertinimą. Komisija neturi įrodymų, kad nacionalinių lėšų pakeitimo EŽŪFKP lėšomis rizika buvo sumažinta.

Atsakymas. Komisija mano, kad ši rekomendacija visiškai įgyvendinta.

Valstybės narės sukūrė ir naudoja gerosios patirties mainų platformą „Europos kaimo plėtros tinklas“, nes projektai ir geriausia įgyvendinimo praktika atsiranda esamu 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu. Tolesnis galimos savaimingumo rizikos įvertinimas gali būti atliekamas tik kiekvienu atveju atskirai ir vertinant programą, kuriai Komisija paskelbė gaires.

Be to, Komisija, patvirtindama dabartinio 2014–2020 m. laikotarpio kaimo plėtros programas, sumažino riziką, kad nebus sukurta papildoma vertė ES fondams.

101 dalies 1 rekomendacijos d punktas. Tvarkos, skirtos dabartinio programavimo laikotarpio įvairių ES fondų tarpusavio papildomumui užtikrinti, kol kas nežinomas. Metinės įgyvendinimo ataskaitos bus paskelbtos vėlesniu 2019 m. laikotarpiu. Mūsų Specialiojoje ataskaitoje Nr. 16/2017 nurodyti trūkumai, turintys poveikį partnerystės susitarimams ir kaimo plėtros programoms sektorių tarpusavio papildomumo ir sinergijų atžvilgiu.

Atsakymas. Tarp skirtingų Komisijos tarnybų užmezgami nuolatiniai ryšiai. Kai kaimo plėtros programos tvirtinamos ar keičiamos, į procesą įtraukiamos kitos Komisijos tarnybos per oficialias tarpžinybines konsultacijas ir atsižvelgiama į jų indėlį. Be to, partnerystės sutartys taip pat keičiamos kartu. Manoma, kad patobulintos 2018 m. metinės įgyvendinimo ataskaitos, kurios turi būti pateiktos 2019 m., turėtų suteikti daugiau išvalgos apie ES fondų papildomumo užtikrinimo priemonių veiksmingumą. Pataisytos šių metinių įgyvendinimo ataskaitų gairės buvo paskelbtos 2018 m. rugsėjo mėn.

Komisija mano, kad ši rekomendacija yra iš dalies įgyvendinta, nes ji šiuo metu įgyvendinama.

106 dalies 2 rekomendacijos b punktas. Komisija nepateikė jokių papildomų įrodymų, kad po mūsų 2017 m. tolesnės peržiūros buvo surengti papildomi valstybių narių mokymai, susiję su išlaidų pagrįstumu. Europos kaimo plėtros tinklo platformoje Komisija nenustatė jokios tolesnės gerosios praktikos administracinių procedūrų, skirtų išlaidų pagrįstumui įvertinti, srityje.

Atsakymas. Komisija skaitė keletą pranešimų apie naujas supaprastinto išlaidų apmokėjimo galimybes, įtrauktas į Reglamentą „Omnibus“ (Reglamentas (ES, Euratomas) 2018/1046). Surengti pristatymai Kaimo plėtros komitete, Europos inovacijų partnerystės žemės ūkio našumo ir tvarumo srityje (EIP-AGRI) 2018 m. spalio mėn. seminare ir 2018 m. lapkričio mėn. Ispanijos mokėjimo agentūrų konferencijoje. Per šiuos pristatymus buvo diskutuojama apie tai, kaip supaprastinto išlaidų apmokėjimo naudojimas gali pakeisti poreikį įvertinti išlaidų pagrįstumą ir kaip valstybės narės gali įveikti visus sunkumus, susijusius su šiuo aspektu. 2019 m. birželio 20 d. numatytas Europos kaimo plėtros tinklo praktinis seminaras numatytas „Supaprastintas išlaidų apmokėjimas: įgyta patirtis ir naujos galimybės“.

Komisija mano, kad ši rekomendacija visiškai įgyvendinta.

109 dalies 3 rekomendacijos a punktas. Duomenų, reikalingų veiksmingumo rodikliams ir programos rezultatams įvertinti, rinkimas vis dar yra nepakankamas. Kaip teigiama Komisijos atsakyme į tolesnį auditą, Komisija ketina 2019 m. įvertinti „informaciją, kuria remiantis galima padaryti išvadas dėl lėšų, panaudotų atliekant BSVS numatytus vertinimus, efektyvumo ir rezultatyvumo“.

Atsakymas. Komisija ketina įvertinti lėšų, gautų pagal 2014–2020 m. kaimo plėtros programas, efektyvumą ir rezultatyvumą pagal bendrą stebėsenos ir vertinimo sistemą (Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 110 straipsnis). Tai bus padaryta remiantis valstybių narių tarpiniais vertinimais, pateiktais 2019 m., ir *ex-post* vertinimais, pateiktais Komisijai iki 2024 m. pabaigos (Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 78 straipsnis).

3.5 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas dėl veiksmingumo klausimų

1 rekomendacija. *Komisija darbo programų lygmeniu turėtų išskaidyti programas „Horizontas 2020“ aukšto lygmens tikslus į operatyvius tikslus tam, kad vertinant darbo programų ir kvietimų teikti pasiūlymus veiksmingumą, juos galima būtų panaudoti veiksmingumui skatinti.*

Atsakymas. Komisija mano, kad ši rekomendacija visiškai įgyvendinta. Komisija parengė darbo programų rengimo vidaus gaires. Jose teigiama, kad programa „Horizontas 2020“ įgyvendinama pasitelkiant darbo programas, kuriose nustatomi kvietimų teikti pasiūlymus tikslai, biudžetai ir terminai (o tai yra tolesnis proceso žingsnis). Be to, kur įmanoma, reikalaujama naudoti rodiklius (atsižvelgiant į veiksmų tipą).

Pirmiau pateiktos gairės jau buvo taikomos 2016–2017 m. ir 2018–2020 m. darbo programoms, kur buvo dedamos papildomos pastangos siekiant išskaidyti aukšto lygmens tikslus į operatyvius tikslus, parengiant patobulintas kiekvieno kvietimo numatomo poveikio ataskaitas. Šis darbas bus tęsiamas ir intensyvinamas rengiant būsimą programą, siekiant sustiprinti programos tikslų ir vykdomų veiksmų ryšį, tobulinant intervencijos logiką ir rodiklių struktūrą (pagrindinės poveikio kryptys).

Be to, šiomis gairėmis įsteigiama Strateginių mokslinių tyrimų ir inovacijų grupė, kurios tikslas buvo užtikrinti programos „Horizontas 2020“ politikos darną sutelkiant dėmesį į strateginius prioritetus ir sąsajas su ES politika. Jose pateikiamos programos „Horizontas 2020“ strateginio programavimo gairės ir gairės, susijusios su skirtingomis dalimis, ypač atsižvelgiant į pagrindines sritis, kaip antai klimato veiksmus, tarptautinį bendradarbiavimą, lyčių lygybę, socialinius ir humanitarinius mokslus ir kt.

2 rekomendacija. *Komisija turėtų patikslinti sąsajas tarp strategijos „Europa 2020“ (2010–2020 m.), daugiametės finansinės programos (2014–2020 m.), Komisijos prioritetų (2015–2019 m.), pavyzdžiui, pasitelkdama strateginį planavimą ir ataskaitų teikimo procesą (2016–2020 m.). Tai sustiprintų stebėjimą ir ataskaitų teikimo nuostatas ir leistų Komisijai veiksmingai teikti ataskaitas apie ES biudžeto indėlį įgyvendinant strategijos „Europa 2020“ tikslus.*

Atsakymas. Komisija mano, kad ši rekomendacija visiškai įgyvendinta. Komisijos politiniai prioritetai yra aiškiai nustatyti Komisijos Pirmininko J.-C. Junckerio politinėse gairėse. Jose numatytas Komisijos veiksmų planas, kuris visiškai atitinka ir yra suderintas su Europos ilgalaikio augimo strategija „Europa 2020“. Skirtinga prioritetų ir strategijos „Europa 2020“ aprėptis atspindi Komisijos pareigą reaguoti į iššūkius, kaip antai migracija, kurie atsirado arba sustiprėjo jau parengus strategiją „Europa 2020“.

Nuo 2016 m., remiantis kiekvieno Komisijos padalinio parengtais strateginiais planais, kiekvieno Komisijos padalinio metinėmis veiklos ataskaitomis ir Komisijos metine valdymo ir veiksmingumo ataskaita (patvirtinta 2017 m. birželio 13 d.), nurodoma, kaip siekiant konkrečių tikslų prisidedama prie politinių prioritetų, tikslinamos sąsajos su strategija „Europa 2020“.

3 rekomendacija. Komisija visose savo veiklos srityse turėtų nuosekliai vartoti terminus „indėlis“, „išdirbis“, „rezultatas“ ir „poveikis“, atitinkančius jos Geresnio reglamentavimo gaires.

Atsakymas. Komisija mano, kad ši rekomendacija visiškai įgyvendinta. Komisija turi parengusi nuoseklų apibrėžčių rinkinį, naudojamą atnaujintose geresnio reglamentavimo gairėse, persvarstytame Finansiniame reglamente ir Komisijos pasiūlymuose dėl laikotarpio po 2020 m. finansinių programų.

4 skyrius. Pajamos

Komisijos atsakymai į Europos Audito Rūmų 2018 m. metinės ataskaitos pastabas

Vidaus kontrolės sistemų ir metinių veiklos ataskaitų nagrinėjimas ir kita

4.9. Komisija imsis tolesnių veiksmų dėl EAR nustatytos problemos Ispanijoje ir reikalaus, kad valstybės narės imtųsi atitinkamų priemonių nustatytiems **kontrolės sistemų** trūkumams pašalinti.

4.10. Komisija nuolat imasi veiksmų dėl visų nustatytų trūkumų, susijusių su „B“ **sąskaitomis**, ir reikalauja, kad valstybės narės priimtų finansinę atsakomybę už visus tradicinių nuosavų išteklių (TNI) nuostolius, patiriamus dėl jų administravimo klaidų.

Komisija imsis tolesnių veiksmų dėl kai kuriose valstybėse narėse EAR audito atskleistų problemų, įprasta tvarka imdamasi tolesnių veiksmų dėl EAR audito metu nustatytų faktų, ir bus reikalaujama, kad valstybės narės imtųsi atitinkamų priemonių šioms problemoms spręsti ir pašalinti.

4.12. Komisija mano, kad jos **patikrinimų programa** aprėpė didžiausios rizikos sritis: sukčiavimą dėl nepakankamo įvertinimo (žr. Jungtinės Karalystės bylą, susijusią su apskaičiuotais 3 mlrd. eurų TNI nuostoliais, įskaitant palūkanas) ir fotovoltinėms plokštėms taikomų antidempingo muitų vengimą.

Atsižvelgiant į **galimų TNI nuostolių** dydį, šių sričių patikrinimams 2018 ir 2019 m. buvo teikiamas prioritetas ir jie apėmė visas valstybes nares.

Rengdama savo patikrinimų programą, Komisija naudoja įvairius metinėje patikrinimų programoje dokumentuotus vidaus ir išorės rizikos rodiklius.

4.13. Iš „B“ sąskaitos **susigražintos** ir į ES biudžetą mokamos **sumos**, nurodomos „A“ sąskaitos išrašė, yra nuolat sutikrinamos. Be to, Komisija suteikia inspektoriams įgaliojimus patikrinti visas TNI suvestines rengiant neįprastų pokyčių ir ypatumų tose suvestinėse patikrinimus vietoje, o bet kokie kylantys klausimai yra aptariami su atitinkamomis valstybėmis narėmis.

Ypač akivaizdžių valstybių narių „A“ ir „B“ sąskaitų išrašuose pateikiamos informacijos neatitikimų atvejais Komisija jau ir anksčiau tiesiogiai kreipdavosi į valstybes nares. Pavyzdžiui, 2017 m. buvo tiesiogiai kreiptasi į Jungtinę Karalystę dėl atskiro atvejo, susijusio su + 155 mln. svarų sterlingų suma.

4.16. Komisija pripažįsta vėlavimus, dėl kurių Europos Audito Rūmai pateikė pastabų. Dedamos didesnės pastangos, kad būtų laiku ir greitai imamasi tolesnių su atviromis pastabomis susijusių veiksmų, atsižvelgiant į kito darbo prioritetus ir su juo susijusius suvaržymus.

4.3 langelis. Prancūzija pateikė savo atnaujintą BNPj inventorių 2019 m. kovo mėn.

Komisija mano, kad Prancūzija turėtų toliau gerinti jo kokybę, vadovaudamasi 2010 m. ESS BNPj inventoriaus duomenų rengimo vadovu.

4.19. Veiksmai, kurių Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, ėmėsi, siekdama spręsti **statistinius klausimus, susijusius su globalizacijos poveikiu BNPj duomenims**, apskritai įgyvendinami laikantis tvarkaraščio. Atlikusi šiuos veiksmus, Komisija iki 2019 m. pabaigos galės nustatyti su globalizacija susijusio reiškinio statistinės analizės trūkumus ir, kai reikia, taikyti BNPj susijusias išlygas, taip apsaugant ES finansinius interesus.

Išvada ir rekomendacijos

4.1 rekomendacija (su TNI inspektavimo planavimu susijęs rizikos vertinimas)

Komisija pritaria 4.1 rekomendacijai.

Komisija apsvartys galimybę pakeisti savo atliekamą rizikos vertinimą ir jo dokumentavimo būdą, kaip rekomenduoja EAR.

4.2 rekomendacija (TNI „A“ ir „B“ sąskaitų išrašų patikros)

Komisija pritaria 4.2 rekomendacijai, į kurią atsižvelgs, priklausomai nuo toliau aprašyto testavimo etapo rezultatų.

Komisija išnagrinės, kaip sustiprintos dokumentų patikros, kurias atliekant didžiausias dėmesys skiriamas neįprastiems TNI suvestinių pokyčiams, galėtų padėti veiksmingiau ir efektyviau aptikti klaidas. Jeigu testavimo etapo rezultatai bus teigiami, esamos vidaus instrukcijos bus pakeistos taip, kaip rekomenduojama. Taip pat žr. Komisijos atsakymą į 4.13 dalies pastabas.

4.3 priedas. Komisijos atsakymai atsižvelgiant į ankstesnes rekomendacijas dėl pajamų

1 rekomendacija (pranešimų apie skolas pateikimo termino nustatymas)

Jei būtų priimtas Komisijos pasiūlymas dėl direktyvos dėl Sąjungos muitų teisės pažeidimų ir sankcijų teisinės sistemos (COM(2013) 884 final), jis suteiktų galimybę tam tikru mastu suderinti ekonominės veiklos vykdytojų vertinimą, kuris šiuo metu valstybėse narėse yra nevienodas.

Kalbant apie įvairiose valstybėse narėse Komisijos atliekamus konkrečius teisinius tyrimus, Komisijos tarnybos šiuo metu imasi su jais susijusių būtinų veiksmų. Anksčiau 2019 m. buvo pradėtas horizontalusis tyrimas.

2 rekomendacija („B“ sąskaitų įrašų valdymas)

Kompendumu valstybėms narėms pateikiamos išsamios ir sistemingos gairės praktiniu lygmeniu. Jis buvo atnaujintas 2018 m. Tolesnis teisinis paaiškinimas, kaip teisingai pildyti TNI „A“ ir „B“ sąskaitų įrašus, pateiktas Komisijos įgyvendinimo sprendime (ES, Euratomas) 2018/194, taikomame nuo 2018 m. rugsėjo 1 d. Jau dabar per kiekvieną Bendrijų nuosavų išteklių patariamojo komiteto posėdį valstybėms narėms pateikiama Komisijos tarnybų per patikrinimus vietoje aptiktų trūkumų (įskaitant trūkumus, susijusius su netinkamu duomenų teikimu „A“ ir „B“ sąskaitų įrašuose) apžvalga ir pranešama Komisijos tarnybų nuomonė, kaip šiuos trūkumus ištaisyti. Praktiškesnės rekomendacijos, kaip daryti įrašus skirtinguose „A“ ir „B“ sąskaitų įrašų stulpeliuose, bus aptartos per kitą Bendrijų nuosavų išteklių patariamojo komiteto posėdį. Jomis valstybėms narėms aiškiai nurodoma, kaip jos turėtų stropiai valdyti savo „B“ sąskaitą.

3 rekomendacija (valstybėms narėms: deklaruoti ir pateikti „B“ sąskaitose įrašytas sumas)

Komisija toliau imsis veiksmų dėl „A“ ir „B“ sąskaitų neatitikimų, kol problema bus išspręsta. EAR teisingai pažymi, kad šių neatitikimų gerokai sumažėjo.

4 rekomendacija (skolų muitinei išieškojimas)

2016 m. gegužės 1 d. įsigaliojus Sąjungos muitinės kodeksui (SMK), ši problema nebuvo visiškai išspręsta, tačiau juo buvo suteiktos papildomos priemonės, skirtos užtikrinti atitinkamų duomenų rinkimą. Buvo gerokai išplėstas privalomų garantijų taikymas.

Komisija toliau nuodugnai nagrinės šį klausimą, atlikdama anksčiau pažadėtą vertinimą, kad jį išspręstų iki 2019 m. pabaigos.

5 skyrius. Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti

Komisijos atsakymai į Europos Audito Rūmų 2018 m. metinės ataskaitos pastabas

1 dalis. Operacijų tvarkingumas

5.15. Komisija yra įdiegusi patikimą **ex ante kontrolės sistemą**, įskaitant išsamius automatizuotus kontrolinius sąrašus, rašytines rekomendacijas ir tęstinį mokymą. Tobulinti šią sistemą, neužkraunant papildomos administracinės naštos paramos gavėjams, kad jie galėtų sutelkti dėmesį į savo mokslinių tyrimų ir inovacijų tikslus, ir kartu užtikrinant, kad mokėjimai tyrėjams būtų atliekami laiku, yra nuolatinis iššūkis.

Nepriklausomų auditorių, sertifikuojančių išlaidų deklaracijas, kurios sudaro 6 iš 8 EAR nurodytų atvejų, problema yra gerai žinoma ir aptarta ankstesnėse ataskaitose. Komisija surengė keletą susitikimų, skirtų paramos gavėjams ir nepriklausomiems sertifikuojančiams auditoriams, siekdama informuoti apie dažniausiai pasitaikančias klaidas. Be to, buvo pateikta grįžtamojo ryšio informacija sertifikuojančiams auditoriams, kurie padarė klaidų, o programoje „Horizontas 2020“ pateiktas labiau mokamojo pobūdžio audito sertifikatų šablonas. 7BP atveju apskaičiuota, kad, palyginti su paraiškėmis be sertifikatų, audito sertifikatai padeda sumažinti klaidų lygį 50 %. Taigi, nors pripažįstama, kad audito sertifikatai nepadeda nustatyti visų klaidų, jie yra svarbi bendro klaidų lygio mažinimo priemonė.

5.16. **Buvo įdiegtos kelios programos „Horizontas 2020“ supaprastinimo priemonės** ir imtasi veiksmų, kuriais siekiama, kad paramos gavėjai galėtų taikyti įprastus apskaitos metodus, kai tai įmanoma. Nepaisant to, Komisija toliau diegs supaprastinimo priemones, atsižvelgdama į EAR specialiojoje ataskaitoje Nr. 28/2018 pateiktas pastabas.

5.17. Viena iš svarbių programos „Horizontas 2020“ supaprastinimo priemonių – metinio valandinio darbo užmokesčio dydžio apskaičiavimo formulės nustatymas. Siekdama padidinti lankstumą, Komisija taip pat leidžia atlikti skaičiavimus remiantis mėnesiniu užmokesčiu. Buvo imtasi komunikacijos šia tema veiksmų, kurie turėtų padėti sumažinti klaidų skaičių ateityje. Tačiau Komisija iš naujo įvertins šią taisyklę, taikytiną kitai Bendrajai programai.

5.19. Svarbus programos „Horizontas 2020“ tikslas buvo padidinti **naujų rinkos dalyvių ir mažųjų ir vidutinių įmonių (MVĮ)** dalyvavimą Bendrojoje programoje. 2018 m. pabaigoje 61,4 % dalyvių buvo nauji mokslinių tyrimų ir inovacijų bendrųjų programų dalyviai, o 24,2 % biudžeto, skirto tikslui „Pirmavimas kuriant didelio poveikio ir pramonės technologijas“ ir prioritetui „Visuomenės uždaviniai“, tenka MVĮ, taigi 20 % tikslas yra viršytas. Tad, nors Komisija žino, kad dėl naujų rinkos dalyvių ir MVĮ kyla konkreti klaidų rizika, ši rizika turi būti mažinama, o ne jos vengiama.

Komisija įdėjo nemažai pastangų, kad per komunikacijos kampanijas informuotų naujus dalyvius ir MVĮ, ir programos „Horizontas 2020“ atveju nustatė būtent tokiems paramos gavėjams skirtas supaprastinimo priemones, įskaitant taisyklės dėl vienkartinį išmokų mokėjimo pagal MVĮ pirmojo etapo schemą.

5.21. Pagal Dalyvavimo taisyklės **susitarime dėl dotacijos** nustatyta, kad lėšų pervedimas tarp konsorciumo narių valdomas pačiame konsorciуме. Pagal Dalyvavimo taisyklių 21 straipsnį, atlikus mokėjimą koordinatoriui, apie tai automatiškai pranešama visiems dalyviams.

Komisija priminė koordinatoriams, kad jų pareiga nedelsiant pervesti lėšas, o nustačius pavėluoto lėšų paskirstymo atvejį arba jeigu dėl to yra pateiktas skundas, Komisija laikosi standartinės praktikos – su projekto koordinatoriumi išsiaiškinti šio vėlavimo priežastis.

5.22. Komisija skyrė daug išteklių didelės apimties mokslinių tyrimų infrastruktūros išlaidų **ex ante tikrinimui**. Komisija pažymi, kad nustatytos problemos yra susijusios ne su pačiu *ex ante* vertinimu, o su tuo, kaip paramos gavėjai taiko savo pačių didelės apimties mokslinių tyrimų infrastruktūros išlaidų apskaičiavimo metodiką.

5.5 langelis

1 pavyzdys. **Vieneto sąnaudų sistema** taikoma siekiant supaprastinti finansavimo taisyklės, naudojant standartines iš anksto nustatytų kategorijų sąnaudų sumas: kai sistema bus patvirtinta, tokios sąnaudos neturėtų būti tikrinamos, lyginant jas su realiosiomis sąnaudomis.

Tačiau šiuo konkrečiu atveju organizacijai mokama 90–144 eurų dydžio išmoka skirta prisidėti prie visų išlaidų, susijusių su darbuotojų buvimu užsienyje. Atsižvelgdama į tai, kad organizacija moka darbuotojams 44 eurų dydžio dienpinigius maistui, Komisija mano, kad likusi 46–100 eurų išmokos dalis yra proporcinga visoms kitoms išlaidoms, kurios turi būti dengiamos, pvz., apgyvendinimo ir vietos transporto išlaidoms.

2 pavyzdys. Pagal „Erasmus+“ vadovą nacionalinėms agentūroms (NA) reikalaujama, kad visos NA būtų „įdiegusios kompiuterizuotas apskaitos sistemas ir tinkamas procedūras bei kontrolės priemonės, siekiant užtikrinti, kad apskaitos duomenys <...> būtų tikslūs, išsamūs ir savalaikiai, kaip nustatyta Delegavimo susitarime ir jo prieduose“.

Šiuo konkrečiu atveju Komisija gauna patikinimą dėl jų operacijų teisėtumo ir tvarkingumo, bet negali primesti NA arba programos šalies finansinėms grandinėms konkrečios struktūros.

Todėl Komisija mano, kad su šiuo nustatytu faktu susijusios finansinės rizikos poveikis yra nedidelis ir jis jau yra pakankamu mastu sumažintas taikant valdymo ir kontrolės sistemą.

5.29. Įgyvendinimo lygis sumažėjo visų pirma dėl kelių svarbių naujų atvejų 2018 m. pabaigoje, kurių nebuvo galima išnagrinėti iki metų pabaigos. Darbas tęsiamas ir kai kurie atvejai buvo išspręsti 2019 m. pirmoje pusėje. Tačiau Komisija sutinka, kad ekstrapoliuoti **audito metu nustatytus faktus 7BP** tebėra sudėtinga, nes ekstrapoliavimui paremti nėra jokio aiškaus teisinio pagrindo. **Programos „Horizontas 2020“** atveju audito metu nustatytų faktų ekstrapoliavimas yra privalomas paramos gavėjams, o susigrąžinimo procesas yra integruotas į IT darbo srautus.

5.30. Visų rekomendacijų dėl audito metu nustatytų faktų įgyvendinimas atidžiai stebimas. Pavėluotą **rekomendacijų dėl audito metu nustatytų faktų įgyvendinimą** dažnai pateisina poreikis plėtoti IT arba teisėkūros proceso terminai ar nauji prioritetai.

Komisija sutinka, kad veiksminga projektų rezultatų sklaida ir veiksmingas jų naudojimas yra gyvybiškai svarbūs užtikrinant veiksmingą mokslinių tyrimų ir inovacijų finansavimą. Ji įgyvendina VAT rekomendaciją pagal veiksmų planą.

5.33. Komisija nagrinėja EAR pastabą dėl **ex post auditų** darbo ir toliau glaudžiai bendradarbiaus su EAR šioje srityje. Tačiau Komisija pripažįsta, kad daugeliu EAR nustatytų atvejų finansinis poveikis buvo nereikšmingas.

5.34. Pagrindinis Komisijos vykdomos *ex post* kontrolės tikslas – apsaugoti ES finansinius interesus, susigrąžinant neteisingai išmokėtas lėšas. Tai darydama Komisija peržiūri paramos gavėjų vidaus kontrolės sistemą ir tais atvejais, kai nustatomai trūkumai, teikia rekomendacijas, siekdama užtikrinti, kad klaidų būtų išvengiama ir jos būtų aptinkamos paramos gavėjų lygmeniu. Be to, atlikdama *ex post* auditus Komisija padidina audituojamos imties dydį, o sisteminių klaidų atveju jas ekstrapoliuoja kiekvienam atskiram auditui ir programai.

5.36. Komisija pažymi, kad EAR apskaičiuotas lygis (t. y. 1,6 %) neviršija **įvertinto klaidų lygio** ribų. Komisija vykdys atidžią stebėseną 5.34 dalyje EAR pateiktoje pastaboje nurodytoje srityje.

Išvada ir rekomendacijos

5.37. EAR nurodytas įvertintas klaidų lygis, kuris yra apskaičiuojamas kiekvienais metais, yra vienas iš ES išlaidų biudžeto įgyvendinimo veiksmingumo rodiklių.

Nepaisant to, Komisija įgyvendina **daugiametę** išlaidų mokslinių tyrimų srityje **kontrolės strategiją**. Todėl Komisija apskaičiuoja likutinį klaidų lygį; jį apskaičiuojant atsižvelgiama į susigrąžinimus, pataisymus ir visos jos atliktos kontrolės ir auditų poveikį programos įgyvendinimo laikotarpiu.

5.38. Komisija atkreipia dėmesį į EAR pastabą, kad MVVA nurodyta **rizika sumos mokėjimo metu** neviršija EAR įvertinto klaidų lygio ribų. Komisija vykdys atidžią stebėseną 5.34 dalyje EAR pateiktoje pastaboje nurodytoje srityje.

5.1 rekomendacija (MVĮ ir nauji dalyviai)

Komisija pritaria 5.1 rekomendacijai.

Komisija tęs savo informavimo apie finansavimo taisykles kampaniją, be kita ko, skirtą MVĮ ir naujiems dalyviams, kaip rekomendavo EAR.

Dabartinės Komisijos *ex ante* kontrolės priemonės jau yra taikomos rizikingesnėms operacijoms. Komisija, atsižvelgdama į EAR ir savo pačios auditorių pastabas, išnagrinės, kaip būtų galima papildomai įtraukti MVĮ ir naujų dalyvių išlaidų deklaracijas. Nustatant papildomų kontrolės priemonių taikymo mastą, vis dėlto reikės atsižvelgti į tai, kad 2018 m. pabaigoje Bendrojoje programoje jau dalyvavo 23458 MVĮ ir 15876 nauji dalyviai. Vėliau reikės atidžiai apsarstyti papildomų kontrolės priemonių išlaidų veiksmingumo klausimą.

5.2 rekomendacija (kita Mokslinių tyrimų bendroji programa)

Komisija pritaria 5.2 rekomendacijai.

Didelių mokslinių tyrimų infrastruktūros išlaidų mechanizmas nėra įtrauktas į Komisijos pasiūlymą dėl programos „Europos horizontas“. Tačiau dėl šio pasiūlymo šiuo metu vyksta teisėkūros institucijų diskusijos.

5.3 rekomendacija (programa „Horizontas 2020“)

Komisija pritaria 5.3 rekomendacijai.

Komisija pabrėžia, kad, atsižvelgiant į audito ciklo trukmę, bet kokiam audito proceso patobulinimui įdiegti, vadovaujantis EAR rekomendacija, reikės laiko.

5.4 rekomendacija (Komisijos vidaus audito tarnybos nustatyti faktai)

Komisija pritaria 5.4 rekomendacijai.

2 dalis. Veiksmingumo problemos mokslinių tyrimų ir inovacijų srityse

5.43. Daugumos mokslinių tyrimų ir inovacijų projektų atveju numatyti išdirbiai ir rezultatai buvo pasiekti. Tačiau iš esmės jie yra rizikingi ir neapibrėžti.

Yra įdiegtas **projekto stebėsenos** procesas, kurį vykdant vertinama pažanga įgyvendinant projektus ir, jeigu reikia, imamasi atitinkamų veiksmų. Vis dėlto neįmanoma visada iš anksto užtikrinti, kad mokslinius ir technologinius tikslus pavyks pasiekti.

5.2 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas politikos srityje „konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti“

1 rekomendacija (2015 m. – atitinkamos turimos informacijos naudojimas)

Komisija tęsė savo *ex ante* kontrolės priemonių peržiūrą, atsižvelgdama į EAR ir savo pačios Vidaus audito tarnybos nustatytus faktus. Nustatomų klaidų lygis yra gerokai mažesnis nei 2018 m.

4 rekomendacija (2015 m. – ekstrapoliuotų pataisymų įgyvendinimas)

Komisija toliau ekstrapoliavo jos auditorių nustatytas sisteminės klaidas.

1 rekomendacija (2017 m. – programa „Horizontas 2020“)

Komisija atitinkamais atvejais toliau teikė papildomus paaiškinimus naujose Anotuoto susitarimo dėl dotacijos versijose. Komisija taip pat naudojo IT sistemą (Personalo išlaidų vedlys), kad padėtų paramos gavėjams teisingai apskaičiuoti tinkamas finansuoti personalo išlaidas. Kai kurių šalių problemų sąrašai buvo du kartus atnaujinti 2017 m. ir vieną kartą – 2018 m.

2 rekomendacija (2017 m. – EITP)

Komisija mano, kad ši rekomendacija buvo visiškai įgyvendinta, nes ji išaiškino buvusias problemas išleisdama gaires, kurios 2019 m. sausio mėn. buvo paskelbtos INEA interneto svetainėje.

6 skyrius. Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda

Komisijos atsakymai į Europos Audito Rūmų 2018 m. metinės ataskaitos pastabas

Įvadas

Trumpas sritys „Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“ aprašymas

6.4. *Trečia įtrauka. Tvarkingumo auditai* yra Komisijos vertinimo dalis, apimanti nuodugnią ir išsamią patikinimo paketų peržiūrą. Atliekant tvarkingumo auditus gali būti iš naujo vertinami likutiniai klaidų lygiai ir todėl atitinkamais atvejais gali būti atliekami papildomi finansiniai pataisymai, taip pat po metų, kuriais gauti patikinimo paketai. Po šio vertinimo Komisija kasmet atlieka rizikos vertinimą, kad nustatytų, kurioms audito institucijoms ir programoms bus taikomi auditai vietoje. Pagrindinis šių auditų tikslas – gauti pagrįstą patikinimą, kad neliiko jokių valstybių narių nenustatytų didelių sistemos trūkumų ir kad išdėstytos audito nuomonės bei likutinės klaidų lygis yra patikimi.

6.6. **2014–2020 m. kontrolės ir patikinimo sistemos tikslas** – užtikrinti, kad iš ES biudžeto kompensuojamų išlaidų likutinis klaidų lygis neviršytų kiekvienos veiksmų programos reikšmingumo ribos (2 %), remiantis išsamia audito institucijų pateiktų patikinimo paketų, įskaitant audito nuomones ir klaidų lygius, peržiūra. Jei manoma, kad būtina, nustačius kitų didelių trūkumų, Komisija taiko papildomus finansinius pataisymus, įskaitant grynuosius (taip pat žr. Komisijos atsakymus į Europos Audito Rūmų 2017 m. metinės ataskaitos pastabas, 6.5–6.15 dalis).

1 dalis. Operacijų tvarkingumas

Operacijų peržiūros ir pakartotinio audito darbo atlikimo rezultatai

6.14 ir 6.15. Komisija pabrėžia **audito institucijų** atliekamo darbo svarbą nustatant klaidas, dėl kurių buvo padaryti reikšmingi finansiniai pataisymai ir atšaukimai prieš pateikiant 2016–2017 m. finansines ataskaitas Komisijai. Audito institucijoms atlikus išsamų auditą taip pat buvo padaryti reikšmingi 2007–2013 m. programavimo laikotarpio finansiniai pataisymai.

Komisija nesutinka su Europos Audito Rūmų (toliau – EAR) vertinimu dėl trijų reikšmingų klaidų, susijusių su 2014–2020 m. laikotarpiu, ir dviejų klaidų, susijusių su 2007–2013 m. laikotarpiu (taip pat žr. Komisijos atsakymus į 6.71 dalies pastabas). Taip yra dėl skirtingo taikomų nacionalinių ar ES taisyklių aiškinimo, turinčio įtakos apskaičiuotam **klaidų lygiui**.

Komisija nurodo blogiausius scenarijus, nurodytus 2018 m. MVA, kurie, jos manymu, atspindi pagrįstą klaidų lygio įvertį, atsižvelgiant į klaidas, dėl kurių sutarta.

Padidėjusios patvirtintų išlaidų sumos valstybėse narėse ir rizika pagrįstas požiūris, kurį Komisija taikė atlikdama atitiktus auditus, paaiškina atitinkamose metinėse veiklos ataskaitose nurodytą padidėjusį vidutinį bendrą likutinį klaidų lygį. 2018 m. **metinėse veiklos ataskaitose (MVA)** Komisija nurodė būtinus papildomus finansinius pataisymus, kurie turi būti taikomi kiekvienai atitinkamai programai.

Komisija toliau glaudžiai bendradarbiaus su atitinkamų programų valdymo ir audito institucijomis, kad įgyvendintų tolesnius veiksmus dėl patvirtintų išvadų ir palaipsniui užtikrintų mažesnę nei 2 % visų programų likutinį klaidų lygį.

6.17. 2018 m. audito institucijos pirmą kartą pranešė apie pažeidimus, kuriuos jos nustatė atlikdamos operacijų auditą pagal **bendrą tipologiją**, suderintą su Komisija ir bendrai taikomą valstybėms narėms.

Dauguma pažeidimų, apie kuriuos pranešta, buvo susiję su netinkamomis finansuoti išlaidomis, po kurių buvo vykdomi viešieji pirkimai ir finansinės priemonės. Tai taip pat atitinka dažniausiai pasitaikančius pažeidimų tipus, kuriuos, atlikdama auditus, nustatė Komisija ir savo išvadose nurodė EAR, kaip nurodyta 6.2 langelyje.

6.18. Iš Komisijos auditų, iš kurių kelių atžvilgiu vis dar atliekama prieštaravimų procedūra, rezultatų matyti, kad atliktas rizikos vertinimas yra tinkamas.

Kaip Komisija minėjo atsakyme į 2016 m. metinės ataskaitos 6.20 dalies pastabas ir 2017 m. metinės ataskaitos 6.28 dalies pastabas, ji pateikė valstybėms narėms atnaujintas gaires dėl 2014–2020 m. programavimo laikotarpio ir taip, kartu privaloma tvarka taikant **supaprastinto išlaidų apmokėjimo** (angl. SCOs) procedūras, ateityje turėtų būti padedama toliau gerinti **valdymo patikrinimo** kokybę. Tačiau tai priklauso nuo turimų darbuotojų, galinčių tvarkyti didėjančias deklaruotų išlaidų sumas, ir nuo reikiamo patyrusių darbuotojų pastovumo atitinkamose administracinėse institucijose.

Be to, audito metu nustatytų faktų tipai, apie kuriuos valdymo institucijos praneša audito institucijoms, suteikia joms galimybę į savo vertinimus įtraukti dažniausias klaidų priežastis ir atitinkamai pritaikyti valdymo patikrinimo metodus bei priemones.

6.20 ir 6.21. Dėl dviejų klaidų, darančių didelį poveikį (žr. Komisijos atsakymą į 6.14 dalies pastabas), Komisija mano, kad pažeidimo nebuvo, todėl buvo laikomasi taikomų nacionalinių ar ES taisyklių. Taigi Komisija mano, kad atitinkamas projektas ar gavėjas arba išlaidos buvo tinkami finansuoti.

Ji taip pat pabrėžia, kad ji vykdys būtinus **tolesnius veiksmus** ir imsis visų, jos manymu, reikiamų priemonių.

6.22. Nuo praėjusių metų Komisija priėmė gaires ir pateikė valstybėms narėms paaiškinimus dėl **PVM tinkamumo finansuoti**.

Savo pasiūlyme dėl 2021–2027 m. teisinės sistemos Komisija pasiūlė paprastesnę PVM tinkamumo finansuoti taisyklę, pagrįstą bendrų projektų išlaidų riba, neatsižvelgiant į naudos gavėjo viešąjį ar privatų statusą. Komisija mano, kad tokia taisyklė gerokai sumažins nenuoseklus ir neteisingo tinkamumo finansuoti taisyklių aiškinimo riziką.

6.23. Komisija sutinka, kad iš esmės **perteklinis reglamentavimas** yra nepagrįstai sudėtingas ir yra klaidų priežastis. Komisija toliau rekomenduoja programos institucijoms kas kartą, kai nustatomos tokios sudėtingos taisyklės, supaprastinti jas nacionaliniu lygmeniu. Taip pat žr. Komisijos atsakymą į 6.14 dalies pastabas.

6.24. Komisija sutinka, kad, kaip matyti iš patirties, **supaprastinto išlaidų apmokėjimo** atveju klaidų tikimybė yra mažesnė.

Neseniai priimtas Finansinis reglamentas suteikia daugiau galimybių taikyti supaprastintą išlaidų apmokėjimą. Be to, Komisija savo pasiūlyme dėl 2021–2027 m. programavimo laikotarpio išplėtė privalomo ir neprivalomo supaprastinto išlaidų apmokėjimo taikymo sritį, kad sumažintų naudos gavėjams tenkančią administracinę naštą, sutelktų daugiau dėmesio į rezultatus ir dar labiau sumažintų klaidų riziką.

6.26. Komisija toliau įgyvendina savo atnaujintą **Viešųjų pirkimų veiksmų planą**, kuriuo siekiama pagerinti viešųjų pirkimų procedūrų atitiktį sanglaudos politikai. 2018 m. ypatingas dėmesys buvo skirtas tolesnei viešųjų pirkimų vykdytojų specializacijai, vadovaujantis 2017 m. spalio mėn. Komisijos priimtu viešųjų pirkimų dokumentų rinkiniu.

Komisija atkreipia dėmesį į atnaujintas **standartizuotų finansinių pataisymų, susijusių su viešųjų pirkimų klaidomis, gaires**. Šiomis gairėmis siekiama užtikrinti vienodą įgyvendinimą laikantis vienodo požiūrio į valstybes nares.

6.27 ir 6.28. Komisija pažymi, kad audito institucijos daugumą viešųjų pirkimų pažeidimų nustatė EAR tirtose operacijose. Tai rodo, kad **pagerėjo audito institucijų gebėjimas** nustatyti tokio tipo klaidas. Tačiau didelė viešųjų pirkimų klaidų, kurios buvo padarytos valdymo ir tarpinių institucijų lygmenimis, dalis rodo, kad reikia imtis nuolatinių veiksmų siekiant užtikrinti geresnį šių problemų nustatymą atliekant pirmo lygmens valdymo patikrinimus. Komisija imsis tolesnių veiksmų dėl šių atvejų ir taikys būtinus papildomus finansinius pataisymus, įskaitant grynuosius, kai bus taikomos reguliavimo sąlygos.

6.30–6.32. Trys iš kiekibiškai įvertintų klaidų, kurias savo imtyje nustatė EAR, yra susijusios su nacionaline **valstybės pagalbos** schema, kurioje buvo priimtos su ES valstybės pagalbos taisyklėmis nesuderinamos nuostatos. Komisija buvo anksčiau nustačiusi šią neatitiktį ir jau buvo paraginusi atitinkamą valstybę narę imtis būtinų taisomųjų priemonių ir nedelsiant pakeisti šią praktiką. Valstybė narė atitinkamai pakeitė savo teisės aktus, kurie nedelsiant įsigaliojo būsimiems atvejams, ir taip pašalino šį konkretų sisteminį trūkumą.

Komisija neturi žinių apie panašius pažeidimus kitų valstybių narių 2016–2017 m. finansinėse ataskaitose.

Dėl vieno iš kitų septynių EAR nustatytų atvejų Komisija nurodo savo atsakymą į 6.14 dalies pastabas.

6.36–6.38. Kiek tai susiję su **EIB grupės valdomomis finansinėmis priemonėmis**, Bendrųjų nuostatų reglamento (BNR) peržiūrėtame 40 straipsnyje nustatytas naujas patikinimo modelis, kuris visų pirma apima kontrolės ataskaitas, taip pat Europos investicijų banko / Europos investicijų fondo (EIB/EIF) išorės auditorių audito ataskaitas, kurių modeliai yra patvirtinti įgyvendinimo aktu. Taip atsižvelgiama į 2017 m. EAR metinės ataskaitos 1 rekomendaciją ir suteikiamas reikiamas patikinimas.

EIF patvirtino, kad yra pasirengęs savanoriškai išplėsti naujų rūšių audito ataskaitų naudojimą įtraukiant visas MVĮ iniciatyvos programas.

6.39. Komisija pabrėžia tai, kad nurodytas valstybių narių valdžios institucijų įsipareigojimas sumokėti visą reikiamą viešojo **įnašo sumą per 90 dienų** buvo visiškai įvykdytas daugiau nei 97 % nagrinėtų operacijų atveju.

Tačiau vienoje valstybėje narėje (Prancūzijoje) valdžios institucijos, prieš išmokėdamos paskutinę sumos dalį (10 %), laukia, kol naudos gavėjas (mokymo paslaugų teikėjas) pateiks galutinę įgyvendinimo ataskaitą.

Audito institucijų darbo (mūsų) vertinimas

6.40. Komisija laikosi nuomonės, kad dviejose susijusiose programose nustatyta praktika nemokėti naudos gavėjui visos viešojo įnašo sumos per 90 dienų gali būti pagrįsta atsižvelgiant į poreikį išnagrinėti, ar visa suma faktiškai turėjo būti sumokėta naudos gavėjui anksčiau nei galėjo būti apskaičiuota ir sumokėta galutinė ES suma.

Konkrečiu Vokietijos atveju valdymo institucijos ESF sudedamosios dalies pervedimas galutiniam naudos gavėjui (byla *Bundesagentur für Arbeit*) po to, kai Komisija sumokėjo kompensaciją, yra vidaus administracinė priemonė tarp Federalinės darbo ir socialinių reikalų ministerijos ir naudos gavėjo. Šis pervedimas taikomas tik vienai atitinkamos veiksmų programos priemonei.

6.42. Audito institucijos užtikrina savo atrinktų imčių **reprezentatyvumą** kiekvienos veiksmų programos ar veiksmų programų grupės lygmeniu. Šis metodas suteikia Komisijai galimybę MVA pateikti išsamią informaciją veiksmų programos lygmeniu ir gauti patikinimą dėl kiekvienos veiksmų programos.

Komisija toliau plačiai bendradarbiauja su visomis audito institucijomis, siekdama užtikrinti, kad jos atitiktų numatytus standartus. Toks bendradarbiavimas apima įvairias rekomendacijas dėl patikinimo paketų, finansinių priemonių audito metodikos rengimą, techninius susitikimus metodiniams klausimams aptarti, bendrai naudojamų ir sutartų imčių nustatymo metodų kūrimą siekiant užtikrinti reprezentatyvų ir patikimą klaidų lygį (išsamos rekomendacijos), taip pat bendrų audito priemonių ir kontrolinių sąrašų tvirtinimą.

Komisijos kruopštus darbas su dokumentais ir rizika pagrįstas auditas vietoje paskatino ją atitinkamose DG REGIO ir DG EMPL MVA nurodyti 40 ERPF/SF ir 47 ESF/Jaunimo užimtumo iniciatyvos programas, kuriose, jos manymu, likutinis klaidų lygis buvo didesnis nei 2 %. Taip nutiko dėl korektūros klaidų, negalėjimo nustatyti problemų, kurias Komisija išskėlė nagrinėdama metines kontrolės ataskaitas ar audito institucijų darbo dokumentus, ar dėl nepakankamų pataisymų, atliktų valstybių narių lygmeniu.

Komisija bendradarbiauja su atitinkamomis audito institucijomis, kad pagerintų jų darbą ateityje.

6.43. Kiek tai susiję su valstybių narių ir ES auditorių nustatytą **klaidų rūšimis**, Komisija nurodo savo atsakymą į 6.17 ir 6.18 dalių pastabas.

Komisija sutinka, kad reikia dar patobulinti kai kurias **valdymo ir kontrolės sistemas** siekiant užtikrinti, kad visos klaidos būtų laiku aptiktos ir ištaisytos, kaip nurodyta 2018 m. MVA.

6.44 ir 6.45. Komisija sukūrė visapusiškas ir išsamas **atrankos rekomendacijas** siekdama tiksliau paaiškinti BNR 127 straipsnio ir Reglamento (ES) Nr. 480/2014 nuostatas ir siekdama užtikrinti suderintą, patvirtintą ir koordinuotą audito institucijų įgyvendinimo sistemą. Komisija pabrėžia, kad taikant atrankos metodus įvairiuose proceso etapuose, kuriuos įvairūs subjektai gali vertinti skirtingai, reikia vadovautis specialistų vertinimais.

Komisija toliau plėtos **techninį dialogą** su EAR, kad užtikrintų bendrą supratimą ir suteiktų audito institucijoms reikiamą tikrumą.

6.6 langelis

Dėl nustatytų vienos Vokietijos veiksmų programos atrankos metodo trūkumų Komisija padarė išvadą, kad klaidų lygis, atsirandantis dėl taikyto atrankos metodo, yra priimtinas, atsižvelgiant į jos atrankos rekomendacijas. Tačiau ji primygtinai paragino audito instituciją ateinančiais metais pakeisti savo atrankos metodą pinigine verte pagrįstos atrankos metodu. Tai buvo priimta ir įgyvendinta.

6.46 ir 6.47. Komisija palankiai vertina 6.48 dalyje EAR nurodytus patobulinimus, susijusius su **audito institucijų dokumentais**. Vadovaudamasi 2017 m. EAR rekomendacija, Komisija įsteigė darbo grupę, kurioje dalyvauja kelių audito institucijų atstovai ir EAR stebėtojo teisėmis. Tikslas – įtvirtinti bendrą supratimą ir praktiką šioje srityje, deramai atsižvelgiant į tinkamos pusiausvyros poreikį, kad būtų užtikrintos patikimos ir veiksmingos administracinės procedūros.

Komisija ir toliau glaudžiai bendradarbiaus su audito institucijomis siekdama spręsti EAR nustatytas problemas ir dalydamasi geriausios patirties pavyzdžiais ir audito priemonėmis bei metodikomis, įskaitant pačios Komisijos naudojamus kontrolinius sąrašus.

6.48. Komisija palankiai vertina EAR nurodytus patobulinimus. Ji patvirtina, kad nuolat bendradarbiauja su programų institucijomis ir ypač su audito institucijomis, siekdama stiprinti jų gebėjimus užkirsti kelią klaidoms bei jas ištaisyti ir taip prisidėti prie **patikinimo proceso**.

6.50. Komisija pažymi, kad septynios klaidos, kurias šioje dalyje nurodė EAR, padarė nedidelį poveikį tų programų klaidų lygiui, apie kurį pranešė atitinkamos audito institucijos. Tačiau ji toliau bendradarbiaus su audito institucijomis siekdama tvarkyti ir kiekybiškai įvertinti klaidas.

Komisijos patikinimo darbas ir pranešimas apie likutinį klaidų lygį jos metinėse veiklos ataskaitose

6.51. Valstybių narių kontrolės procedūrose dalyvauja trys už programas atsakingos institucijos: valdymo, tvirtinančioji ir audito institucijos, atsakingos atitinkamai už **valdymo patikrinimus** (pagrindinė priemonė išvengti klaidų), teisėtumo **patvirtinimą** ir **išlaidų** tvarkingumą finansinėse ataskaitose, atsižvelgiant į visus turimus kontrolės rezultatus ir atliktus auditus, kad būtų galima pateikti **audito nuomones**. Generaliniai direktoratai, įvertinę pateiktus patikinimo paketus, savo MVA pateikia išvadas dėl trijų aspektų, susijusių su šia kontrole, valdymo ir kontrolės sistemų veiksmingumu, finansinių ataskaitų priimtumu ir pagrindinių išlaidų teisėtumu bei tvarkingumu.

6.53. Abu generaliniai direktoratai pranešė apie su tvarkingumu susijusį **pagrindinį veiklos rezultatų rodiklį (PVRR)**, pagrįstą atliktu audito darbu ir atitinkamų jų MVA priėmimo dieną turimais audito įrodymais. Blogiausias scenarijus buvo numatytas taikant konservatyvias fiksuotąsias normas programose, kuriose klaidų lygis vis dar buvo vertinamas vykdant prieštaravimų procedūrą ir todėl dar nebuvo patvirtintas. Blogiausias scenarijus taip pat atspindi nenustatytų klaidų, likusių audito institucijos imties dalyje, kurios nepatikrino Komisija, riziką. Abu generaliniai direktoratai siekia skaidrumo, kad atskleistų visą reikiamą veiksmų programų informaciją atitinkamose savo MVA (10 B priedas).

Esant galimybei, Komisija taip pat atsižvelgė į EAR darbo rezultatus. Komisija, vykstant EAR auditui ir laukiant preliminarinių rezultatų, kol bus baigta tarpuskaitos procedūra, laikydama apdairaus požiūrio atitinkamoms veiksmų programoms taikė blogiausių scenarijų.

6.54 ir 6.55. Abu generaliniai direktoratai, siekdami prisidėti rengiant įmonių **ataskaitas** apie 2018 m. išlaidas, įvertino riziką mokėjimo ir programos užbaigimo metu taikydami patį konservatyviausią metodą, pagrįstą 2016–2017 m. patvirtintais **likutiniais klaidų lygiais**. Nepatvirtinti 2017–2018 m. likutiniai klaidų lygiai naudojami tik tuo atveju, jeigu jie yra didesni nei patvirtinti 2016–2017 m. lygiai. Komisija pabrėžia, kad MVA pasirašymo metu išlaidoms, deklaruotoms tais kalendoriniais metais, už kuriuos teikiamos ataskaitos, taikomas 10 % tarpinių mokėjimų sulaikymas.

6.56. Komisija nurodo savo atsakymą į 6.14 dalies pastabas. Ji laikosi nuomonės, kad įvertinta rizika sumos mokėjimo metu, nurodyta **metinėje valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitoje**, parodo teisingą vaizdą apie atitinkamų 2018 m. patirtų išlaidų sanglaudos politikos srityje, kurios susijusios su kitu laikotarpiu nei tas, kurį tikrino EAR, riziką, kylančią jų teisėtumui ir tvarkingumui.

6.60. Be **atitikties auditų**, 2018 m. Komisija taip pat atliko 27 išankstinius prevencinius **sistemų auditus**, skirtus veiksmingam valdymo kontrolės sistemų veikimui užtikrinti, ir surengė 14 **faktų nustatymo misijų** audito institucijose, kad peržiūrėtų metinių kontrolės ataskaitų turinį ir išsiaiškintų klausimus, susijusius su dokumentų peržiūra. Tai padeda įgyvendinti patikinimo procesą.

6.62. Komisija sukūrė savo **patikinimo sistemą**, kad generaliniai direktoratai galėtų pateikti patikinimą dėl visų 419 atskirų veiksmų programų, atsižvelgiant į jų, kaip įgaliotųjų leidimus suteikiančių pareigūnų, įsipareigojimus. Šis patikinimo modelis yra pagrįstas ekonomiškai efektyviu dviejų etapų audito metodu: visų veiksmų programų sisteminė dokumentų peržiūra ir papildomu atrinktų veiksmų programų rizika grindžiamu atitikties auditu vietoje. Komisija mano, kad ji turi **pagrįstą patikinimą dėl pagrindinių išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo**, išskyrus programas, kurių atžvilgiu, kaip ji pranešė, gali būti taikomi finansiniai pataisymai (žr. Komisijos atsakymą į 6.42 dalies pastabas).

Be to, bendrasis PVRR yra nurodytas MVA kaip visų patvirtintų klaidų lygių svertinis vidurkis. Komisija taip pat nurodė blogiausių scenarijų, atsižvelgdama į visą informaciją, kuri dar turi būti patvirtinta (žr. Komisijos atsakymą į 6.53 dalies pastabas).

6.63. Atlikdami kiekvieną atitikties auditą, Komisijos auditoriai vertina į nustatytas klaidas panašių klaidų pasikartojimo audito institucijos imties dalyje, kuri nebuvo patikrinta, riziką. Tokiu atveju taikomos atitinkamos **fiksuotosios normos** siekiant įvertinti blogiausio scenarijaus likutinį klaidų lygį MVA (žr. 6.53 dalį).

6.64. Ne visada įmanoma kiekvienais metais pateikti galutinį patvirtintą kiekvienos veiksmų programos likutinį **klaidų lygį**. Prie tokio vertinimo atidėjimo gali prisidėti keli veiksniai, įskaitant prieštaravimų procedūras dėl Komisijos atitikties auditų ar būtinybę Komisijai atlikti papildomus patikrinimus, kaip numatyta reglamente, iki laikotarpio pabaigos, per kurį naudos gavėjai turi saugoti patvirtinamuosius dokumentus.

Taip atsitiko atitinkamai 40 ir 47 DG REGIO ir DG EMPL programose 2016–2017 finansiniais metais, kaip paaiškinta 2018 m. MVA. Šioms programoms Komisija taikys reikiamus papildomus finansinius pataisymus, kad užtikrintų mažesnę nei 2 % visų programų likutinį klaidų lygį.

6.66. Komisija mano, kad atitinkamame dokumentų rinkinyje programos užbaigimo metu patvirtintos išlaidos atitinka atitinkamus reglamentus, kaip nurodyta jos atsakymuose į EAR 2016 m. metinės ataskaitos pastabas, kai buvo nustatytos dvi identiškos klaidos.

6.67. Po OLAF galutinės ataskaitos buvo pateiktos finansinės rekomendacijos, skirtos vienam projektui, įtrauktam į Vengrijos užbaigimo paketą. Neatsižvelgiant į susijusias išlaidas, programoje buvo pateikta pakankamai tinkamų finansuoti išlaidų, kad Komisija galėtų tęsti dalinį užbaigimą. Po OLAF ataskaitos pateikimo, 2018 m. pabaigoje, vienos valstybės narės kompetentingas teismas panaikino rangovui pateiktus kaltinimus. Kitoje valstybėje narėje tebevyksta tyrimas. Komisija stebės su šiuo atveju susijusius įvykius ir užkirs kelią neteisingų galutinio likučio sumų rizikai.

6.68–6.70. BNR nuostatos dėl **užbaigimo** logiškai taikomos konkrečioms išlaidoms, kurios turi būti nagrinėjamos programos užbaigimo metu, pavyzdžiui, patvirtintų avansų, sumokėtų įgyvendintoms finansinėms priemonėms, palyginimas su sumokėtais avansais (BNR 42 straipsnis). Tačiau dėl didžiosios dalies daugumos veiksmų programų išlaidų bus pateiktos metinės finansinės ataskaitos ir jos bus galutinės.

Komisija mano, kad laiku parengtos gairės bus naudingos atsižvelgiant į veiksmų programos užbaigimą 2025 m. Tokiose gairėse gali būti išsamiau paaiškinta **galutinės įgyvendinimo ataskaitos** forma (BNR 142 straipsnis) siekiant užtikrinti, kad į ją būtų įtraukta visa reikiama informacija, o kalbant apie 2007–2013 m., gali būti paaiškinta, kaip programos užbaigimo metu nagrinėjami įvairūs klausimai, pavyzdžiui: likusių valstybės paramos avansų patvirtinimas (BNR 131 straipsnio 5 dalis), pajamos, gautos po projektų užbaigimo (BNR 61 straipsnis), nebaigti projektai (BNR 2 straipsnio 14 dalis), projektų laipsniškas vykdymas, galutinio ES mokėjimo viršutinė riba (BNR 129 straipsnis) ir kt.

Išvada ir rekomendacijos

6.71. Savo 2018 m. MVA Komisija visiškai skaidriai nurodė, kad yra rizika, kad 40 Regioninės politikos GD programų ir 47 Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD programų **klaidų lygis** išliks reikšmingas. Ji nurodė susijusias programas 2018 m. MVA. Laikydamasi 2014–2020 m. reglamentų, Komisija yra įsipareigojusi šioms programoms taikyti reikiamus papildomus finansinius pataisymus, įskaitant grynuosius, kai taikomos reguliavimo sąlygos.

Padidėjęs patvirtintų išlaidų sumos valstybėse narėse ir rizika pagrįstas požiūris, kurį Komisija taikė atlikdama atitikties auditus, paaiškina atitinkamose Komisijos MVA nurodytą padidėjusį vidutinį bendrą likutinį klaidų lygį, palyginti su 2017 m.

Vis dėlto Komisija nesutinka su Europos Audito Rūmų vertinimu dėl trijų reikšmingų klaidų, susijusių su 2014–2020 m. laikotarpiu, ir dviejų klaidų, susijusių su 2007–2013 m. laikotarpiu. Taip yra dėl skirtingo taikomų nacionalinių ar ES taisyklių aiškinimo, turinčio įtakos apskaičiuotam klaidų lygiui.

Komisija nurodo blogiausius scenarijus, nurodytus 2018 m. MVA, kurie, jos manymu, atspindi pagrįstą klaidų lygio įvertį, atsižvelgiant į klaidas, dėl kurių sutarta.

Komisija toliau glaudžiai bendradarbiaus su atitinkamų programų valdymo ir audito institucijomis, kad įgyvendintų tolesnius veiksmus dėl patvirtintų išvadų ir palaipsniui užtikrintų **mažesnę nei 2 % visų programų likutinį klaidų lygį**. Reglamentu Komisijai suteikiamos visos reikiamos priežiūros priemonės, kad būtų sustabdyti tarpiniai mokėjimai ar metinio likučio mokėjimas ir atlikti papildomi finansiniai pataisymai, siekiant užtikrinti, kad laikui bėgant visose programose būtų nustatytas priimtinas likutinis klaidų lygis.

6.72. Komisija atkreipia dėmesį į svarbų **audito institucijų** atliktą darbą nustatant klaidas, po kurio buvo pateiktos audito nuomonės dėl visų programų, įskaitant neigiamas nuomones 11 atvejų, ir atlikti reikšmingi finansiniai pataisymai metinėse finansinėse ataskaitose ir programos užbaigimo metu.

Atitinkamoje 2018 m. MVA Komisija nurodė, kad septyniose audito institucijose reikia atlikti patobulinimų. Remiantis Komisijos išsamiu kiekvienos audito institucijos ir kiekvienos programos vertinimu, buvo nustatyta, kad audito institucijos veikia gerai arba reikėjo atlikti tik nedidelius patobulinimus.

Taigi iš esmės Komisija pasikliauja audito institucijų darbu, išskyrus keletą atvejų, kuriais buvo nustatytos atitinkamos išlygos ir parengti veiksmų planai, kuriuose reikalaujama atlikti būtinus patobulinimus.

6.73. Komisija mano, kad ji taiko patikimą metodą, kad gautų būtiną pagrįstą patikinimą dėl valdymo ir kontrolės sistemų veikimo.

Komisija sukūrė savo **patikinimo sistemą**, kad generaliniai direktoratai galėtų pateikti patikinimą dėl visų 419 atskirų veiksmų programų, atsižvelgiant į jų, kaip įgaliotųjų leidimus suteikiančių pareigūnų, išpareigojimus. Šis patikinimo modelis yra pagrįstas proporcingu, administraciniu atžvilgiu ekonomiškai efektyviu dviejų etapų audito metodu: visų veiksmų programų sisteminė dokumentų peržiūra ir papildomu atrinktų veiksmų programų rizika grindžiamu atitikties auditu vietoje. Komisija mano, kad ji turi pagrįstą patikinimą dėl pagrindinių išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo, išskyrus programas, kurių atžvilgiu, kaip ji pranešė, gali būti taikomi finansiniai pataisymai.

2018 m. MVA Komisija pateikė ne tik savo **bendro likutinio klaidų lygio** įvertį, bet taip pat nurodė blogiausius scenarijus (įskaitant EAR audito rezultatus, kai jie yra). Tai buvo fiksuotosios normos, skirtos kai kurioms programoms, tais atvejais, kai ji turėjo duomenų, kad kai kurios klaidos galėjo likti nenustatytos.

6.74. Komisija nurodo savo atsakymą į 6.56 dalies pastabas. Ji laikosi nuomonės, kad įvertinta rizika sumos mokėjimo metu, nurodyta metinėje valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitoje, parodo teisingą vaizdą apie atitinkamų 2018 m. patirtų išlaidų sanglaudos politikos srityje, kurios susijusios su kitu laikotarpiu nei tas, kurį tikrino EAR, riziką, kylančią jų teisėtumui ir tvarkingumui.

6.75. **Kontrolės ir užtikrinimo sistema** buvo sukurta siekiant užtikrinti, kad metinis kiekvienos programos likutinis klaidų lygis būtų mažesnis nei 2 % Komisija padarė išvadą, kad taip buvo daugumos programų atveju (70 %), tačiau sutiko, kad tai dar nebuvo pasiekta 30 % visų programų, aiškiai nurodytų jos 2018 m. MVA, atveju. Šiais atvejais ir patvirtintais atvejais, kai EAR nustatė papildomų klaidų, Komisija imsis tolesnių veiksmų ir taikys būtinus papildomus finansinius pataisymus, įskaitant grynuosius, kai bus taikomos vienos iš teisėkūros institucijų nustatytos sąlygos.

Komisija sutinka, kad šias programas dar reikia patobulinti. Valdymo ir audito institucijos turi griežtinti **valdymo patikrinimus** ir auditus, kad veiksmingiau užkirstų kelią klaidoms ateinančiais finansiniais metais. Komisija bendradarbiaus su atitinkamomis institucijomis, kad pagerintų jų kontrolės procedūras.

6.76 Dėl dviejų **praėjusių metų rekomendacijų**, kurios, kaip nurodė EAR, nebuvo įgyvendintos, Komisija pažymi, kad:

- vienos rekomendacijos dar nepriėmė Komisija, todėl nereikia imtis jokių veiksmų,
- Komisijos pasiūlyme dėl teisinės sistemos po 2020 m. buvo imtasi veiksmų siekiant išaiškinti ir supaprastinti PVM tinkamumo finansuoti sąlygas.

Taip pat žr. Komisijos atsakymus į 6.3 priedo pastabas.

6.1 rekomendacija (MVĮ iniciatyvos programų audito tvarka)

Komisija šiai rekomendacijai pritaria.

a) BNR peržiūrėtame 40 straipsnyje nustatytas naujas patikinimo modelis, kuris visų pirma apima kontrolės ataskaitas, taip pat EIB/EIF išorės auditorių audito ataskaitas, kurių modeliai yra patvirtinti įgyvendinimo aktu.

EIF patvirtino, kad yra pasirengęs savanoriškai išplėsti naujų rūšių audito ataskaitų naudojimą įtraukiant visas MVĮ iniciatyvos programas. Laikoma, kad BNR patikinimo modelis ir savanoriškas mažų ir vidutinių įmonių (MVĮ) iniciatyvų audito ataskaitų rekomendacijų įgyvendinimas atitinka rekomendaciją.

6.2 rekomendacija (Nepagrįstas valstybių narių institucijų vykdomas mokėjimų sulaukymas)

Komisija pritaria šiai rekomendacijai ir imsis reikiamų veiksmų siekdama užtikrinti, kad valdymo ir audito institucijos skirtų deramą dėmesį 132 straipsnio laikymuisi.

6.3 rekomendacija (2014–2020 m. užbaigimo tvarka)

Komisija sistemingai atidžiai išnagrinėja kiekvieną programą prieš jos užbaigimą, siekdama užtikrinti, kad netvarkingų išlaidų lygis būtų žemesnis nei reikšmingumo riba. Tai taip pat bus taikoma 2014–2020 m. programoms, kurių užbaigimas planuojamas 2025 m. reglamente.

- a) Komisija pritaria šiai rekomendacijai ir, remdamasi įgyvendinant programas įgyta patirtimi bei atsižvelgdama į savo būsimas valstybėms narėms skirtas užbaigimo gaires, nustatys pagrindinę riziką, kuri gali turėti įtakos 2014–2020 m. programų užbaigimui.
- b) Komisija iš esmės pritaria šiai rekomendacijos daliai, tačiau mano, kad nebūtina skubiai parengti tokių gairių dėl 2025 m. teisės aktais nustatyto užbaigimo tvarkaraščio. Be to, tokiose užbaigimo gairėse turėtų būti atsižvelgta į įgyvendinant programas įgytą patirtį.

2 dalis. Projektų veiksmingumo vertinimas

6.81. Komisija pažymi, kad nėra norminio reikalavimo projekto lygmeniu nustatyti **rezultatų rodiklių**. Reglamentuose, kuriais reguliuojami 2007–2013 m. ir 2014–2020 m. laikotarpių fondai, terminas „rezultatų rodikliai“ paminėtas tik kalbant apie prioritetines kryptis.

Aiškiai suformavus **intervencijos logiką**, kaip aprašyta veiksmų programose, užtikrinama, kad projekto lygmens išdirbiai ir rezultatai padėtų pasiekti numatytus veiksmų programų rezultatus, atsižvelgiant į tai, kad jiems daro įtaką ir išorės veiksniai.

6.82 ir 6.83. Komisija pažymi, kad 95 % patikrintų projektų išdirbio **rodikliai** arba tiek išdirbio, tiek rezultatų rodikliai buvo nustatyti projektų lygmeniu, laikantis šiai išlaidų sričiai taikomų ES reglamentų reikalavimų.

Poveikio vertinimai taip pat padės įvertinti bendrai finansuojamų operacijų indėlį įgyvendinant veiksmų programų tikslus. Komisija mano, kad esama skirtumo tarp projektų lygmeniu pasiektų tiesioginių rezultatų ir rezultatų, kuriuos reikia pasiekti veiksmų programų lygmeniu.

Komisija taip pat pažymi, kad teisės aktais, kuriais reglamentuojamas 2014–2020 m. programavimo laikotarpis, stiprinama intervencijos logika ir sutelkiamas dėmesys į rezultatus.

6.84. Komisija su pasitenkinimu pažymi, kad patikrintos valstybės narės įdiegė **stebėjimo sistemas**, kad surinktų su veiksmingumu susijusią informaciją. 2014–2020 m. informacija apie politikos veiksmingumą yra svarbus didesnio **orientavimosi į rezultatus** elementas, pagrįstas intervencijos logika ir bendrų rodiklių, apie kuriuos Komisijai pranešama teikiant metines įgyvendinimo ataskaitas, stebėjimu.

6.85. Neseniai iš dalies pakeitus Komisijos delegaluotąjį reglamentą (ES) Nr. 480/2014, audito institucijos privalo į savo atliekamus operacijų auditus, be sistemų auditų, įtraukti veiksmingumo duomenų patikimumo aspektą. Tai padės padidinti patikinimą dėl Komisijai pateiktų veiksmingumo duomenų kokybės ir patikimumo.

6.86. Komisija atliko iš viso 43 rizika pagrįstus auditus 17-oje valstybių narių, kad įvertintų valstybių narių pateiktų veiksmingumo duomenų patikimumą. Devyniais atvejais buvo nustatyta reikšmingų trūkumų. Buvo pateiktos rekomendacijos prirėkus pagerinti ataskaitų teikimą ir IT sistemas bei patikslinti veiksmingumo duomenis. Su programų institucijomis buvo pasidalyta patirtimi, įgyta atliekant šiuos auditus, siekiant didinti informuotumą apie duomenų patikimumui kylančią riziką ir toliau gerinti ataskaitų teikimą.

6.87 ir 6.88. Svarbu priminti, kad į EAR imtį buvo įtraukti įvairūs 2007–2013 m. ir 2014–2020 m. projektai, iš esmės keičiant veiksmingumo požiūrį į programų intervencijos logiką pagal 2014–2020 m. reglamentą. Taigi kol kas pagal rezultatus, apie kuriuos pranešama, galima susidaryti tik ribotą vaizdą apie konkrečius 2014–2020 m. rezultatus.

Tačiau iš esmės Komisija pažymi, kad 81 % projektų visiškai ar iš dalies atitiko savo veiksmingumo rodiklius, atsižvelgiant į tai, kad rezultatų rodikliai gali dar pasikeisti fiziškai užbaigus projektus.

6.3 priedas. Komisijos atsakymai atsižvelgiant į ankstesnes rekomendacijas

1 rekomendacija (2015 m. – ESI fondų būsimu programavimo laikotarpiu koncepcija ir teikimo mechanizmas)

Komisija pabrėžia, kad į jos pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto įtraukta daugiau kaip 80 supaprastinimo priemonių, kurios tiesiogiai pagrįstos Aukšto lygio darbo grupės supaprastinimo klausimais darbu, ankstesnėmis EAR rekomendacijomis ir kitų suinteresuotųjų šalių nuomonėmis.

2 rekomendacija (2015 m. – pateikti gaires valstybėms narėms, kaip supaprastinti nepagrįstai sudėtingas ir (arba) apsunkinančias taisykles ir jų vengti)

Komisija nuolat vertina nacionalines tinkamumo finansuoti taisykles, taikomas toms didelės rizikos programoms, kurios buvo atrinktos auditams vietoje. Audito metodika buvo papildyta siekiant užtikrinti, kad Komisijos auditoriai taip pat praneštų apie nustatytas nepagrįstai sudėtingas nacionalines taisykles (perteklinis reglamentavimas) ir gerosios patirties pavyzdžius. Priimdama Finansinių reglamentą Komisija taip pat užtikrino papildomą supaprastintą išlaidų apmokėjimą programų institucijoms ir suteikė didesnę teisinę tikrumą reglamente nustatydamas normas, kurias gali tiesiogiai taikyti programų institucijos, kad sumažintų sudėtingumą, supaprastintų valdymą ir taisykles naudos gavėjams bei visiems padidintų teisinį tikrumą.

3 rekomendacija (2015 m. – finansinių priemonių tinkamumo laikotarpio pratęsimas)

Komisija nepritarė šiai rekomendacijai.

1 rekomendacija (2017 m. – EIB/EIF priemonių audito sąlygos)

Komisija mano, kad į šią rekomendaciją buvo visapusiškai atsižvelgta EIB/EIF priemonėse, nesusijusiose su MVĮ iniciatyvos programomis. Dėl MVĮ iniciatyvos veiksmų programų, priimtų prieš iš dalies pakeičiant Finansinių reglamentą, Komisija nurodo savo atsakymą į 6.36 dalies pastabas.

2 rekomendacija (2017 m. – PVM grąžinimas po 2020 m.)

Komisija tik iš dalies pritarė EAR rekomendacijai, susijusiai su PVM. Komisija pasiūlė supaprastinti PVM tinkamumą finansuoti visiems naudos gavėjams, neatsižvelgiant į naudos gavėjų viešąjį ar privatųjį arba su PVM susijusį statusą teisinėje sistemoje po 2020 m. Komisija paaiškino savo pasiūlymo idėją ir sunkumus, kurie gali kilti įgyvendinus EAR rekomendaciją. (Žr. Komisijos atsakymą į EAR rekomendaciją, pateiktą 2017 m. vertinimo ataskaitoje, ir jos atsakymus į 2015 m. vertinimo ataskaitos 6.31–6.35 dalių pastabas.)

3 rekomendacija (2017 m. – audito institucijų darbo tikrinimas)

Komisija laikosi visų EAR rekomendacijų, susijusių su audito institucijų darbo priežiūra ir parama, ir pateikė papildomų gairių dėl išankstinių mokėjimų pagal finansines priemones, valstybės pagalbos išankstinių mokėjimų, audito kontrolinio sąrašo ir audito dokumentų tvarkymo.

6 rekomendacija (2017 m. – pakankami audito institucijų patikrinimai, siekiant padaryti išvadą MVA, skelbiamose vėlesniais nei finansinių ataskaitų priėmimo metais)

Komisija primena, kad ji tik iš dalies pritarė šiai rekomendacijai, nes dėl objektyvių sunkumų, susijusių su jos auditų prieštaravimų procedūra ir teisiniais reikalavimais, taikomais papildomai kontrolei po finansinių ataskaitų priėmimo, ne visada galima per vienus metus padaryti galutinę išvadą dėl visų nurodytų klaidų lygių. Žr. Komisijos atsakymą į 6.64 dalies pastabas. Tačiau Komisija atsižvelgė į savo audito ataskaitos projektą vertindama 5 PVR, nurodytą atitinkamose MVA. Todėl Komisija mano, kad ji daugeliu atžvilgių įgyvendino šią rekomendaciją.

7 skyrius. Gamtos ištekliai

Komisijos atsakymai į Europos Audito Rūmų 2018 m. metinės ataskaitos pastabas

1 dalis. Operacijų tvarkingumas

7.8. Komisija pažymi, kad **98 % šio skyriaus išlaidų yra BŽŪP išlaidos**, kuriose **Komisija nustatė 2,15 % klaidų lygį**. Šį lygį Komisija nurodė paskelbtoje Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinio direktorato (DG AGRI) 2018 m. metinėje veiklos ataskaitoje. Komisijos nustatytas klaidų lygis toliau mažėja.

Komisija palankiai vertina tai, kad jos nustatytas klaidų lygis BŽŪP išlaidose atitinka Europos Audito Rūmų išvadą.

Komisija mano, kad **riziką ES biudžetui tinkamai padengia taisomasis pajėgumas**, kurį sudaro grynosios finansinės pataisos ir iš paramos gavėjų susigrąžintos lėšos. Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinio direktorato (DG AGRI) 2018 m. metinėje veiklos ataskaitoje nurodytas taisomasis pajėgumas sudaro 1,90 % atitinkamų BŽŪP išlaidų. Todėl įvertinta galutinė su rizika susijusi suma sudaro 0,25 % atitinkamų BŽŪP išlaidų.

7.11. Komisiją labai džiugina Europos Audito Rūmų nustatytas faktas, kad EŽŪGF tiesioginėse išmokose, kurios 2018 finansiniais metais sudarė 41,5 mlrd. EUR, nenustatytas reikšmingas klaidų lygis. **Komisijos įvertintas klaidų lygis tiesioginėse išmokose yra 1,83 %** (žr. DG AGRI 2018 m. metinę veiklos ataskaitą). Šis lygis atitinka EAR išvadą.

7.14. Komisija džiaugiasi Europos Audito Rūmų išvada, kad 77 operacijose nebuvo klaidų, o tiesioginėse išmokose ūkininkams klaidų lygis yra žemesnis. Taip pat žr. Komisijos atsakymą į 7.11 dalies pastabas.

7.15. Komisija mano, kad neesminių klaidų neįmanoma išvengti racionaliomis sąnaudomis.

7.17. Komisija džiaugiasi, kad Europos Audito Rūmai **teigiamai įvertino Žemės sklypų identifikavimo sistemos vaidmenį** vengiant klaidų ir mažinant jų lygį.

7.18. Be to, Komisija sutinka su Audito Rūmų **geoerdvinės paraiškos dėl paramos**, kurią Komisija laiko svarbia priemone vengiant klaidų ir prisidedant prie ūkininkų ir mokėjimo agentūrų procedūrų supaprastinimo, vertinimu. Taip pat žr. Komisijos atsakymą į 7.17 dalies pastabas.

7.19. Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad **7.2 priede** pateikta Europos Audito Rūmų operacijų apžvalga nėra santykinio klaidų lygio į imtį įtrauktose valstybėse narėse orientyras. Komisija pažymi, kad ES lėšas pagal pasidalijamąjį valdymą skirstančių Komisijos padalinių metinėse veiklos ataskaitose ir jų techniniuose prieduose pateikiama išsami informacija apie Komisijos ir valstybių narių audito rezultatus, susijusius su kiekviena valstybe nare.

7.3 langelis

Dėl Estijos atvejo: Komisija pažymi, kad operacija buvo teisėta ir tvarkinga ir buvo įvykdytos visos tinkamumo finansuoti sąlygos, **kai 2018 finansiniais metais buvo sumokėta išmoka**. Akcijų paketo struktūra buvo pakeista po to, kai buvo tinkamai atlikta MA kontrolė ir buvo atliktas mokėjimas. Be to, po to, kai buvo pranešta apie Europos Audito Rūmų vizitą, lėšų gavėjas atitaisė su antro valdybos nario įtraukimu susijusią padėtį, todėl Estijos valdžios institucijos laikė, kad mokėjimas atitinka reikalavimus.

Dėl Italijos atvejo: kaip ir pirmesniu atveju, Komisija taip pat pažymi, kad operacija buvo teisėta ir tvarkinga ir buvo įvykdytos visos tinkamumo finansuoti sąlygos, **kai 2018 finansiniais metais buvo sumokėta išmoka**. Buvo nuspręsta susigrąžinti išmoką, nes ją sumokėjus sąlygos pakito. Komisija taip pat supranta, kad Italijos valdžios institucijos turi procedūrų, kurias taikydamos jos būtų galėjusios susigrąžinti išmokėtą sumą prieš galutinį mokėjimą net be Europos Audito Rūmų vizito.

7.26. **Žuvininkystės, aplinkos ir klimato politikos** išlaidos sudaro 2 % išlaidų srityje „Gamtos ištekliai“ ir joms taikomos **valdymo ir kontrolės sistemos skiriasi nuo BŽŪP išlaidoms taikomų sistemų**.

Komisija pažymi, kad nacionalinės valdžios institucijos jau atliko arba dar atlieka pataisymus, susijusius su Europos Audito Rūmų nustatytais problemomis, kurios veikiausiai yra administracinio pobūdžio, nes tai yra kontrolės, kuria siekiama apsaugoti ES biudžetą, ciklo dalis.

7.31. Komisija džiaugiasi teigiamu Europos Audito Rūmų įvertinimu, susijusiu su nuosekliai **DG AGRI taikoma metodika**.

7.32 ir 7.6 langelis. **Sertifikavimo įstaigų** darbas tikrinant išlaidų teisėtumą ir tvarkingumą padėjo pasiekti 2,15 % bendrą klaidų lygį BŽŪP išlaidose. Tai reiškia, kad daugiau kaip 97 % BŽŪP išlaidų klaidų nėra (žr. 2018 m. DG AGRI metinę veiklos ataskaitą) ir kad **sertifikavimo įstaigos labai prisidėjo prie tvirtesnio patikinimo užtikrinimo ir prevencinio klaidų valstybėse mažinimo**.

Patikinimas dėl BŽŪP išlaidų gaunamas remiantis akredituotų mokėjimo agentūrų kontrole, sertifikavimo įstaigų darbu ir paties DG AGRI atliekamais auditais. Kad DG AGRI galėtų pasikliauti sertifikavimo įstaigų darbu kaip patikinimo šaltiniu, jis nuolat jį stebi ir vertina, visus metus atlikdamas daugybę auditų įvairiose sertifikavimo įstaigose ir vykdydamas visų sertifikavimo įstaigų metinio finansinio patvirtinimo procedūrą (taip pat žr. šios Europos Audito Rūmų metinės ataskaitos 1.10 langelį).

7.32. *Pirma įtrauka.* DG AGRI mano, kad **sertifikavimo įstaigų imties sudarymo metodika** apskritai atitinka Komisijos gaires ir ją taikant gaunami statistiškai patikimi rezultatai. Sertifikavimo įstaigoms buvo pateikta rekomendacijų, kaip pagerinti imties sudarymą, tačiau jų imtys ir ekstrapoliuotosios klaidos laikomos reprezentatyviomis. Imties sudarymo problemų, kurios gali turėti neigiamą poveikį statistiniam sertifikavimo įstaigų imties reprezentatyvumui, Komisija nustatė tik 3 populiacijose, susijusiose su 3 sertifikavimo įstaigomis.

7.32. *Antra įtrauka.* Komisija mano, kad, kadangi šių 9 sertifikavimo įstaigų darbas yra tam tikras patikinimo šaltinis, reikia tobulinti šių **sertifikavimo įstaigų atliekamas pakartotines tinkamumo patikrinimų patikras**. Bet kuriuo atveju, net jei sertifikavimo įstaigų darbas yra ne visai pakankamas, tai nereiškia, kad mokėjimo agentūrų darbas yra nepakankamas ar nepatikimas.

7.33. Kaip atspindėta. DG AGRI 2018 m. metinėje veiklos ataskaitoje, Komisija pasitiki sertifikavimo įstaigų darbu ir naudojami juo. Į sertifikavimo įstaigų darbo rezultatus galėjo būti labiau atsižvelgta apskaičiuojant DG AGRI patikslintą klaidų lygį 2018 finansiniais metais, kurį lėmė **didėsnis pasitikėjimas šių įstaigų darbu, palyginti su 2017 finansiniais metais**.

Be to, kaip galima matyti DG AGRI 2018 m. metinėje veiklos ataskaitoje, Komisija vertina sertifikavimo įstaigų darbą tikrinant teisėtumą ir tvarkingumą pagal populiacijas, taigi galima pasitikėti viena ar keliomis populiacijomis, tik vieną populiaciją laikant mažiau patikima. Langelyje 7.6 atspindėtos išvados apima tik tam tikras populiacijas: atlikdama išsamų vertinimą, Komisija gali pasikliauti su kitomis populiacijomis susijusiu šių sertifikavimo įstaigų darbu.

Komisija vykdo sertifikavimo įstaigų stebėseną, siekdama užtikrinti, kad jų darbas būtų toliau gerinamas.

7.34. Komisija pabrėžia, kad DG AGRI 2018 m. metinėje veiklos ataskaitoje į sertifikavimo įstaigų darbą buvo labiau atsižvelgta (žr. metinės veiklos ataskaitos priedus, p. 92) nei ankstesniais metais. Dėl klaidų lygio metinėje veiklos ataskaitoje žr. Komisijos atsakymus į 7.8 ir 7.35 dalių pastabas.

7.35. Komisija mano, kad **Europos Audito Rūmų išvados atitinka DG AGRI metinėje veiklos ataskaitoje nurodytus klaidų lygius** (žr. Komisijos atsakymus į 7.8 ir 7.11 dalių pastabas). Komisijos įvertintas klaidų lygis visose BŽŪP išlaidose yra arti reikšmingumo ribos (2,15 %). Komisija taip pat mano, kad riziką ES biudžetui tinkamai padengia taisomasis pajėgumas, kurį sudaro grynosios finansinės pataisos ir iš paramos gavėjų susigrąžintos lėšos. Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinio direktorato 2018 m. metinėje veiklos ataskaitoje nurodytas taisomasis pajėgumas sudaro 1,90 % atitinkamų BŽŪP išlaidų. Todėl įvertinta galutinė su rizika susijusi suma sudaro 0,25 % atitinkamų BŽŪP išlaidų, o tai yra gerokai žemiau reikšmingumo ribos.

Išvada

7.37. Komisiją džiugina Europos Audito Rūmų išvada, kad klaidų lygis tiesioginėse išmokose yra nereikšmingas, be to, ji atitinka Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinio direktorato 2018 m. metinėje veiklos ataskaitoje nustatytą klaidų lygį (1,83 %). Komisija pažymi, kad, kadangi šiais metais klaidų buvo nustatyta ir su BŽŪP nesusijusiose DFP 2 kategorijos išlaidų srityse (žr. 7.26 dalį), **šio skyriaus srityje Europos Audito Rūmų nustatyto klaidų lygio neįmanoma tiesiogiai palyginti su klaidų lygiu BŽŪP srityje**. Žr. Komisijos atsakymus į 7.35, 7.11 ir 7.8 dalių pastabas.

7.38. Komisiją labai džiuginai tai, kad **Europos Audito Rūmų audito išvada atitinka metinėje valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitoje ir DG AGRI 2018 m. metinėje veiklos ataskaitoje nurodytą su rizika susijusią sumą atliekant mokėjimą**. Šiais žemais klaidų lygiais (žr. 7.35 dalį) grindžiamas pakankamas patikinimas DG AGRI generalinio direktoriaus patikinimo pareiškime.

7.40. Komisija aktyviai stebi, kad valstybių narių parengti taisomųjų veiksmų planai būtų išsamūs ir greitai įgyvendinami, ir toliau reikalaus, kad nustačius didelius trūkumus tokie planai būtų rengiami. Komisija toliau kontroliuoja ir vertina sertifikavimo įstaigų darbo kokybę ir teikia joms reikiamas rekomendacijas.

2 dalis. Veiksmingumas

7.53. Vykdoma kiekvienos BŽŪP priemonės stebėseną pagal atitinkamus išdirbio rodiklius ir apie jos rezultatus atitinkamai pranešama, tačiau priemonių poveikis nustatomas atliekant vertinimą. Šis vertinimas yra paremtas atitinkamais vertinimo klausimais, o jį atliekant bendros stebėjimo ir vertinimo sistemos (BSVS) rodikliai yra tik viena priemonė, kuri bus papildyta kita informacija. Dauguma iš 35 tikrintų veiksmų yra susiję su mokėjimais vietovėms, kuriose esama gamtinių ar kitokių specifinių kliūčių (13 priemonė), o tai iš esmės yra mokėjimai pagal pajamų paramos schemą, o ekosistemų atkūrimo, išsaugojimo ir stiprinimo rezultatų rodikliai yra susiję su ūkininkavimo praktikos gerinimu. Nustatant **2014–2020 m. laikotarpiu taikytinų bendrų rodiklių** skaičių ir juos apibūdinti turėjo būti atsižvelgta į sistemų išlaidų efektyvumą ir priimtina administracinę naštą valstybėms narėms.

7.55. Kaimo plėtros programų veiksmingumas ir efektyvumas bus nustatyti atliekant išplėstinius vertinimus, kuriuose BSVS rodikliai yra tik viena priemonė, kuri **bus papildyta kita informacija** atsakant į vertinimo klausimus, susijusius su atskiromis prioritetinėmis sritimis.

7.56. Skiriant verslo pradžios paramą **jauniesiems ūkininkams** keliami minimalūs reikalavimai, susiję su kvalifikacija ir mokymu, kuriais remiamas tikslas sudaryti sąlygas tinkamai kvalifikuotų (jaunųjų) ūkininkų įtraukimui į žemės ūkio sektorių.

Tokia parama suteikia galimybę vykdyti jos poveikio tikslinei gyventojų grupei stebėseną, bet paramos poveikis kartų kaitai nustatomas atliekant vertinimą.

7.57. Negalima sukurti tokių veiksmingumo rodiklių, kurie apimtų kiekvieną mokėjimą.

7.58. **Rezultatų rodikliais** siekiama stebėti numatytą priemonių poveikį. Kai tai įmanoma, dažniausiai jie apibūdinami kaip procentinė dalis, nes taip galima kiekybiškai įvertinti, be kita ko, tikslinių paramą gaunančių gyventojų grupių dalį. Rodikliais matuojamas politikos priemonių poveikis ilgesniu laikotarpiu, o ne tik iš karto pasireiškiantis poveikis.

Kad būtų galima nustatyti, ar parama veiksmingai prisidėjo prie prioritetinės srities, politikos poveikį būtina atskirti nuo kitų įtaką darančių veiksmų (faktinių aplinkybių, kitų susijusių politikos priemonių ir kt.) Reikia nustatyti vadinamąjį **grynąjį poveikį**. Paprastai jis nustatomas atliekant vertinimus.

7.59. Iš tikrųjų veiksmas gali būti naudingas visiems savivaldybės, kurioje jis buvo įgyvendintas, gyventojams, pvz., ne visi savivaldybės gyventojai norės naudotis nauja paslauga/infrastruktūra, bet jei jie norėtų tai daryti, paslauga/infrastruktūra jiems būtų prieinama.

7.60. Šeši rezultatų rodikliai grindžiami kiekvienoje valstybėje narėje atliekamomis imčių apklausomis. Nors bendros gairės buvo paskelbtos, kai projekto įgyvendinimas jau buvo pradėtas, atliekant apklausas jomis vis dėlto jau buvo galima naudotis.

7.62. **Tiesioginės išmokos jauniesiems ūkininkams**, kaip ir visos tiesioginės išmokos, pirmiausia skirtos padėti siekti konkretaus tikslo „remti ūkių pajamas ir apriboti jų kintamumą, kuo mažiau iškreipiant prekybą“.

Ūkiai, kurių pajamos yra mažiau pažeidžiamos, žinoma, turi geresnes sąlygas investuoti ir tapti konkurencingesniais. Tai visų pirma svarbu pradėjusiems ūkininkauti jauniems ūkininkams. Be to, didinant paramą šiems pradėjusiems verslų jauniems ūkininkams taip pat siekiama tikslo skatinti kartų kaitą ūkininkavimo sektoriuje.

Todėl pagrindiniai rezultatų rodikliai pirmiausiai yra „tiesioginės paramos dalis pajamose iš žemės ūkio“ ir „ūkių pajamų kintamumas“.

7.63. Komisija mano, kad **žemės plotas, kuriam taikoma žalinimo praktika**, yra tinkamas rodiklis, nes juo kiekybiškai įvertinamas plotas, kuriame taikoma žalinimo praktika, o tai – svarbus jo veiksmingumo aspektas.

7.64. Komisija paprašė, kad valstybės narės pateiktų duomenis apie išimties, pagal kurią leidžiama naudoti konkrečią pūdymui paliktą žemę, deklaruotą kaip „ekologiniu požiūriu svarbią vietovę“, taikymą. Tačiau dėl gautų duomenų kokybės nebuvo galima pakankamai patikimai/išsamiai įvertinti padėtų išimties taikymo srityje.

Išvada ir rekomendacijos

7.65. Komisiją džiugina Europos Audito Rūmų išvada, kad **vykdant daugumą užbaigtų kaimo plėtros veiksmų buvo gauti numatyti rezultatai**.

Su žeme ar gyvūnais nesusijusioms priemonėms taikoma **supaprastinto išlaidų apmokėjimo tvarka** – tai reglamente numatyta galimybė, kuria valstybės narės gali savanoriškai pasinaudoti. Vis dėlto Komisija pažymi, kad supaprastinto išlaidų apmokėjimo tvarkos taikymo mastas programavimo laikotarpiu laipsniškai išaugo.

7.66. Pasiūlymas **nustatyti veiksmingumu grindžiamą BŽŪP įgyvendinimo po 2020 m. modelį** grindžiamas dabartine BSVS ir, pripažįstant šios sistemos trūkumus, juo toliau plėtojami tinkami rodikliai. Šiuo pasiūlymu Komisija patobulino vertinant tiesiogines išmokas, kaimo plėtros ir sektorines programas taikomų rodiklių sistemą. Išdirbio ir rezultatų rodikliai (pastarieji suteikia galimybę nustatyti tikslus) taikomi visoms intervencinėms priemonėms. Išdirbio rodikliais užtikrinamas kiekybinis intervencinių priemonių įvertinimas (dažniausiai jie taikomi tvirtinant veiklos rezultatus), o rezultatų rodikliai atspindi intervencinių priemonių tikslą (-us) ir numatomą poveikį.

7.1 rekomendacija (BŽŪP veiksmingumo matavimas ir ataskaitų teikimas)

Komisija rekomendacijai pritaria.

Komisijos pasiūlymo dėl reglamento, kuriuo nustatomos valstybių narių pagal Bendrą žemės ūkio politiką (COM(2018) 392) rengtinių strateginių planų rėmimo taisyklės, I priede apibrėžiami bendri BŽŪP poveikio, išdirbio ir rezultatų rodikliai. Pasiūlyti rezultatų rodikliai turėtų padėti i) nustatyti į BŽŪP strateginius planus įtrauktų atitinkamų intervencinių priemonių įgyvendinimo operatyvinius tikslus ir ii) vykdyti pažangos įgyvendinant šiuos tikslus stebėseną. Šiuo atžvilgiu rezultatų rodikliai atlieka labai svarbų vaidmenį planuojant politiką ir vykdant jos įgyvendinimo stebėseną. Dėl Komisijos pasiūlymo dabar deramasi su teisėkūros institucijomis (Taryba ir Europos Parlamentu). Komisija stengsis užtikrinti, kad rezultatų rodikliai atspindėtų numatomą intervencinių priemonių poveikį.

8 skyrius. Saugumas ir pilietybė

Komisijos atsakymai į Europos Audito Rūmų 2018 m. metinės ataskaitos pastabas

1 dalis. Operacijų tvarkingumas

8.6. **Taikydama kontrolės sistemą, Komisija** ėmėsi prevencinių priemonių ir per 2018 m. sąskaitų patvirtinimo procedūrą patvirtinto ne visas Ispanijos 2017 finansinių metų sąskaitas. EAR nustatytą tokio paties pobūdžio klaidą **Ispanijos audito institucija** jau buvo nustačiusi atlikdama išlaidų auditą. Audito institucija patikrino 20,35 % susijusių išlaidų ir apskaičiavo 0,6 % klaidų lygį.

8.2 langelis

Komisija pažymi, kad tik vienos iš 10 sesijų protokolai buvo saugomi netinkamai (pažymyje nurodyta ne visa reikiama informacija arba ji pasenusi). Ispanijos valdžios institucijos imsis priemonių užtikrinti, kad lėšų gavėjas teiktų tinkamesnes ataskaitas apie tokius panašius atvejus.

Komisijos įdiegta **vidaus kontrolės sistema** jau buvo nustačiusi tą klaidą per audito institucijos auditą ir ją ištaisė per sąskaitų patvirtinimo procedūrą. Taip pat žr. atsakymą į 8.6 dalies pastabas.

8.3 langelis

Komisija peržiūrės savo **vidaus procedūras**, siekdama nustatyti bet kokias tolesnes ekonomiškai efektyvias priemones tokių atvejų pasitaikymo ateityje rizikai sumažinti. Komisija pažymi, kad šiuo konkrečiu atveju lėšų gavėjui buvo nurodyta, kaip teisingai vykdyti viešųjų pirkimų procedūrą. Be to, prie lėšų gavėjo pateiktos galutinės finansinės ataskaitos buvo pridėta patvirtinto auditoriaus pasirašyta audito pažyma dėl nustatytų faktų. Apskritai Komisija informuoja visus paprogramėje „Kultūra“ dalyvaujančius lėšų gavėjus apie taisykles, susijusias su subrangos išlaidomis, per pirmąjį susitikimą. Be to, tolesni nurodymai dėl atitinkamų viešųjų pirkimų taisyklių pateikti EACEA parengtame dokumente „Praktinės projektų valdymo gairės“.

Pasirinktų sistemų tikrinimas

PMIF ir VSF pasidalijamasis valdymas

8.8. Komisija yra išpareigojusi atidžiai stebėti, kaip **įgyvendinamos fondų paramos programos**, vertinant valstybių narių pateikiamas metines įgyvendinimo ataskaitas ir rengiant stebėsenos vizitus.

8.4 langelyje parodyta teigiama tendencija, susijusi su visų turimų **fondų paramos programų** įgyvendinimu **valstybių narių lygmeniu** (2014–2015 m. jos buvo įgyvendintos 14 %, 2014–2016 m. – 24 %, o 2014–2017 m. – 36 %).

8.9. Komisiją džiugina tai, kad visos **valdžios institucijos parengė išsamias procedūras**, kurios iš esmės buvo pakankamos, kad būtų vykdomi PMIF ir VSF reglamentų reikalavimai.

8.5 langelis

a) **Švedija** ėmėsi priemonių nustatytiems trūkumams pašalinti, kurias deramai įgyvendinus bus tinkamai atsižvelgta į nustatytus faktus.

b) **Valstybės narės** ėmėsi priemonių (peržiūrėti kontroliniai sąrašai ir kontrolės priemonės), kurias tinkamai įgyvendinus bus tinkamai atsižvelgta į nustatytus faktus.

c) **Vokietijos** nacionalinės valdžios institucijos jau ėmėsi priemonių šiam trūkumui pašalinti. Komisija stebėjo, kaip Vokietijos atsakinga institucija įgyvendina paskelbtas priemones (vidaus vadovo atnaujinimas).

d) Komisija stebi, kaip **Belgijos atsakinga institucija** įgyvendina priemones šiam trūkumui pašalinti.

Ispanijos atžvilgiu EAR rado klaidą išankstinio finansavimo apskaičiavimuose. Tai yra skaičiavimo klaida, ištaisoma atliekant galutinį mokėjimą atitinkamiems projektams. Tai, kad su sąskaitomis patvirtintos galutinės sumos neviršija ES įnašo, yra atsakingos institucijos atliekamų administracinių patikrinimų ir patikrinimų vietoje dalis.

PMIF ir VSF tiesioginis/netiesioginis valdymas

8.11. Komisija džiaugiasi, kad jos vykdomas **kvietimų teikti pasiūlymus ir paraiškų dėl dotacijų valdymas** yra veiksmingas.

8.6 langelis

a) Vėlavimai, dėl kurių EAR pateikė pastabų, atsirado dėl labai išaugusio DG HOME valdomo biudžeto ir turėtų būti vertinami atsižvelgiant į platesnę politikos aplinką, kurioje DG HOME vykdo veiklą (migracijos krizė). Pirminybė visada teikiama turinio ir teisėtumo bei tvarkingumo patikinimui. Ilgainiui šie vėlavimai buvo laipsniškai sumažinti.

b) Dėl ypatingo migracijos srityje teikiamos **pagalbos ekstremaliosios situacijos atveju** pobūdžio vertinimo komitetas ne visada turi visą reikiamą informaciją apie kiekvieną siūlomo veiksmo elementą. Daugeliu atvejų vertinimo komitetas tokius klausimus kaip išdirbių ir rezultatų rodiklių pateikimas, konkrečių išlaidų elementų tinkamumas finansuoti (įskaitant klausimą dėl jų reikalingumo, siekiant įgyvendinti atskirą poveiksmį, arba pagrįstumo) palieka nagrinėti su lėšų gavėju dotacijos rengimo etapu. Kai kuriais atvejais, panašiais į EAR nustatytąjį, visus konkrečius suplanuotus elementus galima patvirtinti tik kai projektas yra faktiškai įgyvendinamas.

c) Komisija šiuos atvejus vertino vadovaudamasi bendromis gairių nuostatomis ir **Finansinio reglamento** principais.

d) Komisija pritaikys savo **vidaus gaires**, kuriose paaiškinama, kokių dokumentų reikia ir kokiais atvejais jie bus tikrinami ir bus nagrinėjamos lėšų gavėjų procedūros.

Komisijos kontrolės strategija yra grindžiama rizika ir ją įgyvendinant atsižvelgiama į turimus išteklius.

8.7 langelis

a) Komisija nuo 2016 m. rinko informaciją, siekdama patikslinti 2014 m. nustatytas **vieneto sąnaudas**, bet nusprendė, kad turimų duomenų nepakanka arba jie yra per prastos kokybės, kad galima būtų iš naujo apskaičiuoti vieneto kainas. Ta reiškia, kad 2014 m. vieneto sąnaudos, taikytos 2017 ir 2018 m. programoms, buvo grindžiamos tuo metu turėtais tinkamiausiais duomenimis.

b) Komisija pritaikys savo **vidaus gaires**, kuriose paaiškinama, kokių dokumentų reikia ir kokiais atvejais jie bus tikrinami ir bus nagrinėjamos lėšų gavėjų procedūros.

Komisijos kontrolės strategija yra grindžiama rizika ir ją įgyvendinant atsižvelgiama į turimus išteklius.

Išvada ir rekomendacijos

8.1 rekomendacija (pirkimų kontrolės priemonės)

Komisija pritaria 8.1 rekomendacijai.

Komisija pritaikys savo vidaus gaires, kuriose paaiškinama, kokių dokumentų reikia ir kokiais atvejais jie bus tikrinami ir bus nagrinėjamos lėšų gavėjų procedūros.

Komisijos kontrolės strategija yra grindžiama rizika ir ją įgyvendinant atsižvelgiama į turimus išteklius.

Komisija taip pat paves valstybių narių valdžios institucijoms atlikti tinkamus patikrinimus, kaip rekomenduoja EAR.

2 dalis. Veiksmingumas

8.20. PMIF ir VSF reglamentuose yra nustatyti bendrieji rodikliai, kuriuos valstybės narės nurodo Komisijai pateikiamoje **metinėje įgyvendinimo ataskaitoje**.

Komisija tikrina valstybių narių pateiktų duomenų patikimumą vertindama ataskaitą. Vidaus audito tarnybai pateikus rekomendacijas, šis rodiklių duomenų patikimumo vertinimas vėliau buvo oficialiai įformintas ir įtrauktas į vertintinų elementų kontrolinį sąrašą.

9 skyrius. Europos vaidmuo pasaulyje

Komisijos atsakymai į Europos Audito Rūmų 2018 m. metinės ataskaitos pastabas

1 dalis. Operacijų tvarkingumas

9.3 langelis. Į išlaidų deklaraciją įtrauktos netinkamos finansuoti išlaidos

Paramos gavėjas paaiškino Komisijai, kad per tą laiką jis vėl kreipėsi į sutarties partnerį ir šis pripažino, kad Jungtinių Tautų pramonės plėtros organizacijai (UNIDO) nurodytos išlaidos buvo klaida dėl ne vietoje padaryto įrašo ir kad ši klaida bus atitinkamai ištaisyta.

9.11. Kalbant apie **paramą biudžetui**, tinkamumo finansuoti kriterijai nuodugniai vertinami planavimo ir lėšų išmokėjimo etapais, laikantis paramos biudžetui gairių. 2012 m. Tarybos išvadose dėl paramos biudžetui teigiama: „ES taikys specialiai pritaikytą ir dinamišį požiūrį į tinkamumą finansuoti, didžiausią dėmesį skirdama pažangai įgyvendinant patikimas ir tinkamas sektorių reformų strategijas“.

9.12. **Sąlyginis metodas**, taikomas Komisijos įnašus į kelių paramos teikėjų projektus suliejant su kitų paramos teikėjų įnašais, yra numatytas Finansinio reglamento 155 straipsnio 5 dalyje ir yra taikomas visais atvejais, kai yra pasirašomas delegavimo susitarimas ir atitinkamas veiksmas yra bendrai finansuojamas kartu su kitais paramos teikėjais/organizacijomis.

DG NEAR 2018 m. likutinio klaidų lygio tyrimas

9.15. Komisija mano, kad **LKL tyrimas yra tinkamas siekiant pateikti patikinimą įgaliotajam leidimus suteikiančiam pareigūnui**. Dviejose paskutinėse metinėse ataskaitose EAR įvertino LKL tyrimo metodiką ir nustatė, kad ji apskritai tinka tikslui, kurio tyrimu siekiama. Komisija įgyvendino visas EAR rekomendacijas dėl LKL.

9.17. Kalbant apie LKL tyrimą, Komisija pažymi, kad atliekant LKL tyrimą, kuriame buvo visiškai pasikliaujama ankstesne kontrolės veikla, į pradinių auditorių nustatytas klaidas, kurios nebuvo ištaisytos, buvo atsižvelgta pagal metodiką nustatant LKL. Todėl Komisija mano, kad nustatyta rizika, jog tikslas nebus pasiektas, yra nedidelė. Be to, kai operacija vertinama visiškai pasikliaujant ankstesne kontrolės veikla, vykdomos šios procedūros: nuodugniai išnagrinėjama ankstesnė kontrolės veikla; dokumentuojama po kontrolės darbo likusių likutinių klaidų rizika; kai tinka, patvirtinamas lėšų susigrąžinimas.

9.21. Dėl **DG DEVCO metinės veiklos ataskaitos ir LKL tyrimo** žr. Komisijos atsakymus į EPF metinės ataskaitos 28–34 dalių pastabas.

Išvados ir rekomendacijos

9.23. Komisija mano, kad kai kurios rekomendacijos naudoti kokybės lenteles tikrinant auditorių, kurie dirba pagal sutartis su paramos gavėju, atliekamo darbo kokybę, nebėra tinkamos. Patvirtinant naują peržiūrėtą techninę užduotį siekta to paties tikslo – pagerinti auditų ir išlaidų patikrų kokybę.

1 rekomendacija (tarptautinės organizacijos)

Komisija pritaria rekomendacijai. Komisija nustatys tiesioginio susisiekiimo su tarptautinėmis organizacijomis sistemą centriniu lygmeniu, kai tik EAR sudarys jų operacijų imtį.

2 rekomendacija (DG NEAR LKL tyrimas)

Komisija pritaria rekomendacijai.

3 rekomendacija (DG ECHO taisomoji geba)

Komisija pritaria rekomendacijai.

2 dalis. Veiksmingumas

9.6 langelis. Su veiksmingumu susijusios problemos, turinčios neigiamos įtakos aplankytiems projektams

Dalyvių skaičius buvo gerokai mažesnis nei planuota iš esmės dėl klimato sąlygų. Mokymo dalis sudaro mažiau nei 3,5 % finansuojamos veiklos.

Be to, remdamasi galutiniais faktais ir finansine ataskaita, delegacija nustatė, kad įgyvendinus sutartį rodikliai bendruoju ir konkrečių tikslų lygmenimis (poveikio ir išdavų rodikliai) buvo pasiekti.

Dėl išaugusio Savos upės lygio ir nepaprastosios padėties, paskelbtos reaguojant į pratybų metu įvykusius potvynius, bendros demonstracinės pratybos turėjo būti pakeistos į realių duomenų pratybas.

10 skyrius. Administravimas***Komisijos atsakymai į Europos Audito Rūmų 2018 m. metinės ataskaitos pastabas***

10.11. Parlamentas sutinka, kad atsižvelgiant į konkrečias aplinkybes (darbai turi būti atlikti per trumpą laiką, užtikrinant saugumo aplinkybes tuo metu ir tai, kad tam tikrų medžiagų tiekėjų yra nedaug), konkurencija gali būti nepakankama. Naujos šio sektoriaus preliminariosios sutartys, sudarytos su penkiais rangovais, grindžiamos konkurso atnaujinimu siekiant užtikrinti tinkamą kainų konkurenciją.

Komisijos atsakymai į Europos Audito Rūmų 2018 m. metinės ataskaitos pastabas

Operacijų tvarkingumas

10.8. Komisija jau įdiegė keletą priemonių, kuriomis siekiama dar labiau pagerinti informacijos apie asmeninę padėtį atnaujinimą ir **šeimoms pašalpus** valdymą. Be to, dabar ji tikrina visus atvejus, kai buvo nedeklaruotos pašalpos, gautos iš kitų šaltinių.

10.12 ir 10.13. Komisija nori pabrėžti, kad pasirinktos **su saugumu susijusios procedūros** buvo vidutinės ir mažos vertės sutartims taikomos procedūros, neviršijančios Finansiniame reglamente nustatytų vertės ribų, išskyrus vieną didelės vertės sutartims taikomą procedūrą, tačiau jos atveju jokių problemų nenustatyta.

Komisija atsižvelgia į pastabas, susijusias su vidutinės ir mažos vertės viešųjų pirkimų procedūromis, ir nori atkreipti dėmesį į tai, kad veikla vykdyta labai konkrečiomis aplinkybėmis, kaip nurodyta 10.9 dalyje. Rezultatų pobūdis pirmiausia bus analizuojamas, o vidaus kontrolės trūkumai šalinami įgyvendinant atitinkamai pritaikytą veiksmų planą.

Išvada ir rekomendacijos

10.1. Rekomendacija (šeimoms pašalpos)

Komisija pritaria šiai rekomendacijai ir jau ėmėsi priemonių, kad būtų dar labiau gerinamas šeimoms pašalpus valdymas ir informacijos apie asmeninę padėtį atnaujinimas:

- naudojama IT priemonė SYSPER, kad darbuotojai galėtų lengviau patys suvesti informaciją.
- Teisės suteikiamos ribotam laikotarpiui arba numatant konkrečią pabaigos datą ir taip sudaromos sąlygos reguliariai vykdyti kontrolę.
- Išplėstas komunikavimas per tam skirtus kanalus informacijos apie pareigą darbuotojams atnaujinti savo informaciją mainų klausimais.

Be to, Komisija atlieka visų atitinkamų bylų atnaujinimą, kurį planuoja užbaigti iki 2019 m. pabaigos.